VENDIM
Nr.151, datë 19.2.2020

PËR MIRATIMIN E PLANIT KOMBËTAR PËR INTEGRIMIN EVROPIAN 2020–2022

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e Kryeministrit dhe ministër për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2020–2022 (PKIE 2020–2022), sipas tekstit dhe anekseve që i bashkëlidhen këtij vendimi.
2. Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ngarkohet të bashkërendojë dhe të monitorojë zbatimin e PKIE-së 2020–2022 me grupet ndërinstitucionale të punës (GNPIE), për çdo kapitull.
3. Ministritë dhe institucionet e tjera koordinuese të GNPIE-ve raportojnë çdo muaj pranë Kryeministrit dhe Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme për ecurinë e zbatimit të PKIE-së 2020–2022.
4. Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ngarkohet të raportojë, çdo 3 (tre) muaj, në Këshillin e Ministrave, për ecurinë e zbatimit të PKIE-së 2020–2022.
5. Ngarkohet Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bashkëpunim me Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme, të monitorojë përfshirjen, nga ministritë dhe institucionet e tjera qendrore në programin buxhetor afatmesëm të nevojave financiare për zbatimin e përparësive afatshkurtra dhe afatmesme, të parashikuara në PKIE-në 2020–2022.
6. Legjislacioni i BE-së për masat afatmesme të planifikuara në PKIE-në 2020-2022 do t'i nënshtrohet procedurës të përkthimit nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme.
7. Vendimi nr. 201, datë 10.4.2019, i Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian, 2019–2021", shfuqizohet.
8. Ngarkohen të gjitha ministritë dhe institucionet qendrore në varësi të Këshillit të Ministrave, për të cilat në PKIE-në 2020–2022 janë përcaktuar detyra të veçanta, për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

PLANI KOMBËTAR PËR INTEGRIMIN EVROPIAN 2020–2022

PASQYRA E LËNDËS
PJESA 1: HYRJE
Anëtarësimi në BE
Menaxhimi i procesit të negociatave të anëtarësimit
Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2020–2022
PJESA 2: KRITERI POLITIK
2.1 Demokracia dhe shteti i së drejtës
2.1.1 Kuvendi
2.1.2 Zgjedhjet
2.1.3 Qeverisja
2.1.4 Reforma në administratën publike
2.1.5 Sistemi gjyqësor dhe reforma në sistemin e drejtësisë

2.1.6 Antikorrupsioni
2.2 Të drejtat e njeriut
2.3 Çështjet rajonale dhe detyrimet ndërkombëtare
2.3.1 Bashkëpunimi rajonal
2.3.2 Marrëdhëniet Bashkimi Evropian – Shqipëri
PJESA 3: KRITERI EKONOMIK
3.1 Funksionimi i ekonomisë së tregut
3.1.1 Zhvillimet ekonomike
3.1.2 Politikat monetare dhe fiskale
3.1.3 Ndërveprimi i forcave të tregut
3.1.4 Hyrja dhe dalja nga tregu
3.1.5 Sistemi ligjor (të drejtat e pronësisë; zbatimi i ligjit dhe i kontratave; efektshmëria e gjyqësorit
3.1.6 Sektori financiar
3.2 Kapacitetet për të përballuar presionet konkurruese dhe forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian
3.2.1 Kapitali njerëzor dhe kapitali fizik
3.2.2 Struktura sektoriale dhe ajo e ndërmarrjeve
3.2.3 Ndikimi i shtetit në konkurrueshmëri
3.2.4 Integrimi tregtar
PJESA 3: PËRAFRIMI I LEGJISLACIONIT SHQIPTAR
KAPITULLI 1: LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE
4.1.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.1.1.2 Struktura e kapitullit
4.1.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.1.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.1.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.1.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.1.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 2: LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE
4.2.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.2.1.2 Struktura e kapitullit
4.2.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.2.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.2.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.2.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.2.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 3: E DREJTA E VENDOSJES DHE LIRIA E OFRIMIT TË SHËRBIMEVE
4.3.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.3.1.2 Struktura e kapitullit
4.3.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.3.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.3.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.3.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.3.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 4: LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT
4.4.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.4.1.2 Struktura e kapitullit
4.4.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe Acquis-it të Bashkimit Evropian
4.4.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.4.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

4.4.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.4.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 5: PROKURIMI PUBLIK
4.5.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.5.1.2 Kërkesat e MSA-së dhe lista e acquis
4.5.1.3 Situata aktuale
4.5.1.4 Përmbledhje e arritjeve kryesore 9
4.5.1.5 Institucionet përgjegjëse
4.5.1.6 Prioritetet
KAPITULLI 6: LEGJISLACIONI PËR SHOQËRITË TREGTARE
4.6.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.6.1.2 Struktura e kapitullit
4.6.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.6.1.4. Situata aktuale në Shqipëri
4.6.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.6.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.6.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 7: E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE
4.7.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.7.1.2 Struktura e kapitullit
4.7.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.7.1.4 Situata aktuale / përmbledhja
4.7.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.7.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.7.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 8: POLITIKA E KONKURRENCËS
4.8.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.8.1.2 Struktura e kapitullit
4.8.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe Acquis së Bashkimit Evropian
4.8.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.8.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.8.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.8.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 9: SHËRBIMET FINANCIARE
4.9.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.9.1.2 Struktura e kapitullit
4.9.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.9.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.9.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.9.1.6 Institucionet përgjegjëse
4.9.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 10: SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA
4.10.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.10.1.2 Struktura e kapitullit
4.10.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian acquis së BE-së
4.10.1.4 Situata aktuale në Shqipëri/Përmbledhje
4.10.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.10.1.6 Lista e ministrive dhe institucionet përgjegjëse
4.10.1.7 Prioritet
KAPITULLI 11: BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL

4.11.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.11.1.2 Struktura e kapitullit
4.11.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian
4.11.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.11.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.11.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.11.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 12: POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE MBROJTJES SË BIMËVE
4.12.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.12.1.2 Struktura e kapitullit
4.12.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.12.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.12.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.12.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.12.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 13: PESHKIMI
4.13.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.13.1.2 Struktura e kapitullit
4.13.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian
4.13.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.13.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.13.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.13.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 14: POLITIKA E TRANSPORTIT
4.14.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.14.1.2 Struktura e kapitullit
4.14.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe të legjislacionit të BE-së
4.14.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.14.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.14.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.14.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 15: ENERGJIA
4.15.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.15.1.2 Struktura e kapitullit
4.15.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe legjislacionit të BE-së
4.15.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.15.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.15.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.15.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 16: TATIMET
4.16.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.16.1.2 Struktura e kapitullit
4.16.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.16.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.16.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.16.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.16.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 17: POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE
4.17.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.17.1.2 Struktura e kapitullit

4.17.1.3. Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian
4.17.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.17.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.17.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.17.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 18: STATISTIKAT
4.18.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.18.1.2 Struktura e kapitullit
4.18.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.18.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.18.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.18.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.18.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 19: POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI
4.19.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.19.1.2 Struktura e kapitullit
4.19.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.19.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.19.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.19.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.19.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 20. NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE
4.20.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.20.1.2 Struktura e kapitullit
4.20.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.20.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.20.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.20.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.20.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 21: RRJETET TRANSEVROPIANE
4.21.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.21.1.2 Struktura e kapitullit
4.21.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe të legjislacionit të BE-së
4.21.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.21.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.21.1.6 Lista e Ministrive dhe Institucioneve përgjegjëse
4.21.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 22: POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORË
4.22.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.22.1.2 Struktura e kapitullit
4.22.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian
4.22.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.22.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.22.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.22.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 23: GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE
4.23.1.1. Përmbajtja
4.23.1.2 Struktura
4.23.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.23.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

4.23.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.23.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.23.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 24: DREJTËSIA, LIRIA, SIGURIA
4.24.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.24.1.2 Struktura e kapitullit
4.24.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.24.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.24.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.24.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.24.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 25: SHKENCA DHE KËRKIMI SHKENCOR
4.25.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.25.1.2 Kërkesat e MSA-së dhe acquis të BE
4.25.1.3 Situata aktuale
4.25.1.4 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.25.1.5 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.25.1.6 Prioritetet
KAPITULLI 26: ARSIMI DHE KULTURA
4.26.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.26.1.2 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.26.1.3 Situata aktuale dhe përmbledhje e arritjeve kryesore në Shqipëri
4.26.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.26.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.26.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 27: MJEDISI DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE
4.27.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.27.1.2 Struktura e kapitullit
4.27.1.3 Kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim- Asociimit
4.27.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.27.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.27.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.27.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 28: MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE SHËNDETIT
4.28.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.28.1.2 Struktura e kapitullit
4.28.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.28.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.28.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.28.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.28.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 29: BASHKIMI DOGANOR
4.29.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.29.1.2 Struktura e kapitullit
4.29.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.29.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.29.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.29.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.29.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 30: MARRËDHËNIET ME JASHTË
4.30.1.1 Përmbajtja e kapitullit

4.30.1.2 Struktura e kapitullit
4.30.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.30.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.30.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.30.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.30.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 31: POLITIKA E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES
4.31.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.31.1.2 Struktura e kapitullit
4.31.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.31.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.31.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.31.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.31.1.7 Prioritetet
KAPITULLI 32: KONTROLLI FINANCIAR
4.32.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.32.1.2 Struktura e kapitullit
4.32.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.32.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.32.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.32.1.6 Lista e Ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.32.1.7. Prioritetet
KAPITULLI 33: DISPOZITAT FINANCIARE DHE BUXHETORE
4.33.1.1 Përmbajtja e kapitullit
4.33.1.2 Struktura e kapitullit
4.33.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian
4.33.1.4 Situata aktuale në Shqipëri
4.33.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore
4.33.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse
4.33.1.7 Prioritetet

PJESA 1: HYRJE

Anëtarësimi në BE

Integrimi Evropian është objektivi gjeostrategjik dhe politik i Shqipërisë, që qëndron në thelb të politikës së brendshme dhe të jashtme të saj. Programi i Qeverisë shqiptare 2017–2021 synon hapjen sa më parë të negociatave të anëtarësimit dhe përparimin e shpejtë në negocimin e kapitujve të veçantë, në këtë proces të pakthyeshëm për realizimin e aspiratës evropiane të të gjithë shqiptarëve.

Shqipëria u bë pjesë e Procesit të Stabilizim-Asociimit, të shpallur për vendet e Evropës Juglindore në Samitin e Zagrebit, në vitin 2000.

Shqipëria nënshkroi dhe ratifikoi në vitin 2006, Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit me Komunitetet Evropiane dhe Shtetet Anëtare të tyre, e cila hyri në fuqi më 1 prill 2009. Siç përcaktohet në Nenin 1 të saj, Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit synon "... të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për forcimin e demokracisë dhe shtetit të së drejtës; për të kontribuar në stabilitetin politik, ekonomik e institucional në Shqipëri, si dhe për stabilizimin e rajonit; të sigurojë një strukturë të përshtatshme për dialogun politik, duke lejuar zhvillimin e marrëdhënieve të ngushta politike ndërmjet Palëve; të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për zhvillimin e bashkëpunimit ekonomik dhe ndërkombëtar, gjithashtu dhe nëpërmjet përafrimit të legjislacionit të saj me atë të Komunitetit; të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për të përfunduar tranzicionin në një ekonomi tregu funksionale, të nxisë marrëdhënie ekonomike të harmonizuara dhe të zhvillojë gradualisht një zonë të tregtisë së lirë ndërmjet Komunitetit dhe Shqipërisë; të nxisë bashkëpunimin rajonal në të gjitha fushat që mbulon kjo Marrëveshje".

Gjithashtu, Shqipërinë merr përsipër të respektojë parimet e përgjithshme të demokracisë dhe të drejtat e njeriut siç janë shpallur në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut dhe siç janë përkufizuar në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në Aktin Final të Helsinkit dhe Kartën e Parisit për një Evropë të Re.

Përveç kësaj, Shqipëria angazhohet të vazhdojë dhe të nxisë bashkëpunimin dhe marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë me vendet e rajonit, përfshi një nivel të përshtatshëm lëshimesh të ndërsjella në lidhje me lëvizjen e personave, mallrave, kapitalit dhe shërbimeve, si dhe zhvillimin e projekteve me interes të përbashkët, sidomos ato që lidhen me luftën kundër krimit të organizuar, korrupsionit, pastrimit të parasë, emigrimit të paligjshëm dhe trafikimit, përfshi në veçanti trafikimin e qenieve njerëzore dhe tregtinë e drogës. Ky angazhim përbën një faktor kyç në zhvillimin e marrëdhënieve dhe bashkëpunimit ndërmjet vendeve të rajonit, duke kontribuuar kështu në stabilitetin rajonal dhe bashkëpunimin e qëndrueshëm ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian.

Neni 70 i MSA-së përcakton një angazhim të veçantë të Republikës së Shqipërisë: përafrimin e legjislacionit të brendshëm me atë të Bashkimit Evropian. Përafrimi dhe zbatimi i legjislacionit do të rrisë zhvillimin ekonomik dhe tregtinë me Bashkimin Evropian, do të përmirësojë mirëqenien dhe kushtet e jetesës së qytetarëve shqiptarë, duke u kurorëzuar në fund me asociimin e Shqipërisë në Bashkimin Evropian.

Menjëherë pas hyrjes në fuqi të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria aplikoi për anëtarësim në Bashkimin Evropian, më, datë 28 prill 2009. Këshilli i Bashkimit Evropian i nëntorit 2009, mirëpriti aplikimin e Shqipërisë dhe i kërkoi Komisionit Evropian përgatitjen e opinionit përkatës mbi aplikimin e Shqipërisë për anëtarësim në Bashkimin Evropian.

Komisioni Evropian në Opinionin e tij të muajit dhjetor 2010[1], deklaroi se Shqipëria duhet të plotësonte kriteret e domosdoshme përpara hapjes së negociatave të anëtarësimit, dhe se veçanërisht duhet të përmbushte 12 rekomandimet kyçe të listuara në Opinionin e tij.

Pas zgjedhjeve të 23 qershorit 2013 dhe miratimit të Udhërrëfyesit për plotësimin e 5 prioriteteve me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 330, datë 28.5.2014, "Për miratimin e Udhërrëfyesit për 5 prioritetet e rekomanduara nga Komisioni Evropian, 2013", Këshilli Evropian në qershor 2014, vendosi që t'i akordojë Shqipërisë statusin e vendit kandidat për

[1] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/al_opinion_2010_en.pdf

anëtarësim në Bashkimin Evropian.[2]

Në datën 9 nëntor 2016, Komisioni Evropian publikoi Raportin vjetor për Shqipërinë, si dhe Politikën e Zgjerimit të Bashkimit Evropian për vitin 2016. Në Politikën e Zgjerimit të Bashkimit Evropian për vitin 2016, Komisioni Evropian konkludoi se "Duke pasur parasysh përparimin e mësipërm në plotësimin e prioritete kyçe dhe në varësi të përparimit të besueshëm dhe të prekshëm në zbatimin e reformës në drejtësi, veçanërisht në rivlerësimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve (vetingu), Komisioni rekomandon hapjen e negociatave të anëtarësimit me Shqipërinë".[3]

Më, datë 6 shkurt 2018, Komisioni Evropian publikoi Komunikatën "Një perspektivë e besueshme e zgjerimit dhe angazhim i përforcuar i BE-së për Ballkanin Perëndimor".[4] Ky dokument demonstroi vullnetin e shtuar të Komisionit për të mbështetur përparimin e vendeve kandidate apo kandidate potenciale drejt anëtarësimit. Komunikata theksoi me forcë se perspektiva evropiane e vendeve të Ballkanit Perëndimor është në interesin politik, ekonomik dhe të sigurisë të vetë Bashkimit Evropian. Zgjerimi është një investim në sigurinë e Bashkimit Evropian, zhvillimin ekonomik dhe influencën e tij në nivel ndërkombëtar.

Publikimi i Komunikatës së Zgjerimit, u shoqërua me publikimin më, datë 17 prill 2018, të Raportit të Komisionit për Shqipërinë[5] dhe Strategjisë së Zgjerimit 2018[6]. Raporti paraqiti vlerësimin e Komisionit si për përparimin e arritur nga Shqipëria gjatë periudhës shtator 2016 – janar 2018 ashtu edhe një vlerësim të përgjithshëm mbi përmbushjen e kritereve të anëtarësimit. Strategjia e Zgjerimit 2018 përmbante rekomandimin e pakushtëzuar të Komisionit Evropian për Këshillin për hapjen e negociatave të anëtarësimit me Shqipërinë. Komisioni Evropian e bazoi rekomandimin për hapjen e negociatave në njohjen e qartë të progresit të bërë për përmbushjen e pesë prioriteteve kyçe.

Rekomandimi i Komisionit iu paraqit Këshillit të Çështjeve të Përgjithshme të BE-së, i cili u mblodh më 26 qershor 2018. Këshilli miratoi Konkluzionet për Zgjerimin dhe Procesin e Stabilizim-Asociimit.[7] Në pjesën e përgjithshme të konkluzioneve, Këshilli, duke u mbështetur në Komunikatën e Komisionit të 6 shkurtit 2018, riafirmoi angazhimin e vendeve anëtare për zgjerimin dhe për perspektivën evropiane të Ballkanit Perëndimor. Këshilli vendosi që t'i përgjigjet pozitivisht progresit të bërë nga Shqipëria dhe hapi rrugën për hapjen e negociatave për anëtarësim në qershor 2019. Këshilli Evropian i mbledhur më, datë 28 qershor 2018 mbështeti konkluzionet e Këshillit të Çështjeve të Përgjithshme.[8]

Këshilli i kërkoi Komisionit të përcjellë nga afër reformën dhe përparimin e Shqipërisë nëpërmes raportit vjetor, si dhe e mandatoi Komisionin për të filluar punën e nevojshme përgatitore ose ndryshe screening (analiza e legjislacionit tonë sipas kapitujve, për të vlerësuar shkallën e përafrimit me legjislacionin e BE-së).

Më, datë 29 maj 2019, Komisioni Evropian publikoi Paketën e Zgjerimit për vendet kandidate ose kandidate potenciale për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Komisioni Evropian në Strategjinë e Zgjerimit deklaroi se Këshilli në konkluzionet e tij të muajit qershor 2018, i dha sinjale të qarta vendeve të Ballkanit Perëndimor duke përcaktuar procesin për hapjen e negociatave të anëtarësimit me Maqedoninë e Veriut dhe Shqipërinë në qershor 2019. Komisioni vlerësoi se përqasja e ndjekur nga Këshilli i ka dhënë frytet e saj.[9]

Komisioni arriti në përfundimin se Shqipëria i është përgjigjur drejt inkurajimit të dhënë nga

---

[2] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8288-2014-INIT/en/pdf

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20161109_strategy_paper_en.pdf

[4] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf

[5] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-albania-report.pdf

[6] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417_strategy_paper_en.pdf

[7] https://www.consilium.europa.eu/media/35863/st10555-en18.pdf

[8] https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf

[9] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-communication-on-eu-enlargement-policy_en.pdf

Komisioni dhe Këshilli, duke bërë përparim të mirë, duke treguar vendosmëri për të arritur rezultate të prekshme dhe të qëndrueshme në plotësimin e konkluzioneve të Këshillit të muajit qershor 2018. Në këtë kuadër, Komisioni vlerësoi reformat e thella, veçanërisht në transformimin rrënjësor të sistemit të drejtësisë, duke përfshirë rivlerësimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve. Ky proces tepër unik është duke gjeneruar rezultate të dukshme në pastrimin e sistemit të drejtësisë. Ngritja e institucioneve të reja të drejtësisë po siguron më tej pavarësinë e organeve të gjyqësorit.

Bazuar në përparimin e arritur nga Shqipëria, Komisioni Evropian i rekomandoi përsëri Këshillit hapjen e pakushtëzuar të negociatave të anëtarësimit, ashtu sikurse bëri edhe në Paketën e Zgjerimit të vitit 2018. Rekomandimi i Komisionit bazohej në vlerësimin se "Shqipëria ka vazhduar të bëjë përparim të mirë dhe ka treguar vendosmërinë e saj të vazhdueshme për të përparuar në agjendën evropiane. Ajo ka arritur rezultate të prekshme dhe të qëndrueshme, veçanërisht në kushtet e vënë nga Konkluzionet e Këshillit të qershorit 2018 për hapjen e negociatave të anëtarësimit, në një atmosferë politike vazhdimisht të polarizuar".[10]

Këshilli i Çështjeve të Përgjithshme i Bashkimit Evropian u mblodh më, datë 18 qershor 2019, duke shqyrtuar, ndërmjet të tjerash edhe ecurinë e procesit të zgjerimit dhe të stabilizim-asociimit. Këshilli i Çështjeve të Përgjithshme rikonfirmoi angazhimin e tij ndaj procesit të zgjerimit si një politikë kyçe e Bashkimit Evropian. Këshilli deklaroi se zgjerimi është një investim strategjik në ruajtjen e paqes, demokracisë, sigurisë dhe stabilitetit në Evropë. Këshilli deklaroi se shtetet kandidate dhe kandidate potenciale duhet të angazhohen plotësisht drejt vlerave evropiane dhe të realizojnë reformat e nevojshme në interes të popujve të Ballkanit Perëndimor.

Këshilli në lidhje me Shqipërinë dhe Maqedoninë e Veriut, për shkak të kohës së kufizuar dhe rëndësisë së çështjes, vendosi që të shqyrtojë hapjen e negociatave të anëtarësimit, sikurse rekomanduar nga Komisioni, sa më shpejtë që të jetë e mundur, por jo më vonë se muaji tetor 2019.[11] Këshilli Evropian, i mbledhur në datat 20–21 qershor 2019, vendosi që të mbështesë konkluzionet e Këshillit të Çështjeve të Përgjithshme të datës 18 qershor 2019.[12]

Këshilli Evropian në takimin e tij më 17–18 tetor 2019 vendosi që të rishqyrtojë procesin e zgjerimit përpara Samitit të Bashkimit Evropian me vendet e Ballkanit Perëndimor në Zagreb në maj 2020.[13]

Bazuar në mandatin politik të Këshillit të muajit qershor 2018, Komisioni Evropian inicioi në muajin tetor 2018, takimet shpjeguese në kuadër të procesit screening si hapi i parë i negociatave të anëtarësimit. Procesi screening filloi me takimin shpjegues për kapitullin 23 – Gjyqësori dhe të drejtat themelore, i cili u zhvillua më, datë 27 dhe 28 shtator 2018. Deri në fund të vitit 2018, u zhvilluan takimet shpjeguese për 5 kapituj negociues. Takimet shpjeguese për të gjithë kapitujt negociues u përfunduan brenda vitit 2019.

Takimet shpjeguese ishin një hap i madh përpara që i dhanë një shtysë të re plotësimit të kritereve politike të anëtarësimit dhe procesit të përafrimit të legjislacionit. Në vijim të takimeve shpjeguese, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme inicioi përgatitjet për takimet bilaterale. Këto përgatitje do të përshpejtohen gjatë vitit 2020.

Menaxhimi i procesit të negociatave të anëtarësimit

Roli i Kuvendit të Shqipërisë, si institucioni më i lartë, në procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian rregullohet me ligjin nr. 15/2015, datë 5.3.2015 "Për rolin e Kuvendit në procesin e integrimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian". Në përputhje me këtë ligj, është ngritur dhe funksionon Këshilli Kombëtar i Integrimit Evropian si struktura më e lartë

[10] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-communication-on-eu-enlargement-policy_en.pdf

[11] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/18/council-conclusions-on-enlargement-and-stabilisation-and-association-process/

[12] https://www.consilium.europa.eu/media/39922/20-21-euco-final-conclusions-en.pdf

[13] https://www.consilium.europa.eu/media/41123/17-18-euco-final-conclusions-en.pdf

këshillimore kombëtare për integrimin evropian. Këshilli Kombëtar i Integrimit Evropian nxit dhe garanton bashkëpunimin gjithëpërfshirës ndërmjet forcave politike, institucioneve publike dhe shoqërisë civile, si dhe siguron rritjen e transparencës në vendimmarrjen për çështjet e integrimit.

Në zbatim të këtij ligji, Këshilli i Ministrave paraqet çdo vit në Kuvendin e Shqipërisë një raport të detajuar mbi ecurinë e zbatimit të detyrimeve në kuadër të Planit Kombëtar për Integrimin Evropian, procesin e negociatave të anëtarësimit dhe menaxhimin e asistencës së Bashkimit Evropian. Këshilli i Ministrave paraqet edhe një raport të veçantë mbi Raportin vjetor të Komisionit për Shqipërinë.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme raporton çdo tremujor mbi projektligjet që do të paraqiten për miratim, ecurinë e procesit të anëtarësimit dhe raportimet e kryera te shërbimet e Komisionit Evropian, qëndrimet e diskutuara, konkluzionet dhe rekomandimet e dhëna në takimet e përbashkëta Bashkimi Evropian–Shqipëri.

Për sa i përket koordinimit ndërinstitucional, Qeveria shqiptare ndërmori një rikonceptualizim të strukturave përgjegjëse për integrimin evropian. Ky rikonceptualizim u krye duke pasur parasysh se negociatat e anëtarësimit janë një proces tepër teknik dhe i komplikuar, të cilat do të kërkojnë një koordinim sa më të mirë për një përdorim sa më eficient të resurseve institucionale të administratës publike shqiptare.

Për këtë qëllim u miratua vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 749, datë 19.12.218 "Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e strukturës shtetërore, përgjegjëse për zhvillimin e negociatave dhe lidhjen e traktatit të aderimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian".

Për zbatimin e këtij vendimi janë miratuar aktet nënligjore të mëposhtme:

- Urdhri i Kryeministrit nr. 93, datë 20.5.2019 "Për organizimin dhe funksionimin e Komitetit Teknik të Grupeve Ndërinstitucionale të Punës";

-Urdhri i Kryeministrit nr. 94, datë 20.5.2019 "Për ngritjen, përbërjen dhe funksionimin e grupeve ndërinstitucionale të punës për integrimin evropian";

-Urdhri i Kryeministrit nr. 113, datë 30.8.2019 "Për format e pjesëmarrjes, funksionimin dhe strukturën institucionale të Platformës së Partneritetit për Integrimin evropian".

Sipas këtij vendimi të Këshillit të Ministrave të sipërcituar, struktura negociuese është përgjegjëse për arritjen e këtyre objektivave:

a) realizimin e procesit të shqyrtimit të përafrimit dhe të vlerësimit të legjislacionit të brendshëm me acquis të Bashkimit Evropian (screening);

b) përcaktimin dhe hartimin e qëndrimeve negociuese të Republikës së Shqipërisë për secilin kapitull të acquis të Bashkimit Evropian;

c) negocimin dhe lidhjen e Traktatit të Aderimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian.

Vendimi i Këshillit të Ministrave përcakton edhe strukturat përgjegjëse për negociatat e anëtarësimit duke treguar edhe përgjegjësitë e tyre kryesore:

- Komiteti Shtetëror për Integrimin Evropian;
- Delegacioni shtetëror;
- Grupi negociator;
- Komiteti Teknik i Grupeve Ndërinstitucionale të Punës;
- Misioni i Shqipërisë në Bashkimin Evropian;
- Sekretariati i Integrimit Evropian;
- Grupet ndërinstitucionale të punës;
- Platforma e Partneritetit për Integrimin Evropian.

Komiteti Shtetëror për Integrimin Evropian është organi më i lartë që siguron mbikëqyrjen e strukturës së negociatave dhe bashkërendimin e qëndrimeve negociuese për secilin kapitull negociues, përpara miratimit nga Këshilli i Ministrave. Komiteti Shtetëror për Integrimin Evropian drejtohet nga Kryeministri dhe në të marrin pjesë:

- Kryetari i Delegacionit Shtetëror;
- Kryenegociatori;
- ministrat përgjegjës për çështjet e brendshme, të ekonomisë, financës dhe drejtësisë;
- Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Ministrave;
- ministri që mbulon fushën përkatëse të përgjegjësisë shtetërore për integrimin evropian

Komiteti Shtetëror për Integrimin Evropian zhvilloi dy takime gjatë vitit 2019.

Përbërja dhe detyrat e Komitetit Teknik të Grupeve Ndërinstitucionale të Punës janë të përcaktuara në urdhrin e Kryeministrit nr. 93, datë 20.5.2019. Komiteti Teknik i Grupeve Ndërinstitucionale të Punës për Integrimin Evropian ka si qëllim të drejtojë, të vlerësojë, të monitorojë dhe të koordinojë realizimin e angazhimeve të grupeve ndërinstitucionale të punës për integrimin evropian për çështje teknike specifike, në kuadër të:

a) negociatave për anëtarësim në Bashkimin Evropian;

b) zbatimit të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit;

c) harmonizimit të së drejtës së Bashkimit Evropian në legjislacionin shqiptar;

d) asistencës teknike të ndihmës së Bashkimit Evropian apo të donatorëve të tjerë për Shqipërinë, në kuadër të procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Komiteti Teknik kryesohet nga zëvendësministri përgjegjës për integrimin evropian në Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme, në funksionin e kryetarit dhe ka në përbërje si anëtarë kryetarët e grupeve ndërinstitucionale të punës.

Komiteti Teknik i Grupeve Ndërinstitucionale të Punës zhvilloi 6 takime gjatë vitit 2019.

Procesi i anëtarësimit në Bashkimin Evropian bashkërendohet dhe koordinohet në aspektin teknik nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 500, datë 13.9.2017 "Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme", përcakton se misioni i Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme është "... hartimi dhe zbatimi i politikave të jashtme, drejtimi teknik dhe bashkërendimi i procesit të integrimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian, zhvillimi dhe fuqizimi i diplomacisë ekonomike, si dhe bashkërendimi i ndihmave financiare nga Bashkimi Evropian".

Në këtë kuadër, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse për bashkërendimin e procesit të integrimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian, nëpërmjet përafrimit të legjislacionit, hartimit të politikave të integrimit, bashkërendimit të ndihmave financiare nga Bashkimi Evropian dhe informimit të publikut për këtë proces.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 32, datë 19.1.2018 "Për përcaktimin e funksioneve të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe të strukturave të shërbimit të jashtëm në procesin e integrimit të Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian", përcakton se Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse edhe për ndjekjen, orientimin dhe bashkërendimin e veprimtarisë së rrjetit të njësive të integrimit evropian në ministritë e linjës dhe për hartimin e platformës së negociatave të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Grupet ndërinstitucionale të punës janë ngritur dhe funksionojnë bazuar në urdhrin e Kryeministrit nr. 94, datë 20.5.2019 "Për ngritjen, përbërjen dhe funksionimin e grupeve ndërinstitucionale të punës për integrimin evropian". Urdhri në fjalë i kryeministrit përcakton përgjegjësitë e ministrive apo institucioneve të tjera qendrore për të koordinuar aktivitetin e grupeve ndërinstitucionale të veçanta.

Grupet ndërinstitucionale të punës janë përgjegjëse për:

a) analizën e politikave, të legjislacionit, financimit, investimeve, procedurave administrative, ndërveprimit social e të sipërmarrjes private dhe të zbatimit gjyqësor për fushën përkatëse, të mbuluar nga kapitulli përkatës i acquis;

b) përgatitjen e vlerësimit analitik të harmonizimit të legjislacionit vendas me acquis të Bashkimit Evropian;

c) përgatitjen e propozimeve për qëndrimet negociuese për çdo kapitull të acquis të Bashkimit Evropian dhe përcjelljen e tyre te grupi negociator;

ç) përgatitjen e dokumentacionit dhe të raporteve vlerësuese për piketat paraprake (opening

benchmarks) dhe piketat përfundimtare (closing benchmarks) për kapitullin përkatës, duke përfshirë edhe diskutimet apo qëndrimet e dala në negociatat për atë kapitull;

d) analizimin në mënyrë periodike të kapaciteteve administrative dhe rekomandimin për forcimin e tyre, kur është e nevojshme;

dh) përcaktimin, në konsultim me anëtarin e grupit negociator përgjegjës për kapitullin përkatës, të prioriteteve të procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe përditësimin periodik të këtij përafrimi;

e) çdo detyrë tjetër, në kuadër të përgatitjes dhe zhvillimit të negociatave të aderimit në Bashkimin Evropian, sipas kërkesës së Kryenegociatorit apo të kryetarit të Delegacionit Shtetëror.

Aktiviteti i grupeve ndërinstitucionale të punës gjatë vitit 2019, u fokusua më së shumti në planifikimin e përafrimit të legjislacionit shqiptar me atë të Bashkimit Evropian, organizimin e takimeve shpjeguese dhe përgatitjet për takimet bilaterale dhe raportimet për strukturat e Komisionit Evropian.

Urdhri i Kryeministrit nr. 113, datë 30.8.2019 "Për format e pjesëmarrjes, funksionimin dhe strukturën institucionale të Platformës së Partneritetit për Integrimin evropian" përcakton strukturën dhe formën e bashkëpunimit mes strukturave negociuese dhe shoqërisë civile dhe grupeve të tjera të interesit.

Platforma e Partneritetit për Integrimin Evropian synon:

a) të rrisë ndërgjegjësimin e publikut për procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian;

b) të shpjegojë ndikimin e procesit të anëtarësimit për vendin dhe shoqërinë;

c) të informojë mbi procesin e negociatave dhe arritjet në çdo fazë, duke krijuar mundësi për përthithjen e ekspertizës vendase në fushat përkatëse;

ç) të mbështesë një përfaqësim gjithëpërfshirës të të gjithë partnerëve, publikë dhe privatë, në procesin e stabilizim-asociimit dhe anëtarësimit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian;

d) të mundësojë aksesin e shoqërisë civile, të pushtetit vendor, të komunitetit të biznesit, të shoqatave të punëmarrësve, të botës akademike dhe të grupeve të interesit, për këshillim e monitorim në fazat e programimit e zbatimit të asistencës së Bashkimit Evropian për procesin e integrimit evropian.

Platforma e Partneritetit për Integrimin Evropian do të funksionojë në dy nivele:

- Bordi drejtues;
- Tryezat e diskutimit dhe këshillimit për çdo kapitull negociues.

Bordi drejtues, i cili drejton Platformën e Partneritetit, do të kryesohet nga Kryeministri dhe do të ketë në përbërje:

i. Zëvendësministrin për Evropën dhe Punët e Jashtme;
ii. Kryenegociatorin;
iii. Drejtuesin e Sekretariatit Evropian;
iv. Drejtorin përgjegjës për bashkëpunimin territorial për zbatimin e projekteve IPA;
v. Drejtorin përgjegjës për koordinimin e programeve kombëtare dhe rajonale të IPA-s;
vi. Dy përfaqësues të shoqatave të organeve të pushtetit vendor;
vii. Dy përfaqësues të organizatave të shoqërisë civile;
viii. Dy përfaqësues të komunitetit të biznesit;
ix. Dy përfaqësues të shoqatave të punëmarrësve;
x. Dy përfaqësues të botës akademike.

Ngritja e Platformës së Partneritetit për Integrimin Evropian u iniciua nga Ministria për Evropian dhe Punët e Jashtme dhe ministritë dhe institucionet koordinuese në fund të vitit 2019. Platforma e Partneritetit për Integrimin Evropian do të bëhet funksionale në fillim të vitit 2020.

Përfshirja e njësive të vetëqeverisjes vendore në procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian rregullohet edhe me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 450, datë 26.7.2018 "Për bashkërendimin dhe koordinimin e procesit të integrimit evropian, ndërmjet qeverisjes qendrore dhe njësive të vetëqeverisjes vendore". Ky vendim i Këshillit të Ministrave parashikon ngritjen e

strukturave të integrimit evropian në çdo bashki. Këto struktura integrimi janë përgjegjëse kryesisht, për:

- Bashkërendimin dhe mbështetjen e strukturave administrative të bashkisë për zbatimin e politikave, të legjislacionit, të investimeve dhe të shërbimeve të lidhura apo që rrjedhin nga procesi i integrimit evropian, në nivel vendor;
- Bashkërendimin dhe përfaqësimin e bashkisë në marrëdhënien me strukturat e qeverisjes qendrore përgjegjëse për integrimin evropian dhe proceset përbërëse të tij;
- Mbështetjen e pjesëmarrjes së bashkisë në projektet e asistencës së Bashkimit Evropian;
- Informimin e publikut mbi ecurinë e procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian dhe asistencën e Bashkimit Evropian për Shqipërinë.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse për mbikëqyrjen, orientimin strategjik dhe informimin e strukturave të integrimit mbi procesin e integrimit evropian dhe politikat e programet respektive, të cilat mund të zbatohen në nivel vendor duke u fokusuar në:

- Sigurimin e pjesëmarrjes së njësive të vetëqeverisjes vendore në forumet apo strukturat konsultuese për procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian;
-Sigurimin e përfshirjes së njësive të vetëqeverisjes vendore në projektet e asistencës së Bashkimit Evropian;
- Informimin e njësive të vetëqeverisjes vendore mbi ecurinë e procesit të anëtarësimit dhe detyrimet që lindin në kuadër të këtij procesi.

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2020–2022

Neni 70 i MSA-së përcakton angazhimin e Republikës së Shqipërisë për të përafruar legjislacionin shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian.

Njëkohësisht, përafrimi i plotë i legjislacionit shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian, dhe zbatimi i plotë dhe efektiv i tij, janë një nga kriteret e Kopenhagenit për anëtarësimin në Bashkimin Evropian. Procesi i negociatave të anëtarësimit është në vetvete procesi i përafrimit të legjislacionit shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian.

Përafrimi i legjislacionit të brendshëm me acquis të BE-së konsiston në këto hapa:

- Analiza e legjislacionit të Bashkimit Evropian;
- Identifikimi i mangësive/akteve kontradiktore të legjislacionit shqiptar;
- Hartimi/rishikimi i akteve shqiptare të përafruara;
- Monitorimi i zbatimit të legjislacionit të përafruar.

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian ka për qëllim të koordinojë këtë proces përafrimi duke synuar njëkohësisht plotësimin e detyrimeve në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit dhe detyrimet që lindin si pjesë e procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Në këtë kuadër, Plani Kombëtar për Integrimin Evropian synon përcaktimin e prioriteteve të përafrimit të legjislacionit, ministritë përgjegjëse për hartimin e projektakteve shqiptare, shkallën e përafrimit, si dhe datën e miratimit. Hartimi në kohë dhe me cilësi i Planit dhe monitorimi i tij janë parakusht për përshpejtimin e procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar me acquis e Bashkimit Evropian.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme inicioi identifikimin e masave ligjore që do të përfshiheshin në Planin Kombëtar për Integrimin Evropian 2020–2022 në muajin qershor 2019. Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme këshilloi të gjithë ministritë e linjës dhe institucionet e tjera qendrore që të fillonin identifikimin e masave të reja ligjore duke marrë në konsideratë përgjegjësitë e tyre në strategjitë ekzistuese dhe hapësirën fiskale sikurse përcaktuar gjatë fazës së parë të hartimit të Programit Buxhetor Afatmesëm.

Ndërkohë për hartimin e PKIE 2020–2022, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme përgatiti një metodologji të re bazuar në eksperiencën e hartimit të Planeve të mëparshme, por edhe sugjerimet e projekteve SMEI 3 dhe SMEI 4 financuar nga Bashkimi Evropian.

Hartimi i metodologjisë së re filloi në muajin gusht 2019. Drafti i metodologjisë së hartimit dhe monitorimit të PKIE 2020–2022 u finalizua në muajin tetor 2019. Projektmetodologjia iu paraqit për mendim ministrive të linjës dhe institucioneve të tjera qendrore më, datë 11 tetor

2019. Sugjerimet e marra nga ministritë e linjës u pasqyruan në projektdokumentin final.

Projektmetodologjia u diskutua në takimin e Komitetit Teknik të Grupeve Ndërinstitucionale të Punës të datës 17 tetor 2019. Pas diskutimeve, Komiteti Teknik i Grupeve Ndërinstitucionale të Punës miratoi metodologjinë dhe inicioi hartimin e PKIE 2020–2022 sipas kësaj metodologjie.

Metodologjia e PKIE 2020–2022 paraqet këto ndryshime krahasuar me metodologjitë pararendëse:

- Thjeshtëzon pjesën narrative duke e fokusuar atë në identifikimin e prioriteteve bazuar në rekomandimet e Komisionit Evropian;
- Thekson lidhjen mes PKIE dhe programit analitik të projektakteve të Këshillit të Ministrave dhe Programit Buxhetor Afatmesëm;
- Përcakton përgjegjësinë e Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme për të siguruar përputhshmërinë mes PKIE dhe programit analitik të projektakteve të Këshillit të Ministrave;
- Përfshin në PKIE masat zbatuese për plotësimin e rekomandimeve të dhëna nga Komisioni Evropian;
- Parashikon kostimin e veçantë të çdo mase ligjore dhe zbatuese, duke i kategorizuar fondet sipas origjinës: nga fondet e shtetit shqiptar ose nga partnerët për zhvillim. Vetëm masat që janë plotësisht të kostuara në Programin Buxhetor Afatmesëm do të përfshihen në PKIE 2020–2022;
- Parashikon procedurën e konsultimit të projektakteve kombëtare me shërbimet e Komisionit Evropian përpara miratimit të tyre;
- Përfshin si pjesë të saj kalendarin e hartimit të PKIE 2020–2022;
- Përcakton se Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është përgjegjëse për monitorimin e PKIE 2020–2022 (raportime mujore dhe tremujore) dhe detyrimin e saj për të raportuar te Komiteti Teknik i Grupeve Ndërinstitucionale të Punës dhe Komiteti Shtetëror për Integrimin Evropian/ Këshilli i Ministrave.

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian (PKIE) 2020–2022 përfshin masa ligjore dhe zbatuese afatshkurtra dhe afatmesme që shtrihen deri në vitin 2022, duke synuar përafrimin gradual të legjislacionit shqiptar me acquis e Bashkimit Evropian.

PKIE-ja është e strukturuar në katër pjesë kryesore:

- Hyrja, në të cilën jepet një përshkrim i shkurtër i procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian, strukturat e koordinimit në këtë proces dhe një përshkrim i vetë PKIE-së;
- Pjesa e dytë paraqet situatën aktuale dhe arritjet më të fundit në çështjet që kanë të bëjnë me Kriterin Politik. Kjo pjesë përfshin edhe arritjet në plotësimin e prioriteteve kyçe për hapjen e negociatave të anëtarësimit sikurse përcaktuar nga Këshilli Evropian në vitin 2018;
- Pjesa e tretë përmbledh çështjet që kanë të bëjnë me Kriterin Ekonomik duke u fokusuar në situatën makroekonomike, stabilitetin financiar etj.;
- Pjesa e katërt është pjesa planifikuese e PKIE-së, e ndarë në 33 kapituj që i përgjigjen 33 kapitujve negociues.

Plani nuk përfshin kapitullin 34: Institucionet dhe kapitullin 35: Çështje të tjera. kapitulli 34 rregullon pjesëmarrjen e shtetit anëtar në institucionet e Bashkimit Evropian, ndërsa, kapitulli 35 (aktet ligjore të BE-së që bëjnë pjesë në këtë kapitull) përvijon fazat e fundit të negociatave për anëtarësim.

PJESA 2: KRITERI POLITIK

Interesi kryesor kombëtar dhe qëllimi strategjik i Qeverisë të Republikës së Shqipërisë është anëtarësimi në BE. Kriteret e anëtarësimit – përcaktojnë stabilitetin e institucioneve që garantojnë demokracinë, sundimin e ligjit dhe respektimin e të drejtave të njeriut, si edhe ekzistencën e një ekonomie tregu funksionale, të cilat përbëjnë shtyllat e politikës kombëtare dhe politikës së jashtme të Republikës së Shqipërisë.

Qeveria e Republikës së Shqipërisë është e vetëdijshme se përmbushja e Kriterit Politik ka një rëndësi thelbësore në procesin e anëtarësimit të BE-së dhe të jetë në përputhje me parimet e të Drejtave Themelore. Gjithashtu, Qeveria është e vendosur të kryejë përpjekjet e qëndrueshme në lidhje me prioritetet kyçe që kanë të bëjnë me reformën gjyqësore, politikën kundër korrupsionit, luftën kundër krimit të organizuar, mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe reformën në administratën publike.

2.1 Demokracia dhe shteti i së drejtës

Qeveria e Shqipërisë është plotësisht e angazhuar për të ndërmarrë dhe zbatuar të gjitha reformat e nevojshme për të forcuar procesin legjislativ, sistemin zgjedhor, qeverinë qendrore dhe lokale, administratën publike, si dhe sistemin e drejtësisë. Fokusi i punës së Qeverisë Shqiptare do të jetë zbatimi i reformave të nevojshme për të përmbushur detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit (MSA) BE-Shqipëri dhe në veçanti për të adresuar rekomandimet e Raportit të Komisionit Evropian 2019 për Shqipërinë.

Për sa i takon administratës publike, Qeveria Shqiptare është e angazhuar për zbatimin e një reforme të mirëfilltë, për trajtimin dhe vlerësimin e bazuar në merita dhe angazhimin e punonjësve duke krijuar një rrjet institucional efektiv dhe efikas që ofron shërbime më të mira për qytetarët. Gjithashtu, Qeveria shqiptare ka si objektiv përfundimtar krijimin e një administrate publike efikase, të aftë për të zbatuar plotësisht angazhimet dhe detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit.

Çdo veprim i ndërmarrë nga Qeveria në kuadër të reformës së sistemit të drejtësisë dhe sundimit të ligjit ka për qëllim përfundimtar krijimin e një sistemi gjyqësor të pavarur, efikas dhe llogaridhënës në Shqipëri, i cili është në gjendje të ofrojë drejtësi në mënyrë të drejtë dhe transparente, si dhe për të zbatuar legjislacionin e përafruar me Acquis-në e BE-së.

Lufta kundër korrupsionit është një prioritet kyç i Qeverisë Shqiptare. Drejtimet kryesore të politikës antikorrupsion përfshijnë një sërë veprimesh për parandalimin e korrupsionit, forcimin e institucioneve, monitorimin e përgjithshëm nga organizatat e shoqërisë civile, si dhe dënimin administrativ dhe penal të zyrtarëve të korruptuar. Zbatimi i strategjisë kundër korrupsionit, i miratuar në vitin 2015, do të kontribuojë në reduktimin e qëndrueshëm të korrupsionit.

Për më tepër, Qeveria Shqiptare angazhohet për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe në veçanti për zbatimin e mëtejshëm të politikave kundër diskriminimit, për të përmirësuar situatën në lidhje me të drejtat sociale me fokus të veçantë në grupet e rrezikuara dhe të miturit. Reformat janë në fushën e të drejtave të pronësisë, si dhe në planin e veprimit për zbatimin e vendimeve gjyqësore të GJEDNJ-së për kthimin dhe kompensimin e pronës.

2.1.1 Kuvendi

Parlamenti i Shqipërisë luan një rol themelor në funksionimin e sistemit demokratik dhe në proceset politike në Shqipëri si organi më i lartë përfaqësues dhe ligjvënës i vendit. Parlamenti është institucioni ku zhvillohet dialogu politik konstruktiv dhe i qëndrueshëm midis forcave politike shqiptare, me qëllim realizimin e reformave të nevojshme për zhvillimin e vendit dhe integrimin në Bashkimin Evropian. Parlamenti, përveç funksionit legjislativ, ushtron gjithashtu funksionin e mbikëqyrjes politike mbi Qeverinë dhe monitoron zbatimin e detyrimeve që rrjedhin në kuadër të procesit të Integrimit Evropian, nëpërmjet instrumenteve të mbikëqyrjes parlamentare, të parashikuara nga Kushtetuta, Rregullorja e Parlamentit dhe ligji mbi rolin e parlamentit në procesin e integrimit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian (ligji nr. 15/2015). Në ushtrimin e funksionit përfaqësues, anëtarët e Parlamentit, grupet parlamentare, përfaqësuesit e shumicës dhe opozitës, zhvillojnë debate politike që përfaqësojnë interesat e zgjedhësve.

Roli legjislativ i parlamentit dhe funksionimi i tij është përmirësuar dhe forcuar ndjeshëm gjatë vitit 2019[14], përmes shtimit të nismave ligjore të propozuara nga deputetët (14 nisma ligjore), si dhe shtimit të amendamenteve të propozuara drejtpërdrejt nga deputetët (905 amendamente). Gjithashtu, risi e veprimtarisë ligjvënëse të parlamentit gjatë vitit 2019 përbën miratimi nga

[14] Të dhënat e parlamentit mbulojnë periudhën tetor 2018 - shtator 2019.

parlamenti i projektligjit "Për disa ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995 "Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar", nismë ligjvënëse e 20 mijë zgjedhësve. Parlamenti ka forcuar më tej rolin e tij të rishikimit në kontrollin e përputhshmërisë së projektligjeve të propozuara me acquis të BE-së, duke siguruar një cilësi më të mirë të legjislacionit të përafruar. Komisioni për Integrimin Evropian (KIE) ka luajtur një rol të rëndësishëm në këtë proces. Gjatë shqyrtimit dhe miratimit të projektligjeve që synonin përafrimin me acquis e BE-së (10 projektligje gjatë vitit 2019[15]), KIE (për 9 projektligje) dhe Komisioni i ligjeve (për 1 projektligj), propozuan 43 ndryshime, me qëllim për të siguruar një përafrimin më të saktë të projektligjeve me acquis të BE-së, të cilat janë miratuar edhe në seancën plenare.

Gjithashtu, transparenca në procesin legjislativ dhe bashkëpunimi me shoqërinë civile në këtë proces është rritur më tej (202 përfaqësues të shoqërisë civile dhe grupe interesi gjatë vitit 2019). Mendimet dhe sugjerimet e tyre të paraqitura në seanca dëgjimore, ose me shkrim janë shqyrtuar me kujdes dhe ky proces është pasqyruar në raportin që ka shoqëruar projektligjin në seancën plenare.

Parlamenti përfundoi në datën 8.5.2019, miratimin e paketës së plotë të projektligjeve të reformës në drejtësi. Gjatë vitit 2019 parlamenti miratoi 2 ligjet e mbetura të paketës së dytë të ligjeve të reformë në sistemin e drejtësisë[16], si dhe një vendim[17], duke përmbyllur në këtë mënyrë një nga reformat më të rëndësishme të ndërmarra nga Kuvendi, nëpërmjet Komisionit të Posaçëm të Reformës në Sistemin e Drejtësisë dhe Komisionit të Përhershëm Parlamentar për Çështjet ligjore Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut. Parlamenti ka miratuar gjithsej 22 ligje dhe 1 vendim si pjesë e paketës së dytë të ligjeve të reformës në drejtësi, që së bashku me ndryshimet kushtetuese dhe 7 ligjet e paketës prioritare e çojnë në 30 numrin e përgjithshëm të ligjeve të miratuara si pjesë e reformës në drejtësi.

Në datën 18.7.2019 Parlamenti miratoi ndryshimet në Rregulloren e Parlamentit[18]. Ndryshimet e miratuara me konsensusin e të gjitha forcat politike të përfaqësuara në Parlament, përmirësojnë dispozitat e Rregullores së Kuvendit me qëllim sjelljen e saj në përputhje me standardet më të larta të rregulloreve të funksionimit të demokracive parlamentare dhe modeleve më të përparuara ndërkombëtare. Në mënyrë të posaçme, ndryshimet në Rregulloren e Parlamentit reflektojnë ligjin ekzistues për polin e parlamentit në procesin e integrimit të Shqipërisë në BE, duke përmbushur në këtë mënyrë një nga rekomandimet e dhëna për parlamentin në Raportet e KE-së për Shqipërinë të viteve 2016, 2018 dhe 2019.

Parlamenti ka ngritur Komisionin e Posaçëm Parlamentar për Realizimin e Reformës Zgjedhore, i cili vijon punën për hartimin e ndryshimeve të kuadrit ligjor zgjedhor me qëllim adresimin e rekomandimeve të raporteve të OSBE/ODIHR-it për tri zgjedhjet e fundit në Shqipëri, të viteve 2013, 2015 dhe 2017. Parlamenti me vendimin nr. 49/2019 "Për disa shtesa dhe ndryshime në vendimin e Kuvendit nr. 102/2017, "Për ngritjen e Komisionit të Posaçëm Parlamentar "Për realizimin e Reformës Zgjedhore", të ndryshuar", ka vendosur:

I. Ndryshimin e objektit të veprimtarisë së punës së Komisionit, i cili do të jetë si vijon:

---

[15] 1) Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 61/2012 "Për akcizat në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar"; 2) Projektligji "Për disa ndryshime në ligjin nr. 9643, datë 20.11.2006, "Për prokurimin publik" të ndryshuar"; 3) Projektligji "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 64/2012, datë 31.5.2012 "Për Peshkimin", të ndryshuar"; 4) Projektligji "Për skemat e cilësisë së produkteve bujqësore dhe ushqimore"; 5) Projektligji "Për censin e popullsisë dhe banesave"; 6) Projektligji "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 103/2016, "Për Akuakulturën""; 7) Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995 "Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar"; 8) Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër", të ndryshuar"; 9) Projektligji "Për mbrojtjen civile"; 10) Projektligji "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9636, datë 6.11.2006, "Për mbrojtjen e shëndetit nga produktet e duhanit", të ndryshuar".

[16] ligji nr. 25/2019, datë 25.4.2019 "*Për organizimin dhe funksionimin e Policisë Gjyqësore*"; ligji nr. 26/2019, datë 8.5.2019 "*Për shërbimin përmbarimor gjyqësor privat*".

[17] Vendimi nr. 47/2019, datë 18.4.2019 "*Për miratimin e Strategjisë së Edukimit ligjor të Publikut 2019-2023*".

[18] Vendimi nr. 85/2019, datë 18.7.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin e Kuvendit nr. 166, datë 16.12.2004, "Për miratimin e Rregullores së Kuvendit të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar"".

1. Të hartojë ndryshime të kuadrit ligjor zgjedhor për trajtimin e plotë të rekomandimeve të raporteve të OSBE/ODIHR-it për tri zgjedhjet e fundit të viteve 2013, 2015 dhe 2017, si dhe të institucioneve përgjegjëse për zgjedhjet.

2. Të verifikojë aftësinë e të gjitha institucioneve shtetërore që kanë rol në mbarëvajtjen e proceseve zgjedhore për:

a) të garantuar një proces të rregullt e të barabartë zgjedhor mes të gjitha forcave politike pjesëmarrëse;

b) marrjen e masave dhe ashpërsimin e dënimeve për të luftuar shitblerjen e votës;

c) të eliminuar çdo formë të keqpërdorimit të burimeve shtetërore gjatë fushatës zgjedhore;

ç) të marrë masat e duhura për transparencën e procesit të hartimit dhe publikimit të listave të zgjedhësve.

3. Fillimin e diskutimit publik gjithëpërfshirës, me synim ndryshimin e sistemit zgjedhor, përfshirë ndryshimet e nevojshme kushtetuese, brenda kohëzgjatjes së veprimtarisë së Komisionit.

II. Ndryshimin e përbërjes së Komisionit. Komisioni ndryshoi përbërjen e tij me 12 anëtarë, me përbërje të barabartë mes shumicës dhe opozitës parlamentare. Komisioni drejtohet nga dy bashkëkryetarë, një nga Partia Socialiste dhe një nga opozita parlamentare.

III. Zgjatjen e afatit të veprimtarisë së Komisionit deri në datën 28 nëntor 2019.

Komisioni në mbledhjen e datës 10.10.2019 vendosi ngritjen e grupeve të punës me anëtarë të barabartë nga pozita dhe opozita parlamentare për të përshpejtuar shqyrtimin e rekomandimeve të OSBE/ODIHR dhe paraqitjen në mbledhjen e Komisionit të ndryshimeve përkatëse në Kodin Zgjedhor. Janë ngritur 4 grupe pune për të trajtuar këto çështje: 1) rishikimin e sistemit zgjedhjor; 2) financimin e partive politike; 3) votimin e emigranteve; 4) kuotat gjinore dhe bashkëpunimi me OJQ. Grupet e punës me mbështetjen e ekspertëve vijojnë punën për të hartuar propozimet e tyre për këto çështje, të cilat do t'ia paraqesin Komisionit në vijim. Ekspertët, në mbledhjen e Komisionit të, datë 24.10.2019, paraqiten projektligjin "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10019, datë 29.12.2008 "Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë", i cili përbën një ndërhyrje legjislative me synimin e vetëm plotësimin dhe zbatimin e rekomandimeve të OSBE/ODIHR-it për zgjedhjet e përgjithshme dhe vendore që janë organizuar në Shqipëri. Përmirësimet ligjore të paraqitura në këtë projektligj duhet të shihen dhe konsiderohen vetëm si përmirësim i një prej aspekteve të proceseve zgjedhore në Shqipëri. Një sërë aktorësh të tjerë, praktikash dhe masash administrative duhet dhe mund të merren me qëllim që përfundimisht Shqipëria të realizojë zgjedhje në përputhje të plotë me standardet ndërkombëtare. Komisioni do të vazhdojë punën për shqyrtimin e propozimeve të ekspertëve dhe të grupeve të punës.

Roli i mbikëqyrjes së parlamentit u forcua më tej gjatë vitit 2019, përmes përdorimit më intensiv dhe cilësor të instrumenteve të mbikëqyrjes parlamentare të parashikuara në Kushtetutën e Shqipërisë, Rregulloren e Parlamentit dhe ligjin nr. 15/2015 (6 interpelanca me anëtarë të Këshillit të Ministrave; 1 mocione me debat; 122 seanca dëgjimore në Komisione me ministrat, zëvendësministrat dhe drejtues të institucioneve të tjera qendrore; 95 kërkesa për informacion me shkrim nga deputetët; 1 komision hetimor parlamentar), si dhe zbatimit të mekanizmit ndërinstitucional (krijuar me vendimin nr. 49/2017), Parlamenti-Qeveria-Institucionet e Pavarura, për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimit të rekomandimeve të bëra nga institucionet e pavarura kushtetuese dhe ato të krijuara me ligj.

Komisioni për Integrimin Evropian (KIE) dhe Këshilli Kombëtar për Integrimin Evropian (KKIE) gjithashtu kanë luajtur një rol kyç në monitorimin e reformave të kërkuara dhe përmbushjen e rekomandimeve, në kuadër të procesit të Integrimit Evropian të Shqipërisë. Gjatë vitit 2019, KIE ka zhvilluar 2 seanca dëgjimore me Ministrin në Detyrë për Evropën dhe Punët e Jashtme lidhur me Ecurinë e procesit të integrimit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian. Gjithashtu KIE ka zhvilluar aktivitete jashtë institucionit në ushtrim të kontrollit parlamentar lidhur me përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga zbatimi i MSA-së dhe procesi i integrimit të

Shqipërisë në BE. KIE ka zhvilluar një takim me temë "Procesi i integrimit evropian sipërmarrje - turizëm - kulturë". KKIE ka vijuar të monitorojë ecurinë e procesit të integrimit evropian dhe përmbushjen e detyrimeve të anëtarësimit në BE përmes takimeve periodike me përfaqësues të qeverisë (4 takime gjatë vitit 2019).

Risi për vitin 2019 përbën fakti se Parlamenti zbatoi për herë të parë nenin 18, pika 1 të ligjit për rolin e parlamentit në procesin e integrimit të Shqipërisë në BE, i cili parashikon që parlamenti pasi shqyrton Raportin Vjetor të paraqitur nga Këshilli i Ministrave për ecurinë e procesit të integrimit të vendit në BE gjatë vitit paraardhës, miraton në seancë plenare Rezolutën përkatëse.

Parlamenti në seancën plenare të datës 11.4.2019 miratoi Rezolutën "Mbi progresin e Shqipërisë në procesin e integrimit në Bashkimin Evropian përgjatë vitit 2018", përmes së cilës vlerësoi progresin e arritur përgjatë vitit 2018 në përmbushjen e detyrimeve, në kuadër të zbatimit të MSA-së dhe plotësimin e rekomandimeve për hapjen e negociatave të anëtarësimit në BE, si dhe i kërkoi Qeverisë të konsolidojë reformat e arritura dhe të vijojë të thellojë më tej reformat për plotësimin e pesë prioriteteve kyçe për hapjen e negociatave për anëtarësim.

Parlamenti ka ushtruar kontroll jo vetëm mbi ekzekutivin, por edhe mbi organet kushtetuese apo ato të krijuara me ligj për të verifikuar zbatimin e kuadrit ligjor të miratuar prej tij. Në zbatim të nenit 103 të Rregullores së parlamentit, 21 institucione të pavarura kushtetuese dhe të krijuara me ligj depozituan në parlament raportet e veprimtarisë vjetore institucionale për vitin 2018. Parlamenti pasi shqyrtoi përmbajtjen e raporteve, si dhe zhvilloi seancat dëgjimore në Komisionet e përhershme parlamentare dhe raportimet në seancë plenare me titullarët e 21 institucioneve të pavarura, miratoi 21 Rezoluta, përmes të cilave vlerësoi veprimtarinë vjetore institucionale të 21 institucioneve të pavarura për vitin 2018, si dhe u adresoi atyre rekomandime dhe u caktoi detyra konkrete për vitin pasardhës (2019).

Parlamenti në ushtrim të funksionit zgjedhës, miratoi 19 vendime për shkarkimin/ emërimin e Zëvendëskryeministrit dhe ministrave, 22 vendime për zgjedhje dhe emërime në institucionet kushtetuese dhe të krijuara me ligj, si dhe 2 vendime për moszgjidhje të anëtarëve apo drejtuesve të institucionet kushtetuese dhe të krijuara me ligj. Në çdo rast janë respektuar kërkesat e Kushtetutës, ligjeve dhe Rregullores së Kuvendit, si dhe procedurat parlamentare të shqyrtimit të kandidaturave janë zhvilluar në transparencë të plotë.

Kapacitetet administrative të parlamentit janë forcuar më tej, gjatë vitit 2019 përmes trajnimit të vazhdueshëm të Shërbimeve të parlamentit në fusha të ndryshme, veçanërisht ato që lidhen me procesin e integrimit evropian.

Konsolidimi i mëtejshëm i demokracisë dhe parlamentarizmit në Shqipëri, si dhe sfidat e reja me të cilat përballet Parlamenti pas hapjes së negociatave të anëtarësimit të Shqipërisë me BE-në, e bëjnë të domosdoshme që Parlamenti të përmirësojë më tej funksionet e tij ligjvënëse dhe mbikëqyrjen parlamentare, në mënyrë që të forcojë përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit BE-Shqipëri dhe procesi i pranimit në BE.

Veprimtaria e parlamentit në këtë drejtim do të fokusohet në realizimin e objektivave dhe masave të mëposhtme:

- Forcimi i funksionit legjislativ të parlamentit nëpërmjet: forcimit të kapaciteteve të Parlamentit për të shqyrtuar përputhshmërinë e legjislacionit shqiptar me acquis të BE-së, në mënyrë që të sigurohet një përafrim më efektiv dhe një cilësi më e mirë e legjislacionit të përafruar; aktivizimit dhe përditësimit të vazhdueshëm të database-it parlamentar për ligjet me përafrim të miratuara nga Kuvendi nga hyrja në fuqi e MSA-së (1 prill 2009) dhe në vazhdim;

- Përmirësimi i kuadrit ligjor për zgjedhjet në Shqipëri përmes hartimit dhe miratimit të ndryshimeve në Kodin Zgjedhor, të cilat adresojnë: i) të gjitha rekomandimet e raporteve të OSBE/ODIHR-it për vëzhgimin e zgjedhjeve të viteve 2013, 2015 dhe 2017 në Shqipëri dhe ii) problematikat lidhur me financimin e partive politike;

- Forcimi i rolit të mbikëqyrjes së parlamentit nëpërmjet: përdorimit më intensiv dhe cilësor të instrumenteve të kontrollit parlamentar të parashikuara në Kushtetutë, Rregulloren e Parlamentit

dhe ligjin nr. 15/2015; mbikëqyrjes së zbatimit të detyrimeve që rrjedhin nga MSA-ja Shqipëri – BE dhe procesi i integrimit evropian; rishikimit të kuadrit rregullator (Rregullores së Parlamentit dhe ligjit 15/2015) për të siguruar një mekanizëm/ model efektiv të mbikëqyrjes së veprimtarisë së Qeverisë (rishikimin e pozicionit negociues) gjatë procesit të negociatave të anëtarësimit, bazuar në modelet/ praktikat më të mira të parlamenteve evropiane në këtë fushë; zbatimit të mekanizmit ndërinstitucional Parlament-QeveriInstitucionet e Pavarura, me qëllim ndjekjen dhe zbatimin efektiv të rekomandimeve të institucioneve të pavarura;

- Përmirësimi i etikës parlamentare nëpërmjet zbatimit rigoroz nga deputetët të Kodit të Sjelljes së deputetëve dhe të udhëzuesit të detajuar në zbatim të tij;

- Forcimi i transparencës parlamentare nëpërmjet: projektimit dhe zbatimit të teknologjive të reja në fushën e informatizimit dhe të automatizimit në parlament; rritjes së pjesëmarrjes së publikut dhe shoqërisë civile në procesin e vendimmarrjes; organizimit të aktiviteteve profesionale për të informuar publikun mbi veprimtarinë e parlamentit me qëllim të përmirësimit të imazhit të tij dhe rritjes së perceptimit të publikut për rolin e parlamentit në proceset e zhvillimit dhe integrimit të vendit; zhvillimit të seancave dëgjimore publike nga komisionet e përhershme të parlamentit për marrjen e mendimeve edhe nga aktorët e shoqërisë civile dhe grupet e interesit, gjatë procesit të shqyrtimit të projektligjeve, si dhe gjatë procesit të shqyrtimit dhe të vlerësimit në parlament të veprimtarisë së institucioneve të pavarura; publikimit të raportit të parlamentit mbi pjesëmarrjen e publikut në procesin vendimmarrës të parlamentit për vitin 2019; publikimit periodik çdo 3 muaj të Newsletter-it të parlamentit mbi çështjet e integrimit evropian;

- Forcimi i kapaciteteve administrative të parlamentit përmes: Hartimit dhe miratimit të Planit Strategjik të Kuvendit për periudhën 2020 - 2025; modernizimit të shërbimeve të Parlamentit, me qëllim përshtatjen e tyre për t'u ballafaquar me sfidat dhe kërkesat e reja për kapacitetete të nivelit të lartë dhe ekspertizën që do të ketë Kuvendi gjatë procesit të negociatave të anëtarësimit të Shqipërisë në BE; trajnimit të vazhdueshëm të shërbimeve të Parlamentit në fusha të ndryshme, veçanërisht ato që lidhen me procesin e integrimit evropian; rishikimit të Strategjisë së Trajnimit për Stafin e Administratës së Parlamentit (miratimi i Strategjisë së Trajnimit për periudhën 2019-2022).

2.1.2 Zgjedhjet

Presidenti i Republikës, në mbështetje të nenit 92, shkronja "gj", dhe nenin 93 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe të nenit 9, paragrafi 1, të ligjit nr. 10019, datë 29.12.2008 "Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar, me Dekretin nr. 10928, datës 5.11.2018 caktoi datën 30 qershor 2019, për zhvillimin e zgjedhjeve për organet e qeverisjes vendore.

Me shpalljen e Dekretit të Presidentit të Republikës nr. 10928, datë 5.11.2018 "Për caktimin e datës së zgjedhjeve për organet e qeverisjes vendore", 42 parti politike dhe dy koalicione zgjedhore janë regjistruar pranë Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, si subjekte zgjedhore për zgjedhjet e organeve të qeverisjes vendore të datës 30 qershor 2019 brenda afateve dhe kritereve ligjore.

Nga këto vetëm 36 parti politike depozituan kërkesat për regjistrimin e listave shumemërore të kandidatëve për këshillat bashkiak. Partitë kryesore të opozitës vendosën të mos paraqesin listat e tyre të kandidatëve për zgjedhjet për organet e qeverisjes vendore. Rezultatet përfundimtare të Zgjedhjeve u shpallen më, datë 27.7.2019 nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve.

Më, datë 4 shtator 2019 është publikuar Raporti i OSCE-ODIHR i cili përmban rekomandime për t'u zbatuar nga Parlamenti dhe Komisioni Qendror i Zgjedhjeve.

Në adresim të rekomandimeve të OSCE-ODIHR-it, Parlamenti ka ngritur Komisionin e Posaçëm Parlamentar për Realizimin e Reformës Zgjedhore, i cili vijon punën për hartimin e ndryshimeve të kuadrit ligjor zgjedhor me qëllim adresimin e rekomandimeve të raporteve të OSBE/ODIHR-it për tri zgjedhjet e fundit në Shqipëri, të viteve 2013, 2015 dhe 20172.

2.1.3 Qeverisja

Qeveria qendrore përcakton vizionin dhe politikat kyçe dhe propozon legjislacionin për

forcimin e demokracisë dhe zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik të vendit. Organizimi, funksionimi dhe kompetencat e Qeverisë / Këshillit të Ministrave (i përbërë nga Kryeministri, Zëvendëskryeministri dhe Ministrat e Kabinetit) parashikohet në dispozitat themelore kushtetuese dhe në ligjin nr. 9000, datë 30.1.2003 "Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave". Përshpejtimi i reformave dhe përgatitja e vendit për t'u bashkuar me Bashkimin Evropian mbetet një prioritet i madh i Qeverisë Shqiptare.

Ky prioritet do të ndiqet përmes objektivave të mëposhtme dhe masave politike:

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015-2020 (SKZHI II);
- Forcimi i Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI) si sistemi kryesor që përcakton mjetet dhe mekanizmat për një planifikim të integruar të politikave publike, duke siguruar shpërndarje efikase dhe efikase të burimeve financiare.
- Forcimi i Departamentit të Zhvillimit dhe Mireqeverisjes;
- Forcimi i Sistemit One Single (IPSIS, AFMIS, EAMIS);
- Zbatimi i Sistemit të Qeverisjes dhe Grupeve të Menaxhimit të Planifikimit të Integruar (GMIP-ve)
- Ndërtimi dhe funksionimi i strukturave institucionale të nevojshme për fillimin e procesit të shqyrtimit dhe negociatave për anëtarësim në BE;
- Përmirësimi dhe rritja e efikasitetit në koordinimin dhe monitorimin e procesit të Integrimit Evropian si element kyç për përshpejtimin e procesit të integrimit në BE;
- Ndërtimi i kapaciteteve institucionale dhe njerëzore për menaxhimin e decentralizuar të fondeve të BE-së;
- Mbajtja e takimeve të rregullta të përbashkëta BE-Shqipëri në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (Komiteti i Stabilizim-Asociimit, Këshilli i Stabilizim-Asociimit, Komiteti Parlamentar i Stabilizim-Asociimit dhe Nënkomitetet);
- Përgatitja e një baze të dhënash me legjislacion të përafruar dhe shkallës së përafrimit, të aksesueshëm për të gjitha ministritë e linjës, institucionet e tjera qendrore dhe institucionet e pavarura;
- Trajnimin e punonjësve të administratës publike për çështjet e integrimit evropian;
- Trajnimi i stafit të Departamentit të Përkthimit për përdorimin e software-it të përkthimit të specializuar;
- Koordinimin e punës për përkthimin e Acquis të BE-së me autoritetet kompetente të Qeverisë së Kosovës në kuadër të marrëveshjes së bashkëpunimit;
- Përgatitja për promovimin dhe akreditimin e strukturave të nevojshme për të përfituar nga IPA 2015-2020;
- Ndërgjegjësimi dhe komunikimi me palët e interesuara në lidhje me procesin e integrimit dhe përfitimet dhe detyrimet që rrjedhin nga statusi i vendit kandidat dhe anëtarësimi në BE.

Korniza institucionale dhe sistemi i qeverisjes

Urdhri i Kryeministrit nr. 157 i miratuar më 22.10.2018 "Për marrjen e masave për zbatimin e qasjes së gjerë sektoriale dhe ndërsëktoriale, si dhe ngritjen dhe funksionimin e mekanizmit të integruar sektorial/ndërsëktorial", përcakton krijimin e 5 Grupeve të Menaxhimit të Integruar të Politikave (GMIP) dhe 5 Komiteteve Drejtuese Sektoriale (KDS), dhe 23 Grupeve Tematike nën udhëheqjen e GMIP/KDS-ve me në funksion të zgjerimit dhe shndërrimit të mekanizmit në një mekanizëm të integruar që mbulon të gjithë sektorët, me qëllim menaxhimin dhe koordinimin e politikave sektoriale në përputhje me Sistemin e Planifikimit të Integruar (IPS) dhe parimet e qeverisjes së mirë.

1. GMIP - "Mirëqeverisja dhe Administrimi Publik", drejtuar nga Zëvendëskryeministri;
2. GMIP - "Konkurrueshmëria dhe Investimet", drejtuar nga ministri i Financave dhe Ekonomisë;
3. GMIP - "Punësimi dhe Aftësimi", drejtuar nga ministri i Financave dhe Ekonomisë;
4. GMIP - "Menaxhimi i Integruar i Tokës", funksionet e të cilit i kryen Komiteti Ndërministror i Reformës së Menaxhimit të Integruar të Tokës, drejtuar nga Ministri i Drejtësisë;

5. GMIP - "Menaxhimi i Integruar i Ujit "funksionet e të cilit i kryen Këshilli Kombëtar i Ujit;

6. KDS - "Reforma në Drejtësi", drejtuar nga Ministri i Drejtësisë;

7. KDS - "Punët e brendshme", drejtuar nga Ministri i Brendshëm;

8. KDS - "Menaxhimi i Financave Publike", drejtuar nga ministri i Financave dhe Ekonomisë;

9. KDS - "Ndërlidhja", drejtuar nga ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë;

10. KDS - "Mjedisi, klima dhe menaxhimi i mbetjeve", drejtuar nga ministri i Turizmit dhe Mjedisit

Mekanizmat e koordinimit dhe menaxhimit sektoral të GMP-ve dhe KDS-ve do të sigurojnë një strukturë të menaxhimit të nivelit të larte për:

- Sigurimi i koordinimit dhe vendimmarrjes politike dhe menaxherialë të nivelit të lartë në planifikimin dhe monitorimin e reformave sektoriale, politikave dhe kuadrit strategjik;

- Luajtja e një roli mbështetës në koordinimin e planifikimit, programimit dhe monitorimit të ndihmës zhvillimore për sektorët e përfshirë, nëpërmjet organizimit të dialogut të rregullt me partnerët për zhvillim;

- Luajtja e rolit të Komiteteve të Monitorimit të Sektorit IPA, duke siguruar monitorimin e sektorit IPA sipas sektorëve, në përputhje me nenin nr. 53 të marrëveshjes kuadër me BE-në dhe në përputhje me metodologjitë përkatëse;

- Ofrimin e mbështetjes në kuadrin e procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian përmes mbështetjes për të përmbushur angazhimet në dokumentet e politikave për integrimin evropian;

- Dhënien e udhëzimeve për monitorimin e zbatimit përmes raportimit dhe monitorimit të masave lidhur me proceset e integrimit evropian dhe politikat kombëtare në sektorët / nën-sektorët përkatës, duke përfshirë raportet periodike të progresit, programin e reformave ekonomike kombëtare etj.

- Sigurimi i dialogut qeveritar mbi politikat të (ndër) sektorit me partnerët për zhvillim, qeverisjen vendore, shoqërinë civile dhe sektorin privat, zbatimin e masave brenda fushës dhe sektorëve përkatës dhe promovimin dhe mbështetjen e iniciativave të koordinuara në këtë kontekst;

- Drejtimin e përgatitjes së bashkërenduar të in-puteve përkatëse sektoriale te Komiteti i Planifikimit Strategjik (KPS) dhe komitetet tjera me funksion vendimmarrës.

Ky mekanizëm i integruar i menaxhimit sektorial për zbatimin e qasjes gjithëpërfshirëse sektoriale do të përdorë Instrumentet e Politikave të Menaxhimit të Financave Publike, Procesin e Integrimit Evropian dhe Bashkërendimin e Ndihmës së Huaj, të cilat janë themeluar në kuadër të Planit të Integruar (IPS) dhe sistemeve relevante të menaxhimit të informacionit IPS (IPSIS, AFMIS, EAMIS).

Funksionimi i mekanizmit

Mekanizmi i menaxhimit të integruar të politikave për vitin 2019 ka qenë funksional dhe i mobilizuar plotësisht në aktivitetin e tij.

Ashtu siç parashikohet në UKM nr. 157, datë 22.10.2019, GMIP/KDS janë forume të larta të dialogut dhe koordinimit të politikë-bërjes për çështje kombëtare, sektoriale dhe ndërsëktoriale, si dhe reformave e prioriteteve të rëndësishme. Në këtë kuptim, tipologjitë e tematikave të mbledhjeve të zhvilluara lidhen me planifikimin e dokumenteve strategjikë, diskutimin dhe miratimin e Raporteve të Monitorimit të Dokumenteve Strategjik monitorimin e dokumenteve dhe hartimin e Planeve të Veprimit.

Sistemi i Informacionit për Menaxhimin e Planifikimit të Integruar

Komponentët kryesorë të 3 Sistemeve të Menaxhimit të Integruar të Informacionit kanë progres pozitiv dhe janë drejt përfundimit të rezultateve të projektit.

- IPSIS është në fazën e testimit dhe pilotimit në 2 ministri të linjës dhe Departamentin e Administratës Publike. Asistenca Teknike pritet të sigurohet brenda vitit 2019 në mënyrë që të mbështesin trajnimin dhe përpunimin e të dhënave, si dhe anën rregullatore të sistemeve.

- AFMIS është gjithashtu në fazën e trajnimit dhe testimit paralel me IPSIS, ndërsa siguron 'go life' në fillim të vitit 2020 për të dy sistemet.

- EAMIS është në fazën e futjes së të dhënave, por procesi duket se është i ngadalësuar dhe nevojiten më shumë përpjekje nga pikat fokale të donatorëve EAMIS, për të siguruar një përshpejtim.

Aktualisht sistemi IPSIS është në fazën pilot nga 3 institucione të zgjedhura (MBZHR, DAP dhe MIE), procesi ka filluar që nga fundi i Shtatorit 2019. Faza pilot përfshin ndërfaqen IPSIS me sisteme të tjera si AFMIS, duke përfshirë transmetimin e të dhënat ndërmjet sistemeve.

Lidhur me sistemin e IPSIS që filloi gjatë gjysmës së parë të vitit 2019 u zhvilluan disa workshop-e të dedikuara në kryeministri me Rrjetin IPSIS duke prezantuar Udhëzues Metodologjik që do të lehtësojë ministritë e linjës të identifikojnë dhe ndërtojnë pasaporta strategjike bazuar në kërkesat e IPSIS. Guida është pjesë e një pakete më të gjerë trajnimi IPSIS që do të shpërndahet ministrive të linjës.

Me anë të shkresës zyrtare nga Sekretari i Përgjithshëm i Kryeministrisë u është dërguar të gjitha ministrive të linjës për të finalizuar bazën e të dhënave të tyre në lidhje me kërkesat e ardhshme të IPSIS dhe për të kompletuar arkivin elektronik.

Në drejtim të komunikimit, janë prodhuar 4 fletëpalosje. Një nga IPS dhe tre për secilin nga sistemet, AFMIS, EAMIS, IPSIS. Broshurat janë gati për shtypje dhe shpërndarje dhe do të botohen në dy gjuhë.

Buletini i parë është duke u hartuar dhe dërguar tashmë për të gjithë përdoruesit e Sistemeve. Listat e postimeve përmbajnë më shumë se 200 adresa të përdoruesve të cilat do të përditësohen shpesh për të gjitha aktivitetet e SPI.

Prioritetet e ardhshme në lidhje me mekanizmin

Mbështetje e vazhdueshme për Dialogun dhe Koordinimin e Politikave do të ofrohet për të përmirësuar mekanizmat institucionalë, kapacitetet dhe procedurat për planifikimin strategjik dhe të integruar si në nivelin qendror ashtu edhe në atë teknik.

Fokusi do të jetë në forcimin e Sekretariatit të Përgjithshëm të Mekanizmit dhe gjithashtu forcimin e lidershipit, si dhe planifikimin dhe aftësitë e programimit të secilit sekretariat teknik të GMPI / KDS-ve dhe të Grupeve Tematike të tyre.

Udhëzuesi metodologjik do të përmirësohet me mjetet e planifikimit dhe instrumentet zbatuese të cilat do të përmirësojnë cilësinë e veprimtarive të mekanizmit. Takime, trajnime dhe aktivitete të vazhdueshme do të ndërmerren për të arritur rezultate cilësore siç janë kalendari i integruar i aktiviteteve, planet vjetore të punës dhe raportet e progresit.

Qëllimi është të maksimizohet performanca e mekanizmit në të gjitha aspektet e tij, përfshirë koordinimin me donatorët dhe organizatat e tjera të rëndësishme si DBE dhe SIGMA.

Prioritetet e ardhshme në lidhje me sistemin e informacionit të planifikimit të menaxhimit të integruar

Zbatimi i plotë i Sistemeve të Menaxhimit të Informacionit do të dixhitalizojë proceset e rëndësishme të bërjes së politikave dhe planifikimit, standardizimin e procedurave, përmirësimin e cilësisë së politikave dhe zbatimin e tyre, duke marrë parasysh mbështetjen në përbërësit e mëposhtëm:

Platforma Sistemike e Njohurive Afatmesme

- Konsolidimi i sistemeve do të kërkojë nevojën për të hartuar një platformë për zhvillimin e kapaciteteve afatmesme dhe afatgjata të administrimit, e cila do të synojë të përmirësojë njohuritë e planifikimit sistemik dhe të stimulojë funksionet kryesore të SPI dhe të zbatojë dhe menaxhojë Sistemet;

- Në këtë drejtim do të jetë e nevojshme për të vlerësuar kapacitetet e tanishme administrative sektoriale në vend në lidhje me hartimin e politikave (duke marrë parasysh sfidat e procesit të pranimit në BE), në mënyrë që të plotësohen boshllëqet për zbatimin më të mirë të qasjes sistemike dhe politikave të lidhura me BE-në dhe legjislacionin që lidhet me acquis;

-Kapaciteti administrativ duhet të shkojë përtej kërkesave teknike për krijimin e institucioneve dhe kapacitetet e burimeve njerëzore për përafrimin e acquis, dhe të përqëndrohet gjithashtu në elementë që përcaktojnë aftësinë e zbatimit të ligjeve dhe politikave të miratuara, siç janë

mbivendosjet e mundshme institucionale; aftësia për prodhimin dhe përdorimin e të dhënave administrative; aftësi për politikë gjithëpërfshirëse dhe të bazuar në prova dhe vendimmarrje, monitorim, raportim dhe komunikim të politikave etj.;

-Baza ligjore rregulluese e konsoliduar për tërë politikën dhe ciklin e planifikimit strategjik;

- Forcimi dhe sigurimi i një sistemi të planifikuar të integruar të planifikimit, përmes bazës rregullatore të re / të përditësuar, si çështje prioritare, së bashku me udhëzime metodologjike gjithëpërfshirëse për ministritë e sektorit, i cili do të sigurojë që legjislacioni të mbulojë të gjithë ciklin e planifikimit dhe të prezantojë një kërkesë për sistemin perspektiva e afrimit;

-Sistemet të zbatueshme në Qeverisjen Lokale për përmirësimin e qasjes sistemike;

-Standardizimi i mjeteve të planifikimit dhe monitorimit të politikave, si dhe qasja e performancës, do të duhet të shtrihet gjithashtu në nivelin lokal, në mënyrë që të sigurojë një përafrim të politikave të nivelit kombëtar dhe rajonal / lokal;

-Dizenjimi dhe zbatimi pilot nga 3 deri në 5 NJQV për të zbatuar gradualisht qasjen sistematike të Qeverisjes Lokale përmes shtrirjes së sistemeve në të gjitha NJQV-të (IPSIS & AFMIS) / siç është parë në Strategjinë e PFM. Zgjatja e qasjes sistematike në nivelin lokal do të sigurojë standardizimin e instrumenteve dhe harmonizimin e kornizës së performancës në nivelin qendror dhe lokal.

2.1.4 Reforma në administratën Publike

Reforma e administratës publike, si një prioritet thelbësor për hapjen e negociatave të pranimit në Bashkimin Evropian, ka përparësi të lartë për Qeverinë shqiptare e cila synon të zhvillojë një administratë publike në kuadër të Hapësirës Administrative Evropiane dhe në përputhje me të, që të sigurojë shërbime më cilësi të lartë për qytetarët dhe bizneset në mënyrë transparente, efektive dhe efikase, nëpërmjet përdorimit të teknologjive moderne, shërbimeve inovative në përputhje me kërkesat e integrimit evropian, si dhe nëpërmjet nëpunësve civilë të paanshëm, profesionalë dhe të përgjegjshëm, pjesë e strukturave eficiente.

Në këtë kontekst Strategjia Ndërsektoriale për Reformën në Administratën Publike (SNRAP 2015-2020), e cila u miratua më 15 Prill 2015, me VKM nr. 319 fokusohet në këto fusha:

-Politikëbërja dhe Cilësia e Legjislacionit;

-Organizimi dhe Funksionimi i Administratës Publike;

-Shërbimi Civil: Menaxhimi i Burimeve Njerëzore;

Procedurat Administrative dhe Mbikëqyrja.

Vizioni që udhëheq këtë Strategji është "Zhvillimi i një administrate publike që siguron shërbime më cilësi të lartë për qytetarët dhe bizneset në mënyrë transparente, efektive, dhe efikase, nëpërmjet përdorimit të teknologjive moderne dhe shërbimeve inovative dhe përputhet me kërkesat e integrimit evropian, nëpërmjet nëpunësve civilë të paanshëm, profesionalë dhe të përgjegjshëm, pjesë e strukturave eficiente."

SNRAP 2015-2020 është dokumenti strategjik i cili shërben si instrument planifikimi dhe monitorimi me qëllim krijimin e një administrate të qëndrueshme dhe të aftë për të përballuar sfidat e zhvillimit të vendit dhe prioritetet e anëtarësimit në BE. Kjo administratë do të ofrojë një qeverisje inovatore si në profesionalizmin e punonjësve të saj, në përmirësimin e procesit të politikbërjes dhe hartimit të legjislacionit, në organizimin eficient të strukturave, rritjen e përgjegjshmërisë së punonjësve, transparencë në aktivitet dhe përmirësim të shërbimeve ndaj publikut. Ajo çka synohet në një perspektivë afatgjatë është rritja e qëndrueshmërisë së punonjësve të administratës publike, nëpërmjet zbatimit me rigorozitet të procedurave të përcaktuara në kuadrin ligjor në fuqi, forcimit të kapaciteteve nëpërmjet trajnimit të thelluar dhe të vazhdueshëm të nëpunësve të administratës publike qendrore dhe vendore, sidomos në fushën e përmirësimit të aftësive drejtuese.

Përmbledhje e arritjeve kryesore

Qeveria shqiptare ka nisur reformimin e institucioneve të varësisë dhe agjencive duke qartësuar tipologjinë e tyre, strukturat dhe proceset, në zbatim të Qasjes metodologjike për riorganizimin e institucioneve në Shqipëri të përgatitur nga SIGMA/UNDP, me fokusin dhe

qëllimin e të pasurit një administratë të depolitizuar, të aftë, të qëndrueshmë dhe profesionale. Në këtë kuadër, është implementuar modeli i ri i organizimit të institucioneve të varësisë, në tri sisteme ministrore pilot, përkatësisht për: (i) Sistemin e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale; dhe (ii) Sistemin e Ministrisë së Arsimit, Sporteve dhe Rinisë; dhe në (iii) Sistemin e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, si dhe janë realizuar disa ndryshime në organizimin e institucioneve të varësisë për disa sisteme të tjera, e konkretisht: (i) Sistemi i Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural; (ii) Sistemi i Financave dhe Ekonomisë; (iii) Sistemi i Ministrisë së Brendshme; dhe (iv) sistemi i Kryeministrisë (menaxhimi i burimeve ujore).

Për implementimin e kësaj reforme të rëndësishme siç është reformimi i institucioneve të varësisë, Departamenti i Administratës Publike po mbështetet nga projekti i financuar nga Bashkimi Evropian "Mbështetje për reformën e agjencive dhe institucioneve të varësisë". Ky projekt synon të asistojë qeverinë shqiptare në dizenjimin, drejtimin, zbatimin dhe monitorimin e reformës së agjencive dhe institucioneve të varësisë të administratës shtetërore shqiptare.

Në drejtim të përmirësimit të kapaciteteve të menaxhimit të burimeve njerëzore, si dhe unifikimit dhe standardizimit të zbatimit të legjislacionit të shërbimit civil në nivel qendror dhe vendor:

Një zhvillimi i rëndësishëm gjatë vitit 2019 ishte lançimi i platformës "administrata.al", e cila shërben për të përmirësuar ndërveprimin midis institucioneve publike, lehtësimin e komunikimit dhe raportimin e informacionit në kohë reale, unifikimin e praktikave administrative dhe përmirësimin e cilësisë së punës në drejtim të mirëmenaxhimit të burimeve njerëzore për institucionet e administratës publike. Platforma administrohet nga Departamenti i Administratës Publike në koordinim me Shkollën Shqiptare të Administratës Publike, Komisioneri për Mbikëqyrjen e Shërbimit Civil, njësitë përkatëse të MBNJ në 61 bashkitë dhe institucionet e pavarura.

Tashmë janë në funksionim të plotë më shumë se 12 module të platformës, nga ku mund të hartohen raporte në kohë reale dhe gjenerohen informacione të përditësuara mbi treguesit kryesorë të MBNJ-së, siç janë: rekrutimi, lirimet, ngritjet në detyrë, lëvizjet paralele, procedimet disiplinore etj. Sa i takon përdorimit dhe funksionimit të plotë të kësaj të fundit, gjatë vitit 2019 kanë trajnuar më shumë se 400 përdorues të institucioneve qendrore dhe vendore.

Me mbështetjen e projektit "Zbatimi i Reformës së Shërbimit Civil në administratën publike", financuar nga fondet IPA 2014, Departamenti i Administratës Publike ka fokusuar punën dhe përpjekjet në drejtim të unifikimit të përshkrimeve të punës në ministritë e linjës, klasifikimit të pozicioneve të punës dhe në rishikimin dhe përmirësimin e sistemit të vlerësimit të rezultateve në punë, procese të cilat do të finalizohen dhe me përgatitjen e manualeve përkatëse me template dhe shembuj praktikë për këto procese të rëndësishme.

Një hap i rëndësishëm në drejtim të unifikimit të procedurave në administratën publike dhe përmirësimit të performancës së nëpunësve publikë, duke siguruar kështu shërbime cilësore ndaj qytetarit është dhe puna për hartimin e manualit të procedurave për të gjitha ministritë e linjës, i cili do të përmbajë shembuj për proceset kryesore horizontale në ministritë e linjës dhe disa procese specifike të dedikuara për to.

Lidhur me zbatimin e reformës së re të pagave, Departamenti i Administratës Publike me mbështetjen e projektit IPA 2014 "Zbatimi i reformës së shërbimit civil në administratën publike" i cili ndër objektivat specifikë të tij përfshin, forcimin e menaxhimit dhe kapacitetit mbikëqyrës të DAP-it në zbatimin e shërbimit civil dhe reformës së pagave, është hartuar një studim analitik, në mënyrë që të përcaktohet rruga për zbatimin e elementeve të rinj të sistemit të pagave të miratuar nga LSHC.

Ky dokument përmban dy nënrregullime sa i takon strukturës së re të pagave në administratën publike, konkretisht (i) zbatimin e strukturës së re të pagave sipas legjislacionit të shërbimit civil dhe (ii) vendosjen e standardeve që do të shërbejnë si udhërrëfyes për përcaktimin e pagave për të gjithë administratën publike, duke mbajtur në konsideratë parimin "pagë e njëjtë për punë të njëjtë", si dhe shpërblimin e drejtë për përgjegjësinë dhe impaktin që jep puna e

gjithë secilit në realizimin e funksioneve dhe detyrave të institucionit.

Për të diskutuar këtë draft dokument, si dhe reformën e pagave, Departamenti i Administratës Publike organizoi një tryezë konsultimi në Qershor 2019, ku morën pjesë nëpunës civilë të niveleve të larta nga ministritë e linjës. Gjatë takimit, DAP prezantoi gjendjen aktuale të strukturës së pagave në shërbimin civil dhe draftin e politikave për diskutim. Në këtë tryezë morën pjesë më shumë se tridhjetë pjesëmarrës dhe u arrit në përfundimin se me qëllim diskutimin e mëtejshëm, ishte nevoja për një takim më të strukturuar me stafin kryesor menaxherial nga ministritë. Si rezultat, DAP organizoi një tryezë të rrumbullakët me ekspertë kryesorë nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe disa ministri të tjera. Takimi ishte shumë produktiv (efektiv) për kuptimin më të mirë të politikës së propozuar të pagave dhe ndarjen e ideve në përmirësimin e skemës dhe nxitjen e një bashkëpunimi më të mirë për të ardhmen. Dokumenti për reformën e pagave do të finalizohet në fund të vitit dhe pas finalizimit, DAP në bashkëpunim me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë gjatë vitit 2020 do të llogarisë implikimin në buxhet në këtë reformë të pagave në mënyrë që të zbatohet plotësisht.

Gjatë vitit 2019 ka vijuar puna për shtrirjen e Sistemit Informatik të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (HRMIS) në institucionet e administratës publike. Sistemi Informatik i Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (SIMBNj-HRMIS) numëron sot rreth 75`000 pozicione ta hapura dhe mbi 60`000 dosje personeli. Ndërkohë, DAP ka vijuar trajnimet gjatë 2019 për 536 punonjës të burimeve njerëzore dhe të financës si përdorues të Sistemit Informatik të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (HRMIS). Vlen për t'u theksuar se është rritur ndjeshëm numri i institucioneve që gjenerojnë pagat e punonjësve të administratës nëpërmjet HRMIS, proces ky i cili po zbatohet në 120 institucione shtetërore.

Situata aktuale dhe arritjet për vitin 2019 të Agjencisë së Ofrimit të Shërbimeve Publike tërbimeve Publike të Integruara

Agjencia e Ofrimit të Shërbimeve Publike të Integruara (ADISA) është krijuar me VKM nr. 693, datë 22.10.2014 për "Krijimin e Qendrës së Ofrimit të Shërbimeve Publike të Integruara", në kuadër të prioritetit të qeverisë shqiptare për përmirësimin e Shërbimeve Publike dhe luftën ndaj korrupsionit, si pjesë e Reformës së Administratës Publike.

Në vijim, me miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Reformën në Administratën Publike, me anë të VKM-së nr. 319, datë 15.4.2015, u përcaktuan qartë dy objektivat kryesore të ADISA-s, përkatësisht:

a) Shërbime publike të përmirësuara, të aksesueshme, dhe të integruara duke reduktuar mundësitë për korrupsion dhe forcimin etikës në ofrimin e shërbimeve publike;

b) Procedura të thjeshtuara për ofrimin e shërbimeve, duke lehtësuar komunikimin me publikun dhe shmangur korrupsionin.

Gjatë vitit 2019, ADISA ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm për reformimin e mënyrës së ofrimit të shërbimeve publike në sportel. Disa nga arritjet kryesore gjatë kësaj periudhe renditen më poshtë:

Ndarja Front office -Back Office (FO-BO)

Si një masë e ndërmarr nga qeveria për uljen e korrupsionit është edhe ndarja Front Office – Back Office që nënkupton ndarjen e fazës së aplikimit nga vetë procesi i përpunimit të shërbimit. Kjo ndarje përveç uljes së korrupsionit do të çonte dhe në mirë administrim të burimeve njerëzore. Në kuadër të ndarjes funksionale, integrimit të shërbimeve publike në sportel dhe zhvillimit të kanaleve të ofrimit të tyre, ADISA ka ngritur 2 Qendra të Integruara të reja gjatë vitit 2019 duke e çuar në 7 gjithsej numrin e Qendra të Integruara. Paralelisht gjatë këtij viti ka nisur rikontruksioni edhe për dy Qendra të Integruara përkatësisht në Lushnjë dhe Elbasan, të cilat do të bëhen operacionale gjatë fillimit të vitit 2020.

ADISA është prezente nëpërmjet sporteleve të saj edhe në 6 One Stop Shop të bashkive jo qendër qarku në të cilat ofrohen shërbime publike si të nivelit qendror dhe të nivelit vendor në një ambient të vetëm me standarde bashkëkohore për qytetarët. Gjithashtu për të siguruar akses edhe në ato Njësi Administrative të konsideruara si zona të thella apo rurale, ku në shumicën e

rasteve janë prezentë vetëm zyrat e gjendjes civile, gjithashtu duke marrë parasysh faktin se fluksi i transaksioneve në këto zona nuk e justifikon praninë e ADISA si me qendër të integruar apo me sportele One Stop Shop pranë zyrave të bashkive, një mënyrë alternative dhe inovative e ofrimit të shërbimit është menduar të jetë Njësia Lëvizëse. Kjo mënyrë e ofrimit të shërbimeve po pilotohet që prej muajit tetor në qarkun e Tiranës në njësitë administrative Shëngjergj, Baldushk dhe Zall Herr.

Standardizimi i informacionit për shërbimet publike

Me qëllim sigurimin e cilësisë dhe aksesit në lëvrimin e shërbimeve publike, si dhe unifikimit të eksperiencës së qytetarëve në sportel, përgjatë vitit 2019, ADISA ka standardizuar 36 formularë të rinj aplikimi për 20 institucione publike. Në total, ADISA ka standardizuar 327 formularë aplikimi për 42 institucione publike, nga të cilat 226 formularë janë në përdorim për 30 institucione.

Në vijim, në mënyrë që informacioni rreth shërbimeve publike dhe elemeteve përbërës, të jetë lehtësisht i kuptueshëm dhe i akesueshëm nga qytetarët, përgjatë vitit korrent, ADISA ka standardizuar 101 Kartela Informative të reja për 17 institucione publike me të cilat është bashkëpunuar. Totali i Kartelave Informative të standardizuara nga ADISA është 1029 kartela informative për 60 institucione publike, prej nga 992 kartela informative të 58 institucioneve janë gjeneruar nga Platforma e Inventarizimit të Shërbimeve Publike.

Riinxhinierimi i shërbimeve publike

Gjatë vitit 2019 ADISA me mbështjetjen e ZOS është angazhuar në kryerjen e analizës për ecurinë, ndikimin te qytetarët dhe implementimit të rekomandimeve të konsulentit për riinxhinierimin e shërbimeve publike. Në këtë kuadër janë zhvilluar takime me institucionet e ISSH, DPSHTRR, ASHK, DPGJC, DPD, QKB, AQTN dhe MASR. Institucioneve iu është prezantuar matrica ku do të identifikojnë zbatimin e rekomandimeve, si dhe ndryshime që kanë kryer në dokumentacion dhe procedura. Ky monitorim do të zhvillohet për 169 shërbimet publike të institucioneve të mësipërme. Nga ana e ADISA është bërë përpunimi i të dhënave të dërguara nga institucionet gjatë kryerjes së analizës për ecurinë, ndikimin te qytetarët dhe implementimit të rekomandimeve të konsulentit për riinxhinierimin e shërbimeve publike dhe në vazhdimësi do të kryhet raporti përkatës. Implementimi i këtyre rekomandimeve, do të sjellë për lehtësimin e barrës administrative, rritjen e eficiencës së punës, intensifikimin e punës, si dhe rritjen e transparencës në ofrimin e shërbimeve ndaj qytetarëve.

Shtimi i numrit të qytetarëve të kënaqur

Në kuadër të objektivit për shtimin e numrit të qytetarëve të kënaqur me shërbimet publike u realizua sondazhi "Vlerësimi i ndërmjetëm, anketa kombëtare e familjeve", në të cilin 74% e qytetarëve të anketuar janë shprehur "Të kënaqur" ose "Shumë të kënaqur" me shërbimet e ofruara nga ADISA.

Gjatë vitit 2019 para marrjes në administrim të institucioneve ASHK, DPT, FSKSH, ISSH dhe QKB janë realizuar matje kënaqësie të qytetarëve në qytetin e Lushnjës ku niveli mesatar i kënaqësisë qytetare për shërbimet e marra në këto institucione rezultoi 73%.

Gjatë vitit 2019 është monitoruar koha e pritjes në radhë dhe ndërveprimit me qytetarin në Zyrën Vendore Krujë, zyrat rajonale Tiranë 1 dhe 2 dhe në institucionet në fokus në qytetin e Lushnjës para marrjes në administrim nga ADISA, nga ku rezultoi se për Zyrën Vendore Krujë, koha e pritjes ishte mesatarisht 1 min, dhe koha e aplikimit ishte mesatarisht 4 min. Në zyrën Rajonale Tiranë 1, koha e pritjes ishte mesatarisht 16 min dhe koha aplikimit mesatarisht 4 min, krahasuar me monitorimin e kohës në vitin 2017 koha e aplikimit është reduktuar me 4 min dhe koha e pritjes është me 36 min. Në Zyrën Rajonale Tiranë 2 për shkak të fluksit të lartë të qytetarëve gjatë periudhës së monitorimit, koha e pritjes në radhë ishte 26 min dhe koha e aplikimit 5 min. Në qytetin e Lushnjës për të gjitha institucionet e monitoruar rezultoi se koha e pritjes në radhë ishte mesatarisht 8 min dhe koha e aplikimit ishte mesatarisht 5 min.

Projekte inovative

1. Me qëllim përmirësimin e mënyrës së ofrimit të shërbimeve publike nëpërmjet projekteve

innovative, ADISA Lab ka implementuar në të gjitha Qendrat e Integruara ADISA dhe kolokimet, projektet "Shërbime pa barriera" duke mundësuar rritjen e aksesit në shërbimet publike për njerëzit me aftësi të kufizuara, përfshirë infrastrukturën, aspektet logjistike dhe komunikimin (një video në gjuhën e shenjave për kategorinë shurdhë-memecë dhe sistemi i menaxhimit të radhës përmes funksionalitetit të tekstit në fjalë për kategorinë e të verbërve).

2. Sporteli "hibrid" përfshin krijimin e një sporteli të dedikuar për t'iu ofruar suport qytetarëve në aksesimin e shërbimeve elektronike dhe kryerjen e ankesave në, portalin shqipëriaqëduam.al. Krijimi i një sporteli hidrib dhe vendosja e tij pranë çdo Qendre të Integruar ADISA, apo kolokimi të saj në territor, lehtëson aksesin e qytetarëve në shërbimet elektronike, si dhe shërben si një asistent për qytetarin gjatë aplikimit për një shërbim. Gjithashtu, ky sportel i mundëson qytetarëve aksesin në, portalin www.shqiperiaqeduam.al, me qëllim dërgimin e ankesave në lidhje me shërbimet publike.

3. Paketa informuese - ADISA Lab ka krijuar paketat informuese për shërbime të ndryshme, të institucioneve të ndryshme, të kategorizuara sipas disa nga ngjarjet jetësore më të rëndësishme, si: lindja, ndryshimi i vendbanimit, ndërtim i ri, biznes i ri, të huaj në Shqipëri, aplikimi për pasaportë biometrike, arsimi, punësimi, automjetet, aftësitë ndryshe, pensioni dhe vdekja. Në këtë mënyrë, qytetarët do të kenë akses në informacion mbi procedurat për aplikim, dokumentacioni, afatin, tarifat dhe çdo informacion tjetër të nevojshëm mbi shërbimet publike, në faqen zyrtare të ADISA: www.adisa.gov.al, në linjën 0800-0-118, si dhe në sportelet e ofrimit të shërbimit të ADISA.

Prioritetet

Për periudhën në vijim, fokusi i ADISA do të jetë në prioritetet si më poshtë:

1. Realizmi i investimeve për të bërë të mundur shtrirjen e ADISA në territor nëpërmjet qendrave të integruara, One Stop Shop pranë bashkive dhe njësisë lëvizëse. Ky është një proces i cili nuk varet plotësisht nga vetë institucioni, por nga zhvillimi i procedurave të prokurimit dhe afatet ligjore.

2. Një tjetër prioritet është edhe shtimi i numrit të shërbimeve duke përfshirë sa më shumë institucione brenda qendrave ADISA.

3. Gjithashtu zhvillimi i sistemit IFO (Supply and installation of Integrated Front Office Service Delivery Platform) që do të automatizojë procesin e aplikimit duke rritur në të njëjtën kohë edhe nivelin e transparencës.

Menaxhimi i Financave Publike

Zbatimi i Strategjisë së Menaxhimit të Financave Publike (MFP) është një nga shtyllat kryesore të Reformës së Administratës Publike.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë gjatë vitit 2019 ka përgatitur Strategjinë e re të Menaxhimit të Financave Publike 2019-2022, e cila zëvendëson strategjinë e periudhës 2014-2020, e mbështetur në Raportin e Rishikimit Afatmesëm të vitit 2018 të strategjisë, si dhe synon të zgjasë Strategjinë MFP dhe Planin e Veprimit për pas vitit 2020 dhe me dy vite të tjera, për të mundësuar një kalim pa probleme të Instrumentit për Para-anëtarësim (IPA) pas vitit 2020. Strategjia e rishikuar 2019-2022, ka si qëllim të konsolidojë mësimet e nxjerra, produktet dhe rezultatet, si dhe dakordësimet e arritura pas Rishikimit Afatmesëm të realizuar gjatë vitit 2018, si dhe për të shërbyer si një kuadër dhe udhërrëfyes që do të orientojë përmirësimet e rezultateve të MFP-së për periudhën 2019-2022. Kjo strategji e rishikuar ndihmon gjithashtu qeverinë të përfshijë masat e nevojshme për MFP-në duke garantuar menaxhim efektiv të financave publike. Strategjia e re është dërguar në Këshill të Ministrave dhe pritet të miratohet së shpejti.

Përmbledhje të arritjeve kryesore

Një sërë instrumentesh të Strategjisë së MFP në lidhje me ndryshimet legjislative; aktivitete për zhvillim kapacitetesh; Sistemin e Menaxhimit të Integruar Financiar (SMIF);si dhe ndryshime në kulturën e menaxhimit dhe procesit janë zhvilluar nëpërmjet zbatimit të masave të ndërmarra dhe kanë rezultuar në:

- Konsolidim fiskal nëpërmjet zbatimit të rregullave fiskale dhe mbikëqyrjes financiare dhe

menaxhimit të risqeve fiskalë, konkretisht raporti borxh ndaj PBB vazhdon trajektoren e rënies, që ka nisur në vitin 2016. Janë përmirësuar aftësitë e parashikimit dhe për të forcuar hartimin e politikave të bazuara në prova;

- Është siguruar një kuadër procedural i rreptë dhe i matur për sigurimin e një lidhje më e mirë e planeve strategjikë me Programin e Buxhetit Afatmesëm;
- Janë ndërtuar procese më të forta dhe janë përmirësuar kapacitetet institucionale për fillimin, vlerësimin, caktimin e prioriteteve dhe miratimin e projekteve të investimeve publike;
- Rishikimin e politikave tatimore, rritjes së kapacitetit të administratës tatimore dhe doganore në mbledhjen e të ardhurave, si dhe reformimin e taksës së pronës dhe ngritjes së një kadastre fiskale e cila po popullohet me të dhëna;
- Zhvillimi i politikave dhe qeverisje strategjike e integruar përmirësuar duke garantuar se SKZHI, strategjitë sektoriale dhe PBA-të të jenë të harmonizuara me njëra-tjetrin;
- Forcimi i Menaxhimit të Financave Publike në pushtetin vendor nga zbatimi i ligjit Për Financat Lokale;
- Monitorimi periodik i angazhimeve shumëvjeçare dhe detyrimeve nëpërmjet sistemit për të siguruar parandalimin dhe shlyerjen e detyrimeve ta prapambetura;
- Rritjen e efektivitetit të sistemit të prokurimeve publike në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare që garanton transparencë të lartë, llogaridhënie, kontroll dhe vlerën e parasë;
- Sigurimi i një menaxhimi dhe kontrolli efikas i fondeve të jashtme nëpermjet sistemit EAMIS;
- Ndërmarrjen e reformës në fushën e kontabilitetit që konsiston në Zhvillimin e kuadrit rregullator të kontabilitetit dhe atij ligjor për kalimin në kontabilitetin me bazë të drejtash e detyrimesh të konstatuara, nëprmjet një plani të ri veprimi që ka nisur të zbatohet;
- Prodhimi i Statistikave të Financiave të Qeverisë në kohë dhe të besueshme;
- Publikimi i raporteve gjatë vitit dhe atij vjetor që do të përmbajnë informacion të aksesueshëm për performancën financiare dhe jofinanciare;
- Përmirësimin e rregulloreve për vlerësimin dhe inventarizimin e aktiveve publike;
- Një angazhim më të strukturuar dhe në kohë me qytetarët, me organizatat e shoqërisë civile dhe me akademinë në planifikimin, monitorimin dhe raportimin e buxhetit;
- Forcimi dhe zbatimi i sistemit për Kontrollin e Brendshëm Financiar Publik në qeverisjen qendrore dhe vendore ku përfshihet llogaridhënia menaxheriale, auditimi i brendshëm dhe inspektimi financiar publik;

Forcimi i funksionit të auditimit të jashtëm duke e përafruar me standardet e Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Shtetërore të Auditimit;

Prioritetet

Në kuadër të zbatimit të strategjisë së re të Menaxhimit të Financave Publike 2019-2022, Qeveria e Shqipërisë do të nxisë dhe do të thellojë reformat për të përshpejtuar zbatimin e tyre në përmbushje të objektivave gjatë vitit 2019-2022, ku prioritete do të jenë:

i. reduktimi i borxhit publik;
ii. shlyerja dhe parandalimi i detyrimeve ta prapambetura;
iii. mobilizimi i vazhdueshëm për mbledhjen e të ardhurave tatimore dhe doganore;
iv. përmirësimi i menaxhimit të projekteve të investimeve publike duke përfshirë Partneritetin Publik Privat dhe dhënien me koncesione;
v. sigurimi i një lidhje më e mirë e planeve strategjikë me Programin e Buxhetit Afatmesëm;
vi. një angazhim më të strukturuar dhe në kohë me qytetarët, me organizatat e shoqërisë civile dhe me akademinë në planifikimin, monitorimin dhe raportimin e buxhetit;
vii. rritja e përpjekjeve për të përmirësuar shkallën e zbatimit të rekomandimeve dhe gjetjeve të Kontrollit të Lartë të Shtetit.

2.1.5 Sistemi gjyqësor dhe reforma në sistemin e drejtësisë

Për më shumë informacion referohuni te kapitulli 23 *"Gjyqësori dhe të drejtat themelore"*.

2.1.6 Antikorrupsioni

Lutemi referohuni te kapitulli 23 "Gjyqësori dhe të drejtat themelore".

2.2 Të drejtat e njeriut

Lutemi referohuni te kapitulli 23 "Gjyqësori dhe të drejtat themelore".

2.3 Çështjet rajonale dhe detyrimet ndërkombëtare

Forcimi i bashkëpunimit rajonal është në qendër të politikës të jashtme dhe udhëheq aksesin konstruktiv, si dhe rolin aktiv të Shqipërisë në rajon. Në këtë kontekst theksohet qartësia gjeostrategjike që ka karakterizuar angazhimin e Shqipërisë në rajon, duke vazhduar të mbështesë, në çdo formë, integrimin e rajonit në Bashkimin Evropian dhe në NATO. Gjithashtu Shqipëria vazhdon të tregojë vullnetin e palëkundur për të ndërtuar marrëdhëniet më të mira me fqinjët, pasi ato janë themeli i politikës së jashtme rajonale dhe i shërbejnë fqinjësisë së mirë, bashkëpunimit rajonal dhe perspektivës euroatlantike.

Institucionalizimi i mëtejshëm dhe forcimi i mekanizmave të takimeve të rregullta ndërqeveritare (G2G) me vendet fqinje, Kosovën, Maqedoninë dhe Malin e Zi, ose në formate të tjera trilaterale dhe katërpalëshe me të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe rajonin e SEE-së, si Serbia, Kroacia, Sllovenia, Bullgaria, Rumania etj. Këto takime orientojnë punën e ndërmarrë për të lehtësuar barrierat tregtare, për të nxitur lidhjen, për të përmirësuar klimën e investimeve dhe për të promovuar lëvizjen e përbashkët të të rinjve, shkëmbimet njerëzore, kulturore dhe turistike. Përmbushja e këtyre objektivave do të vazhdojë të materializohet përmes zgjerimit të kontributit të tanishëm në zgjerimin dhe intensifikimin e bashkëpunimit rajonal shumëpalësh me qëllim të zbatimit të vendimeve të marra në kuadër të Procesit të Berlinit në mbështetje të projekteve zhvillimore, të energjetikës dhe të ndërlidhjeve infrastrukturore, në funksion të kohezionit ekonomik rajonal. Si vendi pritës i Zyrës Rajonale të Bashkëpunimit për Rininë dhe Fondi i Ballkanit Perëndimor, Shqipëria është e angazhuar fuqimisht për të dyja këto organizata në mënyrë që të jenë mekanizma të vazhdueshëm dhe me ndikim në ndërtimin dhe edukimin e marrëdhënieve të mira fqinjësore, besimin e ndërsjellët në të gjithë Ballkanin Perëndimor si mënyra më e mirë për të forcuar sigurinë dhe stabilitetin e të gjithë rajonit.

2.3.1 Bashkëpunimi rajonal

Aktualisht, Zyra Rajonale e Bashkëpunimit Rinor dhe Fondi i Ballkanit Perëndimor janë plotësisht funksionale dhe kanë filluar të përmbushin objektivat përmes Thirrjes së Parë për Projektet Rajonale në fushat kyçe për promovimin e lëvizshmërisë, shkëmbimeve, me prioritet për rininë, barazinë gjinore dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Zbatimi i këtyre projekteve do të japë një shtysë konkrete për nismat që promovojnë bashkëpunimin rajonal. Gjithashtu, brenda kuadrit të përmbushjes së detyrimeve ndërkombëtare, Qeveria shqiptare do të jetë plotësisht e angazhuar të rrisë bashkëpunimin me partnerët ndërkombëtarë në fushën e bashkëpunimit gjyqësor ndërkombëtar, duke iu përgjigjur programeve të partnerëve rajonalë dhe ndërkombëtarë në këtë fushë, në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (nenet 1, 2, 4, 13 dhe 81 të MSA-së).

Përveç kësaj, do të ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshëm, si në kuadrin ligjor ashtu edhe në atë institucional, për të bërë bashkëpunimin në këtë fushë më efektive dhe gjithëpërfshirëse.

Qëllimi i Shqipërisë është të kontribuojë përmes angazhimit aktiv në të gjitha forumet dhe iniciativat rajonale me qëndrime parimore dhe të balancuara për çështje të ndryshme. Shqipëria do të marrë më shumë përgjegjësi në drejtim të bashkëpunimit rajonal dhe do të rrisë praninë dhe kontributin e saj aktiv në iniciativat rajonale. Përmes aktivitetit të saj në këto forume rajonale, Shqipëria synon të promovojë zhvillimin ekonomik rajonal nëpërmjet projekteve të përbashkëta në fusha të tilla si energjia dhe transporti. Qeveria Shqiptare do të vazhdojë të marrë pjesë aktive në të gjitha aktivitetet që lidhen me zbatimin e suksesshëm të Projektit të Gazsjellësit Trans Adriatik (TAP) dhe Projekti i Tubacionit Adriatik Jon (IAP).

Shqipëria vazhdon të rekomandojë për përfaqësimin e Kosovës në organizatat rajonale dhe iniciativat që kontribuojnë për paqen, stabilitetin dhe sigurinë në rajon.

2.3.2 Marrëdhëniet Bashkimi Evropian – Shqipëri

Shqipëria po merr pjesë aktive në organizatat rajonale, duke kontribuar në nxitjen e

bashkëpunimit rajonal dhe përshpejtimin e integrimit të Ballkanit Perëndimor në BE. Në këtë drejtim, Shqipëria mbështet plotësisht anëtarësimin e Kosovës në organizatat rajonale në përputhje me marrëveshjen e Brukselit dhe mbështet plotësisht Kryesimin nga Kosova të MARRIit dhe SEECP.

Vendi ynë do të vazhdojë të mbështesë marrëdhëniet e shkëlqyera dhe vëllazërore me Republikën e Kosovës me qëllim rritjen ekonomike, përshpejtimin e procesit të integrimit evropian dhe afrimin e strukturave të NATO-s. Shqipëria do të vazhdojë të mbështesë dialogun ndërmjet Kosovës dhe Serbisë duke u mbështetur nga BE. Shqipëria ka mbështetur dhe do të vazhdojë të mbështesë fuqishëm Kosovën në përfaqësimin dhe pjesëmarrjen në organizatat rajonale dhe ndërkombëtare, si dhe në integrimin e saj euroatlantik. Do të vazhdojë të mbajë takime të rregullta ndërqeveritare (G2G), si një instrument shumë efektiv për thellimin e bashkëpunimit dypalësh. Një rëndësi e veçantë do t'i kushtohet edhe koordinimit midis dy vendeve në nismat rajonale, veçanërisht për projektet prioritare në kuadër të Procesit të Berlinit. Përmirësimi i barrierave tregtare, bashkëpunimi në fushën e energjisë, përmirësimi i lidhjes, rritja e lëvizshmërisë reciproke dhe avancimi i projekteve ndërkufitare do të sjellë një ndikim pozitiv dypalësh dhe rajonal.

PJESA 3: KRITERI EKONOMIK

3.1 Funksionimi i ekonomisë së tregut

3.1.1 Zhvillimet ekonomike

Perspektiva e zhvillimit afatmesëm të ekonomisë shqiptare është pozitive. Ekonomia pritet të vijojë përmirësimin e saj ciklik, e mbështetur nga ambienti financiar me norma të ulëta interesi e me prime rreziku në rënie, nga rritja e të ardhurave të disponueshme dhe nga përmirësimi i bilancit financiar të sektorit privat. Megjithatë, balanca e rreziqeve mbetet e zhvendosur në kahun e poshtëm, me rreziqe që burojnë si nga ambienti i jashtëm ashtu dhe nga ambienti i brendshëm. Në këtë këndvështrim, përshpejtimi i ritmit të zhvillimit të vendit dhe rritja e qëndrueshmërisë së tij kërkon vazhdimin e agjendës së reformave strukturore të Shqipërisë.

Ekuilibrat ekonomikë dhe financiarë të vendit kanë ardhur në përgjithësi drejt përmirësimit. Sistemi financiar shfaqet i qëndrueshëm dhe sektori bankar karakterizohet nga tregues të përmirësuar të kapitalit, të likuiditetit, të përfitueshmërisë. Rreziku i kredisë ka ardhur në rënie i reflektuar në rënien e mëtejshme të kredive me probleme. Deficiti buxhetor dhe borxhi publik kanë ardhur në rënie. Deficiti i llogarisë korrente ka ardhur në rënie në krahasim me nivelet dyshifrore përpara vitit 2014. Po ashtu, treguesit e qëndrueshmërisë së borxhit të huaj janë përmirësuar.

Deficiti i llogarisë korrente qëndroi në nivelin 7.7% ndaj PBB-së nominale në gjysmën e parë të vitit 2019. Deficiti i llogarisë korrente regjistroi vlerën 517.1 milionë EUR, duke u zgjeruar me rreth 49.1% në terma vjetorë. Zgjerimi i deficitit të llogarisë korrente u përcaktua më së shumti nga zgjerimi i deficitit të tregtisë në mallra. Si rezultat i rënies së shpejtë të eksporteve dhe rritjes së importeve të lidhura me energjinë elektrike, deficiti tregtar në mallra u zgjerua me 13.6%. Po ashtu, në kahun zgjerues të deficitit korrent ndikoi edhe llogaria e të "ardhurave parësore". Ndikimi i kësaj llogarie pasqyroi rritjen e të ardhurave dalëse nga investimet direkte. Nga ana tjetër, rritja e suficitit të llogarisë së shërbimeve dha një ndikim në ngushtim të deficitit korrent. Teprica pozitive u zgjerua me 7.8% në terma vjetorë si rezultat i flukseve në rritje të "Shërbimeve të përpunimit të inputeve fizike" dhe "shërbimeve të tjera të biznesit". Në të njëjtën kohë, rritje të ndjeshme prej 8.8% në terma vjetorë shënuan edhe eksportet e shërbimeve të udhëtimit, por rritja e importeve të shërbimeve me 11.7% në terma vjetorë pati efektin më të fortë në balancën e shërbimeve të udhëtimit, duke e zvogëluar tepricën pozitive me 2.3% krahasuar me gjysmën e parë të vitit 2018. Për sa u përket të "ardhurave dytësore", teprica pozitive rezultoi lehtësisht më e ulët në krahasim me vitin e kaluar, duke rënë me 0.4% në terma vjetorë. Brenda kësaj llogarie, prurjet nga remitancat ruajnë norma pozitive të rritjes, prej 1.6% në terma vjetorë, por ishte rënia në të "ardhurat e qeverisë së përgjithshme" ajo që ndikoi në pakësimin e përgjithshëm të tepricës së llogarisë.

Hyrjet neto në llogarinë kapitale regjistruan vlerën 30.2 milionë EUR në gjysmën e parë të vitit 2019, nga 39.6 milionë EUR në gjysmën e parë të vitit të kaluar. Detyrimet neto në llogarinë financiare u zgjeruan me 49.1% krahasuar me gjysmën e parë të vitit 2018. Kjo lidhet kryesisht me zhvillime në investimet e, portofolit, ndonëse edhe detyrimet në formën e investimeve direkte u zgjeruan gjithashtu, me 10.1% në krahasim me një vit më parë. Deficiti korrent vijoi të financohet kryesisht përmes flukseve joborxh-krijuese.

Borxhi i jashtëm bruto i Shqipërisë qëndroi në nivelin 62.7% ndaj PBB-së nominale në fund të gjysmës së parë të vitit 2019, duke ardhur në rënie nga një vit me parë. Ai qëndroi në nivelin 8,339 milionë EUR, duke regjistruar një rritje vjetore prej 2.8%. Sipas ndarjes sektoriale evidentohet një shpërndarje e borxhit si në vijim: (i) qeveria e përgjithshme zotëron rreth 45.5% të tij; (ii) korporatat depozitë-marrëse rreth 17.1% të tij; (iii) sektorët e tjerë rreth 16.3% të tij; (iv) investimet e huaja direkte (IHD) rreth 20.4% të tij; dhe (v) autoriteti monetar rreth 0.7% të borxhit. Shpërndarja e borxhit sipas instrumenteve evidenton se "investimet e tjera" në formën e "huave" dhe "monedhave e depozitave" përfaqësojnë instrumentin kryesor të borxhit, i cili pasohet nga IHD-hua ndërkompani. Sipas maturitetit, borxhi afatgjatë përbën rreth 80.0% të totalit. Ai është zgjeruar në terma vjetorë me rreth 2.8%.

Niveli i rezervës valutore në muajin shtator 2019 shënonte vlerën 3,449 milionë EUR, me një rritje 11.0% krahasuar me një vit më parë. Treguesit e mjaftueshmërisë së rezervës janë mbi nivelet kritike. Raporti i stokut të rezervës ndaj atij të borxhit të jashtëm afatshkurtër, qëndron në nivelin 157%, dukshëm më i lartë se niveli kritik prej 100%. Rezerva është e mjaftueshme për të mbuluar 6.9 muaj import mallrash dhe shërbimesh[19].

Inflacioni mesatar vjetor rezultoi 1.5% për nëntë muajt e parë të vitit 2019. Nivelet e ulëta të inflacionit pasqyrojnë përcjelljen më të plotë të mbiçmimit të kursit të këmbimit gjatë vitit të shkuar. Ndikimi i kursit të këmbimit vlerësohet të kulmojë gjatë vitit 2019 dhe të vijë gradualisht në reduktim. Nga ana tjetër, presionet e brendshme inflacioniste kanë ardhur në rritje, por mbeten ende të pamjaftueshme për të siguruar kthimin e inflacionit në objektiv.

Nga këndvështrimi i kategorive kryesore të shportës së konsumit, kategoria e ushqimeve vijon të mbetet formuesja kryesore e inflacionit total (me rreth 78%) gjatë periudhës janar–shtator 2019. Reduktimi i inflacionit ndaj nivelit të një viti më parë reflektoi përgjysmimin e kontributit të kategorisë së shërbimeve, si dhe efektin bazë te çmimet e naftës dhe të mallrave me çmime të rregulluara. Kontributi i kategorive të tjera përbërëse, mallra industriale dhe mallrat ushqimore, mbeti i pandryshuar nga viti i kaluar.

Inflacioni bazë shënoi rritje gjatë tre tremujorëve të parë të vitit 2019, përkatësisht nga 0.4%, në 0.8% dhe në 0.9%. Rritja e tij ishte më e qëndrueshme pas muajit prill, me kontribut të shtuar tek inflacioni total. Megjithatë, rritja e pagave dhe e kostove të prodhimit në ekonominë vendase vijon e ulët.

Presionet e brendshme inflacioniste parashikohen në rritje në horizontin afatmesëm, të nxitura nga politika monetare stimuluese dhe përmirësimi ciklik i ekonomisë. Përshpejtimi i pritur i ritmeve të rritjes ekonomike në dy vitet e ardhshme pritet të ndihmojë në afrimin e ekonomisë me potencialin e saj afatgjatë. Hendeku negativ i prodhimit projektohet të mbyllet në fund të vitit 2020 dhe të shtojë presionet inflacioniste nga kërkesa. Shfrytëzimi më i madh i kapaciteteve prodhuese pritet të ushtrojë presion për rritje më të lartë të pagave dhe të kostove të prodhimit. Paralelisht me to, stabilizimi i kursit të këmbimit pritet të lehtësojë përcjelljen e presioneve inflacioniste të huaja. Inflacioni parashikohet të rritet gradualisht, duke konverguar drejt objektivit 3% në gjysmën e dytë të vitit 2021.

Tregjet financiare janë karakterizuar nga likuiditet i bollshëm, nga prime të ulëta rreziku dhe norma të ulëta interesi në reflektim të politikës monetare stimuluese të Bankës së Shqipërisë. Normat e interesit kanë vijuar të mbeten pranë minimumeve historike, në të gjithë harkun e instrumenteve financiare në lekë duke mbështetur rritjen e kredisë në monedhën vendase.

[19] Raportet janë llogaritur sipas statistikave të Borxhit të Jashtëm dhe Importit deri në tremujorin e dytë 2019.

Luhatjet e yield-eve të letrave me vlerë të qeverisë të shkaktuara nga shpërndarja e kërkesës së qeverisë për financim gjatë vitit nuk janë transmetuar në segmente të tjera të tregut financiar. Mbiçmimi vjetor i kursit të këmbimit ka ardhur në rënie krahasuar me nivelet e larta të regjistruara në vitin 2018.

Aktiviteti kreditues ka ardhur në përmirësim, i mbështetur nga normat e ulëta të interesit dhe nga përmirësimi i kërkesës dhe ofertës për kredi nga sistemi bankar. E rregulluar për kursin e këmbimit dhe kreditë e nxjerra jashtë bilancit, kredia për sektorin privat ka shënuar një rritje vjetore prej 7.5% në tremujorin e tretë, një normë rritjeje kjo më e lartë se ajo e regjistruar në vitin 2018. Zgjerimi i, portofolit të kredisë ka qenë më i balancuar dhe tregon për rikuperimin e kredisë për biznese; kjo e mbështetur si nga kredia për kapital qarkullues dhe nga kredia për investime, ndonëse me ritme më të ulëta. Kredia për individë po rritet me ritme të qëndrueshme, e mbështetur si nga zgjerimi i kredisë hipotekare ashtu edhe asaj konsumatore. Zgjerimi i kredisë vijon të dominohet nga rritja e kredisë në monedhën vendase, ndonëse edhe kredia në valutë ka ardhur në rritje. Rritja e mëtejshme e kërkesës për kredi, përmirësimi i ofertës së sektorit bankar dhe reduktimi i vazhduar i rrezikut të kredisë krijojnë premisa për rritjen më të shpejtë të aktivitetit kreditues dhe për një përcjellje me bazë më të gjerë të stimulit monetar në ekonomi.

Stabiliteti makroekonomik

Sipas vlerësimeve të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (MFE), rritja ekonomike ka vijuar të regjistrojë rritje pozitive përgjatë gjysmës së parë të vitit 2019, megjithëse ka pësuar një ngadalësim të ritmit të rritjes krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, duke u rritur me 2.36%. Secili prej tremujorëve, i parë dhe i dytë të vitit 2019, kanë shënuar përkatësisht norma rritjeje prej 2.43% dhe 2.31%. Ky ngadalësim ishte si rrjedhojë e disa faktorëve specifikë, që karakterizohen nga një luhatshmëri e lartë, siç është prodhimi i energjisë elektrike me një kontribut negativ prej -1.2 pikë përqindje në gjysmën e parë, apo faktorë të përkohshëm, siç ishte mbyllja e aktiviteteve të "lojërave të fatit" me një kontribut negativ prej -0.6 pikë përqindje. Gjithashtu, përgjatë tremujorit të dytë e të njëjtës periudhë të këtij viti, projekti TAP, i cili ka qenë në fazën pothuajse përfundimtare të tij, ka dhënë gjithashtu një kontribut negativ në sektorin e ndërtimit për gjysmën e parë të vitit.

Pavarësisht ngadalësimit në gjysmën e parë të vitit, të dhënat aktuale dëshmojnë se sektorët kryesorë të ekonomisë kanë performuar mirë dhe në linjë me pritshmëritë për të mundësuar një rritje në intervalin 3%–3.5% për të gjithë vitin 2019, si dhe rikthim mbi nivelin prej 4% në vitin e ardhshëm e në periudhën afatmesme në vijim.

Në anën e kërkesës agregate, rritja në gjysmën e parë të vitit 2019 është gjeneruar kryesisht nga kërkesa e brendshme, specifikisht nga konsumi, si dhe gjithashtu në njëfarë mase edhe nga eksportet neto të shërbimeve, të cilat reflektojnë një performance mjaft të mirë të turizmit edhe gjatë këtij viti. Në gjysmën e parë të vitit 2019 konsumi final regjistroi një rritje reale prej 2.66% duke vijuar të njëjtin trend të periudhave të mëparshme. Ndërkohë, pavarësisht rritjes së lartë prej më shumë se 10% të Investimeve të Huaja Direkte në gjysmën e parë të vitit krahasuar me vitin paraardhës, formimi bruto i kapitalit fiks (investimet totale) regjistroi një tkurrje të lehtë për gjysmën e parë, kryesisht duke reflektuar zhvillimet me projektin e TAP. Gjithashtu edhe eksportet neto të mallrave patën një tkurrje gjatë pjesës së parë të vitit kundrejt një viti më parë, e rrjedhimisht një kontribut negativ në rritjen ekonomike gjatë kësaj pjese të vitit, duke reflektuar në masën më të madhe efektin e energjisë elektrike si në tkurrjen e eksporteve të mallrave krahasuar me një vit më parë, ashtu edhe në zgjerimin e importeve të tyre.

Në anën e ofertës agregate, kontributin kryesor pozitiv në rritjen e gjysmës së parë të vitit 2019 e dhanë: Tregti, Transport, Akomodim dhe Shërbim ushqimor me +0,71 pikë përqindje, Administrata publike, Arsimi dhe Shëndetësia me + 0,42 pikë përqindje, aktiviteti i Bujqësisë, Pyjeve dhe Peshkimit me +0,41 pikë përqindje, Aktivitete të pasurive të paluajtshme me +0,35 pikë përqindje, Aktivitete Financiare dhe të Sigurimit me +0,30 pikë përqindje, Informacioni dhe Komunikacioni me +0,27 pikë përqindje, Aktivitete profesionale dhe Shërbime administrative me +0,14 pikë përqindje. Sektorët që rezultuan me një rritje reale negative gjatë gjysmës së parë

të viti 2019 ishin: Arte, argëtim dhe çlodhje; aktivitete të tjera shërbimi me -0,48 pikë përqindje e cila reflekton mbylljen e "lojërave të fatit", dhe aktiviteti i Industrisë, Energjisë dhe Uji me -0,23 pikë përqindje e cila reflekton rënien e fortë të vlerës së shtuar të energjisë elektrike.

Duke konsideruar këta faktorë të përkohshëm dhe të luhatshëm të sipërpërmendur, të cilët janë prezent gjatë këtij viti, ritmi më i ngadalësuar i rritjes ka gjasa të vijojë edhe në gjysmën e dytë të vitit, megjithëse do të jetë më i zbutur. Duke faktorizuar sa më sipër, për këtë vit parashikohet një rritje reale nga 3% deri në 3.5%.

Disa nga treguesit kryesorë të cilët dëshmojnë se ekonomia shqiptare mbetet e qëndrueshme dhe ka vijuar me përmirësimin e mëtejshëm, janë si më poshtë:

- Vijueshmëria e performancës pozitive të tregut të punës. Rritja e qenësishme në sektorët strukturorë të ekonomisë, pavarësisht zhvillimeve jo të favorshme lidhur me faktorët e përkohshëm të sipër përmendur, ka vijuar të pasqyrohet qartësisht në dinamikat e tregut të punës. Tregu i punës regjistroi ulje të mëtejshme të shkallës së papunësisë nën nivelin prej 12% në tremujorin e dytë, niveli më i ulët i regjistruar në dy dekadat e fundit, ndërsa punësimi u rrit me 3.3% krahasuar me tremujorin e dytë të vitit të kaluar, e ushqyer kjo kryesisht nga rritja e shkallës së pjesëmarrjes në forcat e punës;
- Sentimenti pozitiv i aktorëve ekonomikë mbi perspektivën e ekonomisë. Indikator i rëndësishëm është perceptimi i përgjithshëm i agjentëve ekonomikë, biznese dhe konsumatorë, sa i takon perspektivës ekonomike. Indeksi tremujor i sentimentit të ekonomisë, ka ndjekur përgjithësisht një trend pozitiv gjatë tre tremujorëve të këtij viti kundrejt fund-vitit të kaluar dhe qëndron konsiderueshëm mbi mesataren afatgjatë të tij;
- Stabiliteti financiar dhe përshpejtimi i kreditimit të ekonomisë. Qëndrueshmëria e sektorit financiar, në terma të kapitalizimit, likuiditetit dhe përfitueshmërisë, vazhdon të mbetet një bazë e fortë. Kreditë me probleme (NPL) kanë vijuar të ulen, tashmë deri në nivelin 11% nga 24% që kulmuan rreth dy vite më parë. Gjithashtu, kreditimi i sektorit privat të ekonomisë, ka njohur tashmë për tre tremujorë rresht të këtij viti një zgjerim të qenësishëm, duke regjistruar një rritje prej mbi 7% kundrejt një viti më parë, e cila i atribuohet si kredisë drejt bizneseve ashtu edhe asaj drejt konsumatorëve;
- Pozicioni i jashtëm i ekonomisë dhe bilanci i pagesave mbetet mjaft i qëndrueshëm. Ka pasur një zgjerim të deficitit të llogarisë korrente për gjysmën e parë të këtij viti, duke reflektuar kryesisht importe më të larta të mallrave dhe një tkurrje të eksporteve, ku sërish energjia elektrike ka pasur impaktin më të madh si tek importet ashtu edhe tek eksportet krahasuar me një vit më parë. Megjithatë, nga ana tjetër thellimi i deficit tregtar gjatë gjysmës së parë të vitit është kompensuar në një masë të konsiderueshme të tij nga rritja e suficitit të balancës së shërbimeve, ku reflektohet kryesisht performancë e mirë e shërbimeve të turizmit edhe gjatë këtij viti. Në të njëjtën kohë, suficiti i llogarisë financiare dhe kapitale u zgjerua me më shumë se dyfishin e zgjerimit të deficitit të llogarisë korrente, kryesisht si pasojë e flukseve të larta të IHD-ve, të cilat gjatë gjysmës së parë shënuan një rritje prej mbi 10% kundrejt një viti më parë. Për rrjedhojë, bilanci i përgjithshëm i pagesave dhe pozicioni i jashtëm i ekonomisë mbetet mjaft i qëndrueshëm, e reflektuar edhe në stokun relativisht të lartë të rezervave valutore equivalente me rreth 7 muaj import mallrash e shërbimesh. Kjo ka vijuar të reflektohet edhe në një vlerësim që monedha vendase Lek ka patur edhe gjatë këtij viti, veçanërisht kundrejt monedhës Euro;

Qëndrueshmëria e financave publike dhe vijimi i konsolidimit fiskal. Në vitet e fundit financat publike kanë hyrë në një trajektore të sigurt dhe optimale të konsolidimit fiskal, e materializuar në parametrat më kyçë të qëndrueshmërisë. Së pari, kjo është materializuar në uljen e deficitit të përgjithshëm buxhetor nga 5% të PBB-së në vitin 2013, në nivelin poshtë 2% në vitin e shkuar (2018), dhe po ashtu nën nivelin e 2% të targetuar për këtë vit (2019). Viti fiskal 2020 është viti i gjashtë radhazi ku targetohet një deficit i përgjithshëm buxhetor në raport me PBB-në në ulje kundrejt vitit paraardhës. Niveli i deficitit buxhetor prej 1.6% e PBB-së i targetuar për vitin 2020, ekzaktësisht sa targeti i shpallur në Planin Buxhetor Afatmesëm (PBA) të vitit të kaluar, është niveli më i ulët i targetuar historikisht. Së dyti, që prej vitit 2016 financat publike kanë targetuar

dhe kanë regjistruar balancë primare pozitive (suficit primar). Së treti, ky konsolidim fiskal është materializuar në një trajektore qartësisht rënëse të borxhit publik ndaj PBB-së. Në vitet e fundit borxhi publik neto[20] është reduktuar nga niveli më i lartë prej 71.9% të PBB-së i regjistruar në vitin 2015 në rreth 64% i pritshëm për vitin 2019. Në të njëjtën kohë, një parametër tjetër i rëndësishëm i financave publike është dhe balanca korrente fiskale, e cila që prej vitit 2005 ka qënë pozitive pothuajse çdo vit, veçanërisht e theksuar kjo gjatë katër viteve të fundit, ku niveli i investimeve publike ka qenë mesatarisht 3 pikë për qind të PBB-së më tepër se sa niveli i deficitit.

3.1.2 Politikat monetare dhe fiskale

Objektivi parësor i Bankës së Shqipërisë është stabiliteti i çmimeve, për të cilin banka ndjek një regjim inflacioni të shënjestruar. Banka gjykon nivelin 3% të inflacionit vjetor në termin afatmesëm si një vlerë të përshtatshme për të arritur stabilitet monetar dhe për të mundësuar rritje të ekonomisë. Banka e Shqipërisë ndjek një regjim të kursit të lirë të këmbimit dhe lëvizjet e kërkesës dhe ofertës në tregjet e valutës përcaktojnë kursin e këmbimit. Banka ndërhyn në tregjet e kursit të këmbimit për të mbajtur nivelet e përshtatshme të rezervës së saj valutore, nëpërmjet ankandeve sipas një skeduli të paracaktuar. Kuadri i politikës monetare dhe regjimi i kursit të këmbimit vlerësohen si të dobishme dhe efektive për arritjen e objektivit të bankës dhe nuk priten të ndryshojnë në të ardhmen e afërt. Banka është e angazhuar për të kalibruar instrumentet e saj për të rritur eficiencën e transmetimit të politikës së saj.

Banka e Shqipërisë ka vijuar të ndjekë një politikë monetare stimuluese, në prani të vlerave nën objektiv të inflacionit, si dhe në prani të një kërkese agregate ende të pamjaftueshme për të siguruar përdorimin e plotë të kapaciteteve prodhuese, si në tregun e punës dhe në atë të kapitalit. Stimuli monetar është transmetuar nëpërmjet niveleve të ulëta të normës bazë të interesit, nëpërmjet furnizimit me likuiditet të sektorit bankar, si dhe nëpërmjet orientimit mbi kahun e pritur të politikës monetare në të ardhmen. Ky stimul ka synuar e ka arritur të krijojë kushte të favorshme financimi, të reduktojë pasiguritë e agjentëve të tregut financiar dhe luhatjet e treguesve të këtij tregu, si dhe të nxisë zgjerimin e konsumit dhe të investimeve. Nëpërmjet këtyre kanaleve, politika monetare ka ndihmuar forcimin e rritjes ekonomike të vendit dhe ka krijuar premisat e nevojshme për kthimin e inflacionit në objektiv.

Projeksionet e Bankës sugjerojnë se zgjerimi ekonomik pritet të vazhdojë në horizontin afatmesëm, duke forcuar presionet inflacioniste të brendshme. Norma e inflacionit pritet të rritet gradualisht për të konverguar drejt objektivit të saj prej 3.0% në gjysmën e dytë të vitit 2021. Këto projeksione përfshijnë ruajtjen e kahut stimulues të politikës monetare në afatin e mesëm. Stimuli monetar është i nevojshëm për të mbështetur rritjen e kërkesës agregate dhe forcimin e presioneve të brendshme inflacioniste. Ky skenar i pritur zhvillimesh makroekonomike parashikon një normalizim gradual të politikës monetare, i cili, në çdo rast, do të jetë i kujdesshëm dhe në përputhje me informacionin e ri dhe parashikimet makroekonomike.

Prioritetet e Bankës së Shqipërisë në fushën e kriterit ekonomik përfshijnë:

- përmirësimin e mekanizmit të transmetimit duke vijuar masat për reduktimin e kredive me probleme, inkurajimin e përdorimit të monedhës vendase në tregjet financiare dhe zhvillimin e tregut sekondar;
- harmonizimin e vazhduar të politikës monetare, fiskale dhe asaj makroprudenciale;
- rritjen e ekspertizës teknike dhe aftësive analitike për të siguruar një proces vendim-marrës të mirë-informuar.

Miksi aktual i politikave makroekonomike përbëhet nga një politikë monetare stimuluese, një politikë fiskale konsoliduese dhe një politikë makroprudenciale e kujdesshme e cila siguron incentivat e duhura për nxitjen e kreditimit dhe forcimit të stabilitetit financiar. Ky miks i politikave makroekonomike është i përshtatshëm për të krijuar kushte që ushqejnë rritjen ekonomike dhe sigurojnë ruajtjen e stabilitetit makroekonomik dhe financiar.

[20] Borxhi publik "neto" përkufizohet si borxhi publik "bruto" minus gjendjen e aseteve likuide të qeverisë në llogarinë unike të thesarit pranë Bankës së Shqipërisë.

Politika fiskale

Konsolidimi fiskal në terma të borxhit publik dhe deficitit do të vijojë të shoqërohet me një kompozim të shëndetshëm midis shpenzimeve korrente dhe atyre kapitale (investimeve publike).

Shpenzimet kapitale të programuara në buxhetin e vitit 2020, si dhe në periudhën afatmesme vijojnë të jenë mbi 4.5% e PBB-së, nivel i cili është mesatarisht rreth 3 pikë përqindje të PBB-së më tepër se sa deficiti buxhetor i targetuar. Pra, balanca korrente fiskale do të vijojë të mbetet në mënyrë të qartë pozitive, në përputhje të plotë edhe me rregullin fiskal të posaçëm apo "rregullin e artë" të përcaktuar në ligjin organik të buxhetit. Matësi më direkt i pozicionit të financave publike, por edhe stabilitetit makroekonomik dhe perspektivës ekonomike në tërësi, është tregtimi i Eurobondit të shtetit shqiptar në bursat (tregjet financiare) ndërkombëtare, por gjithashtu edhe tregtimi (ankandet) e instrumenteve të borxhit të brendshëm të emetuara në tregun e brendshëm financiar. Eurobondi i shtetit shqiptar i emetuar në tetor 2018 (me maturim vitin 2025), i cili u emetua me një "yield" prej 3.5%, qenësisisht më të ulët se sa të dy eurobondet e mëparshme (Eurobondi i vitit 2010 dhe 2015), që prej emetimit të tij e deri më tani është tregtuar në bursat e huaja me një "spread"[21] që ka njohur një trend përgjithësisht rënës. Aktualisht tregtohet me një "spread" rreth 70 pikë bazë ose rreth 23% më pak se sa "spread" që kishte në momentin e emetimit të tij. Gjithashtu edhe instrumentet e borxhit publik të brendshëm të emetuara në tregun e brendshëm financiar kanë vijuar të shiten me "yield-e" në nivelet më të ulëta historike. Këto tregues janë indikacione direkte, dukshëm pozitive sa i takon kredibilitetit të aktorëve ekonomikë mbi financat publike shqiptare dhe perspektivës makroekonomike afatmesme dhe afatgjatë të vendit në tërësi.

3.1.3 Ndërveprimi i forcave të tregut

Procesi i privatizimit mbetet një prioritet, veçanërisht në sektorët strategjikë, duke synuar tërheqjen e kapitalit të huaj dhe vendas që do të kishte një ndikim pozitiv në zhvillimin ekonomik. Në privatizimet strategjike dhe jo strategjike nuk ka kufizime për pjesëmarrësit.

Privatizimi i paketave aksionere strategjike (shoqërive tregtare që operojnë në sektorë me rëndësi të veçantë për ekonominë) zbatohet në përputhje me ligjin nr. 8306, datë 14.3.1998 "Për strategjinë e privatizimit të sektorëve me rëndësi të veçantë", të ndryshuar.

Në kuadër të realizimit të objektivave lidhur me privatizimin e pasurive shtetërore, Ministri përgjegjës për ekonominë rishikon çdo vit planin për privatizimin e pasurive shtetërore.

- "Plani i veprimit për privatizimin e ndërmarrjeve shtetërore në sektorët strategjikë për periudhën 2015–2020", si dokument nr. 7476, datë 30.9.2015.
- "Plani i veprimit për privatizimin e pasurive për periudhën 2016–2020", si dokument nr. 3459, datë 29.4.2016, ndryshuar për periudhën 2018–2020, me urdhrin e ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 88, datë 21.3.2018.
- "Plani i veprimit për privatizimin/likuidimin e ndërmarrjeve shtetërore në sektorët jo strategjikë 2017–2020", si dokument nr. 2564, datë 29.3.2017.

Në kuadër të realizimit të objektivave lidhur me privatizimin e pasurive shtetërore, gjatë periudhës janar–tetor të vitit 2019, janë privatizuar në total 13 asete shtetërore, duke realizuar 95,886,874 lekë dhe 93,055,676 bono privatizimi (në lekë), pra në total 188,942,550 lekë. Shitja e aseteve shtetërore bëhet nëpërmjet procedurës së ankandit publik ku ish-pronarët e tokës kanë të drejtën e parablerjes. Disa nga këto pasuri janë blerë nga pronarët e tokave, duke ushtruar të drejtën e tyre të parablerjes.

Procesi i privatizimit në sektorë me rëndësi të veçantë ekonomike, si dhe në ato jo strategjikë, nuk ka përfunduar ende.

Procesi i privatizimit për periudhën në vijim, 2019-2020, do të bëhet sipas parashikimeve në planet e veprimeve, të raportuara.

Për më shumë informacion mbi privatizimin, ju lutem referojuni kapitullit 20: Sipërmarrja dhe Politika industriale.

---

[21] "Spread" është diferenca midis "yeild" (normës së interesit) të eurobondit të shtetit shqiptar me një normë referencë (mid-swap) që kalkulohet në bazë të një metodologjie standarde.

3.1.4 Hyrja dhe dalja nga tregu

Deri në vitin 2007 regjistrimi i personave juridikë bëhej në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, ndërkohë që regjistrimi i personave fizikë bëhej pranë Gjykatave të Rretheve. Për këtë arsye, duke qenë se regjistrimi ishte një procedurë tërësisht gjyqësore, krijimi i një biznesi në Shqipëri haste një numër të madh barrierash gjyqësore dhe administrative, të cilat shtonin kostot dhe krijonin vështirësi në ushtrimin e aktivitetit tregtar. Për më tepër, në atë kohë, mungonte një regjistër tregtar lirisht i aksesueshëm nga publiku dhe informacioni nuk mund të merrej në kohë reale nga personat e interesuar.

Me qëllim thjeshtimin e procedurave dhe uljen e kostove, me ligjin nr. 9723, datë 3.5.2007 "Për regjistrimin e biznesit", i ndryshuar, u krijua Qendra Kombëtare e Regjistrimit (QKR), e cila si funksion kryesor kishte trajtimin e procedurave të regjistrimit të biznesit, si dhe mbajtjen dhe administrimin e Regjistrit Tregtar.

Me krijimin e QKR-së, regjistrimi i biznesit nga një proces gjyqësor u transformua në një proces administrativ me vetëdeklarim, në një qendër me një ndalesë. Falë kësaj, u mundësua që me regjistrimin e subjekteve në regjistrin tregtar të realizohej edhe regjistrimi i njëkohshëm i tyre pranë administratës tatimore qendrore dhe vendore, skemës së sigurimeve shoqërore e shëndetësore, inspektoratit të punës dhe Agjencisë së Prokurimit Publik.

Reforma në fushën e regjistrimit u pasua me reformën në fushën e licencimit dhe lejimit të biznesit. Procesi i licencimit/lejimit deri në vitin 2009 ishte shumë i gjatë, burokratik, i kushtueshëm dhe jo transparent. Ekzistonte një numër i madh licencash/lejesh dhe institucionesh të përfshira në këtë proces. Aplikimi bëhej në formë shkresore dhe procedurat, afatet dhe formatet e aplikimit ishin të pastandardizuara. Gjithashtu, nuk ekzistonte një regjistër kombëtar për licencat dhe lejet.

Krijimi i Qendrës Kombëtare të Licencimit, solli një përmirësim të mëtejshëm të klimës së biznesit në vend, reduktim të barrierave administrative, si dhe rritje të transparencës në procedurat e licencimit/lejimit. Një risi tjetër, ishte edhe transformimi i procesit të licencimit/lejimit nga një proces shkresor në një proces tërësisht elektronik, me anë të ngritjes dhe funksionimit të Regjistrit Kombëtar të Licencave, Autorizimeve dhe Lejeve.

Në muajin dhjetor 2015, u miratua ligji nr. 131/2015 "Për Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB)", i cili krijoi institucionin e ri, Qendrën Kombëtare të Biznesit ku ndër funksionet e kësaj qendre është edhe trajtimi i procedurave të regjistrimit dhe licencimit/lejimit të biznesit.

Bashkimi i QKR-së dhe QKL-së mundësoi krijimin e QKB-së, si një qendër e vetme me një ndalesë për ofrimin e shërbimeve të regjistrimit dhe licencimit të biznesit. Kjo ka sjellë një reduktim të mëtejshëm të barrierave administrative për bizneset që operojnë në Republikën e Shqipërisë. Krijimi dhe funksionimi i QKB-së u mirëprit nga subjektet, pasi tashmë procedurat dhe i gjithë informacioni i nevojshëm për të operuar në tregun shqiptar mund të gjendet lehtësisht në një qendër të vetme.

Shërbimet administrative të ofruara nga QKB ofrohen me procedura të thjeshta, në mënyrë elektronike, brenda afateve kohore të shkurtra dhe me tarifa simbolike.

Ndërkohë, duke filluar nga viti 2020 QKB do të ofrojë të gjitha shërbimet e saj vetëm në mënyrë elektronike, nëpërmjet, portalit qeveritar e-Albania, dhe për aplikimet online nuk zbatohet tarifa e aplikimit në QKB prej 100 ALL.

Regjistri Tregtar është një bazë të dhënash unike, e ndarë në dosje të veçanta elektronike për secilin subjekt që ka detyrimin e regjistrimit, sipas parashikimeve të këtij ligji, dhe mbahet në format elektronik. Të gjitha të dhënat, aplikimet dhe dokumentet shoqëruese, të paraqitura në format shkresor apo në format elektronik, sipas ligjit regjistrohen nga QKB -ja në format elektronik në dosjen e subjektit në regjistër. Të gjitha të dhënat, aplikimet dhe dokumentet shoqëruese: a) të paraqitura nga aplikantët në format elektronik, sipas këtij ligji, ruhen dhe arkivohen nga QKB -ja vetëm në format elektronik; b) të paraqitura në format shkresor, sipas këtij ligji, konvertohen dhe ruhen nga QKB - ja në format elektronik. QKB -ja nuk ka detyrim të mbajë e të arkivojë aplikimet dhe dokumentet shoqëruese të paraqitura në format shkresor.

Regjistri përmban gjithashtu të dhëna, që i përkasin themelimit, veprimtarisë dhe çregjistrimit të subjekteve, çdo ndryshim në status dhe organizimin e subjektit, të dhëna, që i përkasin atij në lidhje me përfaqësimin, si dhe të dhëna të tjera, të parashikuara me ligj.

Sipas ligjit nr. 9723/2007, subjektet që detyrohen të regjistrohen janë:

a) subjektet tregtare;

b) shoqëritë e thjeshta, sipas dispozitave të Kodit Civil;

c) personat fizikë, sipas kuptimit të Kodit Civil, që nuk kanë cilësinë e tregtarit, që ushtrojnë veprimtari ekonomike apo një profesion të pavarur;

ç) zyrat e përfaqësimit të shoqërive shqiptare dhe të shoqërive të huaja;

d) shoqëritë dhe unionet e kursim-kreditit;

dh) shoqëritë e bashkëpunimit të ndërsjellë;

e) çdo subjekt tjetër, i cili me ligj detyrohet të regjistrohet pranë QKB-së.

Çdo person i interesuar mund të kryejë, sipas këtij ligji, pa pagesë, pranë çdo sporteli shërbimi, kërkime në bazën e të dhënave elektronike për çdo të dhënë të regjistruar, me përjashtim të adresës së banimit të individëve.

Aplikimi për regjistrim bëhet elektronikisht përmes sportelit elektronik (aplikimi online) ose në sportelet e shërbimit të QKB, të ndodhura në zyrat qendrore të QKB, si dhe në njësitë e qeverisjes vendore ose dhomat e tregtisë, si dhe në zyrat noteriale (vetëm on-line aplikim).

Aplikimi online mund të bëhet nga çdo individ/qytetar ose subjekt (i pajisur me NUIS/NIPT) (pa patur nevojë që të paraqitet pranë sporteleve fizike të QKB), i cili së pari duhet të regjistrohet në, portalin unik qeveritar e-Albania. Regjistrimi në këtë, portal bëhet duke plotësuar të dhënat e kërkuara përkatësisht në varësi të faktit nëse aplikimi do të kryhet nga një individ ose një subjekt.

Në përputhje me ligjin nr. 9901, datë 14.4.2008, "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare", të ndryshuar, kapitali fillestar për shoqëritë me përgjegjësi të kufizuar është 100 lekë, me përjashtim të shoqërive aksionare, kapitali i parë fillestar i të cilave varion nga 3 500 000 lekë te shoqëritë aksionere me ofertë private në 10 000 000 lekë te shoqëritë aksionere me ofertë publike.

Miratimi i ligjit nr. 110/2012 "Për bashkimin ndërkufitar të ndërmarrjeve tregtare" mundësoi bashkimin ndërkufitar midis një kompanie të huaj dhe asaj shqiptare. Për më tepër, në përputhje me parashikimet e ligjit të sipërcituar, Qendra Kombëtare e Biznesit ka zhvilluar funksione të reja në regjistrin elektronik, që mundësojnë aplikimin për bashkim ndërkufitar mes një shoqërie të huaj dhe një shoqërie shqiptare. Megjithatë, aktualisht aplikimi mund të bëhet vetëm për bashkimin ndërkufitar që rezulton në krijimin e një shoqërie të re shqiptare.

Ligji nr. 9723, datë 3.5.2007 "Për regjistrimin e biznesit" është ndryshuar në shkurt 2015 me ligjin nr. 8/2015 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9723, datë 3.5.2007" Për regjistrimin e biznesit", i ndryshuar", me qëllim përafrimin e këtij ligji me Direktivën 2009/101/EC, duke parashikuar depozitimin elektronik të pasqyrave financiare vjetore dhe raporteve të auditimit nga subjektet.

Njësia ekonomike regjistron dhe depoziton në regjistrin tregtar, pasqyrat financiare vjetore, raportin e ecurisë së veprimtarisë dhe raportin e auditimit, të mbajtur sipas kërkesave ligjore, në rastet kur këto dokumente duhet të ruhen deri në 7 muaj nga data e mbylljes së çdo viti financiar. Dorëzimi i tyre bëhet elektronikisht përmes, portalit e-albania.

Me ndihmën financiare të Bankës Botërore, QKB ishte pjesë e projektit "Përmirësimi i software-it ekzistues të QKB-së dhe krijimi i moduleve të reja për aksesin e publikut në informacionin financiar (që tashmë ka përfunduar dhe është duke u zbatuar), i cili ndër të tjera:

- Mundëson një modul të ri të depozitimit të pasqyrave financiare përmes një sistemi on-line, ku informacioni financiar do të jetë i aksesueshëm për palët e treta.

- Mundëson zbatimin e formatit (sistemit) të ri për depozitimin e pasqyrave financiare në QKB përmes, portalit qeveritar e-albania, duke përdorur një format të komunikimit elektronik (XML).

Aktualisht, janë bërë 18 807 aplikime duke përdorur sistemin e ri elektronik.

Gjatë vitit 2020, Qendra Kombëtare e Biznesit do të nënshkruajë marrëveshjen për pjesëmarrjen e regjistrit tregtar shqiptar në, portalin rajonal të regjistrave të biznesit të Evropës Juglindore. Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim BERZH) po mbështet Agjencisë Serbe të Regjistrimit të Biznesit (SRBA) dhe institucionet e saj homologe në Evropën Juglindore për të krijuar një platformë rajonale IT që do të lejojë lidhjen e insitucioneve përgjegjëse për regjistrimin e biznesit në rajon dhe ofrimin e të dhënave dhe shërbimeve me vlerë të shtuar për komunitetin e biznesit, për të lehtësuar regjistrimet e mundshme ndërkufitare të biznesit dhe transferimin e selive të shoqërive përmes një, portal rajonal online.

Ndërkohë, si rregull, çdo aktivitet ekonomik kryhet lirisht në Shqipëri. Sidoqoftë, disa aktivitete që mund të ndikojnë në shëndetin publik, sigurinë kombëtare etj., kërkohet që t'i nënshtrohen procesit të licencimit.

Në aneksin e ligjit nr. 10081, datë 23.2.2009, "Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar përcaktohen fushat dhe kategoritë kryesore të licencave/autorizimeve/lejeve të lëshuara në Shqipëri nga institucionet qendrore.

Megjithatë, në VKM-në nr. 538, datë 26.5.2009, "Për licencat dhe lejet që trajtohen nga apo nëpërmjet Qendrës Kombëtare të Biznesit dhe disa rregullime të tjera nënligjore të përbashkëta", të ndryshuar", bëhet ndarja e mëtejshme e licencave dhe lejeve të lëshuara nga institucionet qendrore, në licenca/leje të trajtuara nga ose nëpërmjet QKB-së dhe në licenca/leje të trajtuara pa përfshirjen e QKB-së.

Të gjithë personat fizikë dhe juridikë, të regjistruar më parë në regjistrin tregtar, duhet të aplikojnë vetëm në sportelet e shërbimit të QKB-së për t'u pajisur me një nga licencat dhe lejet që trajtohen nga apo nëpërmjet QKB-së.

Megjithatë, me qëllim përmirësimin e mëtejshëm të mjedisit të biznesit, Qeveria e Shqipërisë ka krijuar një grup pune, në të cilin QKB është një institucion kontribues, për reformën e rregullimit në fushën e licencimit. Në kuadër të kësaj reforme, grupi i punës ka propozuar eliminimin e 22 licencave dhe përmirësimin e mëtejshëm të procesit të licencimit, me anë të riklasifikimit të licencave ose reduktimin e afatit të vendimmarrjes për 49 licencat e tjera. Aktualisht janë eliminuar 10 licenca.

3.1.5 Sistemi ligjor (të drejtat e pronësisë; zbatimi i ligjit dhe i kontratave; efektshmëria e gjyqësorit

Për më shumë informacion në lidhje me kadastrën e tokës, ju lutemi shikoni kapitullin 23: "Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore", në Seksionin Gjyqësori dhe seksionin e të Drejtave të Pronës.

3.1.6 Sektori financiar

Sistemi financiar shfaqet i qëndrueshëm dhe sektori bankar karakterizohet nga tregues në përmirësim të kapitalit, të likuiditetit, të përfitueshmërisë. Po ashtu, rreziku i kredisë ka ardhur në rënie i reflektuar në rënien e mëtejshme të kredive me probleme. Bilancet e përmirësuara të bankave, si dhe shtimi i konkurrencës midis tyre i nxitur së fundmi nga konsolidimi i sektorit bankar, janë reflektuar në rritjen e ofertës për kredi dhe në një përqasje më pozitive të bankave ndaj kreditimit të biznesit. Ekspozimi i drejtpërdrejtë i sektorit bankar ndaj sektorit jobankar vlerësohet të jetë i ulët, ndërsa ecuria e sektorit bankar mbetet kritike për veprimtarinë dhe qëndrueshmërinë e sektorit jobankar.

Sektori financiar dhe roli i tij ndërmjetësues, i matur me madhësinë e aktiveve të tij, ka vijuar të zgjerohet gjatë nëntë muajve të parë të vitit 2019. Një thyerje strukturore në bilancin e një prej bankave me rëndësi sistemike në fund të vitit 2018, ka rezultuar me tkurrje të bilancit të sektorit bankar dhe një rënie të lehtë të peshës së aktiveve të sektorit bankar ndaj PBB-së. Në qershor të 2019-ës, totali i aktiveve të sistemit financiar arriti në 104.4% të PBB-së, ose 2.5 pikë përqindje më pak në krahasim me raportin e dhjetorit 2018. Fondet e investimeve dhe pensioneve, shoqëritë e sigurimeve dhe shoqëritë e kursim-kreditit vijuan të zgjerojnë aktivitetin e tyre megjithatë pesha e tyre ndaj PBB-së ruajti nivelin e fundit të vitit 2018. Segmenti i institucioneve financiare jobankare rezultoi i mirëkapitalizuar dhe me një performancë të mirë financiare.

Tabela 1. Pesha e aktiveve të segmenteve përbërës të sistemit financiar ndaj PBB-së së vendit.

Autoriteti mbikëqyrës	Aktivet/PBB(%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Qershor 2019*
Banka e Shqipërisë	Bankat	88.1	92.1	94.8	97.6	97.3	100.5	99.4	96.0	93.0
	Institucione financiare jobankare	2.7	2.7	2.7	3.0	2.9	3.0	3.1	3.5	3.9
	Shoqëritë e Kursim-Kreditit	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8	0.6	0.6	0.6	0.7
Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare	Shoqëritë e Sigurimit	1.5	1.6	1.7	1.9	2.1	2.1	2.1	2.1	2.2
	Fondet e Pensioneve	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2
	Fondet e Investimeve		1.2	3.9	4.8	5.0	4.7	5.0	4.5	4.5
	Totali i aktiveve të sistemit financiar /PBB	93.1	98.6	103.8	108.2	108.0	111.0	110.3	106.9	104.4

*Burimi: Banka e Shqipërisë, Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare, *Të dhënat më të fundit për bilancet e shoqërive të sigurimit, jobankave dhe shoqërive të kursim-kreditit i përkasin tremujorit të dytë të vitit 2019.*

Sektori bankar shqiptar ka ndryshuar strukturën e tij gjatë vitit 2019.[22] Pas procesit të konsolidimit të sektorit bankar, numri i bankave ra në 12 banka, nga të cilat 8 banka janë me kapital të huaj dhe 4 banka janë me kapital vendas. Pesha e kapitalit vendas u rrit nga 12.5% në 2014, në 34% në 2019.

Aktivet e sektorit bankar nga janari deri në shtator 2019, u zgjeruan me 2.5% ose 35 miliardë lekë dhe arritën në 1,450 miliardë lekë. Kjo rritje u mbështet nga një zgjerim prej 4% në stokun e kredisë dhe 2% në stokun e letrave me vlerë të sektorit bankar. Nga ana e detyrimeve, rritja u mbështet nga një zgjerim prej 22 miliardë lekësh në stokun e depozitave dhe një rritje prej 15 miliardë lekësh në stokun e veprimeve me thesarin dhe ndërbankare. Depozitat e përgjithshme arritën në 1,170 miliardë lekë në fund të shtatorit 2019 dhe përfaqësojnë rreth 80% të detyrimeve të sektorit bankar. Niveli i mirë i likuiditetit të sektorit bankar dhe zgjerimi i vazhdueshëm i bazës së depozitave, kanë ulur varësinë e sektorit bankar nga financimi i huaj. Në shtator 2019, detyrimet jorezidente zinin rreth 2.9% të totalit të detyrimeve të sektorit bankar, në rënie ndaj një tremujori më parë dhe një viti më parë.

Teprica e kredisë është zgjeruar me 2% gjatë periudhës, duke u ngjitur në nivelin 573 mld lekë. Rritje është regjistruar në të gjitha kategoritë e tepricës së kredisë sipas sektorit, valutës dhe afatit. Megjithatë, kontributin kryesor në ecurinë pozitive të stokut të kredisë për periudhën e dha

[22]Në datën 27.3.2019, është bërë regjistrimi në QKB i transferimit nëpërmjet shitjes të 100% të aksioneve nga ortaku ICB Financial Group Holdings në favor të "Union Bank sh.a.". Në datën 3.7.2019, Banka e Shqipërisë miratoi finalizimin e procesit të bashkimit me përthithje të "Banka Ndërkombëtare Tregtare sh.a." nga "Banka Union sh.a.". Në datën 5.6.2019, Banka e Shqipërisë ka revokuar licencen e "Banka e Kreditit të Shqipërisë sh.a". Në datën 13.3.2019, Banka e Shqipërisë miratoi zotërimin nga OTP Bank Nyrt, Hungari të 88.89% të kapitalit aksioner të "Banka Societe General Albania sh.a". Në datën 6.2.2019, Banka e Shqipërisë miratoi transaksionin për transferimin e paketës kontrolluese të aksioneve të "Banka Tirana sh.a" drejt një grupi ekonomik e financiar shqiptar.

zgjerimi i kredisë afatgjatë, kredisë për bizneset dhe asaj në monedhën vendase. Sipas klasave të kredisë, zgjerim është vënë re kryesisht për klasën e parë të klasifikimit (ajo standard), ndikuar si nga fluksi i kredisë së re ashtu edhe nga rritja e vlerës së kredive të pashlyera në kohë brenda kësaj klase. Kredia e re e dhënë gjatë T3-2019 ishte disi më e ulët në krahasim me T2-2019, ndërsa kredia e re e dhënë gjatë muajit shtator ishte sa mesatarja mujore e 12 muajve të fundit. Rreth 73% e kredisë së re është akorduar për subjektin biznes, të cilët kredinë e re e kanë marrë kryesisht për qëllime afatshkurtra (overdraft dhe kapital qarkullues). Për shkak të peshës së konsiderueshme të kredisë në valutë (52%) zhvillimet në kursin e këmbimit luajnë një rol të rëndësishëm në kundërvlerën nominale të saj në monedhën vendase. Efekti i kursit të këmbimit në ndryshimin e kredisë në valutë të konvertuar në lekë gjatë tremujorit të tretë ishte negativ për 0.2 mld lekë dhe ky efekt reflekton dobësimin e Euros ndaj Lekut. Duke përjashtuar ndikimin e kursit të këmbimit ndryshimi i kredisë në valutë gjatë tremujorit do të ishte +0.7% nga +0.6%.

Cilësia e kredisë ka vijuar të përmirësohet dhe raporti i kredive me probleme -RKP (10.6%) shënoi nivelin më të ulët përgjatë dekadës së fundit (që prej muajit dhjetor 2009). Rënia në stokun e kredive me probleme, rreth 3.7% gjatë tremujorit, është ndikuar kryesisht nga fshirja e kredive "të humbura" dhe më pak nga shlyerjet e kredive të prapambetura dhe riklasifikimi. Përmirësim në cilësinë e kredisë është vërejtur kryesisht për kredinë për bizneset, kredinë në valutë dhe atë afatgjatë. Edhe pse në rënie të vazhdueshme që prej fillimit të vitit 2017 (ndikuar nga fshirjet e konsiderueshme nga ana e bankave), kreditë e humbura vijojnë të përfaqësojnë pjesën më të madhe të kredive me probleme (42%). Gjatë periudhës, kreditë e humbura u ngushtuan me 9%, dhe dhanë ndikimin kryesor në rënien e stokut të kredive me probleme. Në terma vjetorë, stoku i kredive me probleme ra me 20% dhe RKP me 2.3 p.p.

Sektori bankar shfaqet i mbrojtur nga rreziku i drejtpërdrejtë i luhatjeve të pafavorshme të kursit të këmbimit dhe normave të interesit. Pozicioni neto i hapur i këmbimit valutor në bilanc ndaj kapitalit rregullator (në nivelin 7.7%) dhe pozicioni i tyre "në blerje" sugjeroi ekspozim të kufizuar ndaj zhvlerësimit të kursit të këmbimit. Megjithatë, ekspozimi ndaj rrezikut indirekt të tregut nga huamarrja e pambuluar në valutë mbetet relativisht e lartë. Kreditë e tilla të pambrojtura në valutë të huaj, edhe pse kanë rënë krahasuar me vitin e kaluar (28.4%), përbëjnë rreth 23.7% të totalit të kredive për T3 2019.

Pozicioni i likuiditetit të sektorit bankar mbetet i fortë. Ekspozimi i sektorit bankar ndaj rrezikut të likuiditetit shfaqet i ulët. Në fund të shtatorit 2019, aktivet likuide përbënin 36.1% të totalit të aktiveve të sektorit bankar nga 33.5% vitin e kaluar. Rezultati neto financiar ishte pozitiv dhe shënoi rritje në terma vjetorë. Megjithëse të ardhurat neto nga instrumentat financiarë kanë rënë, shpenzimet për veprimtaritë e tjera dhe provigjionet ishin më të ulëta në krahasim me vitin e kaluar. Në shtator të vitit 2019, treguesi i kthimit nga aktivet (RoA) dhe kthimit nga kapitali (ROE) - treguesit e përfitueshmërisë -ishin respektivisht në nivelin 1.4% dhe 13.7%, nga 1.3% dhe 12.9% të një viti më parë.

Niveli i kapitalizimit të sektorit bankar qëndroi në 18.8% në fund të shtatorit dhe është rritur në mënyrë të vazhdueshme gjatë viteve të fundit, kryesisht si rezultat i rritjes së kapitalit rregullator të bankave, por edhe si rezultat i zhvillimeve pozitive (rënie ose shkalla e ulët e rritjes) në nivelin e aktiveve të peshuara me rrezik.

Banka e Shqipërisë ka ndërmarrë disa masa për të forcuar stabilitetin financiar për të garantuar funksionimin efektiv të tregjeve, të tilla si:

- Në vitet e fundit, në një përpjekje të përbashkët me qeverinë, banka qendrore zbatoi një strategji për zvogëlimin e kredive me probleme, e cila inkurajonte bankat të fshinin huatë e humbura dhe të ristrukturonin huatë me probleme. Zbatimi i kësaj strategjie rezultoi i suksesshëm, me nivelin e kredive me probleme që ka ndjekur një trajektore rënëse që prej atëherë, duke zbritur në nivelin 10.6% në muajin shtator 2019 prej më shumë se 20% që ishte në vitin 2016;

- Një tjetër masë e ndërmarrë nga banka qendrore ishte politika e saj e deeuroizimit, e cila së bashku me disa masa makroprudenciale, synon dekurajimin e kreditimit në monedhë të huaj dhe

promovimin e përdorimit të monedhës vendase në tregjet financiare;

- BSH ka vazhduar përafrimin e kuadrit rregullator e mbikëqyrës me standardet e Bashkimit Evropian dhe të Basel-it dhe ka hartuar e miratuar strategjinë e ndërhyrjes së jashtëzakonshme;

- BSH ka menaxhuar me kujdes konsolidimin e sektorit bankar, i cili krijon premisa për rritjen e konkurrencës dhe për inovacion në këtë sektor;

- BSH ka intensifikuar përpjekjet për modernizimin e sistemit të pagesave, për rritjen e edukimit financiar etj.

Masat e marra krijojnë premisa për një rritje të shëndetshme të kreditimit, si dhe reduktojnë ekspozimin e sistemit financiar ndaj rrezikut duke kontribuar kështu në një rritje ekonomike më të qëndrueshme e gjithëpërfshirëse.

Ekspozimi i sektorit bankar ndaj rreziqeve të veprimtarisë

Në lidhje me rreziqet e veprimtarisë me të cilat përballet sektori bankar, Banka e Shqipërisë vlerëson si më poshtë:

a) *Rreziku i kredisë paraqitet në rënie për vitin 2019*. Që prej fillimit të vitit 2015, kur bankat filluan të fshinin nga bilancet kreditë e klasifikuara si të humbura prej më shumë se 3 vitesh, nga bilancet e bankave janë fshirë rreth 60 miliardë lekë kredi të humbura dhe kjo shumë është e barabartë me stokun e huave me probleme të sektorit bankar. Fluksi i fshirjeve ka rënë në mënyrë të ndjeshme gjatë 2 viteve të fundit, duke reflektuar pakësimin e kredive të humbura të klasifikuara si të tilla për më shumë se 3 vite. Banka e Shqipërisë vlerëson që procesi i fshirjeve mbetet i nevojshëm për të ulur më tej nivelin dhe raportin e kredive me probleme, dhe për të çliruar burimet që bankat mund t'i angazhojnë më mirë drejt kreditimit. Për këtë arsye, Banka e Shqipërisë miratoi së fundi një ndryshim rregullativ, sipas të cilit bankat duhet të fshijnë nga bilancet e tyre kreditë e humbura të klasifikuara si të tilla për më shumë se dy vite. Ky ndryshim pritet të rrisë kontributin e procesit të fshirjeve të kredive të humbura, në uljen e kredive me probleme. Në tërësi, pavarësisht prirjes pozitive të rënies së kredive me probleme, Banka e Shqipërisë vlerëson se bankat duhet ta ruajnë fokusin në këtë proces.

b) *Rreziku i likuiditetit në veprimtarinë bankare mbetet i ulët*. Raportet e aktiveve likuide, në lekë dhe valutë, ndaj detyrimeve afatshkurtra janë ndjeshëm mbi nivelet minimale të kërkuara nga kuadri rregullator. Burimi kryesor i financimit të veprimtarisë së bankave mbeten depozitat, të cilat zënë rreth 80% të detyrimeve dhe që mbulojnë mbi dy herë vëllimin e kredive të sektorit. Si rezultat i peshës së konsiderueshme të depozitave pa afat dhe të llogarive rrjedhëse, diferencat në afatet e maturimit mes detyrimeve dhe aktiveve janë në vlera negative për afatin e shkurtër. Megjithatë, këto diferenca mbulohen në mënyrë të mjaftueshme nga aktivet likuide të bankave. Prania e lartë e valutës në veprimtarinë e sektorit bankar, pavarësisht zvogëlimit relativ të shkaktuar nga efekti i thyerjes strukturore, evidenton nevojën për monitorimin e ecurisë së treguesve të rrezikut dhe për identifikimin e masave të tjera korrigjuese në përgjigje të zhvillimeve. Nga ana tjetër, kjo prani e lartë reflekton përdorimin e gjerë të valutës në sektorin real të ekonomisë, dhe përforcon nevojën për një angazhim konkret të autoriteteve të tjera publike në adresimin e këtij fenomeni.

c) *Sektori bankar shfaqet i mbrojtur* nga rreziku i drejtpërdrejtë/tërthortë i luhatjeve të pafavorshme të kursit të këmbimit dhe normave të interesit. Megjithatë, kredia e pambrojtur ende zë rreth 24% të totalit të tepricës së kredisë, dhe bizneset vijojnë të mbajnë rreth 2/3 e vlerës. Në lidhje me ndikimin e lëvizjeve në normën e interesit, sektori bankar mbetet i ekspozuar ndaj luhatjeve të normës së interesit. Të dhënat tregojnë që ndikimi i drejtpërdrejtë është i moderuar, në kushtet kur pozicionet e hapura në bilanc midis aktiveve dhe pasiveve të ndjeshme ndaj normës së interesit, në raport me kapitalin rregullator të sektorit, janë të ulëta. Ndikimi i tërthortë i rrezikut të normës së interesit mbetet i rëndësishëm, pasi në kushtet kur në, portofolin e kredisë mbizotërojnë ato me normë interesi të ndryshueshme dhe kur vlerat e spread-eve të normave të interesit janë në nivele të ulëta historike, rritet madhësia e ndikimit të një korrektimi të mundshëm të normave të interesit në aftësinë paguese të huamarrësve, në periudhën afatmesme. Mbështetur në informacionin e disponueshëm, probabiliteti i këtij korrektimi në periudhën afatshkurtër, vlerësohet i ulët.

d) *Përfitueshmëria e sistemit financiar ndikohet nga mjedisi me norma të ulëta interesi për një kohë të gjatë, ndaj ka nevojë të monitorohet në vijimësi.* Treguesit e produktivitetit të veprimtarisë bankare qëndrojnë në nivele të mira dhe aktualisht, sipas një përafrimi metodologjik, vlerësohet se kthimi nga kapitali mbulon koston e tij. Megjithatë, në krahasim me të njëjtën periudhë të një viti më parë, vërehet rënia e të ardhurave neto nga interesi që reflekton rënien e të ardhurave nga interesi për veprimet me klientët, dhe rënie e marzhit neto të interesit. Në një afat më të gjatë, pirja rënëse e të ardhurave neto nga interesi reflekton më gjerë ndikimin e pranisë së mjedisit të brendshëm dhe të jashtëm me norma të ulëta të interesit për një kohë të gjatë. Në këtë mënyrë, presioni mbi rezultatin financiar të sektorit bankar, por edhe të sistemit financiar në tërësi, do të vijojë për sa kohë që zhvillimet ekonomike, presionet inflacioniste dhe normat e interesit, brenda dhe jashtë vendit, do të mbeten pranë niveleve aktuale. Për sa kohë që nivelet e normave të interesit mbeten të ulëta, ndjeshmëria e bilancit të institucioneve financiare ndaj luhatshmërisë së tyre, tenton të rritet.

Politika makroprudenciale

Gjatë periudhës, u avancua në përcaktimin dhe operacionalizimin e instrumenteve të politikës makroprudenciale. Kështu, pas një procesi të zgjeruar konsultimi me industrinë bankare, në 5 qershor 2019, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë miratoi rregulloren nr. 41 "Për shtesat makroprudenciale të kapitalit", e cila mbështet përdorimin e shtesës konservuese të kapitalit, të shtesës kundërciklike të kapitalit, të shtesës së kapitalit për bankat me rëndësi sistemike dhe të shtesës së kapitalit për rrezikun sistemik, si instrumente të politikës makroprudenciale. Mënyra se si Banka e Shqipërisë do të zbatojë shtesën kundërciklike të kapitalit dhe shtesën e kapitalit për bankat me rëndësi sistemike, është detajuar në dy metodologji specifike që shoqërojnë rregulloren. Kjo rregullore lejon për një periudhë disavjeçare (deri në 1 janar 2024) brenda së cilës bankat duhet të përmbushin nivelet maksimale të shtesave (eventuale) makroprudenciale të kapitalit dhe përmban, mes të tjerash, edhe përcaktime të instrumenteve në të cilat duhet të përmbushet shtesa e kapitalit, frekuenca e vlerësimeve për përcaktimin e tyre, periudha e raportimit nga bankat dhe veprimet që kryhen në rast se nuk përmbushet niveli i shtesës së kombinuar makroprudenciale të kapitalit.

Sektori bankar vijoi të shfaqë një trend të qëndrueshëm në drejtim të shpërndarjes dhe përdorimit të burimeve financiare. Kjo u pasqyrua edhe në Indeksin Herfindahl, i cili mat nivelin e përqendrimit në sektorin bankar. Treguesit e përqendrimit, të matur nga Indeksi Herfindahl, për totalin e aktiveve, depozitave dhe huave, kanë dëshmuar për një përqendrim relativisht të lartë në sektorin bankar në terma të aktiveve, depozitave dhe më pak për kreditë. Megjithatë, ka një shpërndarje pak më të mirë të peshave në treg gjatë viteve të fundit që rrjedhimisht tregon rritjen e konkurrueshmërisë.

Tabela 2. Indeksi i përqendrimit Herfindahl i aktiveve, kredive dhe depozitave

Treguesi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Shtator 2019
HI_aktive	0.15	0.14	0.14	0.15	0.15	0.14	0.14	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15
HI_depozita	0.17	0.15	0.16	0.16	0.15	0.14	0.14	0.14	0.14	0.15	0.15	0.14
HI_kredi	0.11	0.11	0.11	0.12	0.12	0.12	0.12	0.12	0.13	0.13	0.13	0.13

Tabela 3. Hua me probleme, në përqindje

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Shtator 2019
Raportori i huave me probleme	6.64	10.48	13.96	18.77	22.49	23.49	22.8	18.22	18.27	13.2	12.9	10.6

Tabela 4. Diferenca e normave të interesit

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Shtator 2019
Spread i normave të interesit (mesatarja e normave të kredisë dhe depozitave)	5.69	6.81	5.96	5.6	5.4	6.1	5.89	5.67	4.76	5.13	5.02	4.75

Tabela 5: Treguesit kryesorë të përfitueshmërisë, në përqindje (kumulative)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Shtator 2019
Të ardhura nga interesi/aktiveve mesatare që sjellin të ardhura (1)	8.1	8.11	7.78	7.73	7.31	6.28	5.72	5.2	4.71	4.47	4.05
Shpenzime interesi/pasive mesatare që shkaktojnë shpenzime (2)	4.06	3.78	3.57	3.72	3.42	2.14	1.29	0.94	0.69	0.65	0.61
Marzhi neto i interesave (NIM) {(1)-	4.04	4.32	4.2	4.01	3.88	4.15	4.42	4.23	3.92	3.73	3.37

(2)}											

Burimi: Banka e Shqipërisë

Tregu i sigurimeve

Tregu i sigurimeve më 31.12.2018 përbëhet nga 11 shoqëri sigurimesh. Në strukturën e tregut, tetë shoqëri sigurimesh ushtrojnë veprimtarinë e tyre në sigurimet e JoJetës dhe tre në sigurimet e Jetës. Një nga shoqëritë e JoJetës kryen edhe aktivitet risigurimi. Bazuar në pasqyrën e llogarisë teknike të shoqërive të sigurimit të JoJetës, edhe gjatë këtij viti vihet re se tregu i sigurimeve vazhdon të dominohet nga, portofoli i MTPL së brendshme.

Totali i primeve të shkruara bruto, për tregun e sigurimeve të Jetës dhe JoJetës më 31.12.2018 është 16.93 miliardë lekë duke shënuar një rritje prej 732 milionë lekë ose e përkthyer në përqindje në masën 4.52% krahasuar me një vit më parë. Kjo rritje ka ardhur si rezultat i një rritjeje të volumit të primeve të shkruara bruto në masën 792 milionë lekë ose 5.29% për tregun e sigurimeve të JoJetës. Ndërsa tregu i sigurimeve të Jetës, ka shënuar një rënie prej 60 milionë lekë ose 5.03 %.

Raporti i Mjaftueshmërisë së Kapitalit për tregun e JoJetës më 31.12.2018 është 32.3%. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit paraardhës ky raport si vlerë absolute e diferencës midis kapitalit të shoqërive dhe kapitalit të kërkuar, ka pësuar një rritje prej 30 milionë lekë ose 1.1%. Kjo rritje ka ardhur si rezultat i shtimit të kapitalit nga ana e shoqërive në një masë më të ulët se rritja e nivelit të kapitalit të kërkuar.

Treguesit e Rentabilitetit ROE dhe ROA për vitin 2018, janë përkatësisht ROE në nivelin 7.30% nga 9.56% në vitin 2017 dhe ROA 2.37% nga 3.03% në vitin 2017. Të dy këta tregues kanë pësuar rënie gjatë vitit 2018.

Totali i aktiveve të tregut të sigurimeve më 31.12.2018, sipas pasqyrave financiare, është 31.56 miliardë lekë dhe ka pësuar rritje në vlerën 985 milionë lekë, ose 3.22% në krahasim me 31.12.2017. Kjo rritje është reflektuar kryesisht në zërat "Letra me vlerë të qeverisë", "Toka dhe ndërtesa" dhe "Investime në sipërmarrje të kontrolluara". Në total të tre zërat "Letra me vlerë të qeverisë", "Toka dhe ndërtesa", si dhe "Investime në sipërmarrje të kontrolluara" në datën 31.12.2018 kanë shënuar rritje përkatësisht në masën 9%, 13% dhe 20% krahasuar me fundin e vitit 2017, për shoqëritë e jo jetës.

Rezultati financiar neto i tregut të sigurimeve për vitin 2018 është pozitiv në vlerën 748 milionë lekë.

Tregu i sigurimeve më 30. 9.2019 përbëhet nga 12 shoqëri sigurimesh. Në strukturën e tregut, tetë shoqëri sigurimesh ushtrojnë veprimtarinë e tyre në sigurimet e JoJetës dhe katër në sigurimet e Jetës. Një nga shoqëritë e JoJetës kryen edhe aktivitet risigurimi.

Në janar - shtator 2019 tregu i sigurimeve ka patur një rritje prej 3.04%. Volumi i primeve të shkruara bruto arriti shifrën 12.84 miliardë lekë.

Totali i aktiveve të tregut të sigurimeve më 30.9.2019, sipas pasqyrave financiare, është 34.31 miliardë lekë dhe ka pësuar një rritje në vlerën 2.79 miliardë lekë, ose 8.86% në krahasim me 31.12.2018.

Rezultati financiar neto i tregut të sigurimeve më 30.9.2019 është pozitiv në vlerën 1,233 milionë lekë.

Tregu i Fondeve të Investimeve

Struktura e tregut të Fondeve të Investimeve deri më 31.12.2018 përbëhet nga pesë fonde investimi.

Sipas analizës së të dhënave për tregun e Fondeve të Investimeve më 31.12.2018, vlera neto e aseteve të Fondeve, ishte mbi 66.09 miliardë lekë me një rënie prej 9.1% krahasuar me 31.12.2017.

Ky treg dominohet kryesisht nga investimet në obligacione qeveritare brenda dhe jashtë vendit të cilat përbëjnë 61.2% të totalit të aseteve të fondeve.

Sipas analizës së të dhënave për tregun e Fondeve të Investimeve më 30.9.2019, vlera neto e

aseteve të Fondeve, ishte mbi 66.68 miliardë lekë me një rritje prej 0.9% krahasuar me 31.12.2018.

Tregu i pensioneve private vullnetare

Struktura e tregut të pensioneve private vullnetare përbëhet nga tri fonde pensioni, të cilat administrohen nga tri shoqëri të ndryshme administrimi.

Analiza e të dhënave të tregut të pensioneve private vullnetare më 31.12.2018 tregon një total të aktiveve neto prej 2.29 miliardë lekë me një rritje prej afro 561.56 milionë lekë (32.51%) krahasuar me fundin e vitit 2017.

Gjatë vitit 2018, investimet e tregut të Fondeve të Pensioneve përbëhen nga Obligacione thesari të Republikës së Shqipërisë me afat maturimi 3-, 5-, 7- dhe 10-vjeçar.

Analiza e të dhënave për tregun e pensioneve private vullnetare më 30.9.2019 tregon një total të aktiveve neto prej 2.75 miliardë lekë me një rritje prej afro 458.36 milionë lekë (20.02%) krahasuar me fundin e vitit 2018.

3.2 Kapacitetet për të përballuar presionet konkurruese dhe forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian

3.2.1 Kapitali njerëzor dhe kapitali fizik

Funksionimi i tregut të punës

Tregu i punës po përmirësohet vazhdimisht duke reflektuar efektivitetin e politikave të ndërmarra nga qeveria që shkon në favor të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik dhe nxitjes së punësimit.

Në tremujorin e dytë 2019, shkalla e punësimit për popullsinë 15-64 vjeç është 61.4%. Gjatë këtij tremujori, në krahasim me të njëjtin tremujor të vitit 2018, numri i të punësuarve gjithsej u rrit me 3.4%, ndërkohë krahasuar me tremujorin e parë të vitit 2019, ky tregues u rrit me 2.1%.

Në tremujorin e dytë 2019, shkalla zyrtare e papunësisë në Shqipëri, për popullsinë 15 vjeç e lart, është 11.5%. Krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2018, shkalla zyrtare e papunësisë u ul me 0.9 pikë përqindje, ndërkohë krahasuar me tremujorin e parë 2019, shkalla zyrtare e papunësisë u ul me 0.6 pikë përqindje. Në tremujorin e dytë të vitit 2019, shkalla e pjesëmarrjes në forcat e punës, për popullsinë 15-64 vjeç, është 69.8%. Krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2018, shkalla e pjesëmarrjes në forcat e punës është 1.8 pikë përqindje më e lartë, ndërkohë krahasuar me tremujorin e mëparshëm ky tregues ka pësuar një rritje prej 0.8 pikë përqindje.

Gjatë tremujorit të dytë të vitit 2019, shkalla e pjesëmarrjes në forcat e punës për të rinjtë e moshës 15-29 vjeç është 53.0%. Për popullsinë 30-64 vjeç, në tremujorin e dytë 2019, shkalla e pjesëmarrjes në forcat e punës është 78.7%.

Ritmi vjetor i rritjes së punësimit për popullsinë 15 vjeç e lart, nga tremujori i dytë i vitit 2018 në tremujorin e dytë të vitit 2019, është 3.4%. Në terma vjetorë, rritja e punësimit sipas sektorëve kryesorë të ekonomisë është 4,4% në sektorin e industrisë, 5,7% në sektorin e shërbimeve dhe 0,3% në sektorin e bujqësisë.

Krahasuar me tremujorin e mëparshëm, në tremujorin e dytë 2019, punësimi për popullsinë 15 vjeç e lart u rrit me 2,1%. Punësimi pësoi rritje në sektorin e shërbimeve me 2,3%, në sektorin e industrisë me 1,5% dhe në sektorin e bujqësisë me 2,2%. Krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit 2018 shkalla e punësimit të të rinjve është 41,9%. Për popullsinë 30-64 vjeç në tremujorin e dytë 2019, shkalla e punësimit është 71,8%.

Në terma vjetorë shkalla e papunësisë së të rinjve shfaq tendencë në rënie. Krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2018, shkalla e papunësisë për të rinjtë në tremujorin e dytë të vitit 2019 është 1,7 pikë përqindje më e ulët. Krahasuar me tremujorin e parë 2019, shkalla e papunësisë për të rinjtë ka pësuar një rënie prej 1,3 pikë përqindje.

Tabela e të dhënave të tregut të punës (15 vjeç e lart)

(Në %)	Shkalla Zyrtare e Papunësisë	Shkalla e Punësimit	Shkalla e pjesëmarrjes së fuqisë

				punëtore
2012	Q1	12.9	51.1	58.7
	Q2	13.3	50.2	57.9
	Q3	13.6	48.6	56.2
	Q4	13.6	48.7	56.4
2013	Q1	14.3	47	54.9
	Q2	16	44.1	52.5
	Q3	16.8	42.9	51.5
	Q4	16.8	42.4	50.9
2014	Q1	18.2	41.5	50.8
	Q2	17.2	44.4	53.6
	Q3	17	45.8	55.2
	Q4	17.6	45.6	55.3
2015	Q1	16.9	45.6	54.8
	Q2	17	45.8	55.2
	Q3	17.2	46.3	55.9
	Q4	17.3	47	56.8
2016	Q1	16.6	47.5	56.9
	Q2	15.5	48.4	57.2
	Q3	14.7	49.9	58.6
	Q4	14.2	49.1	57.2
2017	Q1	14.2	49.2	57.3
	Q2	13.9	50	58.1
	Q3	13.6	50.7	58.7
	Q4	13.4	51.2	59.1
2018	Q1	12.5	51.9	59.3
	Q2	12.4	52	59.3
	Q3	12.2	52.2	59.4
	Q4	12.3	52.3	59.6
2019	Q1	12.1	52.5	59.7
	Q2	11.5	53.6	60.6

Burimi: INSTAT

3.2.2 Struktura sektoriale dhe ajo e ndërmarrjeve

Statistikat për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM) bazuar në rezultatet e vrojtimit të Statistikave Strukturore për vitin 2017, shprehin se:

99,8 % të ndërmarrjeve aktive e zënë NVM, nga 99,9 % që zinin vitin e kaluar. Sektori i tregtisë ka peshën më të madhe me 41,4 %, i ndjekur nga sektori i shërbimeve të tjera me 20,8 %. Përqindjen më të ulët e ka sektori i industrisë nxjerrëse me 0,4 % dhe sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 0,6 %.

80,3 % e të punësuarve janë punësuar nga NVM-të nga 81,0 % që ishte në vitin e kaluar. Sektori i tregtisë punëson 29,2 % të NVM-ve, i ndjekur nga sektori i shërbimeve të tjera me 19,6 % dhe sektori i industrisë përpunuese me 18,7 %. Sektorët me numrin më të vogël të të punësuarve në NVM-të janë sektori i industrisë nxjerrëse me 1,7 % dhe sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 2,4 %.

77,2 % të shitjeve neto realizohen nga NVM-të nga 77,8 % të realizuara vitin e kaluar. Sektori i tregtisë ka peshën më të madhe me 52,6 % të shitjeve neto, i ndjekur nga sektori i industrisë përpunuese me 11,4 % dhe nga sektori i ndërtimit me 11,2 %. Sektori me përqindjen më të ulët të shitjeve të realizuara nga NVM-të është sektori i industrisë nxjerrëse me 2,1 %.

60,1 % të investimeve në vend kryhen nga NVM-të nga 74,9 % të kryera vitin e kaluar. Sektori me përqindjen më të lartë të investimeve të kryera në NVM-të është sektori i energjisë elektrike, ujit dhe menaxhimit të mbetjeve me 24,1 %. Nga ana tjetër, sektori i industrisë nxjerrëse ka përqindjen më të ulët të investimeve prej 1,3 %.

Ndërmarrjet me 250+ të punësuar edhe pse përbëjnë vetëm 0,2 % të ndërmarrjeve gjithsej në vend, punësojnë 19,7 % të punonjësve, kryejnë 39,9 % të investimeve dhe realizojnë 22,8 % të shitjeve neto.

2,7 % e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme eksportojnë mallra nga 2,4 % që eksportuan në vitin 2016. Vlera e eksporteve të mallrave të NVM-ve përbën 59,6 % të vlerës së eksporteve gjithsej. Sektori me përqindjen më të lartë të ndërmarrjeve eksportuese është industria nxjerrëse, ku 24,4 % e ndërmarrjeve aktive të këtij sektori eksportojnë.

9,3 % e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme janë importuese nga 7,4 % që ishin në 2016, të cilat përbënë 81,6 % të vlerës së importeve të mallrave për 2017. Për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, sektori me përqindjen më të lartë të numrit të ndërmarrjeve importuesve është sektori i industrisë nxjerrëse me 20,3 %

Për më shumë të dhëna dhe shpjegime metodologjike referojuni linkut në vijim: http://www.instat.gov.al/media/5319/rezultatet-e-sme.pdf.

3.2.3 Ndikimi i shtetit në konkurrueshmëri

Raporti vjetor për ndihmën shtetërore për vitin 2018 jep informacion për objektivat kryesore të arritura në sektorin e ndihmës shtetërore në Shqipëri, si dhe instrumentet kryesore të përdorura në periudhën 2015-2018. Ndihma shtetërore e dhënë në Shqipëri gjatë viteve 2015-2018 vlerësohet në rreth 11,408.15 milionë lekë (85,76 milionë €), nga të cilat 3,697.28 milionë lekë (28.98 milionë €) janë dhënë në vitin 2018, duke përfaqësuar 0.22% të PBB-së. Gjatë vitit 2018, ndihma horizontale është kategoria kryesore rreth 60.3% e ndihmës totale. Shumica e skemave të ndihmës shtetërore nuk tejkalojnë pragun e "de-minimis" të përcaktuar me ligjin e ndihmës shtetërore dhe, si të tilla, në përgjithësi krijojnë probleme për sa i përket tregtisë ndërkombëtare.

Instrumentet kryesore të ndihmës shtetërore gjatë vitit 2018 janë grantet dhe përjashtimet nga taksat, uljet dhe shtyrjet. Në krahasim me vitin 2017, pjesa e ndihmës është rritur ndjeshëm në kulturë (+1.9%) dhe në ndihmën operative (+44.2%).

(Raporti i 2019-ës ende nuk është përgatitur, ndaj janë përdorur të dhënat e 2018-ës)

3.2.4 Integrimi tregtar

Shkëmbimet tregtare të Shqipërisë janë të përqendruara me vendet e BE-28. Gjatë nëntë muajve të parë të vitit 2019, eksportet e mallrave drejt vendeve të BE-28 arritën në 171.5 miliardë ALL, ose rreth 76.2% të totalit të eksporteve. Këto eksporte u pakësuan me rreth 3.0% në krahasim me nëntë muajt e parë të vitit 2018. Gjatë të njëjtës periudhë, importet e mallrave nga vendet e BE-28 arritën në 283.1 miliardë ALL, duke regjistruar një rënie në terma vjetorë në masën 1.6%. Importet nga këto vende zënë rreth 58.8% të importeve totale.

Italia përbën destinacionin kryesor të eksporteve shqiptare, ku shkojnë rreth 48.7% të eksporteve totale. Vende të tjera partnere të rëndësishme brenda BE-28 janë Spanja (6.7%), Gjermania (4.8%) dhe Greqia (4.2%). Në të njëjtën kohë, peshën kryesore në importet e ardhura nga vendet e BE-28 e zënë Italia me 25.5%, Greqia me 8.7% dhe Gjermania me 6.9%.

Gjatë kësaj periudhe, eksportet e mallrave drejt vendeve të CEFTA-s arritën në ALL 38.3 miliardë me një rritje vjetore prej 1.2%. Ato përbënin 17.0% të totalit të eksportuar të mallrave. Importet nga vendet e CEFTA-s arritën në ALL 29.2 miliardë, ose rreth 6.1% të totalit të importit, me një rënie në terma vjetorë prej 5.7%.

Eksportet e mallrave janë të përqendruar në kategorinë "Tekstile dhe këpucë", e cila përbën mbi 40% të totalit të eksportuar për nëntë muajt e parë të vitit 2019. Eksportet e kësaj kategorie ranë me 2.9% në terma vjetorë. Pesha e kategorisë "Minerale, lëndë djegëse, energji elektrike" është pakësuar në 16.2% të totalit të eksportit, si rezultat i rënies së eksportit të energjisë elektrike. E njëjta gjë vlen për kategorinë "Materiale ndërtimi dhe metale" e cila është goditur nga konjuktura e pafavorshme ndërkombëtare si për kërkesën dhe për çmimet.

PJESA 3: PËRAFRIMI I LEGJISLACIONIT SHQIPTAR

KAPITULLI 1: LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE

4.1.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Parimi i lëvizjes së lirë të mallrave nënkupton që produktet duhet të tregtohen në mënyrë të lirë nga një shtet anëtar i Bashkimit Evropian në një tjetër. Në një numër sektorësh ky parim i përgjithshëm plotësohet nga kuadri rregullator i harmonizuar në "qasjen e vjetër" (vendosja e specifikave të sakta në mallrat) ose "qasja e re" (vendosja e kërkesave të përgjithshme në mallrat). Legjislacioni i harmonizuar evropian në lidhje mallrat, i cili duhet të transpozohet, përfaqësohet në pjesën më të madhe të acquis në këtë kapitull. Përveç kësaj, kjo kërkon kapacitete të mjaftueshme administrative të cilat janë thelbësore në notifikimin e kufizimeve në tregti, si dhe për të zbatuar masa horizontale dhe procedurale në fusha të tilla si standardizimi, vlerësimi i konformitetit, akreditimi, metrologjia dhe mbikëqyrja e tregut.

4.1.1.2 Struktura e kapitullit

1. Çështjet horizontale
1.1 Standardizimi
1.2 Akreditimi
1.3 Vlerësimi i konformitetit
1.4 Metrologjia
1.5 Mbikëqyrja e tregut
2. Direktivat e përqasjes së vjetër
2.1 Mjetet motorike
2.2 Kimikatet
2.3 Produktet farmaceutike
2.4 Produktet kozmetike
2.5 Detergjentet
2.6 Xhami i kristalit
2.7 Tekstile
2.8 Këpucë
2.9 Plehra kimike
3. Direktivat e përqasjes së re
3.1 Pajisjet elektrike brenda disa kufijve të tensionit
3.2 Pajisjet e thjeshta nën presion
3.3 Siguria e lodrave
3.4 Siguria e makinerive
3.5 Pajisjet mbrojtëse personale
3.6 Lëndët plasëse për përdorime civile dhe fishekzjarrët
3.7 Pajisjet dhe sistemet në ambiente potencialisht shpërthyese
3.8 Ashensorët
3.9 Instrumentet e peshimit jo automatik
3.10 Instrumentet matës
3.11 Pajisjet nën presion
3.12 Bojlerët me ujë të nxehtë
3.13 Pajisjet e gazit
3.14 Pajisjet radio dhe fundore të telekomunikacionit
3.15 Përputhshmëria elektromanjetike
3.16 Anijet çlodhëse
3.17 Pajisje detare
3.18 Sistemi hekurudhor i shpejtësisë së larte
3.19 Instalime teleferike të projektuara për transport personash
3.20 Produktet e ndërtimit
3.21 Paketimi dhe paketimi i mbetjeve
3.22 Pajisjet mjekësore

3.23 Pajisjet mjekësore aktive të transplantueshme

3.24 Pajisjet mjekësore të diagnostifikimit in vitro

3.25 Pajisjet e transportueshme nën presion

3.26 Emetimi i zhurmave në ambient nga pajisjet për përdorim në mjedise të hapura

4. Përqasja e re dhe globale

4.1 Informacioni i konsumit të energjisë dhe burimeve të tjera për produktet me ndikim në energji

4.2 Informacionin e tharëseve për përdorim shtëpiak në lidhje me konsumin e energjisë

4.3 Etiketimi i makinave larëse për përdorim shtëpiak në lidhje me konsumin e energjisë

4.4 Etiketimi i pajisjeve frigoriferike për përdorim shtëpiak në lidhje me konsumin e energjisë

4.5 Etiketimi i energjisë për kondicionerët e ajrit

4.6 Etiketimi i energjisë për llambat dhe ndriçuesit elektrike

4.7 Etiketimi i energjisë për furrat dhe aspiratoret

4.1.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar me kapitullin 1 të Legjislacionit Evropian buron nga neni 70 dhe 75 i MSA-së.

Këto dispozita detyrojnë Shqipërinë që teknikisht të sjellë legjislacionin e saj kombëtar në linjë me atë të BE-së, por gjithashtu të sigurojë që ai të zbatohet dhe të hyjë në fuqi. Kështu, tashmë në këtë fazë të procesit të para-anëtarësimit, organet e ndryshme shtetërore duhet të jenë të përfshira në ushtrimin e përafrimit të legjislacionit shqiptar me atë të acquis që është në fuqi.

Për më tepër, kur legjislacioni i BE-së është subjekt konstant zhvillimi, përafrimi i ligjeve nuk do të jetë i plotë me përshtatjen e legjislacionit shqiptar me atë të legjislacionit evropian aktualisht në fuqi. Monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimeve të BE-së është i nevojshëm si për përpjekjet e parapranimit, ashtu dhe përgatitjen e Shqipërisë si realitet i përditshëm për anëtarësimin në të ardhmen në BE.

Në kuadër të MSA-së, Partneriteti Evropian me Shqipërinë është instrumenti kryesor për të ndihmuar autoritetet shqiptare në realizimin e perspektivës evropiane të vendit.

Parimi i përgjithshëm i lëvizjes së lirë të mallrave nënkupton se produktet duhet të tregtohen lirisht nga një vend i Bashkimit Evropian në një tjetër. Lëvizja e lirë e mallrave është faktor kyç në rritjen dhe zhvillimin e tregut të brendshëm. Ky parim është përcaktuar në nenet 34, 35 dhe 36 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU), duke parandaluar Shtetet Anëtare të miratojnë ose të ruajnë kufizime të pajustifikuara në tregtinë brenda BE-së.

Dispozitat e TFBE-së nuk përjashtojnë ndalimet e justifikuara për shkak të moralit publik, politikës publike ose sigurisë publike, mbrojtjes së shëndetit dhe jetës së njerëzve, kafshëve ose bimëve, ose mbrojtjes së pronës industriale dhe tregtare, si dhe kërkesave të tjera të detyrueshme të njohura nga Gjykata e Drejtësisë (p.sh. mbrojtjen e mjedisit). Megjithatë, ndalesa të tilla duhet të mbeten proporcionale dhe nuk duhet të përbëjnë diskriminim arbitrar ose një kufizim të fshehtë në lidhje me tregtinë midis Shteteve Anëtare.

Masat që kanë efekt të njëjtë me kufizimet sasiore janë të ndaluara me përjashtim të një grupi të vogël masash kufizuese. Kjo konkretisht nënkupton eliminimin e pengesave teknike dhe përmbushjen e parimit të njohjes reciproke. Dispozitat administrative relevante duhet të miratohen për të zbatuar procedurat e shkëmbimit të informacionit të përcaktuara në Rregulloren (EC) nr. 764/2008 dhe në Rregulloren "Strawberry" (KE) nr. 2679/98.

Në një numër sektorësh parimi i përgjithshëm plotësohet nga një kornizë rregulluese e harmonizuar. Masat horizontale përcaktojnë infrastrukturën e cilësisë që Shtetet Anëtare duhet të vendosin në fusha të tilla si standardizimi, vlerësimi i konformitetit, akreditimi, metrologjia dhe mbikëqyrja e tregut.

Legjislacioni i harmonizuar në lidhje me produktet evropiane, i cili duhet të transpozohet nga çdo shtet anëtar, përfaqëson pjesën më të madhe të acquis së këtij kapitulli. Ajo bazohet në "përqasjen e vjetër" që imponon specifikimet specifike të produktit) dhe "përqasjen e re dhe globale" (imponon kërkesat e përgjithshme të produktit).

Legjislacioni në kuadër të përqasjes së re përfshin pajisjet e tensionit të ulët (LVD), përputhshmërinë elektromagnetike (EMC), lodrat, makineritë, ashensorët, emetimet e zhurmave në ambient, shkarkimet ndotëse nga pajisjet motorike të lëvizshme në rrugë, pajisjet personale mbrojtëse (PPE) sistemet mbrojtëse të destinuara për përdorim në atmosfera shpërthyese (ATEX), pajisje mjekësore, aparate të gazit, enë nën presion, teleferikët, prodhime ndërtimore, anijet rekreativë, kërkesat e projektimit ekologjik për produktet e lidhura me energjinë (ERP). Legjislacioni i përqasjes së vjetër mbulon fushat e automjeteve dhe kimikateve.

Zbatimi në mënyrën e duhur i një sërë masash procedurale kërkojnë gjithashtu kapacitete të mjaftueshme administrative. Këto përfshijnë procedurën e njohjes në fushën e standardeve teknike dhe rregulloreve të përcaktuara në Direktivën 1535/2015/EU, legjislacionin mbi tregtinë e armëve, produktet e mbrojtjes, xhamin e kristaltë, këpucët, etiketimin e tekstilit, çmimet e produkteve mjekësore dhe Direktivën 2014/60/BE për mallrat kulturore.

4.1.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e lëvizjes së lirë të mallrave. Disa përparime janë bërë gjatë periudhës raportuese, sidomos në përafrimin sektorial me legjislacionin e produkteve të "përqasjes së re dhe globale" dhe në akreditimin e trupave të tjerë të vlerësimit të konformitetit

Çështje horizontale

Mbikëqyrja e tregut

Autoriteti kryesor kombëtar përgjegjës për sigurinë e produkteve jo ushqimore është Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut (ISHMT) i krijuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 36/2016.

- Legjislacioni horizontal lidhur me ISHMT është:

- ligji 10489, datë 15.12.2011, "Për tregtinë dhe mbikëqyrjen e tregut të produkteve joushqimore" (transpozon plotësisht Vendimin 768/2008 / KE dhe pjesërisht Rregulloren 765/2008 / KE);

- ligji 10480, datë 17.11.2011, "Siguria e përgjithshme e produktit joushqimor" (transpozon Rregulloren 2001/95 / KE);

Ligji 68/2012, "Informacion mbi konsumin e energjisë dhe burime të tjera për produkte me efiçiencë të energjisë" (plotësisht transpozon direktivën 2010/30 / BE)

Në lidhje me rekrutimin e plotë të stafit ISHMT ka 26 inspektorë nga 36 që duhet të ketë. Rekrutimi për vendet e hapura është duke u zhvilluar. Përmes trajnimeve dhe workshop-eve të ndryshme, ISHMT ka punuar në forcimin e kapaciteteve njerëzore për njohjen më të mirë të legjislacionit dhe praktikave më të mira të mbikëqyrjes së tregut.

Standardizimi

Legjislacioni në fushën e standardizimit siguron qartë rregulla dhe procedura në përputhje me ato të përdorura nga organizatat evropiane dhe ndërkombëtare të standardizimit, si CEN, CENELEC, ETSI, ISO dhe IEC.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 382/2018 "Për miratimin e rregullores për veprimtarinë e standardizimit" ka transpozuar pjesërisht Rregulloren e BE-së nr. 1025/2012 "Për standardizimin evropian". Përveç legjislacionit në fuqi, të gjitha proceset e standardizimit bazohen në rregulloret e brendshme të DPS që janë në përputhje me rregulloret evropiane dhe ndërkombëtare në këtë fushë.

Struktura administrative përgjegjëse për standardizimin, është e ngritur dhe funksionale. DPS është anëtare me të drejta të plota në Institutit Evropian të Standardeve të Telekomunikacionit (ETSI) dhe anëtar i asociuar i Komitetit Evropian për Standardizimin (CEN) dhe Komitetit Evropian për Standardizimin Elektroteknik (CENELEC), anëtar korrespondent në Organizatën Ndërkombëtare për Standardizimin (ISO) dhe anëtare me të drejta të kufizuara vote (vetëm për 3 Komitete Teknike) në Komisionin Ndërkombëtar të Elektroteknikës (IEC). Janë adoptuar mbi 98% e standardeve të CEN&CENELEC dhe 90% të standardeve të telekomunikacionit të

publikuara nga ETSI. Databaza e DPS është përmirësuar në lidhje me regjistrimin / arkivimin e standardeve, terminologjinë e standardeve për përkthimin e tyre, ndërlidhjen me databazat e standardeve .

Akreditimi

Ligji nr. 116/2014 "Për akreditimin e organeve të vlerësimit të konformitetit në Republikën e Shqipërisë" ka harmonizuar në mënyrë të plotëdispozitat përkatëse për akreditimin të Rregullores (KE) nr. 765/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 9 korrik 2008 Kërkesat për akreditimin dhe mbikëqyrjen e tregut. Ky ligj rregullon funksionimin e Drejtorisë së Përgjithshme të Akreditimit, bordit të saj të akreditimit, komitetet teknike dhe çështje të tjera procedurale dhe është plotësisht në përputhje me Rregulloren (KE) nr. 765/2008, prandaj nuk ka planifikim për përafrim të mëtejshëm. Të gjitha aktet dytësore në fushën e akreditimit janë miratuar në Korrik -Shtator 2015.

Struktura administrative përgjegjëse për akreditimin është e ngritur dhe është funksionale që nga viti 2004. Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit (DPA) funksionon nën varësinë e Ministrisë e Financave dhe Ekonomisë si një organ i pavarur dhe i paanshëm. DPA kryen veprimtarinë e akreditimit me kompetencë. Ajo është një anëtare me të drejta të plota në organizatën e Bashkëpunimit Evropian për Akreditim (EA) dhe anëtare nënshkruese e EA MLA në fushën e laboratorëve të testimit, organeve të certifikimit të sistemit të menaxhimit dhe organeve të inspektimit. DPA është anëtare nënshkrues e ILAC MRA në fushën e testimit dhe inspektimit dhe IAF MLA për certifikimin e sistemit të menaxhimit. DPA ka qëllim që të bëhet anëtare nënshkrues e EA MLA për certifikimin e personave.

e kaloi me sukses vlerësimin e ndërsjelltë të EA, i cili u krye në Shtator 2019. Vendimi për statusin nënshkrues për certifikimin e personave do të merret në Prill të vitit 2020.

Metrologjia

Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë është anëtar i EURAMET, si dhe anëtar i asociuar i WELMEC. Kapacitetet e kalibrimit dhe të matjes në DPM-së u regjistruan në bazën të krahasimit të Byrosë Ndërkombëtare të Peshave dhe Masave.

Në lidhje me Metrologjinë, përafrimi i legjislacionit shqiptar me atë të BE-së ka vazhduar dhe janë miratuar dy rregulla teknike në këtë fushë.

Direktivat e Përqasjes së Vjetër

Në lidhje me legjislacionin e produkteve të "përqasjes së vjetër", ligji nr. 27/2016 "Për Menaxhimin e Kimikateve" dhe akteve nënligjore të tij zbatuese janë pjesërisht në përputhje me dispozitat e Rregullores për Regjistrimin, Vlerësimin, Autorizimin dhe Kufizimin e Kimikateve (REACH) dhe akteve të tjera përkatëse të acquis. Paketa ligjore me bazë REACH (1 ligj dhe 3 VKM) ka transpozuar në legjislacionin kombëtar të gjithë elementët e mundshëm të Rregullores së BE 1907/2006, të cilat mund të përafrohen nga vendet kandidate. Legjislacioni kombëtar për klasifikimin, etiketimin dhe paketimin kimik (CLP) është në përputhje me Sistemin e Harmonizuar të Kombeve të Bashkuara për Klasifikimin dhe Etiketimin e Kimikateve. Projekti "Mbështetje për Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisi për Përmirësimin e Menaxhimit të Kimikateve", ka filluar implementimin nga Marsi 2019, me mbështetjen financiare të Qeverisë Suedeze / SIDA, do të zbatohet nga Agjencia Suedeze e Kimikateve (KemI) për një periudhë 3-vjeçare, duke kontribuar në ngritjen e aftësive teknike dhe administrative të institucioneve të përfshira në fushën e kimikateve, si dhe zbatimin e legjislacionit të miratuar në këtë fushë.

Në lidhje me detergjentet, qelqin kristal, këpucët, nuk janë kryer inspektime në këtë fushë për vitin 2019, ndërsa për tekstilet inspektimi ka filluar në tetor të viti 2019.

Direktivat e Përqasjes së Re

Prioriteti për Shqipërinë ka qenë, është dhe do të vazhdojë të jetë krijimi i një mjedisi më të sigurt për qytetarët e tij dhe të huaj, bizneset dhe shoqërinë në përgjithësi.

Posedimi i paautorizuar i armëve të zjarrit në vendin tonë aktualisht është shqetësim, për shkak të situatës së trashëguar ndër vite, por edhe për shkak të një rritje të qarkullimit të mallrave dhe njerëzve, gjë që sjell edhe rritje të aktivitetit kriminal në fushën e armëve të zjarrit, trafikim të

paligjshëm në armë dhe municione.

Parlamenti shqiptar ka miratuar një numër ligjesh në lidhje me armët që synojnë kontroll më efektiv të tyre.

Me aktet normative të Këshillit të Ministrave dhe Udhëzimet e Ministrit të Brendshëm ose institucioneve të tjera të ngarkuara me ligj, paketa e akteve ligjore dhe nënligjore në Shqipëri është e plotë për të lejuar aktivitete të ligjshme me armë për atë kategori që plotëson kushtet dhe kriteret, por edhe për të penalizuar ata qytetarë që synojnë të kryejnë dhe organizojnë veprimtari të paligjshme në këtë drejtim.

Vendi ynë ka marrëveshje të mëdha ndërkombëtare për kontrollin e armëve, duke përfshirë: Traktatin e Tregtisë së Armëve, Programin e Veprimit të Armëve të Vogla dhe Armët e Lehta, Protokollin e Armëve të Zjarrit, dhe ka përqafuar nismat rajonale për të forcuar kontrollin e armëve të vogla dhe të lehta (SALW), në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe në të gjithë rajonin.

Në lidhje me pajisjet elektrike brenda disa kufijve të tensionit nga inspektimet të cilat janë realizuar për vitin 2019 nga Sektori i Produkteve Elektrike në ISHMT janë marrë masa në ndalimin e përhershëm të tregtimit rreth 20 modele produktesh (mbi 1000 produkte në total).

Për sa u përket pajisjeve të thjeshta nënpresion, si dhe pajisjeve të gazit, përkatësisht Sektori i Produkteve Mekanike në ISHMT dhe Sektori i Produkteve Mekanike në ISHMT nuk ka zhvilluar akoma asnjë inspektim.

Siguria e makinerive Sektori i Produkteve Mekanike në ISHMT dhe Instrumentet Matës Sektori i Inspektimit Metrologjisë në ISHMT, kanë filluar inspektimet e para në tetor 2019.

Pajisjet mbrojtëse personale dhe Ashensorët përkatësisht Sektori i Produkteve Mekanike në ISHMT dhe Sektori i Produkteve Mekanike në ISHMT kanë filluar inspektimet e para në Shtator 2019. Në lidhje me ashensorët janë zhvilluar 11 inspektime në operatorët ekonomikë.

Siguria e lodrave, Sektori i Sigurisë së Përgjithshme në ISHMT për periudhën janar 2019 - shtator 2019, kanë kontrolluar 344 produkte nga të cilat 11 kanë rezultuar jo në konformitet. Është realizuar procedura e shkatërrimit të produkteve joushqimore (lodra) të cilat kanë rezultuar në jokonformitet me kërkesat minimale të sigurisë sipas legjislacionit në fuqi (në total 50 modele – rreth 10000 copë produkte).

Instrumentet e peshimit jo automatik, Sektori i Inspektimit Metrologjisë në ISHMT ka filluar inspektimet e para në Shator 2019. Janë zhvilluar 10 inspektime nga të cilat janë marrë 4 masa administrative.

Në lidhje me Pajisjet radio dhe fundore të telekomunikacioni, Sektori i Produkteve Elektrike në ISHMT dhe Përputhshmëria elektromanjetike, Sektori i Produkteve Elektrike në ISHMT kanë kryer jo inspektime të dedikuara, por gjatë kontrollit të produkteve.

Paketimi dhe paketimi i mbetjeve, Sektori i Inspektimit Metrologjisë në ISHMT për periudhën janar 2019-shtator 2019, janë zhvilluar 197 inspektime, në të cilët janë marrë 2 masa administrative. Në kuadër të përafrimit të legjislacionit të Acquis së BE-së, në këtë sektor janë miratuar dy vendime të Këshillit të Ministrave.

Përqasja e re dhe globale

Ministria e Kulturës, në zbatim të ligjit nr. 27/2018 "Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë" është përgjegjëse për hartimin dhe monitorimin e politikave për lëvizjen e lirë të pasurive kulturore.

Instituti Kombëtar i Regjistrimit të Trashëgimisë Kulturore (IKRTK), ish - Qendra Kombëtare për Regjistrimin e Pasurive Kulturore (QKIPK), i ngritur me VKM nr. 432, datë 26.6.2019 "Për funksionimin dhe mënyrën e zhvillimit të veprimtarisë së Institutit Kombëtar të Regjistrimit të Trashëgimisë Kulturore" është një institucion i specializuar zbatues, në varësi të Ministrisë së Kulturës, përgjegjës për zbatimin e ligjit 27/2018 "Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë", e Direktivës 2014/60/BE dhe Rregullores së Këshillit nr. 116/2009 për sa i përket lëvizjes së lirë të pasurive kulturore.

IKRTK vepron në gjithë territorin e Republikën e Shqipërisë dhe gjithashtu është përgjegjës

në veçanti në fushën e regjistrimit, katalogimit digjital, dokumentimit, vlerësimit, promovimit të trashëgimisë kulturore, si dhe për respektimin / monitorimin e qarkullimit ligjor kombëtar / ndërkombëtar të pasurive kulturore.

Kontrolli i lëndëve plasëse për përdorim civil dhe artikujve piroteknike realizohet nga Ministria e Mbrojtjes, Ministria e Brendshme dhe Ministria e Financave dhe Ekonomise.

Ministria e Mbrojtjes është përgjegjëse për prodhimin, importin eksportin dhe kontrollin mbi konformitetin të lëndëve plasëse për përdorim civil dhe artikujve piroteknike, ndërsa Ministritë e tjera janë përgjegjëse për përdorimin, asgjësimin, magazinimin dhe transportin e këtyre mallrave.

4.1.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Çështje horizontale

Mbikëqyrja e tregut

Në lidhje me rekrutimin e plotë të stafit ISHMT ka 26 inspektorë nga 36 që duhet të ketë. Rekrutimi për vendet e hapura që priten të përmbushen. Përmes trajnimeve dhe workshop-eve të ndryshme, ISHMT ka punuar në forcimin e kapaciteteve njerëzore për njohjen më të mirë të legjislacionit dhe praktikave më të mira të mbikëqyrjes së tregut.

Nga janari 2019-shtator 2019, në direktivat e mbikëqyrjes së tregut, ISHMT ka realizuar 938 inspektime, në fushën e para paketimit, instrumenteve matëse, lodra, pastrues, këpucë, tekstile, produkte elektrike dhe ashensorë etj. 106 nga rastet e inspektimit janë marrë masa administrative. Në total janë kontrolluar 9037 produkte, nga të cilat 656 nuk kanë qenë në përputhje.

Metrologjia

Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë është anëtar i EURAMET, si dhe anëtar i asociuar i WELMEC.

Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë ka implementuar dokumentacionin e Sistemit të Menaxhimit së cilësisë së DPM-së në laboratorët e DMSHI-së, në përputhje me standardin e ri SSH ISO/IEC 17025:2017 "Kompetencat teknike të laboratorëve të testimit dhe kalibrimit", që prej fillimit të vitit 2019.

Në lidhje me vlerësimin e menaxhimit të Cilësisë së DPM-së, u organizua dhe u realizua me sukses vlerësimi i laboratorëve të masës, volumeve, presionit nga Organizata Evropiane e Metrologjisë EURAMET, projekti EURAMET nr. 1465, në lidhje me plotësimin e kërkesave të standardit të ri ISO/IEC 17025:2017 dhe Marrëveshjes Ndërkombëtare të Njohjes së Ndërsjellë (CIPM MRA).

Sistemi Menaxhimit së cilësisë mori besueshmërinë e Organizatës Evropiane (EURAMET) në Prill të vitit 2019 dhe hapi rrugën për ripublikimin e aftësive matëse dhe kalibruese (CMC) të fushës së masës në databazën e Byrosë Ndërkombëtare të Peshave dhe Masave, BIPM KCDB.

Zbatimi i projektit me PTB-në "Fondi Rajonal i Konsulencës të Infrastrukturës së cilësisë është në proces, Evropa Juglindore" në kuadër të realizimit aktiviteteve, përkatësisht në laboratorin e temperaturës, laboratorin elektrik, laboratorin e gjatësisë, laboratorin e kimisë dhe fushën e testeve të zotësisë.

Janë ripublikuar shtatë CMC (aftësitë matëse kalibruese) për laboratorin e masës në Qershor 2019. Në proces janë CMC -të e laboratorit të presionit dhe volumeve.

Në lidhje me përafrimin e legjislacionit të BE-së, DPM ka miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 631, datë 25.9.2019 "Për miratimin e rregullit teknik "Për instrumentet e peshimit automatik dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara" i cili përafroi plotësisht Direktivën 2014/31/EU "Për harmonizimin e legjislacionit të Shteteve Anëtare në lidhje me vendosjen në dispozicion në treg të instrumenteve joautomatikë të peshimit". Ky vendim hyri në fuqi menjëherë.

Standardizimi

Në lidhje me Standardizimin, për periudhën e raportimit janë miratuar gjithsej 1760 standarde dhe dokumente standardizimi si Standarde Shqiptare (SSH) dhe Dokumente Standardizimi Shqiptare, nga ku:

- 503 standarde të publikuara nga CEN

- 399 standarde të publikuara nga CENELEC
- 383 standarde të publikuara nga ETSI
- 382 standarde të publikuara nga ISO
- 93 standarde të publikuara nga IEC

Janë miratuar 100% të standardeve të harmonizuara evropiane si standarde të harmonizuara shqiptare. Janë shfuqizuar 480 standarde dhe dokumente standardizimi siç janë shfuqizuar nga organizatat evropiane dhe ndërkombëtare të standardeve. Struktura e arkivit të standardeve shqiptare, sipas origjinës së tyre, përbëhet nga: 78% e EN, 15% e standardeve ndërkombëtare (ISO / IEC), 7% standarde puro shqiptare.

Akreditimi

DPA-ja është një anëtare me të drejta të plota në Organizatën e Bashkëpunimit Evropian për Akreditim (EA) dhe anëtare nënshkruese e EA MLA në fushën e laboratorëve të testimit, organeve të certifikimit të sistemit të menaxhimit dhe organeve të inspektimit. Gjithashtu është anëtare nënshkrues e ILAC MRA në fushën e testimit dhe inspektimit dhe IAF MLA për certifikimin e sistemit të menaxhimit. DPA ka qëllim që të bëhet anëtare nënshkrues e EA MLA për certifikimin e personave.

DPA e kaloi me sukses vlerësimin e ndërsjellët të EA, i cili u krye në shtator 2019. Vendimi për statusin nënshkrues për certifikimin e personave do të merret në prill të vitit 2020.

Në kuadrin e procesit të deregulimit, DPA implementoi një sistem elektronik të shërbimit të akreditimit i cili përfshin aplikimin online, ngarkimin e dokumentacionit të akreditimit, dërgimin e faturave, raporteve dhe korrespodencave nga të dy palët, dhe dërgimin e certifikatës së akreditimit në OVK. Ky sistem gjithashtu parashikon: thjeshtimin e procedurave dhe kursimin e kohës për komunikim, regjistrimin në çdo kohë të ndonjë veprimi të ndërmarrë, shkurtimin e afateve të procedurës së akreditimit, dhe do të jetë një mënyrë e mirë për të kontrolluar procesin e akreditimit për të siguruar paanshmërinë

Aktualisht, janë akreditуar në total, 83 organe të vlerësimit të konformitetit (përfshirë OVK-të e pezulluara) nga DPA. Shifrat e akreditimit deri në nëntor 2019 janë si më poshtë:

- 52 laboratorë: 45 laboratorë testimi, pesë laboratorë mjekësorë dhe dy laboratorë të kalibrimit;
- 21 trupa inspektuese,
- 5 organe certifikimi të sistemeve të menaxhimit,
- 5 organe certifikimi për persona

Në fushën e produkteve mjekësore për përdorim njerëzor (barna), në zbatim të ligjit nr. 105/2014, datë 31.7.2014 "Për barnat dhe shërbimin farmaceutik", i ndryshuar, gjatë periudhës së sipërcituar janë miratuar aktet nënligjore si mëposhtme:

- VKM nr. 444, datë 26.6.2019 "Për miratimin e Listës së Barnave që rimbursohen nga Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Kujdesit Shëndetësor dhe të masës së mbulimit të çmimit të tyre";
- VKM nr. 668, datë 10.10.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 645, datë 1.10.2014, të Këshillit të Ministrave "Për ngritjen dhe mënyrën e funksionimit të Komisionit të Çmimit të Barnave", të ndryshuar;
- Urdhër Ministri nr. 25, datë 17.1.2019 "Për publicitetin e barnave";
- Urdhër ministri nr. 423, datë 23.5.2019 "Për miratimin e Rregullores 'Për miratimin e fletudhëzuesit në gjuhën shqipe"'.

Në fushën e produkteve kozmetike, në zbatim të ligjit nr. 26/2017, datë 16.3.2017 "Për produktet kozmetike", gjatë periudhës së sipërcituar, nuk rezulton të jenë miratuar akte të tjera nënligjore, përveç atyre të miratuara gjatë vitit 2018, të cilat janë raportuar me herët.

Referuar Programit analitik të projektakteve, miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 837, datë 24.12.2019 "Për miratimin e programit të përgjithshëm analitik të projektakteve, që do të paraqiten për shqyrtim në Këshillin e Ministrave gjatë vitit 2020", në fushën e produkteve mjekësore për përdorim njerëzor (barnave), është parashikuar:

Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 105/2014 "Për barnat dhe shërbimin

farmaceutik", të ndryshuar, afati: 4-mujori III i vitit 2020 (Referenca me PKIE: në kuadër të kap. 28 "Mbrojtja e konsumatorit dhe shëndetit publik");

Projekt-vendim "Për përcaktimin e listës së barnave në rimbursim për vitin 2020", afati: 4-mujori II i vitit 2020.

Direktivat e përqasjes së vjetër

Në zbatim të ligjit nr. 27/2016, janë miratuar aktet nënligjore si më poshtë :

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 319, datë 15.5.2019 "Për prodhimin, vendosjen në treg dhe përdorimin e disa kimikateve dhe artikujve të caktuar të rrezikshëm", i cili përafron pjesërisht Rregulloren (KE) nr. 1907/2006 të Parlamentit dhe të Këshillit Evropian e datës 18 Dhjetor 2006 në lidhje me Regjistrimin, Vlerësimin, Autorizimin dhe Kufizimin e Kimikateve (REACH), dhe Shtojcat XVII dhe VI të saj;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 9, datë 9.1.2019 "Për rregullat e detajuara dhe metodat për kryerjen e vlerësimit të sigurisë së kimikatit, si edhe kërkesat specifike, përmbajtja dhe formati i dokumentit me të dhënat e sigurisë", i cili përafron pjesërisht Rregulloren (KE) nr. 1907/2006 të Parlamentit dhe të Këshillit Evropian e datës 18 dhjetor 2006 në lidhje me Regjistrimin, Vlerësimin, Autorizimin dhe Kufizimin e Kimikateve (REACH), dhe shtojcat I—II dhe VII—XI të saj;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 442, datë 26.6.2019 "Për miratimin e rregullave të ndalimit të eksportit të merkurit metalik, komponimeve dhe përzierjeve të caktuara të merkurit, ruajtjes së sigurt të merkurit metalik dhe të kritereve specifike të ruajtjes së merkurit metalik të konsideruar si mbetje", ka përafruar pjesërisht Rregulloren (EU) 2017/852 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 17 maj 2017 mbi merkurin, që shfuqizon Rregulloren (EC) nr. 1102/2008. Ky vendim përbën kuadrin rregullator me qëllim mbrojtjen e shëndetit të njeriut dhe të mjedisit në vend nga efektet e dëmshme të mërkurit, rregullon zbatimin e kërkesave të Konventës së Minimatës "Për Mërkurin" në vend, si dhe kontribuon edhe në kufizimin e kontrollin e shkarkimeve të mërkurit në nivel global.

Gjithashtu, në zbatim të ligjit 27/2016, prej Korrikut 2019, pranë Agjencisë Kombëtare të Mjedisit, është ngritur Zyra e Kimikateve, e cila do të këtë në përbërje të saj një strukturë 1 Përgjegjës Sektori + 3 Specialist.

Direktivat përqasjes së re

Me urdhër të Kryeministrit është ngritur Komisioni Kombëtar për Armët e Vogla dhe të Lehta (AVL), i cili është organizëm ndërministror përgjegjës për planifikimin, koordinimin, monitorimin dhe raportimin e të gjitha aktiviteteve të lidhura me kontrollin e armëve në Republikën e Shqipërisë, me qëllim për të siguruar një mjedis të siguritë dhe për të krijuar në këtë mënyrë kushte të favorshme për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.

Strategjia dhe Plani i Veprimit të AVL-ve miratuar me Vendimi të Këshillit të Ministrave nr. 50, datë 6.2.2019, siguron dhe monitoron përmbushjen e detyrimeve të Shqipërisë sipas marrëveshjeve dhe dokumenteve të ndryshme ndërkombëtare në fushën e kontrollit të armëve (duke përshirë Programin e Veprimit të OKB-së, Dokumentin e OSBE-së për AVL, Traktati i Tregtisë së Armëve, Protokolli i Kombeve të Bashkuara kundër prodhimit të paligjshëm dhe trafikimit të AVL, Kodi i Sjelljes i BE-së etj., si dhe përputhjen me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm të OKB-së.

Qëllimi kryesor i kësaj Strategjie gjashtëvjeçare është kontrolli i plotë mbi armët e vogla dhe të lehta, municionet dhe eksplozivët, duke u bazuar në kërkesat vendore dhe standardet e BE-së, OKB-së dhe OSBE-së.

Strategjia e AVL 2019-2024 dhe Planin e Veprimit 2019-2021, janë miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 50, datë 6.2.2019.

Me urdhër të ministrit të Brendshëm nr. 399, datë 10.5.2019 është ngritur një Grup Pune që drejtohet nga Zëvendësministrja e Brendshme, i cili po përgatit ndryshime dhe shtesa të ligjit aktual për Armët. Në këtë grup pune ka përfaqësues të strukturave të MB dhe të Policisë së Shtetit.

Gjatë vitit 2019, në kuadër të përafrimit të legjislacionit me acquis-në e re të BE-së, u miratuan dy rregulla teknike:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 552, datë 31.7.2019 "Për miratimin e rregullores teknike "Për përputhshmërinë elektromagnetike dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara", e cila përafron pjesërisht Direktivën 2014/30/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 26 shkurti 2014. për harmonizimin e ligjeve të Shteteve Anëtare në lidhje me përputhshmërinë elektromagnetike.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 631, datë 25.9.2019 "Për miratimin e rregullores teknike "Për instrumentet e peshimit jo automatik dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara", i cili përafron pjesërisht Direktivën 2014/31/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 26 shkurti 2014, për harmonizimin e ligjeve të Shteteve Anëtare në lidhje me bërjen të disponueshme në treg të instrumenteve të peshimit jo automatik.

Përqasja e re dhe globale

Ligji 27/2018 "Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë" është pjesërisht i përafruar me 2014/60/BE dhe Rregullores së Këshillit nr. 116/2009 për sa i përket lëvizjes së lirë të pasurive kulturore. Në zbatim të ligjit, është miratuar VKM nr. 432, datë 26.6.2019 "Për funksionimin dhe mënyrën e zhvillimit të veprimtarisë së Institutit Kombëtar të Regjistrimit të Trashëgimisë Kulturore", si dhe Urdhri i Kryeministrit nr. 136, datë 21.10.2019 "Për miratimin e strukturës dhe organizimit të Institutit Kombëtar të Regjistrimit të Trashëgimisë Kulturore". Për vitin 2020 është planifikuar hartimi dhe miratimi i akteve nënligjore, në zbatim të ligjit 27 / 2018, në fushën e dokumentimit dhe respektimit / monitorimit të procedurave për qarkullimin ligjor kombëtar / ndërkombëtar të pasurive kulturore.

Ka vijuar procesi i përafrimit të legjislacionit shqiptar me acqui-në e BE-së lidhur me lëndët plasëse për përdorim civil dhe artikujt piroteknikë. Gjatë vitit 2019 është punuar për hartimin e projektligjit "Mbi hedhjen në treg të produkteve piroteknike" dhe projekt ligjit "Mbi hedhjen në treg të lëndëve plasëse për përdorim civil" në bazë të direktivës së BE-së dhe komenteve/sugjerimeve të dhëna nga institucione të tjera të përfshira në grup pune, si dhe nga konsultimi publik. Të dy projektligjet priten për miratim nga Këshilli i Ministrave brenda vitit 2019, për të vijuar me pas me miratimin në Kuvend.

Në lidhje me zonën jo të harmonizuar, është përfunduar një metodologji për ekzaminimin e rregulloreve teknike kombëtare për pajtueshmërinë me nenet 34-36 TFEU. Lidhur me këtë çështje, u mbajt një trajnim, me qëllim pajisjen e anëtarëve të IIWG për kapitullin 1 me njohuri mbi parimet udhëzuese të zonës jo të harmonizuar, llojet e barrierave që përbëjnë kufizime për lëvizjen e lirë të mallrave për të cilat nuk ka legjislacion në niveli i BE-së dhe shpjegimi i çështjeve kryesore të GJED-së që kanë vendosur parimet. Plani përkatës i veprimit aktualisht është duke u përgatitur. MFE në bashkëpunim me GIZ zhvilluan trajnime në lidhje me përgatitjen për takimin shpjegues dhe procesin para-shqyrtimit, i cili u mbajt në janar 2019 në Bruksel. Në këtë takim shpjegues me KE në kapitullin 1, u paraqit lista e acquis përkatëse për transpozim në legjislacionin Shqiptar.

4.1.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit
- Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit
- Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut
- Ministria e Mjedisit dhe Turizmit
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
- Ministria e Mbrojtjes

- Ministria e Brendshme
- Ministria e Kulturës
- Instituti Kombëtar për Regjistrimin e Trashëgimisë Kulturore

4.1.1.7 Prioritetet

Parimet e përgjithshme

- Përpjekje të mëtejshme në drejtim të përafrimit me acquis-në janë planifikuar në planin kombëtar për vitet 2016-2020 për integrimin Evropian, si dhe në strategjinë 2020 për mbrojtjen e konsumatorit dhe mbikëqyrjen e tregut, e cila përfshin infrastrukturë cilësore. Megjithatë nuk ka strategji të veçantë për lëvizjen e lirë të mallrave.

Fusha e pa-harmonizuar

- Me gjithë përfundimin e metodologjisë për analizën krahasimore të legjislacionit shqiptar, duhet përgatitur një planveprimi për vetë-monitorimin (self-screening) e rregullave teknike kombëtare për të arritur përputhshmëri me nenet 34-36 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU).

Fusha e harmonizuar: infrastruktura cilësore

- Legjislacioni në fushën e akreditimit dhe mbikëqyrjes së tregut është pjesërisht i përafruar me acquis-në e BE-së;
- Është i nevojshëm rekrutimi i një stafi më kompetent dhe të specializuar për Inspektoratin e Mbikëqyrjes së Tregut.
- ligji i vitit 2014 për akreditimin e organeve të vlerësimit të përputhshmërisë është pjesërisht i përafruar me acquis-në.

Fusha e harmonizuar: legjislacioni sektorial

- Duhet të përafrohet legjislacioni në lidhje me eksplozivët civilë ;
- Për sa i përket legjislacionit të produkteve të 'Përqasjes së vjetër', ligji për menaxhimin e kimikateve është pjesërisht i përafruar me dispozitat e rregullores për Regjistrimin, Vlerësimin, Autorizimin dhe Kufizimin e Kimikateve (REACH) dhe pjesë të tjera të lidhura me acquis. Legjislacioni kombëtar për klasifikimin e kimikateve, etiketimin dhe paketimin është i përafruar me Sistemin e Harmonizuar Globalisht të Klasifikimit dhe Etiketimit të Kimikateve, të Kombeve të Bashkuara;
- Legjislacioni për produktet e mbrojtjes dhe prokurimin dhe për kthimin e objekteve kulturore të larguara në mënyrë të paligjshme nga territori i një shteti anëtar, nuk është i përafruar me acquis-në.

KAPITULLI 2: LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE

4.2.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Legjislacioni i Bashkimit Evropian në fushën e lëvizjes së lirë të punëtorëve parashikon që qytetarët e një Shteti Anëtar kanë të drejtë të punojnë në një Shtet tjetër Anëtar, duke u mundësuar atyre të njëjtat kushte pune dhe sociale si punëtorët vendas. Lëvizja e lirë e personave bazohet në parimet e përgjithshme që rrjedhin nga Traktati i Bashkimit Evropian dhe Traktati mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian, si dhe nga jurisprudenca e Gjykatës së Drejtësisë së Bashkimit Evropian. Këto parime përfshijnë heqjen e pengesave për lëvizjen e lirë të punëtorëve, qasjen e barabartë në tregun e punës dhe ndalimin e diskriminimit. Acquis në këtë kapitull parashikon që shtetasit e BE-së kanë të drejtë të lëvizin dhe të punojnë në vende të tjera anëtare të BE-së, të qëndrojnë aty për këtë qëllim së bashku me familjet e tyre dhe të trajtohen në të njëjtën mënyrë si punëtorët kombëtarë sa u përket kushteve të punës, si dhe çështjeve sociale dhe tatimore. Për më tepër, acquis përfshin instrumentet e BE-së për koordinimin e sistemeve të ndryshme kombëtare të sigurisë sociale.

4.2.1.2 Struktura e kapitullit

- Aksesi në tregun e punës;
- Bashkërendimi i sistemit të sigurimeve shoqërore

4.2.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Marrëveshja e Stabilizim – Asociimit përmban detyrime të shumta, që burojnë nga dispozitat e neneve 48 dhe 49 të MSA, në fushën e qasjes në tregun e punës për shtetasit e BE-së në Republikën e Shqipërisë, lëvizjen e punëtorëve, kushtet e punësimit dhe trajnimit profesional. Aspekte të tjera të lëvizjes së lirë të punëtorëve kanë të bëjnë me promovovimin e shkëmbimeve rinore dhe përfundimin e marrëveshjeve dypalëshe për punësimin dhe formimin profesional ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Shteteve Anëtare të Bashkimit Evropian. Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit parashikon që, në përputhje me kushtet dhe modalitetet e zbatueshme, Shqipëria dhe Shtetet Anëtare të BE-së të sigurojnë që shtetasit e vendit partner të cilët janë të punësuar ligjërisht në territorin e tyre nuk janë objekt diskriminimi, për sa u përket kombësisë, kushteve të punës, shpërblimit apo pushimit nga puna.

Detyrimi i Shqipërisë për koordinimin e skemave të mbrojtjes shoqërore buron nga nenet 48 e 99 të MSA-së. Nenet 46, 47, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 70 SAA përcaktojnë shtyllat e bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian në fushën e aksesit në tregun e punës për qytetarët e BE-së.

Trajtimi i punëtorëve që janë shtetas shqiptarë dhe të cilët janë të punësuar ligjërisht në territorin e një Shteti Anëtar rregullohet sipas Neneve 46 dhe 47 të MSA.

4.2.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka arritur njëfarë niveli përgatitjeje në fushën e lëvizjes së lirë të punëtorëve. Disa përparime janë bërë në këtë fushë, sidomos me lidhjen e marrëveshjeve të reja dypalëshe për sigurimet shoqërore.

Aksesi në tregun e punës

Qytetarët e BE-së kanë të drejtë të punojnë në Shqipëri pa leje pune. Kjo mundësohet nga dispozitat e ligjit për të Huajt dhe ndryshimeve pasuese, të cilat parashikojnë se të huajve nuk iu nevojitet leje pune apo certifikatë regjistrimi biznesi, nëse janë shtetas të një Shteti Anëtar të BE-së ose vendi Schengen dhe me qëndrim të ligjshëm në Shqipëri. Përshtatshmëria e skemave të sigurimeve shoqërore dhe njohja e pensioneve profesionale rregullohen nëpërmjet marrëveshjeve dypalëshe. Politikat e pranimit të emigrantëve nuk vendosin pengesa ndaj vendbanimit të përhershëm të familjarëve të punëtorëve nga vendet e BE-së.

Lidhur me përgatitjen për t'iu bashkuar EURES (Rrjeti Evropian i Shërbimeve të Punësimit), Shqipëria ka krijuar një databazë të integruar për sistemin e shërbimit të punësimit. Kjo do të lehtësojë shkëmbimin e informacionit ndërmjet departamenteve TI të gjendjeve civile, të sistemit tatimor, sistemit të kujdesit të detyrueshëm shëndetësor dhe sistemit të ndihmës ekonomike.

Qytetarët italianë, të cilët përbëjnë numrin më të madh të qytetarëve të BE-së në tregun shqiptar të punës, janë të punësuar kryesisht në fushën e mjekësisë, shërbimeve, marketingut, tregtisë, industrisë përpunuese, informacionit dhe telekomunikacionit. Qytetarët rumunë, të cilët janë grupi i dytë më i madh i qytetarëve të BE-së që hyjnë në Republikën e Shqipërisë, janë të punësuar kryesisht në fushën e tregtisë dhe shërbimeve dhe call centers.

Bashkërendimi i sistemit të sigurimeve shoqërore

Ekzistojnë marrëveshje dypalëshe për sigurimet shoqërore me Belgjikën, Republikën Çeke, Gjermaninë, Luksemburgun, Hungarinë, Austrinë, Rumaninë, Maqedoninë e Veriut dhe Turqinë. Negociatat me Zvicrën dhe Kanadanë kanë përfunduar. Marrëveshja me Kosovën u ratifikua në prill 2019. Ka pasur shkëmbime për koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore me Bullgarinë, Spanjën, Francën dhe Kroacinë. Është hartuar një marrëveshje bashkëpunimi teknik për të vazhduar negociatat për një marrëveshje dypalëshe për koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore më Italinë.

Priten të hyjnë në fuqi marrëveshjet dypalëshe me:

- Rumaninë, e ratifikuar nga Parlamenti Shqiptar me ligjin nr. 42, datë 14.4.2016;
- Republikën e Kosovës, "Për vërtetimin e periudhave të sigurimit për realizimin e së drejtës për pension" ratifikuar nga Parlamenti me ligjin nr. 20, datë 12.4.2018.
- Kanadanë e ratifikuar nga Parlamenti Shqiptar me ligjin nr. 58, datë 12.9.2019

Lidhur me marrëveshjen me:

- Konfederatën Zvicerane, është miratuar me VKM nr. 533, datë 31.7.2019 "Për miratimin në parim të marrëveshjes, ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Konfederatës Zvicerane, për Mbrojtjen Shoqërore".

Lidhur me shtetet e mëposhtme,

- Bullgarinë – ka nisur raundi i parë i negociatave në Sofje, më 5.11-8.11.2019, për hartimin e një marrëveshjeje të re që do të zëvendësojë marrëveshjen e vjetër me Bullgarinë, hyrë në fuqi me dekretin nr. 1578, datë 20.11.1952.

- Malin e Zi - është shprehur interesimi nga pala malazeze për hapjen e bisedimeve për dakordësimin e një marrëveshjeje dypalëshe.

4.2.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Aksesi në tregun e punës

Me VKM-në nr. 659/2019 u miratuan në tetor 2019 "Strategjia për Punësimin dhe Aftësitë" dhe Plani i saj i Veprimit. Vizioni i Strategjisë së Punësimit dhe Aftësive është: "Aftësi më të larta dhe punë më e mirë për të gjithë gratë dhe burrat". Strategjia rishikoi treguesit deri në vitin 2022, duke u bazuar në të dhëna të konfirmuara nga bashkëpunimi i ngushtë me INSTAT-in. Për më tepër, Plani i Veprimit 2019-2022 dhe treguesit për zbatimin e tij, detajojnë buxhetin e planifikuar për secilën masë, në bashkëpunim dhe me kontributin e donatorëve. Secila masë do të zbatohet nga mbështetja e parashikuar në SRC, si dhe nga projektet e donatorëve që janë duke u zbatuar, si dhe nga projektet e aprovuara që do të fillojnë të zbatohen.

Në mars 2019 u miratua ligji nr. 15/2019 "Për nxitjen e punësimit" i cili përcakton rregullat dhe mënyrën e funksionimit të sistemit publik të shërbimeve të punësimit, programet aktive dhe pasive të tregut të punës dhe organet përgjegjëse për menaxhimin e tyre. Sipas këtij ligji, shtetasit e BE-së që hyjnë dhe qëndrojnë në mënyrë të rregullt në territorin e Republikës së Shqipërisë për qëllime punësimi, kanë të drejtë të përfitojnë nga shërbimet e ofruara në strukturën rajonale/lokale. (Neni 4).

Në Prill 2019 u miratua VKM-ja nr. 554, datë 31.4.2019 "Për krijimin, mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive". Misioni i kësaj strukture është të sigurojë përmbushjen e së drejtës së shtetasve shqiptarë, të huajve dhe personave pa shtetësi, të cilët kanë marrë statusin e refugjatit dhe azilkërkuesit në territorin e Republikës së Shqipërisë, për t'u trajtuar me shërbime publike dhe programe të punësimit, vetëpunësimi dhe kualifikimet profesionale, për të siguruar një punë të përshtatshme, brenda dhe jashtë vendit, dhe për të ofruar shërbime të tilla.

Bashkërendimi i sistemit të sigurimeve shoqërore

Marrëveshja për Mbrojtjen Shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Konfederatës Zvicerane është miratuar me VKM-në nr. 533, datë 31.7.2019, ndërsa Marrëveshja për Mbrojtjen Shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Kanadasë është ratifikuar nga Parlamenti Shqiptar me ligjin nr. 58, datë 12.9.2019.

Me Bullgarinë ka nisur raundi i parë i negociatave në Sofje, më 5.11-8.11.2019, për hartimin e një marrëveshjeje të re që do të zëvendësojë marrëveshjen e vjetër me Bullgarinë, hyrë në fuqi me dekretin nr. 1578, datë 20.11.1952.

Me Malin e Zi është shprehur interesimi i palës Malazeze për hapjen e bisedimeve për dakordësimin e një marrëveshjeje dypalëshe.

4.2.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Shoqërore (ISHPSHSH)
- Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve (AKAFPK)
- Instituti i Statistikave (INSTAT);
- Instituti i Sigurimeve Shoqërore (ISSH);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale / Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Kujdesit Shëndetësor (FSDKSH);
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF);

- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Brendshme/Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit;
- Shërbimi Kombëtar i Punësimit (SHKP);
- Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive.

4.2.1.7 Prioritetet

Fokusi kryesor i Institucioneve të Qeverisë Shqiptare është të përafrojë legjislacionin e BE-së për lëvizjen e lirë të punëtorëve dhe të zhvillojë një sistem IT që të krijojë mundësinë e lidhjes me EURES. Kjo do të thotë se qytetarët e BE-së do të kenë akses për punësim në Shqipëri dhe do të trajtohen në mënyrë të barabartë me shtetasit shqiptarë në aspektin e punësimit, kushtet e punësimit, shpërblimit, studimit dhe formimit profesional.

Qeveria shqiptare po punon për një projektligj të ri "Për disa ndryshime në ligjin nr. 108/2013 "Për të huajt", i ndryshuar. Ndryshimet kanë si qëllim të arrijnë përafrim më të plotë me nenet 23 dhe 24 të Direktivës 2004/38/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 29 prillit 2004 mbi të drejtën e qytetarëve të Bashkimit dhe anëtarëve të familjes së tyre për të lëvizur dhe për të qëndruar lirshëm brenda territorit të Shteteve Anëtare duke ndryshuar Rregulloren (KEE) nr. 1612/68/360/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC, dhe 93/96/EEC. Ky projektligj është parashikuar të miratohet në tremujorin e parë të vitit 2020.

Në lidhje me krijimin e strukturës së Agjencisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi, është parashikuar miratimi i një urdhri të Kryeministrit "Për miratimin e strukturës dhe të organikës së Agjencisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi", parashikuar në PKIE 2020 -2022 për tremujorin e parë të vitit 2020.

Në adresim të rekomandimeve të Komisionit Evropian, Qeveria shqiptare ka përqendruar përpjekjet e saj në koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore për qytetarët shqiptarë që jetojnë dhe punojnë jashtë vendit, si dhe punëtorët e Shteteve Anëtare të BE-së të punësuar në Shqipëri. Kjo përfshin nënshkrimin e marrëveshjeve të mbrojtjes sociale me shumë vende. Ministria e Financave dhe Ekonomisë në bashkëpunim me Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe me Ministrinë për Evropën dhe Punëve të Jashtme po punon për të forcuar koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore me vendet ku ka një numër të konsiderueshëm të qytetarëve shqiptarë, veçanërisht në Itali dhe Greqi. Për koordinimin e sistemeve të sigurimeve shoqërore ekzistojnë marrëveshje dypalëshe për sigurimet shoqërore me: Belgjikën, Republikën Çeke, Gjermaninë, Luksemburgun, Hungarinë, Austrinë, Rumaninë, ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë, Kanadanë, Kosovën dhe Turqinë.

Është miratuar në parim Marrëveshja me Zvicrën dhe kanë filluar negociatat për marrëveshje edhe me Bullgarinë. Ka pasur shkëmbime fillestare për koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore me vende si Mali i Zi, Spanja, Franca dhe Kroacia. Kjo përfshin vazhdimin e negociatave dhe zbatimit të marrëveshjeve bilaterale të reja mbi sigurimet shoqërore, veçanërisht me vendet anëtare të BE-së, duke pasur parasysh se nuk është bërë progres gjatë periudhës raportuese lidhur me nënshkrimin e marrëveshjeve dypalëshe për qytetarët e Shqipërisë.

KAPITULLI 3: E DREJTA E VENDOSJES DHE LIRIA E OFRIMIT TË SHËRBIMEVE

4.3.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë që e drejta e krijimit të personave kombëtarë dhe juridikë të BE-së në çdo shtet anëtar dhe liria për të ofruar shërbime ndërkufitare nuk pengohet nga legjislacioni kombëtar, në varësi të përjashtimeve të përcaktuara në Traktat. Acquis harmonizon gjithashtu rregullat në lidhje me profesionet e rregulluara për të siguruar njohjen e ndërsjellë të kualifikimeve dhe diplomave midis Shteteve Anëtare; për disa profesione të rregulluara duhet të ndiqet kurrikula e zakonshme minimale e trajnimit në mënyrë që kualifikimi të njihet automatikisht në një shtet anëtar të BE-së. Sa u përket shërbimeve postare, acquis gjithashtu synon hapjen e sektorit të shërbimeve postare për konkurrencën në një mënyrë graduale dhe të kontrolluar, brenda një kornize rregullatore që siguron një shërbim universal.

4.3.1.2 Struktura e kapitullit

1. E drejta e themelimit
2. Liria për të ofruar shërbime ndërkufitare
3. Shërbimet postare
4. Njohja reciproke e kualifikimeve profesionale

4.3.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Nenet e MSA-së që kanë rëndësi për këtë kapitull janë: 50, 57, 58, 70 dhe 100.

Neni 50 kërkon që Shqipëria të lehtësojë krijimin e veprimtarisë në territorin e saj nga kompanitë dhe shtetasit e Komunitetit (duke përfshirë filialet dhe degët), duke u dhënë atyre trajtim jo më pak të favorshëm se ai që u akordohet kompanive të tij ose ndonjë kompanie të vendit të tretë, cilado që është më e mirë . Neni 57 kërkon që të dy palët të ndërmarrin hapa të domosdoshëm për të lejuar në mënyrë progresive furnizimin e shërbimeve nga kompanitë përkatëse ose shtetasit të cilët janë themeluar në një palë tjetër nga ajo e personit për të cilin shërbimet janë të destinuara. Në hap me këtë proces liberalizimi, palëve u kërkohet të lejojnë lëvizjen e përkohshme të personave fizikë që ofrojnë shërbimin ose që janë të punësuar nga ofruesi i shërbimit si personel kyç. Neni 58 kërkon që Shqipëria të mos vendosë ndonjë masë apo veprimi të ri që i bëjnë kushtet më të rrepta për furnizimin e shërbimeve nga shtetasit e BE-së në krahasim me situatën ekzistuese përpara se të hyjë në fuqi të MSA-së.

Sipas nenit 70 të MSA-së, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me acquis të BE-së, si dhe të sigurojë që legjislacioni ekzistues dhe i ardhshëm të zbatohet dhe të zbatohet siç duhet.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë se e drejta e vendosjes e shtetasve dhe personave juridikë të BE-së në çdo shtet anëtar dhe liria për të ofruar shërbime ndërkufitare, si në nenin 49 dhe 56 të Traktatit të Funksionimit të Bashkimit Evropian (TFEU) nuk pengohet nga legjislacioni kombëtar, duke iu nënshtruar përjashtimeve të përcaktuara në Traktat. Pjesa thelbësore e acquis në këtë fushë është Direktiva 2006/123 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit për shërbimet në tregun e brendshëm (Direktiva e Shërbimeve). Praktika ligjore e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë në lidhje me nenet 49 dhe 56 është gjithashtu pjesë e acquis.

Acquis në këtë kapitull është e natyrës horizontale dhe mund të ndahet në tri fusha të përgjithshme: i) e drejta e vendosjes dhe liria e ofrimit të shërbimeve (nenet 49 dhe 56 të TFBE dhe Direktiva e Shërbimeve); ii) njohja reciproke e kualifikimeve profesionale (së pari Direktiva 2005/36/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit mbi njohjen e kualifikimeve profesionale e ndryshuar kohët e fundit nga Direktiva 2013/55/KE); dhe iii) shërbimet postare, të cilat përbëhen nga një kornizë rregullatore specifike sektoriale që siguron ofrimin e shërbimeve postare universale dhe krijimin e një tregu të brendshëm postar.

Në lidhje me të drejtën e vendosjes dhe lirinë për të ofruar shërbime, Direktiva e Shërbimeve përmban dispozita që synojnë të lehtësojnë ofrimin e shërbimeve për ofruesit e shërbimit, si dhe të ofrojnë shërbime të përkohshme ndërkufitare në një Shtet tjetër Anëtar. Direktiva është një instrument horizontal që mbulon një gamë të gjerë shërbimesh të ndryshme dhe që ka gjasa të ndikojë në një numër të konsiderueshëm të ligjeve dhe rregulloreve kombëtare. Zbatimi i saj kërkon që Shtetet Anëtare të ndërmarrin një kombinim të masave legjislative dhe jolegjislative (masa organizative ose praktike). Për këtë arsye, dhe sa i përket legjislacionit zbatues, kërkohet një përzierje e masave legjislative specifike dhe horizontale, që ka të ngjarë të përfshijë ndryshimin e ligjeve ekzistuese, si dhe miratimin e legjislacionit të ri specifik dhe të një ligji kuadër horizontal. Dispozitat e Direktivës në masë të madhe bazohen në jurisprudencën relevante të Gjykatës Evropiane të Drejtësisë, të cilat mbeten plotësisht të zbatueshme. Direktiva kërkon caktimin e një Pike Kontakti të Vetëm (PKV), ku ofruesit e shërbimeve mund të marrin informacion elektronikisht dhe të plotë mbi procedurat administrative të kërkuara për akses dhe ushtrimin e aktiviteteve të shërbimit. Për më tepër, autoritetet e shteteve anëtare duhet të marrin pjesë në një sistem informacioni elektronik midis autoriteteve administrative (Sistemi i brendshëm i informacionit të tregut ose IMI) që lejon bashkëpunimin në mbikëqyrjen e aktiviteteve të shërbimeve dhe shkëmbimin efektiv të informacionit midis shteteve anëtare.

Për sa i përket njohjes reciproke të kualifikimeve profesionale, Direktiva 2005/36, e ndryshuar, përcakton rregullat në lidhje me njohjen e kualifikimeve profesionale ndërmjet shteteve anëtare për të lehtësuar aksesin në profesione të rregulluara për shtetasit evropianë që dëshirojnë të ushtrojnë profesionin e tyre në një Shtet Anëtar tjetër sesa në atë ku ata fitojnë kualifikimet e tyre. Direktiva lehtëson gjithashtu ofrimin e shërbimeve të përkohshme dhe të rastësishme nga profesionistët (që mbulohen nga Titulli II i Direktivës). Për disa profesione të rregulluara, duhet të ndiqet një program i përbashkët trajnimi minimal, me qëllim që kualifikimi të njihet automatikisht në një Shtet Anëtar të BE (mbuluar nga kapitulli III i Titullit III të Direktivës). Në rastin e profesioneve të sektorit të shëndetësisë, kërkesat minimale të trajnimit janë të detyrueshme në çdo Shtet Anëtar si kushte për aksesin në profesion edhe në nivel kombëtar. Përveç Direktivës së lartpërmendur, njohja e kualifikimeve profesionale për disa profesione udhëhiqet nga legjislacioni specifik. Brenda kapitullit 3 ekzistojnë 5 direktiva të tilla.

Dy direktiva kanë të bëjnë me profesionet që merren me produkte toksike: Direktiva 74/557/KEE dhe Direktiva 74/556/KEE, sepse disa Shtete Anëtare kërkojnë kualifikime specifike për profesionet që merren me produkte toksike. Sidoqoftë, profesionistët që vijnë nga një shtet anëtar i BE-së që nuk kërkojnë kualifikime të tilla ende mund t'i kryejnë këto aktivitete nëse ata ofrojnë dëshmi për përvojën profesionale. Direktivat mbulojnë profesionistët që merren me substancat toksike në vijim: pesticide, substanca helmuese, produkte medicinale (fito-farmaceutike dhe produkte të destinuara për përdorim si ruajtës të ushqimit), herbicide, produkte të dëmshme për përdorim në industri, gazra toksike, produkte mjekësore kirurgjikale, baktericide, germicide dhe desinfektantë) dhe produktet kozmetike dhe ngjyruesit që përmbajnë substanca helmuese.

Dy direktiva të tjera mbulojnë profesionin e avokatëve, Direktiva 77/249/KEE dhe Direktiva 98/5/KE, e para merret me ofrimin e shërbimeve dhe e dyta me të drejtën e vendosjes.

Direktiva e fundit rregullon profesionin e agjentëve tregtarë, ndërmjetësve të vetëpunësuar të autorizuar për të negociuar shitjen dhe blerjen e mallrave për dhe në emër të një personi tjetër (Direktiva 86/653/KEE). Direktiva harmonizon rregullat për: të drejtat dhe detyrimet e agjentëve tregtarë dhe drejtorëve të tyre; shpërblimi i agjentëve tregtarë; dhe lidhjen dhe përfundimin e kontratave të agjencisë, çdo dëmshpërblim ose kompensim për agjentët komercialë kur përfundon një kontratë.

Acquis për shërbimet postare synon hapjen e sektorit të shërbimeve postare ndaj konkurrencës në mënyrë graduale dhe të kontrolluar, brenda një kuadri rregullator i cili garanton ofrimin e shërbimeve postare universale. Pjesa kryesore e legjislacionit përfshin tri direktivat postare në vijim: i) direktiva e parë (kornizë) është ajo 97/67/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e ndryshuar nga ii) Direktiva e dytë postare 2002/39/KE e Parlamentit dhe Këshillit, dhe iii) Direktiva e tretë postare 2008/6/KE. Acquis parashikon krijimin e një tregu të brendshëm për shërbimet postare dhe promovon një shërbim postar së cilësisë së lartë për përdoruesit përfundimtarë. Për sa i përket kapacitetit administrativ, krijimi i një Autoriteti Kombëtar Rregullator (NRA) të pavarur në këtë fushë, është vendimtar për zbatimin e duhur të legjislacionit relevant të BE-së.

4.3.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Sipas Raportit të Komisionit 2019, Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në fushën e së drejtës dhe vendosjes së lirisë për të ofruar shërbime. Shqipëria ka bërë progres në përafrimin e legjislacionit me kornizën e përgjithshme të përcaktuar në Direktivën e Shërbimeve të KE. Ka pasur përparim gjatë periudhës së raportimit, veçanërisht në fushën e ofrimit të shërbimeve në sektorin ligjor.

Në lidhje me lirinë e ofrimit të shërbimeve ndërkufitare, Qendra Kombëtare e Biznesit funksionon si one-stop-shop për regjistrimin e bizneseve dhe lëshimin e licencave, autorizimeve dhe lejeve. Ajo operon përmes pikave të shërbimit në të gjithë vendin, si dhe nëpërmjet, portalit e-Albania.

Në lidhje me të drejtën e vendosjes, Shqipëria ka disa ligje horizontale që kontribuojnë në sigurimin e lirisë së vendosjes, si dhe në legjislacionin sektorial që rregullon vertikalisht lirinë e vendosjes të

sektorit. Ligji nr. 66/2016, i miratuar më 9.6.2016 "Për shërbimet në Republikën e Shqipërisë" dhe që ka hyrë në fuqi më 24 shtator 2016, është pjesa kryesore e legjislacionit në këtë fushë, pjesërisht i përafruar me Direktivën 2006/123/KE për shërbimet në fushën e brendshme të tregut. Ligji parashikon një periudhë kalimtare për përfundimin e shqyrtimit të legjislacionit ekzistues të sektorit dhe krijimin e një pike kontakti të plotë funksionale.

Për sa u përket kualifikimeve profesionale, ligji nr. 10171, datë 22.10.2009, "Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë" është ndryshuar me ligjin nr. 90/2014, datë 17.7.2014 dhe ligjin nr. 10357, datë 16.12.2010, duke shtuar në listën aktuale të dhjetë profesioneve të rregulluara dy profesione të tjera, punonjës social dhe psikolog (së bashku me 1. Mjekësi e përgjithshme, 2. Stomatologji/dentisti, 3. Farmacist, 4. Infermiere, 5. Mami, 6. Fizioterapist, 7. Veteriner, 8. Arkitekt, 9. Inxhinier, 10. Mësues. Aplikantët për ushtrimin e këtyre profesioneve i nënshtrohen provimeve shtetërore të organizuara nga Qendra e Shërbimeve Arsimore.

Urdhri i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 115, datë 13.3.2018 "Për ngritjen e Grupit të Punës për ndryshimin e ligjit nr. 10171, datë 22.10.2009 "Për profesionet e rregulluara" është miratuar.

Gjithashtu, Shqipëria është pjesë e planit shumëvjeçar të veprimit në Zonën Ekonomike Rajonale (MAP REA).Një nga shtyllat e këtij plani është njohja reciproke e kualifikimeve profesionale mes 6 vendeve të Ballkanit Perëndimor. Planit Shumëvjeçar i Veprimit në Zonën Ekonomike Rajonale (MAP REA) është nënshkruar nga kryeministrat e gjashte vendeve të rajonit në Trieste.

Për këtë qëllim u miratua urdhri i Kryeministrit nr. 99, datë 16.7.2018, "Për ngritjen e grupit negociator në negocimin e projektmarrëveshjes rajonale ndërmjet vendeve të Ballkanit Perëndimor për njohjen e ndërsjellë të kualifikimeve profesionale për doktorët, dentistët, arkitektët dhe inxhinierët e ndërtimit".

Në kuadër të përafrimit të kualifikimeve profesionale në fushën e drejtësisë janë miratuar dy ligje gjatë vitit 2018.

Në fushën e shërbimeve postare, legjislacioni është i përafruar plotësisht me Direktivën 97/67/KE të amenduar me Direktivën 2002/39/KE dhe Direktivën 2008/6/KE.

Autoriteti i Komunikimit Elektronik dhe Postar është institucioni rregullator përgjegjës për zbatimin e legjislacionit në këtë fushë.

Ligji nr. 46/2015, datë 7.5.2015 "Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë" është plotësisht në përputhje me Direktivën 97/67/KE, i ndryshuar. Ai përcakton rregullat për ofrimin e shërbimeve postare në një treg të hapur, sigurimin e një shërbimi universal postar dhe financimin e shërbimeve universale. Gjithashtu ligji përcakton parimet tarifore dhe transparencën e llogarive për ofrimin e shërbimeve universale, përcaktimin e standardeve së cilësisë për ofrimin e shërbimeve universale, si dhe garanton funksionimin e autoritetit të pavarur kombëtar rregullator.

4.3.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

E drejta e themelimit dhe liria për të ofruar shërbime ndërkufitare

Në nënfushën e së drejtës së themelimit dhe lirisë për të ofruar shërbime ndërkufitare, është bërë progres në lidhje me shqyrtimin e legjislacionit ekzistues për identifikimin e pengesave të mundshme në zbatim të ligjit 66/2016 mbi shërbimet dhe aktet nënligjore të tij.

Ndarja e acquis në lidhje me listën e akteve të paraqitura në takimin shpjeguese është bërë. Analiza e Boshllëqeve ligjore për këtë kapitull është përgatitur me mbështetjen e projektit GIZ, për të identifikuar ligjet kryesore të harmonizuara ose jo.

Për këtë qëllim, Ministria e Financës dhe Ekonomisë (MFE), ka hartuar një plan operacional për të menaxhuar dhe monitoruar këtë proces. Për shkak të shtrirjes horizontale të këtij procesi, MFE vendosi të adresojë këtë çështje duke ndjekur një qasje sektoriale, duke filluar së pari me sektorët në Ministrinë e Financës dhe Ekonomisë, Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, si dhe në Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisi.

Janë identifikuar gjithsej 34 kategori sektorësh shërbimesh, përfshirë rreth 125 nënsektorë të

lidhur për t'u shqyrtuar. Sa i përket shqyrtimit të projektakteve të ardhshme (Vendimi i Këshillit të Ministrave 300/2016), janë njoftuar 6 akte ligjore për të konfirmuar pajtueshmërinë me ligjin e shërbimeve.

Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB), me ndihmën financiare të Bankës Botërore, ka hartuar një sistem elektronik të modernizuar për paraqitjen e pasqyrave financiare dhe publikimin e këtij informacioni. Falë këtij projekti është bërë e mundur rritja e aftësisë së institucioneve përkatëse kombëtare për të mbështetur, rregulluar, zbatuar dhe shpërndarë raportimin financiar së cilësisë së lartë të korporatave në Shqipëri, në përputhje me pjesët përkatëse të acquis të BE-së dhe praktikat e mira ndërkombëtare.

Qendra Kombëtare e Biznesit do të nënshkruajë marrëveshjen për pjesëmarrjen e regjistrit tregtar shqiptar në, portalin rajonal të regjistrave të biznesit të Evropës Juglindore. Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (EBRD) po mbështet Agjencinë Serbe të Regjistrimeve të Biznesit (SBRA) dhe institucionet e saj në Evropën Juglindore për të krijuar një platformë rajonale të IT që do të lejojë lidhjen e agjencive të regjistrave të biznesit në rajon dhe sigurimin e të dhënave dhe shërbime me vlerë të shtuar për komunitetin e biznesit, për të lehtësuar regjistrimet e mundshme ndërkufitare të biznesit dhe transferimin e vendeve të ndërmarrjeve përmes një, portal rajonal online.

Shërbimet postare

Në nënfushën e shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë rregullohen me ligjin nr. 46/2015, datë 7.5.2015 "Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë", plotësisht i përafruar me Direktivën 97/67/KE, të ndryshuar nga Direktiva 2002/39/KE dhe Direktiva 2008/6/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të datës 20 shkurt 2008, i cili përcakton rregullat për ofrimin e shërbimeve postare në një treg të hapur, të një shërbimi universal postar dhe të financimit të shërbimeve universale.

Bazuar në këtë ligj janë miratuar 3 Vendime të Këshillit të Ministrave, si dhe 8 Rregullore.

Pas miratimit të ligjit të ri, skema e re për licencimin e operatorëve është në përputhje me nenin 9 të Direktivës Postare dhe zona e rezervuar nuk është më në vend që nga 1 janari 2017.

Njohja reciproke e kualifikimeve profesionale

Në lidhje me fushën e profesioneve të rregulluara, ligji nr. 10171, datë 22.10.2009 "Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar, është parashikuar për miratim në vitin 2021.

Përafrimi i plotë i Direktivës 36/2005/KE, e ndryshuar, për sa ka të bëjë me profesionet e rregulluara në lidhje me kualifikimet e arsimit të lartë, do të përafrohet brenda vitit 2020.

4.3.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE)
Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR)
Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR)
Ministria e Drejtësisë (MD)
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës (MIE)
Ministria e Kulturës (MK)
Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS)
Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM)
Autoriteti i Komunikimit Elektronik dhe Postar (AKEP)
Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI)
Ministria e Brendshme (MB)

4.3.1.7 Prioritetet

E drejta e themelimit dhe liria për të ofruar shërbime ndërkufitare

- Finalizimi i kontrollit të legjislacionit ekzistues për të identifikuar pengesat për lirinë e vendosjes dhe lëvizjen e lirë të shërbimeve;

- Përgatitja e planit të veprimit të integruar për rishikimin / heqjen e barrierave me qëllim harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit vendas me Direktivën e Shërbimeve / ligjin për

shërbimet (objekt i përfundimit të procesit të shqyrtimit më lart);

- Të plotësojë kornizën ligjore për Pikën e vetme të Kontaktit siç parashikohet me ligjin për shërbimet / Direktivën e Shërbimeve dhe Rregulloren 2018/1724 Gateway Digital Single;
- Legjislacioni për sektorin e veterinarisë kërkon ndryshime ligjore për licencimin e klinikave dhe spitaleve private veterinare;
- Në sektorin juridik me miratimin e ligjit për Avokatinë, legjislacioni në këtë fushë është pjesërisht i përafruar me acquis të BE-së, por ekzistojnë kufizime, sidomos për noterët dhe përmbaruesit privatë.

Shërbimet postare

- Përgatitja e një dokumenti të ri politikash për zhvillimin e sektorit postar për periudhën 2020 - 2025, për të përcaktuar objektivat për zhvillimin e sektorit në mënyrë që t'i përgjigjet ndryshimeve për shkak të ndikimit të zhvillimeve teknologjike në sektor, për të garantuar universale postare shërbimi, si dhe përcaktimi i rolit të sektorit postar në promovimin e zhvillimit të tregtisë elektronike.
- Të përfundojë strategjia postare 2019-2024.

Njohja reciproke e kualifikimeve profesionale

- Përafrimi i mëtejshëm i Direktivës së Kualifikimeve përmes ligjit për profesionet e rregulluara;
- Autoritetet shqiptare duhet të forcojnë kapacitetet institucionale për njohjen e ndërsjellë të kualifikimeve profesionale.

KAPITULLI 4: LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT

4.4.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Për sa u përket lëvizjeve të kapitalit dhe pagesave, Shtetet Anëtare duhet të heqin, me disa përjashtime, të gjitha kufizimet për lëvizjen e kapitalit si brenda BE-së, ashtu edhe midis Shteteve Anëtare dhe vendeve të treta. Dispozitat përkatëse të Traktatit që rregullojnë lirinë e lëvizjes së kapitalit janë të sanksionuara në nenet 63 deri 66 të Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU). Përkufizimi i llojeve të ndryshme të lëvizjes së kapitalit mbështetet në Aneksin e I-rë të Direktivës 88/361/KEE. Praktika relevante e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë dhe Komunikimeve të Komisionit 97/C220/06 dhe 2005/C293/02 japin interpretim shtesë të neneve të mësipërme.

Liberalizimi i pagesave është gjithashtu një kërkesë thelbësore për lëvizjen e lirë të kapitalit. Rregullorja EC (Nr) 924/2009 për pagesat ndërkufitare rregullon tarifat e vendosura nga një institucion për transaksionet e pagesave elektronike në euro dhe valuta të tjera të njoftuara të Shtetit Anëtar (p.sh. transfertat e kredive, debitime të drejtpërdrejta, pagesa me karta, tërheqje nga ATM-të). Direktiva 2015/2366/BE për shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm ka për qëllim lehtësimin e transaksioneve të pagesave brenda BE-së, duke krijuar një kornizë ligjore për tregun e vetëm "të brendshëm" të pagesave. Direktiva e-money 2009/110/EC që ndryshon Direktivat 2005/60/EC dhe 2006/48/EC dhe ndryshon Direktivën 2000/46/EC parashikon kornizën legjislative për marrjen e hapave të mëtejshë,m ndjekjen dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të biznesit të parave elektronike, si dhe krijon një treg të vetëm në shërbimet e parasë elektronike.

Gjithashtu, Direktiva e Bashkimit Evropian 2014/92/EU "Mbi krahasueshmërinë e tarifave që lidhen me llogaritë e pagesave, ndërrimin e llogarisë së pagesës dhe mundësinë e aksesit në llogaritë e pagesave me karakteristikat bazike" synon të rrisë transparencën për përdoruesit e llogarive të pagesave duke i bërë ato lehtësisht të krahasueshme midis institucioneve të ndryshme. Për më shumë, kjo Direktivë krijon kushte dhe procedura për ndryshimin e llogarisë së pagesës nga një bankë në një bankë tjetër. Së fundi, Direktiva parashikon dhe krijimin e konceptit të llogarisë bazike me kosto të ulëta ose pa kosto për atë pjesë të popullsisë që nuk është e përfshirë financiarisht.

Pjesa kryesore e legjislacionit në fushën kundër pastrimit të parave është Direktiva (EU)

2015/849 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 20 maj 2015 mbi parandalimin e përdorimit të sistemit financiar për qëllime të pastrimit të parave ose financimit të terrorizmit, e cila ndryshon Rregulloren (EU) 648/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, dhe shfuqizon Direktivën 2005/60/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe Direktivën e Komisionit 2006/70/EC. Direktiva kërkon që subjektet që i nënshtrohen asaj të zbatojnë kujdesin e duhur ndaj klientit dhe të raportojnë transaksione të dyshimta, si dhe të marrin masa të rëndësishme mbështetëse, të tilla si ruajtja e të dhënave, trajnimi dhe vendosja e procedurave të brendshme. Për më tepër, Rregullorja (EC) 1889/2005 e cila rregullon paratë cash që hyjnë ose dalin nga BE, dhe Rregullorja (EC) 1781/2006 (që do të zëvendësohet nga Rregullorja (EU) 2015/847) parashikojnë që transferimet e fondeve duhet të shoqërohen me informacione kuptimplota mbi paguesin për të siguruar gjurmueshmërinë e plotë të fondeve.

Për të luftuar me sukses krimin financiar, Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë që të ketë një kapacitet efektiv administrativ dhe zbatues, duke përfshirë bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve mbikëqyrëse, të zbatimit të ligjit dhe prokurorisë.

4.4.1.2 Struktura e kapitullit

- Lëvizjet e kapitalit dhe pagesat
- Sistemet e pagesave
- Lufta kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit

4.4.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe Acquis-it të Bashkimit Evropian

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar në fushën e lëvizjes së lirë të kapitalit, me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga nenet 60-62 dhe 70 të MSA-së. Pastrimi i parave është parashikuar në nenet 4 dhe 82 të MSA-së.

Neni 62 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parasheh që gjatë tri viteve të para pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Palët do të marrin masa që lejojnë krijimin e kushteve të nevojshme për zbatimin e mëtejshëm gradual të rregullave të Komunitetit për lëvizjen e lirë të kapitalit dhe që deri në fund të vitit të tretë pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Këshilli i Stabilizim-Asociimit përcakton modalitetet për zbatimin e plotë të rregullave të Komunitetit për lëvizjen e kapitalit.

4.4.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e lëvizjes së lirë të kapitalit. Disa përparime janë shënuar gjatë periudhës raportuese, veçanërisht në fushën e sistemit të pagesave përmes miratimit të dokumentit politik "sistemet e pagesave dhe shlyerjes" dhe përgatitjes së Strategjisë për Sistemin e Pagesave me Vlerë të Vogël.

Lëvizjet e kapitalit dhe pagesat

- ligji për investimet strategjike ofron mbrojtje të veçantë për investitorët e huaj.
- Sistemet e pagesave

Bankat e huaja kanë të drejtë të hapin degë dhe agjenci në Shqipëri, si dhe të ofrojnë pagesa ndërkufitare. Pagesat jocash trajtohen sipas rregullores së Bankës së Shqipërisë për sistemin dhe instrumentet e pagesave. Kuadri ligjor dhe rregullator për pagesa elektronike në Shqipëri është i njëjtë si për pagesat kombëtare ashtu edhe për ato ndërkufitare.

Në maj të vitit 2018, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë miratoi disa ndryshime në dokumentin e politikës së mbikëqyrjes për sistemet e pagesave dhe shlyerjes me qëllim përafrimin e kritereve të klasifikimit të sistemeve të pagesave në përputhje me përkufizimet e BE-së. Në takimin e Komitetit Kombëtar të Sistemit të Pagesave morën pjesë përfaqësuesit nga institucionet financiare jobankare, si dhe nga operatorët e sistemit të pagesave. Në këtë takim u prezantua edhe Strategjia Kombëtare e Pagesave me Vlerë të Vogël 2018-2023.

Lufta kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit

Raporti i përbashkët i vlerësimit të Shqipërisë i diskutuar në Moneyval në muajin korrik mundësoi referimin e Shqipërisë te Grupi i Kontrollit të Bashkëpunimit Ndërkombëtar (ICRG). Ky zhvillim e vendos Shqipërinë përballë rrezikut të përfshirjes në listën e Task-Forcës së Veprimit Financiar të shkurtit 2020 ndër juridiksionet me mangësi strategjike në regjimin e tyre të

luftës kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Komiteti Kombëtar për Bashkërendimin e Luftës kundër Pastrimit të Parave i kryesuar nga kryeministri miratoi Planin e Veprimit në shtator 2018, i cili ngarkoi me përgjegjësi të gjitha ministritë dhe agjencitë përkatëse. Për zbatimin, po hartohen ndryshimet e reja në ligjin kundër pastrimit të parave, me qëllim përafrimin me acquis më të fundit të BE-së. Shqipëria po punon për ndryshimin e tri akteve nënligjore lidhur me Qendrën Kombëtare të Biznesit, konfiskimin e pasurive dhe procedurat tatimore. Qendra Kombëtare e Biznesit po bën një vlerësim të praktikave më të mira për krijimin e regjistrit të pronarëve përfitues.

Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave (Njësia e Inteligjencës Financiare – NJIF) është plotësuar tashmë me një staf prej 39 punonjësish.

Numri i raportimeve të transaksioneve të dyshimta që NjIF mori në periudhën janar 2018 - shkurt 2019 u rrit në 1 659 raste, krahasuar me 1 384 në 2017-ën. NjIF referoi 396 raste pranë autoriteteve ligjzbatuese.

4.4.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Strategjia ndërsektoriale për reformën mbi të drejtat e pronësisë 2012-2020 dhe Plani i saj i Veprimit janë dokumentet kryesore të politikave për të drejtat e pronësisë. Përveç kësaj, plani i veprimit për blerjen e tokës nga të huajt është dokumenti i politikave që planifikon hapat për liberalizimin gradual në këtë fushë.

Strategjia afatmesme e zhvillimit të Bankës së Shqipërisë për vitet 2018-2020 gjithashtu përfshin çështje që lidhen me lëvizjet e kapitalit dhe pagesat.

Kuadri i politikave miratohet përmes Strategjisë afatmesme të zhvillimit të Bankës së Shqipërisë për periudhën 2018-2020.

4.4.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Banka e Shqipërisë
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
- Ministria e Drejtësisë
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë / Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural
- Instituti i Statistikave (INSTAT)
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF)

4.4.1.7 Prioritetet

Prioritetet janë si më poshtë:

- Të zbatohen rekomandimet e raportit të Moneyval, si dhe të vijojë përafrimi me acquis e BE-së në drejtim të luftës kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit;
- Të ndërmerren masa afatshkurtra dhe afatmesme për të zbatuar planin e veprimit për të drejtën e blerjes së pasurive të paluajtshme nga të huajt, si një detyrim që rrjedh nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit që prej vitit 2016.

KAPITULLI 5: PROKURIMI PUBLIK

4.5.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Rregullat e BE-së sigurojnë që prokurimi publik i mallrave, shërbimeve dhe punëve në çdo Shtet Anëtar është transparent dhe i hapur për të gjitha shoqëritë tregtare të BE-së mbi bazën e parimit të mosdiskriminimit dhe trajtimit të barabartë.

Këto parime zbatohen për të gjitha procedurat e prokurimit duke përfshirë edhe ato që janë jashtë fushëveprimit të direktivave të prokurimit të BE-së për shembull, duke pasur parasysh vlerën e tyre (prokurimi nën kufijtë e BE-së) ose objektin e prokurimit.

4.5.1.2 Kërkesat e MSA-së dhe lista e acquis

Kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit përfshihen në Nenin 74 "Kontratat Publike",

i cili përcakton se Shqipëria dhe BE do të konsiderojnë hapjen e dhënies së kontratave publike në bazë të mosdiskriminimit dhe reciprocitetit, veçanërisht në kontekstin e OBT-së, si një objektiv të dëshirueshëm.

Neni 70 i MSA-së, në anën tjetër, përcakton detyrimin e përgjithshëm të Republikës së Shqipërisë për të përafruar legjislacionin e saj me acquis të BE-së.

Acquis e prokurimit publik bazohet në parimet e përgjithshme siç janë transparenca, trajtimi i barabartë, konkurrenca e lirë dhe mosdiskriminimi që rrjedhin nga Traktati mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU), Pjesa e tretë, Titulli IV dhe Titulli VII, Direktiva 2014/23/EU, Direktiva 2014/24/EU, Direktiva 2014/25/EU, Direktiva 2009/81/EC, Direktiva 2007/66/EC dhe nga jurisprudenca e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë (GJED).

4.5.1.3 Situata aktuale

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje në prokurimin publik. Legjislacioni i prokurimit publik është rishikuar në vitet e fundit në mënyrë që të përafrohet më tej me parimet e përgjithshme të BE-së dhe acquis përkatëse për dhënien e kontratave publike. Në këtë kuadër, ndryshimet e fundit në ligjin për prokurimin publik u miratuan në Dhjetor të vitit 2018 me ligjin 103/2018 duke forcuar kriteret e skualifikimit për të marrë pjesë në procedurat e prokurimit publik, në kuadër të procesit të dekriminalizimit, në përputhje me parashikimet e Direktivës 2014/24/EU.

Disa përparime janë bërë, sidomos me forcimin e kapaciteteve të Agjencisë së Prokurimit Publik. Përpjekje të mëtejshme nevojiten për të përmirësuar respektimin e procedurave dhe për të parandaluar korrupsionin në ciklin e prokurimit.

Për më tepër, për shkak të ndryshimeve të rregullave të prokurimit publik në dhjetor 2017, APP ka rritur rolin proaktiv në vitin 2018 dhe ka vazhduar në vitin 2019, duke ofruar ndihmë të vazhdueshme për autoritetet kontraktuese dhe koordinimin e aktiviteteve të tyre gjatë gjithë procedurës së prokurimit nga përgatitja e tenderit, si dhe të dokumenteve për zbatimin e kontratës së nënshkruar. Detyrimi që autoritetet kontraktuese t'i raportojnë APP-së mbi përparimin e ekzekutimit të kontratës, përmes personit përgjegjës për prokurimin, i kanë dhënë APP- së mundësinë për të marrë informacion dhe të krijojë një bazë të dhënash për përparimin e ekzekutimeve të kontratës duke rritur rolin e APP-së me në lidhje me monitorimin e zbatimit të kontratës. Ky është një hap shumë i rëndësishëm duke marrë parasysh që zbatimi i kontratës është faza e fundit e procedurës së prokurimit dhe në të njëjtën kohë faza ku verifikohet përdorimi efikas dhe efektiv i fondeve publike.

Faqja e Agjencisë së Prokurimit Publik mbetet, portali kryesor elektronik ku jepen të gjitha informacionet përkatëse në lidhje me prokurimin publik, koncesionet / PPP dhe ankande publike. Gjatë periudhës raportuese janar-tetor 2019, të dhënat e mëposhtme janë bërë transparente përmes publikimit:

Ligje, vendime të Këshillit të Ministrave, rregullore dhe akte të tjera ligjore që përcaktojnë parimet kryesore dhe rregullat procedurale në fushat e lartpërmendura;

Njoftimet për kontratë, njoftimet e fituesve dhe njoftimet për dhënie të kontratave, të cilat në përputhje me dispozitat e prokurimit publik, janë botuar në Buletinin e Njoftimeve Publike, i cili lëshohet në formë të shtypur, si dhe në formë elektronike në faqen e internetit të APP-së;

Njoftime për blerje me vlerë të vogël;

Dokumentet standarde të tenderit dhe manualet e prokurimit;

Rregullore të brendshme etj.

4.5.1.4 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Gjatë vitit 2019, Qeveria shqiptare përgatiti dhe dorëzoi në Parlament, projektligjin "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 125/2013 "Për koncesionet dhe partneritetet publik – privat", të ndryshuar. Projektligji është përgatitur me ndihmën e ekspertëve të huaj. Ndryshimet u miratuan nga Parlamenti shqiptar me ligjin nr. 50/2019, datë 18.7.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 125/2013 "Për koncesionet dhe partneritetin publik privat", të ndryshuar.

Gjithashtu, bazuar mbi masat reformuese të ndërmarra në vitin 2018, sistemi i prokurimit publik ka pasur trende pozitive të cilat kanë vijuar dhe në vitin 2019 sikurse janë:

- Rritja e përdorimit të marrëveshjeve kuadër nga 627 për vitin 2018 në 788 për periudhën janar-tetor 2019;

- Ulja e numrit të procedurave me negociim pa shpallje paraprake të njoftimit të kontratës nga 531 ose 9.4% e procedurave të fituara për vitin 2018 në 161 ose 3.1 % të procedurave të fituara për periudhën janar-tetor.

4.5.1.5 Institucionet përgjegjëse

- Agjencia e Prokurimit Publik;
- Komisioni i Prokurimit Publik;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (ATRAKO);
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Brendshme (Agjencia e Blerjeve të Përqendruara dhe Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit).

4.5.1.6 Prioritetet

Në fushën e prokurimit publik, institucionet përgjegjëse do të vijojnë me përafrimin më tej të direktivave të vitit 2014 të BE-së për prokurimin publik, përfshirë në fushën e shërbimeve utilitare dhe shërbimeve, si edhe Direktivën e BE-së për prokurimet në fushën e mbrojtjes.

Më tej, do të vijoj puna për garantimin e kapaciteteve adekuate administrative të autoriteteve kontraktuese dhe të Kontrollit të Lartë të Shtetit, si dhe do të vijojnë punimet për të ndërmarrë përpjekje të mëtejshme për t'i ndërgjegjësuar kompanitë në lidhje me mundësitë e rishikimit dhe efektivitetin e sistemit të rishikimit. Në këtë drejtim, forcimi i mëtejshëm i burimeve të Komisionit të Prokurimit Publik duhet të kontribuojë në këto objektiva.

Siç vlerësohet nga Raporti i KE-së i vitit 2019 për Shqipërinë, legjislacioni aktual shqiptar i prokurimit publik është pjesërisht i përafruar me acquis e BE-së dhe në këtë kuadër institucionet përgjegjëse kanë përcaktuar si prioritet kyç që në vitin 2020 të ndërmerren këto masa:

Përafrim i mëtejshëm i Direktivave të BE në fushën e prokurimit publik, të vitit 2014, përfshirë utilitetet dhe koncesionet, si dhe Direktivën për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë;

Garantimi i kapaciteteve administrative të duhura për autoritetet kontraktore dhe Kontrollin e Lartë të Shtetit;

Miratimi i një strategjie për prokurimin publik në përputhje me një strategji për menaxhimin e financave publike.

Duke marrë në konsideratë të gjitha rekomandimet e shprehura në raportin e mësipërm, si dhe të raporteve të tjera monitoruese, është duke u punuar intensivisht për harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit shqiptar të prokurimit me direktivat përkatëse të BE-së, si dhe do të vijoj puna për Miratimin dhe implementimi i Strategjisë Kombëtare për Prokurimin Publik, për finalizimin e një draft strategjie së bashku me planin e veprimit, si dhe do të vijoj puna për përafrimin e mëtejshëm të legjislacionit në fushën e prokurimit publik me Direktivat 2014/24/EU dhe 2014/25/EU, si edhe me Direktivën 2007/66/EC.

APP ka vijuar të bashkëpunojë me SIGMA / OECD për përgatitjen e një Strategjie Kombëtare të Prokurimit Publik, duke përfshirë të gjitha fushat që lidhen me prokurimet siç janë prokurimi klasik, prokurimet në sektorët e shërbimeve, Koncesionet dhe PPP-të, Mbrojtja dhe Prokurimi i Sigurisë etj. prokurimi elektronik dhe mjetet juridike.

Grupi Ndërinstitucional i Punës i krijuar me qëllim rishikimin e ligjit të prokurimit publik i cili pjesërisht do të transpozojë Direktivën 2014/24/EU dhe Direktivën 2014/25/EU, si dhe Direktivën 2007/66/EC ka finalizuar një projektligj, i cili është publikuar për konsultim me palët e interesuara më 24 dhjetor 2019 dhe më pas ai do të dërgohet për miratim në Këshillin e Ministrave. Me hyrjen në fuqi të ligjit të ligjit të ri për prokurimin publik është parashikuar të përshtaten edhe Vendimet e Këshillit të Ministrave të nxjerra në zbatim të këtij ligji.

Grupi NdërInstitucional i Punës ka finalizuar hartimin e projektligjit "Për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe të sigurisë", i cili do të transpozojë pjesërisht Direktivën 2009/81/EC të BE-së. Projektligji është paraqitur pranë Këshillit të Ministrave dhe pritet të miratohet. Në vijim

të miratimit të ligjit për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, do të fillojë puna për hartimin e projektvendimit "Për miratimin e rregullave për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë".

Lidhur me përafrimin e mëtejshëm të ligjit për koncesionet me Direktivën 2014/23/EU, duke marrë në konsideratë të gjitha rekomandimet e shprehura në raportin e mësipërm, si dhe të raporteve të tjera monitoruese, por jo vetëm, por dhe për të qenë sinkron apo të përshtatjen dhe me ndryshimet e fundit në ligjin nr. 125/2013 për Koncensionet dhe PPP, ATRAKO është duke punuar intensivisht për implementimin e projekt-vendimeve, si dhe harmonizimin e mëtejshëm të tyre me ndryshimet ligjore, dhe njëkohësisht përafrimin me Direktivën 2014/23/EU, si dhe për një kuadër ligjor fleksibël për dhënien e koncesioneve dhe për të siguruar një qasje efektive dhe jodiskriminuese në treg për të gjithë operatorët ekonomikë. Në këtë kuadër, gjatë vitit 2020 pritet të miratohet projektvendimi "Për miratimin e rregullave për mënyrën e funksionimit të komitetit të përzgjedhjes së projekteve të koncesionit/PPP dhe kriteret për vlerësimin e kërkesave të autoriteteve kontraktuese për mbështetje me ekspertizë të specializuar".

Sikundër është cituar dhe më lart mbi shtesën e bërë me ndryshimet e fundit ligjore të Koncesioneve/PPP në lidhje me krijimin e strukturës së posaçme për përzgjedhjen e projekteve të koncesionit/PPP, ATRAKO ka punuar që nëpërmjet këtij projekt-vendimi të pasqyrojë në mënyrë të qartë dhe të qëndrueshme mënyrën e funksionimit të kësaj strukture në lidhje me kontratat e Koncesionit.

Ndryshimet me ligjin 50/2019 bënë të mundur zgjerimin e rrethit të veprimtarisë së Agjencisë së Trajtimit të Koncesioneve (ATRAKO), duke i shtuar diskrecion dhe në disa tematika të caktuara ku në koherencë të tyre është realizuar projekt-vendimin mbi mënyrën e funksionimit sa më efikase të ATRAKO-s me ndryshimet e fundit ligjore. Ndryshimet ligjore sjellin në vetvete dhe ndryshimet e akteve nënligjore dhe jo vetëm. Në sajë të këtyre ndryshimeve radhazi në të njëjtën kohë do të bëhet dhe përshtatja e akteve të tjera siç është përditësimi i projekt-vendimit dhe e gjitha kjo për të respektuar parimet e përgjithshme dhe moscenimin e tyre.

KAPITULLI 6: LEGJISLACIONI PËR SHOQËRITË TREGTARE

4.6.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Legjislacioni për shoqëritë tregtare përfshin rregulla mbi formimin, regjistrimin, bashkimin dhe ndarjen e kompanive. Në fushën e raportimit financiar, acquis përcakton rregulla për paraqitjen e llogarive vjetore dhe të konsoliduara, përfshirë rregullat e thjeshtuara për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme. Zbatimi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit është i detyrueshëm për disa subjekte të interesit publik. Për më tepër, acquis përcakton rregulla për miratimin, integritetin profesional dhe pavarësinë e auditimeve ligjore.

Ky kapitull përfshin rregulla të harmonizuara në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, duke përfshirë kërkesat për raportim financiar, që synojnë lehtësimin e ushtrimit të së drejtës së themelimit.

4.6.1.2 Struktura e kapitullit

- Legjislacioni tregtar
- Kontabiliteti dhe auditimi

4.6.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Në përputhje me detyrimet e parashikuara në nenet 70 (3), 49, 50 (1), 51 (1), 55 (1) dhe 56 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria është e angazhuar të përafrojë legjislacionin e shoqërive tregtare me acquis të BE-së.

Neni 49 kërkon që legjislacioni shqiptar të ketë koncepte të përcaktuara qartë për shoqëritë tregtare, filialet, degët dhe ndërmarrjet.

Përveç kësaj, neni 50 parashikon lehtësimin e fillimit të aktiviteteve në territorin e Republikës së Shqipërisë, nga shoqëritë dhe qytetarët e BE-së, duke garantuar trajtim jo më pak të favorshëm sesa ai i akorduar shoqërive të saj ose shoqërive në një vend të tretë, si dhe

bashkëpunëtorët dhe degët e tyre.

Neni 51 i MSA-së parashikon që çdo Palë mund të rregullojë vendosjen dhe funksionimin e shoqërive dhe shtetasve në territorin e saj, për sa kohë që këto rregullore nuk krijojnë diskriminim ndaj shoqërive dhe shtetasve të Palës tjetër në krahasim me shtetasit dhe shoqëritë e saj. Krijimi dhe zbatimi i një kuadri ligjor tregtar në përputhje me standardet e BE-së, krijimi i shoqërive tregtare, zvogëlimi i barrierave të hapjes së biznesit, thjeshtësimi dhe standardizimi i praktikave të biznesit në përputhje me praktikat ndërkombëtare.

Ky kapitull përfshin rregulla të harmonizuara në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, duke përfshirë kërkesat për raportim financiar, që synojnë lehtësimin e ushtrimit të së drejtës së themelimit

Në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, Direktiva për bashkërendimin e masave mbrojtëse që kërkohet nga shoqëritë tregtare për mbrojtjen e interesave të anëtarëve dhe të palëve të treta (2009/101/KE -Direktiva e mëparshme për Shoqëritë tregtare) përfshin masat mbrojtëse që parashikojnë kërkesat e detyrueshme dhënien e informacioneve shpjeguese, duke kufizuar arsyet për pavlefshmërinë e detyrimeve të lidhura nga shoqëritë tregtare, si dhe duke kufizuar arsyet për pavlefshmërinë e shoqërive publike dhe private me përgjegjësi të kufizuar. Direktiva (89/666/KEE) parashikon gjithashtu kërkesat për dhënien e informacioneve shpjeguese në lidhje me degët e hapura në një Shtet Anëtar të qeverisur nga ligji i një shteti tjetër. Direktiva 2012/30 / BE (e ndryshuar nga Direktiva 77/91/KEE) përmban rregulla për formimin e shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuar dhe mirëmbajtjen dhe ndryshimin e kapitalit të tyre. Direktiva 2009/102/KE kërkon nga shtetet anëtare të sigurojnë që ligji i tyre i brendshëm të njohë shoqëritë me përgjegjësi të kufizuar me një dege.

Direktivat 2011/35/BE dhe Direktiva 82/891/KEE harmonizojnë rregullat kombëtare për mbrojtjen e aksionarëve dhe kreditorëve në kontekstin e bashkimit të brendshëm dhe ndarjeve të shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuar. Direktiva 2009/109/KE paraqet kërkesa të thjeshtuara për raportim dhe dokumentim në rastin e bashkimeve dhe ndarjeve. Direktiva 2005/56/KE për bashkimet ndërkufitare parashikon rregullat dhe procedurat për të lehtësuar bashkimet ndërkufitare të shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuara. Direktiva 2004/25/KE për marrjet e ofertave të blerjeve (take over bids) përcakton rregullat e harmonizuara për të lehtësuar blerjet ndërkufitare brenda BE-së, si dhe përmirësimin e transparencës dhe mbrojtjen e aksionarëve të pakicave në kontekstin e marrjeve të tilla. Direktiva 2012/17/BE për ndërlidhjen e regjistrave qendrorë, tregtarë dhe të shoqërive përcakton krijimin e sistemit të interkonjeksionit të regjistrave të biznesit, që përfshin një platformë qendrore evropiane përmes së cilës regjistrat kombëtarë të biznesit do t'i bëjnë të disponueshme informacionet e tyre në lidhje me mekanizmat e zbulimit ndërkufitar, duke përfshirë edhe, portalin e-Drejtësisë.

Acquis e BE-së gjithashtu parashikon forma të caktuara evropiane ligjore: p.sh. Grupimi Evropian i Interesit Ekonomik (GEIE - Rregullorja 2137/85) dhe Shoqëria Evropiane (Societas Europaea ose SE - Rregullorja 2157/2001), duke lënë disa aspekte të strukturës së tyre të brendshme dhe të funksionimit të rregullohen përmes legjislacionit të brendshëm të Shteteve Anëtare.

Direktiva 2007/36/KE e të drejtave të aksionarëve paraqet standardet minimale për ushtrimin e të drejtave të caktuara të aksionarëve në shoqëritë e listuara. Rekomandimet e Komisionit (2004/913/KE, 2005/162/KE dhe 2009/385/KE, dhe 2009/384/KE) adresojnë parimet e një qeverisje korporatash për institucionet financiare në lidhje me shpërblimin e drejtorëve, pavarësinë e drejtorëve joekzekutivë dhe komisionet e bordit. Rekomandimi i Komisionit 2014/208/BE mbi cilësinë e raportimit të qeverisjes së korporatave jep udhëzime se si shoqëritë e listuara duhet të shpjegojnë ndryshimet nga rekomandimet e kodeve përkatëse të qeverisjes së korporatave.

Direktiva 2004/109/KE kërkon harmonizimin e kërkesave të transparencës në lidhje me shoqëritë e listuara.

Në fushën e kontabilitetit, acquis përfshin njohjen, vlerësimin dhe shpalosjen e rregullave dhe

skemave për bilancin dhe llogarinë e fitimit dhe humbjes për pasqyrat financiare vjetore të konsoliduara (Direktiva 2013/34/BE) të shoqërive publike dhe private me përgjegjësi të kufizuar. Kjo direktivë gjithashtu përcakton se kush ka nevojë për një auditim, si dhe detyrimet e publikimit. Përveç kësaj, Rregullorja (KE) nr. 1606/2002 mbi aplikimin e standardeve ndërkombëtare të kontabilitetit, kërkon që shoqëritë tregtare të BE-së të listuara në një treg të rregulluar të hartojnë pasqyrat financiare të tyre të konsoliduara në përputhje me standardet ndërkombëtare të kontabilitetit të cilat janë miratuar nga Bashkimi Evropian. Sipas kësaj rregulloreje, Shtetet Anëtare gjithashtu mund të vendosin të zbatojnë Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar për pasqyrat financiare individuale dhe / ose të konsoliduara të shoqërive tregtare.

Direktiva 2006/43/KE për auditimet e ligjshme harmonizon rregullat duke përfshirë, ndër të tjera, miratimin dhe regjistrimin e auditëve ligjorë, sigurimin e jashtëm së cilësisë, mbikëqyrjen publike, pavarësinë e audituesit dhe zbatimin e Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit (SNA). Amendimi i Direktivës 2014/56/BE përcakton kërkesat shtesë për të përmirësuar cilësinë e auditimit, me fokus në pavarësinë e audituesit, raportet e auditimit dhe mbikëqyrjen e auditimit publik. Rregullorja e re 537/2014/BE paraqet kërkesa specifike lidhur me auditimin ligjor të Subjekteve të Interesit Publik (SIP). SIP-të janë institucione të kreditit, shoqëri të listuara, ndërmarrje të sigurimeve, dhe subjektet të tjera të përcaktuara si të tilla nga Shtetet Anëtare. Rregullorja gjithashtu parashtron kërkesa specifike për organizimin e sistemit të mbikëqyrjes publike të audituesve ligjorë dhe kontrollon firmat e auditimit të cilat auditojnë PIE-të.

4.6.1.4. Situata aktuale në Shqipëri

Sipas Raportit të Komisionit Evropian 2019, Shqipëria ka bërë progres të moderuar në fushën e ligjit të shoqërive tregtare. Progres është arritur në drejtim të përafrimit të legjislacionit shqiptar me acquis e BE-së në fushën e kontabilitetit të korporatave përmes miratimit të një ligji të ri të kontabilitetit. Në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, legjislacioni shqiptar është përgjithësisht në përputhje me acquis të BE-së. Ligji nr. 9901, datë 14.4.2008 "Për sipërmarrësit dhe shoqëritë tregtare" rregullon formimin, organizimin dhe zhvillimin e organizatave të biznesit në Shqipëri. Ligji përputhet kryesisht me legjislacionin përkatës të BE-së, me amendamentet e bëra me kalimin e kohës. Progres i mëtejshëm është bërë me miratimin e ligjit nr. 110/2012 "Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive tregtare" që përafrojnë legjislacionin shqiptar me kërkesat e direktivës 2005/56/KE të BE-së, datë 26 tetor 2005 "Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive tregtare me përgjegjësi të kufizuar" e ndryshuar.

Ka përfunduar infrastruktura teknike për aplikimin e nënshkrimit elektronik (e-signature). Janë akreditуar dy ofrues të Shërbimit të Certifikimit (CSHC) : një publik- Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI), dhe një CSHC private-, "Aleat Ltd".

Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB) vepron si një qendër me një ndalesë për regjistrimin dhe licencimin/lejimin e biznesit. QKB administron regjistrin tregtar (i njohur si një bazë të dhënash shtetërore), i cili është një bazë të dhënash unike, e ndarë në dosje të veçanta elektronike për secilin subjekt që ka detyrimin e regjistrimit dhe ai mbahet në format elektronik, dhe Regjistrin Kombëtar të Licencave, Autorizimet dhe Lejeve (i njohur si një bazë të dhënash shtetërore), i cili është një bazë të dhënash unike për të gjitha licencat / lejet e lëshuara në Shqipëri.

Ligji nr. 9723, datë 3.5.2007 "Për regjistrimin e biznesit", është amenduar në shkurt të viti 2015 me ligjin nr. 8/2015 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9723, datë 3.5.2007", "Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit", të ndryshuar, duke u përshtatur më tej me Direktivën 2009/101/KE me qëllim dorëzimin në formë elektronike të bilanceve vjetore dhe raporteve të auditimit nga shoqëritë tregtare.

Ka përfunduar projekti mbi "Përmirësimin e cilësisë së Raportimit Financiar" me ndihmën e Bankës Botërore. Ky projekt mundësoi një mënyrë të re të depozitimit të pasqyrave financiare nëpërmjet sistemin online ku informacioni financiar do të jetë i aksesueshëm nga të gjithë të interesuarit, si dhe zbatimi i formatit të ri (sistem) për dorëzimin e pasqyrave financiare në QKB,

nëpërmjet, portalit qeveritar e-Albania, duke përdorur një format komunikimi elektronik (XML).

Ligji nr. 110/2012 "Për bashkimin ndërkufitar të shoqërive tregtare" ka përafruar Direktivën 2005/56/KE "Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive me përgjegjësi të kufizuar" të amenduar. Ligji rregullon procedurat, autoritetet përgjegjëse të përfshira në rastet e shkrirjes së jashtme dhe të brendshme ndërmjet një shoqërie shqiptare dhe një shoqërie të themeluar në një shtet anëtar të BE-së, duke lehtësuar bashkimin pa kaluar në likuidim. Për të mundësuar zbatimin e ligjit në praktikë, janë hartuar:

- një komentar i ligjit dhe një ToT për noterët, përderisa ata janë caktuar nga ligji me detyrën e shqyrtimit të ligjshmërisë lidhur me bashkimet;
- 15 forma të regjistrimit ndërkufitar janë në dispozicion në QKB.

Për sa u përket ofertave të marrjes në detyrë, Shqipëria ka transpozuar plotësisht Direktivën 2004/25/KE "Për ofertat e marrjes në detyrë" sipas ligjit nr. 10236, datë 18.2.2010 "Për marrjen nën kontroll të shoqërive me ofertë publike".

Në fushën e kontabilitetit të korporatave, prej vitit 2008 janë shpallur të detyrueshme për zbatim Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (përfshirë përditësimet e vazhdueshme të tyre) dhe Standardet Kombëtare të Kontabilitetit. Standardet Kombëtare të Kontabilitetit janë miratuar nga viti 2008 dhe ndryshimet e tyre janë miratuar që nga korriku 2014 me hyrje në fuqi më 1 janar 2015. Kërkesat e standardeve kombëtare të përmirësuara janë në përputhje me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar (SNRF) për Ndërmarrjet e Mesme dhe të Vogla (SME-të), ndërsa paraqitja e pasqyrave financiare është plotësisht e përafruar me kërkesat e Direktivës së BE-së 2013/34 të Parlamentit dhe Këshillit Evropian, e amenduar (Direktiva e Kontabilitetit).

Ligji nr. 25/2018 "Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare", i cili ka një përafrim të pjesshëm me Direktivën nr. 2013/34/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 26 qershor 2013, "Mbi pasqyrat financiare vjetore, pasqyrat financiare të konsoliduara dhe raportet përkatëse të llojeve të caktuara të ndërmarrjeve", që ndryshon Direktivën 2006/43/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit dhe shfuqizon Direktivat e Këshillit 78/660/KEE dhe 83/349/KEE", e ndryshuar me Direktivën 2014/95/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 22 tetor 2014 dhe Direktivën e Këshillit 2014/102/BE, datë 7 nëntor 2014, siguron harmonizimin me Direktivën e kontabilitetit në lidhje me klasifikimin e njësive ekonomike, grupeve të njësive ekonomike, si dhe me kërkesat e raporteve të ndryshme të menaxhimit.

Nevojiten përpjekje të mëtejshme për të harmonizuar legjislacionin me acquis për pasqyrat financiare vjetore dhe të konsoliduara.

Kapaciteti i Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit, i cili përkthen pa ndryshime nga origjinali SNRF-të, harton dhe mirëmban standardet e kontabilitetit, si dhe monitoron zbatimin e të dyja seteve të raportimit financiar duhet të përforcohet dhe më shumë. Gjithsesi, theksojmë se në ndryshimet ligjore të reja, në ligjin e ri të kontabilitetit, është parashikuar detyrë specifike për KKK, në nenin 24, pika f) e cila përcakton "të monitorojë zbatimin e standardeve të kontabilitetit dhe raportimit financiar", e cila nuk ka qenë e përfshirë në ligjin e mëparshëm.

Në lidhje me fushën e auditimin, ligji nr. 10091, datë 5.3.2009 "Për Auditimin ligjor, Organizimin e Profesionit të Audituesit ligjor dhe të Kontabilistit të Miratuar", i ndryshuar synoi krijimin e bordit të mbikëqyrjes publike si një strukturë e përhershme nga burimet e veta financiare. Bordi i Mbikëqyrjes Publike, i themeluar si autoritet i pavarur rregullator me burimet e tij financiare shërben për të realizuar mbikëqyrjen publike dhe për të siguruar që audituesit ligjorë dhe shoqëritë e auditimit të jenë subjekt i një sistemi që jep siguri për cilësinë e auditimeve të kryera.

AMF-ja në bashkëpunim me konsulentët e projektit ("Forcimi i Kapaciteteve Mbikëqyrëse të Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare (AMF): Fokusimi në Zhvillimin e Tregut të Kapitalit"), ka përfunduar punën për hartimin e projektligjit "Për tregun e kapitaleve".

Projektligji "Për tregun e kapitaleve" synon përafrimin me direktivat-Direktiva 2014/65 / BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 maj 2014 mbi tregjet e instrumenteve financiare

dhe duke ndryshuar Direktivën 2002/92 / KE dhe Direktivën 2011/61 / BE (MiFID II); direktiva 2004/109/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 15 dhjetor 2004, "Për Harmonizimin e kërkesave për transparencë, në lidhje me informacionin rreth emetuesve, titujt e të cilëve janë pranuar për tregtim në një treg të rregulluar dhe që ndryshon direktivën 2001/34/KE"; direktiva 2014/57/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 16 prill 2014, "Për sanksionet penale për abuzimin e tregut"; Rregullorja (BE) nr. 600/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 maj 2014 mbi tregjet e instrumenteve financiare dhe që ndryshon Rregulloren (BE) nr. 648/2012(MiFIR); Rregullorja (BE) nr. 909/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 23 korrikut 2014 për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në Bashkimin Evropian dhe depozitarëve qendrore të letrave me vlerë dhe që ndryshon direktivën 98/26 / KE dhe direktivën 2014/65 / BE; Rregullorja (BE) 2017/1129 mbi prospektin që do të publikohet kur letrat me vlerë ofrohen për publikun ose pranohen për tregtim në një treg të rregulluar, që shfuqizon direktivën 2003/71 / KE; Rregullorja (BE) nr. 462/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e 21 majit 2013 për ndryshimin e Rregullores (KE) nr. 1060/2009 për agjencitë e vlerësimit të kreditit.

Projektligjet, përfshirë dhe RIA, janë dërguar nga Autoriteti në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për të vazhduar procesi i miratimit.

4.6.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Shoqëritë tregtare

Në fushën e shoqërive tregtare, legjislacioni shqiptar në përgjithësi është në përputhje me legjislacionin e BE-së. Ligji nr. 9901, datë 14.4.2008 "Për sipërmarrësit dhe shoqëritë tregtare" rregullon formimin, organizimin dhe sjelljen e organizatave të biznesit në Shqipëri i cili është kryesisht në përputhje me legjislacionin përkatës të BE-së.

Progres i mëtejshëm është bërë me miratimin e ligjit nr. 110/2012 "Për bashkimet ndërkufitare të kompanive tregtare" që përafron legjislacionin shqiptar me kërkesat e Direktivës së BE-së 2005/56 / KE, të 26 tetorit 2005 "Për bashkimet kufitare të kufizuar ndërmarrjet me përgjegjësi "të ndryshuar.

Lidhur me zbatimin e rekomandimeve të Komitetit të Ekspertëve të Këshillit të Evropës për Vlerësimin e Masave kundër Pastrimit të Parave dhe Financimin e Terrorizmit (MONEYVAL), Grupi i Punës, krijuar me urdhër të ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 286, datë 25/10/2018, është në procesin e vlerësimit të hapave që duhet të ndërmerren për krijimin e Regjistri të Pronarëve Përfitues.

Kontabiliteti

Në fushën e kontabilitetit, që nga viti 2008, sipas ligjit nr. 9228, datë 29.4.2004 "Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare", të amenduar, janë përkthyer rregullisht në gjuhën shqipe nën përgjegjësinë e Këshillit Kombëtar të Llogarive (NAC) të gjitha ndryshimet e Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar siç është publikuar nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (IASB), Londër. Ndryshimet e SNRF-ve bëhen të detyrueshme me urdhër të ministrit të Financave dhe Ekonomisë, si dhe publikohen në faqen elektronike të MFE dhe NAC. Në përputhje me praktikën vjetore të BSNK-së, përgatitet dhe publikohet versioni i konsoliduar i SNRF-ve në gjuhën shqipe në faqen e internetit të NAC.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bashkëpunim me Këshillin Kombëtar të Kontabilitetit dhe Bankën Botërore ka miratuar ligjin nr. 25/2018 "Për Kontabilitetin dhe Pasqyrat Financiare"i cili synon përafrimin e mëtejshëm me Direktivën nr. 2013/34/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit Evropian e datës 26 qershor 2013.

Gjatë vitit 2019, në mbështetje të ligjit nr. 10091, datë 5.3.2009 të auditimit ligjor dhe ligjit të ri të kontabilitetit nr. 25/2018, janë miratuar aktet nënligjore si më poshtë:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 17, datë 16.1.2019 "Për përcaktimin e shoqërive të tjera shtetërore ose private, të rëndësishme për interesin e publikut, për shkak të natyrës së biznesit, madhësisë ose numrit të punëmarrësve të tyre";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 505, datë 17.7.2019 "Për miratimin e rregullores së

brendshme së organizimit dhe funksionimit të Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit".

Auditimi

Gjatë vitit 2019, Bordi i Mbikëqyrjes Publike, si anëtar i organizatës ndërkombëtare IFIAR, është bërë pjesë e task-forcës së këtij institucioni (ITRAM), në kuadër të monitorimit të tregut të audituesve ligjorë, të cilët veprojnë në të gjitha vendet anëtare të IFIAR-it. Gjithashtu, një nga arritjet kryesore të BMP-së, është hartimi dhe miratimi i rregullores nr. 9, datë 27.2.2019 "Për rregullimin dhe mbikëqyrjen e funksionimit të profesionit të Kontabilistit të Miratuar dhe organizatave të tyre profesionale", të ndryshuar, në bazë të cilit ka filluar dhe po zhvillohet procesi i verifikimit të kontabilistëve të miratuar dhe organizatave profesionale, të cilat veprojnë në vendin tonë.

Bordi i Mbikëqyrjes Publike është institucion i cili ka përmbushur kërkesat e parashtruara në rekomandimet e MoneyVal, të cilat janë përfshirë dhe në procesin e kontrollit së cilësisë së audituesve ligjorë dhe kontabilistëve të miratuar.

Vlen të përmendet që funksioni i auditimit të brendshëm është i mirërregulluar në sektorin publik dhe funksionon në bazë të ligjit përkatës dhe kuadrit të tij rregullativ. Po ashtu, funksioni i auditimit ligjor dhe rëndësia e tij për shoqëritë tregtare, kanë pasur fokus gjatë planit të mëparshëm dhe janë rregulluar në një ligj të veçantë me struktura dhe kuadër të mirëpërcaktuar.

Ligji i auditimit të brendshëm mbështetet në standardet ndërkombëtare të auditimit të brendshëm dhe në vendin tone është ligji nr. 114/2015 "Për auditimin e brendshëm në sektorin publik".

4.6.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Qendra Kombëtare e Biznesit
- Bordi i Mbikëqyrjes Publike
- Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare
- Banka e Shqipërisë
- INSTAT-i
- Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes
- Instituti Shqiptar i Audituesve të Brendshëm

4.6.1.7 Prioritetet

Shoqëritë Tregtare

- Kuadri ligjor dhe rregullativ i funksionimit të shoqërive tregtare në Shqipëri ka nevojë për përmirësim të qeverisjes koorporative. Në këtë kuadër, zbatueshmëria e një Kodi të Qeverisjes Koorporative, si dhe e modelit të "Tri Linjave Mbrojtëse" (3 lines of defense' model) do të ishin themele të forta për garantimin e mirëmbajtjes së qeverisjes koorporative, midis të tjerash nëpërmjet koordinimit të funksioneve të menaxhimit të riskut dhe auditimit të brendshëm.

- Qendra Kombëtare e Biznesit duhet të mundësojë regjistrimin e ndërmarrjeve, duke lejuar regjistrimin online dhe pa kosto dhe qasjen në të dhëna;

- Të përmirësohet cilësia e raportimit financiar.

Kontabiliteti dhe Auditimi

- Të rrisë përpjekjet në përafrimin e legjislacionit e saj me acquis në fushën e kontabilitetit dhe auditimit dhe të përforcojë më tej kapacitetet zbatuese të këtij legjislacioni;

- Vendosja e kërkesave mbi praninë dhe forcimin e pozicionit të Komitetit të Auditimit brenda organizatave përkatëse është jo vetëm një praktikë e njohur ndërkombëtare, por po ashtu dhe një nga kërkesat e legjislacionit aktual evropian,më specifikisht Direktiva 2006/43/EC e Parlamentit dhe e Këshillit Evropian e 17 Majit 2006 mbi auditimet ligjore të llogarive vjetore dhe të konsoliduara, që amendon Direktivat e Këshillit 78/660/EEC dhe 83/349/EEC dhe shfuqizon Direktivën e Këshillit 84/253/EEC.

- Të sigurojë zbatimin e ligjit të ri për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare.

KAPITULLI 7: E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE

4.7.1.1 Përmbajtja e kapitullit

BE-ja ka rregulla të harmonizuara për mbrojtjen ligjore të të drejtave të pronësisë intelektuale (DPI),të së drejtës së autorit dhe të drejtave të lidhura me të. Rregullat për mbrojtjen ligjore DPI-së përfshijnë, për shembull, patentat dhe markat, dizenjot, shpikjet bioteknologjike dhe produktet farmaceutike. Rregullat për mbrojtjen ligjore së drejtës së autorit dhe të drejtave që lidhen me të përfshijnë, për shembull, librat, filmat, programet kompjuterike dhe transmetimet.

Kapitulli paraqet një vështrim të situatës aktuale të pronësisë intelektuale në Shqipëri, duke përfshirë njohjen me legjislacionin në fuqi dhe ndryshimet përkatëse, por dhe rezultatet konkrete të punës të dy institucioneve përgjegjëse. Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale, si dhe Drejtoria e së drejtës së Autorit pranë Ministrisë së Kulturës janë institucionet kryesore përgjegjëse, të angazhuara direkt me çështjet e Pronësisë Intelektuale në Shqipëri. Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale bashkëpunon me Drejtorinë e të Drejtave të Autorit në aktivitete të përbashkëta, siç parashikohet në Strategjinë Kombëtare të Pronësisë Intelektuale 2016-2020. Të dy institucionet përgatisin, promovojnë, shpërndajnë materiale informative, organizojnë fushata sensibilizimi për institucionet, grupet e interesit dhe publikun nëpërmjet medias elektronike dhe të shkruar, si dhe aktivitete të ndryshme kombëtare dhe ndërkombëtare, si: seminare, konferenca, trajnime etj. Ato bashkëpunojnë me një sërë institucionesh të tjera, siç janë Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve etj., të cilat janë pjesë e mekanizmit zbatues të këtyre të drejtave në Republikën e Shqipërisë.

4.7.1.2 Struktura e kapitullit

Kapitulli "Pronësia intelektuale" ndahet në tre nënkapituj si më poshtë:

- Pronësia industriale;
- E drejta e autorit dhe të drejtat e lidhura;
- Zbatimi i të drejtave të pronësisë industriale.

4.7.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me acquis të BE-së.

Neni 73 "Pronësia intelektuale, industriale dhe tregtare":

- Në përputhje me dispozitat e këtij neni dhe shtojcën V, Palët konfirmojnë rëndësinë që i japin sigurimit të mbrojtjes së përshtatshme dhe efikase, si edhe imponimin e të drejtave të pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare.

- Shqipëria merr përsipër masat e nevojshme për të garantuar. brenda katër viteve pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, si dhe një nivel mbrojtjeje të të drejtave të pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare të njëjtë me atë që ekziston në Komunitet, përfshirë mjetet e efektshme për realizimin e këtyre të drejtave.

- Shqipëria merr përsipër të bëhet palë brenda periudhës së përcaktuar më lart në konventat shumëpalëshe për të drejtat e pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare të përmendura në Shtojcën VI, paragrafi 1. Këshilli i Stabilizim-Asociimit mund të vendosë për të detyruar Shqipërinë të bëhet palë në Konventa të veçanta shumëpalëshe në këtë fushë.

- Nëse ndodhin probleme në fushën e pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare që ndikojnë në kushtet e tregtisë, me kërkesë të një Pale, problemet i dërgohen urgjentisht Këshillit të Stabilizim-Asociimit, me synim arritjen e zgjidhjeve të kënaqshme për palët.

- Forcimi i mbrojtjes së të drejtave të pronësisë intelektuale dhe sigurimi i një niveli mbrojtjeje të njëjtë me atë të vendeve të BE, ka qenë një nga angazhimet e Qeverisë Shqiptare parashikuar në Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit, (neni 73). Në zbatim të këtij angazhimi, janë ndërmarrë masa legjislative dhe aktivitete zbatuese, si në drejtim të përafrimit të legjislacionit kombëtar në fushën e pronësisë intelektuale me acquis, ashtu edhe në drejtim të forcimit të kapaciteteve administrative të institucioneve përgjegjëse në këtë fushë.

Lista e Acquis:

- ligji nr. 9947, datë 7.7.2008, "Për Pronësinë Industriale", ndryshuar me:
- ligji nr. 10/2013, datë 1.3.2013, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9947, datë 7.7.2008 'Për pronësinë industriale";
- ligji nr. 55/2014, datë 24.6.2014, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9947, datë 7.7.2008 'Për pronësinë industriale";
- ligji nr. 17/2017, datë 16.2.2017 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9947, datë 7.7.2008 'Për pronësinë industriale ".
- ligji i lartpërmendur përafrohet plotësisht me acquis e mëposhtme të BE-së:
- Direktiva 98/44/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 6 korrikut 1998 mbi mbrojtjen ligjore të shpikjeve bioteknologjike;
- Direktiva 98/71/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 13 tetor 1998 mbi mbrojtjen ligjore të disenjove;
- Rregullorja e Këshillit (EC) nr. 6/2002 e datës 12 dhjetor 2001 mbi disenjot e Komunitetit;
- Direktiva 87/54/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 16 Dhjetor 1986 mbi mbrojtjen ligjore të topografive dhe produkteve gjysmëpërçues;
- Direktiva 2004/48/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 29 prill 2004 mbi zbatimin e të drejtave të pronësisë intelektuale;
- Direktiva 2015/2436/EC, datë 16.12.2015 "Për harmonizimin e bazës ligjore të vendeve anëtare në lidhje me markat tregtare";
- Rregullorja nr. 1151/2012/EC të datës 21.11.2012 "Për skemat e cilësisë për produktet bujqësore dhe ushqimore";
- Rregullorja nr. (EEC) nr. 1308/2013/EC datë 17.12.2013 "Për krijimin e një organizimi të përbashkët të tregjeve të produkteve bujqësore dhe shfuqizimin e rregulloreve (EEC) nr. 922/72, (EEC) nr. 234/79, (EC) nr. 1037/2001 dhe (EC) nr. 1234/2007".

Ligji 35/2016 "Për të drejtën e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to është përafruar plotësisht me:

- Direktivën 2006/116/KE, të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 12 dhjetor 2006, "Mbi afatin e mbrojtjes së së drejtës së autorit dhe disa të drejtave të lidhura" e amenduar";
- Direktivën 2004/48/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 29 prill 2004, "Mbi zbatimin e të drejtave të pronësisë intelektuale";
- Direktivën 2001/29/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 22 maj 2001, "Mbi harmonizimin e disa aspekteve të së drejtës së autorit dhe të drejtave të lidhura me të në shoqërinë e informacionit";
- Direktivën 2001/84/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 27 shtator 2001, "Mbi të drejtën e rishitjes në dobi të autorit të një vepre origjinale të artit";
- Direktivën 96/9/ KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 11 mars 1996, "Mbi mbrojtjen ligjore të bazave të të dhënave";
- Direktivën 2009/24/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 23 prill 2009, "Mbi mbrojtjen ligjore të programeve kompjuterike";
- Direktivën 2006/115/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 12 dhjetor 2006, "Mbi të drejtën e qirasë dhe të drejtën e kreditimit dhe mbi disa të drejta që lidhen me të drejtën e autorit në fushën e pronësisë intelektuale".

Ky ligj është përafruar pjesërisht me:

- Direktivën e Këshillit 93/83/KEE, datë 27 shtator 1993, "Mbi koordinimin e rregullave të caktuara në lidhje me të drejtën e autorit dhe të drejtave të lidhura me të drejtën e autorit të aplikueshme në transmetimet satelitore dhe ritransmetimet kabllore";
- Direktivën 2014/26/ BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 26 shkurt 2014, "Për menaxhimin kolektiv të së drejtës së autorit dhe të drejtave të lidhura me të dhe licencimi multi - territorial i të drejtave në veprat muzikore për përdorim në internet në tregun e brendshëm",

4.7.1.4 Situata aktuale / përmbledhja

Në fushën e Pronësisë Industriale vizioni i DPPI në lidhje me sistemin e mbrojtjes së të drejtave të pronësisë industriale është ndërtimi i një sistemi më të fortë të Pronësisë Industriale në Republikën e Shqipërisë, që siguron mbrojtje efektive të objekteve PI-së, inkurajon kreativitetin dhe inovacionin në shërbim të nxitjes së rritjes ekonomike dhe kulturore, si dhe zhvillimit shkencor në Republikën e Shqipërisë. Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale, me mbështetjen e vazhdueshme të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë ka ndërmarrë iniciativa për reformimin e Sistemit të Pronësisë Industriale në vend.

Neni 189 i ligjit nr. 9947, datë 7.7.2008 "Për Pronësinë Industriale", i ndryshuar, përcakton Drejtorinë e Përgjithshme të Pronësisë Industriale (DPPI) si një institucion publik jobuxhetor që regjistron, administron dhe promovon objektet e PI, dhe funksionon si një agjenci autonome nën mbikëqyrjen e ministrit përgjegjës për ekonominë.

Kapacitetet administrative të DPPI-së janë forcuar; me strukturën e re administrative numri i punonjësve është rritur në 39 dhe aktualisht DPPI është në proces rekrutimi të punonjësve të rinj.

Është krijuar Qendra e trajnimeve në fushën e PI, në Drejtorinë e Koordinimit, Promovimit, Trajnimit dhe Analizave në DPPI. Struktura e re ka mundësuar trajnimin e institucioneve të tjera të përfshira në sistemin e PI-së dhe rritjen e ndërgjegjësimit të publikut rreth rolit të Pronësisë Industriale në tregun shqiptar, duke ndikuar kështu në rritjen e numrit të aplikimeve.

Shqipëria është anëtare e shumë marrëveshjeve ndërkombëtare në fushën e pronësisë industriale. DPPI përfaqëson Shqipërinë në Organizatën Evropiane të Patentave (EPO), në Organizatën Botërore të Pronësisë Intelektuale dhe ka filluar procedurat për anëtarësim në Zyrën e Pronësisë Intelektuale të Pronësisë Industriale (EUIPO).

- Në vitin 2018 numri i aplikimeve për ripërtëritje markash kombëtare dhe ndërkombëtare (Marrëveshja e Madridit) arriti në 3036 aplikime në krahasim me 2884 aplikime të vitit 2017, pra kemi një rritje prej 5% më shumë në vitin 2018.

- Gjatë vitit 2018 janë regjistruar në total 816 marka ku pjesën më të madhe të regjistrimeve e përbejnë ato të vitit 2017. Ndërkohë, gjatë vitit 2017 janë regjistruar një numër prej 803 markash, pra kemi një rritje prej 1.6% më shumë në 2018.

- Numri i aplikimeve shqiptare që kanë kërkuar shtrirje ndërkombëtare nëpërmjet Marrëveshjes së Madridit gjatë vitit 2018 është rritur me 68% krahasuar me vitin 2017.

Gjatë vitit 2018 ka pranuar 921 aplikime për patenta krahasuar me 813 aplikime të depozituara në vitin 2017, pra kemi një rritje prej 13.2 % të numrit të aplikimeve për patenta. Nga këto aplikime, 15 aplikime janë aplikime kombëtare me aplikantë nënshtetas shqiptarë, dhe 906 aplikime për patenta, janë patenta të lëshuara nga Zyra Evropiane e Patentave të cilat kërkojnë mbrojtje në Shqipëri. Gjatë periudhës 2018-2019 DPPI mori pjesë në 33 procedura gjyqësore.

Kuadri ligjor në fushën e së drejtës së autorit është përafruar pothuajse plotësisht me direktivat e Bashkimit Evropian.

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje/është mesatarisht e përgatitur në fushën e të drejtave të pronësisë intelektuale. Disa përparime janë shënuar gjatë periudhës raportuese, sidomos me përafrimin me acquis të BE-së në fushën e të drejtave të pronësisë industriale, si edhe në përmirësimin e funksionimit të agjencive të administrimit kolektiv. Rekomandimet e vitit të kaluar janë përmbushur pjesërisht dhe vazhdojnë të jenë të vlefshme.

Në vitin e ardhshëm, Shqipëria duhet veçanërisht:

- të intensifikojë përpjekjet për të përafruar me acquis të BE-së legjislacionin për të drejtën e autorit dhe të drejtat e lidhura me të;

- të përmirësojë më tej funksionimin e agjencive të administrimit kolektiv dhe pagesën e honorarëve të mbajtësit e të drejtave.

Ligji për të drejtën e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to sjell harmonizim të legjislacionit për të drejtën e autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me të, me Direktivat e Bashkimit Evropian në këtë fushë, me qëllim garantimin dhe mbrojtjen e respektimit të të drejtave të autorit në të njëjtin nivel, nga pikëpamja juridike, me ato të vendeve të Bashkimit

Evropian, detyrim që buron drejtpërsëdrejti nga neni 73 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit.

Drejtoria e të Drejtave të Autorit ushtron veprimtarinë në bazë dhe për zbatim të ligjit nr. 35/2016 "Për të drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to". Kjo drejtori bashkëpunon me autoritetet shtetërore kompetente, aktorë të cilët kanë një rol të rëndësishëm në fushën e të drejtave të autorit, në zbatim të ligjit.

Sporteli Unik në Administrimin e së drejtës së Autorit – SUADA i regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, ka qëllim kryerjen e funksionit të mbledhjes së tarifave të shpërblimit nga përdorimi i veprave të së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to nga subjektet përdorues, si një sportel i vetëm në emër të të gjitha agjencive të administrimit kolektiv të licencuara, si dhe shpërndarjen e këtyre të ardhurave te këto agjenci në përputhje me legjislacionin në fuqi. Më pas, këto agjenci bëjnë shpërndarjen e të ardhurave te titullarët e të drejtave që përfaqësojnë.

Sporteli unik ndihmon në mënyrë të veçantë në respektimin e ligjit për të drejtën e autorit për faktin se duke nënshkruar një autorizim të vetëm, subjekti përdorues detyrohet të paguajë automatikisht të gjitha agjencitë njëherazi dhe jo disa prej tyre, pasi shpesh herë ndeshej problematika kur një subjekt arrinte marrëveshjen me disa prej tyre, por jo me të gjitha agjencitë. Në zbatim të ligjit nr. 35/2016 "Për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtave të tjera të lidhura me to", administrimi kolektiv kryhet nga agjencia e administrimit të të drejtave të autorit, që kanë si objekt të veprimtarisë së tyre mbledhjen e të ardhurave për përdorimin e veprave dhe shpërndarjen e tyre të titullarët e së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to. Agjencia e administrimit kolektiv licencohet nga ministria përgjegjëse për të drejtat e autorit pas propozimit nga Drejtoria e së drejtës të Autorit (DDA). Licenca e agjencive të administrimit kolektiv për ushtrimin e veprimtarisë është e vlefshme për 3 vjet, si dhe mund të jetë e rinovueshme.

Licencimi dhe ri licencimi i fundit i agjencive të administrimit kolektiv është kryer në vitin 2018 në fushën e së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to.

Agjencitë e administrimit kolektiv mbikëqyren nga Drejtoria e së drejtës së Autorit mbi të gjithë veprimtarinë e funksionimit të tyre. Në 2018-ën janë licencuar katër agjenci në fushën e së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura konkretisht: Agjencia Albautor për të drejtat e autorëve në fushën e të drejtave të autorëve të veprave letrare dhe artistike, Agjencia "AKDIE" për të mbrojtur të drejtat e artistëve interpretë dhe/ose ekzekutues të veprave, Agjencia "FMAA"- në fushën e kinematografisë dhe të veprave të tjera audiovizuale. Agjencia "GRAMM-A"– Agjenci e administrimit kolektiv të mbajtësve të prodhuesve të fonogrameve dhe videogrameve.

Në fushën e zbatimit të pronësisë intelektuale:

Inspektorati Shtetëror për Mbikëqyrjen e Tregut është përgjegjës për inspektimin, kontrollin dhe zbatimin e së drejtës së autorit dhe të drejtave të lidhura me to.

Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut është konstituar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 36, datë 20/01/2016. Organika e tij, përcakton ndër tjera Drejtorinë e Pronësisë Intelektuale dhe Industriale të përbërë nga Sektori i së Drejtës së Autorit (SDA) dhe Sektori i Pronësisë Industriale (SPI). Sektori i së Drejtës së Autorit e mbështet veprimtarinë e tij mbi ligjin nr. 35/2016 "Për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtat e Tjera të Lidhura me To". Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut dhe përkatësisht Sektori i së Drejttës së Autorit është garantues i mbrojtjes dhe respektimit të të drejtave të autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to, sipas përcaktimit të legjislacionit respektiv.

Gjatë vitit 2018 janë kryer 401 inspektime mbi të drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to dhe janë vendosur 105 dënime administrative kryesore. Gjatë vitit 2019 janë kryer 329 inspektime mbi të drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to dhe janë vendosur 29 dënime administrative kryesore.

Inspektorati është në proces të forcimit të kapaciteteve të tij. Në kuadër të reformave të kryera në fushën e pronësisë industriale, ngritja e strukturës institucionale përgjegjëse për garantimin

dhe konstatimin e rasteve të shkeljeve të të drejtave të Pronësisë Industriale është një ndër arritjet kryesore. Me ngritjen e ISHMT-së, është krijuar dhe një sektor i veçantë i cili ka në përgjegjësinë e tij mbrojtjen e konsumatorit, si dhe të drejtave të pronarëve të titujve të pronësisë industriale nëpërmjet monitorimit të tregut, si dhe ankesave të mbajtësve të së drejtës. Në Gusht 2018, janë kryer vizitat e para inspektuese në tregun vendas duke zbatuar sistemin online E-Inspektimi. Gjatë përvojës së tij gjatë vitit 2018, SPI ka kryer 336 vizita inspektuese në fokus të cilave ka qenë ndërgjegjësimi dhe zbatimi i legjislacionit të pronësisë industriale në mënyrë që të lehtësojë bizneset, mbajtësit e së drejtave, dhe konsumatorët në tregun e brendshëm. Në kuadër të inspektimeve ex officio, SPI ka organizuar takim me përfaqësuesit e markave tregtare dhe ka bërë kërkesë zyrtare për të bashkëpunuar me to. Gjatë kësaj periudhe janë vendosur gjithsej 74 masa administrative, nga të cilat 69 paralajmërime dhe 5 gjoba.

Gjatë vitit 2019, kanë mbërritur 10 ankesa pranë ISHMT-së për shkelje të të drejtave të markave tregtare. Në dhjetëmujorin e vitit 2019 kanë mbërritur vetëm dhjetë kërkesë-ankesa, prej të cilave pesë janë trajtuar pasi të tjerat nuk plotësonin kushtet për t'u legjitimuar si kërkues-ankues referuar ligj nr. 9947 "Për Pronësinë industriale". Gjatë kësaj periudhe, është përgatitur dhe dorëzuar pranë MFE-së, një relacion për ndryshimin ligjor të ligj nr. 9947, datë 7.7.2008 "Për pronësinë industriale". Amendimi apo akti nënligjor i domosdoshëm në zbatim të LPI-së, nevojitet të reflektojë përkufizimin ligjor dhe ndarjen midis cenimit të të drejtave të pronësisë industriale dhe falsifikimit të mallrave, masën e kundërvajtjes administrative në rastin e cenimit dhe falsifikimit apo dhe ndarjen midis procesit administrativ dhe atij penal. Kjo përpjekje ligjore është ende në proces pasi janë në proces rekrutimi ekspertët të cilët do të asistojnë në përmirësimin e kuadrit ligjor.

4.7.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Në Planin Kombëtar të Integrimit Evropian 2018, është parashikuar harmonizimi i Direktivës së Sekretit Tregtar me ligjin në fuqi për Pronësinë Industriale deri në fund të vitit 2019. Gjithashtu, një tjetër angazhim që DPPI do të ndërmarrë, i cili do të parashikohet në Planin Kombëtar të Integrimit Evropian 2020-2022 është hartimi i Strategjisë së re Kombëtare për Pronësinë Intelektuale (2021-2025), duke përfshirë dhe institucionet e tjera ligjzbatuese, pjesë e sistemit të pronësisë intelektuale në Republikën e Shqipërisë.

Gjithashtu, DPPI mbështetet në më shumë se 14 marrëveshje dhe konventa ndërkombëtare që Shqipëria ka nënshkruar në fushën e Pronësisë Industriale.

Në kuadër të zbatimit të Strategjisë Kombëtare për të Drejtat e Pronësisë Intelektuale (2016-2020), DPPI, si prioritet në politikat e saj, ka përmbushur objektivin e përcaktuar në dokumentin strategjik për rritjen e nivelit të ndërgjegjësimit me shkollat e arsimit parauniversitar dhe universitar me qëllim të ofrimit dhe shpërndarjes së informacionit në lidhje me të drejtat e pronësisë industriale dhe në përgjithësi me parimet bazë të pronësisë intelektuale.

Gjatë vitit 2018 janë depozituar në DPPI, 2235 aplikime të reja për regjistrimin e objekteve të PI-së krahasuar me 1993 aplikime në total që ishin në vitin e kaluar nga të cilat 1294 aplikime për marka, 921 aplikime për patenta, 16 aplikime për disenjo industriale, 2 aplikime për tregues gjeografikë dhe emërtime origjine dhe 2 aplikime për modele përdorimi.

Gjatë procesit të ekzaminimit të këtyre objekteve janë lëshuar 1629 certifikata regjistrimi për aplikimet kombëtare në lidhje me objektet e PI, janë ripërtërirë 3692 regjistrime të objekteve të PI, si dhe janë shqyrtuar dhe pasqyruar në regjistër 420 ndryshime në lidhje me to.

Në total DPPI, gjatë ekzaminimit të aplikimeve të objekteve të PI në vitin 2018 ka hartuar dhe lëshuar 11 731 akte administrative në lidhje me objektet e Pronësisë Industriale, si dhe ka publikuar 38 Buletine Zyrtare të Objekteve të PI.

Ndërkohë nga Sistemi i Madridit janë depozituar 2877 aplikime për marka ndërkombëtare dhe janë regjistruar 2843 aplikime, janë regjistruar 2843 aplikime, ndërsa nga Marrëveshja e Hagës për regjistrimin ndërkombëtar të disenjove janë depozituar 137 aplikime ndërkombëtare për disenjo industriale dhe janë rregjistruar 119 disenjo industriale.

Nga sistemi i Madridit në vitin 2018 janë regjistruar 2843 marka në krahasim me 2735 që u

regjistruan në vitin 2017, duke shënuar një rritje me 3.8%.

Për herë të parë që nga krijimi i DPPI, numri i aplikimeve për regjistrimin e markave tregtare arriti në shifrën 1294, ndërsa numri i aplikimeve për patenta arriti në 921 aplikime. Në vitin 2018, DPPI-ja shënoi rekord të aplikimeve të huaja dhe vendase, duke i dyfishuar dhe trefishuar ato në krahasim me tri apo katër vite më parë.

Ministria e Kulturës/Drejtoria për të Drejtën e Autorit gjatë vitit 2019 ka fituar procesin gjyqësor në të cilin ishte paditur nga subjekte të ndryshëm përdorues mbi vendimin e KKDA-së "Për miratimin e metodologjisë dhe masës së tarifave të shpërblimit të veprave të mbrojtura nga e drejta e autorit në sistemin e administrimit kolektiv". Ky proces gjyqësor është gjykuar nga Gjykata Administrative e Apelit, si shkallë e parë, pasi akti është cilësuar si akt nënligjor normativ. Metodologjia e masës së tarifave ka krijuar një stabilitet në tregun e së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to dhe ka zgjidhur luhatjen e tarifave që vendoseshin më parë në mënyrë të ndryshme nga AAK-ja.

Ministria e Kulturës, në bashkëpunim me Inspektoratin Shtetëror të Mbikëqyrjes së Tregut kanë hartuar draft memorandumin e bashkëpunimit ndërmjet këtyre dy institucioneve. Nënshkrimi i tij pritet të sjellë rritjen e eficiencës së funksionimit të mbikëqyrjes së veprimtarisë tregtare të operatorëve ekonomikë bazuar në respektimin dhe garantimin e të drejtave të pronësisë intelektuale.

Gjithashtu, me qëllim forcimin e masave për mbrojtjen e së drejtës së autorit, më, datë 18 Korrik 2019 është miratuar ligji nr. 44/2019 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, "Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar.

Me ndryshimet e kryera janë shtuar rastet e shkeljeve të së drejtës së autorit, si dhe është parashikuar masa ndëshkuese më të rënda, dënim deri në 3 vjet në rastin e bashkëpunimit ose përsëritjes së shkeljes.

Lidhur me të drejtat e pronësisë industriale, qeveria miratoi në maj 2018 akte nënligjore për markat dhe mbrojtjen ligjore të dizenjove. Qëllimi i këtij legjislacioni ishte të plotësohej përputhshmëria e kuadrit ligjor me acquis të BE-së në këto fusha. Një tjetër vendim i qeverisë i miratuar gjatë periudhës raportuese synon që legjislacioni mbi patentat për shpikjet dhe modelet e përdorimit të përafrohet më tej me acquis të BE-së.

Në vitin 2018, numri i aplikimeve për regjistrimin e markave tregtare u rrit me 24.4% krahasuar me 2017-ën dhe aplikimet për patentat dhe modelet e përdorimit u rritën me 11.7%. Për sa i përket zbatimit, gjatë periudhës raportuese, Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale mori pjesë në 27 procedime gjyqësore.

Në vitin 2018, divizioni i së drejtës së autorit pranë ISHMT-së realizoi 401 inspektime në total. Këto inspektime rezultuan në 105 masa administrative që konsistuan në 98 gjoba dhe 7 paralajmërime. Për të njëjtën periudhë, divizioni i pronësisë industriale pranë ISHMT-së realizoi 336 inspektime në total, që rezultuan në 76 masa administrative (71 paralajmërime dhe 5 gjoba).

Përveç kësaj, gjatë periudhës raportuese, administrata doganore pezulloi hedhjen në treg të 8 334 produkteve të dyshuara se shkelin të drejtën e pronësisë intelektuale. Megjithatë, ka ende shqetësime lidhur me numrin e lartë të produkteve të falsifikuara në vend.

4.7.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Dy institucionet kryesore përgjegjëse për pronësinë intelektuale në Republikën e Shqipërisë janë Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale (DPPI) dhe Drejtoria e të Drejtave të Autorit (DDA). DPPI është një agjenci autonome nën mbikëqyrjen e Ministrit të Ekonomisë dhe Financave, e cila regjistron, administron dhe promovon objektet e PI-së. Në Ministrinë e Kulturës, DDA-ja është drejtoria e ngarkuar me ligj për respektimin e së drejtës së autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me to në RSH. DPPI është një agjenci publike nën mbikëqyrjen e Ministrit të Ekonomisë dhe Financave e cila regjistron, administron dhe promovon objektet e PI-së. Në Ministrinë e Kulturës, DDA-ja mundëson dhe ofron asistencë mbi rastet e cenimit të së drejtës së autorit ndaj autorëve, si dhe bashkëpunon me Inspektoratin, i cili mbikëqyr zbatimin e ligjit nr. 35/2016

Institucione të tjera, të përfshira në procesin e zbatimit, janë si më poshtë:
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut;
- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
- Autoriteti i Mediave Audiovizive;
- Policia e Shtetit – Drejtoria e Krimit Ekonomik;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë;
- Shkolla e Magjistraturës.

4.7.1.7 Prioritetet

Në kuadër të rekomandimeve të përcjella nga Nënkomiteti i Tregut të Brendshëm 21 shkurt 2019 citohet se:

- Shqipëria duhet të vazhdojë përpjekjet e saj për të zbatuar në mënyrë efektive të drejtat e pronësisë intelektuale, veçanërisht në luftën kundër mallrave të falsifikuara.

- Shqipëria inkurajohet të sigurojë që autoritetet e zbatimit të ligjit, si dhe gjykatat të trajnohen vazhdimisht në fushën e pronësisë intelektuale dhe forcohen më tej në lidhje me burimet financiare dhe njerëzore. Prioritet ndërinstitucional në këtë fushë mbetet hartimi dhe miratimi i strategjisë së re kombëtare për pronësinë intelektuale (2021-2025) ku përfshihen institucione ligj zbatuese.

Në kuadër të zbatimit të Strategjisë Kombëtarë për Pronësinë Intelektuale (2016-2020) Ministria e Kulturës përmes Drejtorisë për të Drejtën e Autorit, si një prioritet në politikat e saj, ka përmbushur pjesën e ndërgjegjësimit me shkollat e arsimit para-universitar dhe atij universitar me qëllim dhënien dhe shpërndarjen e informacionit sa u takon të drejtave të autorit. Këto aktivitete janë zhvilluar në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Pronësisë Industriale dhe do të vijojnë dhe në vitet në vijim për të rritur ndërgjegjësimin te brezat e rinj dhe të komunitetit në tërësi. Drejtoria e të drejtave të autorit në këtë kuadër parashikon organizimin e fushatave ndërgjegjësuese për komunitetin e biznesit dhe shoqërisë në tërësi; Trajnimin e vazhdueshëm të sistemit gjyqësor si një nga hallkat kryesore në gjithë këtë proces;

- Në lidhje me legjislacionin e BE-së, Ministria e Kulturës ka planifikuar të harmonizojë 3 direktiva brenda vitit 2020. Ministria e Kulturës aktualisht është duke punuar për të harmonizuar Direktivën 2012/28 / BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 25 tetorit 2012 "Për përdorime të caktuara të veprave pa autor". Kjo direktivë do të harmonizohet pjesërisht, sepse disa nene të Direktivës mund të zbatohen vetëm për shtetet anëtare të BE-së dhe prandaj nuk mund të harmonizohet plotësisht. Aktualisht, projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit nr. 35/2016 "Për të drejtat e autorit dhe të drejtat e lidhura", duke harmonizuar Direktivën e veprave pa autor është në fazën e konsulencës publike.

Në vitin 2020, Ministria e Kulturës ka planifikuar të harmonizojë dy direktiva të tjera:

- Direktiva 2011/77/BE, e cila do të përditësojë kushtet e mbrojtjes të së drejtës të autorit dhe disa të drejtave të tjera të lidhura me to me mbrojtjen aktuale në BE.

- Direktiva (BE) 2017/1564, e cila sjell risi në mbrojtjen sa i takon përdorimit kundrejt personave me aftësi të kufizuar, si dhe një harmonizim e të drejtave të autorit në shoqërinë e informacionit.

Në zbatim të ligjit për të drejtën e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to, është hartuar draft vendimi për të drejtën e shpërblimit për riprodhimin e veprave të autorit për përdorim privat ose përdorim tjetër personal. Miratimi i tij nuk është finalizuar ende për shkak të specifikave që ky akt mbart.

KAPITULLI 8: POLITIKA E KONKURRENCËS

4.8.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Politika e Konkurrencës në Evropë është një pjesë thelbësore e tregut të brendshëm. Qëllimi i

saj është të sigurojë për të gjithë në Evropë mallra dhe shërbime me cilësi më të mirë me çmime më të ulëta. Politika e konkurrencës ka të bëjë me aplikimin e rregullave për t'u siguruar që kompanitë konkurrojnë drejt me njëra-tjetrën. Kjo inkurajon ndërmarrjen dhe efikasitetin, krijon një zgjedhje më të gjerë për konsumatorët dhe ndihmon në uljen e çmimeve dhe përmirësimin e cilësisë. Këto janë arsyet pse BE lufton sjelljen antikonkurruese, rishikon bashkimet dhe ndihmën shtetërore dhe inkurajon liberalizimin.

Rregullat e BE mbrojnë konkurrencën e lirë. Ato përfshijnë rregulla antitrusti kundër marrëveshjeve kufizuese midis kompanive dhe abuzimit të pozitës dominuese dhe gjithashtu përfshijnë rregulla për përqendrimet midis kompanive që do të pengonin dukshëm konkurrencën. Rregullat e BE gjithashtu përcaktojnë një sistem të kontrollit të ndihmës shtetërore. Qeveritë lejohen të japin ndihmë shtetërore vetëm nëse plotësohen kushtet kufizuese, me qëllim parandalimin e shtrembërimit të konkurrencës.

4.8.1.2 Struktura e kapitullit

- Politika e Konkurrencës
- Ndihma Shtetërore
- Liberalizimi

4.8.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe Acquis së Bashkimit Evropian

Bashkëpunimi ndërmjet BE-së dhe Shqipërisë në lidhje me politikat e konkurrencës, rregullohet në disa nene të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit. Së pari, në Titullin IV "Përafrimi i legjislacionit, imponimi i ligjeve dhe rregullat e konkurrencës", neni 70 përcakton se Shqipëria do të përpiqet që të sigurojë që ligjet e saj ekzistuese dhe legjislacioni i ardhshëm të shkojë gradualisht drejt përputhjes me acquis të Komunitetit dhe se do të sigurohet që legjislacioni ekzistues dhe i ardhshëm të zbatohet dhe imponohet si duhet.

Neni 71 (Konkurrenca dhe dispozitat e tjera ekonomike) përcakton qartë se dispozitat në vijim pjesë të këtij neni, si marrëveshjet e ndaluara ndërmjet sipërmarrjeve, vendimet e marra nga grupe ndërmarrjesh dhe praktika të koordinuara ndërmjet ndërmarrjeve të cilat kanë si objekt të tyre ose pasojë, parandalim, kufizim ose shtrembërim të konkurrencës; abuzim me pozitën dominuese, nga një ose më shumë ndërmarrje në territorin e Komunitetit apo të Shqipërisë si një e tërë ose në një pjesë të konsiderueshme të tyre; çdo ndihme shtetërore e cila shtrembëron ose rrezikon të shtrembërojë konkurrencës duke favorizuar ndërmarrje të caktuara ose prodhime të caktuara, nuk janë në përputhje me funksionimin e duhur të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit. Me qëllim përmbajtjes jo vetëm të dispozitave të MSA-së, por edhe të legjislacionit të BE, Shqipëria është angazhuar në përafrimin e legjislacionit të saj të brendshëm me atë të BE-së.

Konkretisht, gjatë takimit shpjegues, delegacionet shqiptare dhe ajo maqedonase u njohën me direktivat, aktet ligjore dhe politikat e konkurrencës së Bashkimit Evropian, nenet e Traktatit të Funksionimit të BE (TFEU), legjislacionin përkatës për procedurat, zbatimin e tyre, Kodin e Praktikave më të mira lidhur me konkurrencën, si më poshtë:

- Nenet e Traktatit të Lisbonës, neni 101-102, 106, 107 dhe 108 i Traktatit të Funksionit të BE-së;
- Rregullorja e Këshillit Evropian (EC) nr. 1/2003, datë 16 dhjetor 2002 "Për zbatimin e rregullave të konkurrencës të përcaktuara në nenet 81 dhe 82 të Traktatit;
- Rregullorja e Komisionit Evropian (EC) nr. 773/2004, e datës 7 prill 2004 mbi kryerjen e procedurave nga ana e Komisionit në mbështetje të neneve 81 dhe 82 të Traktatit të KE-së;
- Rregullorja e Këshillit Evropian (EC) nr. 139/2004, të datës 20 janar 2004 "Mbi kontrollin e përqendrimeve ndërmjet ndërmarrjeve" (Rregullorja e Përqendrimit të KE);
- Rregullorja e Komisionit 802/2004 e datës 21 prill 2004 që implementon Rregulloren e këshillit (EC) nr. 139/2004 mbi kontrollin e përqendrimeve ndërmjet ndërmarrjeve;
- Programi i Lehtësimit nga Gjobat;
- Rregullorja de minimis;
- Ndihma shtetërore, rregullat substanciale;
- Ndihma Shtetërore, procedurat;

- Rregulloret e Bllokut të Përjashtimeve;
- Njoftim i Komisionit për rikuperimin e ndihmës shtetërore të paligjshme dhe të papajtueshme (rastet e keqpërdorimit të ndihmës) etj.;
- Shërbimet e Interesit Ekonomik në Shërbime të të Gjitheve (SGEI);
- Ndihma Shtetërore, zonat tematike etj.

4.8.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka arritur një farë niveli përgatitjeje dhe është përgatitur në fushën e politikës së konkurrencës, duke bërë përparime lidhur me përafrimin e kuadrit ligjor. Gjithashtu po ndiqen procedurat për përafrimin ligjor dhe zbatimin e tij në fushën e ndihmës shtetërore. Angazhimi për të siguruar pavarësinë operacionale të Komisionit të Ndihmës Shtetërore dhe të forcojë kapacitetet e Njësisë së Ndihmës Shtetërore, mbeten në fokus.

Kuadri ligjor është në përputhje me acquis dhe dispozitat e MSA-së. Ligji nr. 9121/2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës" është kryesisht në përputhje me Nenin 101 mbi marrëveshjet e ndaluara dhe Nenin 102 për abuzimet me pozitën dominuese të TFBE. Ai parashikon gjithashtu kontrollin ex ante të përqendrimeve në përputhje me Rregulloren e Përqendrimeve. Legjislacioni sekondar është gjerësisht në përputhje me rregulloret relevante të BE-së dhe udhëzimet e Komisionit.

Në thelb të tij, Autoriteti i Konkurrencës nëpërmjet veprimtarisë së tij, synon për një treg sa më funksional dhe objektiv, për një mirëfunksionim të tregjeve i cili të sigurojë edhe mirëqenien e konsumatorëve edhe për t'i bërë tregjet më të hapura për hyrjet e reja dhe konkurruese. AK ka ndërhyrë në shumë sektorë të ekonomisë, në të cilat janë evidentuar dhe zbuluar praktika antikonkurruese, duke marrë masat e duhura për rikthimin e konkurrencës në treg. Gjithashtu, janë përdorur gjerësisht instrumentet e duhura për rritjen e kulturës dhe advokacisë së konkurrencës, në synim edhe të ndërgjegjësimit të aktorëve në treg për rregullat dhe parimet e konkurrencës. AK ka vijuar procesin e përafrimit të legjislacionit me atë të acquis të BE-së, në synim të një kuadri të plotë ligjor në fushën e konkurrencës. Veprimtaria e institucionit ka qenë në zbatim të ligjit dhe Politikës së Konkurrencës, duke trajtuar me kujdes ankesat lidhur me problematikat që shfaqen në tregje të ndryshme, si dhe të detyrave të përcaktuara në raportet e progresit nga Komisioni Evropian.

Për sa i përket ndihmës shtetërore, kuadri ligjor është gjerësisht në përputhje me acquis dhe me dispozitat e MSA-së. Ligji për ndihmën shtetërore, i amenduar në vitin 2016, reflekton Nenet 107 dhe 108 të TFBE-së në lidhje me përkufizimin e pajtueshmërisë ose papajtueshmërisë për ndihmë shtetërore, si dhe procedurat. Për sa i përket kuadrit institucional, Komisioni i Ndihmës Shtetërore është përgjegjës për zbatimin e ligjit për ndihmën shtetërore. Ministria e Financave dhe Ekonomisë, i cili është një institucion që jep ndihmë, vazhdon të përcaktojë formën organizative. KNSH nuk mund të konsiderohet një autoritet i pavarur operacional, siç kërkohet nga MSA.

Ligji për ndihmën shtetërore parashikon që masat e reja të ndihmës duhet t'i dërgohen Komisionit, gjithashtu të jenë të pajtueshme para se të zbatohen. Komisioni i Ndihmës Shtetërore mund të urdhërojë rikthimin e ndihmave të kundërligjshme, të papajtueshme. Vendimet e saj mund të apelohen në gjykatë.

Kapaciteti zbatues i Sekretariatit të KNSH ngre shqetësime serioze, pasi aktualisht është i pamjaftueshëm dhe duhet të forcohet në mënyrë të konsiderueshme

Ende duhet të tregohet se ligji për ndihmën shtetërore po zbatohet në mënyrë efektive. Shkalla e zbatimit për kontrollin e ndihmës shtetërore është shumë i ulët. Gjatë periudhës 2018-2019 Komisioni vlerësoi 10 skema të ndihmës shtetërore, 4 nga të cilat ishin raste ex officio. Asnjë vendim negativ nuk është marrë. Është e rëndësishme që rregullat e ndihmës shtetërore të pasqyrohen strategjinë e menaxhimit të financave publike. Po aq e rëndësishme është rritja e rolit këshilluese të KNSH-së për ministritë e linjës dhe autoritetet rajonale dhe vendore. Zbatimi i rregullave të ndihmës shtetërore duhet të mbikëqyret më tej në projektet e mëdha mes Shqipërisë dhe shteteve të tjera. Duhet të rritet advokimi mes ofruesve të ndihmës për të mundësuar

njoftim paraprak të KNSH-së për masat e ndihmës.

Kuadri ligjor që ofron ligji për Ndihmën Shtetërore është i zbatuar për të gjithë personat juridikë dhe fizikë që kryejnë aktivitet ekonomik. Nuk ka pasur hetim të ndihmës shtetërore për ndërmarrjet publike apo ndërmarrjet me të drejta të veçanta ose ekskluzive. Shqipëria duhet të demonstrojë më qartë që i zbaton rregullat e financimit të shërbimeve me interes të gjerë ekonomik.

Në lidhje me liberalizimin, ligjet për mbrojtjen e konkurrencës dhe për ndihmën shtetërore janë të zbatueshme për ndërmarrjet publike dhe ndërmarrjet me të drejta të veçanta ose ekskluzive, përveç rasteve kur zbatimi i tyre pengon kryerjen e detyrave të veçanta të shërbimeve me interes të përgjithshëm ekonomik që u caktohen atyre.

4.8.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Autoriteti i Konkurrencës e mbështet veprimtarinë e tij në ligjin nr. 9121, datë 28.7.2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar, si dhe në një set të plotë aktesh nënligjore, përfshirë rregullore dhe udhëzime konkrete. Ligji dhe kuadri ligjor dytësor janë plotësisht të përfaruar me kuadrin ligjor të BE-së në fushën e konkurrencës, ndër të tjera me nenet e Traktatit të Lisbonës, neni 101-102, 106 i Traktatit të Funksionit të BE-së; Rregulloren e Këshillit Evropian (EC) nr. 1/2003, datë 16 Dhjetor 2002 "Për zbatimin e rregullave të konkurrencës të përcaktuara në nenet 81 dhe 82 të Traktatit; Rregulloren e Këshillit Evropian (EC) nr. 139/2004, të datës 20 janar 2004 "Mbi kontrollin e përqendrimeve ndërmjet ndërmarrjeve" (Rregullorja e Përqendrimit të KE); Njoftimin e Komisionit mbi përcaktimin e tregut përkatës për qëllimet e ligjit komunitar të konkurrencës; Njoftimin e Komisionit mbi imunitetin nga gjobat dhe uljen e gjobave në rastet e karteleve ; Udhëzimin për metodën e përcaktimit të gjobave të vendosura në përputhje me nenin 23 (2) (a) të Rregullores nr. 1/2003; Njoftimin e Komisionit për marrëveshjet me rëndësi të vogël të cilat nuk e kufizojnë ndjeshëm konkurrencën sipas nenit 81 (1) të Traktatit themelues të Komunitetit Evropian (de minimis) etj., si dhe akte të tjera ligjore të BE-së.

Baza ligjore e miratuar e ndihmon Autoritetin e Konkurrencës në veprimtarinë e tij dhe realizimin e misionit dhe të objektit të ligjit, në kuadër të mbrojtjes së konkurrencës së lirë dhe efektive në treg.

Në përgjithësi Shqipëria ka plotësuar detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit në këtë fushë. Ligji shqiptar për ndihmën shtetërore, ligji nr. 9374, datë 21.4.2005 "Për ndihmën Shtetërore" është amenduar dhe është plotësisht i përfaruar me direktivat e mëposhtme të BE-së: Rregullore nr. 69/2001, (KE) e datës 12 janar 2001 "Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të BE-së për ndihmën "de minimis"; Rregullore 70/2001 "Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të BE-së lidhur me ndihmën për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme; Rregullore nr. 2204/2002 "Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të KE-së për ndihmën shtetërore për punësimin"; Rregullore nr. 68/2001, "Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të BE-së për ndihmën për trajnim"; Rregullore e Këshillit nr. 659/1999 "Për zbatimin e nenit 93 të Traktatit të KE-së; Rregulloren e Komisionit "Për ndihmën De minimis" nr. 1407/2013; Rregulloren e Komisionit (BE) nr. 651/2014 e 17 qershor 2014 "Për deklarimin e disa kategori të ndihmës shtetërore në përputhje me tregun e brendshëm në zbatim të neneve 107 dhe 108 të Traktatit", vendimi i Komisionit Evropian "Për zbatimin e nenit 106(2) TFBE "Për ndihmën shtetërore në formën e kompensimit të shërbimeve publike dhënë ndërmarrjeve që janë mandatuar për të ofruar shërbime të interesit të përgjithshëm ekonomik".

Baza ligjore e miratuar e ndihmon Strukturën e Ndihmës Shtetërore në veprimtarinë e tij dhe realizimin e misionit dhe të objektit të ligjit, në kuadër të ndalimit të çdo ndihme të dhënë nga burimet shtetërore, në çfarëdolloj forme e cila, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, e cila shtrembëron ose kërcënon të shtrembërojë konkurrencën duke dhënë përparësi për një ose disa ndërmarrje të caktuara ose për prodhimin e produkteve të caktuara.

Gjatë periudhës 1 janar 2019 - 31 tetor 2019, Komisioni i Konkurrencës ka aprovuar në total: 75 (shtatëdhjetë e pesë) vendime:

- Për marrëveshjen e ndaluar - 5 vendime;

- Për abuzimin e pozitës mbizotëruese - 11 vendime;
- Për autorizimin e përqendrimit - 23 vendime, 2 janë me kushte dhe detyrime;
- Për masat e përkohshme - 2 vendime;
- Për Rekomandimet për institucionet publike dhe organet rregullatore - 16 vendime;
- Për vendime të tjera - 18 vendime.

Në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 4 të ligjit 9121/2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar, janë analizuar tregu i sigurimeve; tregu për shërbimet dentare; tregu ndërmjetës i sigurimeve nga bankat e nivelit të dytë; sektori bankar; tregu për import, prodhim dhe tregtim të miellit.

Në lidhje me zbatueshmërinë e nenit 9 të ligjit 9121/2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar, janë analizuar tregu i depozitimit dhe devijimit të energjisë elektrike tregu i shërbimit të transportit rrugor të udhëtarëve me taksi (4 + 1 vende) në qytetin e Tiranës; ngarkimi dhe shkarkimi i anijeve të kontejnerëve, tregu për kontrollin teknik të detyrueshëm të automjeteve motorike dhe rimorkiot e tyre në Republikën e Shqipërisë; prodhimi dhe tregtimi i naftës së papërpunuar etj.

Në lidhje me procedurat e kontrollit të përqendrimeve, janë zbatuar dispozitat ligjore për përqendrimet në tregje si tregu bankar, tregun e shërbimeve të telefonisë celulare etj.

4.8.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Autoriteti i Konkurrencës
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (sekretariati i ndihmës shtetërore)
- Komisioni i Ndihmës Shtetërore
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimi Rural
- Ministria e Kulturës
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
- Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes
- Instituti i Statistikave

4.8.1.7 Prioritetet

Autoriteti i Konkurrencës i kushton rëndësinë e duhur ruajtjes së konkurrencës së lirë dhe efektive në treg nëpërmjet zbatimit të rregullave dhe parimeve të konkurrencës në zbatim të dispozitave të kuadrit ligjor në fuqi. Komisioni Evropian në Progres Raportin për vitin 2019 është shprehur se parimet e konkurrencës zbatohen lidhur me marrëveshjet e ndaluara, abuzimin me pozitën dominuese, si dhe rregullat lidhur me procedurat e kontrollit të përqendrimeve ndërmjet ndërmarrjeve.

Sipas Progres raportit, Shqipëria ka një nivel përgatitje të moderuar në fushën e politikës së konkurrencës. Ka pasur një progres për periudhën raportuese në veçanti lidhur me procesin e përafrimit me Acquis. Në këtë kuadër, Autoriteti i Konkurrencës edhe si lider dhe koordinator i kapitullit 8 "Politika e Konkurrencës" do të vazhdojë përpjekjet drejt procesit të përfarimit duke synuar një përfarim të plotë të kuadrit ligjor në fushën e konkurrencës me Acquis e BE-së.

Komisioni Evropian, nëpërmjet Progres Raportit për vitin 2019, në përshkrimin e situatës në Shqipërisë për sa i përket politikës së konkurrencës, ka vijuar me dhënien e disa rekomandimeve drejtuar Komisionit të Ndihmës Shtetërore, të cilat kanë të bëjnë me:

Rriten e ndjeshme të kapaciteteve administrative të sekretariatit të KNSH (Komisioni i Ndihmës Shtetërore), e cila aktualisht ngre shqetësime serioze.

Rritjen dhe sigurimin i pavarësisë operacionale të KNSH.

Rritja e ndërgjegjësimit e KNSH me ministritë e linjës, autoritetet rajonale dhe lokale për të siguruar njoftimin paraprak të masave të ndihmës, si dhe forcimin e zbatimit të rregullave të ndihmës shtetërore.

Për më tepër në takimin e Komitetit të Stabilizim Asocimit të vitit 2019 është ritheksuar

rekomandimi për pavarësinë, aftësinë administrative dhe rekordet e zbatimit të KNSH,- Shqipërisë i kërkohet të sigurojë dhe garantojë pavarësinë operacionale të KNSH-së, në përputhje me kërkesat e Marrëveshjes së SA.

Shqipëria inkurajohet të sigurojë që KNSH të ndërtojë një rekord të fuqishëm zbatimi, i cili aktualisht është shumë i ulët. Parakushti për këtë qellim është forcimi i kapaciteteve administrative të institucionit.

Në këtë kuadër Komisioni për Ndihmën Shtetërore për ndjekjen e rekomandimeve të sipërpërmendur, si dhe institucionet e tjera pjesë e Grupit Ndërinstitucional të Punës për Integrimit Evropian, do të përpiqen që të sigurojnë që kuadri ligjor ekzistuese i këtij kapitulli dhe legjislacioni i ardhshëm të shkojë gradualisht drejt përputhjes me acquis të BE-së dhe se do të sigurohet që legjislacioni ekzistues dhe i ardhshëm të zbatohet dhe imponohet në mënyrën e duhur.

Disa nga prioritetet e vitit të ardhshëm janë hartimi i disa udhëzimeve për të plotësuar kuadrin ligjor dytësor lidhur me procedurat e kontrollit të përqendrimeve, praktikat më të mira për dorëzimin e dokumentacionit ekonomik dhe mbledhjes së të dhënave në rastet e zbatimit të neneve 4 dhe 9, të ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003 "Për mbrojtjen e konkurrencës" (i ndryshuar) dhe në rastet e përqendrimeve, udhëzim lidhur mbi fuqizimin e Autoritetit të Konkurrencës për të qenë zbatues më efektiv dhe për të siguruar funksionimin e duhur të tregut të brendshëm, si dhe mbi rregullimin/ kontrollin efektiv të konkurrencës në tregjet e rrjeteve dhe shërbimeve për komunikimet elektronike.

KAPITULLI 9: SHËRBIMET FINANCIARE

4.9.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis në fushën e shërbimeve financiare synon të garantojë konkurrencë të barabartë ndërmjet institucioneve financiare, si dhe stabilitetin financiar të tyre, specifikisht në fushat e veprimtarisë bankare, sigurimeve, pensioneve suplementare, shërbimet e investimeve dhe tregjet e titujve. Acquis e këtij kapitulli përfshin rregulla për licencimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e këtyre institucioneve.

4.9.1.2 Struktura e kapitullit

- Bankat dhe konglomeratet financiare
- Sigurimet dhe pensionet
- Infrastruktura e tregut financiar

4.9.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Përafrimi i kuadrit ligjor në fushën e shërbimeve financiare me acquis, lind si detyrim për përmbushjen e angazhimeve të marra në kuadër të zbatimit të neneve 50, 57, 70,82 dhe 89 të MSA-së.

Acquis në fushën e shërbimeve financiare përmban rregulla për licencimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare në fushat e veprimtarisë bankare, sigurimeve, pensioneve suplementare, shërbimet e investimeve dhe tregjet e titujve.

4.9.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e shërbimeve financiare. Njëfarë progresi është bërë në fushën e mbikëqyrjes bankare, si dhe në harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit me Direktivën Solvency II.

Bankat dhe konglomeratet financiare

Për sa u përket bankave dhe konglomerateve financiare, Banka e Shqipërisë (BSH) ka vazhduar përafrimin e mëtejshëm të rregullimit bankar dhe manualit mbikëqyrës me Bazel II dhe Bazel III. Fondi i Ndërhyrjes së Jashtëzakonshme u miratua në vitin 2018 dhe është funksional. Janë miratuar rregullore për planet e ndërhyrjes dhe për bashkëpunimin ndërmjet Departamentit të Mbikëqyrjes dhe Departamentit për Ndërhyrjen e Jashtëzakonshme në BSH. Është nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi mes BSH-së dhe Bordit për Ndërhyrje të Vetme. Janë

miratuar udhëzime dhe rregullore që synojnë harmonizimin e mëtejshëm me acquis përkatëse të BE-së lidhur me mjaftueshmërinë e kapitalit, licencimin dhe veprimtarinë, menaxhimin e riskut, raportimin nga shoqëritë e kursim-kreditit dhe transparencën e shërbimeve bankare dhe produkteve financiare. Shqipëria ka në fuqi një sistem identifikimi të bankave me rëndësi sistemike, të ngjashëm me praktikën e BE-së. BSH-ja po punon për futjen e Raportit të Mbulimit të Likuiditetit në kuadrin rregullator të menaxhimit të riskut të likuiditetit, në përputhje me kërkesat e Bazel III. Raporti i kredive me probleme vijoi të ulet nga 13.4% janar 2018 në 11.3% në janar 2019, kryesisht për shkak të fshirjes nga bilanci dhe ristrukturimit të disa kredive.

Në kuadër të përmbushjes së objektivave strategjikë të Bankës së Shqipërisë për zbatimin e kërkesave të Bazel III dhe të përafrimit të mëtejshëm me kërkesat e rregulloreve evropiane dhe të Komitetit të Bazelit mbi administrimin e rrezikut të likuiditetit, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë me vendimin nr. 27, datë 28.3.2019 miratoi rregulloren e re "Për raportin e mbulimit me likuiditet". Gjithashtu, u miratua udhëzimi "Për stress test-et e bankave", me vendimin nr. 60, datë 4.9.2019, i cili përcakton kërkesat dhe metodologjitë mbi kryerjen e stress test-eve nga bankat, si pjesë e procesit të tyre të administrimit të rreziqeve, por veçanërisht edhe në kuadër të procesit të vlerësimit të brendshëm të mjaftueshmërisë së kapitalit. Në funksion të përmbushjes së angazhimeve të Bankës së Shqipërisë, për adresimin e kredive me probleme (Tirana Approach), u miratua rregullorja nr. 51, e datës 3.7.2019 "Për trajtimin jashtëgjyqësor nga bankat, të kredimarrësve në vështirësi financiare", si dhe disa ndryshime në rregulloren "Për administrimin e rrezikut të kredisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja".

Sigurimet dhe pensionet

Tregjet financiare nën mbikëqyrjen e AMF-së, përkatësisht tregu i sigurimeve, i titujve dhe fondeve të investimeve, si dhe i fondeve të pensioneve private vullnetare, në vite kanë përjetuar zgjerim gradual të veprimtarisë së tyre, por mbeten relativisht të kufizuara në raport me tregun bankar dhe në krahasim me tregjet e rajonit, si dhe me kontribut modest në ndërmjetësimin financiar.

Strategjia 5-vjeçare për zhvillimin e AMF-së dhe tregjeve nën mbikëqyrje miratuar me vendimin e Bordit nr. 78, datë 23.4.2018, u mbështetet nga një plan i detajuar zbatimi me objektiva vjetore, gjë që e bën atë lehtësisht të kuptueshëm për palët e interesit dhe aktorët e tregut, si dhe mundëson monitorimin e kësaj strategjie dhe rishikimin e saj sipas nevojave.

Autoriteti synon që zbatimi i kësaj strategjie të nxisë zhvillimin e një tregu konkurrent dhe eficient, duke krijuar njëkohësisht stabilitet afatgjatë, si dhe, duke i dhënë mundësi krijimit dhe zhvillimit të produkteve të reja.

Vizioni në thelb udhëhiqet nga mbrojtja e konsumatorit, në drejtim të nxitjes së qëndrueshmërisë financiare dhe të zhvillimit të sigurt të tregjeve financiare nën mbikëqyrje.

Mbrojtja e konsumatorit dhe investitorit u realizua edhe nëpërmjet trajtimit të shpejtë dhe efikas të ankesave, si edhe rritjes së edukimit financiar për publikun.

Tregu i fondeve të investimeve u zgjerua me pjesëmarrës të rinj të licencuar nga Autoriteti. Ndërsa numri i anëtarëve në fondet e pensioneve private vullnetare u rrit me mbi 20%.

Infrastruktura e tregut financiar

Autoriteti Shqiptar i Mbikëqyrjes Financiare (AMF) ka intensifikuar vazhdimisht përpjekjet për të përmirësuar infrastrukturën dhe për të krijuar një bazë të nevojshme rregullatore për zhvillimin e qëndrueshëm të tregut financiar jobankar. Sipas angazhimeve në kuadrin e MSA-së, AMF ka vazhduar përmirësimin dhe përafrimin e legjislacionit ekzistues me direktivat e BE-së.

Zhvillim ka pasur edhe nga Bursa Shqiptare e Titujve, (ALSE) që filloi veprimtarine e saj me 22 Shkurt 2018.Bursa e Titujve gjatë vitit 2018 ushtrojë veprimtarinë vetëm në titujt e Qeverisë.

Pas heqjes së kufizimit nga shkurti 2019, Bursa Shqiptare e Titujve nisi tregtimin e letrave me vlerë të tjera të tilla si obligacionet e korporatave dhe aksionet.

Bazuar në fazën aktuale të zhvillimit të tregut të kapitalit, tregtimi në Bursë bëhet vetëm dy herë në javë.

4.9.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Bankat dhe konglomeratet financiare

Banka e Shqipërisë gjatë vitit 2019, ka vijuar punën për hartimin e akteve të reja nënligjore dhe rishikimin e kuadrit rregullativ mbikëqyrës në fuqi, duke synuar përafrimin e mëtejshëm me acquis të Bashkimit Evropian dhe standardet e Komitetit të Bazelit, si dhe praktikat më të mira në fushën e rregullimit dhe mbikëqyrjes bankare, në zbatim të detyrimeve që rrjedhin për Bankën e Shqipërisë nga dokumentet strategjikë të integrimit evropian të tilla si Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit, raportet vjetore të Komisionit Evropian dhe Nënkomitetet e përbashkëta BE-Shqipëri.

Banka e Shqipërisë, në kuadër të përafrimit të vazhdueshëm me kërkesat e Bazel III, gjatë vitit 2019:

- me vendimin nr. 2, datë 9.1.2019 miratoi disa ndryshime në rregulloren "Për kapitalin rregullator të bankës", të cilat synojnë përafrimin e vazhdueshëm të kërkesave të Bankës së Shqipërisë, përpjesëtimisht me kërkesat e Bazel III për raportet e kapitalit.

- me vendimin nr. 27, datë 28.3.2019 të Këshillit Mbikëqyrës miratoi rregulloren e re "Për raportin e mbulimit me likuiditet", e cila përafron rregulloret Evropiane 575/2013/EC[23] dhe 2015/61[24] dhe dispozitat e dokumentit të Bazel III[25]. Kjo rregullore përcakton kriteret dhe rregullat për llogaritjen e raportit të mbulimit me likuiditet (RML) dhe kërkesat e autoritetit mbikëqyrës për nivelin minimal të këtij raporti, si dhe synon të plotësojë kuadrin rregullativ në fuqi për administrimin e rrezikut të likuiditetit, nëpërmjet prezantimit të treguesit të ri RML.

- me vendimin nr. 60, datë 4.9.2019 miratoi udhëzimin e ri "Për stress test-et e bankave", i cili përafron dispozitat e Udhëzuesit të Autoritetit Bankar Evropian EBA/GL/2018/04 "Udhëzues për Stress-Test-et e Institucioneve". Ky udhëzim përcakton kërkesat dhe metodologjitë mbi kryerjen e stress test-eve nga bankat, si pjesë e procesit të tyre të administrimit të rreziqeve, por veçanërisht edhe në kuadër të procesit të vlerësimit të brendshëm të mjaftueshmërisë së kapitalit.

- përgatiti projekt ndryshimet në rregulloren "Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit", të cilat synojnë përafrimin e mëtejshëm me Rregulloren Evropiane 575/2013, ndyshime të cilat janë konsultuar edhe me industrinë bankare. Projekt-ndryshimet parashikohen që të dërgohen për miratim nga Këshilli Mbikëqyrës, brenda tremujorit të IV-rt 2019.

- përgatiti disa projekt-ndryshime në rregulloren "Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave", të cilat synojnë përafrimin e mëtejshëm me ndryshimet më të fundit në Capital Requirements Regulation, në dokumentet e Komitetit të Bazelit mbi regjimin e ekspozimeve të mëdha, si dhe me udhëzuesin e EBA-s për personat e lidhur. Projekt-ndryshimet do të dërgohen për konsultim me bankat dhe parashikohet të miratohen gjatë tremujorit të I-rë 2020.

Banka e Shqipërisë, në kuadër të grupit të punës për rishikimin e kuadrit rregullativ, në zbatim të Rekomandimeve të Raportit të Moneyval, mbi vlerësimin e Raundit V për Shqipërinë, miratoi përkatësisht me vendimet nr. 46, 47, 48, 49 dhe 50, të datës 3.7.2019, ndryshimet në rregulloret e mëposhtme:

- rregullore nr. 14/2009 "Për licencimin dhe ushtrimin e veprimtarisë së bankave dhe degëve të bankave të huaja në Republikën e Shqipërisë";

rregullore nr. 1/2013 "Për licencimin dhe ushtrimin e veprimtarisë nga subjektet financiare jobankare";

- rregullore nr. 104/2016 "Për licencimin dhe ushtrimin e veprimtarisë së shoqërive të kursim-kreditit dhe të Unioneve të tyre";

- rregullore nr. 31/2007 "Për licencimin, organizimin, veprimtarinë dhe mbikëqyrjen e zyrave të këmbimit valutor";

---

[23] Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council "On prudential requirements for credit institutions and investment firms".

[24] Commission Delegated Regulation (EU) 2015/61 to supplement Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and the Council with regard to liquidity coverage requirement for Credit Institutions.

[25] The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools.

- rregullore nr. 2/2013 "Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e subjekteve financiare jobankare".

Gjithashtu, me qëllim përshtatjen me dispozitat e rishikuara së fundmi të ligjit të posaçëm, si dhe në zbatim të rekomandimeve të ekspertëve të Moneyval, Banka e Shqipërisë ka finalizuar projekt-ndryshimet në rregulloret e mëposhtme, të cilat pas konsultimit me subjektet, do të dërgohen për miratim në Këshillin Mbikëqyrës, brenda tremujorit të IV-rt 2019,

- Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit
- Për mbikëqyrjen e konsoliduar
- Për mbikëqyrjen e transaksioneve bankare në rrugë elektronike.

Në funksion të përmbushjes së angazhimeve të marra nga Banka e Shqipërisë, në kuadër të Planit Kombëtar për adresimin e Kredive me Probleme (Tirana Approach), u miratua rregullorja e re "Për trajtimin jashtëgjyqësor nga bankat, të kredimarrësve në vështirësi financiare", si dhe u miratuan disa ndryshime në rregulloren "Për administrimin e rrezikut të kredisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja", përkatësisht me vendimet nr. 51 dhe 52, të datës 3.7.2019.

Ndërkohë, në kuadër të plotësimit të Shtyllës së II-të të Bazelit, është përgatitur një draft i dokumentit të brendshëm mbi "Procesin e Rishikimit dhe Vlerësimit Mbikëqyrës (SREP)", i cili është në fazë implementimi dhe testimi brenda Departamentit të Mbikëqyrjes.

Në kuadër të hartimit të kuadrit rregullativ për ndërhyrjen e hershme në banka në zbatim të dispozitave të ligjit 133/2016 "Për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme në banka në Republikën e Shqipërisë", janë finalizuar projektet e rregullores "Për përcaktimin e kushteve për dhënien e miratimit paraprak për marrëveshjen e mbështetjes financiare brenda grupit bankar" dhe të rregullores "Për përcaktimin e kushteve kur zbatohen masat e ndërhyrjes së hershme dhe për kushtet dhe mënyrën e kryerjes së administrimit të përkohshëm", të cilat janë diskutuar edhe me industrinë bankare dhe me ekspertët e Bankës Botërore. Ndërsa projekt-rregullorja e parë parashikohet të paraqitet për miratim në Këshillin Mbikëqyrës gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019, projekt-rregullorja e dytë, parashikohet të miratohet brenda tremujorit të parë të vitit 2020. Ndërsa është rishikuar dhe rregullorja në fuqi për "bankën urë", e cila është në proces konsultimi me ekspertët e Bankës Botërore dhe parashikohet të paraqitet për miratim në tremujorin e dytë të vitit 2020.

Sigurimet dhe pensionet

Në fushën e shërbimeve financiare jobankare janë thelluar përpjekjet dhe është bërë progres në përafrimin e legjislacionit të tregut të sigurimeve, titujve dhe pensioneve me legjislacionin evropian. Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare gjatë vitit 2019 konsolidoi punën për hartimin dhe rishikimin e kuadrit ligjor rregullator e mbikëqyrës me qëllim përafrimin e mëtejshëm të tij me acquis e Bashkimit Evropian në fushën e tregut financiar jobankar, në zbatim të nenit 89 të MSA-së, rekomandimeve të Raportit të Komisionit Evropian 2019, me synim përmirësimin e mëtejshëm të këtij tregu, forcimin e mbikëqyrjes dhe të kapaciteteve institucionale.

AMF hartoi projektligjin "Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit", në zbatim të MSA-së, të rekomandimeve të Raporteve vjetore të Komisionit Evropian, rekomandimeve në vite të Nënkomitetit "Tregu i Brendshëm dhe Konkurrenca", si dhe rekomandimeve të dhëna nga misioni i përbashkët FMN dhe Banka Botërore në kuadër të programit të vlerësimit të sektorit financiar (FSAP).

Me këtë projektligj synohet përafrim i pjesshëm me Direktivën 2009/103/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 16 shtator 2009, për sigurimin e përgjegjësisë civile në lidhje me përdorimin e mjeteve motorike dhe për zbatimin me forcë të detyrimit për të marrë një sigurim të tillë.

Projektligji, përfshirë dhe RIA, është dërguar nga Autoriteti në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për të vijuar më tej me procesin e miratimit.

AMF ka përfunduar gjithashtu punën për hartimin e ndryshimeve të ligjit nr. 10197 të datës 10.12.2009 "Për fondet e pensionit vullnetar". Ndryshimet në ligj synojnë përqasjen e tij me Direktivën 2003/41/KE të Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 3 qershor 2003 "Mbi

aktivitetet dhe mbikëqyrjen e institucioneve për dhënien e pensioneve profesionale" dhe Direktivën 2016/2341/BE të Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 14 dhjetor 2016 "Mbi aktivitetet dhe mbikëqyrjen e institucioneve për dhënien e pensioneve profesionale", parimet e mbikëqyrjes së pensioneve private të hartuara dhe të miratuara nga Organizata Ndërkombëtare e Mbikëqyrjes së Pensioneve (IOPS), si dhe Udhëzuesit e OECD-së.

Projektligji, përfshirë dhe RIA, është dërguar nga Autoriteti në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për të vijuar me procesin e miratimit.

Infrastruktura e tregut financiar

Në funksion të rregullimit ligjor të tregut të fondeve të investimit gjithnjë e në rritje, si dhe në funksion të një mbikëqyrjeje efektive të veprimtarisë së operatorëve të këtij tregu AMF ka vazhduar punën për përmirësimin e bazës rregullatore për fondet e investimeve dhe tregut të kapitalit në tërësi.

AMF në bashkëpunim me konsulentët e projektit "Forcimi i Kapaciteteve Mbikëqyrëse të Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare: Fokusimi në Zhvillimin e Tregut të Kapitalit" ka përfunduar punën për hartimin e dy projektligjeve të cilat janë rezultatet më të rëndësishme të këtij projekti:

- Projektligji "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive"
- Projektligji "Për tregun e kapitaleve"
- Projektligji "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive" synon të përputhet me direktivat - Direktiva 2009/65/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 13 Korrik 2009, "Për koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative që lidhen me sipërmarrjet e investimeve kolektive në tituj të transferueshëm (SIKTT)" dhe Direktiva 2011/61/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 8 Qershor 2011,"Për administruesit e fondeve alternative të investimit " dhe që ndryshon direktivat 2003/41/KE dhe 2009/65/KE.

Projektligji "Për Titujt" synon përafrimin me direktivat-Direktiva 2014/65 / BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 maj 2014 mbi tregjet e instrumenteve financiare dhe duke ndryshuar Direktivën 2002/92/KE dhe Direktivën 2011/61/BE (MiFID II); direktiva 2004/109/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 15 dhjetor 2004, "Për Harmonizimin e kërkesave për transparencë, në lidhje me informacionin rreth emetuesve, titujt e të cilëve janë pranuar për tregtim në një treg të rregulluar dhe që ndryshon direktivën 2001/34/KE"; direktiva 2014/57/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 16 prill 2014, "Për sanksionet penale për abuzimin e tregut"; Rregullorja (BE) nr. 600/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 maj 2014 mbi tregjet e instrumenteve financiare dhe që ndryshon Rregulloren (BE) nr. 648/2012(MiFIR); Rregullorja (BE) nr. 909/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 23 korrikut 2014 për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në Bashkimin Evropian dhe depozitarëve qendrore të letrave me vlerë dhe që ndryshon direktivën 98/26/KE dhe direktivën 2014/65/ BE; Rregullorja (BE) 2017/1129 mbi prospektin që do të publikohet kur letrat me vlerë ofrohen për publikun ose pranohen për tregtim në një treg të rregulluar, që shfuqizon direktivën 2003/71/KE; Rregullorja (BE) nr. 462/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e 21 majit 2013 për ndryshimin e Rregullores (KE) nr. 1060/2009 për agjencitë e vlerësimit të kreditit.

Projektligjet, përfshirë dhe RIA, janë dërguar nga Autoriteti në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për të vijuar me procesin e miratimit.

Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare ka si objektiv të vazhdueshëm rritjen e kapaciteteve mbikëqyrëse dhe rregullatore, me qëllim forcimin e mbikëqyrjes dhe promovimin e zhvillimit të tregjeve financiare jobankare.

Qëllimi kryesor është që AMF të ketë një nivel të lartë të ekspertizës së brendshme në fusha të tilla si auditimi, sigurimi, kontabiliteti, aktuarët, vlerësimi i pasurisë, investimet, modelimi financiar etj.

Kjo është arritur përmes rekrutimit të stafit të kualifikuar dhe rritjes së kualifikimeve të stafit të ri dhe aktual për të rritur fleksibilitetin e tyre për t'u përshtatur me sfidat dhe objektivat e reja

të institucionit, si dhe mbajtjen të motivuar të personelit të kualifikuar në institucion.

4.9.1.6 Institucionet përgjegjëse

- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF)
- Banka e Shqipërisë
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Instituti i Statistikave (INSTAT)
- Agjencia e Sigurimit të Depozitave (ASD)

4.9.1.7 Prioritetet

Prioritetet e Bankës së Shqipërisë janë si më poshtë,

- përafrimi i legjislacionit bankar me kuadrin e BE-së në fushën e kërkesave për kapital që korrespondojnë me Bazel III, si dhe të vijojë me zbatimin e politikës makroprudenciale, si dhe kuadrit për ndërhyrjen e jashtëzakonshme.
- zbatimi i plotë i strategjisë për reduktimin e kredive me probleme.
- përafrimi i kuadrit rregullator e metodologjik me legjislacionin e Bashkimit Evropian, adoptimi i parimeve të Komitetit të Bazelit dhe adresimi i problematikave të vërejtura dhe sugjerimeve të paraqitura nga ana e subjekteve të mbikëqyrura.
- konsolidimi i mëtejshëm i mbikëqyrjes së bazuar në rrezik.
- reduktimi i mëtejshëm i stokut të kredive me probleme.
- zbatimi i masave të mbetura të Planit të Veprimit për Kreditë me Probleme me qëllim forcimin e stabilitetit financiar dhe ekonomisë reale.
- promovimi i monedhës kombëtare përmes zbatimit të masave të parashikuara në Memorandumin e Bashkëpunimit;
- hartimi i manualeve përkatëse për harmonizimin me standardet e Marrëveshjes së Bazel III, Direktivës për kërkesat e kapitalit dhe Rregullores për kërkesat e kapitalit;
- harmonizimi i metodologjisë së raportimit financiar me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

Prioritetet e AMF-së janë si më poshtë,

- zbatimi i projektligjit "Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit" pasi të ketë përfunduar procesi i miratimit.
- zbatimi i projekt-ndryshimeve të ligjit nr. 10197, datë 10.12.2009 "Për fondet e pensionit vullnetar" pasi të ketë përfunduar procesi i miratimit.
- zbatimi i projektligjit "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive" pasi të ketë përfunduar procesi i miratimit.
- zbatimi i projektligjit "Për tregun e kapitaleve" pasi të ketë përfunduar procesi i miratimit.
- përmirësimi i cilësisë dhe efektivitetit të mbikëqyrjes dhe rregullimit.
- Përmirësimi i kuadrit ligjor dhe rregullator.

Edukimi financiar.

- Nxitja e besueshmërisë së konsumatorit, nëpërmjet stabilizimit të tregut.
- Promovimi i tregjeve.
- Nxitja e transparencës dhe besueshmërisë në tregjet financiare.
- Ngritja e kapaciteteve për mbikëqyrjen e grupeve financiare dhe zhvillimin e mbikëqyrjes së konsoliduar.
- Ndërtimin e një mekanizmi për mbrojtjen e konsumatorëve ndaj falimenteve dhe daljeve nga tregu të operatorëve.

KAPITULLI 10: SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA

4.10.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Ky kapitull përmban rregulla specifike për komunikimet elektronike, shërbimet e shoqërisë së

informacionit, në veçanti tregtinë elektronike dhe shërbimet e aksesit të kushtëzuar, dhe shërbimet audiovizive. Acquis e Bashkimit Evropian, synon të eleminojë pengesat për funksionimin efektiv të tregut të brendshëm në shërbimet dhe rrjetet e komunikimeve elektronike, tregtinë elektronike dhe shërbimet audio-vizive. Gjithashtu, synon të promovojë konkurrencën dhe të mbrojë interesat e konsumatorit, duke mbështetur qasjen universale ndaj shërbimeve moderne.

Sa i përket politikës audio-vizive, acquis synon krijimin e një kornize rregullatore transparente, të parashikueshme dhe efektive për transmetimin publik dhe privat në përputhje me standardet evropiane.

4.10.1.2 Struktura e kapitullit

Kapitulli 10, shoqëria e informacionit dhe media përbëhet nga tri fusha bazë si më poshtë:

- Komunikimet elektronike;
- Shërbimet e shoqërisë së informacionit;
- Politika audiovizuale.

4.10.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian acquis së BE-së

Nenet 102-104 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parashikojnë detyrimin për përafrimin e legjislacionit të brendshëm me acquis të BE-së dhe harmonizimin me politikat e BE-së. Neni 102 i MSA parashikon bashkëpunimin në fushën audio-vizuale. Kjo përfshin një detyrim që Shqipëria të harmonizojë politikat e saj në rregullimin e aspekteve të përmbajtjes së transmetimit ndërkufitar me standardet dhe legjislacionin e BE-së. Gjithashtu kërkon që vëmendje e veçantë t'i kushtohet respektimit të të drejtave të pronësisë intelektuale në transmetimin e programeve me mjete të ndryshme, përfshirë tokësore, satelitore, kabllore etj. Ndryshimet e shpejta në teknologjinë e mediave, realitetin aktual të televizionit digjital në Shqipëri dhe përditësimin e legjislacionit me standardet dhe praktikat më të mira evropiane në këtë fushë kanë shërbyer si një nxitje e fuqishme për të ndërmarrë hapat e duhur në krijimin e një mjedisi të përshtatshëm dhe një vizioni afatgjatë të qasjeve rregullatore. Neni 103 i MSA mbulon bashkëpunimin në fushën e shoqërisë së informacionit. Neni 104 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit merret me bashkëpunimin që fokusohet në rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike.

Pjesa kryesore e acquis në fushën e komunikimeve elektronike përbëhet nga kodi i komunikimeve elektronike të BE-së, direktiva 2018/1972/EU e miratuar në dhjetor 2018, e cila ka zëvendësuar paketën e direktivave të komunikimeve elektronike të vitit 2002 dhe 2009. Kodi përfshin masa për nxitjen e investimeve në rrjetet e kapaciteteve shumë të larta, rregulla të reja për spektrin e frekuencave dhe rrjetet celulare 5G, ndryshime në regjimin e shërbimit universal, rregulla për mbrojtjen e konsumatorit, numeracionin dhe komunikimet e emergjencave. Përveç Rregullores së re të BE-së për Mbrojtjen e të Dhënave të Përgjithshme që hyri në fuqi në Maj 2018, rregullat e e-privatësisë në komunikimet elektronike janë duke ndryshuar, Rregullorja e propozuar për e-Privacy në BE do të shfuqizojëkanë ndryshuar duke rezultuar në Rregulloren e Privacy të BE-së që shfuqizon Direktivën 2002/58/EC. Pjesë e rëndësishme legjislative është gjithashtu Direktiva për sigurinë e sistemeve të rrjetit dhe informacionit.

Në fushën e politikës audiovizuale, pjesa kryesore legjislative është Direktiva 2010/13/BE për shërbimet audiovizive dhe audiovizuale që mbulon transmetimet televizive tradicionale dhe shërbimet mediatike audio-vizuale në kërkesë dhe vendos një sërë rregullash minimale për të dy llojet e shërbimeve. Më, datë 6 Nëntor 2018, Këshilli i BE-së ka miratuar ndryshimet në Direktivën 2010/13/BE për shërbimet audiovizive. Këto ndryshime përfshijnë disa rregullime të reja që synojnë mbrojtjen më të mirë të minoreneve; rregulla të reja për platformat online, promovimin e punëve evropiane etj.

4.10.1.4 Situata aktuale në Shqipëri/Përmbledhje

Në vitet e fundit, Shqipëria ka bërë progres në përafrimin e legjislacionit të saj për komunikimet elektronike me rregullat e BE-së. Miratimi i ligjit nr. 9918, datë 19.5.2008 "Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë" shënoi një hap të rëndësishëm duke arritur

liberalizimin e plotë të tregut të telekomunikacioneve dhe reformimin e sistemit të licencimit bazuar në paketën e direktivave të vitit 2002 dhe 2009. Në veçanti, ky ligj eliminoi pengesat për sipërmarrësit ndaj hyrjes në tregun shqiptar të komunikimeve elektronike, si edhe siguroi:

- të drejtën e çdo sipërmarrësi për të ofruar rrjete dhe shërbime të komunikimeve elektronike, për të përmbushur kërkesat e autorizimit të përgjithshëm, si edhe ato të autorizimit individuale të nevojshme vetëm në rastin e përdorimit të burimeve të fundme (frekuenca dhe numra);
- një mjedis rregullator të përshtatshëm, që respekton parimin e paanshmërisë teknologjike;
- futjen në treg të 'lojtarëve' të rinj pa kërkuar përdorimin e burimeve të fundme, çka realizohet me procedura të thjeshta dhe të shpejta, pa qenë nevoja e ndonjë vendimi specifik paraprak;
- dhënien e të drejtave të përdorimit burimeve të kufizuara përmes procedurave transparente, jodiskriminuese dhe proporcionale.

E ndërgjegjshme për rolin e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (TIK) në zhvillimin e shoqërisë dhe rritjen ekonomike, në promovimin e pjesëmarrjes përfshirëse dhe qeverisjes efikase, në respektimin dhe kontributin që jep në përmbushjen e parimeve bazë që shërbejnë për demokraci cilësore, shtet ligjor funksional, si dhe përfaqësim politik transparent, qeveria shqiptare ka ndërmarrë një sërë reformash për zhvillimin e shoqërisë së informacionit. Në përmbushje të angazhimeve të MSA-së që rrjedhin nga nenet 102,103 dhe 104 të saj është punuar për planifikimin dhe implementimin e politikave në fushën e telekomunikacioneve dhe shoqërisë së informacionit. Strategjia ndërsektoriale për Agjendën Digjitale 2015-2020, e miratuar në Prill 2015, përbën një dokument strategjik për zhvillimet në të ardhmen në Shqipëri në drejtim të një ekonomie të bazuar në njohuritë. Strategjia mbulon një sërë aspektesh për zhvillimin e TIK në sektorë të ndryshëm, si dhe përfshin objektiva dhe aktivitete për përmirësimin e shërbimeve publike dhe e-shërbimeve.

4.10.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Në fushën e komunikimeve elektronike, gjatë vitit 2018 u amendua ligji për komunikimet elektronike për t'i hapur rrugë rregullimit të tarifave të roaming-ut nga AKEP mbi bazën e marrëveshjeve bilaterale, multilaterale. Në 1 korrik 2019 filloi zbatimi i marrëveshjes rajonale për roaming si në shtëpi. Gjatë vitit 2019 u dhanë dy autorizimet individuale në brezin 800 MHz, digjital divident 1, që u lirua nga shërbimet televizive për mobile broadband.

Në fushën e shoqërisë së informacionit ka progres në digjitalizimin dhe zhvillimin e shërbimeve eletrornike. Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit është fuqizuar. Zbatimi i agjendës digjitale të Shqipërisë dhe planit kombëtar për zhvillimin e broadband vazhdon. Shërbimet elektronike të ofruara institucioneve publike dhe qytetarëve janë rritur.

Ministria e Infrastruktures dhe Energjisë ka iniciuar procesin për hartimin e Planit të ri Kombëtar të Broadband. Është draftuar strategjia për 5G për Shqipërinë mbi bazën e praktikës së BE-së. Gjithashtu, është parashikuar transpozimi i direktivës së re të Kodit të Komunikimeve Elektronike EECC (direktiva 2018/1972/EU).

Në fushën e medias ka vijuar puna për finalizimin e procesit të switchoverit dhe kalimit të plotë në transmetime numerike. Për të adresuar rekomandimin nga raporti i progresit i KE për Shqipërinë në vitin 2019 për kalimin nga transmetimi analog në digjital, Autoriteti i Mediave Audiovizuale (AMA) ka ndërmarrë aktivitete të rëndësishme dhe aktualisht ka progres në zbatimin e infrastrukturës digjitale, e cila është e pranishme në të gjithë vendin dhe procesi ka përfunduar në pesë qarqe. Në mars të vitit 2017, pas konsultimeve publike me aktorë të ndryshëm, AMA miratoi planin e saj strategjik të veprimit për 2017-2019.

Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike (AKCESK) ka kryer një analizë vlerësimi për sigurinë kibernetike në Shqipëri sipas modelit Cyber Maturity Model (CMM) në kuadër të programit të Bankës Botërore për ndërtimin e kapaciteteve globale për sigurinë kibernetike. Raporti mbi nivelin e maturisë së Shqipërisë për sigurinë kibernetike është publikuar nga AKCESK në 1 mars 2019[26]. AKCESK-ja ka hartuar draftin e strategjisë për

[26] https://cesk.gov.al/publicAnglisht_html/Publikime/2019/AlbaniaCMMReport.pdf

sigurinë kibernetike i cili pritet të miratohet nga Këshilli i Ministrave.

4.10.1.6 Lista e ministrive dhe institucionet përgjegjëse

Institucioni përgjegjës për kapitullin 10 është Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës (MIE).

Institucione të tjera kontribuuese janë:

- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Kuvendi i Shqipërisë;
- Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP);
- Autoriteti Audiovizual i Medias (AMA);
- Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale;
- Instituti i Statistikave;
- Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI);
- Autoriteti Kombëtar për certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike (AKCESK);
- Radio Televizioni Shqiptar

4.10.1.7 Prioritet

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e shoqërisë së informacionit dhe medias audiovizive. Progres është bërë në planin e veprimit të axhendës digjitale dhe shërbimet e e-qeverisjes. Autoriteti i Medias Audiovizive ka miratuar planin e tij të veprimit për 2017–2019. Në vitin e ardhshëm do të ketë një fokus të veçantë sa i përket:

Finalizimit të procesit të vonuar të digital switchover, lirimin e dividentit digjital 2, dhe rishikimit të planit kombëtar të broadbandit me objektiva të qarta;

Ndërmarrjes së hapave të mëtejshme për miratimin e ndryshimeve të nevojshme ligjore për komunikimet elektronike në përputhje me acquis;

Implementimit të numrit evropian të emergjencave në një zonë gjeografike më të gjerë;

Prioriteteve të mësipërme i shtohet dhe miratimi i ndryshimeve në ligjin për komunikimet elektronike në përputhje me Kodin e Komunikimeve Elektronike të BE-së dhe përgatitja e një planveprimi për Agjendën Digjitale.

Prioritetet normative afatshkurtra dhe afatmesme përfshijnë adresimin e rekomandimeve të BE-së për përafrimin e mëtejshëm me acquis të BE-së të kapitullit 10 në përputhje me zhvillimet e acquis të BE-së. Hartimin e Planit të ri Kombëtar të Broadbandit; Agjenda Dixhitale, dhe përfundimi i plotë i switchoverit.

KAPITULLI 11: BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL

4.11.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Kapitulli 11 i bujqësisë përmban një numër të madh të rregullave të detyrueshme, shumë prej të cilave janë drejtpërdrejt të zbatueshme. Zbatimi i duhur i këtyre rregullave dhe kontrolli efektiv nga një administratë publike efikase janë thelbësore për funksionimin e politikës së përbashkët bujqësore (PPB). Politika e PPB-së kërkon ngritjen e sistemeve të menaxhimit dhe cilësisë të tilla si agjencia e pagesave, sistemi i integruar dhe i kontrollit të pagesave (IACS), dhe kapaciteti për të zbatuar masat e zhvillimit rural. Shtetet anëtare duhet të jenë në gjendje të zbatojnë legjislacionin e BE-së për skemat e mbështetjes direkte të fermave dhe për zbatimin e dispozitave për organizimin e përbashkët të tregut për produkte të ndryshme bujqësore.

Anëtarësimi në BE kërkon integrimin në Organizimin e Tregut të Përbashkët për një sërë produktesh bujqësore, përfshirë bimët e arave, sheqerin, produktet me origjinë shtazore dhe bimë të specializuara. Rregullat e CMO-së janë veçanërisht komplekse. CMO mbulon 21 produkte/grup produktesh bujqësore. Kjo rregullore ka një aspekt të brendshëm që mbulon ndërhyrjen në treg dhe rregullat e marketingut dhe organizatave të prodhuesve dhe një aspekt të jashtëm që mbulon tregtinë me vendet e treta.

Ky kapitulli gjithashtu përfshin legjislacionin për mbrojtjen e emërtimeve të origjinës dhe treguesit gjeografike dhe specialitetet tradicionale për produktet bujqësore dhe ato ushqimore dhe kontrollin e kësaj mbrojtje; rregullat për bujqësinë organike dhe kontrollin e inspektimin; ndihmat shtetërore në bujqësi; dhe krijimi dhe funksionimi i një sistemi për rrjetin e të dhënave të kontabilitetit në fermë, i cili është një mjet shumë i rëndësishëm për formimin e PPB.

Zbatimi, menaxhimi dhe kontrolli i Politikave të Përbashkëta Bujqësore (CAP) kërkojnë krijimin, modifikimin dhe / ose përforcimin e strukturave të përshtatshme administrative. Në disa raste, acquis paraqet specifikime të hollësishme për strukturat e kërkuara administrative. Në shumë raste, acquis thjesht përdor terma të tilla si "autoriteti kompetent" për t'iu referuar strukturës administrative që është e nevojshme. Kjo do të thotë se i mbetet çdo Shteti Anëtar të vendosë se cili institucion është përgjegjës për zbatimin efektiv të acquis. Megjithatë, funksionet që Shtetet Anëtare të BE-së duhet të kryejnë përmes strukturave administrative që ato krijojnë janë të përcaktuara qartë në acquis.

4.11.1.2 Struktura e kapitullit

- Organizimi i tregut të përbashkët
- Zhvillimi rural
- Prodhimi organik
- Politikat e cilësisë

4.11.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me acquis e Bashkimit Evropian.

Bashkëpunimi në fushën e bujqësisë dhe sektorit agroindustrial midis Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian është parashikuar në nenin 96 të MSA-së. Neni 96 përcakton se fokusi duhet të jetë në fushat prioritare që lidhen me acquis të Komunitetit në fushën e bujqësisë.

Bashkëpunimi do të synojë në mënyrë të veçantë modernizimin dhe ristrukturimin e sektorit bujqësor dhe sektorit agroindustrial shqiptar dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit dhe praktikave shqiptare me rregullat dhe standardet e Komunitetit.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat e bujqësisë janë pjesë e grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian. Neni 4 i Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian përcakton se në këtë rast, Bashkimi Evropian dhe shtetet anëtare kanë të drejtë të miratojnë akte ligjore. Shtetet anëtare mund të ushtrojnë kompetencat e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk i shtron kompetencat e tij ose ka vendosur që të mos i ushtrojë këto kompetenca.

Acquis e bujqësisë dhe zhvillimit rural përmban një numër të madh të rregullave të detyrueshme, shumë prej të cilave janë drejtpërdrejt të zbatueshme. Zbatimi i duhur i këtyre rregullave dhe kontrolli efektiv nga një administratë publike efikase janë thelbësore për funksionimin e politikës së përbashkët bujqësore. Kjo kërkon ngritjen e agjencisë së pagesave dhe sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit të pagesave, të tilla si Sistemi i Integruar i Administrimit dhe Kontrollit, dhe kapaciteti për të zbatuar programet e zhvillimit rural. Shtetet anëtare duhet të jenë në gjendje të zbatojnë legjislacionin e BE-së për skemat e mbështetjes direkte të fermave dhe për zbatimin e dispozitave për organizimin e përbashkët të tregut për produkte të ndryshme bujqësore.

Duke ndjekur reformën e Politikës së Përbashkët Bujqësore pjesët kryesore të acquis të BE-së janë:

- Rregullorja (BE) nr. 1305/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të datës 17 dhjetor 2013 në mbështetjen e zhvillimit rural nga Fondi Evropian Bujqësor për Zhvillim Rural (EAFRD) dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 1698/2005.
- Rregullorja (BE) nr. 1306/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 17 dhjetor 2013.
- Rregullorja (BE) nr. 1307/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 17 dhjetor 2013 në vendosjen e rregullave për pagesat direkte për fermerët nën skemat e mbështetjes në kuadër të

politikës së përbashkët bujqësore dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 637/2008 dhe Rregullorja e Këshillit (KE) nr. 73/2009 mbi financimin, menaxhimin dhe monitorimin e politikës së përbashkët bujqësore dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 352/78, (KE) nr. 165/94, (KE) nr. 2799/98, (KE) nr. 814/2000, (KE) nr. 1290/2005 dhe (KE) nr. 485/2008.

- Rregullorja (BE) nr. 1308/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 17 dhjetor 2013 në krijimin e një organizate të përbashkët të tregjeve të produkteve bujqësore dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 922/72, (KEE) nr. 234/79, (KE) nr. 1037/2001 dhe (KE) nr. 1234/2007.

- Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 889/2008 e 5 shtatorit 2008 që përcakton rregulla të hollësishme për zbatimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007 mbi prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

- Rregullorja (BE) nr. 1151/2012 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 21 nëntor 2012 mbi skemat e cilësisë dhe artikujt ushqimorë për produkteve bujqësore.

4.11.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Pagesa direkte për vitin 2019 kanë konsistuar në:

- Mbështetje për dele/dhi-të matrikuluara;
- Mbështetje për prodhimin e qumështit;
- Mbështetje për koshere bletësh;
- Mbështetje për anije peshkimi;
- Mbështetje për mbjelljen e ullirit;
- Mbështetje për mbjelljen e ullishtave të vjetra;
- Mbështetje për teknikat e ujitjes me pika.

Sa i përket fushës së zhvillimit rural, përparim i mirë është shënuar në dhënien e besimit të IPARD II. Më 26 tetor 2018 DG-AGRI i dorëzoi Autoriteteve Shqiptare letrën zyrtare lidhur me lehtësimin e kushteve për dhënien e detyrave të zbatimit të buxhetit Shqipërisë, sipas nenit 13 (4) të Marrëveshjes Kuadër IPA II për masat 1, 3 dhe 7 të programit IPARD II siç përcaktohet në nenin 7 të Marrëveshjes së Financimit.

Në fushën e organizimit të tregut të përbashkët është miratuar legjislacioni zbatues për ligjin e ri për vajin e ullirit. Janë miratuar dy akte ligjore në sektorin e vajit të ullirit i cili pjesërisht harmonizon legjislacionin kombëtar përkatës me acquis.

Për bujqësinë organike, vazhdon përafrimi me legjislacionin e BE, ku është miratuar ligji 106/2016 "Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre" dhe vazhdon plotësimi me akte nënligjore. Komisioni për Prodhimin Organik (KPB) është përgjegjës për miratimin dhe mbikëqyrjen e trupave të kontrollit për certifikimin e produkteve organike. Mbikëqyrja e trupave të kontrollit, për llogari të KPB-së, kryhet nga Sektori i Politikave të Sigurisë Ushqimore që është përgjegjës për hartimin e legjislacionit, regjistrimin e operatorëve organikë dhe mbledhjen dhe përgatitjen e informacionit statistikor për prodhimin organik.

Gjatë viteve të fundit ka vazhduar dhe është rritur mbështetja financiare për bujqësinë organike nëpërmjet skemave direkte, ku përfshihen fermat biologjike dhe ato në kalim drejt bujqësisë biologjike.

Për sa u përket politikave së cilësisë, gjatë vitit 2019 është miratuar ligji për skemat i cilësisë të produkteve bujqësore dhe artikujve ushqimorë. Ky ligj krijon skemat e cilësisë dhe përcakton institucionet përgjegjëse për njohjen dhe mbrojtjen e emërtimeve të origjinës, treguesve gjeografikë dhe specialiteteve tradicionale të garantuara për produktet bujqësore dhe ato ushqimore.

4.11.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Autoriteti Menaxhues dhe Agjencia IPARD, gjatë periudhës 15–29 tetor 2019, organizuan fushatën informuese për thirrjen e dytë për aplikime në kuadër të Programit IPARD II, në 12 rajone të Shqipërisë.

Të dyja strukturat operative, si në thirrjen e parë për aplikime, përgatitën një seri

dokumentesh të cilat u prezantuan në fushatën informuese dhe u botuan në faqet e internetit të MARD dhe Agjencisë IPARD siç janë: udhëzuesin për aplikantët me të gjitha anekset, Planin e veprimit që detajon datat i fushatës informuese, targeti i pjesëmarrjes, përfshirja e specialistëve të shërbimit ekstensiv në fushatën informuese dhe përgjegjësitë e tjera që duhet të kryhen gjatë zbatimit të thirrjes së dytë për aplikim etj.

Fushata informuese u implementua nga Autoriteti Menaxhues dhe Agjencia e Pagesave duke përdorur të gjitha mediat në nivelin e duhur territorial. Spotet televizive u transmetuan në stacione televizive duke siguruar informacione të përgjithshme në lidhje me masat IPARD II për ndërgjegjësimin dhe për përfituesit e mundshëm.

Thirrja e parë

Në kuadrin e thirrjes së parë, ARDA pranoi gjithsej 317 aplikime me një shumë totale të aplikuar të grantit prej 56,806,773 EURO, për periudhën 30 nëntor 2018- 30 janar 2019.

Kontratat

Deri më, datë 19 dhjetor 2019, ishin përfunduar 64 kontrata, me shumën totale të kontraktuar 15,267,332 EUR.

Për të menaxhuar rrezikun e humbjes së fondeve të vitit 2016, Agjencia IPARD propozoi procedurë përjashtimi, për zbatimin e paradhënies 10% të ndihmës publike bazuar në Marrëveshjen Sektoriale, Shtojcën 2, Kornizën e Kontrollit të Brendshëm, Seksionin 3 dhe Aktivitetet e Kontrollit.

Procedura e përjashtimit është miratuar nga NAO në 21 tetor 2019. Pas miratimit, Agjencia IPARD përgatiti dhe dërgoi Njoftimin për amendimin e kontratave.

Për më tepër, të gjitha kontratat e nënshkruara pas 21 tetorit 2019, neni 4-i Kontratës së Grantit, kanë të drejtë për pagesa paraprake të 10% të ndihmës publike të Kontraktuar.

Thirrja e dytë

ARDA ka publikuar Njoftimin paraprak për thirrjen e dytë nr. 2/2019 sipas Programit IPARD II, për periudhën 30 tetor 2019 – 15 janar 2020, për tri masa.

Është zhvilluar një fushatë informimi në dymbëdhjetë rajone të Shqipërisë, nga 15 tetor - 29 tetor 2019. Fermerët, agropërpunuesit dhe konsulentët, institucionet bankare dhe palët e tjera të interesuara treguan një interes shumë të lartë.

Brenda strukturës, është krijuar Sektori i Asistencës Teknike (një Përgjegjës i Sektorit dhe dy inspektorë). Bazuar në rregulloret e IPARD II, periudha e programimit 2014 - 2020, ndryshimet janë reflektuar në draftin e përgatitur të paketës së akreditimit version 1 dhe Sistemit të Kontrollit të Brendshëm dhe Menaxhimit. Procedurat janë azhurnuar dhe rregulluar më tej. Procedurat për menaxhimin dhe strukturën operative ofrojnë garanci në lidhje me zbatimin e Rregullave të PRAG, kërkesat për pagesa, verifikimet dhe të gjitha dokumentet e lidhura me kontabilitetin, ekzekutimin e pagesave dhe rregullimet e kontrollit të brendshëm ekziston. I gjithë stafi i përfshirë në masën e Asistencës Teknike ka marrë trajnime të përgjithshme dhe specifike. Raporti i Vlerësimit të Përputhshmërisë për masën u krye duke treguar një paketë të strukturuar mirë dhe të dizajnuar mirë. Të gjitha strukturat, si strukturat e menaxhimit ashtu edhe ato zbatuese, tregojnë njohjen dhe aftësinë e zbatimit për këtë masë. Kërkesë për besimin e detyrës së zbatimit të buxhetit sipas Programit IPARD II 2014 - 2020; Masa 9 Asistenca teknike iu dërgua zyrtarisht DG AGRI më 25 tetor 2019.

Kapacitetet e AZHBR

Është miratuar strukturë e re përmes urdhrit të Kryeministrit nr. 156, datë 18.11.2019 "Për disa ndryshime në urdhrin nr. 140, datë 17.9.2018" Për miratimin e strukturës dhe organigramës së Agjencisë së Zhvillimit Bujqësor dhe Rural (Agjencia e Pagesave)".

Stafi i Agjencisë IPARD do të rritet me 14 pozicione të reja të IPARD-it, dhe si pasojë numri i përgjithshëm i të punësuarve do të bëhet 185, të cilët do të punësohen sipas ligjit nr. 152/2013 "Për nëpunësit civil". Ndërtimi i kapaciteteve të stafit është forcuar në trajnime të ndryshme me mbështetjen e plotë të USAID, GIZ, TAIEX, ASPA. Janë mbajtur 38 trajnime, dhe kanë marrë pjesë një numër i përgjithshëm prej 146 punonjës.

Në fushën e bujqësisë organike, është miratuar ligji 106/2016 "Për prodhimin biologjik, etiketimin e produkteve biologjike dhe kontrollin e tyre" dhe disa (3) vendime të Këshillit të Ministrave në lidhje me, rregullat për prodhimin dhe kalimin e produkteve bimore biologjike, rregullat për grumbullimin, ambalazhimin, transportin, ruajtjen, etiketimin, logon, njoftimin e aktivitetit dhe kontrollin e produkteve biologjike, si dhe përbërjen, funksionimin, organizimin dhe detyrat e Komisionit për Prodhimin Biologjik", bazuar në legjislacionin e BE-së dhe po vazhdon plotësimi me aktet e tjera nënligjore në zbatim të këtij ligji.

Gjatë vitit 2019 është miratuar ligji nr. 8/2019 "Për skemat e cilësisë për produktet bujqësore dhe artikujt ushqimorë", i cili përafron pjesërisht Rregulloren 1151/2012 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 21 nëntor 2012 mbi skemat e cilësisë për produktet bujqësore dhe artikujt ushqimorë. Për zbatimin e këtij ligji është miratuar VKM nr. 677, datë 16.10.2019 "Për miratimin e logos me "Specialitet Tradicional të Garantuar" për produktet bujqësore dhe artikujt ushqimorë". Janë zhvilluar seminare dhe trajnime për njohjen me ligjin, ku pjesëmarrës kanë qenë grupe prodhuesish, shoqata që operojnë në fushën e bujqësisë, shërbimi këshillimor dhe grupe të tjera të interesuar për të marrë informacion mbi ligjin e ri për skemat e cilësisë, mundësitë që ofrojnë këto skema etj.

4.11.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucioni lider për kapitullin 11 është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, që është edhe institucioni koordinues i grupit ndërinstitucional të punës.

Pjesë e Grupit Ndërinstitucional të Punës për kapitullin 11 janë dhe institucionet e mëposhtme:

- Ministria e Drejtësisë (MD)
- Agjencia Shtetërore e Kadastrës (AK)
- Instituti i Statistikave (INSTAT)
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE)
- Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural (AZHBR)
- Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI)

vMinistria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ)

- Agjencia Kombëtare e Duhan Cigareve (AKDC)
- Enti i Farave dhe Fidanëve

4.11.1.7 Prioritetet

Gjatë vitit të ardhshëm, Shqipëria synon këto prioritete:

- Zhvillimin e Sistemit të Integruar të Administrimit dhe Kontrollit (IACS), përfshirë përmirësimin e regjistrit të fermave dhe kafshëve;
- Miratimin e planit të zbatimit për regjistrat e Rrjetit të të Dhënave Kontabël të Fermës (FADN), me qëllim sigurimin e të dhënave konsistente, sistematike dhe të certifikuara;
- Hartimin e një plani pune në lidhje me krijimin e sistemit FADN.
- Garantimin e kapaciteteve administrative të nevojshme për të marrë përsipër zbatimin edhe për masat e mbetura të Programit IPARD II dhe për të përthithur financimet e IPARD II;
- Forcimin e kapaciteteve si psh. të ekstensionit, në mënyrë që të asistojnë përfituesit e mundshëm të IPARD-it, dhe forcimin e mëtejshëm të kapaciteteve të Autoritetit Menaxhues dhe Agjencisë IPARD.
- Plotësimin e kuadrit ligjor për produktet organike;
- Plotësimin e kuadrit ligjor për emërtimet e mbrojtura të origjinës, treguesit gjeografike dhe specialitetet tradicionale të garantuar;
- Hartimin e ligjit për vreshtat dhe verën;
- Garantimin e kapaciteteve institucionale dhe administrative për zbatimin e legjislacionit.

KAPITULLI 12: POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE MBROJTJES SË BIMËVE

4.12.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Kapitulli 12 mbulon rregullat e hollësishme në fushën e sigurisë ushqimore. Politika e përgjithshme e produkteve ushqimore përcakton rregullat e higjienës për prodhimin e produkteve bujqësore. Më tej, legjislacioni i Bashkimit Evropian përcakton rregullat e hollësishme në fushën e veterinarisë, të cilat janë thelbësore për të ruajtur shëndetin e kafshëve, mirëqenien e kafshëve dhe sigurinë e produkteve ushqimore me origjinë shtazore në tregun e brendshëm. Në fushën e fitosanitetit, rregullat e Bashkimit Evropian mbulojnë çështje të tilla si cilësia e farërave, materialet e mbrojtjes së bimëve, organizmat e dëmshëm dhe ushqimin e kafshëve.

4.12.1.2 Struktura e kapitullit

- Siguria ushqimore
- Politika veterinare
- Politika fitosanitare
- Farat dhe Fidanët
- Ushqimi për kafshë
- OMGJ-të

4.12.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë ligjin e saj kombëtar me atë të BE-së.

Bashkëpunimi në fushën e bujqësisë dhe sektorit agroindustrial midis Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian është parashikuar në nenin 96 të MSA-së. Në nenin 96 përcaktohet se fokusi duhet të jetë në fushat me përparësi që lidhen me acquis e Bashkimit Evropian në fushën e bujqësisë. Bashkëpunimi do të synojë në mënyrë të veçantë modernizimin dhe ristrukturimin e sektorit shqiptar bujqësor dhe agroindustrial, dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit dhe praktikave shqiptare me rregullat dhe standardet e Bashkimit Evropian.

Acquis për politikat e sigurisë ushqimore, politikat veterinare dhe fitosanitare pasqyron qasjen e integruar të BE-së në sigurinë ushqimore me qëllim sigurimin e një niveli të lartë të sigurisë ushqimore, shëndetit të kafshëve, mirëqenies së kafshëve dhe shëndetit të bimëve brenda Bashkimit Evropian nëpërmjet masave koherente nga ferma në tavolinë dhe monitorimit adekuat, duke siguruar funksionimin efektiv të tregut të brendshëm. Parakushtet kryesore për një vend kandidat në këtë fushë janë transpozimi i legjislacionit të BE-së, si dhe zbatimi i tij nga një administratë e strukturuar mirë dhe e trajnuar.

Acquis në këtë kapitull përmban një numër shumë të madh rregulloresh direktivash dhe vendimesh.

Për zbatimin e legjislacionit të sigurisë ushqimore, shteti anëtar duhet të ketë strukturat administrative të përshtatshme që të jetë në gjendje që të kryejë inspektimin dhe kontrollin e produkteve ushqimore duke përfshirë kapacitetet e duhura laboratorike. Rregullat bazë janë përcaktuar në Rregulloren e përgjithshme për ushqimet për njerëzit dhe kafshët nr. 178/2002 për parimet dhe kërkesat e përgjithshme të prodhimit ushqimor, përpunimit, paketimit, etiketimit, parketimit dhe shpërndarjes. Në veçanti, ky akt përcakton përkufizimet, parimet dhe detyrimet që mbulojnë të gjitha fazat e prodhimit dhe shpërndarjes së ushqimit për njerëz dhe kafshë. Plotësimi i kërkesave të gjurmueshmërisë për të gjithë ushqimin për njerëz dhe kafshë, ashtu edhe për operatorët e biznesit, janë të detyrueshme për zbatim. Legjislacioni për sigurinë ushqimore mbulon paketimin, etiketimin, marketingun, aditivët, tretësit e nxjerrjes, aromatizuesit, materialet e kontaktit ushqimor, shtesat ushqimore, ujërat minerale dhe rrezatimet jonizuese, ndotësit, ushqimet e reja, ushqimet e ngrira të shpejta, cilësinë e farërave dhe materialit shumues, produktet, organizmat e dëmshëm, të drejtat e varieteteve të bimëve, si dhe organizmat e modifikuar gjenetikisht.

Në fushat e politikave të veterinarisë dhe fitosanitetit, legjislacioni i Bashkimit Evropian përcakton rregullat për tregtinë e brendshme dhe futjen e kafshëve të gjalla dhe produkteve nga vendet e treta, në sektorët e veterinarisë, shëndetit të bimëve dhe ushqimit të kafshëve, duke mbrojtur shëndetin publik, shëndetin e bimëve dhe kafshëve dhe mirëqenien e kafshëve, ashtu edhe sigurinë e ushqimeve me origjinë shtazore në tregun e përbashkët. Regjimi i Bashkimit Evropian bazohet në zbatimin e rregullave të njëjta nga autoritetet e shteteve anëtare. Kontrollet veterinare dhe të shëndetit të bimëve në kufijtë e brendshëm janë hequr. Zbatohet një regjim i përbashkët i kontrolleve në kufijtë e jashtëm. Një pjesë thelbësore e acquis në këtë fushë mbulon aspektet e higjienës në lidhje me përpunimin dhe hedhjen në treg të ushqimeve me origjinë shtazore, kontrollin e sëmundjeve të kafshëve dhe mbrojtjen e bimëve.

Duke ndjekur reformën e Politikës së Përbashkët Bujqësore pjesët kryesore të acquis të BE-së janë:

- Direktiva e Këshillit 2000/29/EC e 8 majit 2000 për masat mbrojtëse kundër futjes në Komunitet të organizmave të dëmshëm për bimët ose produktet bimore dhe kundër përhapjes së tyre në Komunitet.
- Direktiva e Komisionit 93/51/EEE që përcakton rregulla për lëvizjen e bimëve të caktuara, produkteve bimore ose objekteve të tjera përmes një zone të mbrojtur, dhe për lëvizjet e bimëve, produkteve bimore ose objekteve të tjera që origjinojnë dhe lëvizin brenda një zone të mbrojtur.
- Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 690/2008 që njeh zonat e mbrojtura të ekspozuara ndaj rreziqeve të veçanta shëndetësore të bimëve në Komunitet.
- Direktiva 2009/127/EC, për sa u përket makinerive për aplikimin e pesticideve.
- Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 2017/269 në lidhje me statistikat e pesticideve, sa i përket listës së substancave aktive.

4.12.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria në kapitullin 12 ka njëfarë niveli përgatitjeje.

Shqipëria ka hartuar politika lidhur me sigurinë ushqimore, veterinarinë dhe fitosanitetin. Ajo ka bërë një përparim në zbatimin e politikave përkatëse në sektorin e sigurisë ushqimore dhe veterinarisë.

Në fushën e sigurisë ushqimore, për të tretin vit radhazi, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit ka kryer kontrollet zyrtare në zbatim të Planit Kombëtar të Kontrollit me bazë risku të miratuar në fillim të vitit.

Gjithashtu, gjatë vitit 2019, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit vazhdon të përdorë sistemin TRACE me qëllim lëshimin e certifikatave veterinare të eksportit për produktet me origjinë shtazore.

Në lidhje me hedhjen në treg të ushqimit dhe nën-produkteve shtazore, programet vjetore të monitorimit të mbetjeve për substanca të padëshiruara, kanë mbuluar mbetjet e pesticideve në 12 produkte me origjinë bimore.

Rregullat e higjienës sipas standardeve të BE-së të zbatuara për prodhimin e produkteve ushqimore kanë siguruar një nivel të lartë të sigurisë ushqimore.

Në fushën e rregullave të sigurisë ushqimore, kanë vazhduar përgatitjet e legjislacionit dytësor.

Për sa u përket politikave në fushën e mbrojtjes së shëndetit të kafshëve, janë hartuar programet e mëposhtme:

- Program kontrolli i sëmundjes së Plasjes dhe vaksinimi i kafshëve në zonat e prekura;
- Program kontrolli i sëmundjes së Brucelozës në bagëti, duke gjurmuar fermat mbi 10 krerë, duke eliminuar dhe kompensuar kafshët pozitiv;
- Programi i kontrollit të Brucelozës së ruminantëve të vegjël përmes vaksinimit të kafshëve;
- Programi për kontrollin e sëmundjes së tuberkulozit në fermat e gjedhit mbi 10 krerë, eleminimi dhe kompensimi i kafshëve pozitive;
- Programi për kontrollin e sëmundjes së dermatozës nodulare, vaksinim masiv në tufat e gjedhit;

- Vaksinimi i dhelprave të kuqe për sëmundjen e tërbimit;

- Përpjekje pozitive u bënë gjatë gjysmës së dytë të vitit 2019 për të përditësimin e informacionit në sistemin e identifikimit dhe regjistrimit të kafshëve.

Në zbatim të ligjit nr. 10 433, datë 16.6.2011 "Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar, kontrollet sanitare-veterinare kryhen në fermat, institucionet e kafshëve të gjalla, tregjet e kafshëve dhe panaireve, regjistrimi dhe identifikimi i kafshëve, transporti dhe lëvizja e kafshëve, në masat veterinare profilaktike, mbrojtja e mjedisit, trajtimi i kafshëve (mirëqenia).

Për sa i përket fushës së fitosanitetit janë bërë kontrolle për shëndetit të bimëve, nga katër agjencitë rajonale në shërbimin e mbrojtjes së veterinarisë dhe bimëve, për periudhën 2019, ku kanë realizuar gjithsej rreth 1 300 kontrolle për të monitoruar statusin fitosanitar, për parazitët me fokus të veçantë parazitet karantinor në bimë, produktet bimore dhe objekte të tjera, që janë objekt i kontrolleve fitosanitare nga të cilat 700 kontrolle korrespondojnë me analizat që kryhen nga laboratori i mbrojtjes së bimëve në rrethin e Durrësit.

Aktualisht gjatë vitit 2019 janë kryer rreth 14 000 kontrolle për pajisjen me certifikatë fitosanitare për bimë, produkte bimore dhe objekteve të tjera.

4.12.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Inspektimet e operatorëve të biznesit kryhen sipas një planifikimi vjetor të bazuar në rrezik. Frekuenca e kontrolleve zyrtare të planifikuara është gjithmonë në përpjesëtim me nivelin e rrezikut. Kontrollet zyrtare kryhen gjithashtu bazuar në planet e veprimit / monitorimit të aprovuara nga Ministri i Bujqësisë dhe Drejtori i Përgjithshëm i AKU-së, denoncimet, ankesat e qytetarëve, njoftimet për media, si dhe urdhërat specifikë.

Numri i inspektimeve në pikat e inspektimit kufitar ka pasur një rritje krahasuar një vit me parë. Në vitin 2018 numri i inspektimeve ka qënë 28 504 dhe në vitin 2019 ka qënë 29 206.

Aktet nënligjore të miratuara për vitin 2019:

- VKM nr. 236, datë 17.4.2019 për miratimin e rregullores "Për përcaktimin e pulpës së frutit të thatë Baobab si një përbërës i ri ushqimor", që ka përafruar pjesërisht Vendimin e Komisionit 2008/575/EC të 27 qershorit 2008 mbi autorizimin dhe vendosjen në treg të pulpës së frutit të thatë Baobab si një përbërës i ri ushqimor, sipas Rregullores (EC) nr. 258/97 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit;

- Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 10, datë 25.10.2019 në lidhje me "Rregullat për etiketimin e mishit të gjedhit dhe produkteve të tij", që përafron pjesërisht Rregulloren 1825/2000/KE në lidhje me rregullat për etiketimin e mishit të gjedhit dhe produkteve të tij;

- Projektligji për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9863, datë 28.1.2008 "Për ushqimin", i ndryshuar i cili përafron pjesërisht Rregulloren 178/2002/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 28 janar 2002 mbi parimet e përgjithshme dhe kërkesat e ligjit të ushqimit, krijimi i Autoritetit Evropian të Sigurisë Ushqimore dhe nxjerrja e procedurave t çështjet e sigurisë ushqimore dhe Rregulloren 882/2004/EC të Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 29 prill 2004 mbi kontrollin zyrtar të kryer për të siguruar verifikimin e përputhshmërisë me ligjin e ushqimit dhe ushqimit për kafshë, shëndetin e kafshëve dhe rregullat për mirëqenien e kafshëve, është miratuar në Këshillin e Ministrave dhe po ndjek procedurwn normale tw miratimit nw Kuvend.

Aktet nënligjore të mëposhtme janë përgatitur me qëllim përmirësimin e kornizës ligjore dhe përafrimit të mëtejshëm të legjislacionit shqiptar me atë të BE-së në fushën e veterinarisë:

- Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë tregtinë dhe importimin nga vendet e treta të embrioneve të kafshëve shtëpiake të llojeve të gjedhit", duke përafruar pjesërisht Direktivën e Këshillit 89/556/KEE të 25 shtatorit 1989 për kushtet e shëndetit të kafshëve qeverisjen e tregtisë ndërKomunitare dhe importimin nga vendet e treta të embrioneve të kafshëve shtëpiake të llojeve të gjedhit;

- Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për përcaktimin e kritereve për planet kombëtare për zhdukjen e përshpejtuar të brucelozës, tuberkulozit dhe leucozës enzootike në

bagëti" pjesërisht i përafruar me Direktivën e Këshillit 78/52/KEE e 13 dhjetorit 1977 për përcaktimin e kritereve të Komunitetit për planet kombëtare për zhdukjen e përshpejtuar të brucelozës, tuberkulozit dhe leucozës enzootike në bagëti;

- Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë lëvizjen dhe importimin nga vendet e treta të ekuilibrave" përafruar pjesërisht Direktivën e Këshillit 2009/156/KE të 30 nëntorit 2009 për kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë lëvizjen dhe importimin nga e treta vendet e ekuilibrave;
- Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për kushtet e shëndetit të kafshëve për importet e disa zogjve dhe kushtet e karantinës" pjesërisht përafrimi i Rregullores së Zbatimit të Komisionit (BE) nr. 139/2013 e datës 7 janar 2013 për përcaktimin e kushteve shëndetësore të kafshëve për importet e caktuara zogjtë në Bashkim dhe kushtet e karantinës së tyre.

Për intensifikimin e procesit të përafrimit të legjislacionit bazuar në planin e detajuar të veprimit, janë miratuar këto akte nënligjore në fushën fitosanitare, si më poshtë:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 317, datë 15.5.2019 "Për rregullat për përdorimin e qëndrueshëm të PPP-ve, si dhe kriteret e pranueshmërisë për përdoruesit". Ky vendim është përafruar pjesërisht me Direktivën 2009/128/KE të Parlamentit Evropian Parlamenti dhe Këshillit i 21 tetorit 2009 duke krijuar një kornizë për veprim të Komunitetit për të arritur përdorimin e qëndrueshëm të pesticideve;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 537, datë 25.7.2019 "Për organizimin dhe modalitetin e funksionimit të Departamentit të Laboratorëve për Diagnostifikimin e Parazitit të Bimëve";
- Urdhra të ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve":
- Urdhri nr. 12, datë 8.1.2019, "Për përditësimin e urdhrit të ministrit nr. 72, datë 2.3.2017, "Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve", i ndryshuar;
- Urdhri nr. 201, datë 11.3.2019, "Për përditësimin e urdhrit të ministrit nr. 72, datë 2/03/2017, "Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve", i ndryshuar;
- Urdhri nr. 412, datë 3.7.2019, "Për përditësimin e urdhrit të ministrit nr. 72, datë 2.3.2017, "Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve", i ndryshuar;
- Urdhri nr. 566, datë 15.10.2019, "Për përditësimin e urdhrit të ministrit nr. 72, datë 2.3.2017, "Për miratimin e lëndëve vepruese në përmbajtje të PMB-ve", i ndryshuar.

4.12.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucioni lider për këtë kapitull është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR).

MARD është përgjegjëse për formulimin e politikave, legjislacionit dhe strategjive për kontrollin e cilësisë dhe sigurisë së produkteve ushqimore me qëllim integrimin e kontrollit të ushqimit si një funksion kyç në mbrojtjen e shëndetit dhe interesave të konsumatorit, duke siguruar konkurrencë të ndershme në tregun kombëtar dhe futjen e ushqimit produkteve në tregun ndërkombëtar.

Pjesë e Grupit Ndërinstitucional të Punës për kapitullin 12 janë dhe institucionet e mëposhtme:

- Autoriteti Kombëtar I Ushqimit (AKU)
- Instituti i Statistikave (INSTAT)
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE)
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM)
- Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV)
- Agjencitë Rajonale të Shërbimit Veterinar dhe Mbrojtjes së Bimëve (ARSHVMB)
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ)
- Agjencia Kombëtare e Duhan Cigareve (AKDC)
- Enti i Farave dhe Fidanëve (EFF)
- Universiteti Bujqësor i Tiranës

4.12.1.7 Prioritetet

Prioritetet afatshkurtra në fushën e sigurisë ushqimore përfshijnë:

- Forcimin e sistemit të sigurisë ushqimore dhe të sistemeve të kontrollit të ngjashme;
- Përforcimi i kapaciteteve laboratorike në fushën e sigurisë ushqimore;
- Zbaton rregullat e sigurisë ushqimore përmes kontrolleve të përmirësuara zyrtare, përfshirë kushtet e kontrollit të importit

Prioritetet në fushën e veterinarisë përfshijnë:

- Plotësimi i kuadrit ligjor mbi kontrollin e sëmundjeve në kafshë, higjienën e mirëqenien e kafshëve, kontrollet veterinare në përputhje me aktet normative të BE-së dhe zbatimi i plotë i tyre;
- Përcaktim i qartë i përgjegjësive të institucioneve të përfshira në mbrojtjen e shëndetit të konsumatorit për të siguruar të ruajtjen e shëndetit të kafshëve dhe sigurinë ushqimore të produkteve me origjinë shtazore;
- Funksionim i plotë i sistemit të identifikimit për kafshët gjedhë e të imta, regjistrimin dhe kontrollin e plotë të lëvizjeve të kafshëve; vendosja e sistemit të identifikimit në derra;
- Kontroll i plotë i situatës epizootike, veçanërisht lidhur me sëmundjet zoonotike; një sistem të mirë informacioni mbi kafshët;
- Mirëmbajtjen e programeve të vaksinimit deri në çrrënjosjen e tërbimit;
- Të përmirësojë sistemin e kontrolleve të mbetjeve dhe ndotësve në kafshët e gjalla dhe produktet shtazore;

Prioritetet në fushën fitosanitare përfshijnë:

- Plotësimi i kuadrit ligjor për shëndetin e bimëve mbi miratimin e rregullave të inspektimit karantinor fitosanitar, rregullat për lëvizjen e bimëve, produkteve bimore dhe objekteve të tjera brenda dhe ndërmjet zonave të pastra, njohjen e zonave të pastra;
- Plotësimi i kuadrit ligjor për produktet për mbrojtjen e bimëve mbi kriteret teknike të mjeteve dhe makinerive, të cilat përdoren për trajtimet me PMB, rregullat e sigurimit të të dhënave statistikore të PMB-ve;
- Monitorimi dhe kontrolli i gjendjes fitosanitare mbi parazitet karatinorë dhe jo karantinorë në bimë, produkte bimore dhe objekte të tjera që janë objekt i kontrolleve fitosanitare.

KAPITULLI 13: PESHKIMI

4.13.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis për peshkimin përbëhet nga rregulloret, të cilat nuk kërkojnë ndryshime në legjislacionin kombëtar. Megjithatë, kjo kërkon futjen e masave për të përgatitur administratën dhe operatorët për zbatimin e Politikës së Përbashkët të Peshkimit, e cila përfshin politikën e tregut, menaxhimin e burimeve dhe flotës, inspektimin dhe kontrollin, masat strukturore dhe kontrollin e ndihmës shtetërore. Në disa raste, marrëveshjet dhe konventat ekzistuese në fushën e peshkimit me vendet e treta ose organizatat ndërkombëtare është e nevojshme që të përshtaten.

4.13.1.2 Struktura e kapitullit

Kapitulli 13 nuk është i ndarë në nënkapituj.

4.13.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian

Sipas Nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin kombëtar me acquis e BE-së.

Detyrimi nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit rrjedh nga neni 96 i MSA-së. Neni përcakton rëndësinë e identifikimit të fushave me përfitim të ndërsjellët me interes të përbashkët me prioritetin që lidhet me acquis e BE-së për peshkimin, duke përfshirë respektimin e detyrimeve ndërkombëtare lidhur me rregullat e organizimit ndërkombëtar dhe rajonale të peshkimit për menaxhimin dhe ruajtjen e burimeve të peshkimit.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat e peshkimit (me përjashtim të ruajtjes së burimeve biologjike detare) janë pjesë e grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian. Neni 4 i Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian përcakton se në këtë rast, Bashkimi Evropian dhe shtetet anëtare kanë të drejtë të miratojnë akte ligjore.

Shtetet anëtare mund të ushtrojnë kompetencat e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk i shtron kompetencat e tij ose ka vendosur që të mos i ushtrojë këto kompetenca.

Acquis për peshkimin përbëhet nga rregulloret, të cilat nuk kërkojnë transpozimin në legjislacionin kombëtar., dhe kërkojnë marrjen e masave për të përgatitur administratën dhe operatorët për të zbatuar rregullat e Politikës së Përbashkët të Peshkimit. Fusha e veprimit, objektivat dhe parimet e PPP-së janë të përcaktuara në Rregulloren kuadër të Politikës së Përbashkët të Peshkimit (Rregullorja e Këshillit (BE) nr. 1380/2013).

PPP përcakton rregullat për ruajtjen e burimeve të gjalla ujore, kufizimin e ndikimit në mjedis të peshkimit dhe kushtet e aksesit në ujëra dhe resurse. Ai gjithashtu përfshin një politikë strukturore dhe rregulla specifike për menaxhimin e kapacitetit të flotës, kontrollin e aktivitetit të peshkimit dhe zbatimin e rregullave të saj. PPP bazohet në këshilla të shëndosha shkencore dhe ofron një kornizë për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave të peshkimit. Masat specifike të menaxhimit për shfrytëzimin e qëndrueshëm të peshkimit në Detin Mesdhe përcaktohen në Rregulloren (EC) nr. 1967/2006 (Rregullorja Mesdhetare). Rregulla të veçanta zbatohen gjithashtu për menaxhimin e disa specieve, si për shembull, për ngjalën evropiane (Rregullorja 1100/2007).

Në lidhje me menaxhimin e resurseve dhe flotës, acquis përmban rregulla specifike për rregullimin e kapacitetit të peshkimit me qëllim që të kërkojë një ekuilibër midis flotës dhe rezervave, ashtu edhe matjen e tonazhit. Shteteve Anëtare u kërkohet të mbledhin dhe përditësojnë të dhënat lidhur me kapacitetin e peshkimit në një regjistër të veçantë të flotës së peshkimit. Inspektimi dhe kontrolli janë kryesisht përgjegjësi e Shteteve Anëtare që kanë nevojë të sigurojnë kapacitetet administrative për zbatim efektiv, ndërsa korniza ligjore është përgatitur në nivel të BE-së. Acquis përcakton ndërmjet të tjerash rregulla të hollësishme për regjistrimin dhe raportimin e kapjeve dhe funksionimin e një sistemi monitorimi satelitor të anijeve.

Rregullorja (BE) nr. 508/2014 përcakton dispozitat për Fondin Evropian të Peshkimit Detar (EMFF) dhe përcakton masat financiare për zbatimin e Politikës së Përbashkët të Peshkimit, masat përkatëse në lidhje me ligjin e Detit, zhvillimin e qëndrueshëm të fushës së peshkimit dhe akuakulturës, dhe peshkimin e brendshëm, si dhe Politikën e Integruar Detare. Për të përfituar nga Fondi Evropian i Peshkimit Detar, Shtetet Anëtare të BE duhet të miratojnë një dokument strategjik dhe një Program Operacional (OP). Shtetet Anëtare gjithashtu duhet të kenë kapacitetet e nevojshme administrative dhe të kontrollit me qëllim që të sigurojnë një zbatim të shëndoshë dhe efikas të Programit Operacional.

Legjislacioni i Bashkimit Evropian për politikën e tregut përcaktohet nga Rregullorja nr. 1379/2013 e Parlamentit Evropian dhe i Këshillit, si dhe është i bazuar në organizatat profesionale, standardet e përbashkëta të marketingut, informacionin për konsumatorin, rregullat e konkurrencës dhe inteligjenca e tregut.

Përveç rregulloreve të përgjithshme të ndihmës shtetërore, acquis përmban rregulla specifike të ndihmës shtetërore të zbatueshme për sektorin e peshkimit dhe akuakulturës.

Duke pasur parasysh kompetencën e saj ekskluzive në fushën e ruajtjes së burimeve biologjike detare, BE është pjesë e një numri të marrëveshjeve dhe organizatave ndërkombëtare. Në disa raste, marrëveshjet ekzistuese të peshkimit dhe konventat me vendet e treta ose organizatat ndërkombëtare duhet të përshtaten ose të shfuqizohen përpara anëtarësimit.

Shqipëria ka harmonizuar kuadrin e saj ligjor dhe dispozitat e rregulloreve kombëtare me dispozitat e Politikës së Përbashkët të Peshkimit (CFP) me qëllim që në mënyrë adekuate të përgatisë sektorin dhe administratën për përmbushjen e plotë të detyrimeve të saj në kuadër të Politikës së Përbashkët të Peshkimit.

Pjesët kryesore të acquis të BE-së janë:

- Rregullorja (BE) nr. 1379/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 11 dhjetorit 2013 për organizimin e përbashkët të tregjeve në produktet e peshkimit dhe akuakulturës, duke ndryshuar rregulloret e Këshillit (KE) nr. 1184/2006 dhe (KE) nr. 1224 / 2009 dhe shfuqizimi i Rregullores së Këshillit (KE) nr. 104/2000;

- Rregullore nr. 1380/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 11 dhjetor 2013 mbi Politikën e Përbashkët të Peshkimit, duke ndryshuar Rregulloret e Këshillit (KE) nr. 1954/2003 dhe (KE) nr. 1224/2009 dhe duke shfuqizuar Rregulloret e Këshillit (KE) nr. 2371/2002 dhe (KE) nr. 639/2004 dhe Vendimit të Këshillit 2004/585/EC;

- Rregullorja (BE) 2017/1004 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 17 majit 2017 për krijimin e një kornize të Unionit për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në sektorin e peshkimit dhe mbështetje për këshilla shkencore në lidhje me politikën e përbashkët të peshkimit dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 199/2008;

- Rregullorja e Këshillit (KE) nr. 1224/2009 e datës 20 nëntor 2009 për krijimin e një sistemi të kontrollit të Komunitetit për të siguruar respektimin e rregullave të politikës së përbashkët të peshkimit, duke ndryshuar rregulloret (KE) nr. 847/96, (KE) nr. 2371/2002, (nr. 811/2004, (EC) nr. 768/2005, (EC) nr. 2115/2005, (KE) nr. 2166/2005, (KE) nr. 388/2006, (KE) nr. 509/2007, (KE) nr. 676/2007, (EC) nr. 1098/2007, (KE) nr. 1300/2008, (KE) nr. 1342/2008 dhe rregullat shfuqizuese (KEE) nr. 2847/93, (KE) nr. 1627/94 dhe (EC) nr. 1966/2006.

- Rregullore e Këshillit (KE) nr. 1100/2007 të 18 shtatorit 2007 për vendosjen e masave për rikuperimin e stokut të ngjalave evropiane.

- Rregulloren (BE) nr. 508/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 15 maj 2014 mbi Fondin Evropian të Detarisë dhe Peshkimit dhe shfuqizimin e Rregulloreve të Këshillit (KE) nr. 2328/2003, (EC) nr. 861/2006, (KE) nr. 1198/2006 dhe (KE) nr. 791/2007 dhe Rregullorja (EU) nr. 1255/2011 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit.

4.13.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

"Strategjia Kombëtare për Peshkimin dhe Akuakulturën 2016 - 2020", miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 701, datë 12.10.2016, e cila ka si qëllim harmonizimin dhe menaxhimin e politikës me legjislacionin e BE-së në fushën e peshkimit dhe Politikës së Përbashkët të Peshkimit, është në fazën e implementimit.

Për krijimin e një tregu funksional të shitjes me shumicë të peshkut dhe ngritjen e sistemit të informacionit për tregtimin e peshkut ka përfunduar ndërtimi i tregut të tregtimit të peshkut në Shëngjin dhe është në fazën e testimit teknik. Ndërsa ndërtimi i tregut të Vlorës është në proces tenderimi.

Janë identifikuar Zonat e Lejuara të Akuakulturës për hartimin e planeve shumëvjeçare strategjike kombëtare me qëllim zhvillimin e akuakulturës në Shqipëri.

Shqipëria ka përditësuar regjistrin e anijeve të peshkimit dhe ka bërë përparime për përmirësimin e statistikave të zbarkimit. Është vënë në zbatim sistemi i lëshimit të certifikatave të zënies për produktet e peshkimit.

Në lidhje me marrëveshjet ndërkombëtare, Shqipëria ka vazhduar të marrë pjesë në aktivitetet e Komisionit të Përgjithshëm të Peshkimit për Mesdheun dhe ka përmbushur rekomandimet e dhëna. Përpos kësaj, Shqipëria ka përmbushur të gjitha kërkesat e rekomandimet e Komisionit Ndërkombëtar për Ruajtjen e Peshkut Ton të Atlantikut. Shqipëria ka përmirësuar ndjeshëm raportimet në këto organizata në përputhshmëri me kërkesat e tyre.

Shqipëria ka përgatitur dhe dorëzuar Statlant37A_GFCM_FAO_2018 dhe Albania008A_2018, duke rishikuar të gjitha të dhënat e kapur që nga 2013. Nga ana tjetër, gjatë vitit 2018, Shqipëria dorëzoi të gjitha të dhënat sipas GFCM_DCRF-2017, si dhe ICCAT - Task I + II (2014 - 2017).

Në kuadër të peshkimit, Shqipëria nënshkroi Deklaratën MedFish4Ever të Maltës në lidhje me qëndrueshmërinë e burimeve të peshkimit në Mesdhe (një iniciativë e BE-së për të kthyer peshkimin në Mesdhe për qëndrueshmëri dhe në këtë mënyrë të ruajë rritjen ekonomike dhe vendet e punës), si dhe deklaratën e konferencës së Nivelit të lartë të peshkimit artizanal (HL-SSF) në shtator 2018 në Maltë.

4.13.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Gjatë vitit 2019 janë miratuar aktet ligjore si më poshtë:

- ligji nr. 4/2019, datë 7.2.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 64/2012 "Për

peshkimin". Ndryshimet synojnë të rregullojnë peshkimin artizanal bregdetar në kuadrin e bashkëmenaxhimit me organizatat e peshkimit, me një qasje më të afërt me fushat e rëndësishme të Politikës së Përbashkët të Peshkimit të Bashkimit Evropian.

- ligji nr. 22/2019, datë 3.4.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 103/2016 "Për akuakulturën", i përafruar pjesërisht me Rregulloren (BE) nr. 1379/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 11 dhjetorit 2013 mbi organizimin e përbashkët të tregjeve në produktet e peshkimit dhe akuakulturës, për ndryshimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 1184/2006 dhe (EC) nr. 1224/2009 dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 104/2000.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 256, datë 24.4.2019 "Për miratim e rregullave për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në sektorin e peshkimit dhe mbështetje për këshilla shkencore mbi strategjinë kombëtare të peshkimit", plotësisht i përafruar me Rregulloren (BE) 2017/1004 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 17 majit 2017.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 255, datë 24.4.2019 "Për një ndryshim në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 407, datë 8.5.2013 "Për krijimin e një regjimi kontrolli për të siguruar respektimin e rregullave të politikës së administrimit të peshkimit (sistemi i pikëzimit për shkelje serioze)", përafruar pjesërisht me Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1224/2009 të 20 nëntorit 2009 për krijimin e një sistemi të kontrollit të Komunitetit për të siguruar respektimin e rregullave të politikës së përbashkët të peshkimit.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 464, datë 3.7.2019 "Për procedurat e shitjes së parë të produkteve të peshkut dhe organizimin e tregut të produkteve të peshkut dhe akuakultures", për zbatimin e ligjit nr. 64/2012 "Për peshkimin", i ndryshuar.

- Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, nr. 499, datë 10.9.2019 "Për implementimin e Rezolutës GFCM/ 41/2017/6 mbi aplikimin e numrit IMO", për mjetet mbi 24 metra;

- Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, nr. 536, datë 27.9.2019 "Për miratimin e Planit të Menaxhimit të Ngjalës (Anguilla Anguilla) në Shqipëri për periudhën 2019 - 2024". Urdhri i ministrit është përputhur pjesërisht me Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1100/2007 të 18 shtatorit 2007 për vendosjen e masave për rikuperimin e stokut të ngjalave evropiane. Qëllimi i këtij urdhri është të përcaktojë masa për të mbrojtur dhe rikuperuar stokun e ngjalës evropiane.

4.13.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucioni lider për kapitullin 13 është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, që është edhe institucioni koordinues i grupit ndërinstitucional të punës.

Pjesë e Grupit Ndërinstitucional të Punës për kapitullin 13 janë dhe institucionet e mëposhtme:

- Instituti i Statistikave (INSTAT)
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE)
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ)
- Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU)

4.13.1.7 Prioritetet

Shqipëria në zbatimin e këtij plani do të fokusohet veçanërisht në:

- Arritja e përputhjes së mëtejshme me kuadrin ligjor me rregullat e BE në fushën e peshkimit, akuakulturës dhe ujërat e brendshme;

- Forcimi administrativ i administratës së peshkimit, duke përfshirë shërbimet e inspektimit dhe kontrollit, si dhe grumbullimi dhe përpunimi i të dhënave të zënieve për hartimin e planeve të menaxhimit të peshkimit, si dhe raportimin në organizatat rajonale të menaxhimit të peshkimit (GFCM); rekrutimi i monitoruesve dhe vëzhguesve për të bashkëpunuar me shërbimet e peshkimit;

- Zbatimi i strategjisë kombëtare të zhvillimit të peshkimit;

- Mbështetje për monitorimin vjetor të gjendjes së burimeve të peshkimit për të mundësuar zbatimin e politikës së peshkimit në Shqipëri;

- Zhvillimi i mekanizmave të duhura për grumbullimin e të dhënave në nivel kombëtar, e cila

duhet të jetë plotësisht në përputhje me acquis të BE-së;

- Zbatimi dhe zhvillimi i politikave për organizimin e tregjeve të produkteve të peshkut me shumicë dhe pakicë për të arritur kontrollin 100% të produkteve të peshkut dhe promovuar përmirësimin e cilësisë së produkteve të peshkut;
- Ringritja sistemit të monitorimit satelitor të anijeve (VMS) për monitorimin dhe kontrollin e aktivitetit të peshkimit nga anijet me gjatësi mbi 12 m brenda vitit 2020 me fonde të buxhetit të shtetit;
- Zgjerimi i mëtejshëm i, porteve të peshkimit ekzistuese, ndërtimin e shkallëve për riparimin e anijeve dhe ndërtimin e bankinave për anijet e peshkimit në Vlorë, Sarandë dhe Shëngjinit, në mënyrë që të rritet gatishmërinë e treguesve teknike për flotën e peshkimit detar;
- Mbështetje për dhënien e kredive të buta për operatorët e peshkimit me qëllim riparimin dhe modernizimin e anijeve të tyre të peshkimit;
- Rritja e nivelit të përpunimit industrial të produkteve të peshkimit dhe të akuakulturës, përmirësimin e marketingut të tyre përmes rritjes së cilësisë dhe sigurisë;
- Ndërmarrja e hapave për të siguruar menaxhimin e duhur të burimeve peshkore, duke përfshirë shpërndarjen e burimeve të nevojshme në këtë fushë, duke ndërmarrë veprimet e duhura zbatuese, duke zhvilluar një sistem të përshtatshëm të mbledhjes së të dhënave, duke siguruar rregullimin e kapaciteteve të flotës së peshkimit për mundësitë e peshkimit me objektiv arritjen e një balance të qëndrueshme midis tyre, dhe mbledhjen e statistikave të sakta të zënies së peshkut;
- Forcimi i kapaciteteve të inspektimit, kontrollit, monitorimit dhe mbikëqyrjes.

KAPITULLI 14: POLITIKA E TRANSPORTIT

4.14.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Legjislacioni i BE-së për sektorin e transportit synon përmirësimin e funksionimit të tregut të brendshëm duke promovuar shërbime të sigurta, efikase dhe miqësore me mjedisin. Legjislacioni i fushës së transportit mbulon sektorët e transportit rrugor, hekurudhor, ujor të brendshëm, transportin e kombinuar, transportin ajror dhe detar. Ai ka të bëjë me standardet teknike dhe të sigurisë, standardet sociale, ndihmën shtetërore dhe liberalizimin e tregut në kontekstin e tregut të brendshëm të transportit.

4.14.1.2 Struktura e kapitullit

- Transporti rrugor
- Transporti hekurudhor
- Transporti detar
- Transporti ajror

4.14.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe të legjislacionit të BE-së

Bashkëpunimi midis BE-së dhe Shqipërisë në lidhje me politiken e transportit rregullohet nga disa nene të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit. Neni 106 "Transporti" parashikon që palët, d.m.th. Shqipëria dhe Bashkimi Evropian do të përqendrohen në fushat prioritare që lidhen me acquis e BE-së, me qëllim ristrukturimin dhe modernizimin e mënyrave të transportit shqiptar, përmirësimin e lëvizjes së lirë të udhëtarëve dhe mallrave, lehtësimin e aksesit në tregun dhe infrastrukturën e transportit, duke mbështetur zhvillimin e infrastrukturave multimodale dhe lidhjen me rrjetet kryesore transevropiane dhe arritjen e standardeve operative të krahasueshme me ato të Bashkimit Evropian.

Neni 59 i MSA-së në lidhje me Protokollin 5 "Për transportin tokësor" përcakton detyrimet e palëve në lidhje me ofrimin e shërbimeve të transportit midis Komunitetit dhe Shqipërisë. Neni 59 parashikon se palët do të sigurojnë trafikun rrugor transit të pakufizuar bazuar në zbatimin efektiv të parimit të mosdiskriminimit. Në transportin detar, palët do të aplikojnë në mënyrë efektive parimin e aksesit të pakufizuar në treg dhe trafik në baza komerciale pa hyrë në marrëveshje për ndarjen e mallrave me shtetet e treta, duke eliminuar të gjitha masat e njëanshme

dhe pengesat administrative, teknike dhe të tjera që mund të pengojnë aksesin në transportin detar dhe garantimin e trajtimit kombëtar ndaj anijeve të palës tjetër. Në transportin ajror, palët do të bien dakord mbi kushtet e aksesit të ndërsjellët në tregun e transportit ajror.

Neni 70 dhe Neni 59(6) përcaktojnë se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me acquis e BE-së me qëllim përmirësimin e sistemit të transportit dhe shërbimeve të transportit.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat në kapitullin 14 i përkasin grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian, d.m.th. grupit të kompetencave të ndara mes Bashkimit Evropian dhe shteteve të tij anëtare. Sipas Nenit 4 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian, si Bashkimi Evropian ashtu edhe shtetet anëtare mund të miratojnë akte ligjore në fushën e transportit. Shtetet anëtare e ushtrojnë kompetencën e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk e ushtron këtë kompetencë ose ka vendosur të mos e ushtrojë këtë kompetencë.

Politika e transportit e Bashkimit Evropian synon mobilitetin e qëndrueshëm, duke kombinuar konkurrueshmërinë e Evropës me mirëqenien e qytetarëve të saj, dhe duke kontribuar kështu në rritjen e sigurisë dhe forcimin e të drejtave. Ky është një komponent thelbësor i Evropa 2020, dhe kontribuon në kohezionin social dhe territorial. Objektivat e politikës së transportit të Bashkimit Evropian janë: të përmirësojë funksionimin e tregut të brendshëm duke nxitur krijimin e një sistemi të integruar transporti të sigurtë, konkurrues, me përdorim eficient të burimeve, që respekton mjedisin, lehtësisht të përdorshëm dhe efektiv, i cili ofron një nivel të lartë të lëvizjes së qëndrueshme në Bashkimin Evropian, duke mbrojtur mjedisin, duke promovuar standardet e punës dhe kualifikimeve për sektorin dhe duke mbrojtur sigurinë dhe shëndetin e qytetarëve. Politika e transportit të qëndrueshëm e Bashkimit Evropian kërkon një sistem transporti të integruar, ndërveprues dhe të ndërlidhur për të përballuar nevojat ekonomike, sociale dhe mjedisore të shoqërisë.

Politika e transportit e Bashkimit Evropian rregullohet nga Titulli VI, nenet 90 – 100 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFBE). Një pjesë e rëndësishme e acquis përbëhet nga legjislacioni i detyrueshëm dhe i zbatueshëm në mënyrë të drejtpërdrejtë në formën e rregulloreve dhe vendimeve. Pjesa e mbetur e acquis në këtë kapitull, përbëhet nga direktiva që kanë nevojë të transpozohen në sistemin ligjor të shtetit anëtar.

Acquis në këtë kapitull mbulon transportin rrugor, atë hekurudhor, transportin e brendshëm ujor, transportin e kombinuar, aviacionin, transportin detar dhe navigacionin satelitor.

Pjesë të acquis në këtë kapitull janë të mbuluara nga Marrëveshja për Zonën Evropiane të Përbashkëta të Aviacionit, konkretisht në Aneksin I.

4.14.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Në përgjithësi, në fushën e politikës së transportit është arritur njëfarë niveli përgatitje. Gjatë vitit 2019, përparim është arritur në përgatitjen e raportit të dytë të monitorimit të Strategjisë së Transportit dhe Rishikimit të dytë pesëvjeçar të Planit Kombëtar të Transportit (PKT3).

Me ligjin nr. 8/2018, datë 26.2.2018 "Për ratifikimin e Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit" u miratua nga Parlamenti Shqiptar ky Traktat, që është një nga dokumentet më të rëndësishëm për të gjithë sektorët e transportit, dhe që do të jetë udhërrëfyesi për vitet në vijim. Zbatimi i Traktatit të Komunitetit të Transportit do të përmirësojë sektorin e transportit jo vetëm në Shqipëri, por në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe shtrirjen e lidhjen e tij me rrjetin e transportit të BE-së. Traktati parashikon përafrimin e mëtejshëm të legjislacioneve kombëtare me acquis e BE-së, për të gjitha fushat e transportit. Qëllimi i këtij Traktati është krijimi i një Komuniteti Transporti në fushën e transportit, si dhe zhvillimi i rrjetit të transportit ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Palëve të Evropës Juglindore. Ky zhvillim do të bazohet mbi integrimin progresiv të tregjeve të transportit, mbi bazën e kuadrit ligjor përkatës të acquis, përfshirë edhe në sferat e standardeve teknike, ndërfunksionimin, sigurinë, politikën sociale, menaxhimin e trafikut, prokurimin publik dhe mjedisin.

Në transportin rrugor është miratuar një VKM, me qëllim ndryshimin e vlerave monetare për qëndrueshmërinë financiare, duke i barazuar me vendet e BE-së dhe vende të tjera jo anëtare, si

një nga kushtet/kriteret për licencimin në transportin ndërkombëtar rrugor në përputhje me acqui të BE-së, duke pasqyruar detyrimet që rrjedhin nga MSA dhe ligji nr. 8/2018 "Për ratifikimin e Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit".

Gjithashtu, janë në proces miratimi disa udhëzime të ministrit përgjegjës për transportin dhe infrastrukturën për kushtet që duhen përmbushur për të punuar si operator i transportit rrugor dhe për sistemet inteligjente të transportit, regjistrin elektronik dhe terminalet (lidhur me të drejtat e udhëtarëve në transportin me autobus), inspektimit teknik në rrugë të mjeteve tregtare, të cilat kanë përafruar direktiva dhe rregullore përkatëse të BE-së.

Po punohet për miratimin e legjislacionit për sektorin hekurudhor në zbatim të ligjit nr. 142/2016, datë 22.12.2016, "Kodi Hekurudhor i Republikës së Shqipërisë". Aktet paraprake janë përgatitur në bashkëpunim me Asistencën Teknike të miratuar nga Delegacioni i BE-së dhe po vazhdon procedura për miratimin e tyre.

Në transportin ajror, faza I e Marrëveshjes Shumëpalëshe për Krijimin e një Zone të Përbashkët të Aviacionit Evropian (ECAA), po zbatohet, në përputhje me kushtet e përcaktuara në Protokollin I të kësaj Marrëveshjeje. Me vendimin nr. 1/2019, datë 31 korrik 2019, të Komitetit të Përbashkët të kësaj marrëveshje, është miratuar zëvendësimi i Aneksit I të saj, botuar në Fletoren Zyrtare të BE-së, L 211/4, datë 12.8.2019.

4.14.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020, miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016 "Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020" është duke u zbatuar. Raporti i dytë i Monitorimit për zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Transportit 2016 - 2020 dhe Planit të Veprimit u përgatit, aprovua dhe botua në faqen e internetit të Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2019/07/2nd-Monitoring-Report -24-June-2019.pdf.

Shqipëria me financimin të Delegacionit të Bashkimit Evropian në Shqipëri, ka përfunduar hartimin e dokumentit "Rishikimi i dytë i Planit Kombëtar të Transportit (PKT3)", i cili u prezantua më 12 dhjetor 2018. Ka përfunduar hartimi i dokumentit përfundimtar të VSM, në përputhje me ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Politikat në sigurinë rrugore janë përcaktuar në Strategjinë Kombëtare të Sigurisë Rrugore 2011 – 2020 të miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 125, datë 23.2.2011 "Për zbatimin e objektivave për përmirësimin e sigurisë rrugore". Sipas këtij dokumenti, baza e vitit 2009 ishte 378 viktima. Objektivi 2020 është 250 vdekje në vit.

Legjislacioni në transportin hekurudhor po përmirësohet në mënyrë që të përafrohet me acquis të BE-së. Ligji nr. 142/2016, datë 22.12.2016 "Kodi Hekurudhor i Republikës së Shqipërisë" u miratua nga Kuvendi i Shqipërisë duke përafruar pjesërisht pjesë të rëndësishme të acquis të BE-së, si: Direktivën 2012/34, Direktivën (BE) 2016/798, Direktivën (BE) 2016/797, Direktivën 2007/59, Rregulloren (BE) 2016/796, Rregulloren (KE) 1370/2007 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 23 tetorit 2007, Rregulloren (KE) nr. 1371/2007 etj.

Legjislacioni shqiptar në transportin detar po përafrohet me acquis të BE-së dhe njëkohësisht, Shqipëria po ratifikon konventat ndërkombëtare në transportin detar.

Legjislacioni shqiptar në transportin ajror është kryesisht në përputhje me acquis të BE-së. Shqipëria është duke përmbushur kushtet në lidhje me përfundimin e fazës së parë të Marrëveshjes Shumëpalëshe për Themelimin e Zonës së Përbashkët Evropiane të Aviacionit ECAA, duke përfshirë në legjislacionin kombëtar, kuadrin ligjor të BE-së, i përcaktuar në Shtojcën I të ECAA, e cila hyri në fuqi në dhjetor 2017. Ky proces është në vazhdimësi për shkak të dinamikës së ndryshimeve në legjislacionin përkatës evropian. Me vendimin e Komisionit Evropian nr. 1/2019 e 31 korrikut 2019, Shtojca I e kësaj Marrëveshje është ndryshuar. Rregullat në lidhje me aksesin në treg, menaxhimin e trafikut ajror, sigurinë e aviacionit, aspektet sociale dhe mbrojtjen e konsumatorit përcaktohen me ligjin nr. 10040, datë 22.12.2008 "Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar dhe legjislacioni zbatues i tij, të

përafruar me legjislacionin evropian.

Në qershor 2019, përfaqësuesit e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë dhe institucioneve përkatëse në varësi ose jo të kësaj Ministrie, morën pjesë në takimin shpjegues në kuadër të procesit screening të kapitullit 14 "Politika e Transportit", i cili vlerësohet si shumë i rëndësishëm në kontekstin e përgatitjes për hapjen e negociatave.

4.14.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për kapitullin 14, sipas Urdhrit të Kryeministrit nr. 94 "Për krijimin, përbërjen dhe funksionimin e Grupeve Ndërinstitucionale të Punës për Integrimin Evropian" janë si më poshtë:

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Autoriteti Rrugor Shqiptar;
- Instituti i Transportit;
- Hekurudha Shqiptare Sh.a.;
- Drejtoria e Inspektimit Hekurudhor;
- Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor;
- Drejtoria e Përgjithshme Detare;
- Regjistri Detar Shqiptar Sh.A.;
- Autoriteti i Aviacionit Civil;
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

4.14.1.7 Prioritetet

- Duhet të aprovohet Rishikimi i dytë Planin Kombëtar i Transportit ANTP3;
- Duhet të procedohet me miratimin e katër projektligjeve në zbatim të Kodit Hekurudhor;
- Duhet të rriten përpjekjet dhe të marren masat e nevojshme për të përmirësuar cilësinë e anijeve me flamur shqiptar, me qëllim që të zvogëlojë sa më shpejtë që të jetë e mundur shkallën e lartë të ndalimit të anijeve sipas Memorandumit të Mirëkuptimit të Parisit.

KAPITULLI 15: ENERGJIA

4.15.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Objektivat e politikës energjetike të BE-së përfshijnë përmirësimin e konkurrencës, sigurinë e furnizimit me energji dhe mbrojtjen e mjedisit. Acquis e energjisë përbëhen nga rregulla dhe politika, veçanërisht në lidhje me konkurrencën dhe ndihmat shtetërore (përfshirë sektorin e qymyrit), tregun e brendshëm të energjisë (hapjen e tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit, promovimin e burimeve të rinovueshme të energjisë), eficiencën e energjisë, energjinë bërthamore dhe siguria bërthamore, si dhe mbrojtja nga rrezatimi.

4.15.1.2 Struktura e kapitullit

- Siguria e furnizimit
- Tregu i energjisë
- Eficienca e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë
- Siguria bërthamore dhe mbrojtja nga rrezatimet

4.15.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe legjislacionit të BE-së

Kërkesat e MSA-së në sektorin e energjisë përfshihen në nenin 107 që përcakton se bashkëpunimi energjetik do të përqendrohet në fushat prioritare që lidhen me acquis të BE-së në fushën e energjisë, duke përfshirë aspektet e sigurisë bërthamore. Bashkëpunimi në sektorin e energjisë reflekton parimet e ekonomisë së tregut dhe do të bazohet në Traktatin Rajonal të Komunitetit të Energjisë të nënshkruar me qëllim integrimin gradual të Shqipërisë në tregjet e energjisë të Evropës. Përveç kësaj, neni 17(2) parashikon se tregtia e produkteve të mbuluara nga Traktati Themelues i Komunitetit Evropian të Energjisë Atomike do të bëhet në përputhje me dispozitat e këtij Traktati. Neni 70 parashikon se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me acquis të BE-së me qëllim përmirësimin e sektorit të saj energjetik.

Në lidhje me kërkesat e BE-së, politikat në këtë kapitull hyjnë në grupin e II të kompetencave të BE-së, d.m.th., kompetencat e përbashkëta (neni 4 i TFEU) në fushat ku BE dhe vendet e BE-së janë në gjendje të hartojnë dhe miratojnë akte ligjërisht detyruese. Vendet e BE-së ushtrojnë kompetencat e tyre atje ku BE-ja nuk ushtron, ose ka vendosur të mos ushtrojë, kompetencat e veta.

Objektivat e politikave të energjisë të Bashkimit Evropian janë konkurrueshmëria, siguria dhe qëndrueshmëria e furnizimit. Acquis e energjisë përfshin rregullat dhe politikat që rregullojnë konkretisht konkurrencën dhe ndihmën shtetërore, duke përfshirë sektorin e qymyrit, kushtet për akses të barabartë në burime për shqyrtimin, kërkimin dhe prodhimin në sektorin e hidrokarbureve, tregun e brendshëm të energjisë, (hapja e tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit), energjinë bërthamore dhe sigurinë bërthamore dhe mbrojtjen nga rrezatimet, ashtu edhe nxitjen e burimeve të energjisë së rinovueshme dhe eficiencës së energjisë. Për sa u përket marrëveshjeve ndërkombëtare, kapitulli përfshin Traktatin e Kartës së Energjisë dhe instrumente të lidhura me të.

4.15.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Në përgjithësi, Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në sektorin e energjisë për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Gjatë dy viteve të fundit ka pasur njëfarë përparimi në sektorin e energjisë elektrike dhe gazit dhe në linjat e interkonjeksionit. Zbatimi i masave të buta ka vazhduar dhe përgatitjet po bëhen për ngritjen e bursës së energjisë. Aktivitetet vazhduan për të garantuar qëndrueshmërinë ekonomike të sektorit të energjisë elektrike dhe zbatimin e legjislacionit të sektorit të energjisë.

Dokumenti kryesor i politikës në sektorin e energjisë është Strategjia Kombëtare e Energjisë 2018 - 2030, miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 480, datë 31.7.2018". Ajo është në përputhje me përpjekjet kombëtare për të mbështetur zhvillimin ekonomik dhe për të përmbushur angazhimet për Komunitetin e Energjisë, integrimin në BE dhe marrëveshjet e tjera ndërkombëtare, duke rritur sigurinë e furnizimit me energji dhe duke minimizuar ndikimet mjedisore me kosto të përballueshme për qytetarët shqiptarë dhe të gjithë sektorët e ekonomisë. Legjislacioni shqiptar në lidhje me sigurinë e furnizimit është kryesisht në përputhje me acquis e BE-së.

Ligji nr. 8450, datë 24.2.1999 "Për përpunimin, transportimin dhe tregtimin e naftës, gazit dhe nënprodukteve të tyre", i ndryshuar, është ende në fuqi. Ligji është i përafruar pjesërisht me Direktivën e Këshillit 2009/119/KE të datës 14 shtator 2009 që vendos një detyrim ndaj Shteteve Anëtare për të ruajtur rezervat minimale të naftës bruto dhe/ose produkteve të naftës. Ligji përcakton detyrimin për të mbajtur një rezervë sigurie për naftën dhe nënproduktet e naftës për 90 ditë, duke filluar nga 2010.

Ligji nr. 9876, datë 14.2.2008 "Për prodhimin, transportin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe lëndëve të tjera djegëse të rinovueshme, për transport", i ndryshuar, është pjesërisht i përafruar me Direktivën 2009/28/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 23 prill 2009 për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e Direktivave 2001/77/KE dhe 2003/30/KE.

Legjislacioni shqiptar në tregun e energjisë është kryesisht në përputhje me acquis të BE-së. Ligji nr. 43/2015, datë 30.4.2015 "Për sektorin e energjisë elektrike" është plotësisht i përputhur me Direktivën 2009/72/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 13 korrik 2009 lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike dhe shfuqizimin e Direktivës 2003/54/EC. Në bazë të këtij ligji, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 519, datë 13.7.2016 "Për miratimin e Modelit të Tregut të Energjisë Elektrike". Miratimi i Modelit Shqiptar të Tregut të Energjisë Elektrike ishte hapi i fundit drejt zhvillimit të tregut të energjisë elektrike në Shqipëri në një treg të energjisë plotësisht konkurruese, në përputhje me detyrimet e Traktatit të Komunitetit të Energjisë.

Ligji nr. 102/2015, datë 23.9.2015 "Për sektorin e gazit natyror", i ndryshuar, është plotësisht i përafruar me Direktivën 2009/73/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 13

korrik 2009 lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror dhe shfuqizimin e Direktivës 2003/55/KE. Në bazë të këtij ligji, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin nr. 590, datë 9.10.2018 "Për miratimin e modelit të tregut të gazit natyror". Miratimi i Modelit të Tregut të Gazit është një hap i rëndësishëm drejt zhvillimit të tregut të gazit në Shqipëri duke garantuar një treg plotësisht konkurruese, në përputhje me detyrimet e Traktatit të Komunitetit të Energjisë.

Ligji nr. 7/2017, datë 2.2.2017 "Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme" u miratua pjesërisht i përafruar me Direktivën 2009/28/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 23 prillit 2009 mbi promovimin e përdorimin e energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e Direktivave 2001/77/KE dhe 2003/30/KE. Ligji ka për qëllim të nxisë përdorimin e energjisë nga burimet e rinovueshme të energjisë në Shqipëri, duke synuar në mënyrë indirekte rritjen e sigurisë së furnizimit.

Bazuar në ligjin nr. 7/2017, datë 2.2.2017 "Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme", janë miratuar aktet e mëposhtme ligjore:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 369, datë 26.4.2017 "Për miratimin e metodologjisë për vendosjen e çmimit të blerjes për energjinë elektrike të prodhuar nga burimet e vogla të rinovueshme nga dielli dhe era";
- Vendimi i Bordit të ERE-s nr. 120, datë 27.7.2017, "Mbi përcaktimin e çmimeve të blerjes së energjisë elektrike të prodhuar nga burimet e vogla gjeneruese fotovoltaike me kapacitet të instaluar deri në 2 MË dhe eolike me kapacitet të instaluar deri në 3 MË";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 687, datë 22.11.2017 "Për miratimin e metodologjisë për përcaktimin e çmimit të blerjes vjetore të energjisë elektrike që duhet paguar te prodhuesit me prioritet ekzistues";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 27, datë 17.1.2018 "Për miratimin e metodologjisë për përcaktimin e çmimit të blerjes së energjisë elektrike të prodhuar nga gjeneruesit e vegjël me burime të rinovueshme nga pjesa e biodegradueshme e mbeturinave të ngurta duke shfrytëzuar mbeturinat industriale, urbane dhe rurale".
- Vendimi i Bordit të ERE-s nr. 19, datë 19.1.2018 "Për çmimin vjetor të blerjes që duhet t'i paguhet prodhuesve me prioritet ekzistues të energjisë elektrike për vitin 2018";
- Urdhri i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjetikës nr. 170, datë 2.11.2017 "Për vendosjen e sasisë së energjisë që do të përdoret për masat mbështetëse për prodhimin e energjisë elektrike nga burimet e rinovueshme të energjisë";
- Udhëzimi i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjetikës nr. 3, datë 20.6.2019, "Për miratimin e procedurës së lehtësuar të autorizimit për lidhjen në sistemin e shpërndarjes të projekteve të vogla të rinovueshme për vetëprodhuesit e energjisë elektrike nga dielli.

Këshilli i Ministrave ka miratuar Planin Kombëtar të Veprimit për Energjitë e Rinovueshme (NREAP) 2018-2020", me VKM-në nr. 179, datë 28.3.2018, i cili parashikon një rritje mesatare të gjeneruesve të energjisë elektrike nga burime të rinovueshme në masën 798 MW dhe gjate vitit 2019 Planin Kombëtar të Konsoliduar të Veprimit për Energjitë e Rinovueshme (NREAP) 2019-2020", me VKM-në nr. 508, datë 28.8.2019,738 MW i cili parashikon një rritje mesatare të gjeneruesve të energjisë elektrike nga burime të rinovueshme në masën 798 MW nga të cilët 490 MW nga fotovoltaikët PV dhe 150 MW nga energjia e erës. Gjithashtu për të nxitur përdorimin e energjisë elektrike nga burimet e rinovueshme të diellit dhe erës, është miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 349, datë 12.6.2018 "Për miratimin e masave mbështetëse për nxitjen e përdorimit të energjisë elektrike nga burimet e rinovueshme të diellit dhe erës, si dhe procedurat për përzgjedhjen e projekteve për përfitimin e tyre". Legjislacioni shqiptar mbi eficiencën e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë është në përputhje të pjesshme me acquis e BE-së.

Ligji nr. 124/2015, datë 12.11.2015 "Për Eficiencën e Energjisë", transpozon pjesërisht Direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 25 tetorit 2012 mbi eficiencën e energjisë, duke ndryshuar Direktivat 2009/125/KE dhe 2010/30/BE dhe

shfuqizuar Direktivat 2004/8/KE dhe 2006/32/KE. Ky ligj gjithashtu synon krijimin dhe zbatimin e politikave dhe rregulloreve kombëtare për nxitjen dhe përmirësimin e përdorimit eficient të energjisë, me qëllim kursimin e energjisë sipas objektivave kombëtare. Ligji nr. 116/2016 "Për performancën energjetike të ndërtesave" është pjesërisht në përputhje me Direktivën 2010/31/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 19 maj 2010 mbi performancën energjetike të ndërtesave. Ky ligj rregullon përmirësimin e performancës energjetike të ndërtesave, duke marrë parasysh kushtet lokale të klimës, nivelet e komoditetit të brendshëm të një ndërtese dhe gjithashtu efektivitetin e kostos për ndërtimin e ndërtesave të reja dhe rindërtimin e ndërtesave ekzistuese. Si një kërkesë e ligjit nr. 124/2015 "Për eficiencën e energjisë", Këshilli i Ministrave miratoi vendimin nr. 852, datë 7.12.2016 "Për krijimin dhe mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë për Eficiencën e Energjisë", si institucion përgjegjës për zbatimin e politikave dhe promovimit të masave për eficiencën e energjisë.

Duke synuar arritjen e qëllimeve që lidhen me eficiencën e energjisë në Shqipëri, në zbatim të ligjit nr. 124/2015, datë 12.11.2015 "Për Eficiencën e Energjisë" u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 1.12.2017, PKVEE i dytë dhe i tretë 2017 – 2020. Objektivi për eficiencën e energjisë në PKVEE është kursimi i energjisë me 6.8% deri në vitin 2020 dhe lidhet me zbatimin e masave të propozuara për përdorimin e energjisë në ndërtesa, proceset industriale dhe transport, si dhe respektimin e rëndësisë së rolit model që duhet të luajë sektori publik.

Kuadri i politikave në mbrojtjen e rrezatimit përfshin tri dokumente të politikave:

- Politika për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë, e përgatitur si dokumenti nr. 1319/3 e 25.3.213 nga Komisioni për Mbrojtjen nga Rrezatimi;
- Urdhri i ministrit të Shëndetësisë nr. 435, datë 14.10.2015 "Për miratimin e dokumentit 'Hapat strategjikë për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë". Dokumenti është i vlefshëm për periudhën 2017–2030 duke përcaktuar masat që duhen marrë për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Shqipëri;
- Urdhri i ministrit të Shëndetësisë nr. 434, datë 14.10.2015 "Për miratimin e dokumentit 'Arsimi dhe trajnimi për mbrojtjen dhe sigurinë nga rrezatimi jonizues dhe hapat për zbatimin e tij", që përcakton masat për trajnimin e personelit që merret me materiale radioaktive.

Akti kryesor ligjor në mbrojtjen e rrezatimit është ligji nr. 8025, datë 9.11.1995 "Për mbrojtjen nga rrezatimi jonizues", i ndryshuar, pjesërisht i përafruar me Direktivën e Këshillit 2013/59/Euratom të 5 dhjetorit 2013 që përcakton standardet themelore të sigurisë për mbrojtjen kundër rreziqeve që dalin nga ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe shfuqizimin e Direktivave 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003/122/Euratom. Kjo direktivë është e përafruar pjesërisht me:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 8, datë 7.1.2010 "Për miratimin e Rregullores për menaxhimin e sigurtë të mbetjeve radioaktive në Shqipëri";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 9, datë 7.1.2010 "Për miratimin e Rregullores për kategorizimin e burimeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 10, datë 7.1.2010 "Për miratimin e Rregullores për licencimin dhe inspektimin e veprimtarive me rrezatim jonizues";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 877, datë 30.10.2015 "Për miratimin e rregullores për mbrojtjen fizike të materialeve radioaktive";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 957, datë 25.11.2015 "Për miratimin e rregullores mbi nivelet e përqendrimit të radonit të brendshëm dhe përqendrimin radioaktiv në mallra, me qëllim mbrojtjen e publikut";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 638, datë 7.9.2016 "Për miratimin e Rregullores për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 815, datë 16.11.2016 "Për miratimin e Rregullores për transportin e sigurt të materialeve radioaktive".
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 700, datë 21.11.2018 " Për miratimin e rregullores "Për

përgatitjen dhe reagimin në rast emergjence radiologjike për mbrojtjen e punonjësve dhe të publikut.

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 801, datë 11.12.2019 "Për miratimin e rregullores " Për mbrojtjen e publikut dhe punëmarrësve të ekspozuar profesionalisht ndaj rrezatimit jonizues, dhe sigurisë ndaj ekspozimeve mjekësore me burimet e rrezatimit jonizues"

Përveç kësaj, në fushën e mbrojtjes bërthamore dhe rrezatimit, Shqipëria ka ratifikuar konventat e mëposhtme ndërkombëtare:

- Konventa e përbashkët për sigurinë e menaxhimit të lëndës djegëse të përdorur dhe për sigurinë e menaxhimit të mbetjeve radioaktive, ratifikuar me ligjin nr. 10379, datë 24.2.2011 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e bashkuar "Për sigurinë e menaxhimit të lëndës djegëse të konsumuar dhe për sigurinë e menaxhimit të mbetjeve radioaktive" i cili hyri në fuqi më 27.9.2011;
- Konventa për Sigurinë Bërthamore, ratifikuar me ligjin nr. 10380, datë 24.2.2011 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën për Sigurinë Bërthamore", që ka hyrë në fuqi më 27.9.2011;
- Konventa mbi Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore, ratifikuar me ligjin nr. 8853, datë 31.1.2002 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në 'Konventën për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore", hyrë në fuqi më 4.4.2002. Amendamentet e Konventës për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore të ratifikuara me ligjin nr. 88/2013, datë 21.2.2013 "Për ratifikimin e ndryshimeve në Konventën për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore", hynë në fuqi më 6.3.2013;
- Konventa për njoftimin e hershëm të një aksidenti bërthamor, e ratifikuar me ligjin nr. 9026, datë 13.3.2003 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në 'Konventën për njoftimin e hershëm të një aksidenti bërthamor", që hyri në fuqi më 30.10.2003;
- Konventa për ndihmën në rastin e një aksidenti bërthamor ose të emergjencave radiologjike, ratifikuar me ligjin nr. 9015, datë 20.2.2003 "Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në "Konventën për ndihmë në rast aksidenti bërthamor ose emergjence radiologjik", e cila hyri në fuqi më 31.5.2003;
- Konventa mbi protokollin shtesë, ratifikuar me ligjin nr. 10314, datë 16.9.2010 "Për ratifikimin e Protokollit Shtesë ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike për zbatimin e garancive për të gjitha aktivitetet bërthamore në Shqipëri", e cila hyri në fuqi më 3.11.2010.

4.15.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Sipas ligjit nr. 9901, datë 14.4.2008 "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare", i ndryshuar, ligjit 43/2015 "Për sektorin e energjisë elektrike", i ndryshuar dhe urdhrit të Asamblesë së Përgjithshme nr. 157, datë 12.2.2018 "Për krijimin e tri kompanive të kontrolluara nga Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike", OSHEE sh.a., në cilësinë e Aksionarit Themelues ka themeluar tri kompani të reja të kontrolluara si më poshtë:

- Furnizuesi i Shërbimit Universal (FSHU), me objekt të aktivitetit "Furnizimi me energji elektrike i klientëve fundorë që operojnë në tregun e rregulluar të përcaktuar me legjislacionin në fuqi";
- Furnizuesi i Tregut të Lirë (FTL), me objekt të aktivitetit "Blerja dhe menaxhimi i energjisë elektrike dhe operimi në tregun e lirë etj.";
- Operatori i Sistemit të Shpërndarjes (OSSH), me objekt të aktivitetit "Shpërndarja e energjisë elektrike, ndërtimi, funksionimi dhe mirëmbajtja e rrjetit të shpërndarjes së energjisë elektrike për furnizimin me energji elektrike konsumatorëve, lidhja e konsumatorëve dhe shfrytëzuesve të rrjetit të shpërndarjes së energjisë elektrike, shërbimet e matjes etj.".

Për zhvillimin e infrastrukturës së gazit në Shqipëri, Këshilli i Ministrave ka miratuar Vendimin nr. 87, datë 14.2.2018 "Për miratimin e planit të zhvillimit të sektori të gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare". Master Plani i Gazit përcakton linjat kryesore për zhvillimin e tregut dhe shërbimeve të gazit në Shqipëri bazuar në gazin natyror të furnizuar

nëpërmjet Gazsjellësit Trans Adriatik (Projekti TAP), por edhe vendburime potenciale të gazit të zbuluara dhe konkretizuara në vend, apo edhe nëpërmjet gazsjellësve të tjerë si gazsjellësi Jonian Adriatik (Projekti IAP), gazsjellësi Shqipëri – Kosovë (Projekti ALKOGAP).

Shqipëria synon të zhvillojë një venddepozitim nëntokësor të gazit natyror në Dumre, pranë Elbasanit (Projekti UGS Dumrea). Në dhjetor 2018 Komiteti Drejtues i WBIF miratoi një grant për financimin e projektit për përgatitjen e studimit të Fizibilitetit dhe të VNMS për projektin UGS Dumrea, në shumën 1 milionë euro.

Në përputhje me objektivat e Strategjisë Kombëtare të Energjisë për periudhën 2018-2030 (të miratuar me VKM nr. 480, datë 31.7.2018 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë për periudhën 2018–2030), si dhe në mbështetje edhe të Master Planit të Gazit për Shqipërinë (miratuar me VKM nr. 87, datë 14.2.2018 "Për miratimin e planit të zhvillimit të sektori të gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare"), në bazë të aplikimit që bëri Shqipëria në Raundin e 20-të të WBIF në dhjetor 2018 Komiteti Drejtues i WBIF miratoi një grant prej 1.1 milionë euro për financimin e projektit për përgatitjen e dizajnit të plotë teknik për gazsjellësin që do të lidhë projektin TAP në afërsi të zonës së Stacionit të Kompresorëve Fier me TEC-in Vlorë dhe krejt rajonin e Vlorës. Ndërtimi i këtij gazsjellësi do të bëjë të mundur rivënien në punë të TEC-it Vlorë duke përdorur si lëndë djegëse gazin natyror (pas rikonstruksionit të TEC-it nga një koncesionar i mundshëm).

Në zbatim të ligjit nr. 124/2015 "Për eficiencën e energjisë" u miratuan dy vendime të Këshillit të Ministrave, përkatësisht:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 407, datë 19.6.2019 "Për miratimin e rregullores për kategoritë, kushtet, kualifikimet dhe kërkesat e eksperiencës për certifikimin e auditorëve të energjisë";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 342, datë 22.5.2019, "Për miratimin e kategorive, kushteve dhe kërkesave të kualifikimit për menaxherët e energjisë".

4.15.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Agjencia Kombëtare Bërthamore;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Zyra e Mbrojtjes nga Rrezatimi;
- Enti Rregullator i Energjisë;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore;
- Inspektorati Shtetëror Teknik dhe Industrial.

4.15.1.7 Prioritetet

Diversifikimi i prodhimit të energjisë elektrike përveç burimeve hidrike dhe promovimi i burimeve alternative të energjisë së rinovueshme duke respektuar standardet mjedisore, si edhe të ngrejë një treg energjie elektrike të ditës paraardhëse;

Finalizimi i ndarjes së ndërmarrjeve energjetike dhe shfuqizimi i pengesave ligjore për të drejtën e klientëve për të ndryshuar furnitorin e energjisë elektrike;

Përafrimi i plotë i ligjit për Eficiencën e Energjisë me acquis, hartimi dhe miratimi i akteve nënligjore që zbatojnë Direktivën e Performancës së Energjisë së Ndërtesave.

Hartimi i Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (2021 – 2030).

KAPITULLI 16: TATIMET

4.16.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Rregullat e BE-së për tatimet mbulojnë tatimin mbi vlerën e shtuar dhe detyrimet e akcizës, si dhe aspekte të tatimit të korporatave. Gjithashtu, këto rregulla disiplinojnë bashkëpunimin ndërmjet administratave tatimore, përfshirë shkëmbimin e informacionit për parandalimin e evazionit tatimor.

4.16.1.2 Struktura e kapitullit

- Tatimi i tërthortë: tatimi mbi vlerën e shtuar dhe detyrimet e akcizës
- Tatimi i drejtpërdrejtë
- Bashkëpunimi administrativ dhe ndihma e ndërsjellë

4.16.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Neni 98 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parashikon se, Shqipëria dhe BE-ja do të vendosin bashkëpunimin në fushën e tatimeve. Ky bashkëpunim përfshin, masat që synojnë forcimin e reformave të mëtejshme në sistemin fiskal dhe ristrukturimin e administratës tatimore, me qëllim që të sigurohet efikasitet në mbledhjen e taksave dhe luftën kundër evazionit fiskal. Për më tepër, ky bashkëpunim duhet të marrë në konsideratë fushat prioritare që lidhen me acquis e BE-së në fushën e tatimeve dhe të luftës kundër konkurrencës së dëmshme të tatimeve. Në këtë drejtim, Shqipëria dhe BE-ja e njohin rëndësinë e përmirësimit të transparencës dhe shkëmbimit të informacionit ndërmjet Shteteve Anëtare të Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë, në mënyrë që të lehtësohet zbatimi i masave që parandalojnë mospagimin ose evazionin tatimor. Gjithashtu, ky nen kërkon konsultime ndërmjet Shqipërisë dhe Shteteve Anëtare të BE-së, me qëllim që të eliminohet konkurrenca e dëmshme e tatimeve midis tyre, për të siguruar një nivel të barabartë për sa i përket tatimit të biznesit.

Acquis në fushën e tatimeve mbulon gjerësisht fushën e tatimeve indirekte, që përfshin Tatimin mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) dhe detyrimet e akcizës. Ai përcakton fushën e zbatimit, përkufizimet dhe parimet e TVSH-së. Detyrimet e akcizës mbi produktet e duhanit, pijet alkoolike dhe produktet energjike, janë gjithashtu objekt i legjislacionit të Bashkimit Evropian (BE). Për sa u përket tatimeve direkte, acquis mbulon disa aspekte të tatimit mbi të ardhurat nga kursimet e individëve dhe tatimet e korporatave.

Acquis në fushën e tatimit të drejtpërdrejtë ka të bëjë me aspekte të caktuara të tatimeve të fitimit dhe shmangies së taksimit të dyfishtë. Fokusi është në eliminimin e parregullsive për aktivitetet ekonomike ndërkufitare ndërmjet ndërmarrjeve brenda Bashkimit. Kodi i Sjelljes për Taksimin e Biznesit përfaqëson një angazhim politik nga Shtetet Anëtare për të trajtuar konkurrencën e dëmshme tatimore. Shtetet Anëtare janë të detyruara të mos vendosin masa të reja të dëmshme tatimore dhe të rikthejnë ato ekzistuese.

Legjislacioni i BE-së në fushën e bashkëpunimit administrativ dhe asistencës së ndërsjellë midis autoriteteve tatimore dhe doganore të Shteteve Anëtare siguron mjete për të shkëmbyer informacione me qëllim parandalimin e evazionit fiskal dhe shmangien e tyre dhe ndihmën e tyre në zbatimin e legjislacionit doganor. Informacione të caktuara lidhur me tatimet dhe doganat shkëmbehen automatikisht; informacione të tjera shkëmbehen në mënyrë spontane ose pas një kërkese.

Acquis në fushën e kapaciteteve operacionale dhe kompjuterizimit mbulon fusha të ndryshme të taksimit. Acquis për Sistemin e Shkëmbimit të Informacionit mbi Vlerën e Shtuar (VIES) parashikon shkëmbimin e drejtpërdrejtë elektronik të të dhënave ndërmjet administratave kombëtare të TVSH-së. Kjo lejon që administratat kombëtare të monitorojnë dhe kontrollojnë tregtinë brenda BE-së dhe të zbulojnë parregullsi të mundshme. Lidhur me akcizat, acquis kërkon që sistemet e IT-së t'u lejojnë Shteteve Anëtare të shkëmbejnë informacion mbi prodhuesit dhe tregtarët e produkteve të akcizës. Sisteme të tilla janë Regjistri Evropian i operatorëve (Sistemi për Shkëmbimin e të Dhënave të Akcizave - SEED) dhe sistemi për monitorimin e Shërbimeve Qendrore / Sistemit të Menaxhimit të Informacionit për Akcizat (CS/MISE). Lëvizjet e mallrave të akcizës nën regjimin e pezullimit mbikëqyren brenda BE-së nëpërmjet Sistemit Elektronik të Lëvizjes dhe Kontrollit të Akcizës (EMCS). Në fushën e tatimit të drejtpërdrejtë, Shtetet Anëtare duhet të vendosin një sistem të shkëmbimit automatik të informacionit për pesë kategori të të ardhurave dhe kapitalit (të ardhurat nga punësimi, tarifat e drejtorëve, pensionet, produktet e sigurimit të jetës dhe pronësia e të ardhurave nga pronat e paluajtshme (dividentë, fitime kapitale, të ardhura të tjera të gjeneruara në lidhje me pasuritë e mbajtura në një llogari financiare, çdo shumë në lidhje me faktin nëse një institucion financiar është obliguesi apo debitori, duke përfshirë pagesat e riblerjes, balancat e llogarisë) përmes

formave të kompjuterizuara standarde.

4.16.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e tatimeve. Njëfarë progresi është bërë, veçanërisht në përafrimin e legjislacionit me Acquis për procedurat tatimore, në zhvillimin e mëtejshëm organizativ të Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (DPT) dhe ngritjes së kadastrës fiskale për ndërtesat.

Performanca e të ardhurave Bruto nga DPT për vitin 2019 është mbi nivelet e vitit 2018 +5.23 % ose 12.88 miliardë lekë me shumë.

Në fushën e tatimit të tërthortë, norma standarde e TVSH-së është 20%. Nga 1 janar 2019, shkalla e reduktuar e TVSH-së prej 6% aplikohet edhe për:

- furnizimin e shërbimit të akomodimit dhe restorantit, me përjashtim të pijeve në strukturat të cilat zhvillojnë veprimtari pritëse të certifikuar si "agroturizëm", sipas legjislacionit në fuqi në fushën e turizmit;
- furnizimin e shërbimit të reklamave nga media audiovizive;
- furnizimin e mjeteve të transportit publik të licencuar të udhëtarëve me autobus me nëntë plus një vende ose më shumë, vetëm me motor elektrik, është 6% deri në datën 31 dhjetor 2021. Nga data 1 janar 2022 shkalla e reduktuar e tatimit mbi vlerën e shtuar që aplikohet për këtë furnizim do të jetë 10%;
- furnizimin e librave të çdo lloji.

Përjashtimet nga TVSH-ja për furnizimet pa të drejtë të zbritjes së TVSH-së janë pjesërisht në përputhje me Acquis.

Akciza e duhanit do të rritet gradualisht gjatë 2 viteve të ardhshme sipas kalendarit të përcaktuar në ligjin nr. 61/2012 "Për akcizat në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, nga 6250 lekë për 1 000 cigare nga 1 janari 2020, në 6500 lekë nga 1 janari 2021.

Me ligjin nr. 98/2018 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 61/2012, "Për akcizat në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, i cili është në fuqi që nga 1 janar 2019 është vendosur për herë të parë si produkt akcize duhani me ngrohje. Për duhan me ngrohje, produkte duhani të riformuar dhe me substanca të tjera, që konsumohen nga një proces ngrohje nëpërmjet një aparati elektronik për ngrohje duhani, niveli i taksimit është 6000 lekë/kg.

Ligji kombëtar për Akcizat përfshin të gjitha produktet e energjisë elektrike të listuara në Direktivën 2003/96/KE.

Sa i përket taksimit të drejtpërdrejtë, institucionet financiare janë të detyruara që të llogarisin, ndalojnë, deklarojnë dhe paguajnë tatimin mbi të ardhurat për të ardhurat nga kursimet. Shqipëria i është bashkuar Kornizës Përfshirëse të Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD) mbi Erozionin e Bazës së Tatueshme dhe Tranferimin e Fitimit në gusht të vitit 2019.

Për bashkëpunimin administrativ dhe ndihmën reciproke, Shqipëria pritet të nënshkruajë marrëveshje të taksimit të dyfishtë me Danimarkën, Qipron, Lituaninë, portugalinë, Sllovakinë dhe Finlandën.

Konventa për Ndihmën Administrative të Ndërsjellët në Çështjet Tatimore është ratifikuar në Parlament me ligjin nr. 146/2013, datë 6.5.2013. Bazuar në Konventën për Ndihmën Administrative të Ndërsjellët në Çështjet Tatimore, të cilën vendi ynë e ka nënshkruar si vend anëtar i Këshillit të Evropës, Shtetet anëtare të Këshillit të Evropës dhe vendet anëtare të Organizatës për Bashkëpunimin dhe Zhvillimin Ekonomik (OECD), nënshkruese në këtë konventë, i japin njëra-tjetrës ndihmë administrative të ndërsjellët në çështjet tatimore.

Shqipëria, më, datë 29.10.2014, ka nënshkruar "Marrëveshjen Shumëpalëshe të Autoriteteve Kompetente për Shkëmbimin Automatik të Informacionit të Llogarive Financiare", miratuar me VKM-në nr. 178, datë 9.3.2016 dhe është angazhuar të fillojë shkëmbimin automatik të informacionit brenda vitit 2020. Objektivi i përgjithshëm i projektit është të kontribuojë në adoptimin dhe zbatimin e Shkëmbimit Automatik të Informacionit në llogaritë financiare për qëllime tatimore, sipas standardeve të përbashkëta të raportimit. Për arritjen e këtij angazhimi,

DPT-ja po asistohet nga ekspertë të administratës tatimore italiane (Agenzia delle Entrate) nëpërmjet projektit të financuar nga Agjencia Italiane për Zhvillim dhe Bashkëpunim dhe asistencës së ekspertit nga OECD.

Përpara shkëmbimit të parë të informacionit, nevojitet krijimi i bazës ligjore dhe i infrastrukturës së nevojshme, përfshirë sistemin e IT-së së DPT-së për zbatimin e këtij angazhimi. Projektligji "Për Shkëmbimin Automatik të Informacionit të Llogarive Financiare" ka kaluar në Këshillin e Ministrave dhe pritet të kalojë në seancë plenare brenda janarit 2020. Bazuar në këtë projektligj, Këshilli i Ministrave do të nxjerrë aktet nënligjore jo më vonë se 3 muaj nga data e hyrjes në fuqi të tij.

Në lidhje me infrastrukturën IT, pala italiane ka hartuar dy versione propozimi mbi arkitekturën e infrastrukturës së IT-së, përkatësisht (i) Shkëmbimin e të dhënave përmes FTP dhe (ii) Shkëmbimin e të dhënave përmes Shërbimit Ueb SOAP, duke theksuar se zgjidhja nën (i) jo vetëm që pasqyron atë të miratuar nga Italia, por është gjithashtu më pak e kushtueshme. Infrastruktura IT pritet të implementohet brenda 6-mujorit të parë të vitit 2020.

4.16.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Për vitin 2019, janë bërë disa ndryshime në strukturën organizative të Administratës Tatimore, të miratuar me urdhrin e Kryeministrit nr. 49, datë 27.2.2019, "Për disa ndryshime në urdhrin e Kryeministrit nr. 126, datë 2.8.2016, "Për miratimin e strukturës organizative dhe numrin e personelit të administratës qendrore tatimore", dhe mbi urdhrin e ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 106, datë 21.3.2019, "Për miratimin e organigramës dhe numrit të personelit të administratës qendrore të taksave".

Numri total i të punësuarve është 1512, nga të cilët 1102 janë nëpunës civilë dhe 410 të punësuar me kontratë sipas Kodit të Punës. Departamenti i IT-së tani është nën strukturën e AKSHI-t (Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit).

Ndryshime të tjera strukturore kanë ndodhur me urdhrin e Kryeministrit nr. 86, datë 3.5.2019 "Për disa ndryshime në Urdhrin e Kryeministrit nr. 126, datë 2.8.2016 "Për miratimin e strukturës organizative dhe numrit të stafit të Administratës Qendrore Tatimore", urdhri i ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 107, datë 13.5.2019 "Për miratimin e strukturës organizative dhe numrit të stafit të Administratës Qendrore Tatimore", por gjithsej numri i të punësuarve nuk ka ndryshuar dhe mbetet 1512 të punësuar.

Gjatë vitit 2019 janë punësuar gjithsej 137 punonjës (23+11+22+81), nga të cilët 23 nëpunës të emëruar në pozicione pune me status nëpunësi civil, sipas procedurave të konkurrimit në DAP, 11 nëpunës civil janë emëruar në zbatim të vendimeve gjyqësore dhe 22 punonjës të emëruar në pozicione që trajtohen sipas dispozitave të Kodit të Punës, si dhe 81 studente ekselentë të përzgjedhur për punësim në ATQ. Gjatë këtij viti, 13-nëpunës/punonjës janë larguar nga detyra për shkak të masave disiplinore.

Programi vjetor i trajnimeve u miratua në janar 2019, nga Drejtori i Përgjithshëm i Tatimeve dhe bazohet në nevojat e administratës tatimore. Gjithashtu, në bashkëpunim me Akademinë Fiskale u aprovua me vendimin nr. 2, datë 17.4.2019, Programi i Trajnimit për vitin 2019 (maj-dhjetor 2019) për punonjësit e Administratës Tatimore.

Gjatë vitit 2019, administrata tatimore iu nënshtrua dy proceseve të ristrukturimit, me qëllim përshtatjen e ndryshimeve ligjore të ndodhura në legjislacionin shqiptar dhe në zbatim të rekomandimeve të FMN-së për përmirësime të mëtejshme strukturore, të përqendruar në hetimin tatimor dhe strukturat e transferimit të çmimit.

Gjatë vitit 2019, me vendim të Komitetit të Përmbushjes nr. 22, datë 28.3.2019 është miratuar plani sektorial i Bar-Restorante-ve. Gjatë periudhës prill-tetor 2019, në këtë sektor vërehet rritje:

- 8% të numrit të kuponëve;
- 10% të qarkullimit me kasë;
- 6% të pagës mesatare.

Janë kryer 24 kontrolle në vend, nga të cilat 14.3 milionë janë detyrime kundrejt administratës tatimore.

Gjithashtu, gjatë muajit korrik ka filluar dhe Plani AntiInformalitet. Gjatë periudhës korrik-tetor janë kryer 5,604 verifikime në terren me një vlerë detyrimi tatimor prej rreth 66.6 milionë lekë. Në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Metrologjisë (DPM), në kohë rekord (gusht- shtator), u krye kontrolli dhe certifikimi i regjimit automatik të 1,117 subjekteve dhe 2,176 instrumenteve matës, që tregtojnë hidrokarbure dhe gaz të lëngshëm në të gjithë Shqipërinë.

Në të ardhmen e afërt me prioritet shihet analiza e riskut bazuar në plane sektoriale dhe përshtatja sa më eficiente me procesin e fiskalizimit që pritet të sjellë revolucion në formalizimin e ekonomisë.

Është ulur afati brenda të cilit kryhen rimbursimet, sidomos për kategorinë e eksportuesve. Vonesat në rimbursimet e TVSH-së duke filluar nga 5-mujori i fundit të vitit 2018 parashikohen të jenë zero, deri në fund të vitit 2019, për të gjitha kategoritë e biznesit duke përjashtuar 18 Tatimpaguesit e Mëdhenj për të cilët rimbursimi do të realizohet me këste. Gjithashtu stoku i rimbursimit në fund të vitit 2019 do të ulet në krahasim me vitin 2018.

Objektivat janë të qarta:

- Përmirësimi i indikatorëve të përmbushjes;
- Zgjerimi i bazës së të dhënave nga palë të treta (OSHEE, AKEP etj.);
- Implementimi brenda një periudhe sa më të shkurtër i procesit të fiskalizimit;
- Analiza me fokus në sektorë të veçantë specifikë të vlerësuar me indicie si sektorë me risk.

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave (DPD) miratoi planin vjetor (2019) të veprimit për luftën kundër ekonomisë informale dhe e zbatoi atë në përputhje me rrethanat.

Në zbatim të planit vjetor të punës të Departamentit të Analizave dhe Aposteriorit, me nr. 3697 Prot., datë.12.2.2019, është miratuar plani operacional sipas Urdhrit nr. 30 Prot., datë 28.6.2019. Sipas pikave të parashikuara në urdhër, Departamenti i Analizave dhe Aposteriorit ka ushtruar kontrollet si më poshtë:

- Kontrolle në terren nga grupet e GFI janë kryer në 1873 subjekte, nga të cilat janë sekuestruar 43000 litra karburant i pa markuar, si dhe janë përllogaritur detyrimet në total 4.773.000 lekë (1.591.000 lekë detyrim dhe 3.182.000 lekë penalitet);
- Kontrolle në njësi tregtare 1615, ku janë konfiskuar rreth 287 kg duhan i grirë, 316 litra birrë, 254 litra pije alkoolike, 360 litra pije energjetike, 2428 litra verë, 800 litra raki, si dhe janë përllogaritur detyrimet në total 878.607 lekë (292.869 lekë detyrim dhe 585.738 lekë penalitet);
- Kontrolle në importues dhe prodhues vere, pije alkoolike dhe birrë 46, si dhe janë përllogaritur detyrimet në total 3.712.369 lekë (934.468 lekë detyrim dhe 2.777.901 lekë penalitet);
- Kontrolle në produkte energjetike 32, nga të cilat 4 raste janë konstatuar me shkelje, si dhe janë përllogaritur detyrimet në total 37.774.560 lekë (12.591.520 lekë detyrim dhe 25.183.040 lekë penalitet);
- Kontrolle në magazina fiskale stokimi 26, ku janë përllogaritur detyrimet në total 70.500.000 lekë (17.600.000 lekë detyrim dhe 52.900.000 lekë penalitet);
- Kontrolle në subjekte anije peshkimi që operojnë me karburant të përjashtuar nga taksat kombëtare 88 anije.

4.16.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për këtë kapitull janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë (përfaqësuar kryesisht nga Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Çështjeve Fiskale), Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve dhe Drejtoria e Përgjithshme e Doganave.

Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Çështjeve Fiskale harton ligjet fiskale, duke respektuar programin ekonomik.

Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve (DPT) është Institucioni kryesor tatimor në Republikën e Shqipërisë dhe ka autoritetin për të zbatuar ligjet tatimore, duke administruar taksat dhe tarifat kombëtare, të përcaktuara me ligjet përkatëse. Qëllimi kryesor i DPT-së është të ndihmojë tatimpaguesit që të paguajnë detyrimet e tyre tatimore në përputhje me ligjet e aplikueshme

tatimore dhe të sigurojë që të ardhurat nga këto taksa të shkojnë në llogaritë e buxhetit të shtetit, duke u ofruar tatimpaguesve një sistem efektiv pagesash.

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave (DPD) është Institucioni kryesor doganor në Republikën e Shqipërisë dhe ka autoritetin për të zbatuar ligjin për Akcizat në R.SH, duke administruar detyrimet e akcizës në prodhimin e brendshëm dhe në import.

4.16.1.7 Prioritetet

Është planifikuar që në vitin 2020 të ndryshojë ligji "Për tatimin mbi të ardhurat", me synim përafrimin e pjesshëm të Direktivës 2009/133/EC. Me këto ndryshime do të përafrohet pjesërisht Direktiva 2009/133/EC e datës 19 tetor 2009 mbi sistemin e përbashkët tatimor të zbatueshëm për bashkimet, shkrirjet, shkrirjet e pjesshme, transferimet e aseteve dhe shkëmbimet e aksioneve në lidhje me kompanitë e Shteteve të ndryshme Anëtare dhe për transferimin e zyrës së regjistruar të SE ose SCE ndërmjet Shteteve Anëtare.

Ligji i ri për tatimin mbi të ardhurat është planifikuar të prezantohet në vitin 2022. Ky ligj do të trajtojë çështje që lidhen me tatimin mbi të ardhurat personale dhe tatimin mbi fitimin duke synuar harmonizimin me ndryshimet ekonomike gjatë viteve të fundit. Gjithashtu, synohet harmonizimi i mëtejshëm i direktivave në fushën e tatimeve direkte.

Një tjetër prioritet fokusohet te përpjekjet e mëtejshme për të negociuar marrëveshje të tatimit të dyfishtë, veçanërisht me shtetet e BE-së. Gjithashtu, për të adresuar përsëritjen e vonesave në rimbursimet e TVSH-së dhe shmangien e shumave të mëdha të borxheve, objektivi i Administratës Tatimore për vitin 2021 është që stoku i TVSH-së të zërohet.

Lidhur me politikat tatimore, prioritet mbetet përafrimi i legjislacionit shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian, si edhe përmirësimi i administrimit të tatimeve në rritjen e bazës së tatueshme. Ky objektiv strategjik do të realizohet nëpërmjet:

- harmonizimit të mëtejshëm të politikave tatimore me acquis e BE-së;
- krijimit të klimës së biznesit të favorshme për zhvillimin dinamik të sipërmarrjes private dhe tërheqjen e investimeve të huaja;
- formulimit të politikave tatimore që mbështesin zhvillimin ekonomik dhe social në Shqipëri dhe nxisin formalizimin e ekonomisë;
- përmirësimit të menaxhimit të administratës tatimore, duke u bazuar në realizimin e të ardhurave me profesionalizëm, integritet dhe ndershmëri, me një standard që krijon besueshmëri te qytetarët dhe kredibilitet me partnerët ndërkombëtarë dhe komunitetin e biznesit, vendas dhe të huaj.

KAPITULLI 17: POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE

4.17.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis në fushën e politikës ekonomike dhe monetare rregullohet nga Titulli VIII (nenet 119 deri 144) të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU), dhe nga legjislacioni përkatës zbatues. Dispozitat e Traktatit që lidhen me miratimin e euros nuk zbatohen për Shtetet Anëtare me një përjashtim të përkohshëm siç përcaktohet në Nenin 139 të TFEU.

Legjislacioni përmban rregulla specifike që kërkojnë pavarësinë e bankave qendrore në Shtetet Anëtare, duke ndaluar financimin e drejtpërdrejtë të sektorit publik nga bankat qendrore dhe duke ndaluar qasjen e privilegjuar të sektorit publik në institucionet financiare. Shtetet Anëtare i konsiderojnë politikat e tyre ekonomike si një çështje me interes të përbashkët dhe i nënshtrohen një mbikëqyrje më të gjerë fiskale, ekonomike dhe financiare. Ata janë të detyruar gjithashtu t'i përmbahen rregullave të detajuara në lidhje me karakteristikat e kuadrit të tyre kombëtar në fushën e buxhetit. Shtetet e reja Anëtare duhet të përmbushin gjithashtu kriteret e përcaktuara në Traktat në mënyrë që të jenë në gjendje të adoptojnë euron në kohën e duhur pas anëtarësimit. Deri atëherë, ata do të jenë një Shtet Anëtar me përjashtim nga përdorimi i euros dhe do të trajtojnë politikat e tyre të kursit të këmbimit si një çështje me interes të përbashkët.

4.17.1.2 Struktura e kapitullit

- Politika ekonomike
- Politika monetare

4.17.1.3. Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian

Neni 87 i MSA-së përcakton bashkëpunimin në fushat e politikave ekonomike dhe tregtare, duke theksuar se Komuniteti dhe Shqipëria do të lehtësojnë procesin e reformës ekonomike nëpërmjet bashkëpunimit për të përmirësuar të kuptuarit e bazave të ekonomive të tyre përkatëse dhe formulimit e zbatimit të politikës ekonomike në ekonominë e tregut. Me kërkesë të autoriteteve shqiptare, Komuniteti mund të ofrojë asistencë të dizenjuar për të mbështetur përpjekjet e Shqipërisë për krijimin e një ekonomie tregu funksionale dhe përafrimin gradual të politikave të saj me politikat e orientuara drejt stabilitetit të Bashkimit Ekonomik dhe Monetar.

Acquis përbëhet kryesisht nga dispozitat dhe protokollet e Traktatit, si dhe rregulloret dhe vendimet që nuk kërkojnë transpozim në legjislacionin kombëtar. Megjithatë, siç tregohet në nenin 131 të TFBE, secili Shtet Anëtar do të sigurojë që legjislacioni i tij kombëtar, duke përfshirë edhe statutet e bankës qendrore, të jetë në përputhje me TFBE dhe Statutin e Sistemit Evropian të Bankave Qendrore dhe të Bankës Qendrore Evropiane (Statuti i ESCB/ECB). Rregulloret sipas këtij kapitulli u kërkojnë shteteve anëtare të identifikojnë rreziqet e mundshme, parandalojnë ose korrigjojnë çdo deficit fiskal të tepërt, si dhe pabarazitë makroekonomike të dëmshme. Direktiva 2011/85 përcakton kërkesat për kuadret buxhetore të Shteteve Anëtare dhe kërkon transpozimin në rendin juridik dhe administrativ të vendit.

4.17.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e politikës ekonomike dhe monetare. Disa përparime janë shënuar sidomos në respektimin e rregullave për uljen e borxhit dhe përgatitjen e buxhetit të përcaktuara në ligjin organik të buxhetit të 2016-ës dhe nëpërmjet miratimit të Strategjisë afatmesme të zhvillimit të Bankës Qendrore.

Politika ekonomike

Shqipëria ka respektuar rregullat fiskale që nga miratimi i tyre në vitin 2016. Në mars 2018, qeveria miratoi udhëzimin mbi procedurat për përgatitjen, paraqitjen dhe raportimin e pasqyrave financiare vjetore në njësitë shtetërore, i cili synon të përmirësojë kontabilitetin e sektorit publik. Me reformimin e sistemit kontabël të sektorit publik, janë identifikuar masat për të kaluar në përdorimin e standardeve ndërkombëtare kontabël në sektorin publik.

Programi i Reformave Ekonomike 2019-2021 u përgatit dhe u dorëzua brenda afateve të parashikuara.

Politika monetare

Objektivi kryesor i bankës qendrore, siç përcaktohet në ligjin mbi Bankën e Shqipërisë, është arritja dhe ruajtja e stabilitetit të çmimeve. Banka e Shqipërisë është financiarisht e pavarur dhe zotëron instrumente, kompetenca dhe kapacitete administrative të mjaftueshme për të funksionuar efektivisht, si dhe për të zbatuar një politikë monetare eficiente. Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë është operacional, pas zëvendësimit të gjashtë anëtarëve, mandatet e të cilëve kishin mbaruar në Dhjetor 2018. Politika monetare zbatohet nëpërmjet instrumenteve standarde dhe në kushtet e regjimit të lirë të kursit të këmbimit.

4.17.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Politika ekonomike

Si vend kandidat për anëtarësim në BE, Shqipëria paraqet një herë në vit në Komisionin Evropian Programin e Reformave Ekonomike (PRE).

PRE për periudhën 2019-2021 paraqet prioritetet kryesore, politikat dhe reformat e qeverisë shqiptare dhe Bankës së Shqipërisë në aspektet ekonomike. Ky program bazohet në ligjin nr. 109/2017 "Për Buxhetin e 2018-s" dhe në Kuadrin Makroekonomik dhe Fiskal 2020-2022, të miratuar në janar 2019.[27]

Kuadri Makroekonomik dhe Fiskal parashikojnë:

[27] Miratuar nga Këshilli i Ministrave, më datë 9.1.2019, nr. 4.

PBB. Rritja ekonomike parashikohet të vijojë të qëndrojë mbi nivelin 4% edhe gjatë tri viteve të tjera 2020-2022, madje duke vijuar ende një përshpejtim, megjithëse marxhinal, edhe gjatë këtyre viteve. Më konkretisht, rritja ekonomike parashikohet të jetë në nivelin 4.4% në vitin 2020 nga 4.2% e parashikuar për 2018 dhe 4.3% për 2019. Edhe në dy vitet e tjera 2021 dhe 2022 ajo parashikohet të vijojë të përshpejtohet marxhinalisht me rreth 0.1 pikë përqindje, respektivisht në 4.5% në vitin 2021 dhe në 2022.

Shkalla e papunësisë. Objektivi kryesor është që norma e papunësisë të vijojë trajektoren në rënie, me një normë papunësie prej 12.8% për 2018, duke arritur një nivel prej 9.4% në vitin 2022. Në përputhje me parashikimet afatmesme të rritjes, punësimi pritet të rritet me një mesatare prej rreth 2.4% në vit gjatë viteve 2020-2022.

Deficitet fiskale. Ky kuadër fiskal synon një deficit fiskal të përgjithshëm prej 1.6 për qind të PBB-së për 2020, nga 1.9 për qind i programuar për vitin 2019; nivel prej 1.2 për qind të PBB në 2021; dhe 1.1 për qind në vitin 2022. Njëkohësisht targeton në vijimësi një balancë primare pozitive dhe në rritje për vitet 2020-2022, respektivisht 0.9 për qind në 2020 nga 0.5 për qind i targetuar në buxhetin 2019; 1.5 për qind në 2021; dhe 1.5 për qind në vitin 2022. Po ashtu edhe balanca korente, pra diferenca midis investimeve publike dhe deficitit (huamarrjes) vjetore, targetohet në nivele të larta dhe në rritje graduale përgjatë horizontit afatmesëm. Respektivisht balanca korente në vitin 2020 targetohet në nivelin 3.4 për qind të PBB-së, nga 3.3 për qind e targetuar për 2019; më tej targetohet në rritje në nivelin 3.7 për qind në vitin 2021 dhe 3.8 për qind në vitin 2022.

Borxhi publik. Ky objektiv mbetet i rëndësishëm për arritjen e objektivave të qeverisë. Konsolidimi fiskal do të mundësojë që niveli i borxhit publik në raport me PBB-në të vijojë trajektoren në rënie të nisur që nga viti 2016. Borxhi publik neto (i zhveshur nga gjendja e mjeteve likuide të qeverisë) pritet që të bjerë afërsisht në nivelin 62.3 për qind të PBB-së në 2020, 59.5% në vitin 2021, në linjë me objektivin afatmesëm të shpallur më parë për uljen borxhit nën nivelin 60% brenda vitit 2021, dhe më tej pritet të vijojë reduktimin në 57.3 për qind në vitin 2022.

Politika monetare

Aktualisht, ligji i Bankës së Shqipërisë është pjesërisht në përputhje me acquis e BE-së. Megjithëse një pjesë e madhe e dispozitave të tij janë përafruar, është e nevojshme të punohet më tej për të plotësuar parimet e përgjithshme të acquis së BE-së dhe rekomandimeve të KE-së lidhur me forcimin e pavarësisë së saj.

Dokumenti i Politikës Monetare përcakton kuadrin e politikës monetare. Ky dokument përshkruan kuadrin teorik që udhëheq formulimin e politikës monetare dhe instrumentet e përdorura për zbatimin e saj. Politika monetare hartohet dhe zbatohet duke ndjekur parimet e regjimit të inflacionit të shënjestruar. Vendimet e politikës monetare bazohen në devijimet e inflacionit nga objektivi dhe vlerësimi i pritjeve të inflacionit për periudhën e ardhshme. Banka e Shqipërisë zbaton një regjim të lirë të kursit të këmbimit.

Në funksion të arritjes së objektivit të saj kryesor, stabilitetit të çmimeve, Banka e Shqipërisë ka vijuar të ndjekë një politikë monetare stimuluese edhe gjatë vitit 2019. Stimuli monetar është transmetuar nëpërmjet ruajtjes së normës bazë të interesit në nivelin më të ulët historik prej 1.00%, orientimit të tregjeve mbi ecurinë e ardhshme të politikës monetare, si dhe injektimit të vazhdueshëm të likuiditetit në tregun ndërbankar.

Politika monetare stimuluese ka kontribuar në krijimin e një mjedisi financiar me norma të ulëta interesi, likuiditet të bollshëm dhe prime të ulëta rreziku, si dhe ka frenuar presionet mbiçmuese mbi kursin e këmbimit. Normat e interesit të instrumenteve të financimit në Lek qëndrojnë pranë niveleve më të ulëta historike, ndërkohë që ritmi vjetor i mbiçmimit të kursit të këmbimit ka ardhur në rënie, duke reduktuar ndikimin e tij shtrëngues në kushtet e financimit.

Normat e ulëta të interesit, rritja e kërkesës dhe përmirësimi i ofertës, kanë sjellë një përshpejtim të kredisë për sektorin privat gjatë vitit 2019. Rritja e, portofolit të kredisë ka qenë me bazë të gjerë, e vërejtur si në drejtim të kompozimit valutor ashtu dhe në drejtim të

përfituesve dhe destinacionit të saj. Rritja e kredisë në monedhën vendase vijon të jetë kontribuesi kryesor në zgjerimin e kredisë për sektorin privat dhe pesha e saj ndaj kredisë totale u rrit në rreth 48% nga 46% një vit më parë. Rritja e mëtejshme e kërkesës për kredi, përmirësimi i ofertës së sektorit bankar dhe reduktimi i vazhduar i rrezikut të kredisë krijojnë premisa për rritjen më të shpejtë të aktivitetit kreditues dhe për një përcjellje me bazë më të gjerë të stimulit monetar në ekonomi.

Kushtet e favorshme të financimit dhe rritja e kredisë kanë mbështetur zgjerimin e kërkesës së brendshme, e cila mbetet burimi kryesor i rritjes ekonomike. Rritja e kërkesës ka sjellë gjithashtu rritje të punësimit dhe një përdorim më të madh të kapaciteteve, duke u transmetuar në rritje të inflacionit bazë dhe komponentit të brendshëm.

Banka e Shqipërisë parashikon që rritja ekonomike të vijë në përmirësim në horizontin afatmesëm, e mbështetur nga kushtet e favorshme të financimit, nga rritja e punësimit dhe e të ardhurave të familjeve dhe nga shfrytëzimi më i mirë i kapaciteteve prodhuese të bizneseve. Zgjerimi i kërkesës agregate do të mundësojë një rritje të mëtejshme të kërkesës për punë dhe të punësimit, çka pritet të sjellë rritje më të shpejtë të pagave dhe të kostove të prodhimit. Paralelisht me forcimin e presioneve të brendshme, edhe presionet e huaja inflacioniste pritet të vijnë në rritje, si pasojë e shuarjes graduale të efektit frenues të mbiçmimit të kursit të këmbimit. Inflacioni parashikohet të kthehet në objektiv në gjysmën e dytë të vitit 2021.

Për të mundësuar këtë skenar të pritur zhvillimesh makroekonomike, politika monetare duhet të ruajë kahun stimulues në afatin e mesëm. Ky skenar parashikon një normalizim gradual të politikës monetare, i cili pritet të fillojë jo më parë se tremujori i dytë i vitit 2020. Megjithatë, normalizimi i politikës monetare do të fillojë vetëm në prani të konsolidimit të trendeve pozitive të zhvillimit dhe të forcimit të qëndrueshëm të presioneve inflacioniste.

4.17.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Banka e Shqipërisë
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Instituti i Statistikave (INSTAT)

Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF)

4.17.1.7 Prioritetet

Prioritetet e kapitullit janë si më poshtë:

- Harmonizimi i mëtejshëm i legjislacionit me acquis në lidhje me pavarësinë dhe llogaridhënien e Bankës së Shqipërisë;
- Forcimi i mekanizmit të qeverisë për koordinimin dhe konsultimin e politikave me palët e interesuara joqeveritare kur formulohen reformat prioritare sektoriale;
- Përafrimi i mëtejshëm me Direktivën mbi Kërkesat për Kuadrin Buxhetor;
- Plotësimi i mangësive për statistikat ndërvjeçare;
- Transmetimet e rregullta të statistikave të deficitit qeveritar dhe të borxhit dhe statistikave të financave të qeverisë;
- Harmonizimi i statistikave fiskale me ESA 2010.

KAPITULLI 18: STATISTIKAT

4.18.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis në fushën e statistikave kërkon ekzistencën e një infrastrukture statistikore bazuar në parime të tilla si paanshmëria, besueshmëria, transparenca, konfidencialiteti i të dhënave individuale dhe shpërndarja e statistikave zyrtare.

Instituti kombëtar i statistikave vepron si pikë referimi për metodologjinë, prodhimin dhe shpërndarjen e informacionit statistikor. Acquis mbulon metodologjinë, klasifikimet dhe procedurat për mbledhjen e të dhënave në fusha të ndryshme si statistikat makro-ekonomike, statistikat demografike dhe sociale, statistikat rajonale dhe statistikat mbi biznesin, transportin, tregtinë e jashtme, bujqësinë, mjedisin, shkencën dhe teknologjinë. Asnjë transpozim në legjislacionin kombëtar nuk është i nevojshëm pasi shumica e acquis merr formën e rregulloreve.

4.18.1.2 Struktura e kapitullit

Struktura e kapitullit 18 "Statistikat" është si më poshtë:

- Statistikat Demografike dhe Sociale;
- Statistika Ekonomike;
- Statistikat Sektoriale;
- Statistikat e Mjedisit dhe Multidomain.

4.18.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar për statistikat zyrtare me atë të Bashkimit Evropian buron nga nenet 70 dhe 88 të MSA-së.

Neni 88 parashikon se "bashkëpunimi midis palëve do të përqendrohet kryesisht në fushat prioritare që lidhen me acquis të Komunitetit në fushën e statistikave". Kjo do të synojë në veçanti zhvillimin e një sistemi statistikor efikas dhe të qëndrueshëm, të aftë për të siguruar të dhëna krahasimore, të besueshme, objektive dhe të sakta të nevojshme për të planifikuar dhe monitoruar procesin e tranzicionit dhe reformat në Shqipëri. Ai gjithashtu do t'i mundësojë Institutit të Statistikave të Shqipërisë që të plotësojë më mirë nevojat e përdoruesve të saj kombëtarë dhe ndërkombëtarë (si administratës publike, ashtu edhe sektorit privat). Sistemi statistikor duhet të respektojë parimet themelore të statistikave të prodhuara nga Kombet e Bashkuara, Kodi Statistikor Evropian i Praktikës dhe dispozitat e ligjit Evropian Statistikor dhe të zhvillohet drejt acquis të Komunitetit.

Acquis në fushën e statistikave përbëhet pothuajse ekskluzivisht nga legjislacioni i cili është direkt i zbatueshëm në Shtetet Anëtare siç janë Rregulloret e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe Vendimet dhe Rregulloret e Komisionit. Për metodologjinë, prodhimin dhe shpërndarjen e informacionit statistikor parashikohen rregulla të zakonshme. Acquis statistikore përmban gjithashtu një gamë të gjerë të manualeve metodologjike në fusha të ndryshme statistikore si bujqësia, politikat ekonomike dhe monetare, statistikat demografike dhe sociale dhe kërkimet. Marrëveshjet ndërkombëtare ose standardet ndërkombëtare si kodi i praktikës në statistika ofrojnë një bazë tjetër për prodhimin statistikor.

Puna e Sistemit Kombëtar të Statistikave bazohet në Programin Kombëtar për Statistikat Zyrtare 2017-2021 të miratuar me VKM 10/2017, datë 9.2.2017. Ky është dokumenti kryesor që rregullon prodhimin e statistikave zyrtare nga Sistemi Statistikor Kombëtar i nevojshëm për të vëzhguar gjendjen ekonomike, sociale dhe mjedisore në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet statistikore të parashikuara në Nenet 4 dhe 5 të ligjit nr. 17/2018 "Për Statistikat Zyrtare", të cilat janë në përputhje me Kodin e Praktikës së Statistikave Evropiane. Programi shërben gjithashtu për të orientuar INSTAT-in dhe agjencitë e tjera statistikore drejt cilësisë së prodhimit statistikor të kërkuar nga standardet e acquis.

Ligji nr. 17/2018, datë 5.4.2018 "Për statistikat zyrtare" është hartuar sipas Kodit të Praktikës dhe Rregullores Evropiane të Statistikave EC 223/2009 dhe parimeve të Kodit të Praktikës të Statistikave Evropiane.

Baza ligjore për zhvillimin, mbledhjen, përpilimin dhe publikimin e statistikave të Bankës së Shqipërisë është ligji nr. 8269, datë 23.12.1997 "Për Bankën e Shqipërisë", i cili është pjesërisht në përputhje me Rregulloren 184/2005 KE.

4.18.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur për prodhimin e statistikave zyrtare. Disa përparime janë bërë në shumë fusha statistikore, sidomos pas miratimit të Programit Zyrtar të Statistikave për vitet 2017-2021 dhe kuadrin e ri ligjor. Instituti i Statistikave (INSTAT) ka nënshkruar disa marrëveshje me mbartësit e të dhënave administrative për akses në to, si dhe për të lehtësuar përdorimin statistikor të këtyre të dhënave. Gjithashtu, INSTAT-i ka nënshkruar një sërë marrëveshjesh edhe me ofruesit e informacionit statistikor, në drejtim të shtimit të tyre. Në vitin 2019, INSTAT-i është angazhuar në rishikimin e memorandumeve të nënshkruara me qëllim

përshtatjen me standardet e reja të përcaktuara në ligjin e ri për statistikat zyrtare. Gjithashtu, është përmirësuar gama dhe cilësia e statistikave që INSTAT-i boton.

Lidhur me infrastrukturën statistikore, ligji nr. 17/2018, datë 5.4.2018 "Për Statistikat Zyrtare" ka hyrë në fuqi më, datë 13 maj 2018. Ky ligj është përgatitur dhe miratuar në tërësi me një strukturë të re, në përputhje me Kodin e Praktikave të Statistikave Evropiane dhe Rregullores EC 223/2009. Në nenet 4 dhe 5 të ligjit të ri janë specifikuar 15 parimet e Kodit të Praktikës të Statistikave Evropiane që do të zbatohen nga Sistemi Kombëtar Statistikor në Shqipëri. INSTAT-i, sipas ligjit të ri, kalon si institucion i pavarur, duke e pozicionuar atë në një nivel më të lartë hierarkie në piramidën e administratës publike, duke raportuar drejtpërdrejt në Parlamentin Shqiptar.

Vitet e fundit i është kushtuar vëmendje specifike zbatimit të kornizës ligjore nën të cilën INSTAT-i dhe Sistemi Kombëtar i Statistikave kryejnë aktivitetet e tyre statistikore. Në zbatim të ligjit nr. 17/2018 "Për statistikat zyrtare", Qeveria Shqiptare ka miratuar VKM nr. 699, datë 7.11.2018 për rregullimin e procedurave për kriteret e vlerësimit dhe afatet për zgjedhjen e kandidatëve që do të emërohen në pozicionin e "Drejtorit të Përgjithshëm të Institutit të Statistikave". Ky akt nxirret në bazë të frymës së ligjit për të forcuar pavarësinë profesionale të organit drejtues të INSTAT-it, dhe përcakton në detaje procedurat transparente dhe publike që duhet të ndiqen për emërimin e Drejtorit të Përgjithshëm të INSTAT-it. VKM nr. 670, datë 7.11.2018 specifikon kriteret dhe procedurat për zgjedhjen dhe emërimin e anëtarëve të Këshillit të Statistikave, sipas kërkesave të ligjit të Statistikave zyrtare. Këshilli i Statistikave duhet të përbëhet nga përfaqësues të përdoruesve të statistikave zyrtare, si grup interesi i drejtpërdrejtë për produktin statistikor. Anëtarët e saj përfshijnë përfaqësues të përdoruesve kryesorë të statistikave zyrtare, organeve të qeverisjes vendore, mediave, botës akademike, shoqërisë civile. Një tjetër vendim për këtë kornizë është VKM-ja nr. 671, datë 7.11.2018 "Për përbërjen, rregullat e funksionimit dhe shpërblimin e anëtarëve të Komisionit Kombëtar të Nomenklaturës". Ky komision është përgjegjës për harmonizimin e klasifikimeve statistikore me ato ndërkombëtare.

Në zbatim të ligjit për statistikat zyrtare, është ngritur Bordi Drejtues i INSTAT-it. Detyrat e këtij bordi janë të përcaktojnë strategjinë e zhvillimit të institucionit dhe të propozojnë plane për zbatimin e buxhetit dhe mënyrën e shpërndarjes së të ardhurave. Si shtesë, bordi i propozon Drejtorit të Përgjithshëm projekt udhëzimet që sigurojnë harmonizimin e proceseve statistikore me standardet evropiane. Bordi Drejtues përbëhet nga të gjithë nëpunësit civilë të INSTAT-it, të cilët janë të paktën niveli i mesëm i menaxhimit, duke iu referuar strukturës së tij organizative. Nënkryetari i Bordit Drejtues mbulon detyrat dhe detyrat e Drejtorit të Përgjithshëm në mungesë të tij.

Këshilli i Statistikave mbështet Sistemin Kombëtar të Statistikave dhe INSTAT-in në rolin e tij për të siguruar që programi është hartuar në përputhje me parimet themelore të statistikave zyrtare të Kombeve të Bashkuara dhe standardeve të tjera ndërkombëtare statistikore. Ka një rol këshillues për të siguruar informacionin përkatës gjatë përgatitjes së programit zyrtar të statistikave, planeve të punës për zbatimin e tij dhe monitorimin e veprimtarisë së Sistemit Kombëtar të Statistikave përmes raporteve periodike të paraqitura nga Drejtori i Përgjithshëm i INSTAT-it.

Si rezultat i ligjit të ri, INSTAT-i ka një autonomi më të madhe në menaxhimin e burimeve të tij. Në vitin 2019 stafi i INSTAT-i ka një nivel më të lartë pagash, ndërkohë që numri i stafit deri në tetor 2019, krahasuar me një vit më parë është rritur me 37 punonjës.

INSTAT-i ka përditësuar të dhënat demografike që prej vitit 1990 dhe transmetuar në Eurostat në 6-mujorin e parë të vitit 2019. Të dhëna mbi treguesit demografik dhe komponentët e saj si: popullsia, lindjet, vdekjet, shtesa natyrore, migracioni neto dhe indikatorët e ndryshimit të popullsisë. Këto tregues janë validuar dhe bërë publike në bazën e të dhënave të EUROSTAT, gjithashtu në përputhje me rregulloret dhe definicionet e përdorura INSTAT-i ka transmetuar metadata referenciale nëpërmjet platformës elektronike Metadata Handler mbi këto të dhëna (Euro SDMX Metadata Strukturore, ESMS).

INSTAT-i, në përputhje me PSZ 2017-2021, ka mbledhur, përpunuar, analizuar dhe shpërndarë që prej 2017 të dhënat mbi të huajt me leje qëndrimi, të huajt e parregullt, si dhe statistikat mbi azil kërkuesit në Shqipëri. Këto të dhëna bënë të mundur plotësimin e disa indikatorëve mbi azilkërkuesit të cilët kërkohen nga pyetësorët e Eurostat dhe janë transmetuar në Shkurt të 2019 për herë të parë.

INSTAT-i, në kuadër të përmirësimit dhe përmbushjes së treguesve mbi statistikat e migracionit në Shqipëri, ka zhvilluar një studim të gjerë në 24 mijë familje në vitin 2019 me mbështetjen e IOM. Mbledhja e të dhënave filloi në prill 2019 dhe ka përfunduar në qershor 2019. Proceset në vazhdim janë: redaktimi i të dhënave, peshimi, vlerësimi i indikatorëve së cilësisë, përgatitja e gjetjeve kryesore dhe shpërndarja e tyre. Ky studim bën të mundur vlerësimin e Migracionit që prej vitit 2011 e në vazhdim, dhe prodhimin dhe përmirësimin e një sërë treguesve që lidhen me statistikat e Migracionit.

Anketa e Buxhetit të Familjes është një vrojtim statistikor që kryhet pranë njësive ekonomike familjare (NjEF) dhe jep një panoramë të situatës socio-ekonomike të NjEF në Shqipëri. Rezultatet e kësaj ankete përdoren gjithashtu për përditësimin e Indeksit të Çmimeve të Konsumit dhe llogaritjen e Konsumit Final të NjEF si një agregat i rëndësishëm i PBB me metodën e shpenzimeve. Nga janari i vitit 2014, ABF është një anketë e vazhdueshme dhe me baza vjetore. Në vitin 2018, u testua një ndryshim në metodologjinë e mbledhjes së të dhënave nga Anketa e Buxhetit të Familjes, me anë të së cilës u studiua efekti i ndryshimit të metodës së mbledhjes së të dhënave nga 2 në 1 javë në ditarin e blerjeve. Gjatë ABF 2018 ditari mblodhi të dhëna me periudhë reference 1 javë për gjysmën e familjeve të kampionit dhe 2 javë për gjysmën tjetër. Për sa i përket ABF 2019, për të gjithë kampionin informacioni do të mblidhet me ditarin 1 javor.

Për sa i përket anketës së turizmit në familje "Pushime dhe udhëtime", ka përfunduar grumbullimi dhe përpunimi i të dhënave për vitin 2018. Aktualisht, është duke u përgatitur publikimi i rezultateve kryesore për serinë kohore 2017-2018. Rezultatet kryesore për të dy vitet do të bëhen publike në fund të tetorit 2019. Të dhënat për vitet 2017 dhe 2018 janë transmetuar në EUROSTAT sipas kërkesave dhe udhëzimeve të tyre. Tremujori i tretë i anketës për vitin 2019 është duke u kryer në terren, ndërkohë ka përfunduar hedhja e të dhënave për tremujorin e parë dhe janë në proces hedhje të dhënat e tremujorit të dytë.

Anketa mbi Përdorimin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në Njësitë Ekonomike Familjare (NjEF). Në periudhën Maj-Qershor përfundoi procesi i mbledhjes së të dhënave në terren për vitin 2019, sipas afateve të parashikuara. Ka përfunduar grumbullimi, përpunimi dhe i të dhënave të vitit 2019. Proceset në vazhdim janë: publikimi i rezultateve kryesore për serinë kohore 2018/2019 dhe transmetimi i të dhënave për vitin 2019 në Eurostat sipas kërkesave dhe udhëzimeve të tyre.

Gjatë vitit 2019, INSTAT-i kreu valën e katërt të anketës së të Ardhurave dhe Matjes së Nivelit të Jetesës, SILC gjatë periudhës prill - korrik. Gjatë kësaj periudhe puna është fokusuar në pastrimin, paraqitjen e të dhënave, si dhe përgatitjes së file agregat, përditësimit të programeve, si dhe ndërtimit të file të konsoliduar për të dhënat e SILC 2016, 2017 dhe 2018. Më 26 dhjetor, INSTAT-i publikoi rezultatet kryesore të anketës SILC 2017 dhe 2018.

http://instat.gov.al/al/temat/kushtet-sociale/anketa-e-matjes-së-nivelit-të-jetesës-amnj/

Sektori i Tregut të punës kryen vlerësime për dy aktivitete statistikore me frekuencë tremujore: "Anketën tremujore të forcave të punës" dhe "Prodhimin e të dhënave administrative të tregut të punës". Për të "Dhëna administrative mbi pagat", me frekuencë tremujore dhe vjetore, do të vazhdojë publikimi duke përdorur të dhënat administrative të marra nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve. Gjithashtu, INSTAT-i ka mbledhur rezultatet e para rreth "Anketa e Strukturës së të ardhurave nga puna". Gjatë 2020-s, INSTAT-i do të përfundojë përpunimin dhe analizën e të dhënave e cila do të finalizohet me publikimin e rezultateve të "Anketa e strukturës së të ardhurave nga puna".

Gjatë vitit 2019, në përmbushje të objektivave të PSZ-së 2017–2021, janë realizuar sipas moduleve objektivat si më poshtë:

- Tregues statistikorë mbi forcat e punës, punësimin dhe papunësinë sipas gjinisë, aktivitetit ekonomik, grup profesioneve, grup moshave, nivelit arsimor dhe qarqeve (Q2 2019);
- Tregues statistikorë mbi të papunët e regjistruar gjithsej dhe sipas gjinisë, grup moshave, nivelit arsimor dhe qarqeve, të papunët e regjistruar që përfitojnë pagesë papunësie, të papunët afatgjatë të regjistruar dhe shkalla e papunësisë së regjistruar;
- Tregues statistikorë mbi strukturën e të ardhurave nga puna për orë pune, mujore dhe vjetore sipas karakteristikave individuale të punonjësve (gjinia, mosha, profesioni, niveli më i lartë arsimor i arritur), dhe punëdhënësit (aktiviteti ekonomik, madhësia dhe pronësia e ndërmarrjes) (Q2 2019);
- Tregues statistikorë mbi pagën mesatare mujore për të punësuarit me pagë në sektorin shtetëror dhe për të gjithë sektorët ekonomikë sipas aktiviteteve ekonomike dhe grup profesioneve, hendekun gjinor në paga sipas aktiviteteve ekonomike dhe grup-profesioneve (Q2 2019).

Gjatë vitit 2019, ka vazhduar puna përgatitore për Censin e Popullsisë dhe Banesave 2020. U përgatitën të gjitha materialet e nevojshme për kryerjen e Pilot Cens. Përfundoi aplikacioni i mbledhjes së të dhënave, si dhe ai i monitorimit, u përgatitën hartat, manualet dhe materialet e trajnimit, si dhe u krye trajnimi i stafit të INSTAT-it dhe stafit të terrenit. Aktualisht vazhdon puna në terren për mbledhjen e të dhënave për Pilot Cens, e cila do të përfundojë në fund të nëntorit. Monitorime të vazhdueshme të punës në terren nga stafi i INSTAT-i po kryen me intervale të rregullta sipas një plani të paracaktuar.

Sa i përket "Statistikave ekonomike" INSTAT-i ka vlerësuar përditësuar dhe transmetuar në EUROSTAT të dhëna mbi treguesit makroekonomik dhe komponentët e tij, në përputhshmëri me konceptet dhe përkufizimet e Sistemit Evropian të Llogarive (ESA 2010). Gjatë vitit 2019 në përmbushje të objektivave të PSZ-së 2017 - 2021, janë realizuar sipas moduleve objektivat si më poshtë:

- Llogaritë Vjetore sipas sektorëve institucionalë – Vlerësimi dhe publikimi i Llogarisë së Prodhimit dhe Gjenerimit të të ardhurave sipas sektorëve institucional 2016;
- Llogaritë kombëtare vjetore – Vlerësimi dhe publikimi i treguesve të PBB-së sipas metodës së prodhimit dhe komponentëve kryesorë të shpenzimeve, 2017 me çmime korrente dhe çmimet e vitit të mëparshëm;
- Kryerja e llogaritjeve për kalimin nga treguesi i PBB në treguesin e të Ardhurave Kombëtare Bruto - AKB (GNI);
- Tabelat burime përdorime dhe tabelat input-output - Përpilimi dhe publikimi i tabelave Burime - Përdorime (TBP për vitin referencë 2016 me çmime korrente në tri nivele detajimi);
- Llogaritë rajonale - Vlerësimi dhe publikimi i treguesve të PBB-së sipas rajoneve statistikore nivel 2/3 2017;
- Llogaritë e Administratës Publike – Publikimi i "Listës së Institucioneve të sektorit publik 2018".

Tabelat e njoftimit të procedurave të deficitit të tepërt dërgohen rregullisht (dy herë në vit) në Eurostat. INSTAT-i ka dërguar njoftime mbi EDP që nga viti 2014, me dërgimin e fundit në tetor 2019, për vitet 2014-2018, duke përdorur formatin zyrtar të kërkesave të EUROSTAT.

INSTAT-i ndjek Programin e Transmetimit ESA 2010 dhe bën përpjekje të vazhdueshme për të rritur të dhënat dhe numrin e tabelave të dërguara në EUROSTAT. Gjatë vitit 2019, INSTAT-i ka vlerësuar dhe transmetuar për herë të parë në EUROSTAT të dhënat për Llogaritë Kombëtare prej vitit 1995, si dhe plotësimin e tabelave kryesorë në Chain Link dhe çmimet e vitit të mëparshëm.

Nëpërmjet platformës elektronike Metadata Handler, (Euro SDMX Metadata Strukturore, ESMS), INSTAT-i ka përgatitur dhe transmetuar, Metadatën Strukturore të Llogarive Kombëtare. (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/na10_esms_al.htm)

Llogaritë Kombëtare tremujore prodhojnë treguesin e Produktit të Brendshëm Bruto (PBB) , në përputhshmëri me konceptet dhe përkufizimet e Sistemit Evropian të Llogarive (ESA 2010), me metodën e prodhimit dhe atë të shpenzimeve, me çmime korrente dhe çmimet e vitit paraardhës, të përshtatura ose jo sezonalisht. Gjatë vitit 2019, në përmbushje të objektivave të PSZ-së 2017 – 2021 janë realizuar sipas moduleve objektivat si më poshtë:

- Tregues statistikorë mbi PBB tremujore, me metodën e prodhimit, me çmime korrente, me çmimet e vitit të mëparshëm dhe "chain link" sipas aktivitetit ekonomik, e përshtatur dhe e pa përshtatur sezonalisht (Q2 2019);
- Tregues kryesor statistikorë mbi PBB tremujore, me metodën e shërbimeve, me çmime korrente, me çmimet e vitit të mëparshëm dhe "chain link", e përshtatur dhe e pa përshtatur sezonalisht (Q2 2019).

INSTAT-i, në lidhje me statistikat vjetore të ndërmarrjeve, kryen aktivitetin mbi Statistikat Strukturore të ndërmarrjeve, nëpërmjet të cilit mbledh, përpunon dhe publikon statistikat vjetore strukturore të ndërmarrjeve ekonomike jo bujqësore me vrojtim vjetor me intervistë të drejtpërdrejtë me anketues. Statistikat përfshijnë gjithë ndërmarrjet aktive në Shqipëri për të gjitha format legale. Popullsia është bazuar në ndërmarrjet të cilat sipas regjistrit statistikor të ndërmarrjeve, ishin aktive në dhjetor të vitit të referencës. Klasifikimi i ndërmarrjeve është bërë sipas Nomenklaturës së Veprimtarive Ekonomike, NVE Rev.2, në seri kohore duke filluar nga viti 2010 e në vazhdim. Gjatë vitit 2019 u realizua prodhimi i rezultateve finale të Statistikave Strukturore të Ndërmarrjeve ekonomike 2017 dhe paraprake 2018. Gjithashtu u realizua përpunimi dhe prodhimi i statistikave strukturore për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme 2017. INSTAT-i në përputhje me PSZ 2017-2021, ka kryer vlerësimin e statistikave strukturore në nivel rajonal për treguesit kryesorë që prej vitit 2017.

INSTAT-i kryen vrojtimin PRODCOM që prej vitit 2018. Ky vrojtim synon të mbledhë të dhëna mbi ecurinë e prodhimit dhe shitjes së produkteve industriale në ndërmarrje. Pyetësorët e grumbulluar janë kontrolluar fillimisht për gabime të ndryshme logjike e matematike dhe është punuar me kontrollin e të dhënave. Aktualisht të dhënat e PRODCOM disponohen vetëm për përdorim të brendshëm. Në vazhdimësi do të analizohet cilësia dhe përmirësimi i rezultateve të marra, në mënyrë që të mund të realizohet dhe një publikim për këtë vrojtim.

INSTAT-i kryen vrojtim tremujor pranë ndërmarrjeve ekonomike aktive prej vitit 2003. Popullata referuese është përcaktuar nga Regjistri Statistikor i Ndërmarrjeve, për të gjitha format legale, ndërsa aktivitetet janë klasifikuar sipas Nomenklaturës së Aktiviteteve Ekonomike (NVE Rev.2), në seri kohore tremujore duke filluar nga vitit 2005 e në vazhdim, duke rritur nivelin e përputhshmërisë me Rregulloren e KE nr. 1165/98 e ndryshuar me Rregulloren e KE, nr. 1158/2005, mbi "Statistikat afatshkurtra". Të gjithë treguesit e prodhuar vijojnë të publikohen të shprehur në indekse, në ndryshim vjetor dhe në ndryshim tremujor. Në vazhdim të përpjekjeve të përafrimit dhe standardizimit të statistikave afatshkurtra me statistikat evropiane, INSTAT-i duke filluar nga tremujori i parë 2019 publikon Statistikat Afatshkurtra me vit bazë 2015=100. Peshat janë llogaritur bazuar në rezultatet e Anketës Strukturore e Ndërmarrjeve për vitin 2017, realizuar nga INSTAT-i. Në fillim të vitit 2018 INSTAT-i transmetoi për herë të parë disa nga treguesit kryesorë afatshkurtër. Ky transmetim në Eurostat vazhdon rregullisht edhe për vitet në vijim nëpërmjet EDAMIS.

Të dhënat mbi lejet e ndërtimit të miratuara janë të dhëna administrative. Informacioni statistikor i lejeve të ndërtimit grumbullohet nga zyrat rajonale të INSTAT-it në bashkëpunim me zyrat urbanistike të bashkive përkatëse. Të dhënat mbi lejet e ndërtimit të miratuara ofrojnë informacion për ndërtesat dhe punimet inxhinierike në nivel vendi. Informacioni statistikor rreth lejeve të ndërtimit të miratuara është një tregues afatshkurtër i cili paraqet zhvillimin e sektorit të ndërtimit në periudhën pasardhëse. Të dhënat të cilat INSTAT-i grumbullon dhe publikon mbi lejet e ndërtimit të miratuara janë:

- Numri total i lejeve të ndërtimit të miratuara (ndërtesa rezidente dhe jo rezidente);

- Sipërfaqja totale në metra katrorë e lejeve të ndërtimit të miratuara (ndërtesa rezidente dhe jo rezidente);

- Vlera e përafërt e lejeve të ndërtimit të miratuara për ndërtesa (ndërtesa rezidente dhe jo rezidente) dhe punime inxhinierike;

- Vlera e përafërt e lejeve të ndërtimit të miratuara për ndërtesa sipas klientit (ndërtesa rezidente dhe jo rezidente) dhe punime inxhinierike;

Nga viti 2018 rezultatet publikohen 2 muaj pas fundit të tremujorit referencë (T+60 ditë) nga 3 muaj pas fundit të tremujorit referencë (T+90 ditë) që publikoheshin më parë. Statistikat e Lejeve të Ndërtimit transmetohen në EUROSTAT.

INSTAT-i në përputhje me PSZ 2017-2021, ka përditësuar regjistrat e bizneseve me burime administrative dhe vrojtimet statistikore, duke ndjekur metodologjinë e përcaktuar në rregulloren e Këshillit EU (EEC) nr. 177/2008, datë 20 shkurt 2008 mbi "Ndërtimin e regjistrave të ndërmarrjeve për qëllime statistikore" dhe në manualin e rekomandimeve. Regjistri Statistikor i Ndërmarrjeve është mjeti kryesor i prodhimit të Statistikave Ekonomike. Regjistri Statistikor i Ndërmarrjeve (RSN) mirëmbahet dhe përditësohet çdo vit që prej vitit 1998. RSN-ja shërben për qëllime statistikore dhe identifikon qartësisht njësitë në mënyrë që:

- Të lejojë marrjen e informacionit për to nëpërmjet burimeve administrative;

- Të lejojë përgatitjen e kampionëve, koordinimin e anketave dhe për grupimin e rezultateve të tyre;

- Të lejojë analizën demografike të popullsisë së ndërmarrjeve dhe njësive lidhur me to.

- Të informojë përdoruesit mbi statistikat zyrtare që prodhohen nga RSN.

Regjistri Statistikor i Njësive Lokale, është një regjistër i cili përditësohet çdo vit. Ky përditësim ka filluar që prej vitit 2010. Njësia lokale është një ndërmarrje apo pjesë e saj të ndodhura në zona të identifikuara gjeografikisht. Çdo njësi lokale ka numrin unik të identifikimit. NIPT i ndërmarrjes përsëritet aq herë sa njësi lokale ka ndërmarrja. Regjistri i njësive lokale shërben si mjet kryesor për prodhimin e statistikave rajonale.

INSTAT-i zhvillon çdo vit Anketën e Regjistrit të Ndërmarrjeve. Qëllimi i ARN-së është:

- Përditësimi i Regjistrit të Ndërmarrjeve;

- Përditësimi i Regjistrit të Njësive Lokale;

- Matja e Cilësisë së regjistrave të njësive ekonomike;

- Ndërtimi i Regjistrit të Ndërmarrjeve shumëkombëshe dhe grupeve të ndërmarrjeve.

Raporti i cilësisë për RSN është botuar në faqen zyrtare të INSTAT-it i hartuar në Metadata Referenciale në format ESS Standard for Quality Reports Structure (ESQRS).

INSTAT-i vlerëson dhe publikon statistikat e energjisë si Bilanci i Energjisë Elektrike dhe Bilanci i Përgjithshëm i Energjisë. Bilanci i Energjisë Elektrike edhe gjatë vitit 2019 është publikuar me periodicitet tremujor dhe vjetor, bazuar në të dhënat e mbledhura nga burimet administrative si: KESH a.s., OSHEE a.s., dhe OST a.s.. Bilanci i Përgjithshëm i Energjisë është publikim vjetor dhe është i përbërë nga dy pjesë kryesore si furnizimi dhe përdorimi i energjisë, ku bazë e këtyre të dhënave të mbledhura është AKBN.

INSTAT-i transmeton në EUROSTAT pyetësorët me të dhëna vjetore (Electricity & Heat, Natural Gas, Oil, Solid fossil fuels, Renewables & Wastes, Nuclear energy) dhe pyetësorët me të dhëna mujore (MOS-Oil, MOS-Gas, Electricity).

INSTAT-i, në bashkëpunim me Bankën e Shqipërisë në prill 2019, hartoi një publikim të veçantë për treguesit kryesorë të turizmit si: karakteristikat e turistëve të huaj në Shqipëri, karakteristikat kryesore të udhëtimeve të shtetasve shqiptarë rezidentë jashtë dhe brenda vendit, sa i rëndësishëm është turizmi në ekonomi, kapacitetet akomoduese në Shqipëri, si dhe aktivitete të tjera turistike për periudhën 2014-2018.

INSTAT-i bën gjithashtu prodhimin dhe publikimin e statistikave mbi Lëvizjet e Shtetasve të cilat paraqesin të dhëna të hyrjeve dhe daljeve të shtetasve shqiptarë dhe të huaj: sipas mënyrës së udhëtimit (me det, ajër, tokë), pikave kufitare, qëllimit të udhëtimit të shtetasve të huaj, hyrjet e shtetasve të huaj sipas shteteve. Statistikat mbi Lëvizjet e Shtetasve publikohet afërsisht 21 ditë

pas përfundimit të muajit referues (T+21), sipas datës së paracaktuar në kalendarin e publikimit INSTAT. Të dhënat mbi Lëvizjen e Shtetasve janë të dhëna administrative. Informacioni statistikor i lëvizjes së shtetasve grumbullohet nga Ministria e Brendshme (Policia e Shtetit, Drejtoria e Kufirit dhe Migracionit).

Për sa i përket Anketës së Turizmit në Ndërmarrje për "Anketën e Strukturave Akomoduese" ka përfunduar grumbullimi, përpunimi dhe analiza e të dhënave për periudhën kohore 2018-2019. Rezultatet kryesore për të dy vitet do të bëhen publike në vitin 2020. Procesi në vazhdim është publikimi i të dhënave mujore dhe transmetimi i tyre në Eurostat.

INSTAT-i nga viti 2015 realizon vrojtimin vjetor mbi Informacionin dhe Teknologjinë e Komunikimit (TIK) në ndërmarrje. Metodologjia e ndjekur është në përputhje me standardet evropiane. Gjatë vitit 2019, INSTAT-i përpunoi dhe publikoi të dhënat mbi "Përdorimin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në ndërmarrje" për vitin 2018. Gjatë tremujorit të parë të këtij viti, u mblodhën të dhënat për vitin 2019. Proceset në vazhdim janë: përpunimi i të dhënave të mbledhura, publikimi i rezultateve kryesore për vitin 2019, si dhe transmetimi i të dhënave në Eurostat. Në tremujorin e parë të vitit 2020, INSTAT-i do të publikojë rezultatet kryesore të Përdorimit të Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në Ndërmarrje për vitin 2019.

Gjatë vitit 2019, INSTAT-i në bashkëpunim me projektin "Ngritja e Kapaciteteve të Inovacionit në ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme" përpunoi dhe analizoi të dhënat e mbledhura nga ky vrojtim. Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit, puna u fokusua në pastrimin, analizimin dhe prodhimin e tabelave të të dhënave të cilat i janë dërguar projektit. Ndërkohë në tremujorin e katërt të vitit 2019, INSTAT-i publikoi një botim lidhur me të dhënat e prodhuara.

Gjatë tremujorit të katërt 2019, INSTAT-i realizoi vrojtimin "Inovacioni pranë ndërmarrjeve" i cili mblodhi informacion mbi shkallën e inovacionit në ndërmarrjet që kanë aktivitet në Shqipëri. Popullata e vrojtuar janë ndërmarrjet me 10 e më shumë të punësuar në aktivitetet e përcaktuar në manualin e Oslos.

Gjatë vitit 2019 INSTAT-i vazhdoi punën për rritjen e numrit të treguesve të Transportit. Gjatë gjashtëmujorit të parë, INSTAT-i zhvilloi trajnimin mbi Klasifikimin Standard të Mallrave për Statistikat e Transportit për institucionet përgjegjëse për zbatimin e këtij klasifikimi. Klasifikimi Standard i Mallrave për Statistikat e Transportit i cili njihet shkurt si NST (2007) është një nomenklaturë statistikore e cila përdoret për mallrat e transportuara nëpërmjet katër mënyrave të transportit: rrugë, hekurudhë, rrugë ujore të brendshme dhe det. INSTAT-i planifikon që të dhënat e para të publikuara me NST 2007 të jenë në frekuencë vjetore dhe publikimi të realizohet gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020. Gjithashtu në bashkëpunim me projektin pilot për Statistikat e Transportit, INSTAT-i plotësoi dhe dërgoi në EUROSTAT serinë kohore dyvjeçare (2017-2018) të të dhënave të Transportit hekurudhor, rrugor dhe ajror të kërkuar nga projekti.

Në kuadër të projektit SEE 2020, në tremujorin e dytë të vitit 2019, INSTAT-i përpunoi të dhënat e mbledhura nga vrojtimi i Kërkim-Zhvillimi 2018 pranë sektorit të bizneseve dhe institucioneve publike. Nga përpunimi rezultoi që të dhënat e mbledhura ishin të një cilësie jo të mirë dhe numri i njësive statistikore të përgjigjura shumë i ulët. Për këtë arsye, rezultatet nuk do të publikohen por do jenë vetëm për përdorim të brendshëm.

Statistikat e Çmimeve të Konsumit maten nëpërmjet dy treguesve mujorë: "Indeksi i Çmimeve të Konsumit" dhe "Indeksi i Harmonizuar i Çmimeve të Konsumit (IHÇK)".

INSTAT-i vlerëson:

- Çmime me interval tremujor si Indeksi i Çmimeve të Prodhimit;
- Indeksi i Çmimeve të Importit, Indekset e Kushtimit në ndërtim.

Sektori punon në vlerësimin e Indeksit të Standardit të Fuqisë Blerëse. Statistikat e kësaj kategorie do të prodhohen nga Eurostat me frekuencë vjetore duke përdorur të dhënat e vrojtimeve të ndryshme të çmimeve të konsumit, ndërtimit, makineri e pajisje, qirave, spitaleve dhe të dhënave të tjera shtesë të realizuara nga INSTAT-i për llogaritjen e këtyre treguesve.

Gjatë 2019 INSTAT-i ka kryer në formë studimi vlerësime për "Indeksin e Çmimeve të Banesave". INSTAT-i parashikon të prodhojë statistika me frekuencë tremujore duke shfrytëzuar të dhënat administrative të marra.

Gjatë vitit 2019 në përmbushje të objektivave të PSZ-së 2017–2021, janë realizuar sipas moduleve, objektivat si më poshtë:

- Indeksi i Çmimeve të Konsumit mujor M9 2019;
- Indeksi i Harmonizuar i Çmimeve të Konsumit (IHÇK) mujor M9 2019;
- Indeksi i Çmimeve të Prodhimit tremujor Q2 2019;
- Indeksi i Çmimeve të Importit tremujor Q2 2019;
- Indekset e Kushtimit në ndërtim tremujor Q2 2019;
- Indeksit të Standardit të Fuqisë Blerëse tremujor Q2 2019.

Gjatë 2019-s INSTAT-i ka kryer në formë studimi vlerësime për "Indeksi i Çmimeve për Shërbimet". INSTAT-i vazhdon të mbledhë pyetësorët nga terreni me informacione rreth çmimeve të shërbimeve në Shqipëri. Anketa është pritur mirë nga të intervistuarit por informacionet e grumbulluara mbeten ende për t'u analizuar.

Gjatë vitit 2019 në përmbushje të objektivave të PSZ-së 2017-2021, për "Statistikat e tregtisë së jashtme" janë realizuar sipas moduleve, objektivat si më poshtë:

- Statistikat e tregtisë së jashtme (eksporte/importe) të mallrave tetor 2019;
- Treguesve statistikorë mbi (eksportet/importet) e mallrave për vitin 2018.

Në lidhje me statistikat e sektorit publik dhe fiskal, si dhe të financave të qeverisë situata aktuale është si më poshtë.

Në zbatim të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, "Për Bankën e Shqipërisë", i ndryshuar, ligjit nr. 17/2018, datë 5.2.2004 "Për statistikat zyrtare", "Programit Kombëtar të Statistikave Zyrtare 2017-2021", Banka e Shqipërisë ka vijuar me prodhimin dhe publikimin e blloqeve statistikore të prezantuara nëpërmjet statistikave monetare e financiare dhe statistikave të sektorit të jashtëm. Banka e Shqipërisë është kujdesur që të gjithë treguesit e përgatitur prej saj të garantojnë plotësimin dhe respektimin e të gjitha parimeve të statistikave zyrtare, të tilla si integritetin, transparencën, cilësinë, koherencën, konfidencialitetin etj.

Për sa u përket aktiviteteve zbatuese për statistikat monetare janë prodhuar dhe publikuar rregullisht treguesit monetarë mujorë dhe tremujorë, të tillë si : agregatet monetarë, depozitat, kreditë, normat e interesit të depozitave dhe kredive të reja, bilancet sektoriale dhe paraqitjet monetare të korporatave depozituese dhe institucioneve të tjera financiare.

Energjitë janë përqendruar drejt arritjes së objektivit të hartimit të statistikave monetare në bazë fluksi.

Në vijim të zbatimit të rregullores "Për raportimet në Bankën e Shqipërisë të statistikave të normave të interesit" është punuar për mbledhjen, konsolidimin, dhe hartimin e statistikave të normave të interesit, publikimi i të cilave është parashikuar brenda vitit 2019.

Lidhur me hartimin e statistikave të llogarive financiare ka vijuar puna lidhur për konsolidimin e burimeve të informacionit dhe metodikës së vlerësimit në hartimin e Llogarive Financiare, për të gjithë sektorët ekonomikë, në përputhje me kërkesat e Bankës Qendrore Evropiane dhe Eurostat-it. Në kuadrin e bashkëpunimit ndërinstitucional është forcuar bashkëpunimi për shkëmbimin e të dhënave me Qendrën Kombëtarë të Biznesit duke përmirësuar mbulimin e të dhënave për sektorin jofinanciar.

Në kuadër të grupit ndërinstitucional të punës për përmirësimin e cilësisë së treguesve të Procedurës së Deficitit të Tejkaluar (EDP), ka vijuar puna për harmonizimin e të dhënave të llogarive financiare me statistikat e financave të qeverisë. Gjithashtu, puna vijon për implementimin e rregullores 501/2004 EC për hartimin e llogarive financiare me bazë tremujore.

Mbi Statistikat e Mjedisit, puna ka vazhduar me realizimin e anketës vjetore për mbetjet e ngurta urbane. Në të njëjtën kohë është bërë një studim me bashkitë (si mbledhje e të dhënave administrative për mbetjet urbane) dhe të dhënat po analizohen.

Gjithashtu, gjatë vitit 2018 INSTAT-i zhvilloi dy vrojtime të reja të cilat do të kontribuojnë në prodhimin e informacionit statistikor për mbetjet industriale dhe përdorimin e ujit nga industria. Zhvillimi i këtyre anketave të reja është në përputhje me planin e statistikave zyrtare të INSTAT-it dhe gjithashtu do të ndihmojë në prodhimin e statistikave të mbetjeve dhe ujërave në përputhje me acquis dhe kërkesat e BE-së.

Gjatë vitit 2018 INSTAT-i ka publikuar për herë të parë të dhëna mbi llogaritë e flukseve të materialeve mjedisore (EE-MFA) dhe taksat e mjedisit dhe do të vazhdojë t'i prodhojë ato në baza vjetore. Këtë vit INSTAT-i ka filluar punën në llogaritë Fizike të Energjisë (PEFA) por duhet theksuar se jemi vetëm në hapat e parë të krijimit të saj.

Sa i përket llogarive të tjera mjedisore, INSTAT-i ka kryer vetëm një përmbledhje të përgjithshme të situatës duke analizuar të dhënat e nevojshme për përpilimin e EGSS, EEA, EPEA etj.

Lista e fermave e CB 2012 është përdorur si një bazë zgjedhje për Anketën Vjetore të Bujqësisë (AAS). Për shkak të mungesës së burimeve të tjera të të dhënave administrative, baza e zgjedhjes aktualisht përditësohet vetëm nga anketat e mëparshme të INSTAT-it. Baza e zgjedhjes përditësohet gjithashtu me listën e fermave të reja të hartuara çdo vit nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR).

Në rastin e statistikave të blegtorisë, zbatohen vrojtime mujore (siç janë therja e bagëtive, të leshtave, të dhirtave dhe derrave në thertore, therja e shpendëve në thertore, grumbullimi dhe përpunimi i qumështit, prodhimi i vezëve). Gjithashtu zhvillohet edhe vrojtimi vjetor mbi përpunimin e qumështit.

Në Shqipëri Vrojtimi Vjetor i Bujqësisë (AAS) përfshin përdorimin e tokës, numrin e bagëtive dhe prodhimin e kafshëve, bilancet, kontributin e punës në bujqësi, si dhe shpenzimet.

Vrojtimi Vjetor në Bujqësi në 2013 u krye nga INSTAT-i, bazuar në listën AC 2012 të fermave si bazë zgjedhje. Në 2014 dhe 2015, AAS nuk u krye. Që nga viti 2016 - bazuar në një dekret të ri – MBZHR-ja u bë përgjegjës për mbledhjen dhe integrimin e të dhënave ndërsa INSTAT-i ishte përgjegjës për metodologjinë, përpunimin e të dhënave dhe shpërndarjen e të dhënave të AAS. Në vitin 2016, ndarja e sipërpërmendur e punës - midis MARD-së dhe INSTAT-it - u dokumentua dhe u nënshkrua. Megjithëse të dhënat e Censit të Bujqësisë 2012 dhe të dhënat e AAS korrespondojnë me njëra-tjetrën, disa nga të dhënat e AC dhe AAS nuk korrespondojnë me të dhënat e MBZHR-së (zyrtare) të cilat bazohen në vlerësimet e ekspertëve të MBZHR-së dhe burimeve të tjera administrative të të dhënave. Të dhënat e AAS i nënshtrohen vlerësimit në nivele të ndryshme (në nivele mikro dhe makro) si më poshtë:

- Brenda pyetësorëve;
- Nëpër pyetësorë, dhe / ose burime të të dhënave administrative;
- Në nivel makro, në nivelin e Llogarive Kombëtare.

Në lidhje me statistikat e çmimeve të produkteve bujqësore, kryhet një vrojtim mujor mbi çmimet e prodhimit, si dhe indekset e çmimeve të prodhimit publikohen çdo vit në nivel kombëtar. Të dhënat mbi çmimet mblidhen nga vrojtimet tremujore (INPUT1 dhe INPUT2). Shumica e të dhënave hyrëse (INPUT1) janë mbledhur që nga viti 2015, ndërsa të dhënat për çmimet e makinerive (INPUT2) janë mbledhur që nga viti 2018. Janë mbledhur të dhënat për çmimet e kafshëve të mbarështimit, si dhe të dhënat për çmimet e tokës dhe qiratë.

Sektori i llogarive ekonomike në bujqësi harton dhe transmeton Llogaritë Ekonomike në Bujqësi (EAA) vetëm për përdorim të brendshëm, në drejtorinë e Llogarive Kombëtare. Të dhënat e EAA janë përdorur kryesisht për përpilimin e Llogarive Kombëtare vjetore dhe tremujore, si dhe për përpilimin e llogarive rajonale për bujqësinë. Aktualisht INSTAT-i nuk prodhon dhe nuk publikon të gjithë grupin e llogarive dhe treguesve të EAA për përdorim të jashtëm, shpërndarja e plotë është planifikuar për të ardhmen.

INSTAT-i do të punojë në një kalim nga një sistem i bazuar në vlerësime të ekspertëve, në të dhënat e vrojtimit vjetor. Të dhënat e vrojtimit vjetor nga viti 2016 e në vazhdim do të bazohen

dhe publikohen për sipërfaqet e kulturave bujqësore dhe prodhimin, si dhe për numrin e bagëtive dhe prodhimin.

Therjet në thertore, të dhënat për grumbullimin dhe përpunimin e qumështit, si dhe të dhënat për prodhimin e vezëve do të bazohen në anketat statistikore të kryera nga INSTAT-i. Të dhënat tashmë janë të disponueshme dhe dërgohen në Eurostat, megjithatë ato nuk shpërndahen në shkallë vendi.

INSTAT-i ka planifikuar kryerjen e Censit i Bujqësisë në 2022, dhe për këtë qëllim ka përgatitur pyetje të përfshira në PHC me qëllim përditësimin të listës së fermave bujqësore, si një bazë zgjedhje për AC të ardhshëm.

Sistemi i Informacionit Gjeografik (GIS) për qëllime statistikore, shërben për përditësimin e vazhdueshëm të zonave të Censit. Gjatë vitit 2019 INSTAT-i ka kryer dhe do të vazhdojë deri në fund të vitit, përditësimin ndërtesave në terren në mbledhjen e karakteristikave të tyre për zonat e Censit në të gjithë territorin e vendit në mbështetje të Censit të Popullsisë dhe Banesave 2020. Procesi i përditësimit të hartave të Censit po kryhet në terren përmes përdorimit të tabletave me një aplikacion të dedikuar, duke siguruar që informacioni i mbledhur të jetë i sinkronizuar me gjeodatabazën e INSTAT-it. Për çdo ndërtesë mblidhet informacioni i mëposhtëm:

- Statusi i ndërtesës (ndërtesë e re, ndërtesë që nuk ekziston më, ndërtesë e modifikuar në formë ose madhësi, ndërtesë në ndërtim e sipër);
- Numri i kateve;
- Numri i banesave;
- Hyrjet e ndërtesave;
- Qëllimi ndërtesës (banim/institucion/biznes etj.);
- Kodet dhe adresat e ndërtesave etj.

Baza e të dhënave gjeohapësinore për qëllime statistikore e përditësuar dhe e mirëmbajtur do të shërbeje për, mbështetjen aktivitet statistikore (Cense, vrojtime, anketa, etj.), inventarizimin e numrit të ndërtesave dhe karakteristikave të tyre.

4.18.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Duke synuar përafrimin e klasifikimeve statistikore me ato ndërkombëtare, në vitin 2019, Këshilli i Ministrave miratoi aktet e mëposhtme të propozuara nga INSTAT:

- VKM nr. 135, datë 20.3.2019 "Për miratimin e Klasifikimit Ndërkombëtar të Nomenklaturës së Sëmundjeve, ICD-10";
- VKM nr. 136, datë 20.3.2019 "Për miratimin e Nomenklaturës së Klasifikimit të Llojeve të Ndërtimit";
- VKM nr. 137, datë 20.3.2019 "Për miratimin e Nomenklaturës së Statistikave të Transportit, NST-2007". Si pasojë e statusit të ri të INSTAT-it si një institucion publik i pavarur, Parlamenti i Shqipërisë, me vendimin nr. 127/2018, datë 29.12.2018, miratoi strukturën e re organizative të INSTAT-it. Për më tepër me vendimet e tij nr. 76-81 / 2019, datë 4.7.2019 "Për emërimin e anëtarëve të Këshillit të Statistikave", Parlamenti plotësoi të gjitha vendet e lira të Këshillit të Statistikave me anëtarë të rinj. Parlamenti ka miratuar gjithashtu edhe Planin Vjetor 2019 me vendimin nr. 40/2019 "Për miratimin e Planit Vjetor 2019 për zbatimin e Programit Zyrtar të Statistikave 2017-2021".

INSTAT-i gjatë vitit 2019 llogariti për herë të parë Indeksin e barazisë gjinore. Treguesi i barazisë gjinore është një vlerë themelore e Bashkimit Evropian dhe është thelbësor për zhvillimin e politikave gjinore të një vendi. Si i tillë matja e progresit të barazisë gjinore është një pjesë integrale dhe efektive e politikë bërësve. Llogaritja e këtij treguesi është realizuar nga ekspertet e INSTAT-it në bashkëpunim dhe asistencën teknike të EIGE. Ky proces u monitorua dhe u validua nga EIGE. Ky indikator pritet të bëhet publik në janar të vitit 2020, shoqëruar me një raport nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, si institucioni kryesor në vend që monitoron çështjet gjinore.

Arritjet kryesore gjate vitit 2019 janë:

- Publikimi i rezultateve të anketës së Turizmit në Familje "Pushime dhe Udhëtime", për herë të parë në tetor;

- Publikuan për herë të parë në Nëntor i rezultateve të Anketës mbi Përdorimin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në Njësitë Ekonomike Familjare;

- Publikimi i rezultateve të Anketës së Migracionit priten në Dhjetor 2019;

- Vlerësimi eksperimental i setit të plotë të Llogarive sipas sektorëve institucional, si dhe transmetimi në EUROSTAT i tabelës 0800 Llogaritë Jofinanciare sipas sektorëve Institucional;

- Përshkrimi i metodave të përdorura;

- Vlerësimi për herë të parë i treguesve të Llogarive Kombëtare për vitin 1995, duke plotësuar serinë e kërkuar të të dhënave, sipas Programit të Transmetimit ESA 2010;

- Përfshirja në mënyrë të rregullt të të dhënave administrative të pagave;

- Grumbullimi i Anketës së Strukturës së të ardhurave nga puna;

- Në 6-mujorin e parë të vitit 2019 u transmetuan për herë të parë në Eurostat 16 indikatorë të ASN dhe pritet validimi i tyre nga Eurostat;

- INSTAT-i në bashkëpunim me partnerët e projektit "Ngritja e Kapaciteteve të Inovacionit në ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme" realizoi publikim e rezultateve mbi aktivitetin e inovacionit në ndërmarrjet e vogla dhe të mesme;

- Studim rreth Indeksit të Çmimeve të Banesave tremujor;

- Mbledhja në terren e anketës për Çmimet e Shërbimeve;

- Publikimi për herë të parë të llogaritjeve të flukseve të materialeve mjedisore (EW-MFA);

- Publikimi për herë të parë të Taksave Mjedisore;

- Dërgimi i Censit të Bujqësisë (AC) 2012 në EUROSTAT në formatin EUROFARM në vitin 2019;

- Llogaritja dhe dërgimi i koeficientëve standard output (SO) në EUROSTAT që lejon llogaritjen e tipologjisë dhe madhësisë ekonomike të njësive / fermave;

- Dërgimi për herë të parë i INPUT 1 si pjesë e Llogarive të Bujqësisë Ekonomike;

- Llogaritja e çmimeve të tokës bujqësore dhe qirasë;

- Inventarizimi i numrit të ndërtesave dhe karakteristikave të tyre për të gjithë territorin e vendit.

Në vazhdim të përpjekjeve të përafrimit dhe standardizimit të statistikave afatshkurtra me statistikat evropiane, INSTAT-i publikoi Statistikat Afatshkurtra me përmirësimet e mëposhtme:

- Indekset duke filluar nga tremujori i parë 2019 u llogariten me vit bazë 2015=100;

- Peshat janë llogaritur bazuar në rezultatet e Anketës Strukturore e Ndërmarrjeve për vitin 2017, realizuar nga INSTAT-i;

- Bazuar në aktivitetin kryesor, në Anketën Tremujore pranë ndërmarrjeve të Shërbimeve, janë përfshirë ndërmarrjet që kryejnë aktivitetin Shërbimi Ushqimor (Bar- Restorante);

- Janë transmetuar për herë të parë në EUROSTAT raportet e cilësisë për aktivitetet kryesore që mbulojnë statistikat afatshkurtra.

Në vazhdim të përpjekjeve të përafrimit dhe standardizimit të statistikave të Përdorimit të Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në ndërmarrje me statistikat evropiane, INSTAT-i prodhoi për herë të parë metadata referenciale për vitin 2018.

Gjatë vitit 2019, INSTAT-i mbështetur nga projekti pilot për Statistikat e Transportit, plotësoi të dhënat e Transportit hekurudhor dhe rrugor për vitin 2017-2018 dhe i transmetoi në Eurostat nëpërmjet aplikacionit WEBCOQ.

Në shtator të vitit 2019, Banka e Shqipërisë ka transmetuar për herë të parë në Eurostat tabelën e tregtisë ndërkombëtare të shërbimeve me ndarje gjeografike. Vijon transmetimi i rregullt i tabelave tremujore dhe vjetore. Raportimi i tabelës mujore të statistikave të bilancit të pagesave është planifikuar të testohet gjatë vitit 2020.

Ka përfunduar në tetor 2019 projekti i IPA2015 për Statistikat e Tregtisë Ndërkombëtare në shërbime. Rekomandimet e këtij projekti janë përfshirë në realizimin e detyrave të parashikuara në strategjinë afatmesme të Bankës së Shqipërisë, për të përmirësuar prodhimin e këtyre

statistikave dhe transmetimin e tyre me ndarje gjeografike. Në kuadër të projektit IPA 2015 për Procedurën e disbalancave makroekonomike (MIP), i përfunduar në gusht 2019, Banka e Shqipërisë raportoi në Eurostat raportin e cilësisë së të dhënave të statistikave të bilancit të pagesave dhe pozicionit ndërkombëtar të investimeve. Si pjesë e raportimeve kanë qenë treguesit kryesorë të statistikave të bilancit të pagesave dhe të llogarive financiare, së bashku me metadatat përkatëse.

Në kuadrin e aktiviteteve të bashkëpunimit ndërinstitucional, Banka e Shqipërisë ka nënshkruar memorandum me Drejtorinë e Përgjithshme të Doganave në qershor 2019. Ky memorandum vjen si nevojë për të ulur kohën e prodhimit të statistikave dhe për të përmirësuar prodhimin e statistikave sipas standardeve ndërkombëtare.

Në kuadrin e investimeve të kryera, Banka e Shqipërisë ka nisur projektin njëvjeçar për automatizimin e prodhimit të bllokut të statistikave të sektorit të jashtëm. Ky projekt do të garantojë automatizimin e proceseve të kontrollit, përpunimit dhe publikimit të të dhënave statistikore. Sistemi parashikohet të minimizojë punën manuale, të rrisë cilësinë e kontrollit, të shkurtojë kohën e përpunimit, duke synuar në hartimin mujor të këtyre statistikave dhe në detajimin granular sipas kërkesave ndërkombëtare.

Përgatitja e raportit të gjetjeve gjithëpërfshirëse të Pilot Cens pritet në Shkurt 2020. Politika e Revizionimit të statistikave Makroekonomike, mbështetur në Politikën e Harmonizuar të Revizionimit (HERP), e cila është e detyrueshme për të gjithë vendet anëtare të Bashkimit Evropian është duke u përgatitur. Kjo politikë u hartua në bashkëpunim me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë dhe Bankën e Shqipërisë. Gjithashtu, Metadatat Strukturore të Llogarive Kombëtare janë në proces.

4.18.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

INSTAT-i është prodhuesi kryesor i statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë dhe institucioni përgjegjës për koordinimin e funksionimit të Sistemit Kombëtar të Statistikave (NSS). Institucione të tjera kryesore janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Banka e Shqipërisë. Institucionet e tjera publike si Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Brendshme, etj., dhe institucionet e tyre të varësisë, kontribuojnë në prodhimin e statistikave zyrtare si ofrues të informacionit statistikor dhe të dhënave administrative.

Banka e Shqipërisë është institucioni përgjegjës për prodhimin e statistikave monetare dhe financiare, dhe llogarive financiare, gjithashtu përgjegjës për prodhimin e statistikave të bilancit të pagesave dhe pozicionit të investimeve ndërkombëtare.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë është agjenci statistikore, pjesë e NSS dhe përgjegjëse për prodhimin e statistikave financiare të qeverisë. Gjithashtu së bashku me Bankën e Shqipërisë, ajo mbështet dhe furnizon me të dhëna INSTAT-in për hartimin e tabelave input-output në kuadër të EDP.

4.18.1.7 Prioritetet

Qëllimi kryesor i INSTAT-it është të përafrojë më tej legjislacionin e tij me acquis të BE-së në lidhje me standardet statistikore evropiane dhe të rrisë rolin e saj si koordinator i Sistemit Kombëtar të Statistikor.

Bazuar në rekomandimet e fundit të BE-së, për vitin 2019 prioritetet e identifikuara janë si më poshtë:

- Të forcojë burimet e INSTAT-it duke mbushur vendet e lira;
- Të zbatojë ligjin e ri për Statistikat Zyrtare dhe të zgjerojë fushën e statistikave zyrtare në përputhje me acquis të BE-së;
- Të përmirësojë komunikimin me përdoruesit dhe palët e tjera të interesuara.

Prioritete të tjera bazuar në programin e Statistikave Zyrtare 2017-2021, në Strategjinë e Zhvillimit të INSTAT-it, si dhe në rezolutën për vlerësimin e veprimtarisë së Institutit të Statistikës për vitin, janë si në vijim:

- Përmirësimi i komunikimit dhe konsultimit me të gjithë përdoruesit për të marrë nevojat e tyre, si dhe për t'i informuar ata mbi produktet, zhvillimet planet dhe çfarë nevojash ata kanë lidhur me statistikat sociale, bazuar në rekomandimin e Progres Raportit për vitin 2019;

- Kryerja e Censit të Popullsisë dhe Banesave 2020 të suksesshëm dhe sigurimi i mbulimit të plotë;

- Përfundimi i Hartimit të Strategjisë së Sistemit Kombëtar Statistikor;

- Kryerja e Revizionimit në Llogaritë Kombëtare në 2020, mbështetur në Politikën e Harmonizuar të Revizionimit (HERP);

- Ndërtimi i sistemit IT të integruar, eksperimental, në funksion të statistikave GFS;

- Implementimi i vazhdueshëm i Sistemit Evropian i Llogarive ESA 2010;

- Përpunimi dhe analiza e të dhënave të "Anketës së Strukturës së të ardhurave nga Puna" e cila do të finalizohet me publikimin e rezultateve brenda vitit 2020;

- INSTAT- do të zgjerojë fushat e aktiviteteve që do të mbulohen në Anketën Stukturore të Ndërmarrjeve 2020, në kuadër të përpjekjeve të përafrimit dhe standardizimit të statistikave strukturore me statistikat evropiane dhe kërkesave të përdoruesve;

- INSTAT-i po punon për të zgjeruar Regjistrin e Bizneseve, duke përfshirë lidhjen e ndërmarrjes me njësitë ligjore (siç përcaktohet në Rregulloren 177/2008), ashtu dhe me krijimin e grupeve të ndërmarrjeve. Regjistri i Grupeve të Ndërmarrjeve përmban informacion mbi strukturën ekonomike të grupeve të ndërmarrjeve, njësitë e tyre ligjore dhe ndërmarrjet përbërëse të grupit. Grupet e ndërmarrjeve janë kryesisht grupe shumëkombëshe, pra që kanë të paktën një njësi ligjore të vendosur në një shtet tjetër. Qëllimi i regjistrit të grupeve të ndërmarrjeve është identifikimi i grupeve të ndërmarrjeve e në veçanti grupet e ndërmarrjeve shumëkombëshe;

- INSTAT-i, i mbështetur nga ekspertiza suedeze, ka ndërtuar një model IT për menaxhimin dhe përditësimin automatik të RSN. Vënia në zbatim i këtij modeli do të sjellë ndërtimin e Live register, ku çdo burim administrativ apo statistikor do të përditësojë RSN në kohë reale;

- Përmirësimi i metodës së grumbullimit të informacionit për Statistikat Afatshkurtra. Gjate vitit 2020 është planifikuar një pilot për të testuar mundësinë e grumbullimit të informacionit të anketës duke përdorur sistemin CAPI;

- INSTAT-i në vitin 2020 planifikon të transmetojë në Eurostat të dhënat e përdorimit të Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në ndërmarrje;

- INSTAT-i planifikon publikimin e të dhënave tremujore të turizmit në ndërmarrje dhe transmetimin e tyre në Eurostat;

- Vazhdimi i mbledhjes së rezultateve të anketës së Çmimeve të Shërbimeve dhe analizimi i rezultateve paraprake të të dhënave për mundësinë e ndërtimit të një Indeksi Çmimesh sipas standardeve të EU-së;

- Fokusimin në nevojat e të dhënave për përpilimin e moduleve të mbetura, INSTAT-i do të përqendrohet në zhvillimin e mëtejshëm të moduleve: Llogaritë rrjedhëse fizike të energjisë (physical energy flow accounts), produktet dhe shërbimet në sektorin e mjedisit (environmental goods and services sector), llogaritë e shpenzimeve për mbrojtjen e mjedisit (environmental protection expenditure accounts);

- Kryerja e suksesshme e Censit të Bujqësisë 2022;

- Sigurimi i mbulimit të plotë të gjeografisë së Censit për të gjithë territorin e Shqipërisë;

- Mbështetje e aktiviteteve statistikore me informacion gjeohapësinor (cense, vrojtime, anketa, etj.).

KAPITULLI 19: POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI

4.19.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Ky kapitull fokusohet në funksionimin e dialogut social, veçanërisht strukturat e përgjithshme ligjore mbi sindikatat dhe organizimet e punëdhënësve, e drejta për të organizuar/bashkuar sindikatat, kontratat kolektive dhe veprimi industrial, e drejta e grevës, mekanizmat trepalësh të konsultimit, duke përfshirë këshillin ekonomik dhe social, dialogun/kontratat, marrëveshjet dypalëshe dhe përfshirjen e partnerëve social në hartimin dhe zbatimin e legjislacionit.[28]

[28] kapitulli 23 "Drejtësia dhe të Drejtat Themelore" mbulojnë lirinë e asamblesë dhe shoqërive nga një

4.19.1.2 Struktura e kapitullit

Lista e nënkapitujve, si më poshtë:

- Ligji i Punës;
- Shëndeti dhe Siguria në Punë;
- Dialogu Social;
- Politikat e Punësimit;
- Fondi Social Evropian;
- Përfshirja Sociale dhe Personat me Aftësi të Kufizuar;
- Mbrojtja Sociale;
- Antidiskriminimi dhe Shanset e Barabarta.

4.19.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi i përgjithshëm për të përafruar ligjin Shqiptar me atë të Bashkimit Evropian buron nga Neni 70 i MSA-së. E ndarë nga kjo dispozitë, Shqipëria nuk ka vetëm detyrimin për të sjellë teknikisht legjislacionin e saj kombëtar në linjë me atë të BE-së, por gjithashtu të sigurojë edhe zbatimin e tij. Sipas Nenit 77 të MSA-së, Shqipëria duhet të harmonizojë në mënyrë progresive legjislacionin e saj me atë të BE-së në fushat e kushteve të punës, sidomos në shëndetin dhe sigurinë në punë dhe mundësi të barabarta.

Detyrimet në fushën sociale dhe politikave të punësimit rrjedhin nga Neni 99 mbi "Zhvillimin dhe përmirësimin e Sistemit të Sigurisë Sociale", Neni 48 "mbi Koordinimin e sistemeve të Mbrojtjes Sociale për Komunitetin e Qytetarëve Punëtorë në territorin Shqiptar dhe të shtetasve Shqiptarë të punësuarve në vendet e Bashkimin Evropian".

Nenet 46, 47, 48, 77, 99 të MSA-së përcaktojnë bashkëpunimin ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian, duke synuar në modernizimin dhe ristrukturimin e shërbimeve të punësimit dhe trajnimit profesional, zbatimit të programeve të punësimit aktiv dhe pasiv dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit Shqiptar dhe praktikave në fushën e tregut të punës dhe trajnimit profesional me rregullat dhe standardet e Unionit.

Rregullat e BE-së në fushën sociale përfshijnë standarde minimale për ligjin e punës, barazinë gjinore, shëndetin dhe sigurinë në punë dhe mos diskriminimin. Në bazë të Nenit 153 të Traktatit të Funksionimit të Bashkimit Evropian (TFBE), Unioni mbështet dhe plotëson aktivitetet e Vendeve Anëtare në fushën e politikave sociale. Fondi Social Evropian është mjeti kryesor financiar përmes të cilit BE mbështet zbatimin e strategjisë së saj të punësimit dhe kontribuon në përpjekjet e përfshirjes sociale (rregullat e zbatimit janë të përfshira në kapitullin 22, i cili merret me të gjitha instrumentet strukturorë).

Në fushën e aftësive të kufizuara, BE-ja është pjesë e Kuvendit për të Drejtat e Personave me Aftësi Ndryshe të Kombeve të Bashkuara dhe ka përshtatur një strategji që synon integrimin, përhapjen e çështjeve të aftësive të kufizuara me politikat e përshtatshme të Unionit dhe rritjen e përfshirjes dhe pjesëmarrjen e njerëzve me aftësi ndryshe, njëlloj si të tjerët.

Marrëveshjet ndërkombëtare të lidhura me punësimin, punën dhe çështjet sociale, siç është Kuvendi i ONP dhe Kuvendi i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me aftësi të kufizuara, duhet të merren në konsideratë.

4.19.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitje në fushën e politikave sociale dhe punësimit. Disa përparime janë bërë në rritjen e pjesëmarrjes në tregun e punës dhe në përmirësimin e cilësisë dhe efektivitetit të institucioneve dhe shërbimeve të tregut të punës.

Shqipëria ka vijuar ristrukturimin e sistemit të qeverisjes së punësimit, siç parashikohet në ligjin e ri për arsimin dhe formimin profesional (AFP).

Sa i përket legjislacionit të punës, Kodi i Punës i ndryshuar është duke u zbatuar. Monitorimi i zbatimit të ndryshimeve të Kodit të Punës kërkon ende forcimin e mbledhjes së të dhënave dhe

---

perspektive themelore e të drejtave.

instrumente më të mira për përpunimin e ndarë të tyre. Ekziston gjithashtu një nevojë për të forcuar sistemin e monitorimit të punës së fëmijëve.

Lidhur me shëndetin dhe sigurinë në punë, dokumenti i politikës së sigurisë dhe shëndetit në punë 2016-2020 dhe plani i tij i veprimit janë në zbatim. Gjatë viteve 2013-2017, Shqipëria miratoi ligje që përafrojnë 19 direktiva të BE-së të lidhura me Direktivën Kuadër për Shëndetin dhe Sigurinë në Punë. Gjatë viteve 2018-2019, Shqipëria u përqendrua në zbatimin efektiv të instrumenteve të sigurisë dhe shëndetit në punë.

Aksidentet në punë hetohen nga ISHPSHSH-ja dhe ndahen sipas llojit të aktivitetit. Në këtë kontekst, për vitin 2018 rezulton se sipas degëve rajonale, numri më i madh i inspektimeve për rast aksidenti në punë dhe i punëmarrësve të aksidentuar është në degën rajonale Dibër (në aktivitete minerare). Sipas llojit të aktivitetit ekonomik numri më i madh i rasteve të hetimit të aksidenteve në punë, rezulton në ndërmarrjet prodhuese dhe zënë 25% të totalit të inspektimeve për aksidente e 26% të totalit të punëmarrësve të aksidentuar.

Situata e çështjeve të sigurisë dhe të shëndetit në punë ka marrë vëmendje të shtuar nga vetë subjektet. Si rezultat i pasojave të mos deklarimit të aksidenteve, parashikuar në ligjin përkatës, vërehet ndërgjegjësim i rritur për deklarim të aksidenteve në punë nga punëdhënësi. Janë krijuar lehtësira për marrjen e informacionit të shtuar dhe të kryerjes së këtij raportimi, nëpërmjet faqes zyrtare, duke mundësuar deklarim të aksidenteve në çdo ditë dhe orë të javës, përfshirë ditët e pushimit javor apo ditët e festave zyrtare.

Përveç aksidenteve të njoftuara nga vetë punëdhënësit ashtu siç ligji e parashikon, gjatë vitit 2019 ka pasur të regjistruara edhe aksidente nga burime të tjera e konkretisht nga organet e Prokurorisë, media, ankesa të vetë punëmarrësve të aksidentuar të ardhura drejtpërdrejtë pranë Inspektoratit Shtetëror të Punës apo nëpërmjet Platformës së Bashkëqeverisjes.

Nuk janë regjistruar raste të fëmijëve të aksidentuar në punë, grave shtatzëna/ gra me fëmijë në gji apo persona me aftësi të kufizuar, grupe këto që gëzojnë mbrojtje të veçantë nga legjislacioni i punës.

Nga viti në vit konstatohet rritje e numrit të subjekteve që ndërmarrin masat për krijimin e kushteve të sigurta të punës, e konkretisht vërehet rritje e:

- Numrit të subjekteve që mbulohen me shërbim mjekësor;
- Numrit të subjekteve që përdorin pajisje mbrojtëse individuale;
- Numri i subjekteve që përdorin pajisje mbrojtëse kolektive;
- Numrit të subjekteve që përdorin pajisjeve mbrojtëse kolektive dhe individuale;
- Shërbimit të ndihmës së parë;
- Shërbimit të mbrojtjes ndaj zjarrit;
- Këshillave të Sigurisë dhe Shëndetit në Punë.

Prioritetet e ISHPSHSH-së në drejtim të krijimit të kushteve të sigurta të punës kanë orientuar edhe planifikimin e inspektimeve në subjektet që paraqesin rrezikshmëri për sigurinë dhe shëndetin në punë të punëmarrësve, si dhe zhvillimin e takimeve ndërgjegjësuese me biznesin, si dhe forcimin e bashkëpunimit ndërinstitucional.

Vërehet një rritje e konsiderueshme e Këshillave të Sigurisë dhe Shëndetit në Punë, dhe ekzistencës së dokumentit të vlerësimit të riskut, kjo si pasojë e kërkesës së vazhdueshme nga Inspektorati i Punës në këtë drejtim. ISHPSHSH inkurajon jo vetëm ngritjen e këtyre Këshillave por dhe efektivitetin e tyre. Gjithashtu, kërkon që dokumenti i vlerësimit të riskut të jetë konform legjislacionit në fuqi.

Në lidhje me dialogun social në nivel qendror, Këshilli Kombëtar i Punës (KKP) është riorganizuar në muajin prill 2018. Ky Këshill ka zhvilluar 3 mbledhje në total, 2 mbledhje në 2018 (prill dhe nëntor 2018) dhe 1 mbledhje në 2019 (prill). Në mënyre që të përmbushë funksionet dhe detyrat e tij, është ngritur Sekretariati i Këshillit Kombëtar të Punës me 3 sekretarë me kohë të plotë brenda strukturës së Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

Në lidhje me kriteret e matshme të përfaqësimit të partnerëve socialë në Këshillin Kombëtar të Punës, Grupi i Punës bazuar në propozimet e partnerëve socialë dhe ekspertizës së ILO, ka

hartuar një projektvendim. Projektvendimi u miratua në parim nga Këshilli Kombëtar i Punës dhe pritet miratimi i tij nga Këshilli i Ministrave brenda tremujorit të parë të vitit 2020.

Në kuadër të minimizimit dhe zgjidhjes së mosmarrëveshjeve të punës janë zhvilluar procedurat e ndërmjetësimit/pajtimit për zgjidhjen e disa mosmarrëveshjeve të lindura mes punëdhënësve dhe punëmarrësve në sektorin publik dhe privat, në zbatim të neneve 188-192 të Kodit të Punës, sipas kërkesave dhe brenda afateve.

Me kontributin e Zyrës Ndërkombëtare të Punës (ILO), në vitin 2019 u krijua një bazë të dhënash kombëtare për marrëveshjet kolektive dhe Sindikatat, e cila do të jetë e aksesueshme nga aktorë të ndryshëm, si Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Inspektorati Shtetëror i Punës, Shërbimi Kombëtar i Punësimit, Partnerët Socialë. Ekzistenca e një informacioni të saktë dhe të besueshëm mbi marrëveshjet kolektive dhe mbulimin kolektiv të tyre, ndihmon autoritetet publike për të hartuar masa politikash që synojnë të nxisin dhe zbatojnë praktikat më të mira.

Për sa i përket situatës së kontratave kolektive, janë lidhur 12 kontrata kolektive në nivel qendror, ndërsa "kontratë kolektive" kombëtare për të gjitha degët nuk ka, pasi deri më sot nuk ekzistonte një organizim i tillë i punëdhënësve që të ketë autoritetin për të nënshkruar kontratën kolektive të nivelit kombëtar me sindikatat.

Sa i përket politikave të punësimit, Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (NESS) 2014-2020, dhe plani i saj i veprimit, janë rishikuar dhe kohëzgjatja e tyre është shtyrë deri në vitin 2022 (siç është miratuar me VKM në tetor 2019). Rishikimi i Strategjisë u bë pas Raportit të Vlerësimit Afatmesëm që përfshin periudhën 2014-2018. Raporti vlerësoi se të katër prioritetet strategjike janë akoma relevante.

Qëllimi kryesor i Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive 2019-2022 dhe planit të saj të veprimit është të identifikojë dhe hartojë politikat e duhura për punësimin dhe formimin profesional të fuqisë punëtore, në mënyrë që të krijojë vende pune dhe mundësi cilësore për punësim dhe aftësi përgjatë gjithë ciklit të jetës. Plani i veprimit përqendrohet në rritjen e mundësive për punë të denjë përmes politikave efikase të tregut të punës, sigurimit të arsimit dhe aftësimit cilësor të të rinjve dhe të rriturve, nxitjen e përfshirjes dhe kohezionit social, dhe forcimin e sistemit të qeverisjes së tregut të punës dhe kualifikimeve. Strategjia rishikoi indikatorët deri në vitin 2022, sipas një baze të dhënash, në bashkëpunim të ngushtë me INSTAT-in. Secila masë do të zbatohet nga mbështetja e parashikuar në MTBP, si dhe nga projektet e donatorëve që janë duke u zbatuar.

Këshilli i Ministrave miratoi krijimin e Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive në Korrik 2019 (VKM 554/2019). Struktura e propozuar e Agjencisë së re parashikon një rritje të burimeve njerëzore në nivelin qendror. Struktura është dërguar për miratim.

Programet e nxitjes së punësimit (PNP) të zbatuara në 2015-2016 u vlerësuan duke theksuar nevojën për rishikimin e këtyre programeve dhe ndryshimin e modaliteteve të zbatimit. Pas miratimit të ligjit për nxitjen e punësimit nr. 15/2019, procesi i hartimit të PNP të ndryshuar ka filluar, me qëllimin përmirësimin e cilësisë së këtyre programeve në tregun e punës.

38 zyra punësimi janë organizuar dhe operojnë me modelin e ri të shërbimeve të punësimit. Performanca e politikave të punësimit në tregun e punës është e lidhur ngushtë me punën e stafit, të sistemit të Shërbimit Kombëtar të Punësimit, si dhe me menaxhimin e mirë të buxhetit të tij vjetor. 329 punonjës të zyrës dhe stafit drejtues janë të trajnuar në ofrimin e shërbimeve cilësore. Monitorimi i cilësisë së shërbimeve në nivele të shumëfishta bëhet përmes kartës së performancës. Një plan trevjeçar që mbulon periudhën 2020-2022 është duke u hartuar. Gjithashtu, do të hartohen protokollet dhe mjetet e shërbimit, bazuar në modelin e shërbimit të punësimit me tri nivele.

Në kurset Start Smart, të prezantuara në vitin 2018, morën pjesë 6,359 kryesisht punëkërkues të rinj të papunë në shkallë vendi. Këto kurse synojnë të ndihmojnë profilet e punëkërkuesve të papunë në drejtim të aftësive themelore të punësimit, si dhe janë një mjet i orientimit të karrierës dhe një qasje më e arritshme e mirë në profilet e ardhshme të punës.

Ka filluar koordinimi midis Shërbimit Kombëtar të Punësimit (SHKP) dhe Shërbimit Social Shtetëror (SHSSH). Marrëveshje midis SHKP dhe Shërbimeve Sociale Shtetërore të nënshkruar për riintegrimin në tregun e punës të përfituesve aktualë dhe ish të ndihmës në para, dha si rezultat në vitin 2018:

- Punësimin e 1,705 përfituesve të mëparshëm dhe 2,253 përfituesve;
- Pjesëmarrjen e 435 përfituesve të mëparshëm dhe 356 përfituesve në programe aktive të tregut të punës;
- Pjesëmarrjen e 327 përfituesve të mëparshëm dhe 394 përfituesve në kurse të formimit profesional.

Në kuadër të Fondit Social Evropian nuk ka pasur zhvillime.

Në nënfushën mbi Përfshirjen Sociale dhe Personat me Aftësi të Kufizuar, kuadri i politikave dhe planeve të veprimit të qeverisë së Shqipërisë ka si qëllim arritjen e përfshirjes sociale dhe aksesueshmërisë për Personat me Aftësi të Kufizuara, harmonizimin e kornizës ligjore, krijimin e mekanizmave të duhur monitorues dhe shërbimeve sociale të aksesueshme në koordinim për aktorët dhe grupet e interesit. Plani Kombëtar i Veprimit për Aftësinë e Kufizuar është në përputhje me parimet dhe detyrimet që rrjedhin nga Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara.

Në lidhje me transportin e aksesueshëm për të gjithë, është krijuar një grup pune me përfaqësues nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë për të përgatitur akte nënligjore për kategoritë e transportit për të cilët përfitojnë transport falas. Gjithashtu, për sa u përket standardeve për projektet e teknologjisë së informacionit, të cilat duhet të përfshijnë standardet e aksesit, ka filluar puna për përmirësimin e elementeve të aksesueshmërisë ndaj informacionit dhe disa prej elementeve të faqeve të internetit të ministrive.

Përfshirja dhe arsimi cilësor i fëmijëve me aftësi të kufizuara mbetet një sfidë e politikave arsimore në sistemin arsimor. Studentët me aftësi të kufizuara përfitojnë kuota shkollimi në institucionet publike të arsimit të lartë.

Në veçanti për personat që nuk dëgjojnë është nënshkruar Marrëveshja e Bashkëpunimit nr. 4481, datë 25.4.2018 ndërmjet Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë dhe Shoqatës Kombëtare Shqiptare të Personave që nuk dëgjojnë "Për bashkëpunim në fushën e arsimit dhe ofrimin e shërbimeve të interpretimit në gjuhën e shenjave për personat që nuk dëgjojnë".

Në kuadër të mbrojtjes sociale, zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Mbrojtjes Sociale 2015-2020 (SKMS) ka sjellë shndërrimin e skemës së ndihmës ekonomike (NE) në një skemë aktive që mundëson riintegrimin shoqëror; rishikimin e sistemit të vlerësimit të aftësisë së kufizuar; ndërhyrjen dhe sigurimin e riintegrimit të fëmijëve në familje dhe në komunitet, duke siguruar kujdes të veçantë për jetimët social dhe biologjik, dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të integruara të mirëqenies sociale dhe komunitare. SKMS shtjellon gjithashtu nevojën për të krijuar lidhje dhe integrim më të mirë midis politikave aktive të punësimit dhe përfshirjes sociale dhe politikave të mbrojtjes sociale. Veprimi do të kontribuojë në të tre objektivat dhe do të ketë një fokus të veçantë në objektivin e tretë, që lidhet me decentralizimin lokal dhe zhvillimin e shërbimeve të integruara të kujdesit shoqëror dhe komunitar.

Sa i përket Antidiskriminimit dhe Shanseve të Barabarta, Zbatimi i Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2016 -2020 ka sjellë ngritjen dhe fuqizimin të strukturave në nivel qendror dhe vendor për të realizuar integrimin gjinor, zbatimin e buxhetimit të përgjithshëm gjinor, ngritjen e kapaciteteve e profesionistëve në kuadër të mbrojtjes së të drejtave të grave dhe mos diskriminimit gjinor, përmirësimin e shërbimeve për viktimat e dhunës në familje, si dhe ngritjes së shërbimeve të reja të specializuara për viktimat e dhunës seksuale. Ka një rritje të konsiderueshme të pjesëmarrjes së grave në vendimmarrjen politike dhe publike, si dhe strukturat që merren me çështjet e paqes dhe sigurisë.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, si institucion koordinues për Planin e Veprimit për personat LGBTI në bashkëpunim të ngushtë me Grupin Kombëtar të Zbatimit dhe Koordinimit (QKB), gjatë vitit 2018, zhvilluan mbledhjen e tretë ku u miratua Raporti i Monitorimit 2018 "Për Zbatimin e Plani Kombëtar për Personat LGBTI në Shqipëri".

Për antidiskriminimin në punësim dhe politikat sociale, janë miratuar ndryshime legjislative në lidhje me punësimin dhe mjedisin e punës për gratë, duke përcaktuar dhe kthyer barrën e provës në rastet e ngacmimit seksual.

Sa i përket barazisë midis grave dhe burrave në punësim dhe politikat sociale, sipas të dhënave të INSTAT-it, hendeku gjinor në punësim qëndroi në 14.3%. Raporti i indeksit të hendekut gjinor në Forumit Ekonomik të 2018 ka treguar se Shqipëria është përmirësuar në krahasim me vitin 2017 (duke u rritur nga 38 në 34 nga 149 vendet).

4.19.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Në fushën e ligjit të punës, për sa i përket zbatimit, janë ndërmarrë hapa pozitivë për promovimin e ndryshimeve të Kodit të Punës. Janë zhvilluar aktivitete trepalëshe (punëdhënës, punëmarrës dhe punonjësit e administratës së punës) me qëllim njohjen me risitë dhe ndryshimet e dispozitave të tij. Gjithashtu, është hartuar Komentari i Kodit të Punës, i cili do t'i shërbejë Administratës së Punës, që ka në fushën e saj të përgjegjësisë zbatimin e legjislacionit të punës. Promovimi i komentarit të Kodit të Punës është bërë në disa qytete si Tiranë, Korçë, Vlorë dhe Shkodër.

Sa i përket shëndetit dhe sigurisë në punë, me synim përafrimin e legjislacionit shqiptar mbi sigurinë dhe shëndetin në punë me atë të acquis të BE-së, nga masat ligjore të parashikura në PKIE 2019-2021 janë miratuar dy dhe e treta është në proces sipas afateve të paracaktuara.

Lidhur me dialogun social, me synim përmirësimin e sistemit të parandalimit dhe zgjidhjes miqësore të konflikteve në punë, është krijuar Rrjeti Shtetëror i Ndërmjetësimit, si dhe janë ngritur Zyrat Shtetërore të Pajtimit (Zyra Kombëtare e Pajtimit dhe Zyra e Pajtimit në 12 qarqe) me qëllim funksionimin e tyre për zgjidhjen e konflikteve kolektive ndërmjet palëve, sipas parashikimeve ligjore për trajtimin në kohë të tyre.

Për nënfushën e politikave të punësimit, miratimi i ligjit nr. 15/2019 "Për nxitjen e punësimit" në Mars 2019, plotësoi kornizën ligjore që lidhet me politikat/programet e punësimit dhe zhvillimin e aftësive. Kjo ka krijuar hapësirë të bollshme për zhvillimet si më poshtë:

- diversifikimin e programeve të nxitjes së punësimit dhe shërbimeve të punësimit;
- ofruesit e punësimit dhe arsimit profesional dhe formimit janë tashmë nën menaxhimin e Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (AKPA);
- krijimin e një Fondi të Punësimit Social (për punësimin dhe ngritjen e personave me aftësi të kufizuara).

Lidhur me përfshirjen sociale dhe personat me aftësi të kufizuara, ligji nr. 15/2019 "Për Promovimin e Punësimit", në dispozitat e tij ka parashikuar krijimin e një Fondi të Punësimit Social, i cili do të përdoret për programet që synojnë punësimin, vetëpunësimin, rehabilitimin e punës, trajnimin profesional, orientimin dhe këshillimin për punësim, shërbimet mbështetëse, rindërtimin dhe vendosjen e vendeve të punës për personat me aftësi të kufizuara. Interesi në rritje i personave me aftësi të kufizuara për t'u regjistruar në zyrat e punës si punëkërkues të papunë u reflektua në një program të veçantë që punëson drejtpërdrejt këtë kategori.

Sa i përket strehimit për personat me aftësi të kufizuara, në vitin 2018 gjithsej 230 persona me aftësi të kufizuara përfituan. Për periudhën raportuese të vitit 2019, 248 persona me aftësi të kufizuara përfituan strehim social, qira banuese, strehim me kosto të ulët dhe fonde për përmirësimin e banesave, si dhe 16 PAK morën një fond të menjëhershëm. Duhet theksuar se të gjitha ndërtesat e reja të Entit Kombëtar të banesave parashikohet të ndërtohen me të gjithë parametrat për të lehtësuar lëvizjen e personave me aftësi të kufizuara.

Në lidhje me pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuara në jetën kulturore, në Strategjinë Kombëtare të Kulturës 2019 - 2025, ekzistojnë dispozita për personat me aftësi të kufizuara, të cilat garantojnë qasje në institucione ose shërbime kulturore.

Personat me aftësi të kufizuara janë pjesë e procesit të vendimmarrjes duke marrë pjesë në të gjitha proceset këshilluese në hartimin e politikave dhe legjislacionit, tryezat ndërministrore dhe seancat dëgjimore në Parlament. Parlamenti gjithashtu ka dhënë interpretimin e gjuhës së shenjave për disa seanca për të mundësuar pjesëmarrjen në vendimmarrje.

Komisionerët e zgjedhjeve të nivelit të dytë dhe të tretë në zgjedhjet e fundit, me kurrikula të veçanta, u trajnuan për specifikat e votimit për\ PAK. Mbledhja e të dhënave është një përparësi për Qeverinë shqiptare, ku të gjithë palët e interesuara, ministritë, bashkitë dhe shoqëria civile duhet të angazhohen. INSTAT-i përdor modulet e aftësisë së kufizuar për të gjeneruar statistika mbi "aftësinë e kufizuar". Modulet e pyetjeve të aftësisë së kufizuar janë përfshirë si pjesë e Regjistrimit të Popullsisë.

Sa i përket mbrojtjes sociale, me miratimin e ligjit nr. 57/2019 "Për Asistencën Sociale në Republikën e Shqipërisë", u shmangën procedurat burokratike gjatë procesit të vendimmarrjes duke hequr rolin e Këshillit Bashkiak, i cili nuk ka më autoritet për të miratuar listat e përfituesve të skemës së Ndihmës Ekonomike, pasi ato janë deklaruar të pranueshme në bazë të formulës dhe vendimi është marrë nga Shërbimi Social Shtetëror.

U miratuan procedura të reja kontrolli, duke krijuar një sistem monitorimi transparent dhe efikas përmes sigurimit të moduleve të reja në SMI që përbëhen nga profili i riskut, menaxhimi i rastit, menaxhimi më i mirë i pagesave direkt të familjeve dhe monitorimi i tyre përmes lidhjes me Thesarin, Bankat dhe Zyrat e Postës.

"Strategjia e daljes" dhe plani i saj i veprimit po zhvillohet me qëllim promovimin e integrimit në jetën shoqërore të familjeve përmes programeve të nxitjes së punësimit, në mënyrë që kjo skemë të mos përdoret si një mekanizëm përfitimi që mund të çojë në papunësi të zgjatur te familjet përfituese të ndihmës ekonomike dhe ta shndërrojë atë në një skemë aktive.

Metodologjia e kontrollit të skemës së reformuar të vlerësimit të aftësisë së kufizuar është miratuar. Stafi i strukturave të kontrollit në drejtoritë qendrore dhe rajonale të Shërbimit Social Shtetëror janë trajnuar për përdorimin e metodologjisë së re të kontrollit, me qëllim shmangien e abuzimit në skemën e aftësisë së kufizuar. Pagesat dhe përfitimet e aftësisë së kufizuar, pagesa për asistentët personal dhe përfitimet në natyrë janë ristrukturuar dhe janë kombinuar me shërbimet sociale, të shëndetësisë, arsimit, formimit profesional, punësimit etj.

Janë fuqizuar dhe rritur përmes trajnimeve të vazhdueshme kapacitetet e stafit të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, të Shërbimit Social Shtetëror në nivel qendror dhe rajonal, dhe të strukturave shëndetësore që referojnë rastet dhe stafin e institucioneve që ofrojnë shërbime në qarkun e Tiranës. Gjithashtu, është hartuar korniza e re ligjore për zbatimin e një vlerësimi të aftësisë së kufizuar bio-psiko-sociale në mbarë vendin duke reflektuar kombinimin e përfitimeve të pagesave në para me shërbime të integruara.

Fondi Social i ngritur me VKM nr. 111/2018 përcakton se burimet e financimit për shërbimet e kujdesit shoqëror do të sigurohen nga buxheti i shtetit, buxhetet pushtetit lokal, donacionet dhe burime të tjera. Metodologjia e përllogaritjes së fondeve për financimin e shërbimeve të kujdesit shoqëror është përcaktuar me VKM nr. 150, miratuar në Mars 2019, e cila garanton funksionimin e plotë të Fondit Social.

MSHMS ka linçuar, më 15 Mars 2019, thirrjen për propozime me qëllim mbështetjen e projekteve në fushën e shërbimeve sociale me bazë komunitare, të propozuara nga çdo bashki në Shqipëri. Vlerësimi dhe përzgjedhja e propozimeve do të bëhet nga një Komision vlerësues i ngritur me urdhër të Ministrit. Deri më tani gjate 2019 janë paraqitur 24 aplikime, 14 prej tyre janë aprovuar, 10 prej tyre janë projekte të ofrimit të shërbimeve me bazë komunitare për fëmijët me aftësi të kufizuara.

Në kuadër të procesit të De-Institucionalizimit, ka filluar zbatimi i fazës së parë "Plani i veprimit për transformimin e 9 institucioneve të kujdesit shoqëror për fëmijë nga mosha 0 - 18 vjeç" të De-Institucionalizimit - 221 raporte vlerësimi dhe 221 plane individuale të ardhshme të fëmijëve. Ky proces është përmbushur në bashkëpunim të ngushtë dhe asistencë teknike të UNICEF dhe Save the Children.

Zhvillimet ligjore për periudhën aktuale në fushën e sigurimeve shoqërore janë paraqitur si më poshtë vijon:

- Ligj nr. 29/2019, datë 23.5.2019 "Për trajtimin financiar suplementar të punonjësve që kanë punuar në miniera në nëntokë, të punonjësve të industrisë së naftës dhe të gazit dhe të punonjësve që kanë punuar në metalurgji". Ky ligj ka për qëllim të mbulojë me përfitime përpara kohës së mbushjes së moshës për pension, si dhe përfitime shtesë mbi ato që akordohen nga ligji nr. 7703, datë 11.5.1993, "Për Sigurimet Shoqërore në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, për tri kategori mjaft të veçanta punonjësish, të cilët kanë punuar në miniera nëntokë, në industrinë e naftës, si dhe në punë me një shkallë vështirësie shumë të lartë në metalurgji;
- VKM nr. 732, datë 12.12.2018 "Për shpërblimin e pensionistëve për festat e fund vitit 2018". Ky vendim përcakton shpërblimin në masën 5,000 (pesë mijë) lekë për pensionistët në prag të festave të fundvitit;
- VKM nr. 167, datë 27.3.2019 "Për indeksimin e pensioneve". U rritën të gjitha llojet e përfitimeve afatgjata me 2.8% nga data 1.4.2019;
- VKM nr. 180, datë 4.4.2019 "Për miratimin e koeficientit të indeksimit të bazës së vlerësuar të vitit 2017, për llogaritjen e pensioneve". Ky vendim krijon mundësinë e rivlerësimit të pagës mesatare mbi të cilën kalkulohet shuma mujore fillestare e pensionit, për të gjithë personat që do të marrin pension në vitin 2019, nga data e hyrjes në fuqi të tij dhe në vazhdim;
- Në funksion të zgjidhjes së problemeve të hasura gjatë aplikimit të skemës së pensioneve për personat e vetëpunësuar në bujqësi, për shkak se në disa raste periudha e mbuluar me kontribute nga fermerët nuk përputhej me njësinë administrative ku kanë tokën, si dhe me vendbanimin sipas regjistrit të gjendjes civile u miratua VKM nr. 660, datë 10.10.2019 "Për një shtesë në VKM nr. 77, datë 28.1.2015 "Për kontributet e detyrueshme dhe përfitimet nga sistemi i sigurimeve shoqërore dhe sigurimi i kujdesit shëndetësor", i ndryshuar. Përmes këtij vendimi parashikohet njohja e kontributeve të paguara edhe për ata persona që sipas regjistrit të gjendjes civile banojnë në qarqe të ndryshme nga vendi ku kanë tokën;
- VKM nr. 653, datë 10.10.2019 "Për disa ndryshime në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 793, datë 24.9.2010 "Për zbatimin e ligjit nr. 10 142, datë 15.5.2009 "Për sigurimin shoqëror suplementar të Ushtarakëve të Forcave të Armatosura, të Punonjësve të Policisë së Shtetit, të Gardës së Republikës, të Shërbimit Informativ të Shtetit, të Agjencisë së Inteligjencës dhe Sigurisë së Mbrojtjes, të Policisë së Burgjeve, të Policisë së Mbrojtjes nga Zjarri dhe të Shpëtimit e të Punonjësve të Shërbimit të Kontrollit të Brendshëm në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar. Ky vendim ka për qëllim përcaktimin e plotë të masës së pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi nga niveli i pensionit bazë të pleqërisë të caktuar me VKM, për shkak të kufizimit si rezultat i kriterit përjashtimor për personat që janë të vetëpunësuar në bujqësi;
- Duke synuar zgjidhjen për problematikat e konstatuara në lidhje me masën e pensioneve suplementare të një kategorie të caktuar të ushtarakëve, të cilët kanë dalë në pension përpara vitit 2009 u miratua VKM nr. 658, datë 10.10.2019 "Për një shtesë në VKM nr. 409, datë 1.6.2016 "Për ngushtimin e diferencave në masën e pensionit". Ky vendim ka për qëllim rishqyrtimin e masës së pensioneve suplementar të atyre personave që pensioni fillestar i llogaritur u është kufizuar me 50 % të pensionit të pleqërisë dhe më pas pensioni i pleqërisë ka pësuar rritje apo indeksimi dhe pensioni suplementar nuk arrin tavanin 50%.

Në nënfushën e Antidiskriminimit dhe Shanseve të Barabarta, kapacitetet e strukturave të barazisë gjinore janë fuqizuar me rritjen e rolit të Këshillit Kombëtar të Barazisë Gjinore nëpërmjet miratimit të shumë dokumenteve të rëndësishme dhe çështjeve të trajtuara gjatë mbledhjeve të organizuara.

Nëpunësit gjinorë janë caktuar në çdo ministri dhe bashki. Aktualisht në 11 ministri janë emëruar nëpunësit gjinorë, si dhe në Policinë e Shtetit. Në nivel vendor, në 59 bashki janë të emëruar nëpunësit gjinorë (nga 61 bashki në total), të cilët në shumicën e rasteve luajnë dhe rolin e koordinatorit vendor. Janë ngritur kapacitetet e tyre kryesisht për çështjet e buxhetimit gjinor; ndryshimeve që pësoi në korrik të vitit 2018 ligji nr. 9669/2006 "Për masa ndaj dhunës në

marrëdhëniet familjare", njohjes së Rezolutës të KS të Kombeve të Bashkuara 1325 "Gruaja, Paqja, Siguria" dhe zbatimin e Planit të Veprimit 2018-2020 mbi zbatimin e Rezolutës.

Nëpërmjet zbatimit të VKM për "Integrimin Gjinor në Programin Buxhetor Afatmesëm", iu është dhënë mundësia për planifikim dhe menaxhim të buxhetit mbi baza gjinore disa sektorëve dhe programeve buxhetore që janë kritike në ofrimin e mbështetjes ekonomike dhe fuqizimit të grave. Me asistencën e UN Women, aktualisht është bërë e mundur që numri i programeve buxhetore që përfshijnë plotësisht ose pjesërisht elementët e buxhetimit të përgjithshëm gjinor në Programet Buxhetore Afatmesme të tyre të rritet gradualisht duke shkuar në 37 të tilla të identifikuara në PBA 2020-2021.

Ngritja e kapaciteteve ka qenë gjithashtu në fokus të punës për dy vitet e fundit ku janë trajnuar nëpunësit gjinorë, përfaqësuesit e ekipit të menaxhimit të programeve, drejtuesit e sektorit të financës dhe buxhetit në ministri, si dhe pushtetin vendor lidhur me procesin e përgatitjes së programit buxhetor 2019-2021 dhe përfshirjen në të të buxhetit të përgjithshëm gjinor. Në nivel qendror janë trajnuar rreth 70 persona dhe në pushtetin vendor rreth 90.

Ka disa arritje pozitive në fushën e legjislacionit, rritjes së kapaciteteve të profesionisteve për çështjet LGBTI dhe fushatave të përvitshme të ndërgjegjësimit:

- Miratimi i ligjit nr. 55/2018 "Për Profesionin e Avokatisë në Republikën e Shqipërisë", përcakton që shërbimi i barabartë ligjor i jepet çdo klienti, pa asnjë lloj diskriminimi;
- Miratimi i ligjit nr. 22/2018 "Për Strehimin Social", i cili përcakton kriteret sociale për procesin e vlerësimit të përfituesve, siç janë individë nga komuniteti LBGTI;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, në bashkëpunim me Këshillin e Evropës, ka zhvilluar disa cikle trajnimesh për të mbështetur ndërtimin e kapaciteteve të punonjësve gjinorë në bashki, duke u përqendruar në konceptet drejt orientimit seksual dhe identitetit gjinor. Gjatë tri cikleve të trajnimit, u trajnuan rreth 45 persona;
- Ndërgjegjësimi i publikut përmes fushatave vjetore nën Ditën e Homofobisë synonte të bënte të papranueshëm diskriminimin dhe gjuhën e urrejtjes. Institucionet shtetërore, në bashkëpunim me OJQ-të, Institucionin e Avokatit të Popullit dhe Komisionerin për Mbrojtjen nga Diskriminimi, të mbështetur nga donatorët dhe ambasadat po kryejnë çdo vit aktivitete që kanë marrë vëmendjen e publikut, si dhe mbulimin në media.

"Strehëza" është qendra e parë rezidenciale në Shqipëri në kuadër të ofrimit të shërbimeve për komunitetin LGBTI. Qëllimi i saj është të ndihmojë këtë komunitet, duke ofruar integrim dhe strehim të sigurt. "Strehëza" ka filluar aktivitetet e saj që nga dhjetori i vitit 2014. Qendra "Strehëza" është një shërbim për të gjithë të rinjtë LGBTI, të cilët përballen me dhunë, diskriminim dhe nevojë për strehim, për shkak të orientimit të tyre seksual dhe identitetit gjinor. Kjo qendër ofron një gamë të plotë shërbimesh dhe funksionon sipas "Standardeve të Shërbimeve të Kujdesit Social" që janë të licencuar që nga viti 2016. "Strehëza" për herë të parë ka filluar të financohet nga Mekanizmi i Fondit Social të sapo hapur në maj 2019, përmes fondeve të buxhetit të shtetit.

4.19.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucioni përgjegjës për kapitullin 19 është Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS).

Institucione të tjera kontribuuese për kapitullin 19 janë: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE), Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimeve Sociale (ISHPSHSH), Shërbimi Kombëtar i Punësimit (SHKP), Instituti i Sigurimeve Shoqërore (ISSH), Agjencia Kombëtare për Edukimin, trajnimin Profesional dhe Kualifikimet Ministria e Brendshme (AKETK), Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës (ASHMDF), Shërbimi Social Shtetëror (SHSSH), Fondi i Sigurimeve të Detyrueshme të Kujdesit Shëndetësor (FSDKSH), Ministria e Brendshme (MB); Zyra e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi (KMD), Instituti i Statistikave (INSTAT), Zyra e Avokatit të Popullit, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme.

Në ndihmë të koordinimit të punës së institucioneve përgjegjëse për kapitullin 19 në aspektin financiar dhe për të dhënat statistikore, ka angazhim të veçantë nga ministria përgjegjëse për fushën e financave (MFE) dhe Instituti i Statistikave (INSTAT).

Në ndihmë të koordinimit të punës midis institucioneve ndërkombëtare dhe institucioneve përgjegjëse për kapitullin 19 është ngritur Sekretariati i Integrimit Evropian nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA).

4.19.1.7 Prioritetet

Objektivat kryesore të Shqipërisë për sa u përket politikave të punësimit dhe sociale përfshijnë:

- Miratimin e legjislacionit dytësor të nevojshëm dhe ristrukturimin e punësimit dhe qeverisjes së VET, pas miratimit të ligjit për promovimin e punësimit;
- Intensifikimin e përpjekjeve për zbatimin e strategjisë së mbrojtjes sociale 2015-2020, me fokus të veçantë grupet vulnerabël, forcimin e aftësive dhe burimeve të pushtetit vendor për të vlerësuar nevojat e kujdesit shoqëror në territorin e tyre;
- Vendosjen e kritereve të qarta të përfaqësimit për anëtarësim në Këshillin Kombëtar të Punës dhe miratimin e tyre me ligj.

Qeveria e Shqipërisë është e vendosur të zhvillojë një politikë sociale dhe punësimi, që është në linjë me kërkesat e BE-së dhe praktikave më të mira, duke investuar në kapital njerëzor dhe kohezion social, si një ndër shtyllat kryesore të vizionit strategjik primar e të bërit një anëtar i Bashkimit Evropian.

Prioritetet në fushën e mbrojtjes sociale janë:

- Shtyrja e afatit për zbatim të Strategjisë Kombëtare të Mbrojtjes Sociale për 2019-2022 dhe Planit të saj të Veprimit;
- Transformimi i skemës së ndihmës ekonomike (NE) në një skemë aktive që mundëson riintegrimin shoqëror;
- Rishikimi i sistemit të vlerësimit të aftësisë së kufizuar;
- Ndërhyrja dhe sigurimi i riintegrimit të fëmijëve në familje dhe në komunitet, duke siguruar kujdes të veçantë për jetimët social dhe biologjik, dhe sigurimin e ofrimit të shërbimeve të integruara të mirëqenies sociale dhe komunitare;
- Vendosja e lidhjeve dhe integrimi më i mirë ndërmjet politikave aktive të punësimit dhe përfshirjes sociale dhe politikave të mbrojtjes sociale.

Sa i përket fushës së barazisë gjinore, në fokus është:

- Fuqizimi i makinerisë së posaçme gjinore kombëtare dhe sigurimi i financimit të duhur, përfshirë dhe fuqizimi i kapaciteteve të Nëpunësve të Barazisë Gjinore në nivel kombëtar dhe vendor;
- Rishikimi i Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2016- 2020 dhe hartimi i Strategjisë së re për vitet 2021-2025.

Në lidhje me komunitetin e LGBTI, prioritetet janë:

- Ngritja e kapaciteteve të personelit shëndetësor nëpërmjet trajnimeve 2-ditore (mjek familje+infermjere) për adresimin e çështjeve LGBTI;
- Rritja e ndërgjegjësimit të publikut, profesionistëve të fushës, nëpunësve gjinorë në nivel qendror dhe vendor;
- Rishikimi i Planit LGBTI 2016-2020 dhe vlerësimi i nevojave për hartimin e një plani të ri për periudhën 2021-2025.

Për çështjet e Sigurimeve Shoqërore prioritete kryesore mbeten:

- Garantimi i mbulimit sa më të plotë të popullsisë së vendit me elemente të sigurimeve shoqërore të detyrueshme, të mbajtura në nivele të pranueshme;
- Forcimi i qëndrueshmërisë financiare të skemës dhe zhvillimi i kapaciteteve të ISSH-së, implementimi gradual i projekteve të nisura për ngritjen e një sistemi kompleks e të automatizuar informacioni për plotësimin e funksioneve të sigurimeve shoqërore edhe për të tretët;

- Mbështetje e shqiptarëve që jetojnë dhe punojnë jashtë shtetit, përmes koordinimit të skemave të mbrojtjes sociale me vendet e BE-së edhe më tej duke i dhënë prioritet vendeve ku ka më shumë prezencë shqiptarësh.

Sa i përket përfshirjes sociale dhe personave me aftësi të kufizuara, prioritetet janë:

- Përgatitja e projekt-VKM "Për ndihmësin personal", bazuar në ligji nr. 93/2014 "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara";
- Rishikimi i Planin Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuar gjatë vitit 2020 nga MSHMS, duke marrë në konsideratë rekomandimet e dala nga vlerësimi afatmesëm;
- Riorganizimi i Këshillit Kombëtar si organ këshillimor për Personat me Aftësi të Kufizuara, i cili siguron përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në të gjitha fushat.

Në kuadër të planit të veprimit të rishikuar të Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive 2019 - 2022 janë parashikuar si prioritare:

- Nxitja e mundësive për punë të denjë, nëpërmjet politikave të frytshme të tregut të punës;
- Ofrimi i arsimit dhe formimit profesional cilësor për të rinjtë dhe të rriturit;
- Nxitja e përfshirjes sociale dhe kohezionit territorial;
- Fuqizimi i qeverisjes së tregut të punës dhe i sistemeve të kualifikimeve.

Në lidhje me kërkesat e shëndetit dhe sigurisë në punë, objektivi kryesor mbetet zbatimi i politikave dhe ligjeve më të mira dhe më të dobishme për SSHP-në, të cilat mund të zbatohen në një mënyrë të dobishme duke zhvilluar një sistem më të dobishëm inspektimi dhe menaxhimi të SSHP-së.

Në fushën e legjislacionit të punës prioritetet do të jetë përmirësimi i zbatimit të tij në sektorin publik dhe atë privat.

Në lidhje me zhvillimin e dialogut social ndërmjet punëdhënësve dhe punëmarrësve objekti kryesor mbetet promovimi i avantazheve të zgjidhjes paragjyqësore të konflikteve në punë; aftësimi i punëmarrësve dhe punëdhënësve për negocim dhe parandalim të mosmarrëveshjeve në punë; përmirësim i efektivitetit të shërbimit të ndërmjetësimit dhe pajtimit të mosmarrëveshjeve kolektive në punë.

KAPITULLI 20. NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE

4.20.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Politika industriale e BE-së kërkon të promovojë strategjitë industriale që rrisin konkurrencën duke përshpejtuar përshtatjen ndaj ndryshimeve strukturore, duke inkurajuar një mjedis të favorshëm për krijimin dhe rritjen e biznesit në të gjithë BE-në, si dhe investimet e brendshme dhe të huaja. Ajo gjithashtu synon të përmirësojë mjedisin e përgjithshëm të biznesit në të cilin veprojnë ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM). Ajo përfshin privatizimin dhe ristrukturimin (shiko gjithashtu kapitullin 8 - Politika e konkurrencës). Politika industriale e BE-së kryesisht përbëhet nga parimet e politikave dhe komunikimet e politikave industriale. Forumet e konsultimit të BE-së dhe programet e Komunitetit, si dhe komunikimet, rekomandimet dhe shkëmbimet e praktikave më të mira në lidhje me NVM-të synojnë të përmirësojnë formulimin dhe koordinimin e politikës së ndërmarrjeve në të gjithë tregun e brendshëm në bazë të një përkufizimi të përbashkët të NVM-ve. Zbatimi i politikës së ndërmarrjeve dhe asaj industriale kërkon kapacitete të përshtatshme administrative në nivel kombëtar, rajonal dhe vendor.

4.20.1.2 Struktura e kapitullit

- Politika industriale – Operacionet sektoriale
- Privatizimi dhe ristrukturimi
- Mjedisi i biznesit
- Politika e NVM-ve

4.20.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Bashkëpunimi mes BE-së dhe Shqipërisë në lidhje me politikat e ndërmarrjeve dhe atyre industriale rregullohet në disa nene të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit. Së pari, neni 86 përcakton se bashkëpunimi do të synojë të kontribuojë në potencialin për zhvillim dhe rritje të

Shqipërisë. Masat do të hartohen për të nxitur zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social në Shqipëri. Këto masa do të marrin parasysh bashkëpunimin rajonal.

Neni 91 përcakton se palët (si BE dhe Shqipëria) do të synojnë të sjellin një klimë të favorshme për investimet private të cilat janë vendimtare për zhvillimin e Shqipërisë.

Neni 92 përqendrohet në bashkëpunimin industrial që mbulon modernizimin dhe ristrukturimin e industrisë shqiptare, forcimin e sektorit privat, bashkëpunimin ndërmjet operatorëve ekonomikë etj. Bashkëpunimi industrial do të marrë parasysh edhe aspektet rajonale të politikave industriale. Acquis e BE-së do të përafrohet gjithashtu.

Neni 93 i dedikohet ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe synon të fokusojë bashkëpunimin BE-Shqipëri në zhvillimin dhe forcimin e NVM-ve duke marrë parasysh Aktin e Biznesit të Vogël, etj.

Neni 94 trajton turizmin si një sektor të veçantë të industrisë. Neni 94 parashikon forcimin e rrjedhës së informacionit mbi turizmin dhe transferimin e njohurive. Duhet të përafrohet edhe acquis në lidhje me turizmin.

Së fundi, Neni 70 i Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit përcakton detyrimin e përgjithshëm të Shqipërisë për të përafruar legjislacionin e saj me acquis e BE-së.

Në lidhje me kërkesat e BE-së, politikat në këtë kapitull hyjnë nën grupin e III[29] të kompetencave të BE-së, d.m.th nën fushat ku BE mund të mbështesë, koordinojë ose plotësojë aktivitetet e vendeve anëtare dhe ku BE nuk ka të drejtë të kalojë ligjërisht detyrues Aktet. Shtetet anëtare kanë akoma kompetenca ekskluzive në këto politika, ndërsa BE mund të mbështesë përmirësimin e tyre. Dokumenti më i rëndësishëm për politikën industriale të BE-së është "Evropa 2020: Strategjia për rritje të zgjuar, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse"[30], e cila paraqet dokumentin kuadër të zhvillimit industrial të BE-së.

Acquis në kapitullin 20 përfshin parimet dhe instrumentet e politikës që janë të pasqyruar kryesisht në komunikatat, rekomandimet dhe konkluzionet e Këshillit dhe që zbatohen më së shumti në nivel kombëtar. Në nivelin e Bashkimit Evropian, këto zbatohen përmes programeve të Bashkimit Evropian. Përveç parimeve dhe instrumenteve horizontale, politika e ndërmarrjeve dhe ajo industriale mund të përfshijnë edhe politika sektoriale. Në tërësi, politika e ndërmarrjeve dhe ajo industriale drejtohen fuqimisht nga Strategjia Evropa 2020.

Me vendosjen e parimeve të përgjithshme të politikës, BE kërkon të promovojë formulimin e politikave të ndërmarrjeve dhe strategjive industriale që rritin konkurrencën. Këto janë përshtatur, në përputhje me nenin 173 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian, për të shpejtuar rregullimet strukturore, duke inkurajuar një mjedis të favorshëm për krijimin e biznesit, investimet e huaja vendase dhe të brendshme, promovimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM), dhe sipërmarrjen dhe inovacionin. Më konkretisht, politika e NVM-ve e BE-së karakterizohet nga rekomandime të politikave dhe mekanizma të përbashkët për rishikimin e politikave, të përbërë nga Akti i Biznesit të Vogël, si dhe një përkufizim i përbashkët i NVM-ve.

Instrumentet e politikës së ndërmarrjeve dhe asaj industriale janë zhvilluar në programin e BE-së për Konkurrueshmërinë e Ndërmarrjeve dhe Ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (COSME). Programi ofron mbështetje financiare për ndërmarrjet dhe politikëbërësit dhe është i përqendruar në veprimet që promovojnë qasjen në financa, hyrjen në tregje, sipërmarrjen, shërbimet e mbështetjes së biznesit siç është Rrjeti i Ndërmarrjeve Evropiane, zhvillimi i politikave më të mira në mbështetje të NVM-ve. Një instrument i rëndësishëm politik është Direktiva 2011/7/BE për luftimin e pagesave të vonuara në transaksionet tregtare. Programet e

[29] Grupi i parë i politikave përfshin kompetencat ekskluzive të BE-së (ku aktet detyruese ligjore miratohen në nivelin e BE-së), ndërsa kompetencat e përbashkëta (si BE-ja, ashtu edhe shtetet anëtare mund të miratojnë akte ligjërisht të detyrueshme; vendet anëtare mund ta ushtrojnë këtë të drejtë vetëm kur BE nuk mund të veprojë ose ka zgjedhur të mos veprojë) bie nën grupin e dytë. Më shumë informacion mbi: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:ai0020&from=EN

[30] Evropa 2020: Një strategji për rritje të zgjuar, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse, / * COM / 2010/2020

politikave hapësinore të BE-së janë gjithashtu pjesë e këtij kapitulli, pasi ato kontribuojnë në përmirësimin e konkurrueshmërisë së BE.

Kur bëhet fjalë për politikën e inovacionit të BE-së në lidhje me kapitullin 20, dokumenti më i rëndësishëm ka të bëjë me strategjinë e Evropës 2020 dhe me një nga nismat e saj kryesore "Bashkimi i inovacionit" (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions "Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union" COM(2010) 546 final, 6.10.2010 + SEC(2010) 1161).

Gjithashtu ka edhe disa akte të tjera në këtë fushë, që lidhin kapitullin 20 me kapitujt e tjerë të negociatave të anëtarësimit si me kapitullin 1, "Lëvizja e lirë e mallrave" ose kapitullin 25 "Shkencë dhe kërkim") apo çështje të tjera të rëndësishme që lidhen me konkurrencën e ekonomisë së BE-së, të tilla si klasterat.

Përmes politikave të ndërmarrjeve dhe sektorit industrial, BE nxit analizën e konkurrueshmërisë së sektorëve specifikë dhe fillimin e iniciativave specifike sektoriale, siç janë grupet e niveleve të larta, forumet e politikave, studime dhe panele ekspertësh, si dhe nisma e networkut.

Formulimi dhe zbatimi i politikës së ndërmarrjes dhe asaj industriale kërkon aftësi të përshtatshme administrative në nivel kombëtar, rajonal dhe vendor, duke përfshirë proceset efikase të konsultimit dhe mekanizmat e bashkëpunimit me palët kryesore të interesit, siç janë shoqatat e industrisë.

4.20.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Në fushën e ndërmarrjeve dhe politikave industriale, Shqipëria është mesatarisht e përgatitur. Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014 – 2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 635, datë 1.10.2014 "Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014 – 2020". Strategjia është duke u zbatuar si dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton qasjen ndaj zhvillimit / ristrukturimit industrial dhe përmirësimit të konkurrencës. Zhvillimi industrial dhe përmirësimi i konkurrencës janë përparësitë kryesore për qeverinë për të adresuar çështjet kryesore që prekin zhvillimin ekonomik të vendit.

Sa i përket instrumenteve të politikës industriale, Shqipëria merr pjesë në programin COSME të BE për NVM dhe Enterprise Europe Network përmes një konsorciumi të udhëhequr nga Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve.

Indeksi i politikës SBA për Shqipërinë 2019

Arritjet kryesore që kanë ndihmuar Shqipërinë të përmirësojë performancën e saj në këtë vlerësim janë si më poshtë.

Në vitin 2018, u përcaktuan procedurat për vlerësimin e ndikimit rregullator (RIA) gjatë miratimit të ligjeve dhe akteve nënligjore. Për herë të parë, do të vlerësohet ndikimi i legjislacionit të ri në konkurrueshmërinë e biznesit.

Është forcuar korniza ligjore për procedurat e falimentimit. Ligji i ri për falimentimin, i miratuar në vitin 2017, përfshin shumë rregulla ligjore që nuk ishin trajtuar në legjislacionin e mëparshëm duke ofruar tani bazën ligjore për procedurat efikase të falimentimit. Duke lejuar riorganizimin e borxhit, korniza e re ligjore pritet të zgjidhë falimentimet në një kohë më të shpejtë dhe më lirë.

Ligji nr. 48/2014 i datës 24.4.2014 "Për pagesa të vonuara" është përafruar pjesërisht me Direktivën 2011/7/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 16 shkurtit 2011 për luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare. Ligji hyri në fuqi më 4 qershor 2014. Ligji përcakton rregullat për luftimin e pagesave të vonuara në transaksionet tregtare midis ndërmarrjeve dhe ndërmarrjeve dhe autoriteteve publike. Përafrimi i plotë i Direktivës mund të arrihet përmes ndryshimeve në Kodin Civil dhe Kodin e Procedurës Civil të Shqipërisë.

Bashkimi i QKR dhe QKL, mundësoi krijimin e QKB-së, si një qendër e vetme me një ndalesë për ofrimin e shërbimeve të regjistrimit dhe licencimit të biznesit. Kjo ka sjellë një

reduktim të mëtejshëm të barrierave administrative për bizneset që operojnë në Republikën e Shqipërisë. Krijimi dhe funksionimi i QKB u mirëprit nga subjektet, pasi tashmë procedurat dhe i gjithë informacioni i nevojshëm për të operuar në tregun shqiptar mund të gjendet lehtësisht në një qendër të vetme. Ngritja e QKB ka luajtur një rol kryesor në zvogëlimin e burokracisë së panevojshme dhe procedurave për NVM-të.

Digjitalizimi i shërbimeve qeveritare ka zvogëluar barrën administrative për NVM-të. Sistemi e-Albania, i menaxhuar nga Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI), lejon që bizneset të kenë më shumë se 300 shërbime përkatëse on line. Veçanërisht, taksat mund të paraqiten dhe paguhen në internet, duke sjellë uljen e barrës rregullatore për NVM-të.

Zbatimi efektiv i parimeve të SBA varet nga ndërtimi i burimeve njerëzore dhe kapaciteteve institucionale të Shqipërisë. Duke shfrytëzuar sa më mirë memorien e akumuluar institucionale, personeli duhet të trajnohet vazhdimisht me qëllim të rritjes së kompetencës së tyre për të kuptuar nevojat e ndërmarrjeve dhe zhvillimin e masave të nevojshme.

Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve ofron instrumente financimi për të stimuluar sipërmarrjen në inovacion, konkurrueshmëri, start up dhe artizanat, për të mbështetur prodhimin e tarifave nën regjimin e përpunimit të brendshëm dhe konkurrencën.

Në vitin 2019, Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve (AIDA) menaxhoi katër skema të granteve me qëllim të rritjes së aftësisë konkurruese dhe inovacionit të ndërmarrjeve shqiptare.

Për sa u përket operacioneve sektoriale, në sektorin e turizmit, Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019 – 2023 përcakton kornizën strategjike për zhvillimin e sektorit. Ligji nr. 93/2015 "Për Turizmin" u miratua në korrik 2015, bazuar në parimin e zhvillimit të qëndrueshëm të turizmit dhe mbrojtjes së mjedisit. Ligji është në përputhje me angazhimet që rrjedhin nga neni 70 dhe neni 94 "Turizmi" i MSA-së. Ligji është përafruar pjesërisht me Rregulloren (BE) nr. 692/2011 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 6 korrikut 2011 në lidhje me statistikat evropiane mbi turizmin dhe shfuqizimin e Direktivës së Këshillit 95/57/KE dhe Direktivës së Këshillit 90/314/KE 13 qershor 1990 për paketat e paketave të udhëtimeve, paketave të pushimeve dhe paketat me turne. Për më tepër, 12 nga 14 aktet nënligjore të përcaktuara në ligjin 93/2015 janë miratuar nga KM, 9 Urdhra Ministri dhe 4 Udhëzime Ministri u miratohen nga Ministri i Turizmit. Grupi i punës është në proces të hartimit të paketës së plotë të akteve ligjore.

Në lidhje me sektorin e drurit, është ngritur dhe funksionon Klasteri i industrisë së drurit të Shqipërisë (WICA) si një organizatë joqeveritare jofitimprurëse.

Për sa u përket politikave sektoriale, një paketë stimulimi fiskal u miratua në vitin 2018 për hotelet me 4-5 yje. Incentiva fiskalë janë miratuar edhe për industrinë e agropërpunimit.

Lidhur me nën-kapitullin "Politikat industriale dhe operacionet sektoriale", korniza ligjore për fushat e zhvillimit teknologjik dhe ekonomik, përbëhet nga ligji nr. 9789/2007 "Për krijimin dhe funksionimin e zonave të zhvillimit teknologjik dhe ekonomik", i ndryshuar, dhe aktet nënligjore të tij.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 271, datë 16.5.2018 ka ndryshuar vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 646, datë 22.7.2015 "Për përcaktimin e procedurave dhe kritereve për zgjedhjen e zhvilluesit të zonës së zhvillimit teknologjik dhe ekonomik". Ministri i Financave dhe Ekonomisë ka nxjerrë udhëzimin nr. 35, datë 10.9.2018 "Për përcaktimin e procedurës për zgjedhjen e zhvilluesve në fushën e zhvillimit teknologjik dhe ekonomik, në procedurën e aplikimit për pronën private". Këto ndryshime të fundit në kornizën ligjore lejojnë njësitë e qeverisjes qendrore ose qeveritë lokale të bëhen zhvillues të një zone zhvillimore teknologjike dhe ekonomike dhe mundësinë e shpalljes së TEDA-ve në pronësi private.

Procesi i privatizimit mbetet përparësi, veçanërisht në sektorët strategjikë që synojnë tërheqjen e kapitalit të huaj dhe vendas që do të ndikonte pozitivisht në zhvillimin ekonomik. Sipas objektivave që lidhen me privatizimin e pasurive në pronësi të shtetit, ministri përgjegjës për ekonominë rishikon çdo vit planin për privatizimin e pasurive publike. Plani i veprimit për

privatizimin e pasurive për periudhën 2016 - 2020", ai është rishikuar për periudhën 2018 - 2020, me urdhrin nr. 88, të datës 21.3.2018 të ministrit të Financave dhe Ekonomisë.

4.20.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Strategjia e zhvillimit të biznesit dhe investimeve 2014 – 2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton qasjen ndaj zhvillimit / ristrukturimit industrial dhe përmirësimit të konkurrencës. Me mbështetjen e projektit GIZ ProSEED, u monitorua gjatë vitit 2019 zbatimi i strategjisë dhe planit të saj të veprimit për periudhën 2016 – 2018.

Janë finalizuar dokumenti Strategjik JoUshqimor (2020-2025) dhe raporti i tij i Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit 2019 - 2023 ka përfunduar dhe është miratuar nga Këshilli i Ministrave me VKM nr. 413, datë 19.06 2019.

Gjatë vitit 2019, nën drejtimin e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes, AIDA, Departamenti i Përpunimit të Drurit në Fakultetin e Pylltarisë të Universitetit Bujqësor të Tiranës dhe Shoqata e Ndërmarrjeve të Industrisë së Njoftimeve në Qarkun e Tiranës, ka përfunduar Klasteri i Industrisë së Drurit në Shqipëri (WICA).

Përpjekje të mëtejshme u bënë gjatë vitit 2019 për të zbatuar masa efektive për të zyrtarizuar ekonominë informale, për të luftuar evazionin e taksave dhe për të promovuar pajtueshmërinë vullnetare të taksave. Për këtë qëllim, Drejtoria e Përgjithshme Taksave miratoi një strategji të veçantë komunikimi për përfshirjen e tatimpaguesve me qarkullim mbi 2 milionë lekë në skemën e TVSH-së. Masa të mëtejshme u morën nga Drejtoria e Hetimit Tatimor dhe degët e saj që kishin për qëllim luftimin e evazionit fiskal. Është miratuar dhe zbatuar një plan i veçantë pune gjatë sezonit veror të turistëve i përqendruar në zbatimin e legjislacionit tatimor nga hotele, restorante, etj. Inspektorati i Punës dhe Shërbimeve Sociale rriti gjithashtu aktivitetin e tij në luftën kundër shmangies së taksave në bashkëpunim me organet tatimore dhe institucione të tjera

Në vitin 2019, bazuar në ndryshimet në kuadrin ligjor të zonave të teknologjisë dhe zhvillimit ekonomik, të bëra gjatë vitit 2018, do të iniciohet ngritja e dy modeleve të reja të zonave teknologjike dhe të zhvillimit ekonomik:

TEDA në pronë private:

Pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë ka aplikuar shoqëria "ITALDRURI ELBASAN" SHPK, me aksionare Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë me 18.7% të kuotave dhe "AJA INVESTMENTS" SHPK me 81.93% të kuotave

Nga ana e Ministrisë janë kryer të gjitha procedurat. U miratua Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 711, datë 6.11.2019 "Për shpalljen e zonës së teknologjisë dhe zhvillimit ekonomik me vendndodhje në Elbasan". Ministria e Financave dhe Ekonomisë është duke ndjekur procedurat e lidhjes së kontratës me zhvilluesin "ITALDRURI ELBASAN" SH.P.K.

Kjo zonë shtrihet në një sipërfaqe prej 24 ha me vendndodhje në qytetin e Elbasanit ku zhvillojnë aktivitetin shumë biznese në fushën e industrisë.

- TEDA me zhvilluesit e njësisë së qeverisjes qendrore ose njësisë vendore.

Bashkia e Tiranës ka paraqitur kërkesë në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë për shpalljen e TEDA Kashar me një sipërfaqe prej 35 ha me të drejtën e shtrirjes deri në 50 ha dhe paraqiti një studim paraprak. MFE ka kërkuar nga Bashkia e Tiranës që të plotësojë të gjithë dokumentacionin e parashikuar për TEDA me një zhvillues të qeverisë lokale.

Privatizimi i paketës së aksioneve strategjike (ndërmarrjet tregtare që operojnë në sektorë me rëndësi të veçantë për ekonominë) zbatohet në përputhje me Strategjinë e Privatizimit, të miratuar me ligjin nr. 8306, datë 14.3.1998 "Për strategjinë e privatizimit të sektorëve me rëndësi të veçantë", të ndryshuar. Në periudhën 2019, janë privatizuar 28 asete që sollën 171,408,407 lekë në kesh dhe 188,820,676 lekë në bono të privatizimit, në total 360,229,083 lekë. Shitja e aseteve u realizua përmes procedurave të ankandit publik dhe ish-pronarët e tokave kishin

përparësi për të blerë asetet. Disa nga këto asete janë blerë nga pronarët e tokave, duke ushtruar të drejtën e tyre të parablerjes.

Sa i përket proceseve dhe rritjes së kapaciteteve në nivelin GNPE, gjatë vitit 2019 janë ndërmarrë disa veprime pas takimit shpjegues gjatë vitit 2019 për kapitullit 20, për t'u përgatitur për Takimin Bilateral.

Alokimi i acquis bazuar në listën e akteve të paraqitura në një takim shpjegues ka përfunduar. Draft Analiza e Mangësive Ligjore e kapitullit e përgatitur më herët me mbështetjen e projektit GIZ është përdorur nga anëtarët e GNPIE për të përgatitur pasqyrën e harmonizimit ligjor (LGA) dhe për të përgatitur apo certifikuar Tabelat e Përputhshmërisë , duke identifikuar kështu çështjet kryesore të harmonizuara apo jo. Këto dy hapa janë shoqëruar edhe me trajnime të mbështetura nga ky projekt, në hapat që duhen ndërmarrë, dhe dokumentet standarde që do të përdoren.

4.20.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për kapitullin 20, sipas Urdhrit të Kryeministrit nr. 94 të "Për krijimin, përbërjen dhe funksionimin e GNIP për Integrimin Evropian" dhe janë si më poshtë:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE) (institucioni koordinues);
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE);
- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR);
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM);
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Mbrojtjes; Ministria e Kulturës;
- Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve (AIDA);
- Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit);
- Agjencia Kombëtare e Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit (AKKSHI);
- Agjencia e Prokurimit Publik (APP);
- Autoriteti i Konkurrencës (AK);
- Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB);
- Sekretariati i Iniciativës së Transparencës për Industritë Nxjerrëse (EITI);
- Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
- Banka e Shqipërisë (BSH);
- Inspektorati Shtetëror i Punës dhe Shërbimet Sociale;
- Autoriteti i Komunikimeve Postare dhe Elektronike;
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

4.20.1.7 Prioritetet

- Zbatimi efektiv i Planit të Veprimit Triple Helix;
- Përshpejtimin e një harmonizimi të plotë të legjislacionit të tij me Direktivën e Pagesave të Vona;
- Adresimin e sfidave kryesore të mjedisit të biznesit, veçanërisht duke zvogëluar më fuqishëm ngarkesën rregullatore.

KAPITULLI 21: RRJETET TRANSEVROPIANE

4.21.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Ky kapitull përfshin politikën e Rrjeteve TransEvropiane në fushat e transportit, telekomunikacionit dhe infrastrukturës energjetike, përfshirë udhëzimet e Komunitetit për zhvillimin e Rrjeteve TransEvropiane dhe masat mbështetëse për zhvillimin e projekteve me interes të përbashkët. Përcaktimi dhe zhvillimi i Rrjeteve TransEvropiane, si dhe promovimi i ndërlidhjes së duhur dhe ndërveprimit të rrjeteve kombëtare synojnë të përfitojnë plotësisht nga

tregu i brendshëm dhe të kontribuojnë në rritjen ekonomike dhe krijimin e punësimit në vend dhe më gjerë.

4.21.1.2 Struktura e kapitullit

- Rrjetet TransEvropiane të Transportit;
- Rrjetet TransEvropiane të Energjisë.

4.21.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe të legjislacionit të BE-së

Bashkëpunimi midis BE-së dhe Shqipërisë në lidhje me Rrjetet TransEvropiane, rregullohet nga disa nene të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit. Lidhur me këtë, Marrëveshja e Stabilizim Asociimit në nenin 106 "Transporti" përcakton se palët, d.m.th. Shqipëria dhe Bashkimi Evropian do të përqendrohen në fushat prioritare që lidhen me acquis e BE-së, duke synuar ristrukturimin dhe modernizimin e mënyrave të transportit të Shqipërisë, duke mbështetur zhvillimin e infrastrukturave multimodale dhe lidhjen me rrjetet kryesore transevropiane dhe arritjen e standardeve operative të krahasueshme me ato të Bashkimit Evropian.

Në sektorin energjetik, neni 107 përcakton se bashkëpunimi në energji do të bazohet në Traktatin rajonal të Komunitetit të Energjisë të nënshkruar me synim integrimin gradual të Shqipërisë në tregjet e energjisë të Evropës, i cili është ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr. 9501, datë 3.4.2006, "Për ratifikimin e Traktatit të krijimit të Komunitetit të Energjisë".

Neni 70 përcakton se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me acquis të BE-së me qëllim përmirësimin e sistemit dhe shërbimeve të transportit dhe energjisë.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat në kapitullin 21 i përkasin grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian, d.m.th. grupit të kompetencave të ndara mes Bashkimit Evropian dhe shteteve të tij anëtare. Sipas Nenit 4 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian, si Bashkimi Evropian ashtu edhe shtetet anëtare mund të miratojnë akte ligjore në fushën e rrjeteve transevropiane. Shtetet anëtare e ushtrojnë kompetencën e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk e ushtron këtë kompetencë ose ka vendosur të mos e ushtrojë këtë kompetencë.

Politikat e Bashkimit Evropian në lidhje me rrjetet transevropiane të transportit (TEN-T) dhe energjisë (TEN-E) bazohen në tri shtylla kryesore: baza ligjore për TENs, Nenet 170 – 172 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian, Rregullorja (BE) nr. 1315/2013 për udhëzimet e Bashkimit për zhvillimin e rrjetit transevropian në transport dhe energji, dhe Rregullorja (BE) 1316/20132 për ngritjen e Instrumentit Connecting Europe, duke amenduar Rregulloren (BE) 913/2010 dhe shfuqizuar Rregulloret (KE) 680/2007 dhe (KE) 67/2010. Ky kuadër ligjor përcakton objektivat e politikës së Bashkimit Evropian, të cilat përfshijnë rrjetet e transportit dhe energjisë dhe synojnë përshtatjen dhe zhvillimin e rrjeteve dhe sigurimin e ndërlidhshmërisë dhe ndërveprimit të tyre. Politikat e TEN-T dhe TEN-E i janë nënshtruar një rishikimi thelbësor. Instrumenti i ri i financimit për rrjetet transevropiane, Instrumenti Connecting Europe (CEF) dhe udhëzimet e rishikuara TEN-T dhe TEN-E hynë në fuqi më 1 janar 2014. Qëllimi i ngritjes dhe zhvillimit të rrjeteve transevropiane dhe nxitja e ndërlidhjes dhe ndërveprimit të duhur të rrjeteve kombëtare bëhet për të shfrytëzuar plotësisht avantazhin e tregut të brendshëm dhe për të kontribuar në rritjen ekonomike dhe krijimin e vendeve të punës në Bashkimin Evropian.

4.21.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Njëfarë niveli përgatitjeje është arritur tashmë në fushën e rrjeteve ndërevropiane. Shqipëria ka bërë përparime, si në rrjetet e transportit ashtu edhe në atë energjetik.

Lidhur me rrjetet transevropiane të transportit, Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016 "Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020". Strategjia parashikon zhvillimin e rrjeteve bazë dhe gjithëpërfshirëse të transportit në përputhje me kërkesat e BE-së nën qasjen transevropiane. Strategjia e Sektorit të Transportit parashikon zhvillimin në Shqipëri të shtrirjes indikative të rrjetit TEN-T në Ballkanin Perëndimor sipas Rregullores (BE) nr. 1315/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 11 dhjetorit 2013 mbi udhëzimet e Bashkimit Evropian për zhvillimin e rrjetit transevropian të

transportit dhe shfuqizimin e Vendimit nr. 661/2010/BE të ndryshuar nga Rregullorja e Deleguar e Komisionit (BE) 2016/758 e datës 4 shkurt 2016 për ndryshimin e Rregullores (BE) nr. 1315/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit në lidhje me përshtatjen e Aneksit III me to.

Me ligjin nr. 8/2018, datë 26.2.2018 "Për ratifikimin e Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit" u miratua nga Kuvendi i Shqipërisë ky Traktat, që është një nga dokumentet më të rëndësishëm për të gjithë sektorët e transportit, dhe që do të jetë udhërrëfyesi për vitet në vijim. Zbatimi i Traktatit të Komunitetit të Transportit do të përmirësojë sektorin e transportit, jo vetëm në Shqipëri, por në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe do të përmirësojë në lidhjen e rrjetit shqiptar të transportit me rrjetin e transportit të BE-së. Traktati parashikon përafrimin e mëtejshëm të legjislacioneve kombëtare me acquis e BE-së, për të gjitha fushat e transportit.

Në zbatim të ligjit nr. 8/2018, datë 26.2.2018 "Për ratifikimin e Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit" dhe me qëllim përafrimin me acquis të BE-së, është përgatitur projektvendimi "Për miratimin e Rregullores për udhëzimet e Bashkimit Evropian për zhvillimin e rrjetit transEvropian të transportit".

Në sektorin e energjisë, Shqipëria ka miratuar Strategjinë Kombëtare të Energjisë për periudhën 2018 – 2030" (VKM nr. 480, datë 31.7.2018 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë për periudhën 2018–2030"). Përparim është arritur veçanërisht në sektorin e gazit. Së pari, u miratua Master Plani i Gazit (miratuar me VKM nr. 87, datë 14.2.2018 "Për miratimin e planit të zhvillimit të sektorit të gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare") dhe u përgatit studimi strategjik i vlerësimit mjedisor dhe identifikimit të projektit. Së dyti, Gazsjellësi TransAdriatik po ndërtohet sipas planit (deri në shtator 2019 kanë përfunduar rreth 90% të punimeve, si dhe janë në vazhdim punimet në seksionin detar, që lidh Shqipërinë me Italinë).

4.21.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Për sa i përket fushës së rrjeteve të transportit, dokumenti kryesor i politikës në sektorin e transportit është Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020, miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016 "Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020". Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë Kombëtare të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020 është: (i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë, dhe (ii) përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin dhe rajonin më të gjerë të transportit ndërkombëtar dhe evropian. Raporti i dytë i Monitorimit për zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Transportit 2016–2020 dhe Planit të Veprimit u përgatit, aprovua dhe botua në faqen e internetit të Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2019/07/2nd-Monitoring-Report__-24-June-2019.pdf.

Deri në vitin 2017, Shqipëria ka marrë pjesë në mënyrë aktive në Observatorin e Transportit të Evropës Juglindore (SEETO) dhe ka për qëllim të vazhdojë të bashkëpunojë me fqinjët e saj me qëllim përcaktimin e përbashkët të projekteve me interes rajonal, shkëmbimin e informacionit mbi projektet aktuale të infrastrukturës dhe projektet prioritare për të ardhmen.

Ratifikimi i Traktatit që themeloi Komunitetin e Transportit (ligji nr. 8/2018, datë 26.2.2018) dhe zbatimi i tij do të rrisë edhe më tej integrimin e rrjetit shqiptar dhe rajonal të transportit në rrjetet evropiane të transportit. Sipas Traktatit, neni 8(1) "Infrastruktura", hartat e zgjatjes indikative të rrjeteve gjithëpërfshirëse dhe bazë TEN-T në Ballkanin Perëndimor janë pjesë përbërëse e Traktatit të detyrueshme për të gjithë palët në Traktat. Neni 3 i Traktatit përcakton se palët kontraktuese janë të detyruar të harmonizojnë legjislacionin e tyre me acquis e BE-së, në përputhje me dispozitat e këtij neni dhe vendimet e Komitetit Drejtues Rajonal.

Në rastin e rrjetit kryesor rrugor, është arritur përparim në lidhje me cilësinë dhe densitetin e tij. Gjatë viteve të fundit janë realizuar disa projekte që synojnë të zvogëlojnë distancën kohore midis Tiranës dhe qyteteve të mëdha dhe / ose midis qyteteve të mëdha. Investimet synonin

gjithashtu përmirësimin e sigurisë rrugore. Projektet janë të hartuara për të integruar rrjetin kombëtar në rrjetin rajonal dhe panevropian TEN-T.

Rrjeti hekurudhor shqiptar është pothuajse i përfshirë në rrjetin rajonal të transportit. Gjatësia e përgjithshme e linjës kryesore është rreth 420 km; ka 200 kilometra linjë dhe degë hekurudhore dytësore.

Lidhur me infrastrukturën portuale, investime janë kryer në të gjitha portet shqiptare. Qëllimi ishte rritja e kapaciteteve, shtimi i terminaleve / mjediseve të reja për anijet, pastrimi i baseneve të porteve, etj.

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e energjisë është Strategjia Kombëtare e Energjisë 2018–2030, miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 480, datë 31.7.2018. Kjo Strategji përcakton se vizioni i Shqipërisë është zhvillimi i burimeve kombëtare të energjisë që çon në një sistem rajonal të integruar dhe të diversifikuar të energjisë bazuar në parimet e tregut, i aftë për të përmbushur kërkesën për energji dhe për zhvillimin e qëndrueshëm të ekonomisë, duke garantuar sigurinë dhe cilësinë e furnizimit, sigurimin, mbrojtjen e mjedisit dhe veprimet klimatike, dhe rritjen e mirëqenies me kosto sociale minimal.

Për zhvillimin e infrastrukturës së gazit në Shqipëri, Këshilli i Ministrave ka miratuar Vendimin nr. 87, datë 14.2.2018 "Për miratimin e planit të zhvillimit të sektori të gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare". Master Plani i Gazit përcakton linjat kryesore për zhvillimin e tregut dhe shërbimeve të gazit në Shqipëri bazuar në gazin natyror të furnizuar nga gazsjellësi Trans Adriatik (TAP), por edhe vendburime potenciale të gazit të zbuluara dhe konkretizuara në vend, apo edhe të gazsjellësve të tjerë si gazsjellësi Adriatiko-Jonian dhe gazsjellësi Shqipëri – Kosovë.

Në mars dhe qershor 2019, përfaqësuesit e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë dhe institucioneve përkatëse në varësi ose jo të kësaj Ministrie, morën pjesë në Takimet Shpjeguese të kapitullit 14 dhe 21, të cilat vlerësohet si shumë i rëndësishëm në kontekstin e përgatitjes për hapjen e negociatave.

4.21.1.6 Lista e Ministrive dhe Institucioneve përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për kapitullin 21, sipas Urdhrit të Kryeministrit nr. 94 "Për krijimin, përbërjen dhe funksionimin e Grupeve Ndërinstitucionale të Punës për Integrimin Evropian" janë si më poshtë:

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Autoriteti Rrugor Shqiptar;
- Instituti i Transportit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor;
- Drejtoria e Përgjithshme Detare;
- Portet detare, Sh.A;
- Autoriteti Portual i Durrësit;
- Hekurudha Shqiptare Sh.a;
- Drejtoria e Inspektimit Hekurudhor;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore;
- Enti Rregullator i Energjisë;
- Agjencia për Eficencës së Energjisë;
- KESH, Sh.A;
- OST sh.a.;
- OSHEE sh.a.;
- Albpetrol sh.a.;
- ALBGAZ sh.a.;
- Inspektorati Shtetëror Teknik dhe Industrial;
- Ministria e Financës dhe Ekonomisë;
- INSTAT-i.

4.21.1.7 Prioritetet

- Do të vazhdohet zhvillimi i rrjeteve kryesore të transportit dhe energjisë në përputhje me: (i) strategjitë kombëtare për transportin dhe energjinë; (ii) prioritizimin e investimeve në infrastrukturë në kuadër të Listës Prioritare të Projekteve; (iii) dhe agjendën e konektivitetit;

- Do të harmonizohet kuadri ligjor me acquis të BE-së dhe rregulloret për TEN-T (rrjetet transevropiane të transportit) dhe TEN-E (rrjetet transevropiane të energjisë), përfshirë transpozimin e Rregullores (BE) 347/2013 mbi udhëzimet për infrastrukturën transevropiane të energjisë;

- Do të zbatohen masat e reformës së konektivitetit dhe të forcojë kuadrin institucional dhe kapacitetet administrative për zhvillimin dhe monitorimin e rrjeteve transevropiane;

- Në kuadër të bashkëpunimit rajonal, në sektorin e transportit duhet të vazhdohet bashkëpunimi i ngushtë me Malin e Zi për hartimin dhe miratimin e planit të përbashkët të veprimit për zhvillimin e mëtejshëm të konceptit të një ndalese (OSS) për pikat e kalimit kufitar;

- Do të përfundojë krijimi i Bursës së Energjisë, pa vonesë, të hiqen pengesat për hapjen e tregut me shumicë dhe pakicë dhe të hiqet dorë nga planet për të krijuar njëkohësisht një gjenerator, furnizues dhe shpërndarës të integruar të energjisë.

KAPITULLI 22: POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORË

4.22.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis në këtë kapitull përbëhet kryesisht nga rregulloret kuadër dhe ato zbatuese, të cilat nuk kërkojnë përafrimin në legjislacionin kombëtar. Këto rregullore përcaktojnë rregullat për hartimin, miratimin dhe zbatimin e programeve të Fondeve Strukturore dhe Fondit të Kohezionit duke pasqyruar organizimin territorial të secilit vend. Këto programe janë negociuar dhe janë dakordësuar me Komisionin, por zbatimi është përgjegjësi e Shteteve Anëtare. Shtetet anëtare duhet të respektojnë në përgjithësi legjislacionin e Bashkimit Evropian, për shembull, në fushat e prokurimit publik, konkurrencës dhe mjedisit, kur përzgjedhin dhe zbatojnë projektet. Shtetet anëtare duhet të kenë kuadrin institucional dhe kapacitete zbatuese adekuate për të siguruar programimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin në mënyrë të përshtatshme dhe me kosto efektive nga këndvështrimi i menaxhimit dhe kontrollit financiar.

4.22.1.2 Struktura e kapitullit

Kapitulli 22 nuk është i ndarë në nënkapituj.

4.22.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis të Bashkimit Evropian

Republika e Shqipërisë në kapitullin 22 do të fokusohet në:

- Zbatimin e nenit 110 të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit që përcakton se palët do të përpiqen të forcojnë bashkëpunimin në zhvillimin rajonal dhe lokal në mënyrë që të kontribuojnë në zhvillimin ekonomik dhe të zvogëlojnë pabarazitë rajonale. Ndihma financiare e siguruar nga BE është e rregulluar me nenet 112 – 115 të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit (MSA);

- Marrjen e masave për të reduktuar pabarazitë ekonomike, duke krijuar rajone konkurruese, me zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, zhvillim social, mjedisor dhe rrjedhimisht ekonomik dhe social të vendit në përputhje me standardet e BE;

- Përgatitjet e strukturave institucionale shqiptare për të zbatuar pas hyrjes në Bashkimin Evropian, programet e Bashkimit Evropian të përmendura më lart.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat e kohezionit ekonomik, social dhe territorial (politikat rajonale) janë pjesë e grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian. Neni 4 i Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian përcakton se në këtë rast, Bashkimi Evropian dhe shtetet anëtare kanë të drejtë të miratojnë akte ligjore. Shtetet anëtare mund të ushtrojnë kompetencat e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk i shtron kompetencat e tij ose ka vendosur që të mos i ushtrojë këto kompetenca.

Acquis në këtë kapitull përbëhet kryesisht nga rregulloret kuadër dhe ato zbatuese, të cilat nuk kërkojnë përafrimin në legjislacionin kombëtar. Këto rregullore përcaktojnë rregullat për hartimin, miratimin dhe zbatimin e programeve të Fondeve Evropiane Strukturore dhe të

Investimeve (ESIF) të cilat do të reflektohen në organizimin territorial të secilit vend. Këto programe janë negociuar dhe janë dakordësuar me Komisionin, por zbatimi është përgjegjësi e Shteteve Anëtare.

Kuadri ligjor duhet të jetë i miratuar për të lejuar programimin shumë-vjeçar në nivel kombëtar dhe vendor dhe fleksibilitetin buxhetor, duke mundësuar kapacitetin bashkëfinanciues në nivel kombëtar dhe vendor dhe duke siguruar kontrollin financiar të përshtatshëm dhe eficent dhe auditivin e ndërhyrjeve. Shtetet anëtare duhet të respektojnë legjislacionin e Bashkimit Evropian në përgjithësi, kur përzgjedhin dhe zbatojnë projektet në fushat që kanë lidhje me politikat rajonale dhe instrumentet strukturore të tilla si prokurimi publik, konkurrenca dhe mjedisi, jodiskriminimi dhe barazia mes burrave dhe grave.

Kuadri institucional përfshin përcaktimin dhe ngritjen e të gjitha strukturave në nivel kombëtar dhe vendor të kërkuara nga rregulloret ashtu edhe ngritjen e një sistemi zbatimi me përcaktime të qarta të detyrave dhe përgjegjësive për organet e përfshira. Kuadri institucional kërkon po ashtu, ngritjen e një mekanizmi eficent për koordinimin ndërinstitucional ashtu edhe përfshirjen dhe konsultimin në një partneritet të gjerë të organizatave për përgatitjen dhe zbatimin e programeve.

Duhet të sigurohen kapacitetet administrative të përshtatshme në të gjitha strukturat relevante. Kjo përfshin rekrutimin dhe trajnimin e stafit të kualifikuar dhe me eksperiencë dhe marrjen e masave për të mbajtur në punë këtë staf. Në këtë kontekst, Shtetet anëtare nevojitet që të miratojnë rregullimet e nevojshme organizative, të miratojnë procedurat dhe organigramat dhe të përgatisin dokumentet shoqëruese.

Procesi i programimit mbulon përgatitjen e Marrëveshjeve të Partneritetit (PA) dhe të një serie programesh operacionale (OP) duke përfshirë vlerësimet ex-ante. Shtetet anëtare duhet të organizojnë partneritete të gjera për përgatitjen e dokumenteve të programimit. Ato duhet të sigurojnë që është krijuar një listë e mjaftueshme projektesh që lejon zbatimin e plotë financiar të programeve. Shtetet anëtare duhet të realizojnë edhe masa informative dhe publicitare specifike në lidhje me instrumentet strukturore.

Ngritja e një sistemi monitorimi dhe vlerësimi përfshin ngritjen e strukturave të monitorimit dhe vlerësimit në organet e ndryshme relevante ashtu edhe instalimin e një sistemi të menaxhimit të informacionit, tërësor dhe të kompjuterizuar (MIS) të aksesueshem dhe të përdorshëm nga të gjitha organet e interesuara.

Duhet të ngrihet një kuadër i veçantë për menaxhimin financiar dhe kontrollin duke përfshirë auditin. Ky përfshin përcaktimin dhe ngritjen e të gjitha strukturave të kërkuara nga rregulloret ashtu edhe ngritjen e një sistemi zbatimi me përcaktim të qartë të detyrave dhe përgjegjësive për organet e përfshira.

4.22.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në fushën e politikës rajonale dhe koordinimit të instrumenteve strukturorë. Është arritur përparim i kufizuar, veçanërisht me nënshkrimin e Marrëveshjes Financiare për Programin Kombëtar IPA 2017 dhe përfundimin e Programit IPA 2018.

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2015 – 2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 348, datë 11.5.2016 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim". SKZHI 2015 – 2020 është dokumenti kryesor strategjik i Qeverisë shqiptare që siguron kombinimin e agjendës së integrimit në BE me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social të vendit, duke përfshirë korrelacionin me Synimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs). SKZHI është dokumenti ombrellë për të gjitha strategjitë sektoriale dhe ndërsektoriale dhe në të njëjtën kohë strategjia kombëtare që promovon zhvillimin e përgjithshëm harmonik dhe koheziv të Shqipërisë. Gjatë vitit 2018 vazhdoi plotësimi i kuadrit strategjik sektorial veçanërisht me miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë 2015 – 2030 dhe Strategjisë për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore.

Qeveria shqiptare e inicioi konceptin e ri të zhvillimit rajonal në vitin 2015. Koncepti ishte një përgjigje ndaj domosdoshmërisë për të pasur një politikë koherente rajonale në përputhje me parimet e politikës së kohezionit të BE-së, duke mundësuar krijimin e rajoneve konkurruese, duke synuar një politikë të ekuilibruar dhe zhvillimin e qëndrueshëm të të gjitha rajoneve përmes reduktimit të pabarazive të zhvillimit midis rajoneve të ndryshme. Përqasja e re përqendrohet në hartimin e politikave zhvillimore që marrin parasysh perspektivën horizontale (territoriale), të koordinuar me instrumentet sektoriale dhe vendimmarrëse.

Zyra e Kryeministrit në përputhje me urdhrin e Kryeministrit nr. 176, datë 10.10.2017 përfshin tri departamente kryesore drejtpërdrejt nën Sekretarin e Përgjithshëm të Këshillit të Ministrave:

- Departamenti i Zhvillimit dhe Mirëqeverisjes;
- Departamenti Rregullator dhe i Pajtueshmërisë;
- Departamenti i Burimeve, Transparencës dhe Miradministrimit.

Departamenti i Zhvillimit dhe Mirëqeverisjes është përgjegjës për planifikimin strategjik, menaxhimin e politikave rajonale duke përfshirë Fondin e Zhvillimit Rajonal dhe listën e vetme të projekteve.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 961, datë 2.12.2015 "Për ngritjen, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare për Zhvillimin Rajonal, Agjencisë për Zhvillimin Rajonal dhe agjencive Rajonale të Zhvillimit Ekonomik", u shfuqizua. Agjencia e Zhvillimit Ekonomik Rajonal (RED) dhe katër agjencitë për zhvillim rajonal (AZHR) iu bashkuan Fondit Shqiptar të Zhvillimit (FSHZH). Ky ndryshim u bë për të përmirësuar dhe njësuar kuadrin institucional në zhvillimin rajonal dhe rritur eficencen e burimeve njerëzore të dedikuara për zhvillimin rajonal.

Programi Operacional i Zhvillimit Rajonal (RDOP) është dokumenti kuadër që paraqet drejtimet kryesore të Fondit të Zhvillimit Rajonal. Programi Operacional i Zhvillimit Rajonal për periudhën 2018 – 2019 u miratua me vendimin e Komitetit për Zhvillimin e Rajoneve nr. 1, datë 10.4.2018, "Për miratimin e Programit Operacional 'Zhvillimi Rajonal 2018 – 2019', të granteve të Fondit për Zhvillimin e Rajoneve". Programi Operacional parashikonte për vitin 2018 vazhdimin e projekteve të iniciuara gjatë vitit 2017.

Lista e Vetme e Projekteve Kombëtare (NSPP) 2016 – 2017 u miratua më 17 maj 2017 nga Këshilli Kombëtar i Investimeve (NIC) / Komiteti i Planifikimit Strategjik (KPS), që është organi vendimmarrës, i kryesuar nga Kryeministri. Ndërkohë ka filluar përditësimi i NSPP duke synuar përmirësimin e përgjithshëm të përgatitjes së listës së vetme sektoriale dhe të Listës së Vetme të Projekteve Kombëtare (NSPP) dhe cilësinë e paketave të dokumenteve të kësaj liste. Rritja e cilësisë së kësaj liste dhe prioritizimit dhe përgatitjes së projekteve i përgjigjet rëndësisë në rritje të Instrumentit të Investimeve për Ballkanin Perëndimor (WBIF). Sikurse specifikuar edhe në Strategjinë e BE-së të Zgjerimit të Ballkanit Perëndimor, të datës 6 shkurt 2018, Instrumenti i Investimeve për Ballkanin Perëndimor (WBIF) do të jetë gjithmonë e në rritje instrumenti kryesor për investimet në rajon.

Nëpërmjet hartimit dhe miratimit nga Këshilli Kombëtar i Investimeve (NIC) / Komiteti i Planifikimit Strategjik (KPS) i Deklaratës së Politikave Prioritare është siguruar lidhja e Listës së Vetme të Projekteve Kombëtare (NSPP) me Planin e Buxhetit Afatmesëm (PBA).

Koordinimi sektorial do të përmirësohet me zbatimin e Urdhrit të Kryeministrit nr. 157, datë 22.10.2018 "Për marrjen e masave për zbatimin e qasjes së gjerë sektoriale/ ndërsektoriale, si dhe ngritjen dhe funksionimin e mekanizmit sektorial/ ndërsektorial të integruar". Bazuar në këtë Urdhër janë duke u ngritur 10 Grupe të Menaxhimit të Integruar të Politikave (GMIP) dhe Komitete Drejtuese Sektoriale (KDS) të cilët do të jenë përgjegjës për koordinimin, programimin dhe monitorimin e politikave dhe projekteve sektoriale. Ngritja e këtij mekanizmi për koordinimin sektorial dhe ndërsektorial plotëson një nga rekomandimet e Komisionit Evropian.

Koordinimi i programimit dhe monitorimit të asistencës IPA kryhet nga Ministri për Evropën dhe Punët e Jashtme me cilësinë e Koordinatorit Kombëtar të IPA-s (KKIPA), sikurse përcaktuar në Urdhrin e Kryeministrit nr. 191, datë 2.4.2019. Ky urdhër përcakton edhe se

Drejtoria për Fondet e BE-së do të shërbejë si Zyra Mbështetëse e KKIPA-ut (ZM KKIPA). KKIPA dhe ZM KKIPA kanë të njëjtat detyra dhe përgjegjësi siç kërkohet në Marrëveshjen Kuadër të BE-së ndërmjet KE – Shqipëri. Drejtoria e Fondeve të BE-së është pjesë e strukturës organizative të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme.

Për të siguruar ndarjen e detyrave dhe ndjekjen më të mirë të proceseve, ish Drejtoria e Fondeve të BE-së në Ministrinë për Evropën dh Punët e Jashtme është ndarë në dy drejtori të veçanta me urdhrin e Kryeministrit nr. 138, datë 21.10.2019. Drejtoria për Koordinimin për Koordinimin e Programeve Kombëtare dhe Rajonale IPA dhe Drejtoria e Bashkëpunimit Territorial. Ndarja e drejtorisë së fondeve të BE-së në dy njësi të ndryshme garanton një ndarje domethënëse të instrumenteve dhe një përfaqësim institucional më të përqendruar dhe efektiv. Ndarja e re organizative parashikon një pozicion të ri drejtori. Drejtoria për Koordinimin e Programeve Kombëtare dhe Rajonale IPA është e ndarë në 3 sektorë me gjithsej 12 punonjës. Drejtoria e Bashkëpunimit Territorial përbëhet nga dy sektorë me gjithsej 9 punonjës.

Zyrtari Kombëtar Autorizues (zëvendësministri i Financave dhe Ekonomisë) mban përgjegjësinë e përgjithshme për menaxhimin financiar të asistencës IPA në Shqipëri duke siguruar ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve sipas IPA I dhe IPA II. ZKA-ja mbështetet nga strukturat drejtuese, të cilat përbëhen nga Fondi Kombëtar dhe Drejtoria për Mbështetjen e ZKA/NAO. Të dyja këto janë struktura të veçanta brenda Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, të përgjegjshme të NAO-s për qëllimet e zbatimit të IPA-s.

Agjencia e Auditimit të Programeve të Asistencës e Akredituar nga BE-ja u krijua me ligjin nr. 90/2016, datë 15.9.2016 "Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë së Auditimit për Programet e Asistencës të akredituar nga BE në Republikën e Shqipërisë". Agjencia ka si objekt të veprimtarisë auditimin për sistemet e menaxhimit dhe kontrollit për veprimet, transaksionet dhe llogaritë vjetore të mbështetjes financiare të Bashkimit Evropian.

Drejtoria e Fondeve të BE-së ka finalizuar procedurat e brendshme për miratimin në parim të Marrëveshjes së Financimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit të Bashkimit Evropian, në lidhje me Programin Vjetor Kombëtar për Shqipërinë për vitin 2018, në kuadër të Instrumentit të Asistencës së Para-Anëtarësimit (IPA II).

Paketa financiare është miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 476, datë 10 korrik 2019, si dhe është nënshkruar nga KKIPA po në të njëjtën ditë. Kosto totale për këtë Program është 94.1 milionë euro.

Gjatë vitit 2019 janë finalizuar programet vjetore IPA 2019 dhe 2020. Bazuar në kalendarin programues për të dy programet, paketat janë miratuar nga Komiteti IPA në Bruksel, dhe pritet që të nënshkruhen gjatë vitit 2020. Këto programe do të synojnë mbështetjen për reformat në sektorët strategjike në funksion të procesit të anëtarësimit dhe plotësimit të politikave prioritare të Qeverisë shqiptare. Fushat kryesore për mbështetje janë:, respektimi i së drejtës së pronës, mirëqeverisja, shteti i së drejtës, përfshirja sociale, ekonomia qarkulluese me fokus mbrojtjen e mjedisit.

Shqipëria po përfiton nga instrumenti i sektorit të ndihmës buxhetore nga EUD, nën IPA II. Strategjitë që përfitojnë nga ky instrument janë: kontrata e reformës sektoriale për luftën kundër korrupsionit; kontrata e reformës sektoriale për punësimi dhe aftësim; kontrata për reformën sektoriale BE për drejtësi; kontrata e reformës sektoriale për të mbështetur transportin me fokus te rrugët; kontrata e reformës sektoriale për reformën në administratën publike; kontrata e reformës së sektorit për menaxhimin e financave publike.

Monitorimi i asistencës IPA bën pjesë në përgjegjësitë e Drejtorisë së Koordinimit të Programeve Kombëtare (zyra mbështetëse e KKIPA), e cila në bashkëpunim me Delegacionin e Bashkimit Evropian monitoron implementimin e projekteve/programeve nën menaxhim direkt dhe indirekt, progresin drejt arritjes së objektivave dhe rezultateve të synuara, sigurimin e qëndrueshmërisë dhe mirëmbajtjes afatgjatë të investimeve IPA, etj. Monitorimi në nivelin e kontratave të decentralizuara/indirekte, kryhet nga CFCU si agjencia implementuese dhe

autoriteti përgjegjës në Shqipëri për kontraktimin dhe pagesat e aktiviteteve të financuara me fonde të BE-së.

Për kryerjen e funksionit të Monitorimit, strukturat përkatëse mbështeten në Marrëveshjen Kuadër dhe legjislacionin vendas për implementimin e fondeve të BE-së, marrëveshjet ndërinstitucionale të zbatimit dhe manualet e procedurave. Rishikimi/përditësimi i fundit i Manualit të Monitorimit të Zyrës Mbështetëse të KKIPA përfundoi në shtator 2019.

Raportet 6-mujore të monitorimit, Raporti vjetor i Implementimit, organizimi i Komiteteve Sektoriale të Monitorimit dhe Komitetit të Monitorimit IPA, pjesëmarrja në Komitetet Drejtuese të projekteve të veçanta, etj. Përbëjnë instrumentet në përmjet të cilave kryhet ky funksion nga KKIPA. Vëmendje e veçantë i kushtohet projekteve problematike, deri në rivendosjen e progresit të tyre normal. Gjatë vitit 2019, me qëllim shmangien e vonesave në fazën e prokurimit dhe humbjen e mundësisë së përdorimit të fondeve të alokuara, KKIPA ndoqi në mënyrë intensive ecurinë e procesit të kontraktimit, me komunikime javore dhe takime ndërinstitucionale, proces i cili është ende në fokus të aktivitetit monitorues të MEPJ.

Shtatë Komitete të Monitorimit Sektorial, të ngritura për herë të parë në vitin 2019, janë tashmë plotësisht funksionale, me takime të organizuara sipas sektorëve përkatës, dy herë në vit. Gjatë takimeve të vitit 2019, diskutimet e KMS-ve përfshinë jo vetëm progresin e projekteve IPA, po edhe më gjerë zhvillimet në kontekstin e Strategjive Kombëtare për Zhvillim e Integrim të cilat harmonizohen me agjendën e programeve të mbështetura nga BE. Në fund të çdo takimi të Komiteteve Sektoriale të Monitorimit, hartohen Konkluzionet Operative, ecuria në zbatimin e të cilave, përbën subjektin kryesor në agjendën e takimit pasardhës të Komiteteve.

Për herë të parë në 2019, filluan përgatitjet për kryerjen e një Vlerësimi të zbatimit të projekteve gjatë fazës së implementimit të tyre (Interim Evaluation). Ushtrimi i Vlerësimit parashikohet të fillojë gjatë vitit 2020, menjëherë pas kontraktimit të Vlerësuesve të jashtëm që do të zgjidhen për të kryer këtë proces.

Gjatë vitit 2019 vijoi forcimi i kapaciteteve institucionale për menaxhimin e fondeve IPA dhe konsolidimi i institucioneve përkatëse.

Për adresimin e çështjes së kapaciteteve administrative për menaxhimin e fondeve IPA, institucionet kanë kontraktuar dy projekte të asistencës teknike të BE-së përkatësisht për MEPJ në rolin e KKIPA dhe MFE në cilësinë e Zyrtarit Kombëtar Autorizues, të cilat kanë përgatitur analizën e nevojave për trajnime e mbështetje teknike dhe planin përkatës të trajnimit për vitet 2019 – 2020. Deri në tetor 2019 në kuadër të projektit të asistencës teknike "Mbështetje për Menaxhimin e IPAs", 73 nëpunës civile ndoqën trajnimet mbi Monitorimin dhe Raportimin e asistencës IPA dhe 56 nëpunës u përfshinë në trajnimet lidhur me programimin. Ndërsa në kuadër të asistencës teknike "Mbështetje për Strukturat e Decentralizuara", janë trajnuar 103 punonjës të strukturave që merren me menaxhimin indirekt të fondeve përfshirë njësitë IPA.

Megjithatë, Shqipëria synon të forcojë më tej kapacitetet e saj lidhur me menaxhimin e IPA-s si pjesë e përgatitjeve për anëtarësimin në BE. Kjo është në përputhje me rekomandimin e Raportit të KE-së të vitit 2019 për Shqipërinë që bëri thirrje për forcimin e kapaciteteve administrative, veçanërisht të Njësisë Qendrore të Financimeve dhe Kontraktimeve (CFCU) të Ministrisë së Financave, Zyrës për Mbështetje të Zyrtarëve Kombëtar të Autorizuar dhe Autoritetit të Auditimit dhe Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme.

Në kuadër të Bashkëpunimit Territorial, Shqipëria merr pjesë në 8 Programe Ndërkufitare dhe Transnacionale nën perspektiven IPA II 2014-2020, koordinimi dhe zbatimi i të cilave kryhet nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe konkretisht Struktura Operuese në Drejtorinë e Bashkëpunimit Territorial. Në këtë aspekt janë ngritur dhe funksionojnë të gjitha strukturat e përfshira në zbatimin e Programeve të Bashkëpunimit Territorial, si: zyrat e Kontrollit të Nivelit të Parë (FLC), Sekretariatet e Përbashkëta, Antenat, Pikat e Informimit, etj.

Drejtuesi i Strukturës Operuese është caktuar me urdhrin e Ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme/KKIPA nr. 50, datë 29.1.2018.

Gjithashtu, MEPJ ka ndjekur procesin e nënshkrimit të marrëveshjeve përkatëse të financimit (alokimet përkatëse vjetore) për programet e Bashkëpunimit Ndërkufitar, konkretisht: Programi IPA CBC Mali i Zi-Shqipëri, Programi IPA CBC Maqedoni e Veriut-Shqipëri dhe Programi IPA CBC ShqipëriKosovë.

Gjatë vitit 2019 janë shpallur disa thirrje për projekt propozime ku është vënë re një numër në rritje e aplikantëve shqiptarë, çka tregon një rritje e interesit nga ana e tyre për të përfituar nga fondet e BE-së. Sfidat kryesore në zbatimin e projekteve të bashkëpunimit ndërkufitar nga ana e institucioneve dhe organizatave shqiptare është rimbursimi i kostove të TVSH dhe sigurimi i kuotës së bashkëfinancimit (15% e vlerës së projektit). MEPJ ka nisur një dialog të qenësishëm me Ministrinë e Financave të Ekonomisë në gjetjen e instrumenteve dhe mekanizmave për tejkalimin e këtyre sfidave.

Ndërkohë paralelisht ka nisur puna për hartimin e programeve të reja të bashkëpunimit territorial 2021-2027.

Gjithashtu, Shqipëria ka intensifikuar pjesëmarrjen e saj në Strategjinë e BE për Rajonin e Adriatikut dhe Jonit (EUSAIR), duke kontribuar në zbatimin e saj, sidomos në kuadër të identifikimit të masave dhe projekt-ideve me karakter rajonal.

4.22.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Paketa financiare është miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 476, datë 10 korrik 2019, si dhe është nënshkruar nga KKIPA po në të njëjtën ditë. Kosto totale për këtë Program është 94.1 milionë Euro.

Gjatë vitit 2019 janë finalizuar programet Vjetore IPA 2019 dhe 2020. Bazuar në kalendarin programues për të dy programet, paketat janë miratuar nga Komiteti IPA në Bruksel, dhe pritet që të nënshkruhen gjatë vitit 2020.

Strategjia e Menaxhimit të Financave Publike (MFP) 2019–2022 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave, datë 18 dhjetor 2019. Strategjia e MFP-së 2019-2022, e cila drejtohet nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE). Kjo strategji vjen si zëvendësim i Strategjisë së MFP-së 2014 – 2020, bazuar në raportin e Rishikimit Afatmesëm në vitin 2018 të strategjisë së MFP-së 2014 – 2020 kryer për periudhën 2015-2018. Për të mundësuar shtyrjen e asistencës së Instrumentit për Para-Anëtarësim (IPA), MFE-ja e shtyu Strategjinë dhe Planin e Veprimit edhe dy vjet të tjera pas vitit 2020, pra deri në vitin 2022. Vizioni i strategjisë së reformës së MFP-së është garantimi i një sistemi të financave publike që nxit transparencën, llogaridhënien, disiplinën fiskale dhe efikasitetin në menaxhimin dhe përdorimin të burimeve publike për ofrimin e shërbimeve të përmirësuara dhe zhvillimin ekonomik.

Bazuar në VKM nr. 185, datë 29.3.2018 "Për procedurat e administrimit të investimeve publike" dhe VKM nr. 52, datë 6.2.2019 "Për miratimin e kalendarit të menaxhimit të shpenzimeve publike për vitin 2019", Komiteti i Planifikimit Strategjik / Këshilli Kombëtar i Investimeve miratoi për herë të parë, në korrik 2019, Deklaratën e Politikave Prioritare (DPP) 2019–2022, e cila përfshin projektet strategjike, pjesë e Listës së Vetme të Projekteve Kombëtare (NSPP), që do të jene pjesë e Buxhetit të vitit 2019 dhe Planin Buxhetor Afatmesëm 2020 – 2022 (PBA).

Deklarata e Politikave Prioritare (DPP) 2019–2022, do të rishikohet çdo vit në të njëjtën linjë me procedurën e hartimit të PBA-së.

Për të siguruar koordinimin e programimit dhe monitorimit IPA, Kryeministri nxori Urdhrin e tij nr. 191, datë 2.4.2019 duke përcaktuar Ministrin për Evropën dhe Punët e Jashtme si Koordinatorin Kombëtar të IPA-s (KKIPA). Ky urdhër përcakton edhe se Drejtoria për Fondet e BE-së do të shërbejë si Zyra Mbështetëse e KKIPA-ut (ZM KKIPA). KKIPA dhe ZM KKIPA kanë të njëjtat detyra dhe përgjegjësi siç kërkohet në Marrëveshjen Kuadër të BE-së ndërmjet KE – Shqipëri. Drejtoria e Fondeve të BE-së është pjesë e strukturës organizative të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme.

Për të siguruar ndarjen e detyrave dhe ndjekjen më të mirë të proceseve, ish Drejtoria e Fondeve të BE-së në Ministrinë për Evropën dh Punët e Jashtme u nda në dy drejtori të veçanta me urdhrin e Kryeministri nr. 138, datë 21.10.2019, në: Drejtorinë për Koordinimin për Koordinimin e Programeve Kombëtare dhe Rajonale IPA dhe Drejtorinë e Bashkëpunimit Territorial. Ndarja e drejtorisë së fondeve të BE-së në dy njësi të ndryshme garanton një ndarje domethënëse të instrumenteve dhe një përfaqësim institucional më të përqendruar dhe efektiv.

Për vitin 2019 zhvillimet kryesore në lidhje me Instrumentin e Mbështetjes Buxhetore për qeverinë Shqiptare janë:

- SRC për Menaxhimin e Financave Publike. Më 2019, u konfirmua kësti i tretë i ndryshueshëm, i cili korrespondon me përmbushjen e treguesit 5.3 në vlerë prej 1.250,000 euro.
- SRC për Luftën kundër Korrupsionit. Në vitin 2019 u kërkua disbursimi i kështit të dytë të ndryshueshëm. EUD konfirmoi përmbushjen e kështit të dytë të ndryshueshëm në shumën 2 100 000 euro.
- SRC për Punësim dhe Aftësi. Në vitin 2019, kësti i tretë i ndryshueshëm në vlerën 6.65 milionë euro konfirmohet nga EUD.
- SRC për Drejtësi. Më 23 gusht 2019, kërkohet kësti i parë fiks në vlerë 7 milionë euro.
- SRC për Transport me fokus Rrugët. Në vitin 2019 është paraqitur kërkesa për disbursim për kështin e parë të ndryshueshëm. EUD konfirmoi kështin e parë të ndryshueshëm në vlerë prej 4,062,500 Euro.
- SRC për Reformën në Administratën Publike. Në vitin 2019 DEU konfirmoi kështin e dytë të ndryshueshëm në vlerë prej 3.15 milionë euro.

Shtatë Komitete të Monitorimit Sektorial, të ngritura për herë të parë në vitin 2019, janë tashmë plotësisht funksionale, me takime të organizuara sipas sektorëve përkatës, dy herë në vit.

Për herë të parë në 2019, filluan përgatitjet për kryerjen e një Vlerësimi të zbatimit të projekteve gjatë fazës së implementimit të tyre (Interim Evaluation). Ushtrimi i Vlerësimit parashikohet të fillojë gjatë vitit 2020, menjëherë pas kontraktimit të Vlerësuesve të jashtëm që do të zgjidhen për të kryer këtë proces.

Deri në tetor 2019 në kuadër të projektit të asistencës teknike "Mbështetje për Menaxhimin e IPAs", 73 nëpunës civile ndoqën trajnimet mbi Monitorimin dhe Raportimin e asistencës IPA dhe 56 nëpunës u përfshinë në trajnimet lidhur me programimin. Ndërsa në kuadër të asistencës teknike "Mbështetje për Strukturat e Decentralizuara", janë trajnuar 103 punonjës të strukturave që merren me menaxhimin indirekt të fondeve përfshirë njësitë IPA.

Në lidhje me bashkëpunimin territorial, gjatë vitit 2019, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ndoqi procesin e nënshkrimit të marrëveshjeve përkatëse të financimit (alokimet përkatëse vjetore) për programet e Bashkëpunimit Ndërkufitar, konkretisht: Programi IPA CBC Mali i Zi – Shqipëri, Programi IPA CBC Maqedoni e Veriut – Shqipëri dhe Programi IPA CBC Shqipëri – Kosovë.

Gjatë vitit 2019 janë shpallur disa thirrje për projekt propozime ku është vënë re një numër në rritje e aplikantëve shqiptarë, çka tregon një rritje e interesit nga ana e tyre për të përfituar nga fondet e BE-së.

4.22.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Evropës dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Zyra e Kryeministrit;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- INSTAT-i;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Agjencia e Auditimit për Programet e Ndihmës së Akredituar në BE;
- Fondi Shqiptar i Zhvillimit.

4.22.1.7 Prioritetet

Prioritetet në kapitullin 22 janë në përputhje me rekomandimet e shërbimeve të Komisionit Evropian siç janë paraqitur në Raportin e Komisionit Evropian të vitit 2019 për Shqipërinë. Këto prioritete janë:

- Të forcojë aftësitë dhe kapacitetet administrative, veçanërisht Drejtoria e Përgjithshme e Financimeve dhe Kontraktimeve (CFCU) e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, Zyra Mbështetëse e Zyrtarit Kombëtar Autorizues, Autoriteti i Auditimit, si dhe Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Të përshpejtojë përgatitjen e dokumentacionit të projekteve për të shmangur vonesat në përdorimin e fondeve të BE-së dhe vështirësitë në përmbushjen e afateve kontraktuese, siç vërehet në programet për vitet 2013, 2014, 2015 dhe 2016;
- Të rrisë aftësinë e programimit në përputhje me qasjen sektoriale dhe politikat sektoriale, dhe të përmirësojë hartimin dhe maturimin e Listës së Vetme të Projekteve Kombëtare (NSPP);
- Të forcohen aftësitë përthithëse të institucioneve dhe organizatave shqiptare nga programet e ndryshme të BE-së.

KAPITULLI 23: GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE

4.23.1.1. Përmbajtja

Kapitulli 23 është një kapitull thelbësor për përpjekjet e para-aderimit dhe ka një rëndësi të veçantë gjatë negociatave për anëtarësim, ku përcaktohen kufizime të sakta dhe pika të rëndësishme së bashku me monitorimin nga Bashkimi Evropian. Ky kapitull mbulon tri fusha të rëndësishme, sistemin gjyqësor, politikat kundër korrupsionit dhe të drejtat themelore.

Në pajtim me deklaratën e Politikës së BE-së për Fqinjësinë dhe Negociatave të Zgjerimit në kapitullin 23 përfshihen "Politikat e BE-së në fushën e gjyqësorit dhe të të drejtave themelore, të cilat synojnë të ruajnë dhe zhvillojnë më tej Bashkimin si një fushë të lirisë, sigurisë dhe drejtësisë. Krijimi i një gjyqësori të pavarur dhe efikas ka një rëndësi të madhe. Paanshmëria, integriteti dhe standardi i lartë i gjykimit nga ana e gjykatave janë thelbësore për ruajtjen e sundimit të ligjit. Kjo kërkon një angazhim të fortë për ndikimet e jashtme mbi gjyqësorin dhe për t'i përkushtuar burime të mjaftueshme financiare dhe trajnime. Me rëndësi të veçantë janë dhe krijimi i garancive ligjore për procedurat e një gjykimi të drejtë. Po kështu, Shtetet Anëtare duhet të luftojnë korrupsionin në mënyrë efektive, pasi kjo paraqet një kërcënim për stabilitetin e institucioneve demokratike dhe sundimin e ligjit. Një kuadër i fortë ligjor dhe institucione të besueshme janë të nevojshme për të mbështetur një politikë koherente për parandalimin korrupsionit. Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë respektin për të drejtat themelore dhe të drejtat e qytetarëve të BE-së, siç garantohet nga Acquis dhe nga Karta e të Drejtave Themelore.[31]

Ky parashtrim i parimeve është përkthyer në kuadrin e fortë ligjor të Bashkimit Evropian i cili përcakton të drejtat dhe detyrimet e Shteteve Anëtare të tij dhe gjithashtu të atyre vendeve kandidate që synojnë të jenë shtete anëtare të BE-së. Prandaj është e domosdoshme për secilin vend kandidat që synon të bëhet një shtet anëtar i BE-së për të njohur dhe përafruar acquis e BE-së që mbulon kapitullin 23.

Më konkretisht Neni 2 i Traktatit për Bashkimin Evropian (TBE) parashikon që Bashkimi themelohet nga parimet e dinjitetit njerëzor, lirisë, demokracisë, barazisë, sundimit të ligjit dhe respektimit të të drejtave të njeriut. Neni 3 (2) i TBE dhe neni 67 (1) i Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFBE) kanë krijuar zonën e lirisë, sigurisë dhe drejtësisë.

Përveç kësaj, Shtetet Anëtare duhet të luftojnë korrupsionin në mënyrë efektive pasi paraqet një kërcënim për stabilitetin e institucioneve demokratike dhe për sundimin e ligjit. Neni 83 (1) i TFBE përcakton kompetencën e BE-së për të hartuar rregulla minimale në lidhje me përcaktimin e veprave penale dhe sanksioneve në fushën e korrupsionit. Respektimi dhe mbrojtja e të drejtave themelore është i domosdoshëm. Sipas nenit 6 të TBE-së dhe jurisprudencës së Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian (GJDBE), BE respekton të drejtat themelore, të

[31] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis_en

garantuara në Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian siç rezulton nga traditat kushtetuese të përbashkëta për Shtetet Anëtare, si parime të përgjithshme të së drejtës së BE-së. Kështu, ato janë të detyrueshme për institucionet e Bashkimit në ushtrimin e kompetencave të tyre dhe për Shtetet Anëtare kur zbatojnë ligjin e BE-së (neni 51 i Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian).

4.23.1.2 Struktura

Tri shtyllat kryesore aktuale për reformën janë:

- Sistemi gjyqësor;
- Lufta kundër korrupsionit;
- Përmirësimi dhe mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore.

Të tria këto shtylla janë të lidhura ngushtësisht me njëra tjetrën në një mënyrë të tillë, ku zbatueshmëria e njërës pa tjetrën është e pamundur.

4.23.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Acquis i lartpërmendur i BE-së është i detyrueshëm për procesin e integrimit dhe gjithashtu një detyrim për Shqipërinë që rrjedh nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit. Në veçanti, nenet 1, 2, 13, 70 dhe 78 të MSA-së janë të një rëndësie të madhe për këtë kapitull. Sipas nenit 78 të MSA-së, një rëndësi e veçantë duhet t'i kushtohet forcimit të sundimit të ligjit dhe forcimit të institucioneve në të gjitha nivelet në fushën e administratës në përgjithësi, si dhe të zbatimit të ligjit dhe administrimit të drejtësisë. Përveç kësaj, neni 78 i MSA-së vendosi që bashkëpunimi midis Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian duhet të synojë forcimin e pavarësisë së gjyqësorit dhe përmirësimin e efektivitetit të tij, përmirësimin e funksionimit të organeve të policisë dhe të zbatimit të ligjit duke siguruar trajnime të përshtatshme, si dhe duke luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar.

Në kuadër të integrimit Republikës së Shqipërisë në Bashkimin Evropian, Ministria e Drejtësisë në cilësinë e institucionit lider për Kriterin Politik dhe kapitullin 23 "Gjyqësori dhe të drejtat themelore", ka ndjekur procesin prescreening. Në shtator të vitit 2018 u mbajt takimi shpjegues për legjislacionin e BE-së për kapitullin 23 për negociatat e anëtarësimit "Gjyqësori dhe të drejtat themelore", në Bruksel, në të cilin u prezantua acquis e Bashkimit Evropian.

Në vijim të takimit shpjegues për kapitullin 23 " Gjyqësori dhe të drejtat themelore" që u zhvillua në datat 27-28 Shtator 2018 në Bruksel, Ministria e Drejtësisë inicioi përgatitjen e analizës prescreening. Ministria e Drejtësisë në muajt nëntor dhjetor 2018 realizoi një analizë paraprake, të përgjithshme dhe jo nen për nen, të përafrimit të legjislacionit me acquis për këtë kapitull, e cila përbën bazë për azhurnim dhe analizën vijuese më të detajuar. Kjo analizë është cilësuar nga ana e Komisionit Evropian si një bazë e mirë e përgjithshme për vazhdimin e hapave të mëtejshme kyçe.

Gjatë muajve të parë të vitit 2019, Ministria e Drejtësisë me mbështetjen e ekspertëve të GIZ, EURALIUS dhe të niveleve të larta ka hartuar një plan të detajuar për hartimin e tabelave të pajtueshmërisë. Procesi i hartimit të Tabelave të përputhshmërisë filloi në maj të vitit 2019. Draftet e para janë përgatitur nga ekspertë të institucioneve shqiptare në bashkëpunim me ekspertët e GIZ, EURALIUS dhe Ekspertët e Nivelit të Lartë.

Acquis i transpozueshëm ndahet në "hard acquis" (acquis që buron nga aktet me efekt detyrues siç janë traktatet, direktivat, rregulloret etj. të BE-së) dhe "soft acquis" (acquis që buron nga, standardet, parimet e rekomandimet e institucioneve të BE-së apo organizatave të tjera ndërkombëtare relevante). Analiza paraprake ka vlerësuar totalin e "hard acquis", i cili përbëhet nga 61 akte, ndërsa "soft acquis" përbëhet nga 65 akte.

Ministria e Drejtësisë, në bashkëpunim me institucionet kontribuese është duke vlerësuar dhe kapacitetet institucionale në përputhje me acquis së BE-së. Kjo analizë është drejt fazës përfundimtare. Duhet të theksohet se ky proces ambicioz po përballet me disa sfida kryesore:

- Së pari, është e nevojshme të forcohen strukturat ekzistuese në Ministrinë e Drejtësisë që merren me procesin e integrimit dhe të forcohen strukturat e institucioneve kontribuuese për kapitullin 23. Krahasuar me strukturat e integrimit në ministritë e linjës, Ministria e Drejtësisë

është i vetmi institucion (në nivel ministrie) që nuk ka një drejtori integrimi. Nisur dhe nga eksperiencat e vendeve të rajonit është mjaft e rëndësishme që struktura në tërësi e Ministrisë së Drejtësisë të përshtatet me strukturën e kapitullit 23 "Gjyqësori dhe të drejtat themelore".

- Së dyti, çështja e përkthimit është mjaft problematike. Duke qenë se jemi në hapat e para të procesit të hartimit të tabelave është mjaft e rëndësishme që të paraqitet një udhëzues/metodologji e qartë se si do të procedohet me çështjen e përkthimit (si për tabelat e përputhshmërisë ashtu dhe për raportimet e rëndësishme në kuadër të procesit të integrimit) në mënyrë që të evitojmë çdo gabim apo pasaktësi, e cila më shumë do ta dëmtonte procesin.

4.23.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Duke u bazuar në raportin e Komisionit Evropian për Shqipërinë, për sa i përket kapitullit 23 përshkruhet se është arritur përparim i mirë, veçanërisht përmes zbatimit të reformës në drejtësi dhe vazhdimin e rezultateve të prekshme në procesin e vetingut. Kuadri legjislativ për të luftuar korrupsionin është forcuar në mënyrë më efektive. Përpjekjet operacionale kundër nivelit të lartë të korrupsionit kanë filluar të sjellin disa rezultate konkrete. Megjithatë, korrupsioni është i përhapur në shumë fusha dhe mbetet çështje shqetësuese. Ka pasur përparim në zbatim të të drejtave të njeriut, duke përmendur forcimin e kornizës institucionale dhe legjislative për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve, trajtimin e dhunës në bazë gjinore dhe mbrojtjen e grupeve të cënueshme, në veçanti komunitetet rome dhe egjiptiane.

Reforma në Drejtësi

Sistemi i drejtësisë në Shqipëri i është nënshtruar së fundmi një sërë reformash të thella, në funksion të përmbushjes së standardeve evropiane në këtë sistem. Përmes miratimit të ligjit nr. 76/2016 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417/1998 "Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë", e ndryshuar, Shqipëria krijoi bazën për zbatimin e reformës në drejtësi. Ndryshimet kushtetuese dhe paketa e ligjeve organike të miratuara në kuadrin e reformës së drejtësisë përmbajnë dispozita të përcaktuara qartë që garantojnë pavarësinë, paanshmërinë, profesionalizmin, integritetin e sistemit gjyqësor, si dhe përmirësimin e mekanizmave llogaridhënës dhe monitorues të funksionimit të saj. Për më tepër, një paketë ligjesh është miratuar, duke mbuluar të gjitha aspektet e reformës gjyqësore, ku Kuvendi ka miratuar 22 ligje, si dhe një vendim, duke përmbyllur kështu paketën e ligjeve të reformës në sistemin e drejtësisë.

Gjithashtu sistemi gjyqësor shqiptar po pëson një transformim të vazhdueshëm, ku një ndër reformat më të rëndësishme është procesi i rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve, i cili po kryhet nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit, Kolegji i Posaçëm i Apelimit dhe komisionerët publik në bashkëpunim me vëzhguesit ndërkombëtar, në zbatim të ligjit nr. 84/2016 "Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë".

Prej muajit dhjetor 2018, në përputhje me Kushtetutën kanë filluar të funksionojnë Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë, si dhe institucionet më të rëndësishme, në mbështetje të reformës në drejtësi në Republikën e Shqipërisë, institucione të cilët garantojnë, pavarësinë, llogaridhënien, disiplinën, statusin dhe karrierën e gjyqtarëve dhe prokurorëve dhe në Republikën e Shqipërisë.

Këshilli Lartë Gjyqësor (KLGJ) që në fillimet e veprimtarisë së tij u përball me disa problematika të mbartura, si:

- Vakumi i krijuar në drejtimin e disa gjykatave si pasojë e shkarkimit të kryetarëve të tyre gjatë procesit të rivlerësimit kalimtar;
- Ngarkesa e punës si rrjedhojë e mungesës në gjyqtarëve, numrit të çështjeve të mbartura dhe procedimeve të zakonshme të gjykatave në nevojë;
- Caktimi i përkohshëm i gjyqtarëve pranë Gjykatave të Posaçme për Gjykimin e Veprave Penale të Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar;
- Ngritja e strukturës përgjegjëse për bashkëpunimin me institucionet e rivlerësimit kalimtar, Trajtimi i stokut me kërkesa (184) të ardhura nga gjykatat ku kërkohej delegimi i gjyqtarëve për gjykimin e çështjeve të caktuara;
- Zhbllokimi i situatës për Shkollën e Magjistraturës;

- Mosfunksionimi i plotë i sistemeve elektronike të gjykatave.

Që nga krijimi i KLGJ-së, dhe deri më tani janë marrë vendime, të cilat kanë pasur në fokus:

- Rregullimin e veprimtarisë së KLGJ-së;

- Mirë administrimin e gjykatave nëpërmjet rregulloreve të ndryshme si skema e delegimit, transferimi i përkohshëm i gjyqtarëve, caktimi i gjyqtarëve për gjykimin në çështje të veçanta në gjykata të tjera, zgjedhja e zëvendëskryetarëve të gjykatave, etj.

- Statusin e gjyqtarëve duke përfshirë procesin e emërimit të magjistratëve të rinj, nisjen e procedurës për caktimin e përkohshëm të gjyqtarëve në Gjykatat e Posaçme për Gjykimin e Veprave Penale të Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, nisjen e procedurës për zgjedhjen e anëtarëve jo gjyqtarë të Gjykatës së Lartë.

Këshilli i Lartë i Prokurorisë (KLP) është hasur me sfida dhe vështirësi të natyrave të ndryshme sikurse hartimi i projektakteve të ndryshëm mbi karrierën e prokurorëve (emërimi, vlerësimi, ngritja në detyrë dhe transferimi në të gjitha nivelet), në përzgjedhjen e kandidatëve për Prokuror të Përgjithshëm apo në përzgjedhjen e kandidatëve të Prokurorisë së Posaçme (më tej, SPAK).

Më 16.7.2019, komisioni miratoi listën me 15 kandidatët për prokurorë pranë SPAK. KLP është në pritje të përfundimit të procesit të rivlerësimit për prokurorë në Prokurorinë e Posaçme për të vijuar më tej nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit. Aktualisht 8 (tetë) prokurorë janë konfirmuar me vendim të formës së prerë, dy të tjerë nuk kanë ende një vendim të formës së prerë, dy prokurorë nuk janë më pjesë e garës për Prokurorinë e Posaçme.

Një detyrë e rëndësishme për KLP është propozimi në Kuvend i tre kandidatëve për pozicionin e Prokurorit të Përgjithshëm. Neni 148/a i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë shprehet se, Prokurori i Përgjithshëm zgjidhet me tre të pestat e anëtarëve të Kuvendit, mes tre kandidatëve të propozuar nga Këshilli i Lartë i Prokurorisë, për një mandat 7-vjeçar dhe pa të drejtë riemërimi.

Në mbledhjen e KLP, më 25.9.2019, është miratuar lista përfundimtare me 3 emrat e kandidatëve që plotësojnë kushtet për të vijuar garën për Prokuror të Përgjithshëm.

Strategjia Ndërsektoriale e Drejtësisë dhe Plani i Veprimit

Nëpërmjet VKM nr. 773, datë 2.11.2016 "Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2017-2020 dhe Planit të saj të Veprimit", qeveria shqiptare po ndjek zbatimin e reformës të përgjithshme të sistemit gjyqësor shqiptar. Kjo strategji dhe plani i saj i veprimit është një vazhdim i dokumenteve të mëparshme të politikave mbi reformën e drejtësisë, duke i zhvilluar ato më tej në mënyrë që të zbatohet çdo aspekt i reformës. Me anë të saj identifikohen aktivitetet ligjore, administrative dhe organizative, tabela kohore dhe më e rëndësishmja masat e nevojshme financiare.

Për sa më sipër, në kuadër të thellimit të angazhimit të zbatimit të Reformës në Drejtësi dhe reflektimin e saj në zbatimin e Planit të Veprimit, Ministria e Drejtësisë ka rishikuar Planin e Veprimit të Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë, për periudhën 2019 - 2021. Për këtë qëllim, u hartua Pasaporta e Indikatorëve, në funksion të objektivave të strategjisë. Në muajin qershor, Këshilli i Ministrave me vendimin nr. 409, datë 19.6.2019 ka miratuar Planin e Veprimit 2019-2021 të Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë.

Jetësimi i reformës në drejtësi

Jetësimi i reformës në drejtësi duke siguruar mbështetjen e nevojshme në përmiresimin e kuadrit ligjor dhe funksionimin e organeve të reja të drejtësisë ka qenë një ndër prioritetet e Ministrisë së Drejtësisë për vitin 2019.

Ministria e Drejtësisë, duke vlerësuar si jetik procesin e zbatimit të Reformës në Drejtësi, vazhdon të ofrojë mbështetjen maksimale për realizimin me sukses të kësaj reforme. Për sa më sipër, referuar programit të përgjithshëm analitik të projektakteve, në kuadër të jetësimit të reformës në drejtësi, Këshilli i Ministravë ka miratuar aktet e mëposhtme:

1. Vendimi nr. 536, datë 25.7.2019, i Këshillit të Ministrave "Për krijimin e kushteve për Inspektorin e Lartë të Drejtësisë për verifikimin e plotësimit të kushteve dhe kritereve ligjore, verifikimin e figurës dhe pasurisë së kandidatëve jomagjistratë".[32]

2. Vendimi nr. 564, datë 31.7.2019, i Këshillit të Ministrave, "Për kriteret dhe procedurat për mbrojtjen e veçantë të magjistratit gjatë ushtrimit të funksionit ose për shkak të tij".[33]

3. Vendimi nr. 478, datë 10.7.2019, i Këshillit të Ministrave, "Për procedurën e sigurisë së personelit të Gjykatave kundër Korrupsionit dhe Krimit të organizuar, të Prokurorisë së Posaçme dhe të Byrosë Kombëtare të Hetimit".[34]

4. Vendimi nr. 565, datë 31.7.2019, i Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e buxhetit fillestar të strukturës së posaçme kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar".[35]

5. Vendim nr. 479, datë 10.7.2019, i Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave të hollësishme për procedurat në lidhje me garantimin e sigurisë në mjediset e gjykatave kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, të Prokurorisë së Posaçme dhe të Byrosë Kombëtare të Hetimit".[36]

Këshilli i Emërimeve në Drejtësi (KED)

Në zbatim të nenit 149/d të Kushtetutës, kryen verifikimin e kushteve ligjore dhe vlerësimin e kritereve profesionale dhe morale të kandidatëve për Inspektor të Lartë të Drejtësisë, si dhe kandidatëve për anëtarë të Gjykatës Kushtetuese. Këshilli i Emërimeve në Drejtësi përbëhet nga 9 anëtarë të përzgjedhur me short, midis radhëve të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Ata ushtrojnë mandatin e tyre për një vit.

Përgjatë këtij vitit Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, në përputhje me rregulloren e brendshme të funksionimit të KED-së , si dhe aktet e tjera lidhur me procedurat e verifikimit të kandidatëve për pozicionet vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë", si dhe Metodologjia për Vlerësimin dhe Caktimin e Pikëve për Renditjen e Kandidatëve për Gjyqtar në Gjykatën Kushtetuese, ka vijuar punën për verifikimin, vlerësimin dhe pikëzimin e kandidatëve për në Gjykatën Kushtetuese dhe pozicionin e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë.

Lufta kundër korrupsionit

Bazuar në raportin e Komisionit Evropian për vitin 2019, për pjesën e luftës kundër korrupsionit, progres i mirë është bërë, veçanërisht me miratimin e planit të ri të veprimit 2018-2020 për zbatimin të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit; ndryshimet në ligjin për deklarimi dhe kontrollin e pasurive; ligji për prokurimin publik; dhe miratimi i Kodi të Sjelljes për Anëtarët e Parlamentit. Edhe pse verifikimi i anëtarëve të gjyqësori është një proces administrativ, progresi në këtë fushë është i rëndësishëm për të vlerësuar Shqipërinë në luftën kundër korrupsionit. Në raportin e KE-së përmendet se nevojiten përmirësime në ligjin mbi financimin e partive politike, Kodin Zgjedhor dhe ligjin për konfliktet e interesit. Krijimi i një Task-Forca kundër korrupsionit ka rritur proaktivitetin e hetimeve administrative dhe tashmë po prodhon rezultatet e para konkrete. Përparimi i mirë ka vazhduar përmes konsolidimit të mëtejshëm të përpjekjeve për krijimin e një baze të dhënash të forta për hetimin, ndjekjen penale dhe gjykimin e çështjeve të nivelit të lartë të korrupsionit.

Lufta kundër korrupsionit është një ndër prioritetet kryesore të qeverisë shqiptare, e cila është e lidhur ngushtë me reformën e gjyqësorit. Politikat kundër korrupsionit synojnë uljen progresive të nivelit të korrupsionit, duke rritur integritetin e institucioneve dhe duke promovuar administrimin përmes përmirësimit të shërbimeve publike për qytetarët, zbatimin e ligjit dhe transparencën.

[32] Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 110, datë 29.7.2019.
[33] Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 114, datë 2.8.2019.
[34] Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 101, datë 12.7.2019.
[35] Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 114, datë 2.8.2019.
[36] Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 101, datë 12.7.2019.

Objektivi strategjik i luftës kundër korrupsionit është: Forcimi i luftës kundër korrupsionit në administratën publike dhe përmirësimi i efikasitetit dhe efektivitetit të hetimeve penale kundër korrupsionit. Objektivat specifike janë:

- përmirësimi i trajtimit të raporteve kundër korrupsionit;
- rritja e numrit të operacioneve në të cilat përdoren teknika të posaçme të hetimit;
- rritja e hetimit proaktiv dhe ngritja e kapaciteteve të strukturave të zbatimit të ligjit;
- përdorimi më i mirë dhe menaxhimi i informacionit për hetimin e korrupsionit;
- ngritja e kapaciteteve përmes trajnimit nga agjencitë e zbatimit të ligjit, të përfshirë në luftën kundër korrupsionit;
- garantimi i stabilitetit në zyrën e zyrtarëve të policisë gjyqësore (ZPGJ) dhe zyrtarëve të zbatimit të ligjit;
- përmirësimi i bashkëpunimit, organizimi i takimeve dhe kryerja e analizave me Njësitë e Përbashkëta Hetimore (NJPH);
- rritja e ndërgjegjësimit për luftën kundër korrupsionit.

Roli i Ministrisë së Drejtësisë, në cilësinë e Koordinatorit Kombëtar kundër Korrupsionit cilësohet thelbësor në kuadër të hartimit dhe koordinimit të politikave antikorrupsion. Ministri i Drejtësisë në rolin e Koordinatorit Kombëtar kundër Korrupsionit, çdo tre muaj monitoron zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit 2015-2020 dhe planit të veprimit 2018-2020 të miratuar me vendimin nr. 241, datë 20.4.2018 të Këshillit të Ministrave, nëpërmjet një strukture planifikimi dhe koordinimi, e cila konsiston në:

- Task-Forcën kundër Korrupsionit, një instrument për forcimin e monitorimit, kontrollin e brendshëm mbi zbatimin e masave antikorrupsion në administratën publike;
- Komitetin Koordinues për Monitorimin e Strategjisë kundër Korrupsionit dhe Zbatimin e Planit të Veprimit 2018–2020, i cili përbëhet nga 10 zëvendësministra, të kryesuar nga ministri i Drejtësisë për monitorimin e zbatimit të strategjisë.

Në fokus të punës së Ministrisë së Drejtësisë përgjatë këtij vitit ka qenë rishikimi i planit të veprimit të strategjisë ndërsektoriale kundër korrupsionit 2019-2023. Aktualisht plani i veprimit dhe është drejt finalizimit. Së shpejti, pritet miratimit i këtij dokumenti politikash veprimi për të forcuar masat kundër korrupsionit në administratën publike.

Gjithashtu, Ministria e Drejtësisë, me asistencën e Prezencës së OSBE-së në Shqipëri, ka filluar procesin e vlerësim të jashtëm afatmesëm të "Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit 2015–2020 "(SNKK) dhe planit të saj të të veprimit 2015–2018.

Në fokus të punës së Ministrisë së Drejtësisë ka qenë dhe adresimi i rekomandimeve të mekanizimit monitorues të Konventës të Këshillit të Evropës, GRECO në kuadër të raundit të katërt të vlerësimit për parandalimin e korrupsionit të gjyqtarëve, prokurorëve dhe anëtarëve të parlamentit. Gjithashtu në fokus të veçantë ka qenë dhe adresimi i rekomandimeve të Komisionit Evropian.

Në kuadër të raundit të pestë të vlerësimit të GRECO-s, me titull "Parandalimi i korrupsionit dhe promovimi i integritetit në qeverinë qendrore (funksionet e larta ekzekutive) dhe agjencive të zbatimit të ligjit, Ministria e Drejtësisë në bashkëpunimin me institucionet përgjegjëse ka plotësuar pyetësorin e dërguar nga GRECO, si dhe po vijon punën për organizimin e takimit të ekipit vlerësues të GRECO-s, i cili do të vizitojnë Shqipërinë në datat 18-22 nëntor 2019.

Një nga iniciativat më të fundit të qeverisë shqiptare në luftën kundër korrupsionit është dhe krijimi i një Rrjeti të Koordinatorëve kundër Korrupsionit.

Rrjeti kundër Korrupsionit do të përbëhej nga një drejtori e specializuar për antikorrupsionin brenda Ministrisë së Drejtësisë dhe një rrjet koordinatorësh në agjenci të ndryshme shtetërore që ofrojnë shërbime për qytetarët.

Rrjeti i Koordinatorëve do të funksionojë në një nivel lokal dhe qendror dhe koordinatorët e tij do të jenë përfaqësues të institucioneve kryesore, agjencive shtetërore të kadastrës, agjencive përgjegjëse për përmirësimin e arsimit në Shqipëri, Inspektoratin Shtetëror dhe institucionet e

varësisë për menaxhimin e mjedisit dhe turizmit, si dhe të gjitha llojet e tjera të institucioneve që ofrojnë shërbime direkt për qytetarët.

Roli i Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave (ILDKPKI) konsiderohet thelbësor për parandalimin e korrupsionit. Janë bërë ndryshime ligjore për të përmirësuar auditimin e pasurive, në kuadër të luftës kundër korrupsionit. Përveç kësaj, ILDKPKI është e përfshirë fuqimisht në procesin e reformës së drejtësisë, veçanërisht gjatë procesit të rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve ku është angazhuar në hartimin dhe dorëzimin e raporteve të vlerësimit të pasurisë tek institucionet përkatëse të rivlerësimit. ILDKPKI, me hyrjen në fuqi të ligjit nr.12/2018 "Për vlerësimin kalimtar dhe periodik të punonjësve të Policisë së Shtetit, Gardës së Republikës dhe Shërbimit për Çështjet e Brendshme dhe Ankesat në Ministrinë e Brendshme", ka përzgjedhur dhe emëruar pesë Inspektorë pranë këtyre organeve.

Në zbatim të nenit 3/1 të ligjit nr. 9049, datë 10.4.2003 "Për deklarimin dhe kontrollin e pasurive, të detyrimeve financiare të të zgjedhurve dhe të disa nëpunësve publikë", i ndryshuar, ILDKPKI ka luajtur dhe po luan një rol të rëndësishëm në procesin e ngritjes së organeve të reja të drejtësisë, duke kryer verifikimin e deklaratave të pasurisë për të gjithë kandidatët dhe personat e lidhur që kanë shprehur interes për të qenë pjesë e organeve të reja të drejtësisë si anëtarë pranë Gjykatës Kushtetuese, Gjykatës së Lartë, Prokuror të Përgjithshëm, Inspektoratit të Lartë të Drejtësisë, apo magjistratë pranë Shkollës së Magjistraturës në formimin fillestar dhe ata të diplomuar. Në këtë kuadër, ILDKPKI ka bashkëpunuar ngushtësisht duke dërguar pranë Këshilli i Lartë Gjyqësor, Këshilli i Lartë i Prokurorisë, Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, aktet e përfundimit të kontrollit të plotë të Deklaratës së Pasurisë dhe Interesave Private të kandidatëve për pozicione të ndryshme në institucionet e sistemit të drejtësisë.

Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave ka vijuar zbatimin e kompetencave të dhëna me anë të ligjit nr. 60, datë 2.6.2016 "Për sinjalizimin dhe mbrojtjen e sinjalizuesve".

ILDKPKI, në përmbushje të detyrimeve ligjore, përgjatë tri viteve të fundit ka pasur në fokus të veçantë rritjen e kapaciteteve të njësive përgjegjëse, si në sektorin publik dhe atë privat, ku me mbështetjen e partnerëve ndërkombëtarë, si OSBE dhe BE, nëpërmjetë Projektit të Binjakëzimit "Mbështetje për hartimin, koordinimin dhe zbatimin e politikave kundër korrupsionit", u arrit të realizoheshin një sërë aktivitetesh informuese dhe trajnuese.

Të drejtat e njeriut

Ashtu siç përmendet edhe në raportin e Komisionit Evropian për Shqipërinë në vitin 2019, Shqipëria është bërë pjesë e instrumenteve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe ka ratifikuar të gjitha konventat ndërkombëtare që lidhen me mbrojtjen e të drejtave të njeriut në kuadrin e OKB-së, si dhe një sërë Konventash në kuadrin e Këshillit të Evropës. Shqipëria ka bërë përpjekje për të përmbushur detyrimet që rrjedhin nga instrumentet juridike ndërkombëtare dhe përmbushjen e rekomandimeve të organeve monitoruese. Kuadri ligjor për mbrojtjen e të drejtave të njeriut është përmirësuar më tej specifikisht: të drejtat e grave, të drejtat e fëmijëve, barazia gjinore dhe lufta kundër dhunës në familje, të drejtat e pakicave kombëtare, ndihma ligjore, strehimi etj.

Sistemi i burgjeve

Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve (DPB), në përmbushje të misionit të saj për të garantuar sigurinë, të drejtat dhe trajtimin e personave të privuar nga liria, si dhe bazuar në reformën në sistemin e burgjeve, ka përqendruar punën në:

- Rritjen e sigurisë në burgje dhe zbatimin e akteve ligjore dhe nënligjore;
- Vëmendje e shtuar për respektimin e të drejtave të burgosurve;
- Zbatimi i masave për të përmirësuar shërbimin shëndetësor në burgje;
- Implementimi i investimeve për përmirësimin e infrastrukturës, objekteve dhe ndërtesave në burgje;
- Përmirësimi i procedurave të rekrutimit, trajtimit dhe trajnimit të stafit;

- Bashkëpunim ndërinstitucional me partnerë ndërkombëtarë për forcimin e sigurisë publike, shkëmbimin e informacionit dhe zbatimin e programeve rehabilituese dhe trajnuese.

Mbrojtja e të Dhënave Personale

Kuadri ligjor shqiptar për mbrojtjen e të dhënave personale përbëhet nga ligji nr. 9887, datë 10.3.2008 "Për mbrojtjen e të dhënave personale", të ndryshuar dhe aktet nënligjore të tij, i përafruar në mënyrë të plotë me Direktivën 95/46/EC të Bashkimit Evropian.

Ligji ende nuk është i përafruar me Rregulloren e Përgjithshme të Mbrojtjes së të Dhënave Personale të Bashkimit Evropian 2016/679 (GDPR) dhe Direktivën e Policisë 2016/680, i cili aktualisht është një nga prioritetet e Qeverisë Shqiptare si një nga detyrimet e parashikuara dhe në Progres Raportin e Bashkimit Evropian për Shqipërinë për vitin 2019.

Në këtë kontekst, për vetë rëndësinë që mbart Reforma e BE-së për mbrojtjen e të dhënave personale, Zyra e Komisionerit ka iniciuar punën për hartimin e ndryshimeve ligjore. Zyra e Komisonerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale është përfituese e një projekti binjakëzimi, financuar nga programi i BE-së IPA 2017, sipas aktivitetit "Ndërtimi i institucioneve për harmonizimin me acquis të BE për të përmbushur kriteret ekonomike lidhur me mbrojtjen e të dhënave".

Ky projekt ka si qëllim të asistojë Zyrën e Komisionerit në përafrimin e legjislacionit kombëtar në fuqi, me acquis të BE në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale, si dhe të mbështesë në zhvillimin e mëtejshëm të kapaciteteve administrative të institucioneve shqiptare për të zbatuar këto acquis.

Liria e Shprehjes

Duke pasur në konsideratë pozitën e gazetarëve dhe medias në tërësi, sikurse dhe rolin e tyre në kuadër të lirisë së shprehjes dhe dhënies së informacionit në interes të publikut, në raport me influencën e portaleve online gjatë viteve të fundit në vendin tonë, Ministria e Drejtësisë në bashkëpunim me Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë, ka ndërmarrë nismën ligjore me qëllim amendimin e ligjeve aktualisht në fuqi, në fushën e komunikimeve elektronike dhe mediave audiovizive në Republikën e Shqipërisë.

Të Drejtat e Pronës

Një nga zhvillimet më të rëndësishme, pjesë e Reformës së Sistemit të Menaxhimit të Integruar të Tokës është miratimi nga Parlamenti më, datë 20.12.2018 i ligjit nr. 111/2018 " Për Kadastrën".

Ligji hyri në fuqi më 21 mars 2019. Kjo Agjenci shkrihet me këto institucione: Agjencia për Inventarizimin dhe Transferimin e Pronave Publike, Agjencinë e Legalizimit, Planifikimin Urban dhe Integrimin e Zonave / Ndërtimeve Informale dhe Zyra për Regjistrimin e Pasurive të Paluajtshme. Agjencia Shtetërore e Kadastrës është një person juridik publik i varur nga Zyra e Kryeministrit.

Qëllimi i ligjit të miratuar është si më poshtë:

- Përmirësimi i kuadrit ligjor për regjistrimin e pasurive të paluajtshme, duke ofruar norma të reja ligjore për mënyrën e administrimit të regjistrit publik të këtyre pasurive, duke pasqyruar të drejtat dhe detyrimet që janë të ngarkuara me pasuri të paluajtshme, si dhe përmirësimin dhe azhurnimin e të dhënave të regjistruara për të korrigjuar pasaktësitë e gabimeve materiale të trashëguara gjatë tri dekadave të kaluara;
- Të garantojë një regjistër të saktë dhe të besueshëm të pasurive të paluajtshme, si dhe të rrisë efikasitetin në kryerjen e proceseve që lidhen me pronën e paluajtshme si rezultat i koordinimit të tyre nga një organ i vetëm shtetëror.

Gjithashtu është në proces dhe projektligji "Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë". Ky projektligj përcakton procedurat dhe organin shtetëror përgjegjës për legalizimin e titujve të pronësisë në tokën bujqësore, inventarizimin, transferimin, trajtimin dhe regjistrimin përfundimtar të titujve të pronësisë, për pronën e paluajtshme shtetërore dhe private në Republikën e Shqipërisë. Agjencia e Trajtimit të Pronave si institucion në varësi të Ministrisë së Drejtësisë ushtron aktivitetin në zbatim të ligjit 133/2015

"Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave" dhe legjislacionit në fuqi.

Agjencia e Trajtimit të Pronave ka dhënë kontributin për realizimin e objektivave të përcaktuar në ligj:

- Përfundimin e procesit të njohjes së pronësisë dhe kthimit apo kompensimit sipas rastit;
- Përfundimin e procesit të kompensimit përmes ekzekutimit të të gjitha vendimeve për kompensim të miratuara në këto 23 vjet proces;
- Përfundimi i këtij procesi brenda 10 viteve të ardhshëm.

Të Drejtat e Fëmijëve

Kuadri ligjor shqiptar për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve përbëhet nga dispozita kushtetuese, ratifikimi i instrumenteve ndërkombëtare, ligji vendas, aktet nënligjore dhe procedurat administrative. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë sanksionon të drejtat e fëmijëve në nenin 54 të saj dhe parashikon, ndër të tjera, parimin që çdo fëmijë ka të drejtë të mbrohet nga dhuna, keqtrajtimi dhe shfrytëzimi që mund të dëmtojë shëndetin, moralin ose rrezikimin e jetës dhe zhvillimin normal të tyre. Përveç dispozitave kushtetuese, Shqipëria ka ratifikuar gjithashtu konventat ndërkombëtare për të drejtat e fëmijëve.

Strategjia e Drejtësisë për të Miturit është miratuar nga Këshilli i Ministrave me vendimin nr. 541, datë 19.9.2018 "Për Miratimin e Strategjisë së Drejtësisë për të Mitur dhe të planit të veprimit 2018-2020. Qëllimi i Strategjisë së Drejtësisë për të Miturit 2018–2021 është promovimi dhe mbrojtja më efektive e të drejtave dhe nevojave në proceset gjyqësore dhe alternativat ndaj këtyre procedurave, për të miturit në konflikt me ligjin, viktima, dëshmitar të veprave penale, të miturit nën moshë për t'u ndjekur penalisht dhe të miturit pjesëmarrës në proceset gjyqësore, kryesisht atyre penale, nëpërmjet implementimit të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare të të drejtave të fëmijëve.

Mbrojtja e pakicave kombëtare

Ndërsa marrëdhëniet ndëretnike vazhdojnë të jenë të mira, Shqipëria përmirësoi kuadrin ligjor dhe politikat për mbrojtjen e pakicave kombëtare, duke miratuar në datën 13 tetor 2017, ligji 96/2017 "Për mbrojtjen e pakicave kombëtare", i cili hyri në fuqi në nëntor 2017 Ky ligj është përgatitur në konsultim të ngushtë me shoqatat e pakicave kombëtare dhe aktorët përkatës, përmes seancave dëgjimore publike, bazuar në ekspertizën evropiane, përfshirë nga Këshilli i Evropës, standarde evropiane dhe kushte dhe nevoja specifike të Shqipërisë. Ligji "Për mbrojtjen e pakicave kombëtare" ka për qëllim të sigurojë ushtrimin e të drejtave specifike njerëzore të personave që i përkasin një pakice kombëtare, të cilat janë të domosdoshme për të mbrojtur identitetin e veçantë të pakicave kombëtare, si një përbërës thelbësor i një shoqërie të integruar dhe që garanton mos diskriminimin dhe barazinë e plotë para ligjit, dhe njohje zyrtare dhe ligjore e të gjitha grupeve ekzistuese të pakicave në Shqipëri. Pakicat kombëtare të njohura me këtë ligj janë pakicat greke, maqedonase, arumune, rome, egjiptiane, malazeze, boshnjake, serbe dhe bullgare. Pas miratimit të ligjit për pakicat kombëtare, aktet nënligjore në zbatim të këtij ligji do të sigurojnë zbatimin e të drejtave të pakicave kombëtare në praktikë.

Të drejtat procedurale

Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas (DNJF) ka si mision mbrojtjen e integritetit të sistemit të aksesit të ndihmës juridike falas në Shqipëri, si një nga shtyllat kryesore në mbrojtjen e të drejtave të njeriut, si dhe forcimin e shtetit ligjor duke u siguruar që është në përputhje me legjislacionin e zbatueshëm në fuqi. DNJF-ja është një institucion i cili u krijua me ligjin e ri nr. 111, datë 1.6.2017 "Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti". Ky ligj përcakton format, kushtet, procedurën dhe rregullat për organizimin dhe administrimin e ndihmës juridike të garantuar nga shteti, me qëllim mbrojtjen e të drejtave themelore të individit dhe të interesave të ligjshëm të tij.

Me urdhër të Kryeministrit nr. 59, datë 25.3.2019 "Për miratimin e strukturës dhe të organikës së Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas" është miratuar struktura dhe organika e Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas.

4.23.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Reforma në Drejtësi

Reforma që po zbatohet në sistemin e drejtësisë ka si qëllim harmonizimin e sistemit gjyqësor shqiptar me standardet e BE-së në lidhje me pavarësinë dhe paanshmërinë, llogaridhënien, cilësinë e drejtësisë dhe efikasitetin.

Institucionet e reja të gjyqësorit shqiptar të cilat janë krijuar dhe funksionojnë plotësisht janë si më poshtë:

- Këshilli i Lartë Gjyqësor (KLGJ);
- Këshilli i Lartë i Prokurorisë (KLP);
- Këshilli i Emërimeve në Drejtësi (KED);
- Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar[37] (SPAK);

Institucionet e reja të reformës të cilat pritet të ngrihen paraqiten si më poshtë:

- Inspektorati i Lartë i Drejtësisë (ILD;
- Njësia Speciale e Hetimeve / Byroja Kombëtare e Hetimeve[38];
- Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar[39];
- Këshillat Gjyqësorë[40].

Këshilli i Lartë Gjyqësor (KLGJ)

Këshilli, në zbatim të detyrimeve ligjore dhe të prioriteteve të punës ka punuar me intensitet maksimal në drejtim të:

Plotësimit të kuadrit nënligjor, në të cilin Këshilli, në zbatim të detyrimeve ligjore dhe të prioriteteve të punës, në kushtet e domosdoshmërisë për plotësimin e kuadrit nënligjor, ka punuar me intensitet maksimal në drejtim të hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore: Në më pak se një vit, deri më, datë 29/10/2019, Këshilli ka organizuar 42 mbledhje plenare dhe ka marrë 245 vendime.

Në përmbushje të verifikimit të kritereve ligjore për kancelarët në detyrë, KLGJ ka filluar procesin e verifikimit paraprak të të gjithë kancelarëve në detyrë, 37 kancelarë (8 kancelarë nga gjykatat e apeleve, 23 kancelarë nga gjykatat e rretheve gjyqësore, 6 kancelarë nga gjykatat e shkallëve të para administrative). Ndërkohë që KLGJ në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës dhe mbështetjen e Projektit "Drejtësi për të Gjithë" (USAID) në muajt qershor – korrik 2019 organizoi një program trajnimi për të gjithë kancelarët e gjykatave mbi standardet ndërkombëtare dhe praktikat më të mira të administrimit gjyqësor. Transferimi i dosjeve të kancelarëve në detyrë nga Ministria e Drejtësisë është realizuar. Aktualisht këto dosje janë të depozituara pranë KLGJ-së dhe do të shqyrtohen pas miratimit të projekt-aktit mbi verifikimin e kushteve dhe kritereve ligjore të pozicionit, pasurisë dhe figurës së kancelarëve në detyrë.

Rregullat dhe aktivitetet në lidhje me magjistratët si përgjigje ndaj mungesës së gjyqtarëve, në numrin e çështjeve të mbartura dhe procedimeve të zakonshme të gjykatave në nevojë: Komisioni i Zhvillimit të Karrierës ka përfunduar rregullat e funksionimit (Vendimi nr. 22 dhe 23, datë 7.2.2019) ndërsa aktivitetet (delegimet/transferimet) janë një proces dinamik dhe i vazhdueshëm si:

- Rregullat për kriteret dhe procedurën për përzgjedhjen e magjistratëve dhe periudha e shërbimit sipas skemës së lëvizshmërisë kanë përfunduar me vendim nr. 22 dhe 23, datë 7.2.2019;
- Rregullat për njoftimet dhe metodat për plotësimin e vendeve vakante të përkohshme (të krijuara nga komandimet, transferimet, promovimet, etj.) kanë përfunduar me VendimNr. 22 dhe 23, datë 7.2.2019;
- Nisja dhe organizimi i skemës së transferimit paralel për magjistratët ka përfunduar me vendimin nr. 22;

[37] Kushtetuta e Shqipërisë dhe ligji nr. 95/2016.
[38] Kushtetuta e Shqipërisë dhe ligji nr. 95/2016.
[39] Ligji nr. 95/2016.
[40] Ligji nr. 98/2016.

- Rregullat për kriteret dhe procedurën për promovimin e magjistratëve në nivele më të larta (Gjykatat e Apelit, Gjykata e Lartë, Gjykata Kushtetuese, Inspektorati i Lartë i Drejtësisë, Gjykatat e Juridiksionit të Posaçëm) kanë përfunduar me vendim Nr.75, datë 23.5.2019 për procedurën e verifikimit të kushteve dhe kritereve ligjore për rekrutimin e kandidatëve për gjyqtarë, për zhvillimin e karrierës së gjyqtarëve dhe për emërimin e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë;

- Caktimin e përkohshëm të gjyqtarëve pranë Gjykatave së Posaçme për Gjykimin e Veprave Penale të Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, kur ligji parashikonte një afat dyjavor nga krijimi i KLGJ-së;

- Transferimi i kompetencës së Gjykatës së Krimeve të Rënda të Shkallës së Parë dhe Gjykatës së Krimeve të Rënda të Apelit;

- Nisja e procedurës për emërimin e përkohshëm të gjyqtarëve në Gjykatën AntiKorrupsion dhe Krimit të Organizuar.

- Dërgimi i formularëve të deklarimit për t'u plotësuar nga gjyqtarët në detyrë, ku jepet autorizimi për zbardhjen e llogarive financiare dhe telekomunikimeve personale (shkalla e parë dhe e dytë) ka përfunduar në janar 2019.

- Mbledhja e deklaratave ka përfunduar në shkurt 2019 ndërsa realizimi i verifikimeve për emërimin e gjyqtarëve në gjykatat e zakonshme, ose promovimi i gjyqtarëve në gjykatat e specializuara është në proces nga komisioni i Zhvillimit të Karrierës.

Procesi i emërimit dhe caktimi në detyrë i magjistratëve të cilët kanë përfunduar Shkollën e Magjistraturës (SHM) në vitin 2018 dhe pranimet e reja në SHM është si më poshtë;

- Vlerësimi dhe përcaktimi i vendeve të lira për t'u plotësuar menjëherë nga magjistratët e diplomuar ka përfunduar nga komisioni i Zhvillimit të Karrierës;

- Kontrolli i pasurisë dhe i së shkuarës së kandidatëve magjistratë është përfunduar nga komisioni i Zhvillimit të Karrierës në korrik të 2019 dhe miratuar nga KLGJ me vendimet 117-125, datë 15.7.19;

- Emërimi i kandidatëve magjistratë të diplomuar në Shkollën e Magjistraturës në vitin 2018 si gjyqtarë ka përfunduar me vendimet nr. 127-136, datë 19.7.2019 ndërsa caktimi i magjistratëve në detyrë ka përfunduar me vendimet nr. 145-154, datë 30/07/2019.

Përcaktimi dhe publikimi i numrit të kandidatëve magjistratë për t'u pranuar në trajnimin fillestar për vitin e ardhshëm akademik ka përfunduar me vendimin nr. 17, datë 29.1.19 dhe po ashtu KLGJ është shprehur me komentet, të cilat i jepen SHM, pas vlerësimit paraprak të aplikimeve nga SHM për t'u pranuar në trajnimin fillestar me relacionin e datës 28 Mars 2019 "komentet dhe kundërshtimet e raportit të shkollës së magjistraturës me rezultatet e vlerësimit paraprak të kandidatëve që kanë aplikuar për pranimin në formimin fillestar, për vitin akademik 2019–2020, profili gjyqtar". Me vendimet 183–202, datë 2.10.2019, KLGJ-ja ka miratuar përmbushjen e kritereve ligjore dhe profesionale të pranimit në shkollën e magjistraturës për 20 kandidatë, për vitin akademik 2019–2020.

Rekrutimi dhe emërimi i gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, në lidhje me rregullat për kriteret dhe procedurën për promovimin e magjistratëve në Gjykatën e Lartë ka përfunduar (vendimi nr. 75, datë 23.5.2019). Miratimi i rregullave për kriteret dhe procedurën për emërimin e jo gjyqtarëve në Gjykatën e Lartë ka përfunduar me vendimin nr. 102, datë 5.7.2019. Shpallja e procedurës së emërimit në Gjykatën e Lartë, nga radhët e juristëve të spikatur është publikuar më, datë 10.7.2019 (Vendimi nr. 108, datë 9.7.2019.) dhe me vendimin nr. 179, datë 11/09/2019. Si përfundim, KLGj tashmë ka hapur thirrjen për kuotën e 1/5 ose 4 vendeve në Gjykatën e Lartë dhe aktualisht po shqyrton aplikimet, si dhe po përfundon procedurat e nevojshme për verifikimin e integritetit të kandidatëve, aftësive profesionale dhe pasurisë. Së shpejti pritet që të paktën 4 gjyqtarë të ardhur nga juristë të shquar (jogjyqtarë) të emërohen dhe të formojnë një trup gjykues funksional në Gjykatën e Lartë.

Mbështetja e Komisionit të Pavarur të Kualifikimit (KPK) nëpërmjet hartimit të raporteve të hollësishme dhe të arsyetuara për analizën e aftësive profesionale të subjekteve të rivlerësimit,në

të cilën KLGJ vazhdon të jetë e angazhuar intensivisht në mbështetjen e procesit të vetting-ut, ndër të tjera edhe me hartimin e raporteve të hollësishme dhe të arsyetuara për analizën e aftësive profesionale të subjekteve të rivlerësimit. Deri më, datë 24 tetor 2019, janë përgatitur dhe dorëzuar pranë KPK-së dhe Operacionit Ndërkombëtar të Monitorimit (ONM) 202 raporte vlerësimi.

Planifikimi Strategjik dhe Plani i Veprimit i KLGJ është miratuar me vendimin nr. 126, datë 19.7.2019. Ky plan strategjik përcakton prioritet e punës së KLGJ-së, masat dhe aktivitetet e detajuara, resurset e nevojshme, dhe indikatorët e performancës.

Përcaktimi i juridiksionit territorial dhe përmasave të gjykatave është në proces. Grupi i ndërinstitucional i punës (i përbërë nga përfaqësues nga gjykatat e vendit, KLGJ, Ministria e Drejtësisë dhe partnerë ndërkombëtarë si Këshilli i Evropës, EURALIUS dhe Projekti "Drejtësi për të Gjithë"- JUST/USAID), bazuar në metodologji dhe standarde ndërkombëtare, pas një analize paraprake, ka në përfundim tri draftopsionet e para të hartës së re gjyqësore.

Krijimi dhe administrimi i dosjeve personale dhe i regjistrit të magjistratëve në bashkëpunim me JFA dhe Euralius përfundoi me vendimin nr. 114, datë 9.7.2019 "Mbi krijimin dhe administrimin pranë Këshillit të Lartë Gjyqësor të dosjes personale dhe regjistrit të gjyqtarëve". Ky sistem është funksional.

Këshilli i Lartë i Prokurorisë (KLP)

Që pas krijimit dhe fillimit të funksionimit KLP, në zbatim të përgjegjësive të tij institucionale janë hartuar aktet si më poshtë vijon:

- Rregullore "Mbi kriteret dhe procedurën për ngritjen në detyrë të prokurorëve pranë Prokurorisë së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar";
- Rregullore "Mbi kriteret dhe procedurën për përzgjedhjen e kandidatëve për Prokuror të Përgjithshëm të Republikës së Shqipërisë";
- Metodologjia e punës së Komisionit të Posaçëm për Vlerësimin e Kandidatëve për Prokurorinë e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar;
- Rregullore "Për veprimtaritë jashtë funksionit të prokurorëve";
- Rregullore "Për caktimin e përkohshëm të prokurorëve";
- Rregullore "Për pagesat e prokurorëve për punën e kryer jashtë orarit zyrtar";
- Rregullore "Për procedurën e verifikimit të kushteve dhe kritereve ligjore për rekrutimin, emërimin si magjistrat dhe caktimin në pozicion të kandidatëve për prokurorë, si dhe zhvillimin e karrierës së prokurorëve";
- Rregullore "Për vlerësimin etik dhe profesional të subjekteve në procesin e rivlerësimit".

Këshilli i Emërimeve në Drejtësi

Për periudhën janar–korrik 2019, nga ana e Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (i përkohshëm 2019), janë zhvilluar në total 25 mbledhje. Deri në muajin korrik 2019, Këshilli i Emërimeve në Drejtësi ka miratuar dhe publikuar në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë aktet si më poshtë vijon:

- Vendimi nr. 1, datë 8.2.2019 "Rregullore e Brendshme për Funksionimin e KED";
- Vendimi nr. 2, datë 15.2.2019 "Për Procedurën e Shortit të Caktimit të Relatorëve për Pozicionet Vakante në çdo Institucion";
- Vendimi nr. 4, datë 11.3.2019 "Për Procedurën e Verifikimit të Kandidatëve për Pozicionet Vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë";
- Vendimi nr. 5, datë 2.4.2019 "Për Kriteret dhe Procedurën e Vlerësimit, Pikëzimit dhe Renditjes së Kandidatëve për Pozicionet Vakante në Gjykatën Kushtetuese dhe të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë";
- Vendimi nr. 51, datë 21.6.2019 "Metodologjia për Vlerësimin dhe Caktimin e Pikëve për Renditjen e Kandidatëve për Gjyqtar në Gjykatën Kushtetuese";
- Vendimi nr. 52, datë 21.6.2019 "Metodologjia për Vlerësimin dhe Caktimin e Pikëve për Renditjen e Kandidatëve për Inspektor i Lartë i Drejtësisë".

Për sa u përket procedurave të verifikimit, më, datë 1.3.2019, nga ana e Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (i përkohshëm 2019) është vendosur "Shpallja për hapjen e Procedurës

së Aplikimit në Pozicionin Vakant për Inspektor i Lartë i Drejtësisë". Nga kjo shpallje kanë shprehur interes 12 kandidatë.

Në, datë 5.4.2019, nga ana e Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (i përkohshëm 2019) është hedhur shorti për caktimin e relatorëve për të gjithë kandidatët të cilët kishin aplikuar për pozicionet vakante për Gjykatë Kushtetuese, në total mbi 40 kandidatë.

Këshilli i Emërimeve në Drejtësi (i përkohshëm 2019), në përfundim të verifikimeve, duke përjashtuar kandidatët që kanë paraqitur dorëheqje, ka lejuar për të vijuar me procedurën e vlerësimit dhe pikëzimit vetëm 6 kandidatë për në Gjykatën Kushtetuese dhe 4 kandidatë për pozicionin e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë.

Në vijim, Këshilli i Emërimeve në Drejtësi ka njoftuar organet e emërtesës, përkatësisht Kuvendin e Republikës dhe Presidentin e Republikës, për dy pozicionet e tyre vakante që kanë mbetur me pak se tre kandidatë.

Të dy organet e emërtesës kanë bërë shpalljet për aplikimin e personave të interesuar për vendet vakante për gjyqtar të Gjykatës Kushtetuese dhe rezulton se:

- Kuvendi i Republikës ka përfunduar shpalljen dhe ka paraqitur pranë KED-it, listën me 6 kandidatë, të cilët kanë aplikuar për këtë vend vakant;
- KED-i ka vijuar procesin me hedhjen e shortit të relatorit dhe të këshilltarëve për këtë vend vakant;
- Ka vijuar procedurën e verifikimit të kandidatëve dhe është në fazën ku janë njoftuar kandidatët për marrjen në dorëzim të dokumentacionit përkatës dhe i kanë dorëzuar ato të plotësuara pranë KED-it;
- Kandidatët kanë kryer procedurën k për dorëzimin e formularit të deklarimit të pasurisë pranë ILDKPKI-së, e cila kryet pranë këtij institucioni;
- KED-i është në fazën e përgatitjes së shkresave për marrje informacioni nga të gjithë institucionet publike dhe private me qëllim verifikimin e kandidatëve sipas ligjit.

2- Presidenti i Republikës, për pozicionin vakant, është në fazën e shpalljes së thirrjes për aplikimin e personave të interesuar.

Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, në datën 9.9.2019, për shkak të numrit të pamjaftueshëm të kandidatëve në garë, shpalli thirrjen për paraqitjen e kandidaturave për plotësimin e vendit vakant të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë. Në mbarim të afatit të shpalljes, rezultoi se janë paraqitur edhe 4 kandidatë të rinj që shprehin interesin për këtë vend vakant.

- KED-i ka vijuar procedurën e verifikimit të kandidatëve dhe është në fazën ku janë njoftuar kandidatët për marrjen në dorëzim të dokumentacionit përkatëse dhe i kanë dorëzuar ato të plotësuara pranë KED-it;
- Gjithashtu vlen të theksohet se kandidatët janë akoma në afat për dorëzimin e formularit të deklarimit të pasurisë pranë ILDKPKI-së, e cila është një procedurë që kryhet pranë këtij institucioni;
- KED është në fazën e përgatitjes së shkresave për marrje informacioni nga të gjithë institucionet publike dhe private me qëllim verifikimin e kandidatëve sipas ligjit.

Procesi i vlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve

Në zbatim të ligjit 84/2016 "Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve", është duke vijuar procesi i vlerësimit kalimtar nga institucionet e rivlerësimit:

- Komisioni i Pavarur i Kualifikimit;
- Kolegji i Posaçëm i Apelimit;
- Institucioni i Komisionerëve Publikë.

Komisioni i Pavarur i Kualifikimit

Siç është raportuar deri më 30 nëntor 2019, Komisioni i Pavarur i Kualifikimit, ka marrë në total 211 vendime, nga të cilat:

- 88 vendime për konfirmimin në detyrë të 36 gjyqtarëve, 43 prokurorëve dhe 9 ndihmësve ligjorë;

- 80 vendime për shkarkimin nga detyra të 48 gjyqtarëve, 30 prokurorëve dhe 2 ndihmësve ligjorë;

- 18 vendime për ndërprerjen e procesit të 12 gjyqtarëve, 5 prokurorëve dhe 1 ndihmësi ligjor pranë Gjykatës Kushtetuese; (neni G i Aneksit të Kushtetutës);

- 8 vendime për pushimin e procesit të 3 gjyqtarëve, 1 prokurori dhe 4 ndihmësve ligjorë pranë Gjykatës së Lartë (neni 56 i ligjit 84/2016);

- 16 vendime për përfundimin e procesit të 10 gjyqtarëve, 5 prokurorëve dhe 1 (Kryeinspektores së Inspektoratit të Lartë të Drejtësisë) (neni 95 i Kodit të Procedurës Administrative dhe neni 64 i ligjit 96/2016);

- 1 vendim për pezullimin nga detyra të një prokurori.

Kolegji i Posaçëm i Apelimit

Deri më 30 nëntor 2019, në Kolegjin e Posaçëm të Apelimit janë regjistruar 100 çështje të juridiksionit të rivlerësimit, prej të cilave ka shpallur 45 vendime. Nga 45 çështjet të cilat kanë përfunduar, Kolegji i Posaçëm i Apelimit ka vendosur:

- Lënien në fuqi të vendimit të Komisionit të Pavarur të Kualifikimit – në 30 vendime;

- Pushimin e shqyrtimit të çështjes për shkak të tërheqjes së ankimit nga ankuesi – në 2 vendim;

- Ndryshimin e vendimeve të KPK- në 13 vendime.

Gjatë periudhës janar 2018 – 30.11.2019 janë regjistruar gjithsej 447 denoncime. Denoncuesit kanë marrë përgjigje zyrtare lidhur me ankimet e përcjella pranë Kolegjit dhe janë njoftuar kur një kopje e ankesës së tyre u është përcjellë edhe institucioneve të tjera të rivlerësimit.

Institucioni i Komisionerëve Publikë

Institucioni i Komisionerëve Publikë, për periudhën shkurt 2018 – 4 dhjetor 2019, është njoftuar nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimit (KPK) për 195 vendime. Ndër të cilat 28 prej tyre janë ankimuar dhe për 166 vendime është vendosur mosankim dhe në proces shqyrtimi është 1 ankim.

Në referencë të ligjit nr. 84/2016 "Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë", në regjistrin e denoncimeve të publikut, për periudhën shkurt 2018 – 4 dhjetor 2019, janë regjistruar 408 denoncime.

Kuadri strategjik

Plani i Veprimit 2019- 2021, në zbatim të Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë (SND), konsiston në:

- 8 objektiva strategjikë;

- 11 indikatorë nga Pasaporta e Indikatorëve;

- 7 indikatorë transhi të Bashkimit Evropian;

- 65 masa.

Me qëllim monitorimin lidhur me arritjet, progresin apo/dhe sfidat drejt përmbushjes së objektivave të strategjisë, nëpërmjet raportimit të pikave të kontaktit çdo tre muaj është siguruar informacioni nga çdo institucion përgjegjës lidhur me zbatimin e SND-së.

Nga Raporti i fundit i monitorimit, i cili i përket periudhës janar–qershor 2019 rezulton se nga 65 masa të parashikuara në Planin e Veprimit 2019–2021, në zbatim të Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë janë realizuar 12 prej tyre, 35 janë ende në proces zbatimi, 11 masa janë të parealizuara, si dhe 7 masa të paraportuara nga institucionet përgjegjëse. Përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit 2019–2021 është në nivelin 18% për masat të cilat janë të realizuara, 54% për masat në proces, 17% për masat të cilat do të zbatohen në vijim nga institucionet përgjegjëse, si dhe 11% masat të paraportuara.

Më, datë 27.9.2019 , Mekanizmi Institucional për Monitorimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë miratoi Raportin Gjashtëmujor të Monitorimit për periudhën janar–qershor 2019. Aktualisht, Ministria e Drejtësisë ka filluar me përgatitjen e Raportit të Monitorimit për periudhën janar–shtator 2019.

Lufta kundër korrupsionit

Një ndër arritjet kryesore të Shqipërisë në luftën kundër korrupsionit është fillimi i reformës së drejtësisë që pritet të sjellë përmirësime thelbësore në vend. Si hap i parë, reforma po lufton korrupsionin brenda gjyqësorit me procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Ky proces do të sigurojë që sistemi gjyqësor shqiptar të funksionojë në mënyrë të pavarur nga zyrtarët e korruptuar dhe do të jetë një instrument në parandalimin dhe ndëshkimin e korrupsionit të nëpunësve të administratës publike dhe zyrtarëve të lartë politikë. Përveç kësaj, mekanizmat e reja të cilat pritet të krijohen si Struktura e Specializuar kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Zyrës Kombëtare të Hetimeve dhe Gjykatës kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, do luftojnë korrupsionin në kuadër të reformës së drejtësisë. Këto institucione janë të përkushtuara në luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit, si dhe kanë kompetenca të mirë vendosura, ku kompetencat e tyre ekskluzive do të sjellin specializimin e lartë të zyrtarëve të tyre duke rezultuar në një luftë më efektive kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

Qeveria shqiptare ka ndërmarrë disa masa konkrete politike të cilat janë dëshmi e vullnetit politik për të luftuar korrupsionin në vend. Në mars të vitit 2015, Shqipëria miratoi dokumentet strategjike më të rëndësishme kundër korrupsionit si Strategjia Ndërsektoriale kundër Korrupsionit 2015-2020 dhe Plani i Veprimit i Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit 2015 - 2017, miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 247, datë 20.3.2015. Këto akte bazohen në një analizë të plotë të dokumenteve të mëparshme të politikave dhe pasqyrojnë rekomandimet e Raporteve të Progresit të BE-së dhe udhëzimet mbi 5 prioritetet për integrimin në BE. Strategjia është plotësisht në përputhje me objektivat e Qeverisë Shqiptare për arritjen e standardeve të BE-së në luftën kundër korrupsionit

Strategjia gjithëpërfshirëse kundër korrupsionit 2015-2020 përmban një akses të trefishtë për të luftuar korrupsionin si parandalimin, eliminimin dhe edukimin (rritjen e ndërgjegjësimit). Strategjia Ndërsektoriale kundër Korrupsionit duke qenë një strategji ndërsektoriale është bazuar në parimin e koordinimit midis institucioneve me qëllim arritjen e objektivave që përfshihen në Strategjinë Kombëtare Zhvillimit dhe Integrimit duke zbatuar një qasje sistematike dhe të integruar.

Me vendimin nr. 241, datë 20.4.2018 të Këshillit të Ministrave është miratuar Plani i Veprimit 2018 – 2020 në zbatim të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit (SNKK) 2015-2020, Pasaporta e Indikatorëve, krijimi, funksionimi dhe detyrat e Komitetit Koordinator për zbatimin e SNKK-së dhe Task-Forca Ndërinstitucionale Antikorrupsion. Në raportin e monitorimit të zbatimit të masave të parashikuara në Planin e Veprimit për Strategjinë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit për periudhën janar–shtator 2019, rezulton se përqindja ndaj totalit të progresit të zbatimit të Planit të Veprimit për të gjitha aktivitetet e parashikuara për të treja qasjet (97 masa/aktivitete), janë të realizuara 36%, në proces 18.5%, jashtë periudhës së raportimit 39.5%, si dhe të parealizuara nga institucionet 6%.

Gjatë periudhës maj 2018 – gusht 2019, Task-Forca Ndërinstitucionale Antikorrupsion, përgjegjëse për inspektimet ndërinstitucionale, sipas Planit të Veprimit të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit, ka rekomanduar:

a) Përmirësim Ligjor (miratimi i akteve nënligjore) - 4 akte;

b) Masa administrative për të përmirësuar aktivitetin - 465;

c) Masa Disiplinore - 648;

- Largim nga shërbimi civil - 118;

d) Kallëzime penale të paraqitura në prokurori -36.

Në zbatim të ligjit nr. 12/2018 "Për vlerësimin kalimtar dhe periodik të punonjësve të policisë së shtetit, gardës së republikës dhe shërbimit për çështjet e brendshme dhe ankesave në Ministrinë e Brendshme", i ndryshuar është ngritur dhe ka filluar së funksionuari Komisoni i Jashtëm i Vlerësimit.

Ky komision vlerëson punonjësit në pozicionet ose me gradat e mëposhtme:

- Drejtor dhe zëvendësdrejtor i përgjithshëm, drejtor departamenti, drejtor i Drejtorisë Qendrore, drejtor e zëvendësdrejtor vendor dhe shef komisariati, në Policinë e Shtetit;

- Komandant e zëvendëskomandant, si dhe çdo oficer me gradë major, nënkolonel dhe kolonel në Gardën e Republikës;

- Drejtor dhe zëvendësdrejtor i përgjithshëm, si dhe drejtor e shef sektori në Shërbimin për Çështjet e Brendshme dhe Ankesat.

Qëllimi i këtij ligji është vlerësimi kalimtar dhe periodik i punonjësve të Policisë së Shtetit, Gardës së Republikës dhe Shërbimit të Çështjeve të Brendshme dhe Ankesave në Ministrinë e Brendshme, për të siguruar institucione të forta e të besueshme, me profesionistë me integritet.

Të drejtat themelore

Shqipëria ka ratifikuar të gjitha Konventat mbi të drejtat e njeriut në kuadrin e OKB-së, si dhe një sërë Konventash të Këshillit të Evropës. Traktatet dhe konventat ndërkombëtare, dhe rekomandimet e organeve monitoruese luajnë një rol të rëndësishëm në zbatimin e të drejtave të njeriut. Institucionet kombëtare zbatojnë Kushtetutën dhe kuadrin ligjor për të garantuar mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave themelore, si të drejtat politike, ekonomike, dhe sociale.

Sistemi i Burgjeve

Arritjet në sistemin e burgjeve:

Kritja e sigurisë në burgje dhe zbatimin e akteve ligjore dhe nënligjore

Në zbatim të ligjit nr. 108/2018 "Për një shtesë në ligjin nr. 8328, datë 16.4.1998", "Për të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve dhe të paraburgosurve", të ndryshuar, për krijimin e regjimit të posaçëm, me urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve (DPB) nr. 779 Prot, datë 24.1.2019, është aprovuar një plan masash që përcaktojnë detyrat dhe afatet për të gjithë sektorët e DPB-së.

Me urdhrin e Ministrit të Drejtësisë, burgu i Peqinit është kategorizuar si burg i sigurisë së lartë dhe në këtë institucion është krijuar një regjim i posaçëm. Gjithashtu, në burgun Jordan Misja është hapur një seksion i regjimit të posaçëm. Të burgosurit e dënuar për vepra penale përfshirë krimin e organizuar, krijimin e bandave të armatosura dhe terrorizmin janë subjekte që mund të trajtohen në regjim special.

Janë marrë masa specifike për të luftuar dhe parandaluar radikalizimin në burgje. Për të forcuar sigurinë në sistemin e burgjeve, është rikonstruktuar salla operative në DPB, e cila mundëson monitorimin e të gjitha burgjeve nga DPB.

Vëmendje e shtuar për respektimin e të drejtave të burgosurve

Një përmirësim i dukshëm i kushteve të trajtimit të personave me liri të kufizuar është evidente. Një nga problemet kryesore të sistemit të burgjeve, siç është mbipopullimi është eliminuar plotësisht dhe aktualisht kushtet janë nën popullim për burgjet , në -697 vende, ose -11%.

Ulja e mbipopullimit në nivelin e përgjithshëm ka ndikuar pozitivisht në trajtimin e personave të privuar nga liria, përmirësimin e regjimit të burgjeve dhe kushtet në të cilat trajtohen, rritjen e orëve të ajrimit dhe cilësinë e përgjithshme të veprimtarisë ditore.

Nga vizita monitoruese e KPT[41]-së në dhjetor të vitit 2018, u raportua se nuk u mor asnjë pretendim për dhunë ose keqtrajtim në të gjitha institucionet e inspektuara. Gjithashtu, u bënë përpjekje nga stafi i burgut për menaxhimin e incidenteve dhe uljen e dhunës midis të burgosurve.

Ka përfunduar investimi me fonde të buxhetit të shtetit për rikonstruksionin e dy godinave dhe adaptimin në ambiente spitalore në Institucionit e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP) Lezhë.

Zbatimi i masave për të përmirësuar shërbimin shëndetësor në burgje

[41] Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës

Shërbimi shëndetësor në burgje mbetet një nga shërbimet më bazike. Janë marrë masa për të përmirësuar shërbimin shëndetësor në përputhje me shërbimet dhe standardet e strukturave të shëndetit publik. Ndër arritjet kryesore gjatë kësaj periudhe mund të renditen:

- Kontrolli bazë mjekësor (check up) për të gjithë të burgosurit e grupmoshës 35-70 vjeç, aktualisht kryhet në IEVP Ali Demi, Durrës, Elbasan dhe Tepelenë dhe ky proces është në vijim;
- Hapja e Sektorëve të Kujdesit Special në IEVP për personat me probleme të shëndetit mendor;
- Bashkëpunim me strukturat e shëndetit publik ose shoqata për kontrollimin vullnetar të personave me faktorë të lartë rreziku;
- Trajnim i stafit shëndetësor dhe psiko-social për menaxhimin dhe trajtimin e të burgosurve me sëmundje infektive dhe ish-përdoruesit e drogës;
- Prej muajit shkurt të vitit 2018, laboratori klinik biokimik në Spitalin e Burgjeve u vu në funksion të plotë;
- Hartimi i Udhëzuesit për "Masat e parandalimit të vetëvrasjeve në burgje dhe paraburgime" mars 2019.

Implementimi i investimeve për përmirësimin e infrastrukturës, objekteve dhe ndërtesave në burgje

Kushtet infrastrukturore janë përmirësuar në disa institucione penitenciare me fonde të buxhetit të shtetit, duke synuar përmirësimin e trajtimit të personave me liri të kufizuar dhe përafrimin me standardet e vendeve të Bashkimit Evropian.

Si më poshtë janë marrë masa në drejtim të rritjes së kapaciteteve të IEVP Jordan Misja në Tiranë, përmirësimit të infrastrukturës në Spitalin e Burgjeve, përmirësimit të përgjithshëm të infrastrukturës në IEVP Peqin, si dhe përmirësimin e sigurisë të lëvizjes dhe transferimin e të burgosurve. Gjithashtu, me rritjen graduale të zbatimit nga gjykatat të masave alternative për të mitur, numri i tyre në qendrat e paraburgimit dhe paraburgimit është zvogëluar ndjeshëm. Referuar të dhënave më të fundit, në sistemin e burgjeve ndodhen 27 të mitur, nga të cilët 2 të dënuar për vepra penale. Duke marrë parasysh numrin në zvogëlim të të miturve që trajtohen në sistemin e burgjeve, si dhe kushtet bashkëkohore të ofruara në Institutin e të Miturve në Kavajë, transferimi i të gjithë të miturve të mbajtur në seksione të paraburgimit për të mitur në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Lezhë, Korçë dhe Vlorë ka përfunduar në vitin 2018. Si pasojë, IEVP Kavajë do të shërbejë si institucioni i vetëm në vend për trajtimin e të miturve në konflikt me ligjin.

Përmirësimi i procedurave të rekrutimit, trajtimit dhe trajnimit të stafit

Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve ka krijuar procedura transparente dhe të hapura për të gjithë publikun që ka interes për të punuar brenda sistemit të burgjeve. Njoftimet për vendet e lira të punës bëhen publike në faqen zyrtare të DPB-së dhe mediumeve të tjera. Aplikantët i nënshtrohen testit të shkrimit, si dhe testit fizik. Gjatë kësaj periudhe janë rekrutuar 86 nëpunës civilë dhe 23 staf me uniformë.

Për të parandaluar transferimin e padrejtë të punonjësve të policisë së burgjeve, u miratua nga Ministri i Drejtësisë Udhëzimi nr. 41, datë 4.1.2019 "Për Rregullat e Brendshme për Transferimin e Punonjësve të Policisë së Burgjeve", në lidhje me kriteret e transferimit të një punonjësi, ku, në pikën 10 të urdhrit parashtrohet se punonjësi nuk mund të transferohet në një vend tjetër pune mbi 45 km nga vendi i vendbanimit. Deri në shtator të vitit 2019, janë bërë 78 transferime.

Për të rritur motivimin e stafit të burgjeve, me propozimin e Ministrit të Drejtësisë, është miratuar vendimi nr. 193, datë 5.4.2019, "Për një ndryshim në vendimin nr. 201, datë 15.3.2017, të Këshillit të Ministrave, "Për trajtimin me pagë të punonjësve të policisë së burgjeve". Si rezultat, pagat e punonjësve të policisë së burgjeve janë rritur me 7%.

Në fillim të vitit, u hartua Plani i Zhvillimit të Trajnimeve, programet u rishikuan dhe u bënë publike në faqen zyrtare të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, me qëllim të njohjes nga stafi dhe personat e interesuar.

Në periudhën janar-shtator 2019, janë trajnuar gjithsej 1907 punonjës të sistemit të burgjeve (punonjës të rinj policie, të nivelit të mesëm dhe menaxherial).

Bashkëpunim ndërinstitucional me partnerë ndërkombëtarë për forcimin e sigurisë publike, shkëmbimin e informacionit dhe zbatimin e programeve rehabilituese dhe trajnuese

DPB ka bashkëpunim të vazhdueshëm me Policinë e Shtetit. Një marrëveshje bashkëpunimi është lidhur ndërmjet dy palëve në lidhje me forcimin e sigurisë dhe informacionin dhe procedurat e shkëmbimit. Gjithashtu, bashkëpunimi është forcuar me Prokurorinë e Krimeve të Rënda, dhe agjencitë e tjera në lidhje me sigurinë dhe vlerësimin e të dënuarve që i nënshtrohen ligjit 108/2018, për regjimin e posaçëm në burgje.

Qendra Koordinuese për të luftuar ekstremizmin e dhunshëm dhe Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve janë në bashkëpunim të vazhdueshëm për zbatimin e planit të veprimit për parandalimin e radikalizmit në burgje, si dhe trajnimin e stafit. Gjithashtu, DPB është duke implementuar disa projekte me OSBE-në, në lidhje me Udhëzimet për Parandalimin e Ekstremizmit të Dhunshëm në Burgje.

Marrëveshjet me organizatat joqeveritare për zbatimin e programeve të rehabilitimit janë rishikuar dhe aprovuar. Gjatë vitit 2019 janë nënshkruar 14 marrëveshje bashkëpunimi.

Një projekt tjetër u zbatua në Sistemin e Burgjeve Shqiptare i mbështetur nga Ambasada Britanike në Tiranë në shtator 2018 dhe i implementuar nga AXIOM International Ltd. Qëllimi i përgjithshëm i këtij projekti ishte të mbështesë reformën e suksesshme të burgjeve në Shqipëri dhe të kontribuojë në përmirësimin e sigurisë së përgjithshme, menaxhimi i rrezikut dhe mbrojtja publike në përputhje me programin e reformës në drejtësi.

Mbrojtja e të Dhënave Personale

Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale miratoi Strategjinë[42] për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale për periudhën 2018-2020. Kjo strategji synon të harmonizojë mbrojtjen e të dhënave personale në Shqipëri me standardet e BE-së. Kjo strategji kryesisht përfshin të drejtën për informim dhe të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale. Vizioni i strategjisë është garantimi i zbatimit të legjislacionit për të drejtën e informimit dhe të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale. Në këto kushte, prioritet mbetet përmirësimi i llogaridhënies së autoriteteve publike dhe kontrolluesve publikë dhe privatë, si dhe përmirësimi i transparencës që garanton të drejtat dhe liritë themelore.

Kuadri ligjor shqiptar për mbrojtjen e të dhënave personale përbëhet nga ligji nr. 9887, datë 10.3.2008 "Për mbrojtjen e të dhënave personale", të ndryshuar dhe i përafruar në mënyrë të plotë me Direktivën 95/46/EC të Bashkimit Evropian, si dhe aktet nënligjore të tij. Ligji ende nuk është i përafruar me Rregulloren 2016/679 të Përgjithshme të Mbrojtjes së të Dhënave të BE-së (GDPR) dhe Direktivën 2016/680, i cili aktualisht është një nga prioritetet e Qeverisë Shqiptare si një nga detyrimet e parashikuara dhe në Progres Raportin për vitin 2017.

Zyra e Komisionerit për arritjen e objektivave ka propozuar që të miratohet gjatë vitit 2020, projektligji për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin "Për mbrojtjen e të dhënave personale", i ndryshuar, i cili do të përafrojë "Rregulloren e BE-së 679/2016 dhe Direktivën 680/2016".

Në vitin 2019, Kuvendi i Shqipërisë miratoi rezolutën "Për vlerësimin e veprimtarisë së Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjes së të Dhënave Personale për vitin 2018", i cili përmban gjetjet dhe rekomandimet për vitin 2018. Në përmbledhje u konstatua se gjatë vitit 2018 , veprimtaria e Zyrës së Komisionerit ka shënuar përmirësim të ndjeshëm në zbatimin e ligjit nr. 119/2014 "Për të drejtën e informimit" dhe ligjin nr. 9887/2008 "Për mbrojtjen e të dhënave personale". Numri i hetimeve administrative është rritur lidhur me procesin e mbledhjes dhe përpunimit të të dhënave personale të qytetarëve nga kompanitë e mëdha publike dhe private. Është monitoruar zbatimi i rekomandimeve të dhëna nga Komisioneri, si dhe janë ndërmarrë hetime administrative në kuadër të verifikimeve të zbatimit të tyre. Zyra e Komisionerit është angazhuar në bashkëpunimin ndërinstitucional dhe ka luajtur rol proaktiv në kuadër të implementimit të akteve kombëtare dhe ndërkombëtare në fushën e mbrojtjes së të dhënave.

[42] http://www.idp.al

Si një ndër rekomandimet e lëna në Progres Raportin e vitit 2019, por edhe për shkak të përmbushjes së detyrimit ndërkombëtar si një vend anëtar i Këshillit të Evropës, Zyra e Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale ka iniciuar procedurat duke përgatitur propozimet për ratifikimin e Protokollit që ndryshon Konventën për Mbrojtjen e Individëve në lidhje me përpunimin automatik të të dhënave personale (Konventën 108 +).

Liria e shprehjes

Parlamenti i Shqipërisë ka miratuar në seancën plenare të datës 1912.2019 amendimet e ligjit "Për median audiovizive" dhe ligjin "Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë". Amendimet janë në përputhje me standardet ndërkombëtare, rekomandimet e OSBE-së dhe parimet e Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore.

Të drejtat e fëmijës

Në 1 janar të vitit 2018 hyri në fuqi Kodi i Drejtësisë Penale për të Miturit. Ky kod përmban rregullime të posaçme lidhur me përgjegjësinë penale të të miturve, rregulla procedurale lidhur me hetimin, ndjekjen penale, procesin gjyqësor, ekzekutimin e vendimeve të dënimit penal, rehabilitimin ose të çdo mase tjetër që përfshin një të mitur në konflikt me ligjin, si dhe një të mitur viktimë dhe/ ose dëshmitar të veprës penale.

Qëllimi i Kodit është të garantojë një kuadër ligjor mbi drejtësinë penale për të mitur që është në përputhje me Kushtetutën, Konventën e Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB) për të Drejtat e Fëmijëve dhe standardet e normat e tjera ndërkombëtare që kanë për qëllim mbrojtjen e të miturit dhe mbrojtjen e fektive të interesit më të lartë të të miturit.

Në zbatim të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur ligjit nr. 37/2017 Këshilli i Ministrave ka miratuar 5 akte:

- VKM nr. 314, datë 15.5.2019, "Për organizimin, funksionimin, si dhe përcaktimin e rregullimeve specifike lidhur me strukturën dhe organikën e qendrës së parandalimit të krimeve të të miturve dhe të rinjve";

- VKM nr. 207, datë 10.4.2019, "Për përcaktimin e autoriteteve kompetente dhe të procedurës që do të ndiqet, për përmbushjen e detyrimeve të caktuara nga gjykata për të miturin në konflikt me ligjin";

- VKM nr. 233, datë 17.4.2019 "Për përcaktimin e rregullimeve të veçanta lidhur me funksionimin e mjediseve, të nivelit të sigurisë së tyre dhe standardet e programeve të edukimit e të rehabilitimit, në rastet e kufizimit të lirisë së të miturve";

- VKM nr. 148, datë 20.3.2019, "Për procedurën që zbaton shërbimi i provës në rast të mospërmbushjes së masës alternative të shmangies nga ndjekja penale";

- VKM nr. 149, datë 20.3.2019 "Për krijimin, organizimin, funksionimin, karakteristikat e përdorimit e aksesimit, të dhënat parësore e dytësore dhe dhënësin e informacionit të sistemit të integruar të të dhënave të drejtësisë penale për të mitur".

Është miratuar paketa e urdhrave dhe udhëzimeve të ministrit të Drejtësisë në zbatim të ligjit nr. 37/2017 "Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur":

- Urdhrin nr. 7641, datë 5.7.2018 "Për përcaktimin e elementëve të marrëveshjes për zbatimin e masës së shmangies dhe /ose ndërmjetësimin";

- Urdhrin nr. 7639, datë 5.7.2018 "Për miratimin e rregullave të detajuara për përdorimin e sistemit të integruar të të dhënave të drejtësisë penale për të mitur nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit të Provës";

- Udhëzimin nr. 7640, datë 5.7.2018 "Për përcaktimin e formës dhe rregullave të përgatitjes së dokumentit të lirimit me kusht të të miturit të dënuar";

- Urdhër i Përbashkët nr. 3348/1, datë 18.4.2018 "Për rregullimin e procesit arsimor në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale për të mitur" midis Ministrisë së Drejtësisë dhe Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë;

- Urdhër nr. 4950, datë 2.5.2018 "Për përcaktimin e formës së regjistrit të posaçëm të masës alternative të shmangies nga ndjekja penale", Paralajmërim me gojë";

- Urdhër nr. 4951, datë 2.5.2018 "Për miratimin e formatit dhe të dhënave për masën alternative të shmangies. "Paralajmërim me shkrim";

- Urdhër nr. 367, datë 15.7.2019 "Për miratimin e Formatit të Planit Individual për Përmbushjen e Detyrimit të Caktuar nga Gjykata për të Miturin në Konflikt me Ligjin".

Gjithashtu përgjatë vitit 2019-2020 pritet ngritja e Qendrës së Parandalimit të Kriminalitetit të të Miturve dhe të Rinjve, si dhe Institutit të Kufizimit të Lirisë së të Miturve, si dhe Sistemit të Integruar të të Dhënave të Drejtësisë Penale për të Mitur.

Mbrojtja e pakicave kombëtare

Pas hyrjes në fuqi të ligjit nr. 96/2017 "Për mbrojtjen e pakicave kombëtare" janë hartuar dhe miratuar një sërë aktesh nënligjore të paketës së akteve nënligjore (7 akte nënligjore), konkretisht:

- VKM nr. 561, datë 29.9.2018 Për pajisjen me tekste shkollore të nxënësve, formimin fillestar, zhvillimin e mëtejshëm profesional të mësuesve, si dhe për krijimin e funksionimin e klasave në gjuhën e pakicave kombëtare";

- VKM nr. 562, datë 29.9.2018 "Për masat e përshtatshme për nxitjen e njohjes së kulturës, historisë, gjuhës dhe besimit fetar të pakicave kombëtare në veprimtarinë mësimore dhe shkencore të institucioneve të arsimit të lartë";

- VKM nr. 726, datë 12.12.2018 "Mbi organizimin dhe funksionimin e Komitetit të Pakicave Kombëtare";

- VKM nr. 227, datë 17.4.2019 "Mbi përgatitjen, botimin, publikimin dhe shpërndarjen e teksteve të arsimit të studentëve që u përkasin pakicave kombëtare në sistemin arsimor bazë parauniversitar";

- VKM nr. 286, datë 10.5.2019 "Për miratimin e procedurave të zgjedhjes së kryetarit, nënkryetarit dhe anëtarëve të Komitetit të Pakicave Kombëtare";

- VKM nr. 462, datë 3.7.2019 "Për miratimin e masave dhe të politikave të nevojshme për të siguruar pjesëmarrjen e personave, që u përkasin pakicave kombëtare, në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike në Republikën e Shqipërisë";

- VKM nr. 463, datë 3.7.2019 "Mbi përcaktimin e drejtimeve për miratimin e strategjive, programeve dhe planeve të veprimit për promovimin dhe krijimin e kushteve të nevojshme për personat që u përkasin pakicave kombëtare për të përdorur e zhvilluar elementet themelore të identitetit të pakicave kombëtare, duke përfshirë edhe gjuhën e tyre.

4.23.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Kuvendi;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Kulturës;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Gjykata e Lartë;
- Gjykata Kushtetuese;
- Kontrolli i Lartë i Shtetit;
- Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale;
- Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi;
- Komisioni i Pavarur i Kualifikimit;
- Kolegji i Posaçëm i Apelimit;
- Institucioni i Komisionerëve Publikë;
- Komisioni Qendror i Zgjedhjeve;
- Këshilli i Lartë Gjyqësor;
- Këshilli i Lartë i Prokurorisë;

- Inspektori i Lartë i Drejtësisë;
- Shkolla e Magjistraturës;
- Prokuroria e Përgjithshme;
- Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave;
- Departamenti i Administratës Publike;
- Shkolla Shqiptare e Administratës Publike (ASPA);
- Agjencia Shtetërore e Kadastrës;
- Agjencia e Trajtimit të Pronave;
- Avokati i Popullit;
- Avokatura e Shtetit;
- Instituti i Statistikave;
- Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare;
- Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave;
- Autoriteti i Mediave Audiovizive;
- Drejtoria e Përgjithshme e Përmbarimit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit të Provës;
- Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit;
- Qendra Kombëtare e Inventarizimit të Pasurive Kulturore.
- Komiteti i Pakicave Kombëtare

4.23.1.7 Prioritetet

Bazuar në rekomandimet afatshkurtra të Raportit të Komisionit Evropian për Shqipërinë për vitin 2019 dhe rekomandimet e Komitetit të Stabilizim Asociimit dhe Nënkomitetit "Drejtësia, Liria, Siguria", si dhe prioritetet krye në kuadër të përgjegjësive institucionale të kapitullit 23 "Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore" janë:

- Të avancojë më tej procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve (përfundimi i çështjeve në apel pritet të konsolidojë një jurisprudencë për çështjet më kritike të procesit të rivlerësimit);

- Të bëjë progres në rekrutimin e magjistratëve të rinj për të plotësuar pozicionet e lira nga vettingu;

- Të përfundojë ngritjen e organeve të specializuara të hetimit dhe gjyqësore kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar dhe të konsolidojë strukturat e institucioneve të reja për vetëqeverisjen e gjyqësorit;

- Të vazhdojë ndjekjen e një qasje sektoriale ndaj reformës në drejtësi në kuadrin e strategjisë ndërsektoriale për 2017-2020 dhe të sigurojë mekanizma adekuate të qeverisjes, monitorimit dhe raportimit nëpërmjet strukturave, metodave dhe treguesve të zhvilluar së bashku me mbështetjen e duhur financiare për zbatimin e reformës;

- Përparim të mëtejshëm drejt krijimit të një historiku të sekuestrimit dhe konfiskimit / rikuperimit të pasurive kriminale që rezultojnë nga veprat penale të korrupsionit, të rrisë më tej përdorimin e hetimeve financiare;

- Të finalizojë procedurat për krijimin e organeve të specializuara antikorrupsion, të përbërë nga Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar (SPAK), Byroja Kombëtare e Hetimeve (NBI) dhe Gjykata për të adresuar korrupsionin e nivelit të lartë;

- Të sigurojnë burime të mjaftueshme dhe bashkëpunim midis këtyre strukturave të reja;

- Të vazhdojë të përmirësojë aksesin në regjistrat kombëtarë elektronikë për autoritetet e zbatimit të ligjit;

- Duhet të përmirësohen më tej mekanizmat institucionale për mbrojtjen e fëmijëve, mbrojtjen e viktimave të dhuna në familje, garantimi i barazisë gjinore, sigurimi i shëndetit dhe shërbimi social, veçanërisht në nivel lokal;

- Të miratojë sa më shpejt pjesën e mbetur të akteve nënligjore të paketës së akteve nënligjore në zbatim të ligjit nr. 96/2017 "Për pakicat kombëtare në RSH, në përputhje me Konventën Kuadër dhe standardet evropiane, konkretisht:

- Kriteret për njohjen e pakicave kombëtare (të reja) dhe Komiteti Ad- hoc;

- Përdorimin e gjuhës së pakicave kombëtare në marrëdhëniet me autoritetet administrative, vendosjen e shenjave topografike;

- Kriteret e dokumentacionit dhe procedurat përkatëse për mbledhjen e të dhënave bazuar në parimin e vetë-identifikimit dhe kriteret e përcaktuara nga ligji mbi pakicat kombëtare";

- Përcaktimi i numrit themelor, njësisë së qeverisjes vendore për arsimin në gjuhën e pakicave;

- Promovimi dhe mbrojtja e kulturës, traditave, gjuhës dhe identitetit të pakicave kombëtare dhe krijimi i Fondit për Pakicat Kombëtare".

- Respektimi i parimit të vetë-identifikimit, edhe gjatë censusit të popullsisë, parashikuar të zhvillohet në vitin 2020;

- Sigurimi i zbatimit të të drejtave specifike, përfshirë të drejtat arsimore, mbrojtjen nga diskriminimi, përmirësimin e kushteve të jetesës, aksesin në punësim, arsim dhe kujdesin shëndetësor të romëve dhe egjiptiane dhe integrimin e tyre në shoqëri;

- Rritja e përpjekjeve për të vendosur një jurisprudencë solide kundër diskriminimit;

- Të miratojë aktet nënligjore në lidhje me ligjin për Strehimin Social, i cili parashikon gjithashtu që 5% të strehimit të rezervohen për pjesëtarët më të prekshëm të komuniteteve rome dhe egjiptiane;

- Të konsolidojë më tej forcimin e të drejtave pronësore, sidomos duke avancuar rishikimin e vendimeve për të drejtat e pronës, zbatimin e skemës së kompensimit, dhe duke e bërë të nevojshme progres në digjitalizimin dhe hartëzimin e pronës;

- Të sigurojë zbatimin e Kodit të Punës dhe forcojë mbrojtjen e të drejtave të punës dhe të drejtave sociale të gazetarëve shqiptarë;

- Të miratojë kërkesat ligjore për transparencën e pronësisë së medias dhe kufizimet e saj në përputhje me standardet ndërkombëtare;

- Legjislacioni të jetë në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare në reklamat publike për rritjen e transparencës;

- Funksionalizimi i shpejtë i Gjykatës së Lartë nëpërmjet plotësimit të nevojave infrastrukturore dhe burimeve njerëzore;

- Ngritja e Gjykatës së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar dhe mbështetja e fillimit të veprimtarisë së tyre;

- Transformimi gradual i Shkollës së Magjistraturës në një qendër burimore dhe pikë takimi për të drejtën e Bashkimit Evropian dhe të Drejtën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si dhe ofrimi i kushteve optimale të trajnimit për magjistratët dhe personelit të gjykatave.

- Rritja dhe përmirësimi i kapaciteteve infrastrukturore për Shkollën e Magjistraturës;

- Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas ka si prioritet garantimin e ofrimit të shërbimit të ndihmës juridike falas me cilësi dhe sipas standardeve të BE-së duke siguruar kështu akses për qytetarët në përputhje me rekomandimet në këtë kuadër;

- Reduktimi i çështjeve të mbartura në gjykatat e të gjitha niveleve, përmes hartimit të një plani pune;

- Ulja e vonesave në vlerësimin vjetor të performancës së gjyqtarëve dhe personelit të administratës së gjykatës;

- Vlerësimi dhe përmirësimi i infrastrukturës gjyqësore (ndërtesa dhe mjedise pune) për të përmbushur standardet bashkëkohore;

- Ngritja e një sistemi transparent dhe të efektshëm për menaxhimin e performancës, i cili siguron që anëtarët e KLGJ-së dhe personeli administrativ të punojnë në kapacitetin më të lartë, si dhe që programet e strategjitë të të sjellin rezultatet e pritshme (efektshme dhe efikase).

KAPITULLI 24: DREJTËSIA, LIRIA, SIGURIA

4.24.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Politikat e BE-së kanë për qëllim të zhvillojnë më tej Bashkimin si një fushë lirie, sigurie dhe drejtësie. Për çështje të tilla si kontrolli kufitar, vizat, migrimi i jashtëm, azili, bashkëpunimi policor, lufta kundër krimit të organizuar dhe kundër terrorizmit, bashkëpunimi në fushën e drogës, bashkëpunimi doganor dhe bashkëpunimi gjyqësor në çështjet penale dhe civile. Shtetet Anëtare duhet të jenë të pajisura në mënyrën e duhur për të zbatuar në mënyrë të përshtatshme kuadrin në rritje të rregullave të përbashkëta. Mbi të gjitha, kjo kërkon një kapacitet administrativ të fuqishëm dhe të integruar brenda agjencive të zbatimit të ligjit dhe organeve të tjera relevante, të cilat duhet të arrijnë standardet e nevojshme. Një polici profesionale e organizuar mirë, e besueshme dhe efikase është me rëndësi të madhe. Pjesa më e detajuar e politikave të BE-së për drejtësinë, lirinë dhe sigurinë është acquis e Shengen-it. Gjithsesi për Shtetet e reja Anëtare, pjesë thelbësore të 'acquis' të Schengenit, janë implementuar duke ndjekur një vendim më vete të Këshillit për të marrë pas hyrjes së tij në fuqi.

Pas hyrjes në fuqi të Traktatit të Lisbonës, Fusha e Lirisë, Sigurisë dhe Drejtësisë rregullohet në Titullin V të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (nenet 67-89). Për më tepër, Karta e të Drejtave Themelore është bërë e detyrueshme dhe Bashkimi Evropian - sipas Nenit 6 TEU - është në rrugën drejt anëtarësimit në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore. Protokolli 36 i Traktateve Themelore rregullon statusin e legjislacionit përpara hyrjes në fuqi të Traktatit të Lisbonës, i cili ishte miratuar nën kuadrin e Shtyllës së Tretë së mëparshme të Bashkimit Evropian. Fusha e Lirisë, Sigurisë dhe Drejtësisë përfshin legjislacionin dytësor në fushat kryesore: Migracioni, Vizat dhe Azili; Bashkëpunimi Policor dhe Gjyqësor në Çështjet Penale; dhe Bashkëpunimi Gjyqësor në Çështjet Civile. Dy fushat e para dominohen nga direktivat dhe vendimet kornizë, ndërkohë që këto të fundit përmbajnë direktiva të zbatueshme drejtpërdrejt. Legjislacioni primar dhe sekondar plotësohet nga një vëllim i madh i jurisprudencës së Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian.

Acquis për këtë kapitull përbëhet nga një vëllim prej 392 aktesh. Acquis i transpozueshëm ndahet në "hard acquis" (acquis që buron nga aktet me efekt detyrues siç janë traktatet, direktivat, rregulloret etj. të BE-së) dhe "soft acquis" (acquis që buron nga standardet, parimet e rekomandimet e institucioneve të BE-së apo organizatave të tjera ndërkombëtare relevante).

4.24.1.2 Struktura e kapitullit

1. Lufta kundër krimit të organizuar
2. Lufta kundër terrorizmit
3. Migrimi i rregullt dhe i parregullt
4. Azili
5. Politika e vizave
6. Bashkëpunimi gjyqësor në çështjet civile dhe penale
7. Bashkëpunimi Doganor (shih kapitullin 29)

4.24.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë të drejtën e saj kombëtare me acquis të BE-së. Bashkëpunimi në fushën e menaxhimit të kufijve ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenin 80 të MSA-së. Në vazhdim, bashkëpunimi në fushën e migracionit midis Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenet 4, 80 dhe 81 të MSA, ndërsa bashkëpunimi në fushën e politikës së vizave dhe azilit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian parashikohet në nenin 80 të MSA.

Neni 80 përcakton që puna duhet përqendruar në zbatimin e legjislacionit të brendshëm për të përmbushur standardet e Konventës së Gjenevës të vitit 1951 dhe Protokollit të Nju Jorkut të vitit 1967, për të siguruar respektimin e parimit të moskthimit të individit në vendin që përbën një kërcënim për jetën e tij, si dhe të drejta të tjera të azilkërkuesve dhe refugjatëve.

Zhvillimet në fushën e bashkëpunimit policor dhe luftën kundër krimit të organizuar midis Republikës së Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenet 4, 82, 84 dhe 85 të MSA. Nenet 4 dhe 85 të MSA-së parashikojnë bashkëpunimin midis Shqipërisë dhe BE-së në luftën kundër trafikimit të paligjshëm. Më tej, nenet 4 dhe 82 të MSA-së parashikojnë bashkëpunim në luftën

kundër pastrimit të parave. Gjithashtu, në nenet 5, 82 dhe 84 SAA, parashikohet bashkëpunimi midis Shqipërisë dhe BE-së në luftën kundër terrorizmit. Nenet 83 dhe 85 të MSA-së parashikojnë bashkëpunim në luftën kundër drogës. Detyrimet në fushën e doganave parashikohen në nenet 14, 15, 34, 43 dhe 97. Së fundi, bashkëpunimi në çështjet penale është përcaktuar në nenin 85 të MSA-së.

4.24.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Në vijim të takimit shpjegues për kapitullin 24 në Nëntor 2018 në Bruksel, Ministria e Brendshme inicioi përgatitjen e analizës screening. Komisioni Evropian për të ndjekur procesin hap pas hapi, ka përshkruar punën e kryer deri tani në kontekstin e vlerësimit analitik të legjislacionit shqiptar lidhur me kapitullin 24 si të realizuar mirë në tërësi, e cila konsiston në Analizën e Përgjithshme Ligjore, Tabelat e Përputhshmërisë, Tabelat e kapaciteteve administrative dhe ushtrimin simulues për takimin bilateral screening.

Këto aktivitete u mbështetën nga projekti i financuar nga IPA "Mbështetje këshilluese e nivelit të lartë për Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme dhe ministritë e linjës të zgjedhura në funksion të përgatitjes së negociatave të pranimit në Shqipëri" dhe "Mbështetje për procesin pre-screening për negociatat e pranimit në BE të Shqipërisë", financuar nga Ministria Gjermane e Bashkëpunimit Ekonomik dhe Zhvillimit".

Puna e Grupit Ndërinstitucional të Punës u përcaktua me urdhrin nr. 666, datë 18.12.2018 "Mbi organizimin e punës për analizën screening" të ministrit të Brendshëm, dhe urdhrin e ri të ministrit të Brendshëm nr. 145, datë 31.1.2019, me objekt "Mbi disa ndryshime në urdhrin nr. 666, datë 18.12.2018, mbi organizimin e punës për analizën screening". Mes të tjerash, këto ordhra identifikuan anëtarët e grupeve të punës me detyrën për të përgatitur tabelat e përputhshmërisë (Tabelat bëjnë krahasimin midis legjislacionit shqiptar në raport me atë evropian.

Ministria e Brendshme, në bashkëpunim me institucionet kontribuese në analizën e acquis për kapitullin 24 është drejt finalizimit të Tabelave të Përputhshmërisë për aktet detyruese, të cilat janë pasqyruar në tabelën e përgjithshme të analizës ligjore për këtë kapitull. Gjithashtu, janë duke u vlerësuar kapacitetet institucionale në përputhje me acquis të BE-së.

Përfundimi i Tabelave të Përafrimit u asistua nga ekspertë Këshillues të Nivelit të Lartë, ekspertë të GIZ dhe SEESAC. Gjithashtu, dy vizita studimore u organizuan nga PAMECA dhe ekspertë të Nivelit të Lartë në Kroaci me anëtarët e Grupit të Punës për kapitullin 24 të përfshirë në këtë proces.

Disa trajnime u zhvilluan me të gjithë anëtarët e ekipit shqyrtues për përgatitjen e tabelave të përputhshmërisë dhe plotësimin e tabelës së kapaciteteve institucionale të organizuar nga ekspertë të Projektit të Mbështetjes së Nivelit të Lartë për negociatat e pranimit dhe GIZ.

Gjithashtu, me ndihmën e Projektit GIZ, u organizua një takim simulues, ku ekspertët dhanë udhëzime për zhvillimin e takimit bilateral Shqipëri – BE

Lidhur me Acquis, SEESAC ka asistuar në hartimin e ligjit për armët, disa vizita studimore trajnimi në Prishtinë, etj.

Lufta kundër krimit të organizuar /drogës/terrorizmit

Shqipëria po zbaton një sërë masash në luftën kundër krimit të organizuar. Operacionet policore për shkatërrimin e grupeve kriminale janë intensifikuar. Gjatë vitit 2018, janë goditur 25 grupe kriminale të prodhimit, shitjes e trafikut të lëndëve narkotike. Gjatë 9-mujorit të vitit 2019, janë goditur 21 grupe kriminale të trafikut e shpërndarjes së drogave. Në vitet e fundit, Shqipëria ka treguar vazhdimisht një angazhim të fortë për të luftuar prodhimin dhe trafikimin e kanabisit. Shqipëria lejon monitorimin ajror nga një Shtet Anëtar i BE-së (monitorime ajrore nga Guardia di Finanza Italiane, bashkëfinancuar nga BE). Shqipëria ka nënshkruar një marrëveshje me EMCDDA. Bashkëpunimi ndërkombëtar i policisë, veçanërisht me Shtetet Anëtare të BE-së, gjithashtu është intensifikuar, duke çuar në një numër operacionesh të suksesshme të zbatimit të ligjit në shkallë të gjerë. Operacioni "Forca e Ligjit" ka çuar në rritje të bashkëpunimit mes policisë dhe prokurorisë, i cili gjithashtu duhet të zgjerohet në agjenci dhe organe të tjera

relevante. Është bërë progres në lidhje me përafrimin e legjislacionit përkatës me standardet evropiane dhe praktikat më të mira, si dhe konfiskimet e aseteve kriminale. Gjatë vitit 2018, është arritur dhe tejkaluar duke bërë të mundur sekuestrimin në cilësinë e provës materiale e rreth 39 110 885 euro pasuri, Cash dhe llogari bankare. Gjatë 9-mujorit të vitit 2019, është arritur dhe tejkaluar duke bërë të mundur sekuestrimin e rreth 72 107 551 euro pasuri, llogari bankare, cash që janë vënë nga veprimtaria kriminale e personave e grupeve kriminale, që do të thotë një rritje prej 84%.

Plani Kombëtar i Veprimit i 2018-2020 kundër trafikimit të qenieve njerëzore është miratuar me VKM 770, datë 26.12.2018. Procedurat Standarde për Mbrojtjen e Viktimave dhe Viktimave të mundshme të trafikimit.

Lufta kundër terrorizmit është konsideruar si një prioritet për agjencitë ligjzbatuese dhe kuadrin ligjor, si dhe janë ngritur strukturat për të parandaluar dhe luftuar çdo kërcënimin ndaj sigurisë, nga aktet terroriste.

Është nënshkruar në 5 tetor 2018 Plani i Përbashkët i Veprimit në luftën kundër terrorizmit. Një protokoll bashkëpunimi është firmosur me Maqedoninë e Veriut në Shkurt 2019 në këtë fushë. Janë bërë përparime në përmirësimin e kapaciteteve institucionale për menaxhimin e luftës kundër terrorizmit dhe ekstremizmit të e dhunshëm me pajisje logjistike që ndihmojnë hetimet kundër terrorizmit që i shërbejnë njësisë operacionale në Drejtorinë e Antiterrorit. Ndërkohë, është krijuar edhe Njësia për Hetimin e Financimit të Terrorizmit, në Drejtorinë e Antiterrorit. Bashkëpunimi rajonal dhe shkëmbimi i informacioneve të ndjeshme me partnerët ndërkombëtarë është i kënaqshëm. Është intensifikuar bashkëpunimi me Europol përmes rritjes së shkëmbimit të informacionit.

Gjatë periudhës janar - tetor 2019, është intensifikuar shkëmbimi i informacionit me Europol dhe Qendrën Evropiane të Antiterrorizmit për përfshirjen në aktivitete terroriste, ku si rezultat i Projektit Vennling - nismës Europol për të identifikuar personat e arrestuar në konflikt të armatosur në Siri dhe Irak, të dhënat u dërguan në 220 raste. Gjithashtu, janë intensifikuar kontaktet me Europol SIENA, ku përgjigjet janë verifikuar, trajtuar dhe kthyer në 457 raste.

Bashkëpunimi në shkëmbimin e informacionit me shërbimet kundër terrorizmit në vendet e rajonit është intensifikuar siç janë Italia, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia, dhe shërbimet e specializuara në BE, vendet anëtare dhe agjencitë e BE për shtetas shqiptarë dhe të huaj të përfshirë në aktivitetet terroriste. Drejtoria e Antiterrorizmit është pjesë e pikave qendrore të "Hydra", "Dolphin" dhe "Travellers" të Europol. Strukturat e Drejtorisë së Antiterrorit kanë marrë vlerësime pozitive nga partnerët tanë strategjikë për punën, përkushtimin, profesionalizimin dhe rezultatet e arritura në parandalimin, ndjekjen dhe goditjen e individëve/grupeve me aktivitet kriminal me sfond terrorist.

Lidhur me kthimin e shtetasve shqiptarë pjesëtarë në luftime në Siri/Irak dhe familjarëve të tyre(gra e fëmijë), që në shumicën e rasteve janë çuar në zonat e luftës përmes dhunës apo mashtrimit, prandaj që në vitin 2018, me inicim të Policisë së Shtetit (Drejtorisë Antiterrorit) është miratuar "Plani i Veprimit Ndërinstitucional për pritjen dhe trajtimin e shtetasve shqiptarë gjatë kthimit nga vendet në konflikt Siri/Irak", miratuar me urdhër të Kryeministrit nr. 169, datë 1.11.2018. Janë planifikuar detyra konkrete për disa ministri dhe institucione vartëse të cilat kanë detyrime në lidhje me kthimin dhe pritjen e luftëtarëve të huaj terroristë dhe të afërmve të tyre nga zonat e konfliktit në Siri / Irak.

Migracioni i rregullt/i parregullt

Është ratifikuar marrëveshja me BE dhe Frontex me ligjin nr. 6/2019, datë 7.2.2019, duke filluar nga data 22 Maj 2019 për një periudhë të pacaktuar dhe në terren po vazhdon zhvillimi i Operacionit "Joint Operation Flexible Operation Activities, estern Balkan 2019" në zbatim të Marrëveshjes statusore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian mbi veprimet e ndërmarra nga Agjencia e Rojës Bregdetare dhe Kufirit Evropian në Republikën e Shqipërisë. Është nënshkruar protokolli i zbatimit me Spanjën. Qeveria ka përfunduar një strategji

gjithëpërfshirëse kombëtare ndërsektoriale për migracionin e cila është miratuar. Është miratuar një strategji e re mbi diasporën 2018-2024. Shqipëria ka përditësuar një plan kontigjence për një fluks të mundshëm masiv të emigrantëve dhe azilkërkuesve, i cili pritet të miratohet së shpejti.

Shqipëria ka një qendër pritjeje për emigrantët e parregullt në Karrec me një kapacitet prej 150 shtretërish, megjithatë nuk ka ambiente për të miturit e pashoqëruar.

Politika e Vizave

Shqipëria ka një sistem të E-vizave, i cili përdoret për të regjistruar të gjithë shtetasit e huaj që aplikojnë për vizë kur hyjnë në Shqipëri. Sistemi është funksional në kuadër të sistemit TIMS.

Shqipëria vazhdoi të forcojë bashkëpunimin e saj operacional me Shtetet Anëtare përmes shkëmbimit të informacionit mbi ndalimet në hyrje për zonën Shengen dhe fushatat informuese mbi të drejtat dhe detyrimet e udhëtimit pa viza. Në veçanti, bashkëpunimi me Francën është intensifikuar, kryesisht në shkëmbimin e informacionit për qëllime të kthimit dhe ripranimit të shtetasve shqiptarë me qëndrim të parregullt në vend dhe organizimit të fluturimeve të përbashkëta për kthimin e shtetasve shqiptarë. Operacionet për kthimin vullnetar të shtetasve shqiptarë nga Franca kanë filluar. Numri i kërkesave të pabazuara në mënyrë të dukshme për azil në Shtetet Anëtare dhe vendet e Shengenin edhe pse është ulur, mbetet përsëri i lartë, dhe Shqipëria duhet të marrë masa për të adresuar këtë fenomen. Për të adresuar fenomenin e të miturve të pashoqëruar, janë marrë masa të mëtejshme si përfundimi i urdhrit të ministrit të Brendshëm "Për kontrollin e të miturve të pashoqëruar në kufi". Për më tepër, po zbatohet edhe letër porosia me nr. 3210, datë 26.7.2017 e drejtorit të Departamentit të Kufirit dhe Migracionit "Për kontrollin e akteve noteriale në kufi".

Shqipëria ka një sistem online SHKO ku pranohen të gjitha aplikimet online për pajisje me viza. Pas pranimit në SHKO, aplikimet procedohen në sistemin E-viza, i cili përdoret për të regjistruar të gjithë shtetasit e huaj që aplikojnë për vizë kur hyjnë në Shqipëri. Sistemi është funksional në kuadër të sistemit TIMS. Në përgjithësi, standardet për liberalizimin e vizave vazhdojnë të përmbushen.

Kufijtë Shengen dhe Kufijtë e Jashtëm

Ligji për Kontrollin e Kufirit dhe aktet nënligjore në zbatim të tij janë në përputhje me acquis. Sidoqoftë, kuadri ligjor për menaxhimin e kufijve të jashtëm të Shqipërisë ende nuk është në përputhje të plotë me standardet e BE-së. Zbatimi i strategjisë së integruar të menaxhimit të kufijve dhe planit të veprimit vazhdoi normalisht dhe është gjerësisht në përputhje me standardet evropiane. Gjithashtu, puna do të fillojë gjatë gjysmës së dytë të vitit 2020 për hartimin e strategjisë së re të menaxhimit të integruar të kufirit.

Kanë përfunduar rikonstruksioni i dy pikave të kalimit kufitar Hani i Hotit dhe Morina. Shqipëria ka firmosur protokollin me Malin e Zi për vendosjen e pikave të përbashkëta të kontrollit. Qendra trilaterale në Plavë është bërë funksionale. Shqipëria ka përmbyllur një marrëveshje me Kosovën për pikën e përbashkët në Morinë. Janë zbatuar masat parandaluese kundër korrupsionit në pikat e kalimit kufitar, përmes instalimit të kamerave. Bashkëpunimi ndërmjet agjencive është përmirësuar. Bashkëpunimi operacional me vendet fqinje vazhdon të jetë i mirë megjithatë përpjekje kërkohen për të vazhduar bashkëpunimin dypalësh.

Azili

Ligji për Azilin është pjesërisht në përputhje me acquis e B.E-së. Vendi ka institucionet dhe procedurat e nevojshme për të trajtuar kërkesat për azil. Ankesat mund të parashtrohen me Komisionin Kombëtar për Refugjatët dhe Azilin, i cili është themeluar në vitin 2017 dhe është ribërë funksional gjatë vitit 2019. Sa i përket procedurës së azilit, kërkesat e azilit regjistrohen nga Policia Kufitare dhe Migracionit duke plotësuar formularët pre-screening të cilët më pas i referohen Drejtorisë së Azilit dhe Shtetësisë për të vazhduar me procedurat për përcaktimin e statusit. Megjithëse numri i azilkërkuesve u rrit ndjeshëm në vitin 2018, autoritetet ju përgjigjën numrit të madh të kërkesave për azil. Që prej muajit prill 2019 të këtij viti funksionon DATA-BASE e Azilit e cila shërben si një qendër integrale të dhënash midis Drejtorisë së Azilit dhe Shtetësisë, Drejtorisë së Kufirit dhe Migracionit dhe Qendrës Kombëtare të Pritjes së

Azilkërkuesve, duke shkëmbyer informacionin në kohë reale mes këtyre institucioneve dhe duke mundësuar kryerjen e procedurave, si dhe nxjerrjen e statistikave në kohë reale.

Gjithashtu ka përfunduar ngritja dhe implementimi i platformës online të përkthyesve sipas 'Vendimit të Marry' për 6 vendet e Ballkanit Perëndimor. Kjo platformë siguron përkthimin online për azilkërkuesit që komunikojnë në gjuhë të rralla.

Shqipëria ka trefishuar kapacitetin e saj pritës për azikërkuesit në tetor të 2017. Totali i kapacitetit pritës përfshirë qëndrën kombëtare pritëse në Tiranë, qendrat e akomodimit të përkohshëm në Gjirokastër dhe Korçë arrijnë një kapacitet prej rreth-380 shtretërish.

Në tetor të këtij viti u inagurua edhe një qendër e re me kapacitet pritës prej 60 shtretërish për përballimin e flukseve masive për strehim të përkohshëm në Kapshtice/Korcë, e cila ka të njëjtat parametra me qendrën e tranzitit në Gërhot të Gjirokastrës.

4.24.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Përafrimi me acquis është duke përparuar në të gjitha fushat e mbuluara nga kapitulli 24. Në kuadër të hapjes së negociatave për Shqipërinë, detyrimi kryesor i Qeverisë shqiptare është procesi parapërgatitor "screening", i cili konsiston në një analizë të legjislacionit shqiptar në raport me acquis e BE-së dhe evidentimin e mangësive ligjore. Në kuadër të këtij procesi, Ministria e Brendshme, si lider për kapitullin 24 "Drejtësia, Liria, Siguria" vijon procesin e shqyrtimit të legjislacionit. Arritjet kryesore në kuadër të përafrimit të legjislacionit për vitin 2019 paraqiten si më poshtë:

Lufta kundër Krimi i Organizuar

Kuadri ligjor shqiptar është pjesërisht i përafruar me vendimin Kuadër të Këshillit 2008/841 /DÇB të datës 24 tetor 2008 mbi luftën kundër krimit të organizuar, i cili është pjesërisht i transpozuar në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995 "Për Kodin Penal", të ndryshuar, ligji nr. 9754, datë 14.6.2007, "Përgjegjësia penale e personave juridikë". Boshllëqet aktuale të identifikuara përfshijnë nenin 28 të Kodit Penal – i cili nuk përcakton se krimi i organizuar përfshin vepra penale që parashikojnë dënimin deri në 4 vjet burgim.

Kuadri ligjor shqiptar është plotësisht në përputhje me Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar, Palermo Dhjetor 2000 (ratifikuar në vitin 2002). Marrëveshja për bashkëpunim strategjik dhe operativ midis Europol-it dhe Republikës së Shqipërisë (ratifikuar në vitin 2014 dhe përditësuar në vitin 2018 me ligjin nr. 60, datë 20.9.2018, lejon shkëmbimin e të dhënave personale ndërmjet palëve. Shkëmbimi i informacionit bëhet nga Aplikacioni i Rrjetit të Sigurt të Shkëmbimit të Informacionit (SIENA). Shqipëria ka një oficer ndërlidhës të emëruar në Europol dhe një Njësi Kombëtare në ambientet e Policisë së Shtetit të Shqipërisë. Në mënyrë të veçantë, në korrik 2018, Marrëveshja ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Agjencisë së Bashkimit Evropian për Bashkëpunimin e Forcimit të ligjit (Europol) mbi vendosjen e Oficerit Ndërlidhës të Europolit u nënshkrua dhe ratifikua me ligjin nr.77, datë 1.11.2018, ka mundësuar vendosjen e një oficeri ndërlidhës të Europolit në ambientet e Policisë së Shtetit të Shqipërisë që nga qershori 2019.

Plani i Veprimit për vitet 2019-2020, për zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Luftës kundër Krimit të Organizuar, Trafiqeve të Paligjshme dhe Terrorizmit 2013-2020 miratuar me VKM Nr.616, datë 18.9.2019.

Bazuar në vendimin e Këshillit 2001/887/DÇB e 6 Dhjetorit 2001, është miratuar me VKM nr. 637, datë 2.10.2019 ligji për Ratifikimin e Konventës së Gjenevës të vitit 1929 Për Shtypjen e Falsifikimit të Monedhës", si dhe Ligji nr. 77, datë 11.11.2019 "Për ratifikimin e konventës ndërkombëtare për luftën kundër falsifikimit të monedhës".

Është miratuar ligji nr. 33/2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008, "Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit", të ndryshuar.

Ligji nr. 157/2013 "Për masat kundër financimit të terrorizmit", i ndryshuar me ligj nr. 32, datë 17.6.2019.

Është miratuar urdhri i Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 240, datë 28.2.2019, "Për disa ndryshime në urdhrin nr. 328, datë 30.3.2018, të Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së

Shtetit për miratimin e strukturës dhe organikës së strukturave të veçanta në Policinë e Shtetit, të ndryshuar, i cili krijon Sektorin e Forcës së Posaçme Operacionale për Mbështetjen Hetimore/Kërkimin.

Është miratuar urdhri i Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit nr. 708, datë 3.6.2019, "Për krijimin e njësisë Fast Albania".

Është miratuar dhe po zbatohet Planveprimi i DPPSH-së nr. 257, datë 1.2.2019, "Për parandalimin dhe luftimin e veprimtarisë kriminale të kultivimit të bimëve narkotike, për vitin 2019".

Është miratuar ligji nr. 93, datë 29.9.2019 për Policinë Gjyqësore.

Lidhur me Rezolutën e Këshillit të datës 30 nëntor 2009 mbi shkëmbimin e rezultateve të analizës së ADN-së, Shqipëria aktualisht është duke shkëmbyer të dhëna të ADN-së dhe gjurmëve të gishtërinjve nëpërmjet Europolit dhe Interpolit.

Me urdhrin e Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, nr. 496, datë 24.4.2019, është krijuar Njësia për armët e Zjarrit në Policinë e Shtetit.

Bashkëpunimi në Fushën e Drogave

Është planifikuar dhe pritet të miratohet "Plani Kombëtar për Kontrollin e Drogës (2019-2023)", dhe "Plani i Punës i Planit Kombëtar për Kontrollin e Drogës (2019-2023)" në përputhje me Strategjinë e BE për Drogat (2013-2020).

Është miratuar dhe po zbatohet Plan - Veprimi i DPPSH nr. 257, datë 1.2.2019, "Për parandalimin dhe goditjen e veprimtarisë kriminale të kultivimit të bimëve narkotike, për vitin 2019"

Lufta kundër terrorizmit

Strategjia për armët e vogla, të lehta, municioneve dhe eksplozivëve 2019-2024, dhe Plani i Veprimit 2019-2021, është miratuar me VKM nr. 50, datë 6.2.2019. Hartimi i Strategjisë u asistua nga SEESAC.

Në zbatim të rekomandimeve të MONEYVAL për luftën kundër financimit të terrorizmit, me urdhër nr. 159, datë 7.2.2019 të Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, është krijuar Njësia për Hetimin e Financimit të Terrorizmit dhe janë përzgjedhur dhe emëruar Shefi i Njësisë dhe një Specialist i hetimit.

Migracioni i rregullt dhe i parregullt

Është ratifikuar marrëveshja me BE dhe Frontex me ligjin nr. 6, datë 7.2.2019.

Me VKM nr. 400, datë 19.6.2019 është miratuar Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i saj Veprimit 2019-2022 në përputhje me acquis të BE-së, e cila përcakton qeverisjen e migracionit si një çështje thelbësore dhe si një detyrim i shprehur në Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2016-2020.

Është miratuar VKM nr. 620, datë 18.9.2019 "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për pajisjen, ripërtëritjen, refuzimin, anulimin e lejes së punës për punëmarrësit e tipit "A/PS, e cila është në përputhje me Direktivën 2014/36 / BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 26 shkurtit 2014 për kushtet e hyrjes dhe qëndrimit të shtetasve të vendeve të treta me qëllim të punësimit si punëtorë sezonalë.

Gjatë vitit 2019 është parashikuar të miratohen disa ndryshime dhe shtesa në ligji 71/2016 "Për kontrollin Kufitar", me qëllim që të implementohet API / PNR. Implementimi i API/PNR është parashikuar që të implementohet gjatë vitit 2020. Projektakti synon përafrimin e Direktivës (BE) 2016/681 të Parlamentit dhe Këshillit Evropian, e datës 27 prill 2016 mbi përdorimin e të dhënave të regjistrit të emrave të pasagjerëve.

Azili

Është planifikuar dhe pritet të miratohet ligji për disa shtesa dhe ndryshime të ligjit nr. 121/2014 "Për azilin në Republikën e Shqipërisë", i cili ka për qëllim përafrimin e mëtejshëm të procedurave në kuadër të mbrojtjes ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë me acquis të BE-së dhe për të forcuar sistemin e azilit në vend në përputhje me këto standarde.

Politika e vizave

Ndryshim dhe shtesë në VKM nr. 513, "Mbi përcaktimin e kritereve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë", miratuar me VKM nr. 90, datë 27.2.2019, për disa shtesa në VKM nr. 513, datë 13.6.2013 të Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e kritereve, të procedurave e të dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në RSh", të ndryshuar.

Bashkëpunimi gjyqësor në çështjet civile dhe penale

Marrëveshja midis Shqipërisë dhe EUROJUST ka hyrë në fuqi në tetor 2019.

4.24.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Ministria e Brendshme
Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
Ministria e Drejtësisë
Ministria e Financave dhe Ekonomisë (DPD, DPT, DPPPP, AAPSK)
Ministria e Mbrojtjes
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë
Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
Prokuroria e Përgjithshme;
Banka e Shqipërisë
Shërbimi Informativ Shtetëror
Qendra e Koordinimit kundër Ekstremizmit të Dhunshëm
INSTAT
Autoriteti i Mediave Audiovizive

4.24.1.7 Prioritetet

Bazuar në rekomandimet e Raportit të Komisionit Evropian për Shqipërinë për vitin 2019 dhe rekomandimet e Komitetit të Stabilizim Asociimit dhe Nënkomitetit "Drejtësia, Liria, Siguria" prioritetet kryesore në kuadër të kapitullit 24 "Drejtësia, Liria, Siguria" janë:

- Të zhvillojë më tej përdorimin sistematik të hetimeve financiare paralele lidhur me krimin e organizuar, trafikimin e paligjshëm, terrorizmin dhe pastrimin e parave;
- Të zbatohen rekomandimet e raportit të Komitetit të Ekspertëve të Këshillit të Evropës për vlerësimin e masave kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit (Moneyval) për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit;
- Të forcohet më tej bashkëpunimi midis prokurorisë dhe policisë, veçanërisht në lidhje me procedurat për të marrë informacion dhe për të shkëmbyer informacion kriminal dhe përdorimin e mjeteve speciale hetimore.
- Progres i mëtejshëm për krijimin e një rekordi të qëndrueshëm të hetimeve proaktive, ndjekjeve penale dhe dënimeve përfundimtare, duke përfshirë shkatërrimin e rrjeteve të krimit të organizuar dhe luftën kundër çdo lloj veprimtarie kriminale.
- Të harmonizojë legjislacionin në lidhje me konfiskimin e palës së tretë, konfiskimin e zgjeruar dhe ngrirjen paraprake të pasurisë.
- Të vazhdojnë përpjekjet efektive për të parandaluar radikalizmin dhe ekstremizmin. Vendi ftohet të trajtojë çështjen e të kthyerve dhe programeve të projektimit për de-radikalizimin dhe riintegrimin e të kthyerve.
- Të forcohen kapacitetet në fushën e krimit kibernetik, duke përfshirë bashkëpunimin ndërinstitucional dhe trajnimin specifik.
- Të harmonizohet legjislacioni shqiptar mbi armët me acquis e BE-së.
- Të vazhdojnë përpjekjet në luftën kundër kultivimit të drogës dhe trafikimit, nëpërmjet përdorimit të teknikave të posaçme të hetimit, hetimeve proaktive dhe konfiskimit të aseteve, të ndjekura nga ndjekja efektive dhe gjykimet e drejta.
- Të shtohen më tej masat për të adresuar në mënyrë efektive problemin e aplikimeve të pabazuara për azil në BE duke adresuar "faktorët shtytës" që qëndrojnë pas këtij fenomeni, duke përmirësuar kontrollet kufitare dhe organizimin e fushatave informuese mbi të drejtat dhe

detyrimet e udhëtimit pa viza, duke vazhduar bashkëpunimin dhe dialogun me shtetet anëtare më të prekura të BE-së.

- Marrja e masave të mëtejshme që të miturit e pashoqëruar të identifikohen dhe të mbrohen, dhe këtu përmendim Urdhrin e Ministrit të Brendshëm "Për kontrollin e të miturve të pashoqëruar në kufi" dhe Urdhri i ministrit të Brendshëm "Për forcimin e kontrollit kufitar të shtetasve shqiptarë që udhëtojnë jashtë", të cilat janë hartuar dhe pritet të miratohen.

- Të harmonizohet legjislacioni me listat pozitive dhe negative të BE-së sa i përket politikës së vizave.

- Të forcohen strukturat institucionale, veçanërisht autoritetet qendrore që merren me bashkëpunimin gjyqësor, si dhe gjykatësit, prokurorët dhe organet gjyqësore që merren me çështjet ndërkombëtare dhe për të siguruar që ofrohet një trajnim dhe mbështetje adekuate.

Një pjesë e këtyre prioriteteve është planifikuar të mbështetet përmes projektit për Integrimin Evropian "Mbështetje për Procesin e Integrimit të BE në Shqipëri". Projekti do të mbështesë harmonizimin e mëtutjeshëm të legjislacionit kombëtar me legjislacionin e BE-së dhe zbatimin e tij efektiv dhe forcimin e mëtejshëm të kapaciteteve administrative. Vlera e parashikuar e projektit është 2 mln EUR. Projekti pritet të fillojë në gjysmën e dytë të vitit 2020. Ministria e Brendshme, bazuar në nevojat e mëtejeshme në lidhje me procesin e integrimit, mund edhe të asistohet nga PAMECA dhe SEESAC.

KAPITULLI 25: SHKENCA DHE KËRKIMI SHKENCOR

4.25.1.1 Përmbajtja e kapitullit

BE-ja ofron mbështetje të rëndësishme për kërkimin shkencor dhe inovacionin. Të gjitha Shtetet Anëtare mund të përfitojnë nga programet kërkimore të BE-së, sidomos aty ku ka qendra të ekselencës dhe investim të qëndrueshëm në kërkim shkencor.

4.25.1.2 Kërkesat e MSA-së dhe acquis të BE

Detyrimi i Shqipërisë për të ndërmarrë iniciativa politike, ligjore, institucionale dhe financiare në kapitullin 25, në mbështetje të konsolidimit të sistemit të kërkimit, rrjedh nga neni 109 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA), i cili përcakton shtyllat e bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian në fushën e kërkimit shkencor dhe zhvillimit teknologjik (Titulli VIII - Politikat e Bashkëpunimit / Bashkëpunimit për Kërkimin dhe Zhvillimin Teknologjik).

Liste përmbajtjesore acquis sipas takimit shpjegues për kap. 25

- Traktati (TFEU) kapitulli XIX parashikimet mbi kërkimin
- Legjislacioni H2020 duke përfshirë dispozitat specifike për asociimin (caktimi i skenës, shpjegime të shkurtra)
- Zona Evropiane e Kërkimit
- Reformat Kombëtare dhe Semestri Evropian
- Referencat Semestri Evropian
- Politikat open science
- Programi kuadër (Horizon 2020 dhe Horizon Europe)
- Nismat e partneriteteve, neni 185 dhe neni 187 etj.
- Etika dhe Integriteti i Kërkimit etj.

4.25.1.3 Situata aktuale

Shqipëria është në fazë fillestare në fushën e shkencës dhe kërkimit shkencor. Disa përparime janë bërë gjatë periudhës raportuese, sidomos me zbatimin e strategjisë kombëtare për kërkimin shkencor, teknologjinë dhe novacionin 2017-2022 dhe shpalljen e fazës së hartëzimit të Strategjisë së Specializimit Inteligjent. Megjithatë, rekomandimet e vjetshme nuk janë adresuar plotësisht.

Shqipëria duhet veçanërisht:

- të rrisë investimet në kërkim shkencor në përputhje me angazhimet e saj dhe prioritetet e Zonës Evropiane të Kërkimit Shkencor;
- të miratojë strategjinë e specializimit inteligjent;

- të garantojë pjesëmarrje më të madhe në Horizon 2020.

Aktualisht është miratuar "Strategjia për Kërkim Shkencor dhe Inovacion 2017-2022". Kjo strategji në vitin 2018 është monitoruar dhe vlerësuar. Rekomandimet e raportit monitorues sugjerojnë se duhet bërë më shumë sidomos sa i përket miratimit të kuadrit ligjor për shkencën jashtë institucioneve të arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë.

Nga ana tjetër është miratuar në vitin 2019 ligj nr. 53/2019, "Për Akademinë e Shkencave në Republikën e Shqipërisë".

Lidhur me shpenzimet për kërkimin shkencor, në buxhet është parashikuar:

- Të rrisë në mënyrë të përshkallëzuar shpenzimet për kërkimin shkencor e zhvillim deri në 2% të GDP-së deri në vitin 2022:

Duke pasur parasysh rekomandimin për të rritur fondin kombëtar për R&I, ka pasur një rritje të konsiderueshme, në krahasim me vitin 2018 në buxhetin e alokuar për kërkim shkencor në Institucionet e Arsimit të Lartë (IAL) nëpërmjet AKKSHI - Agjencisë Kombëtare për Kërkimin Shkencor dhe Inovacionin.

Ndërsa buxheti i alokuar për vitin 2018 ishte 62.122.000 lekë, buxheti për vitin 2019 është 227.340.000 lekë , që do të thotë se është rritur përafërsisht 4-herë.

Ky buxhet është akorduar për të stimuluar kërkimin shkencor dhe inovacionit në institucionet e arsimit të lartë dhe institucionet e tjera të kërkimit shkencor, konkretisht për financimin e projekteve kombëtare të kërkimit dhe zhvillimit; projektet e bashkëpunimit bilateral ndërmjet IAL-ve shqiptare dhe atyre Evropiane, si dhe projekte për ngritjen dhe përmirësimin e infrastrukturës së kërkimit shkencor.

Shpenzimet për arsim për periudhën 2018-2022 kanë shënuar një rritje pozitive të vlerës nominale dhe kanë mbajtur një qëndrueshmëri pozitive ndaj treguesve të PBB-së, si dhe shpenzimeve publike.

Shpenzimet për arsimin në vitin 2018 arrijnë në 3.1% të PBB-së, në vitin 2022 parashikohet të arrijë në 3.16% të PBB-së. Krahasuar me shpenzimet publike, fondet për arsim në vitin 2018 ishin 10.6% ndërsa për vitin 2022 parashikimi (duke marrë parasysh bazën) është që këto fonde do të arrijnë në 11%.

Financimi i programit buxhetor "Për arsimin e lartë"

Financimi dhe hulumtimi i arsimit të lartë kanë tendencë të rriten pozitivisht si më poshtë:

- Financimi i arsimit të lartë, për vitin 2018 u shpenzua rreth 20% e fondeve të miratuara për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë rreth 2.19% e shpenzimeve të buxheti, krahasuar në % ndaj PBB për vitin 2018 arrijnë në 0.64%.

- Për financimin e veprimtarisë së IAL publike, për periudhën 2020-2022, janë planifikuar fonde në formë grant me burim financimi buxhetin e shtetit, për vitin 2020 në shumën prej 9 miliardë e 730 milionë lekësh, për vitin 2021 në 9 miliardë 796 milionë lekë në 11 miliardë 696 milionë lekë vitin 2022, me një rritje mesatare vjetore që shkon nga 9.4%, në 12.2% në vitin 2022 dhe në 19.4% në vitin 2022.

- Financimi i arsimit të lartë për periudhën 2020-2022, parashikohen të shpenzohen rreth 22.9% deri 25.8% e fondeve të miratuara për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë rreth 1.83% në 1.89% e shpenzimeve të buxheti, dhe në % ndaj PBB arrijnë në 0.54% në 0.57% në vitin 2022.

Fondet për IAL publike duke përfshirë të ardhurat dytësore, si dhe fondet nga projektet me donatorë të tjerë (pa përfshirë shpenzimet familjare për arsimin, si dhe fondet e IAL private për arsimin)

Për vitin 2020 parashikohen që të arrijnë në masën 12.03 miliardë lekë, për vitin 2021 në shumën 12.09 miliardë dhe për në vitin 2022, në 13.99 miliardë lekë, me një rritje mesatare vjetore prej 8%.

Fondet për IAL publike duke përfshirë të ardhurat dytësore, parashikohen të shpenzohen rreth 24.5% deri 26.9% e fondeve të miratuara për "Arsimin", rreth 2.41% në 2.91% e shpenzimeve të buxheti, dhe në % ndaj PBB arrijnë në 0.67% në 0.69% në vitin 2022.

"Fondet për Kërkim dhe Ekselencë" (duke përjashtuar arsimin privat dhe shpenzimet familjare për arsim) arriti në 0.03% të PBB-së në 2018, ndërsa pasi projeksioni është 0.044% në 2022,

Krahasuar me shpenzimet publike situata është: 0,08% në 2018 dhe parashikimi për vitin 2022 është në 0,15%.

Në total për të dy programet fondet (duke përjashtuar arsimin privat dhe shpenzimet familjare për arsimin), arritën 0.66% të PBB-së në 2018, ndërsa pasi rezulton në 0.75% të PBB-së në 2022. fondet e miratuara për Ministrinë e arsimit në vitin 2018 ishin prej 2.16% në 2018, dhe parashikimi për vitin 2022 është prej 2.59%.

Për sa i përket përmirësimit të të dhënave statistikore të kërkim-zhvillimit dhe inovacionit, këto janë të përfshira me detaje në kapitullin 18 "Statistikat". Kështu, në kuadër të projektit SEE 2020, në tremujorin e dytë të vitit 2019, INSTAT-i përpunoi të dhënat e mbledhura nga vrojtimi i Kërkim-Zhvillimi 2018 pranë sektorit të bizneseve dhe institucioneve publike. Nga përpunimi, rezultoi se të dhënat e mbledhura ishin të një cilësie jo të mirë dhe numri i njësive statistikore të përgjigjura shumë i ulët. Për këtë arsye, rezultatet nuk do të publikohen por do shërbejnë vetëm për përdorim të brendshëm.

Gjatë tremujorit të katër 2019, rezultatet e të cilit do t'i kemi në prill 2020, INSTAT-i do të realizojë vrojtimin "Inovacioni pranë ndërmarrjeve", i cili do të mbledhë informacion mbi disa tregues që shprehin shkallën e inovacionit në ndërmarrjet që kanë aktivitet në Shqipëri. Në këtë rast popullata e vrojtuar janë ndërmarrjet me 10 e më shumë të punësuar në aktivitetet e përcaktuar në manualin e Oslos.

Gjithashtu AKKSHI dhe INSTAT-i po punojnë për të definuar disa indikatorë që kanë të bëjnë me shpenzimet qeveritare dhe ato private për kërkim zhvillimin, si p.sh., indikatorët GERD.

Fondet grant për financimin e IAL

Për financimin e veprimtarisë së IAL publike për periudhën 2020-2022, janë planifikuar fonde në formë grant me burim financimi buxhetin e shtetit, për vitin 2020 në shumën prej 9 miliardë e 730 milionë lekë, për vitin 2021 në 9 miliardë 796 milionë lekë në 11 miliardë 696 milionë lekë vitin 2022, me një rritje mesatare vjetore që shkon nga 9.4%, në 12.2% në vitin 2022 dhe në 19.4% në vitin 2022.

Financimi i arsimit të lartë, parashikohen të shpenzohen rreth 22.9% deri 25.8% e fondeve të miratuara për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë rreth 1.83% në 1.89% e shpenzimeve të buxheti, dhe në % ndaj PBB arrijnë në 0.54% në 0.57% në vitin 2022.

Fondet për IAL publike duke përfshirë të ardhurat dytësore, si dhe fondet nga projektet me donatorë të tjerë (pa përfshirë shpenzimet familjare për arsimin, si dhe fondet e IAL private për arsimin), për vitin 2020 parashikohen që të arrijnë në masën 12.03 miliardë lekë, për vitin 2021 në shumën 12.09 miliardë dhe për në vitin 2022, në 13.99 miliardë lekë, me një rritje mesatare vjetore prej 8%

Fondet për IAL publike duke përfshirë të ardhurat dytësore, parashikohen të shpenzohen rreth 24.5% deri 26.9% e fondeve të miratuara për "Arsimin", rreth 2.41% në 2.91% e shpenzimeve të buxheti, dhe në % ndaj PBB arrijnë në 0.67% në 0.69% në vitin 2022.

Shpërndarja e fondeve me burim financimi buxhetin e shtetit në financimin e institucioneve të arsimit të lartë do të realizohet në përputhje me kërkesat nenit 7 pika c, neni 108, 110, 111,112 dhe 113 të ligjit nr.80/2015 "Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë", si dhe përcaktimeve të vendimit nr. 75, datë 12.2.2018 të Këshillit të Ministrave.

Programi buxhetor, "Për kërkim shkencor dhe ekselencë", si dhe Granti i punës kërkimore-shkencore dhe veprimtarive krijuese, përfshin dhe fondet për ekselencë.

Financimi programit për kërkim dhe ekselencë në vitin 2018, arriti në 1.1% të shpenzimeve të realizuara nga Ministria e arsimit, në 0.03% të PBB-së në 2018, si dhe ndaj shpenzimeve publike 0,09%.

Për vitin 2019, fondet miratuara në këtë program janë në masën 1.9% të shpenzimeve të planifikuara nga Ministria e Arsimit, në 0.05% të PBB-së në 2019, si dhe ndaj shpenzimeve publike 0,15%.

Fondet për kërkim dhe ekselencë të parashikuara për periudhën 2020-2022 janë sa vijon:

- Për vitin 2020 janë planifikuara 646 milion, për vitin 2021 janë planifikuar në 680 milionë lekë dhe për vitin 2022 janë planifikuar në 730 milionë lekë ose 7.9% deri në 9.4% e fondeve të miratuara në formën e grant për financimin e IAL.
- Financimi programit për kërkim dhe ekselencë për periudhën 2020-2022, parashikohen të shpenzohen rreth 1.9% e fondeve të miratuara për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë rreth 0.15 % e shpenzimeve të buxheti, dhe në % ndaj PBB arrijnë në 0.04% në vitin 2022.

Tab nr. 5 Fondet të Programit Buxhetor të Kërkim dhe Ekselencë (09770) realizuar për vitin 2017-2018, fondet e planifikuara për vitin 2019, tavanet përgatitore sipas grup artikujve buxhetore për periudhën 2020-2022 në 000 lekë, si dhe në %.

TOTALI i II- Programi buxhetor për financimin e IAL (09450) + III - Programi buxhetor "Për kërkim shkencor dhe ekselencë":

Fondet për IAL publike dhe fondet për kërkim dhe ekselencë, përfshirë dhe të ardhurat dytësore, si dhe fondet nga projektet me donatorë të tjerë (pa përfshirë shpenzimet familjare për arsimin, si dhe fondet e IAL private për arsimin), për vitin 2020 parashikohen që të arrijnë në masën 12.8 miliardë lekë, për vitin 2021 në shumën 12.9 miliardë vitin 2022 dhe për në vitin 2022, në 14.9 miliardë lekë në, me një rritje mesatare vjetore që shkon nga 8.7% deri në 18.6%.

Në këto dy programe së bashku me të ardhurat, fondeve të miratuara për "Arsimin", parashikohen të shpenzohen rreth 21.7% deri 23.2% ndaj shpenzimeve publike të parashikuara, si rreth 2.41% në 2.53% e shpenzimeve publike dhe ndaj PBB në % arrijnë në 0.72% në 0.73% në vitin 2022.

Të financojë kërkimin shkencor në përputhje me kriteret ndërkombëtare të vlerësimit së cilësisë së kërkimit shkencor.

Aktualisht ekzistojnë marrëveshje ndërkombëtare të bashkëpunimit dypalësh, të ndara si më poshtë:

- Tridhjetë e dy marrëveshje me vendet e BE-së;
- Pesë marrëveshje me vendet e Ballkanit Perëndimor;
- Gjashtë marrëveshje me shtete në Amerikë, Azi, Afrikë.

AKKSHI, si një institucion ekzekutiv përmes Udhëzimit nr. 13, datë 12.7.2012 "Për procedurën e dorëzimit, rishikimit, miratimit dhe raportimit të projekteve të financuara nga programet e bashkëpunimit shkencor dhe teknologjik", aktualisht po implementon marrëveshjet bilaterale si më poshtë vijon:

Marrëveshja Bilaterale ShqipëriItali

AKKSHI, në zbatim të Marrëveshjes për Bashkëpunim Shkencor ndërmjet MASR dhe Qendrës Kombëtare të Kërkimit (CNR), nënshkruar më 19.5.2017, hapi Thirrjen për projekt propozime ndërmjet studiuesve shqiptarë dhe italianë që përfaqësojnë institucionet shkencore brenda CNR,. Rezultat i kësaj thirrje ishin 29 aplikime (projekt propozime). Pas vlerësimeve nga komisionet përkatëse dhe Joint Committee, u shpallën fituese 10 projekte të cilat janë financuar për vitet 2018-2019 në vlerën 5000 Eur për çdo projekt.

Projektet janë grante të vogla që synojnë nxitjen e iniciativave të përbashkëta shkencore, shkëmbimin e hulumtuesve dhe ndërtimin e partneriteteve për projektet afatgjata. Në vijim, bazuar në fushat e kërkimit shkencor, projektet fituese, janë:

- 20% Uji dhe energjia;
- 20% Shkencat sociale dhe albanologjike;
- 30% Biodiversitet dhe mjedis;
- 10% Agrikulturë, ushqim dhe bioteknologji;
- 20% Materialet.

Ndërsa sipas institucioneve, projektet fituese janë: 70% për IAL-të publike; 10% për institucionet kërkimore publike dhe 20% IAL-te private.

Marrëveshja ShqipëriAustri

Bazuar në Marrëveshjen ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Austrisë, për Bashkëpunimin teknik dhe shkencor, datë 2.5.2012, AKKSHI hapi thirrjen e dytë tekniko-shkencore më, datë 10/04/2018 deri më 30/06/2018. Si rezultat i saj u shpallën 10 projekte fituese për financim.

Fushat përkatëse të projekteve fituese janë:

- 10% Uji dhe energjia;
- 80% Biodiversitet dhe mjedis;
- 10% Sisteme dhe teknologji informacioni.

Ndërsa sipas institucioneve, projektet fituese janë: 70% IAL publike; 10% institucione kërkimore publike dhe 20% IAL private

Marrëveshja ShqipëriKosovë

Sektori i Marrëveshjeve Bilaterale, bazuar në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 265, datë 21.4.2010, për miratimin e marrëveshjes ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Kosovës për bashkëpunim në fushën e arsimit dhe shkencës, me bashkëpunimin rajonal si platforma rajonale për bashkëpunim të ngushtë në fushën e arsimit dhe trajnimit, "ERI SEE", AKKSHI, hapi thirrjen e parë të bashkëpunimit tekniko-shkencor ShqipëriKosovë në maj të vitit 2019, e cila u mbyll në tetor 2019. Rezulatat i kësaj thirrjeje pranë AKKSHI-t janë 19 projekt propozime të aplikuara të cilat kanë nisur procesin e shqyrtimit teknik të dosjeve.

Të shprehura në përqindje aplikimet sipas fushave të kërkimit, ndahen në:

- 20% Shkencat sociale dhe albanologjike;
- 20% biodiversitet dhe mjedis;
- 30% Agrikulturë, ushqim dhe bioteknologji;
- 15% Sistemet dhe teknologji informacioni;
- 5% Shëndetësi;
- 10% Uji dhe energjia.

Ndërsa sipas institucioneve, kemi një shpërndarje të aplikimeve: 79% IAL publike dhe 11% institucione kërkimore publike dhe 10% IAL private.

Më tej në vitin 2019, AKKSHI ka financuar 6 projekte kombëtare të kërkimit dhe zhvillimit (PKKZH) në vlerën 39,779,340 lekë në fushat dhe përqindjet si më poshtë:

16% Shkencat sociale dhe albanologjike;
16% Sistemet dhe teknologjitë e informacionit;
17% Biodiversiteti dhe mjedisi;
17% Bujqësia, ushqimi dhe bioteknologjia;
17% Shëndetësia;
17% Uji dhe energjia.

Të gjithë projektet e financuara në kuadër të PKKZH-it kanë ardhur nga IAL publike, të cilat ushtrojnë veprimtarinë e tyre në Tiranë.

Në kuadër të Programit të Infrastrukturës së Kërkimit Shkencor (PIKSH), AKKSHI ka financuar 15 projekte. Financimi i PIKSH-it u realizua në zbatim të vendimit nr. 12, datë 8.8.2019, të Bordit të Administrimit të AKKSHI-t, për "Miratimin e financimit të projekteve fituese të infrastrukturës së kërkimit shkencor në kuadër të Paktit për Universitetin". Vlera e financimit nga buxheti i shtetit për këto projekte është: 164,114,255 lekë.

Projekti me vlerën më të lartë të financimit sipas fushave vërehet në shkencat natyrore, me 53 563 794 AL.

Programi Instrumenti i NVM-ve të Horizon 2020 synon mbështetjen e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM) që kanë ide inovative për të sjellë në treg produkte, shërbime e modele të reja biznesi.

Në kuadër të punës për Instrumentin H2020 për SME, gjatë vitit 2019 janë zhvilluar takime me institucionet bashkëpunuese si Drejtorinë e Përgjithshme të Pronësisë Industriale, Drejtorinë e të Drejtave të Autorit dhe AIDA, për realizimin e organizimit të takimeve pranë bizneseve në vend ose Ditëve Informative me to në bashkëpunim me institucionet partnere, si dhe IAL-të, lidhur me informimin e bizneseve mbi mundësitë për financim në programet e BE-së si programi Instrument SME.

Gjithashtu u realizua dhe përditësua një material përmbledhës me pyetje-përgjigje lidhur me programet financuese të BE-së, për pronësinë intelektuale, si dhe për të drejtat e autorit për t'ju shpërndarë bizneseve gjatë aktiviteteve, si dhe për informimin e komunitetit të biznesit në vend.

Të mbështesë Politikat e Shkencës së Hapur (Open Science) dhe të marrë informacion (open access) mbi rezultatet e botimeve shkencore që financohen nga fondet publike

Mbështetur në nenin 13, të ligjit nr. 80/2015 "Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë", dhe pikës 4/d të VKM-së nr. 607, datë 31.8.2016 "Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit (AKKSHI)", AKKSHI ka iniciuar krijimin e një data baze me të dhëna për periodikët shkencorë në gjuhën shqipe, të botuar prej IAL-ve dhe institucionet e tjera të kërkimit shkencor në vend.

Nga 57 (pesëdhjetë e shtatë) institucione të kontaktuara, dërguan informacion 45 (dyzet e pesë) prej tyre (25 IAL, 6 qendra, 11 institute, 3 akademi etj.), ndërkohë që 12 (dymbëdhjetë) të tjera nuk ju përgjigjën kërkesës.

Nga përpunimi i informacionit të mbledhur, rezulton se gjendja aktuale e botimeve shkencore të institucioneve kërkimore publike paraqitet si më poshtë:

- Revista shkencore ekzistuese (që vijojnë botimin) 47;

Ndarja sipas fushave të aktivitetit të revistave shkencore që vijojnë botimin bazuar mbi Manualin Frascati:

- Shkencat natyrore 3
- Shkencat inxhinierike dhe teknologjike 6
- Shkencat mjekësore dhe të shëndetit 6
- Shkencat bujqësore 2
- Shkencat sociale 23
- Shkencat humane 7

Të lehtësojë procedurat ligjore e administrative për qarkullimin dhe punësimin e studiuesve të huaj në Shqipëri

Në mbështetje të nenit 102 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të ligjit nr. 132/2014, "Për ratifikimin e" Marrëveshjes ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë mbi pjesëmarrjen në Programin Kuadër Horizon 2020-Programi për kërkim dhe inovacion", datë 2.10.2014, dhe të ligjit nr. 80/2015, "Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë", dhe VKM nr. 607, datë 31.8.2016 "Për krijimin përbërjen, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit" (AKKSHI) dhe bazuar në urdhrin nr. 606, datë 27.9.2018 "Për shpalljen për shprehje interesi dhe përzgjedhjen e përfaqësuesve në komitetetet e Programit Horizon 2020 dhe Komitetet Era (European Research Area Committees)" dhe në urdhrin nr. 605, datë 27.9.2018 "Për shpalljen për shprehje interesi dhe përzgjedhjen e pikave kombëtare të kontaktit në zbatim të "Marrëveshjes ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë mbi Pjesëmarrjen në Programin Kuadër Horizon 2020-Programi për Kërkim dhe Inovacion" u hap thirrja për përzgjedhjen e pikave kombëtare të kontaktit (këtej e në vijim NCP) dhe përfaqësuesit në Programet Era dhe Horizon 2020.

Si rezultat i sa më lart janë caktuar pozicionet e:

- 36 NCP (PIKA Kombëtare Kontakti) për 22 fusha të Horizon 2020;
- 15 NCP Programme Committees, për 14- Programe;
- 9 NCP ERA Committees, për 6- komitete ERA.

Të ndihmojë përmes veprimtarive në këtë fushë për arritjen e objektivave të BE-së për Unionin e Novacionit

COST është Bashkëpunimi Evropian në Shkencë dhe Teknologji. COST është një organizatë financuese për krijimin e rrjeteve kërkimore, të quajtura Aksione COST.

Rrjetet ofrojnë një hapësirë të hapur për bashkëpunim midis shkencëtarëve dhe studiuesve në të gjithë Evropën (dhe më gjerë). COST është qasja nga poshtë-lart; do të thotë që studiuesit mund të krijojnë një rrjet - bazuar në interesat dhe idetë e tyre të hulumtimit - duke paraqitur një propozim në Thirrjen e Hapur COST.

Përditësimi i statusit të programit

Shqipëria është një nga anëtarët e 38-të të COST që nga prilli i vitit 2018, pasi plotësoi kushtin e pjesëmarrjes në të paktën 5% të aksioneve COST.

Aktualisht numri i pjesëmarrësve nga Shqipëria është 151 delegatë që kanë aktivitet në 140 aksione COST. Deri në vitin 2018, numri i pjesëmarrësve në Aksionet COST arriti deri në 29 - pjesëmarrës. Në dy vitet e fundit, Shqipëria numëron 151 pjesëmarrës në Aksione COST.

Pritjet tona janë që të rrisim më tej pjesëmarrjen në Aksionet COST, në mënyrë që të adresojmë me sukses nevojën e gjenerimit të rrjetit, i cili do të mbështesë programet kuadër.

Të dhëna:

- Viti 2010: 10 anëtarë të Komitetit Menaxhues (MC)
- Viti 2018: 29 anëtarë të Komitetit Menaxhues (KM)
- Viti 2019: 151 anëtarë të Komitetit të Menaxhimit (KM)

Aktualisht janë emëruar 151 studiues si të Deleguar të Komitetit të Menaxhimit (KK) nga Shqipëria, krahasuar me vitin 2010, ku kishte vetëm 10 - Delegatë të MC nga Shqipëria dhe vetëdija për këtë program nuk ishte e lartë.

Bazuar në shprehjen e interesit nga komuniteti i studiuesve, deri në vitin 2020, ne synojmë të rrisim numrin e pjesëmarrjes në Veprimet COST në 300 delegatë të MC (studiues).

Që nga prilli i vitit 2018, kur Shqipëria u bë një anëtare e plotë e veprimeve COST, NASRI ka organizuar sa më shumë se 20 ditë Informacione, në mënyrë që të promovojë programin. Në këto ditë-informacione morën pjesë afërsisht 400 persona nga 15- IAL (Institucionet e Arsimit të Lartë), si privatë ashtu edhe publik.

Për më tepër, NASRI shërben si një mjet për shpërndarjen e informacionit dhe sigurimin e mbështetjes dhe ndihmës ditore për palët e interesuara, në Aksionet COST.

NASRI është koordinatori i procesit promovimin dhe mbështetjen e COST.

CEEPUS është Programi i Shkëmbimit të Evropës Qendrore për Studime Universitare. Ai bazohet në një Marrëveshje Ndërkombëtare të 6 vendeve, e cila është zgjeruar me 16 vende, përfshirë Shqipërinë nga viti 2006. Ajo u krijua për herë të parë për të ofruar mundësi shkëmbimi për studentë nga vendet joErasmus.

Që nga viti 2018 NASRI është Zyra Kombëtare CEEPUS në Shqipëri, duke luajtur një rol kryesor në promovimin e Programit CEEPUS në bashkëpunim me IAL-të, si private ashtu edhe publike. Shpërndarja e informacionit mbi programin CEEPUS, ka krijuar një terren pjellor për më shumë aplikime dhe ka rritur numrin e IAL-ve dhe fakulteteve specifike për t'u përfshirë në këtë program. Gjatë vitit të kaluar 2 IAL janë bashkuar me programin CEEPUS, Universitetin e Biznesit në Tiranë dhe Universitetin Shqiptar.

Numri i studentëve dhe profesorëve që largohen nga Shqipëria drejt vendeve të tjera të CEEPUS është afërsisht 80. Ky numër ka mbetur i pandryshuar gjatë viteve të fundit.

Shumica e studentëve dhe studiuesve shqiptarë kanë shprehur interes të madh për të realizuar lëvizshmëri në Universitetet Austriake sesa në vendet e tjera të CEEPUS. Aktualisht, tendencat dalëse të vlerësuara në përqindje të shqiptarëve janë:

- Austri (30%)
- Poloni (20%)
- Rumani (13%)
- 12 vendet e mbetura (37%)

Gjatë vitit 2018- 2019 numri i lëvizjes në hyrje është rritur me 5%. Qëllimi ynë kryesor në të ardhmen është të rrisim numrin e studentëve dhe profesorëve në hyrje me 10% në vitin 2020

pasi ai mbetet akoma i ulët. Hapi i parë është krijimi i të gjitha lehtësirave të nevojshme për ta bërë Shqipërinë tërheqëse për një student dhe / ose profesor të huaj. Hapi i dytë do të ishte nxitja e zyrave homologe për të promovuar lëvizshmërinë në Shqipëri nën kornizën e CEEPUS

Aksionet Marie Skłodowska-Curie (MSCA) janë një grup i bursave kryesore kërkimore të krijuara nga Bashkimi Evropian / Komisioni Evropian për të mbështetur hulumtimin në Zonën Evropiane të Kërkimit. MSCA është pjesë e programit HORIZON 2020. Bursat e MSCA janë ndër çmimet më konkurruese dhe prestigjioze të Evropës, që synojnë të mbështesin shkencëtarët më të mirë dhe më premtues.

Aksionet Marie Skłodowska-Curie (MSCA) sigurojnë grante për të gjitha fazat e karrierës së studiuesve - qoftë ata kandidatë doktorature ose studiues me shumë përvojë - dhe inkurajojnë lëvizshmëri transnacionale, ndërsektoriale dhe ndërdisiplinore. MSCA u mundëson organizatave të përqendruara në kërkime (universitete, qendra kërkimore dhe kompani) të presin studiues të huaj të talentuar dhe të krijojnë partneritete strategjike me institucione udhëheqëse në të gjithë botën.

MSCA është e përbërë nga këto arsye veprimi: MSCA-IF Bursa individuale; MSCA- RISE; MSCA-COFUND; Nata e Studiuesve Evropian (Nata).

MSCA-ITN mbështesin trajnime të përzgjedhura konkurruese dhe / ose doktorature të zgjedhura në mënyrë konkurruese, të zbatuara nga partneritetet evropiane të universiteteve, institucioneve kërkimore dhe organizatave joakademike. (11 studiues të përfshirë)

Bursat individuale të MSCA-IF mbështesin lëvizjen e studiuesve brenda dhe përtej Evropës -, si dhe ndihmojnë në tërheqjen e studiuesve më të mirë të huaj për të punuar në BE. Granti zakonisht mbulon pagën dyvjeçare, një kompensim lëvizshmërie, kostot e hulumtimit dhe shpenzimet kryesore për institucionin pritës. Studiuesit individual paraqesin propozime për fonde në ndërlidhje me organizatën e tyre të planifikuar pritëse. (2 studiues të përfshirë)

MSCA- RISE mbështet lëvizshmërinë afatshkurtër të stafit të kërkimit dhe inovacionit në të gjitha nivelet e karrierës, nga më i riu (pasuniversitar) deri te më i moshuari (menaxhmenti), përfshirë edhe personelin administrativ dhe teknik (10 studiues të përfshirë).

Programet MSCA-COFUND inkurajojnë lëvizjen e studiuesve përtej kufijve dhe ofrojnë kushte të mira pune. Skema mund të mbështesë programet e doktoratës dhe të shoqërisë. (Asnjë aplikacion deri më tani)

Nata e Studiuesve Evropianë (NIGHT), është një ngjarje publike në mbarë Evropën që synon të stimulojë interesin për karrierat e kërkimit, veçanërisht në mesin e të rinjve. (Asnjë aplikim deri më tani)

Përditësimi i statusit të programit

Gjatë vitit 2014 - 2019 janë pwrfitues 23 studiues në MSCA; Buxheti i BE dhënë për organizatat shqiptare është 80,000 Euro; Pjesëmarrja për gjini është 61% femra dhe 39% meshkuj; Shkalla e suksesit të pjesëmarrësve shqiptarë është 13.64%, krahasuar me 11.16% të vendeve të asociuara; Fushat e kërkimit shkencor ku regjistohen përfituesit e mësipërm janë: Ekonomia; Letërsi angleze; Mjedisi; Shkencat shoqërore.

EURAXESS - Studiuesit në lëvizje është një iniciativë unike pan-Evropiane që jep informacion dhe shërbime mbështetëse për studiuesit profesionistë. Mbështetur nga Bashkimi Evropian, ai mbështet lëvizshmërinë e studiuesve dhe zhvillimin e karrierës, ndërkohë që rrit bashkëpunimin shkencor midis Evropës dhe botës, në vendet anëtare dhe vendet e asociuara.

Euraxess është një platformë që lehtëson lëvizjen e studiuesve duke kondensuar informacionin në një portal.

AKKSHI (NASRI) është Bridge- head organization (BHO) e Rrjetit Euraxess në Shqipëri.

Ekzistojnë katër shtylla kryesore të EURAXESS: Punë; Shërbimet; Të drejtat dhe Euraxess Links.

Objektivat parësore të këtij rrjeti janë: Vendosja e Rrjetit Shqiptar të Shërbimit EURAXESS, ka për qëllim dhënien e një informacion gjithëpërfshirës dhe ndihme të personalizuar për

studiuesit e mobilitetit që vijnë në Shipëri dhe nga Shqipëria; Sigurimi i një aksesi në një gamë të plotë të informacionit dhe shërbimeve mbështetëse për studiuesit evropianë dhe joevropianë që dëshirojnë të zhvillojnë karrierën e tyre. Ky proces është ndihmë në integrimin drejt Zonës së Kërkimit Shqiptar në Zonën e Kërkimit Evropian.

NASRI ka ndërtuar ëebfaqen e Euraxess Albania, duke siguruar informacione mbi Stafin Akademik të Huaj që vijnë për të studiuar dhe punuar në Shqipëri, për vizat, lejet e qëndrimit, sigurimet shoqërore dhe shëndetësore, shkollat, kopshtet, etj.

NASRI ka një Zyrë Ndihme për të gjithë ata studiues që kontaktojnë dhe pyesin për këto çështje. https://www.euraxess.al/.

Përditësimi i statusit të programit

EURAXESS është promovuar nga viti 2014-2019, në 130- entitete publike dhe private, IAL dhe qendra kërkimore.

Aktualisht në Shqipëri ka 22 institucione (IAL-të dhe institucionet kërkimore) kanë miratuar drejtorët e C&C (Karta dhe Kodi), duke lehtësuar lëvizshmërinë e studiuesve në të gjithë Bashkimin Evropian.

Një institucion shqiptar (IAL Ismail Qemali Vlore) ka marrë çmimin HR Excellence in Research.

Dhënia e "HR Excellence in Research" i jep njohje publike institucioneve kërkimore që kanë bërë përparim në përafrimin e politikave të burimeve njerëzore, me parimet e përcaktuara në "Kartën & Kodin".

Institucionet që u është dhënë e drejta për të përdorur ikonën mund ta përdorin atë, për të nxjerrë në pah angazhimin e tyre, për të zbatuar procedura të rregullta dhe transparente të rekrutimit dhe vlerësimit të studiuesve.

Marrja e titullit të përsosmërisë së burimeve njerëzore në kërkime (ose HRS4R), rrit mundësinë që institucioni të përfshihet në projekte të ndryshme kërkimore evropiane.

Karta Evropiane për Studiues dhe Kodi i Sjelljes për rekrutimin e studiuesve të nisur në vitin 2005, synojnë t'u japin studiuesve individual të njëjtat të drejta dhe detyrime kudo që ata mund të punojnë në të gjithë Bashkimin Evropian. Ata adresojnë studiuesit, si dhe punëdhënësit dhe financuesit në sektorin publik dhe privat. Ata janë elementë kryesorë në politikën e Bashkimit Evropian për ta bërë hulumtimin një karrierë tërheqëse.

Një fokus të veçantë kanë pasur Thirrjet Tematike Horizon 2020 në ardhje, Rrjetet NCP, CORDIS dhe gjetja e Partnerëve.

Në kuadër të Programit Horizon 2002 Drejtoria e Programeve Ndërkombëtare; Sektori i Marrëdhënieve Multilaterale, pjesë e AKKSHI (NASRI), ka organizuar 130 ditë informuese dhe trajnuese, në IAL publike dhe private.

Një pjesë e këtyre aktiviteteve janë organizuar në bashkëpunim me DG Research and Innovation të Komisionin Evropian, Research Executive Agency, Agency for the Promotion of European Research (APRE), Projekti i Asistencës Teknike për Programet EU që implementohen në Shqipëri, TAIEX, Institutin Italian i Kulturës dhe Ambasadën Italiane, NCP Academy.

Gjatë periudhës 2014-2019, aplikantët nga Shqipëria kanë paraqitur në Programin H2020 një numër total aplikimesh prej 335, nga të cilat janë vlerësuar deri tani 270 dhe janë shpallur fitues 34 me vlerë totale prej 3.081.359 milionë EURO.

Në të gjitha rastet aplikantët shqiptarë në projektpropozimet e paraqitura ka qenë në rolin e partnerit, d.m.th., Projekti drejtohet nga Koordinatori një vendi anëtar apo të asociuar të BE-së.

Kjo nënkupton se ata janë përfshirë në aktivitete të ndryshme me karakter kërkimore (Task) brenda Paketave të Punës (Working Package) të projektit si pjesë e konsorciumeve të gjera ku bëjnë pjesë universitete apo qendra kërkimore.

Duhet theksuara se në Programin Horizon 2020, rezultate janë dukshëm më të larta se e njëjta periudhe e programit paraardhës (FP7). Pritshmëria jonë është që deri në fund të programit H2020, kërkuesit shqiptarë të përfitojnë një financim në vlerën e 5.000.000 EUR.

Për vitin 2018 janë realizuar 98 aplikime nga të cilat kanë fituar 9 aplikime në shumën 1,832,791 euro. Për vitin 2019 janë realizuar 47 aplikime dhe kanë fituar 8 projektpropozime me 607,411 E.

Zhvillimi i Strategjisë së Specializimit të Zgjuar

Lidhur me përgatitjen e Strategjisë Shqiptare për Specializimin e Zgjuar, kjo e fundit vlerësohet si pjesë e MAP REA në Ballkanin Perëndimor 6 (WB6), e miratuar në Samitin e Triestes më 12 korrik 2017 (pjesë e Growth Smart, Investments) prandaj aktivitetet e grupit të punës janë hartuar në përputhje me aktivitetet e parashikuara në kuadrin e MAP REA dhe në bashkëpunim me JRC Seville.

Në këtë kuadër, për aktivitetet e kryera gjatë periudhës nëntor 2018 - shtator 2019, mund të thuhet:

Aktualisht ekipi shqiptarë i eksperteve kanë ranë dakord me JRC për të planifikuar aktivitetet hap pas hapi në konsultime të ngushta me ta për të realizuar një proces cilësor.

Fokusi kryesor i diskutimeve ishte IAL-të në procesin e zhvillimit të strategjisë S3, por në të njëjtën kohë, faza aktuale e Strategjisë së Specializimit të Zgjuar dhe identifikimi i potencialeve të zhvillimit ishin pjesë e diskutimeve:

eksplorimi i rolit të inkubatorëve, përshpejtuesve dhe S&T Parks në ofrimin e përkrahjes specifike të sektorit në Ballkanin Perëndimor dhe Evropën Juglindore ", ku pjesëmarrësit diskutuan, shkëmbyen pikëpamje dhe përvojat e tyre në takimin fillestar për" Mbështetjen e Specializimit të Zgjuar në Rajonin e Zgjerimit "(S3P NEAR) gjatë së cilës, udhërrëfyesi (manuali) shqiptar (Albanian roadmap) u përditësua në bashkëpunim me JRC.

Mbështetja e GIZ për ekspertizë për financim për raportin përfundimtar të fazës së hartës është siguruar dhe tashmë janë zgjedhur ekspertët e huaj. Raporti i hartës parashikohet të dalë në fund të vitit 2019. Faza e hartës do të pasohet nga faza e Analizës Cilësore dhe EDP gjatë vitit 2020. S3 është parashikuar të përfundojë deri në vitin 2021.

Në kuadër të projektit SEE 2020, në tremujorin e dytë të vitit 2019, INSTAT-i përpunoi të dhënat e mbledhura në të dy sektorët nga vrojtimi i Kërkim-Zhvillimi 2018 pranë sektorit të bizneseve dhe institucioneve publike. Rezultoi që të dhënat e mbledhura ishin të një cilësie jo të mirë dhe numri i njësive statistikore të përgjigjura ishte shumë i ulët dhe për këtë arsye, të dhënat e përpunuara nuk mund të publikohen. Ato do përdoren vetëm për përdorim të brendshëm.

Gjatë tremujorit të katërt 2019, INSTAT-i do të realizojë vrojtimin "Inovacioni pranë ndërmarrjeve" i cili do të mbledh informacion mbi shkallën e inovacionit në ndërmarrjet që kanë aktivitet në Shqipëri. Popullata e vrojtuar janë ndërmarrjet me 10 e më shumë të punësuar në aktivitetet e përcaktuar në manualin e Oslos.

4.25.1.4 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Ndër arritjet kryesore përgjatë periudhës së raportimit është miratimi dhe zbatimi i "Strategjisë për kërkim shkencor dhe inovacion 2017-2020". Kjo strategji është monitoruar në vitin 2019. Ndër sfidat kryesore mbetet një miratim më i thellë i masave të përcaktuara në këtë strategji sidomos atyre që lidhen me kuadrin ligjor dhe konkretisht me ligjin për kërkimin shkencor.

Nga ana tjetër është miratuar në vitin 2019 Ligj Nr.53/2019 "Për akademinë e Shkencave në Republikën e Shqipërisë".

Në përgjigje të kërkesave të studentëve, Këshilli i Ministrave miratoi disa vendime në dhjetor 2018 për uljen e tarifave, monitorimin e performancës së pedagogëve, transparencë në administrimin financiar të universiteteve, aksesin online në bibliotekat virtuale, arkivat digjitalë të publikimeve të pedagogëve dhe çështjet e përfaqësimit.

4.25.1.5 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Ministritë dhe institucionet kryesore përgjegjëse për kërkimin shkencor në Shqipëri janë:

- Ministria e Arsimit e Sportit dhe Rinisë;
- Këshilli për Arsimin e Lartë dhe Shkencën;
- Agjencia Kombëtare e Kërkimit Shkencor e Inovacionit;

- Agjencia Kombëtare e Financimit të Arsimit të Lartë;
- Instituti i Statistikave – INSTAT;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit.

Institucionet që merren me zbatimin e kërkimit shkencor në Shqipëri kategorizohen në institucionet e arsimit të lartë publik dhe jo publik, institute, qendra dhe agjenci, në varësi të institucioneve të linjës, qendrave kombëtare kërkimore dhe sipërmarrjet private që veprojnë në fushën e kërkimit, zhvillimit dhe inovacionit.

- Institucionet publike dhe jopublike të arsimit të lartë janë institucione mësimore-kërkimore, që sipas ligjit 80/2015 kanë si mision arsimin e lartë, kërkimin shkencor, zhvillimin dhe transferimin e njohurive dhe të teknologjisë.

- QKK-të janë institucione kërkimore-mësimore që kanë si mision kërkimin shkencor, formimin e thelluar universitar në ciklin e dytë dhe të tretë të studimeve, zhvillimin dhe transferimin e njohurive dhe të teknologjisë. Deri tani është ngritur Qendra e Studimeve Albanologjike (QSA) mbi bazën e riorganizimit të instituteve albanologjike të Akademisë së Shkencave;

- Institutet Publike/Qendrat/Agjencitë publike të kërkimit shkencor, zhvillimit dhe transferimit të teknologjisë në vartësi të Ministrive, kanë për mision kryerjen e studimeve dhe projekteve zhvillimore, si dhe transferimin e njohurive dhe teknologjive në praktikën e prodhimit të produkteve dhe të ofrimit të shërbimeve. Në varësi të ministrive të linjës ekzistojnë institutet/qendrat/agjencitë si më poshtë vijojnë:

- qendra/institute pranë Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- 1 agjenci pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit;
- 2 qendra/agjenci dhe 2 institute pranë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë;
- 2 qendra/Institute pranë Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- 3 institute pranë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë;
- 1 institut pranë Ministrisë së Drejtësisë;
- 1 institut pranë Ministrisë së Brendshme;
- 1 qendër pranë Ministrisë së Mbrojtjes.

Qendrat/agjencitë/institutet dhe sipërmarrjet e tjera private që veprojnë në kërkim, zhvillim dhe transferim të teknologjisë dhe njohurive. Nuk ka të dhëna apo studime për të mundësuar vlerësimin e vëllimit të aktivitetit të inovacionit (shpenzimet për inovacionin, etj), ose produktet në sektorin e ndërmarrjeve (p.sh. shitjet nga produktet dhe shërbimet e reja etj).

4.25.1.6 Prioritetet

Një nga përparësitë kryesore të Shqipërisë në këtë fushë është reformimi dhe përmirësimi i sistemit institucional të kërkimit shkencor duke synuar rritjen e financimit në nivel kombëtar për shkencën e zhvillimin, nxitjen e qasjes së bashkëpunimit të trefishtë qeveriakademi-biznes (Triple Helix), si dhe përballimin e zgjidhjen e sfidave social-ekonomike të vendit përmes një kërkimi shkencor sa më cilësor. Nga ana tjetër, Qeveria shqiptare ka për qëllim forcimin e kapaciteteve njerëzore e infrastrukturore të kërkimit shkencor për të rritur pjesëmarrjen dhe nivelin e suksesit në Programet kuadër të BE-së për Kërkimin Shkencor & Inovacionin. Në këtë kuadër, identifikimi i fushave të kërkimit shkencor ku Shqipëria ka më shumë nevojë, do të jetë një ndër përparësitë bazë që mban parasysh zbatimin e qasjes së specializimit të zgjuar (smart specialization). Gjithashtu thellimi i bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e shkencës e kërkimit shkencor, qoftë në nivel rajonal e ndërkombëtar, përbën një objektiv dhe prioritet të rëndësishëm për fuqizimin e këtij sektori. Përfshirja dhe zbatimi i parimeve të Zonës Evropiane të Kërkimit Shkencor–ERA në hartimin kuadrit strategjik e ligjor për zhvillimin e shkencës në Shqipëri do të pasohet nga ndjekja e aktiviteteve që afrojnë Shqipërinë me Unionin e Inovacionit.

Për momentin, Shqipëria nuk ka as metodologji të qartë për financimin e kërkimit dhe shkencor, si edhe as udhërrëfyes kombëtar për infrastrukturën kërkimore.

Gjatë vitit në vijim vendi duhet të adresojë në veçanti:

- Rritjen e investimeve për kërkim shkencor në përputhje me prioritetet e tij dhe me prioritetet e Zonës Evropiane për Kërkim Shkencor (ERA);
- Të sigurojë pjesëmarrje më të lartë në programin Horizon 2020;
- Të miratojë Strategjinë për Specializimin Inteligjent brenda afateve të vendosura në "road map".

Për më tepër në vijim të konkluzioneve të KSA 2019 theksohet:

Lidhur me shpenzimet publike për kërkime dhe arsim:

- Shqipëria duhet të përshpejtojë zbatimin e modelit të Triple helix , duke u përqendruar në bashkëpunimin midis akademisë, biznesit dhe qeverisë.

Lidhur me kërkimin shkencor dhe inovacionin:

Për sa i përket hartimit të Strategjisë së Specializimit të Zgjuar:

- Shqipëria inkurajohet të ndërmarrë hapa të mëtutjeshëm në zhvillimin e një strategjie të zgjuar specializimi duke shfrytëzuar sa më mirë ekspertizën e dhënë nga BE për projektet e inovacionit.
- Shqipëria duhet të rrisë buxhetin për shkencë dhe kërkime (më shumë se 0.2% e tanishme e PBB-së).
- Shqipëria duhet të miratojë ligjin për shkencën dhe kërkimin shkencor.

KAPITULLI 26: ARSIMI DHE KULTURA

4.26.1.1 Përmbajtja e kapitullit

BE-ja mbështet bashkëpunimin në arsim dhe kulturë përmes financimit të programeve dhe koordinimit të politikës së Shteteve Anëtare përmes metodës së hapur të koordinimit. Shtetet Anëtare gjithashtu duhet të parandalojnë diskriminimin dhe të garantojnë arsimim cilësor të fëmijëve të punëtorëve migrantë, përfshirë ata me prejardhje të disavantazhuar.

4.26.1.2 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar në arsim me Acquis të BE-s buron nga neni 70 MSA për përafrimin e legjislacionit dhe neni 100 lidhur me përafrimin e legjislacionit në arsim dhe trajnim. Në fushën e kulturës neni 101 i MSA thekson se 'palët zotohen të ndërmarrin bashkëpunim kulturor. Ky bashkëpunim do të shërbejë gjithashtu edhe për rritjen e mirëkuptimit të përbashkët dhe të respektit reciprok ndërmjet individëve, komunitetit dhe njerëzve. Palët gjithashtu zotohen të bashkëpunojnë për promovimin e diversitetit kulturor, veçanërisht në kuadër të Konventës së UNESCO-s për mbrojtjen dhe promovimin e diversitetit të shprehjeve kulturore."

Qëllimi i politikave të BE-së për kulturën është për të inkurajuar bashkëpunimin në mbështetje dhe për plotësimin e veprimeve që lidhen me rritjen e dijes dhe përhapjen e kulturës, ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, shkëmbimet kulturore dhe krijimet letrare dhe artistike duke përfshirë dhe sektorin audiovizual.

BE gjithashtu fokusohet dhe inkurajon pjesëmarrjen e Shqipërisë në programet komunitare të BE-së në fushën e arsimit dhe kulturës.

4.26.1.3 Situata aktuale dhe përmbledhje e arritjeve kryesore në Shqipëri

Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në fushën e arsimit dhe kulturës. Një përparim është arritur në këtë fushë, veçanërisht duke përmirësuar aplikimin në internet për njohjen e diplomave, kornizën kurrikulare për arsimin parashkollor dhe standardet e zhvillimit dhe mësimit për fëmijët nga 3 deri në 6 vjeç,si dhe monitorimin e kornizës për vlerësimin e arsimit parashkollor.

Njëfarë progresi është regjistruar gjithashtu në përgjithësi në sistemin e arsimit dhe aftësimit me miratimin e ligjit të Rishikuar të Kornizës së Kualifikimit Shqiptar në maj 2018.

Asnjë përparim nuk është arritur në miratimin e legjislacionit dytësor të ligjit për AFP dhe strategjinë për kulturën për 2019-2023.

Me miratimin më 23/07/2018 të ligjit nr. 48/2018 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin 69/2012 " Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë" (të ndryshuar) sigurohet një qasjeje të re e përgjegjësive të institucioneve përgjegjëse për sistemin arsimor parauniversitar. Me riorganizimin e institucioneve të sistemit arsimor parauniversitar, do të është krijuar Agjencia e Sigurimit së cilësisë në Arsimin Parauniversitar. Këto struktura do të sigurojnë cilësinë e shërbimit në institucionet e arsimit parauniversitar. Ligji përcakton për herë të parë konceptin e "Vlerësimit të arritjeve në arsimin fillor". Një tjetër risi është krijimi i bazës ligjore për Këshillin Kombëtar të Prindërve si një strukturë e prindërve në nivel kombëtar. Gjithashtu ligji siguron përmirësimin e kritereve dhe standardeve profesionale të lidershipit të institucioneve shkollore.

Sigurimi i cilësisë bazuar në standarde të krahasueshme me ato të vendeve të BE-së

- Dy institucione të reja, AQAPUE dhe GD PUE, duhet të krijojnë bashkëpunim të ngushtë në monitorimin e sektorit të arsimit parauniversitar dhe sigurimin e cilësisë së shërbimeve arsimore.
- Shqipëria do të prezantojë një përmbledhje të plotë vjetore të sektorit të plotë (JASR) si një mjet për monitorimin e sistemit arsimor parauniversitar.
- Përcaktimi i një sërë indikatorësh kombëtar të arsimit bazuar në standardet e UNESCO-s dhe EUROSTAT dhe përfshini ato tregues në Programin e Statistikave Zyrtare (POZ).
- Komunikoni rezultatet e vlerësimit të jashtëm secilës shkollë në një mënyrë që mund të krahasohen në nivelin lokal, rajonal dhe kombëtar.

Njësitë Arsimore Vendore (drejtoritë arsimore rajonale/zyrat arsimore, DAR/ZA) janë riorganizuar në Drejtori Rajonale të Arsimit Parauniversitar (DRAP) dhe Zyra Vendore Arsimore (ZVA). Këto njësi arsimore vendore, përgjegjëse për arsimin parauniversitar janë në varësi të Drejtorisë së Përgjithshme të Arsimit Parauniversitar (DPAP).

DPAP-ja e shtrin veprimtarinë e saj në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë dhe organizohet në nivel qendror, nëpërmjet Drejtorisë Qendrore; në nivel rajonal, nëpërmjet drejtorive rajonale të arsimit parauniversitar;si dhe nga njësitë e ofrimit direkt të shërbimeve, të cilat përfshijnë zyrat vendore të arsimit parauniversitar dhe institucionet arsimore të sistemit parauniversitar publik. DPAP-ja ka lidhje funksionale bashkëpunimi me institucionet e tjera të sistemit arsimor parauniversitar në varësi të ministrit.

Misioni i DPAP-së është ofrimi dhe sigurimi i shërbimit arsimor cilësor në të gjitha institucionet arsimore të sistemit parauniversitar në Republikën e Shqipërisë në përputhje me politikat, strategjitë kombëtare dhe kurrikulën e arsimit parauniversitar, me qëllim zhvillimin dhe edukimin e plotë e të gjithanshëm të nxënësit, në mënyrë që të përballojë sfidat e së ardhmes.

DPAP u krijua sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 99, datë 27.2.2019 "Për krijimin, mënyrën e organizimit e të funksionimit të Drejtorisë së Përgjithshme së Arsimit Parauniversitar" dhe urdhrit 68, datë 5.4.2019, të Kryeministrit "Për miratimin e strukturës dhe të organikës së drejtorisë së përgjithshme të arsimit parauniversitar dhe drejtorive rajonale të arsimit parauniversitar.

Me vendimin nr. 98, datë 27.2.2019 "Për krijimin, mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë së Sigurimit së cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP) u krijua ASCAP. Misioni i ASCAP-it është të garantojë performancën e sistemit të arsimit parauniversitar dhe cilësinë e arsimimit parauniversitar publik e privat, në përputhje me qasjen e kurrikulës, të bazuar në zhvillimin e kompetencave. ASCAP ka në fushën e tij të përgjegjësisë garantimin dhe vlerësimin i performancës së sistemit arsimor parauniversitar, publik dhe privat, zhvillimin e kurrikulës dhe zhvillimin profesional të punonjësve në arsimin parauniversitar, publik dhe privat.

Në zbatim të udhëzimit nr. 13, datë 22.5.2019 "Për procedurat e pranimit të mësuesit në një vend të lire pune në institucionet arsimore publike të arsimit parauniversitar dhe për administrimin e portalit "Mësues për Shqipërinë", procedurat e pranimit dhe emërimit në një vend të lirë pune rritën në mënyrë të ndjeshme transparencën në konkurrim, duke iu nënshtruar vlerave më të larta të profesionalizmit, meritës dhe interesit më të lartë të nxënësve.

Kandidatët për mësues aplikojnë në dy faza, aplikim me dosje dhe me testim të informatizuar. Në vitin 2019 aplikuan gjithsej 6 469 mësues të të gjitha profileve. Nga këta, 4 808 aplikuan për t'iu nënshtruar testimit të informatizuar dhe 1 661 mbartën pikët e vlerësimit të dosjeve dhe të testimit ndër vite.

Klasat e profilizuara në sport

Në vitin shkollor 2018-2019 filluan veprimtarinë mësimore klasat e profilizuara në sport, të organizuara në klasat VI, VII, VIII dhe IX në sportet: volejboll, futboll dhe basketboll, me programe të posaçme mësimore të hartuara nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), aktualisht Agjencia e Sigurimit së cilësisë në Arsimin Parauniversitar (ASCAP).

Me hapjen e klasave të profilizuara në sport, synohet që, nëpërmjet kurrikulave të specializuara në disiplinat sportive përkatëse, të krijohen mundësi konkrete për nxënësit që spikasin për prirje dhe talent në sporte të ndryshme, sikurse janë sportet me traditë të pasur në vendin tonë. Veprimtaria e tyre mbështetet edhe nga Federatat sportive respektive, jo vetëm në mbështetjen e procesit mësimor/stërvitor, por edhe në organizimin e garave/kampionateve.

U krijuan dhe funksionojnë gjatë këtij viti shkollor gjithsej:

- 223 klasa sportive në 121 shkolla, të cilat kanë angazhuar
- 5.616 nxënës = rreth 10 % të numri të përgjithshëm të nxënësve në këto shkolla).

Për vitin shkollor 2019-2020, procedurat për hapjen, organizimin dhe funksionimin e klasave të profilizuara në sport janë përfshirë në Udhëzimin e përbashkët të Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR) dhe Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (MFE) nr. 18, datë 20.8.2019 "Për vitin shkollor 2019-2020 në sistemin arsimor parauniversitar".

Miratimi i ligjit "Për sportet" 79/2017, në nenin 6 të së cilit, është parashikuar ngarkesa e detyruar mësimore referuar lëndës "Edukim Fizik, Sporte dhe Shëndet". Në këtë nen të ligjit "Për sportin", i jepet një përkufizim më i gjerë lëndës së edukimit fizik, duke parashikuar ngarkesën mësimore të saj në arsimin para-universitar 3 orë mësimore në javë, në klasat (1-12). Përfshirja e ngarkesës mësimore të kësaj lënde në ligjin për sportin, vjen si një domosdoshmëri për t'i dhënë kësaj lënde, pozita më të konsoliduar kundrejt tendencave negative të shfaqura gjatë viteve të fundit, për uljen e ngarkesës, deri në heqjen e plotë të saj, nga programet mësimore të arsimit para-universitar. Kontributi i kësaj lënde është jo vetëm në formimin e përgjithshëm të nxënësve, por është gjithashtu kontribut në ofrimin e mundësive për një shëndet më të mirë të popullatës, si një nga prioritetet kryesore të politikave të shtetit për sigurimin e shëndetit publik

Zhvillimi profesional i mësuesve të diasporës

Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë e Shqipërisë në bashkëpunim me Ministrinë e Arsimit dhe Teknologjisë (MASHT) së Kosovës organizuan seminarin XV mbarëkombëtar "Për mësimin plotësues të gjuhës shqipe në diasporë", në datat 31 korrik- 3 gusht 2019, në Prizren. Në seminar u realizuan:

- Shkëmbimi i përvojave në fushën e mësimdhënies.
- Dhënia e modeleve praktike të orëve mësimore.
- Promovim i librave për mësues të diasporës dhe doracakë për mësuesit e diasporës.
- Veprimtari kulturore.
- Në seminar morën pjesë rreth 170 mësues të gjuhës shqipe dhe ligjërues nga diaspora.

Plani i Veprimit të Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë në kuadër të "Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Ekstremizmit të Dhunshëm"

Përgjatë muajve dhjetor 2018-janar 2019, u realizuan 13 sesione informuese me pjesëmarrjen e 822 drejtorëve/ psikologëve të shkollave të arsimit parauniversitar në institucionet arsimore përgjegjëse për arsimin parauniversitar. Në këto sesione të pranishmit u orientuan drejt hartimit të planeve individuale të shkollave të tyre, duke u bazuar te paketa e hartuar nga grupi i përhershëm i punës;

Pakicat kombëtare

Në vitin shkollor 2018-2019 rreth 500 nxënës të pakicës kombëtare greke dhe rreth 120 nxënës të pakicës kombëtare maqedonase ndoqën arsimin nga klasa e 1-9.

Bazuar në VKM-në nr.227, datë 17.4.2019, "Për përgatitjen, shtypjen, botimin dhe shpërndarjen e teksteve shkollore të arsimit bazë për nxënësit e institucioneve publike parauniversitare ku mësojnë nxënës të pakicave kombëtare", u përgatitën, shtypën, botuan dhe u shpërndanë tekstet shkollore të arsimit bazë në gjuhën amtare për nxënësit e pakicave kombëtare për vitin shkollor 2019-2020. Tekstet u shpërndanë falas për nxënësit e pakicave kombëtare.

Në udhëzimin e përbashkët nr.18, datë 20.8.2019 të MASR-së dhe Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (MFE), "Për vitin shkollor 2019-2020 në sistemin arsimor parauniversitar" është parashikuar që institucionet arsimore për arsimin bazë ku mësojnë nxënës të pakicave kombëtare, të planifikojnë veprimtari të veçanta, me qëllim ruajtjen e promovimin e trashëgimisë kulturore dhe artistike të pakicave kombëtare.

Në mbështetje të ligjit nr. 69/2017, "Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë", janë miratuar dy VKM me propozim të MASR-së. (VKM nr. 561, datë 29.9.2018, "Për pajisjen me tekste shkollore të nxënësve, formimin fillestar, zhvillimin e mëtejshëm profesional të mësuesve, si dhe krijimin e funksionimin e klasave në gjuhën e pakicave kombëtare" dhe VKM nr. 562, datë 29.9.2018, " Për masat e përshtatshme për nxitjen e njohjes së kulturës, historisë, gjuhës dhe besimit fetar të pakicave kombëtare në veprimtarinë mësimore dhe shkencore të institucioneve të arsimit të lartë", si dhe në bashkëpunim me Ministrinë e Kulturës VKM nr. 463, datë 3.7.2019 "Për miratimin e masave dhe të politikave të nevojshme për të siguruar pjesëmarrjen e personave, që u përkasin pakicave kombëtare, në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike në Republikën e Shqipërisë".

Në kuadër të riorganizimit të njësive arsimore vendore, realizuar në vitin 2019, në ato bashki ku ka institucione arsimore ku mësojnë nxënës të pakicave kombëtare u krijuan Zyra Vendore Arsimore (ZVA), me qëllim që t'u sigurohet në mënyrë të drejtpërdrejtë shërbim arsimor cilësor fëmijëve të pakicave kombëtare dhe komunitetit në këto bashki.

Institucionet arsimore ku mësojnë nxënës të pakicës kombëtare greke mbështeten nga ZVA Delvinë – Finiq, ZVA Gjirokastër – Libohovë – Dropull, ZVA Sarandë – Konispol dhe institucionet arsimore ku mësojnë nxënës të pakicës kombëtare maqedonase mbështeten nga ZVA Korçë-Pustec.

Të drejtat e fëmijëve, mbrojtja nga dhuna në institucionet arsimore

Në kuadër të mbrojtjes së të drejtave të fëmijëve, MASR-ja në vitin shkollor 2019-2020 ka orientuar çdo institucion arsimor të realizojë informimin në mënyrë verbale dhe vizuale të nxënësve, mësuesve dhe prindërve se ku duhet të drejtohen në rast të shkeljes së të drejtave të fëmijëve duke i përfshirë në rregulloren e institucioneve parauniversitare.

Gjithashtu është ndjekur realizimi i agjendës kombëtare për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve 2017-2020.

Në periudhën shtator 2018- maj 2019 në të gjitha institucionet arsimore janë përdorur një sërë mënyrash dhe instrumentesh për të identifikuar rastet e dhunës si vëzhgime të herëpashershme të nxënësve dhe mësuesve, realizimi i pyetësorëve për dhunën si një mjet shumë i mirë dhe efikas për të analizuar situatën lidhur me format apo rastet e dhunës që nxënësit pësojnë apo perceptojnë direkt apo indirekt, anketa, takime bashkëpunuese me mësues dhe Qeverinë e Nxënësve për identifikimin e personave dhunues dhe të dhunuar dhe marrjen e masave për trajtimin e tyre .

Oficerët e sigurisë në institucionet e arsimit parauniversitar

MASR-ja dhe Ministria e Brendshme po zbatojnë prej 2 vjetësh projektin "Shkolla të sigurta", i cili ka një vëmendje të posaçme në rritjen e sigurisë si brenda ashtu edhe në perimetrin e institucioneve arsimore, nëpërmjet patrullimit të shpeshtë të policisë, si dhe një sërë masash të tjera siç është dhe prezantimi i projektit pilot për oficerin e sigurisë në shkolla.

Për vitin shkollor 2017-2018 projekti është zbatuar në 15 gjimnaze të qytetit të Tiranës ku janë atashuar 15 oficerë sigurie dhe kanë përfituar 12 349 nxënës.

Për vitin shkollor 2018-2019 dhe 2019-2020 projekti është shtrirë në gjithë vendin me 150 shkolla të cilët janë trajnuar nga Agjencia e Sigurimit së cilësisë dhe Akademia e Rendit dhe kanë përfituar 62 589 nxënës.

Lidhur me ekstremizmin e dhunshëm janë trajnuar 150 mësues koordinatorë, drejtues shkollash dhe punonjës të shërbimit psiko-social.

Mbështetja për nxënësit e komunitetit Rom/Egjiptian për të parandaluar braktisjen e shkollës

Disa nga masat për sigurimin e përfshirjes arsimore të popullatës rome dhe egjiptiane janë vendimet e Këshillit të Ministrave për tekstet shkollore dhe transportin falas; udhëzime të Ministrisë për regjistrimin me përparësi në kopshte të fëmijëve romë dhe për ofrimin e arsimit bazë dhe gjimnazit me kohë të pjesshme; VKM-ja nr. 40, datë 23.1.2019, që përjashton studentët romë dhe egjiptianë nga tarifa e shkollimit në ciklin e parë të studimeve (Bachelor), VKM-ja nr. 780, datë 26.12.2018, e cila përcakton që studentët romë dhe egjiptianë të paguajnë vetëm 50% të tarifës së shkollimit në ciklin e dytë të studimeve (Master); nënshkrimi i marrëveshjeve ndërministrore për identifikimin dhe regjistrimin në shkollë të të gjithë fëmijëve të moshës së detyrimit shkollor, si dhe për fëmijët në situatë rruge etj.

Një ndër sfidat më madhore është angazhimi i MASR-së për zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian, 2016-2020. Në këtë plan, fusha e politikës "Arsimi dhe promovimi i dialogut ndërkulturor" ka si qëllim strategjik ofrimin e arsimit cilësor dhe përfshirës për romët dhe egjiptianët për të promovuar dialogun ndërkulturor.

Pjesëmarrja e romëve dhe egjiptianëve në arsimin parauniversitar në vitin shkollor 2018-2019 është përmirësuar me 6%. Në vitin shkollor 2018-2019 u regjistruan 15923 nxënës romë dhe egjiptianë, 915 më shumë, në krahasim me 15008 që u regjistruan në vitin shkollor 2017-2018.

Pjesëmarrja e romëve dhe egjiptianëve në arsimin e mesëm të lartë në vitin shkollor 2018-2019 është përmirësuar me 13.8%. Në vitin shkollor 2018-2019 u regjistruan 1378 nxënës romë dhe egjiptianë, 168 më shumë, në krahasim me 1210 që u regjistruan në vitin shkollor 2017-2018.

Udhëzimi nr. 17, datë 9.5.2018 "Për procedurat e ndjekjes së arsimit të detyruar nga nxënësit që nuk kanë ndjekur të paktën dy klasa të arsimit bazë dhe për arsimimin me kohë të pjesshme në arsimin bazë" lehtëson procedurat e regjistrimit/rikthimit në shkollë të fëmijëve që, për rrethana të përcaktuara në udhëzim, nuk e kanë ndjekur arsimin bazë për të paktën dy vite shkollore, e kanë braktisur shkollën, identifikohen si të paregjistruar në shkollë ose janë fëmijë në situatë rruge, si dhe krijon lehtësira për ndjekjen e arsimit bazë me kohë të pjesshme nga të rriturit që nuk kanë arritur ta mbarojnë arsimin bazë me kohë të plotë, duke u dhënë mundësinë që, ashtu si fëmijët në arsimin bazë me kohë të plotë, edhe ata të mund të pranohen në një apo dy klasa më të larta se klasa për të cilën zotërojnë dokument shkollor (apo pretendojnë se kanë formimin shkollor për t'u pranuar në klasa më të larta, në mungesë të dokumentit shkollor), duke u provuar nga një komision të ngritur në shkollë. Nga lehtësirat që krijohen me udhëzimin e ri përfitues janë dhe fëmijët, të rinjtë dhe të rriturit romë dhe egjiptianë.

Është hartuar, për herë të parë, programi mësimor i gjuhës rrome për arsimin bazë (klasat VI-IX), i cili u miratua me urdhrin e MASR-së nr. 754, datë 9.11.2018, "Për miratimin e programit të gjuhës rrome, shkalla III-IV, klasat VI-IX".

Vazhdon zhvillimi i mësimit të gjuhës rrome në shkollën 9-vjeçare "Hamit Mullisi" Elbasan, në kuadrin e nismës "Shkolla si qendër komunitare". Sipas të dhënave nga ZVA-ja Elbasan, në vitin shkollor 2018-2019 u regjistruan dhe ndoqën gjuhën rrome 30 fëmijë.

Për të siguruar rritje të aksesit të fëmijëve në arsimin parashkollor MASR gjatë periudhës së raportimit ka ndërmarrë:

- Është nënshkruar (tetor 2018) marrëveshja e re treministrore MASR, MB, MSHMS, "Për identifikimin dhe regjistrimin në shkollë të të gjithë fëmijëve të moshës së detyrimit shkollor".

Konteksti strategjik dhe planet e veprimit të qeverisë së Shqipërisë për grupet vulnerabël kanë si qëllim arritjen e përfshirjes sociale, rritjes së pjesëmarrjes në shoqëri dhe aksesueshmërisë për Personat me Aftësi të Kufizuara. Në këtë kontekst akualisht, përfshirja sociale është në fokus nëpërmjet krijimit të mekanizmave të duhur monitorues dhe shërbimeve sociale të aksesueshme

në koordinim aktorët dhe grupet e interesit. Plani Kombëtar i Veprimit për Aftësinë e Kufizuar është në përputhje me parimet dhe detyrimet që rrjedhin nga Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara. Në kuadrin e ligjit nr. 93/2014 "Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara" është në proces dhe hartimi i PVKM "Për ndihmësin personal. MSHMS do të rishikojë Planin Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuar gjatë vitit 2020, duke marrë në konsideratë rekomandimet e dala nga vlerësimi afatmesëm. Këshilli Kombëtar si organ këshillimor për Personat me Aftësi të Kufizuara siguron përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara në të gjitha fushat dhe është në proces riorganizimi pas mandatit të parë.

Aksesueshmëria mbetet një sfidë për institucionet, pasi lidhet drejtpërdrejt me qasjen në shërbime. MSHMS dhe Këshilli Kombëtar kanë ndërmarrë iniciativën për aksionin e aksesueshmërisë dhe ka koordinuar punën e grupit ndërinstitucional për konferencën e nivelit kombëtar me temë "Aksesueshmëria dhe gjthëpërfshirja" e organizuar në maj 2019.

Në veçanti për personat që nuk dëgjojnë është nënshkruar Marrëveshja e Bashkëpunimit nr. 4481, datë 25.4.2018 ndërmjet "Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë dhe Shoqatës Kombëtare Shqiptare të Personave që nuk dëjojnë" për bashkëpunim në fushën e arsimit dhe ofrimin e shërbimeve të interpretimit në gjuhën e shenjave për personat që nuk dëgjojnë.

Mbledhja e të dhënave është një përparësi për Qeverinë shqiptare, ku të gjithë palët e interesuara, ministritë, bashkitë dhe shoqëria civile duhet të angazhohen.

Kurrikula

- Gjatë vitit shkollor 2019 – 2020 zbatohet kurrikula me kompetenca në të gjitha klasat 1 -12 të sistemit të arsimit parauniversitar. Ndërkohë gjatë periudhës qershor 2019 u aplikuan testet kombëtare me kurrikulën me kompetenca në përfudnim të klasës së 9-të të arsimit të mesëm të ulët dhe arsimit të mesëm të lartë.

- Gjatë vitit shkollor 2018-2019 është hartuar udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës në klasën XII, si dhe ASCAP ka mbështetur nxënësit maturantë për kriteret në institucionet e arsimit të lartë. Kurrikula me kompetenca në klasën XII ka specifikat e saj të zbatimit.

- Në përfundim të pilotimit dhe të zbatimit në sistem të kurrikulës së bazuar në kompetenca, ASCAP realizuan vlerësimin e jashtëm të kësaj kurrikule. Ky proces u mbështet nga UNICEF. Gjithashtu në këtë kuadër ASCAP është duke zhvilluar vlerësimin e brendshëm të kurrikulës me kompetenca. Në proces është hartimi i analizës së zbatimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët.

- Plotësimi i paketës kurrikulare sipas qasjes me bazë kompetencat në arsimin bazë ka të bëjë me hartimin e udhëzuesve kurrikularë lëndorë. Janë hartuar 13 udhëzues lëndorë kurrikularë për arsimin e mesëm të ulët dhe 12 për arsimin e mesëm të lartë. Në këtë kuadër janë trajnuar rreth 1066 drejtues të rrjeteve profesionale lidhur me zbatimin e udhëzuesve kurrikularë.

- Në arsimin parashkollor janë hartuar dokumentet e mëposhtme : Standardet e zhvillimit dhe të të nxënit të fëmijëve të moshës 3-6 vjeç (2017); Korniza kurrikulare e arsimit parashkollor (2017); Programet e moshës 3-4 vjeç (2017); Programet e moshës 4-5 vjeç (2018); Programet e moshës 5-6 vjeç (2019); Standardet profesionale të formimit të përgjithshëm të mësuesit të arsimit parashkollor (2018); Korniza e vlerësimit të fëmijëve në arsimin parashkollor (2019).

- Për vitin shkollor 2019-2020 janë hartuar 27 programeve orientuese, për provimet të arsimit bazë dhe të maturës shtetërore dhe vlerësimit të arritjeve të nxënësve të klasës së pestë.

- Për t'u dhënë mundësi nxënësve të klasave kolektive që të pajisen me njohuritë dhe aftësitë themelore në lexim- shkrim, u konsiderua i domosdoshëm hartimi i një programi kurrikular, i cili u zbatua me nxënësit e arsimit bazë që kanë arritje të ulëta në lexim- shkrim. Ky program u konceptua në dy module (Lexim- shkrimi fillestar dhe Lexim- shkrimi i kuptimshëm). U trajnuan, 457 mësues të klasave kolektive nga të gjitha rajonet e vendit. Gjithashtu, për vetë specifikat e klasave kolektive, ishte i domosdoshëm hartimi i një udhëzuesi të veçantë për zbatimin e kurrikulës me bazë kompetencat.

- Në kuadër të planit të veprimit kundër kultivimit dhe trafikimit të kanabisit 2017–2020, ASCAP si institucioni përgjegjës për organizimin e masës C2 "Përmirësimi i informacionit rreth kanabisit, duke përditësuar kurrikulat e arsimit parauniversitar" ka hartuar 7 module të trajnimit për përmirësimin e informacionit për drogat (kanabisin) në kurrikulën shkollore K – 12 dhe u trajnuan 129 specialistë të njsive arsimore vendore për çështje të drogave me qëllim parandalimin dhe minimizimin e fenomenit të abuzimit me substancat.

- Janë hartuar 88 programe të shkollave të veçanta të arsimit bazë përkatësisht të institucioneve të arsimit bazë për fëmijët e ngujuar, arsimit bazë me kohë të pjesshme, arsimit bazë në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale për të mitur, arsimit bazë të shansit të dytë.

- Plotësimi i paketës kurrikulare me 12 programet përkatëse për klasat e profilizuara në sport: volejboll, basketboll dhe futboll, klasat 6-9.

Zhvillimi profesional

- Në kuadër të zhvillimit profesional të mësuesve ka vijuar funksionimi i rrjeteve profesionale të mësuesve sipas profileve përkatëse apo sipas roleve të mësuesve në shkollë. Gjatë periudhës tetor – nentor 2019 rrjetet profesionale janë përditsuar në kuadër të ristrukturimit të ZVAP-ve dhe aktualisht po trajnohen 1180 drejtues rrjetesh për zbatimin e udhëzuesve kurrikularë lëndorë.

- Gjatë kësaj periudhe, në kuadër të mbështetjes së ASCAP për zhvillimin profesional të mësuesve dhe të drejtuesve të shkollave kanë përfituar trajnime nga buxheti i shtetit dhe nga funksionimi i rrjeteve profesionale të mësuesve sipas lëndëve rreth 22 000 mësues. Tematika e trajnimeve ka qenë: zbatimi i kurrikulës me kompetenca në forma të reja organizimi përfshirë edhe organizimi i mësimit me dy orë të njëpasnjëshme, zbatimi i kurrikulës në klasën e katërt, nëntë dhe dymbëdhjetë, metodologjia e mësimdhënies, portofoli i të nxënit, vlerësimi i nxënësve, hartimi i testeve, klasat kolektive, mësuesit ndihmës, trajnimi për mësuesit e TIK-ut, ekstremizmi i dhunshëm, lufta kundër substancave narkotike, dokumentacioni i arsimit parashkollor etj.

- Në kuadër të përmirësimit të skemës së zhvillimit profesional të punonjësve arsimorë vijon funksionim i portalit https://trajnime.arsimi.gov.al. Ky portal mundëson transparencën e moduleve të trajnimit të akredituara; kalendarin e trajnimeve që do të zhvillohen nga agjencitë trajnuese; regjistrimin e të gjithë mësuesve që trajnohen nga këto agjenci; monitorimin dhe llogaridhënien e agjencive trajnuese për zhvillimin e trajnimeve; krijimin e databazës online të të dhënave për të gjithë mësuesit e trajnuar; vlerësimin e mësuesve për trajnimet e organizuara; transparencën e tarifës së kreditit etj. Janë regjistruar në portalin e trajnimeve 21 500 mësues të trajnuar nga agjencitë trajnuese, nga të cilët 5 258 mësues janë trajnuar nga IAL-të.

- Gjithsej gjatë periudhës 2018 - 2019 janë trajnuar 43 623 mësues në arsimin parauniversitar nga të cilat 51% ASCAP në bashkëpunim me MASR dhe donatorë, 33% agjenci trajnuese, 12 % institucione të arsimit të lartë publike dhe private dhe 4% organizata të tjera jofitimprurëse.

- Gjatë periudhës 2018 - 2019, janë ngritur grupe Task-Forcë për monitorimin e trajnimeve të mësuesve të ofruara nga agjencitë të cilat kanë akredituar programe/module trajnimi pranë KAPT-it". Janë realizuar monitorime në rreth 35 agjenci trajnuese. Është hartuar, raporti përmbledhës për monitorimin e kryer gjatë vitit 2018 dhe 2019.

- Në vijim të zbatimit të nismës "Tri lëndë në gjashtë orë" dhe organizimit të mësimit me dy orë të njëpasnjëshme, ASCAP në bashkëpunim me Junior Achievement organizoi realizimin e 25 videove promovuese të orëve të mësimit në lëndë të ndryshme.

- Trajnimet e ofruara për rreth 500 mësuesit e gjuhëve të huaja për përditësimin me metodat bashkëkohore të mësimdhënies me në qendër nxënësin, rolin e gjuhës së huaj në formimin dhe forcimin jo vetëm të kompetencës së komunikimit, por edhe të kompetencave të tjera kyç, vlerësimin për të nxënë dhe vlerësimin e të nxënit të nxënësve, vlerësimin dhe punën me Portofolin Evropian të Gjuhëve, hapat e hartimit të testeve me kompetenca, integrimin e nxënësit në procesin e planifikimit të të nxënit dhe vlerësimit, si edhe fuqizimin e drejtuesve të rrjeteve profesionale të gjuhëve të huaja.

- Lufta kundër dukurive të tilla, si episode të dhunës apo përdorimi i drogave në shkolla janë prioritet i Ministrisë së Arsimit Rinisë dhe Sporteve dhe të Ministrisë së Brendshme. Ministria e Brendshme ka filluar tashmë të zbatojë konceptim "Shkolla të sigurta", ku ka një vëmendje të posaçme në rritjen e sigurisë si brenda ashtu edhe jashtë shkollës. Duke synuar rritjen e sigurisë nëpërmjet ndërveprimit dhe parandalimit, Ministria Arsimit, Sportit dhe Rinisë në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Brendshme ndërmjet marrëveshjes së firmosur midis palëve, kërkon të krijojë një qasje të re nëpërmjet projektit "Shkolla të sigurta - Oficerët e sigurisë në shkolla". Aktualisht janë trajnuar nga ASCAP 138 Oficerë të sigurisë në shkolla, 459 mësues për ndërhyrjet për sjelljet pozitive dhe 150 drejtues rrjetesh për parandalimin e dhunshëm.
- Në fokus të ASCAP ka qenë edhe trajnimi i 145 punonjësve të DPAP, DRAP-eve dhe ZVAP-ve lidhur me zbatimin e kurrikulës me kompetenca, si dhe vlerësimin e cilësisë së zbatimit të kësaj kurrikulës.
- Hartimi i pyetjeve me kompetenca për t'i paraprirë vlerësimit formues të nxënësit ka qenë në fokus edhe për këtë vit. 1359 drejtues dhe mësues janë trajnuar në këtë fushë.
- Prioritet i MASR dhe ASCAP për vitin shkollor 2019-2020 është trajnimi i mësuesve të shkencave të natyrës (Biologji, Kimi, Fizikë). Aktualisht janë trajnuar rreth 150 dhe pritet të trajnohet 3300 mësues po të këtyre lëndëve. Trajnimi konsisiton në zbërthimin e programeve lëndore me kompetenca në tekstet e përshtatura të shtëpive prestigjioze Oxford, Pearson dhe Cambridge), si dhe në përgatitjen e nxënësve me pyetje të formatit të provimit ndërkombëtar PISA.
- Prioritet i rëndësishëm gjatë vitit 2018 dhe në vazhdim të vitit 2019 ka qenë mbështetja e arsimit gjithëpërfshirës përmes ngritjes së kapaciteteve të mësuesve ndihmës që tashmë janë pjesë e qenësishme e sistemit tonë arsimor. Puna për këtë target- grup filloi më krijimin e rrjeteve profesionale të mësuesve ndihmës. Janë ngritur 42 rrjete profesionale të cilat përfshijnë rreth 700 mësues ndihmës në të gjithë vendin.
- Lidhur me përdorimin e TIK në procesin e mësimdhënies është krijuar MOODLE i platformës, digitalplatform.al, në shërbim të një nxënieje efikase, me qëllim përdorimin e përmbajtjeve digjitale në kuadër të kurrikulës me kompetenca për lëndën e TIK-ut.
- Janë trajnuar 366 mësues të TIK-ut, për të përdorur platformën digjitale. Është krijuar profile i 64 shkollave që do të jenë pjesë e platformës, si dhe realizimi i 30 videove - tutoriale për t'i ardhur në ndihmë mësuesve të gjimnazit në implementimin e gjuhëve të programimit si: JAVA, HTML, ADOBE FLASH, si dhe algoritmet.
- Janë trajnuar 120 mësues të TIK-ut për kodimin dhe programimin në gjimnaze.
- Janë krijuar video nga nxënësit e shkollave për ndërgjegjësimin e sigurisë kibernetike, janë krijuar rrjete të diskutimit për cyber-bulling, krijimin e informacionit dhe publikimit online të tij, janë krijuar forume për t'i ardhur në ndihmë fëmijëve që mund të jenë preh e çdo lloj dhune.
- Në kuadër të bashkëpunimeve, ASCAP në bashkëpunim me British Council kanë trajnuar derti tani 2194 drejtues dhe mësues të shkollave për përdorimin e Micro:Bit në procesin e mësimdhënie – nxënies, si dhe për zhvillimin e aftësive bazë të mendimit kritik dhe zgjidhjes problemore.

Pjesëmarrje në Erasmus+ i MASR (ASCAP), 3 universitete të huaja dhe 8 universitete shqiptare në realizimin e projektit "Developing teacher competences for a comprehensive vet system in Albania - TEAVET (Erasmus+). Ligji për IAL-të mundëson funksionimin efektiv të qendrave të ekselencës për trajnimin e mësuesve.. MASR/ASCAP është përfshirë në orientimin e universiteteve për hartimin e moduleve të trajnimit (16 module trajnimi) në fushat: Të nxënit digjital, Strategjitë e mësimdhënie/nxënies, Qytetaria aktive, Gjithëpërfshirja në arsim, Kultura e të nxënit, Mediat e lexim-shkrimit etj., si dhe në zhvllimin e trajnimeve pilot me 160 mësues në këto fusha. Aktualisht vijon trajnimi i mesuesve pa pagesë me modulet e akrediatuara nga projekti TEAVET

IAL- të kanë përgatitur kriteret për vitin akademik 2020-2021 të cilat janë shpërndarë nëpër shkollat e mesme gjatë periudhës prill – maj 2019.

Lidhur me mësimin e gjuhës shqipe dhe kulturës shqiptare në diasporë, u trajnuan 154 mësues të gjuhës shqipe dhe kulturës shqiptare në diasporë.

Për mbrojtjen dhe formësimin e shumë gjuhësisë në sistemin arsimor shqiptar dhe standardizimin e kurrikulës e trajnimit të mësuesve, vijon bashkëpunimi bilateral me vendet anëtare të BE-së.

Shqipëria mori pjesë në PISA 2018 në format kompjuterik. Procesi është realizuar sipas standardeve PISA. Gjatë prillit të vitit 2017, 32 shkolla në 17 DAR / ZA implementuan fazën pilot të PISA 2018, me pjesëmarrjen e 14715 nxënësve. Rezultatet e PISA 2018 do të publikohen nga OECD në dhjetor 2019. Për më tepër, dokumentacioni është përgatitur për pjesëmarrjen e Shqipërisë në PISA 2021. Vendi ynë ka marrë pjesë në PISA në katër raunde, në 2000, 2009, 2012 dhe 2015. Shqipëria do të marrë pjesë gjithashtu në Trendet në Studimin Ndërkombëtar të Matematikës dhe Shkencës (TIMSS) 2019 dhe Progresin në Studimin Ndërkombëtar të Letërsisë së Leximit (PIRLS) 2021në vlerësimet ndërkombëtare.

Sa i përket implementimit të reformës së teksteve shkollore gjatë periudhës mars- maj 2019, MASR-ja ndërmori procesin e përzgjedhjes së teksteve të reja për klasën V sipas kurrikulës së re. Në shtator 2019 nxënësit e klasës V filluan mësimin me tekstet e reja.

Me realizimin e këtij procesi, u përmbyll pajisja e nxënësve të klasës I-XII me tekste sipas kurrikulës së re me bazë kompetencat.

Në vazhdim të dhënies në përdorim/falas të teksteve shkollore për klasat I-IV, për herë të parë në vitin shkollor 2019-2020, në skemë u përfshinë edhe nxënësit e klasës V.

Nxënësit e klasës II-V i përdorin tekstet përgjatë vitit shkollor dhe duhet t'i rikthejnë në përfundim të vitit shkollor, kurse nxënësit e klasës I marrin tekste 100% të reja çdo vit.

Për nxënësit nga klasa e I – XII, që i përkasin 16 kategorive të tilla si fëmijë që vijnë nga familje të cilat trajtohen me ndihmë ekonomike dhe pagesë papunësie, fëmijë që gëzojnë statusin e jetimit, statusin e të verbrit, fëmijë të pakicave kombëtare, fëmijë Rom dhe Egjiptian, fëmijë të familjeve emigrante, fëmijë me aftësi të kufizuar, fëmijë që vijnë nga familje ku kryefamiljari është pensionist, fëmijë viktima të trafikimit, fëmijë viktima të mundshme të trafikimit, fëmijë në institucionet e paraburgimit/vuajtjes së dënimit, fëmijë të policëve të rënë në detyrë, fëmijë të shtruar në shërbimin onkologjik të Qendrës Spitalore "Nënë Tereza", Tiranë, fëmija i tretë në familje, fëmijë ku njëri nga prindërit është me AK, tekstet shkollore ju jepen falas në masën 100%.

Për vitin shkollor 2019-2020 janë rreth 225 000 nxënës që kanë përfituar tekstet shkollore falas.

- 155 000 nxënës klasa 1-5;
- 70 000 nxënës kategori në nevojë (16 kategori të veçanta)

Buxheti i shtetit ka akorduar mbi 600 milionë lekë për tekstet falas.

Prioritet i rëndësishëm gjatë vitit 2018 dhe në vazhdim të vitit 2019 ka qenë mbështetja e arsimit gjithëpërfshirës përmes ngritjes së kapaciteteve të mësuesve ndihmës që tashmë janë pjesë e qenësishme e sistemit tonë arsimor. Puna për këtë target- grup filloi më krijimin e rrjeteve profesionale të mësuesve ndihmës. Në vitin shkollor 2018-19 u ngritën 42 rrjete profesionale të cilat përfshijnë rreth 1000 mësues ndihmës në të gjithë vendin.

Gjuha e Shenjave Shqiptare dhe bashkëpunimi me ANAD

Progres është bërë dhe në përmirësimin e të nxënit të gjuhës së shenjave shqiptare dhe bashkëpunimin me Shoqatën Kombëtare Shqiptare të Njerëzve që nuk Dëgjojnë në zbatim të marrëveshjes së bashkëpunimit me qëllim rritjen e cilësisë së arsimimit të nxënësve që nuk dëgjojnë deri në nivelin e arsimit të mesëm.

Bazuar në këtë marrëveshje dhe në planin e veprimit 2019-2022 po ndërmerren këto hapa të rëndësishme:

- U hartua dhe miratua plani i ri mësimor dhe filloi puna për hartimin e kurrikuës së re për arsimin bazë.

- Po planifikohet shtrirjen e arsimit nga arsim bazë në arsim të mesëm me drejtim profesional.

- Po studiohet transformimi i Institutit në të parën Qendër Burimore në Shqipëri për Edukimin e nxënësve që nuk dëgjojnë.

- Po intensifikohet përgatitja e moduleve për trajnimin e mësuesve ndihmës në gjuhën e shenjave shqipe për nxënësit që nuk dëgjojnë në shkollat e zakonshme.

Korniza Shqiptare e Kualifikimeve (KSHK)

Korniza Shqiptare e Kualifikimeve (KSHK), vlerësohet si thelbësore për reformën e kualifikimeve dhe cilësinë e sistemit të arsimit dhe aftësimit, në përgjithësi. Tri aktet nënligjore të hartuara nga Task-Force, e ngritur për këtë qëllim, janë miratuar nga Këshilli i Ministrave:

- "Për përcaktimin e mënyrës së organizimit, funksionimit, kritereve të përzgjedhjes së anëtarëve të komiteteve sektoriale dhe mënyrën e shpërblimit të tyre" VKM nr. 426, datë 26.6.2019;

- "Për përcaktimin e kritereve dhe procedurave për përfshirjen e kualifikimeve për të nxënit gjatë gjithë jetës, sipas niveleve të kornizës shqiptare të kualifikimeve" VKM nr. 427, datë 26.6.2019;

- "Për përcaktimin e tabelës së përshkruesve të detajuar për çdo nivel të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve" VKM nr. 428, datë 26.6.2019.

Task-Forca ka ekzaminuar dhe veçuar ndryshimet e nevojshme të kornizës ligjore për AL në mënyrë që të përmbushë kriteret e referencës në mënyrë që Korniza jonë e Kualifikimeve t'i referohet Kornizës Evropiane të Kualifikimeve (EQF) dhe të vetë-referohet me QF-EHEA. Ekspertet e Reformës së Arsimit të Lartë me Ekipin Kombëtar të Bolonjës në bashkëpunim me Task-Forcë për Kornizën e Kualifikimeve po punojnë për të propozuar projektligjet e nevojshme për plotësimin e kritereve të referencës. Ky proces do të finalizohet në vitin 2020.

Reformat e Bolonjës

Mbi njohjen automatike të diplomave

Shqipëria u bë pjesë e rrjetit AdReN, një rrjet ku Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, Italia dhe Maqedonia janë qendrat përgjegjëse për procedurat e njohjes së diplomave (qendrat ENIC / NARIC). Ky rrjet synon të krijojë një zonë të njohjes automatike në rajonin e Adriatikut dhe të rrisë mobilitetin e stafit akademik.

Shqipëria ka negociuar një marrëveshje me Italinë për njohjen e kualifikimeve akademike dhe bashkëpunimin në kuadër të Procesit të Bolonjës që do të finalizohet së shpejti. Palët bien dakord të promovojnë në nivelin më të lartë, të njohin gradat e lëshuara në të dy vendet me qëllim vijimin e studimeve të mëtejshme, mbështetjen për Shqipërinë për të arritur angazhimet kryesore të procesit të Bolonjës dhe të EHEA, duke përfshirë veprimtaritë e përbashkëta të mobilitetit në të gjitha nivelet dhe zbatimin dhe lëshimin i diplomave të dyfishta (double degrees), diplomave të përbashkëta (joint degrees), doktoraturave të përbashkëta në bashkëudhëheqje (co-tutoring). Kjo marrëveshje do të inkurajojë bashkëpunimin maksimal të qendrave përkatëse në lidhje me rrjetin ENIC, gjithashtu përmes shkëmbimit dhe ndarjes së përvojave, mjeteve dhe bazave të të dhënave, duke bashkëpunuar gjithashtu në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar për realizimin e projekteve në lidhje me vlerësimin e kualifikimeve, për transparencë në dokumentacionin që duhet të paraqitet për njohjen e kualifikimeve të huaja dhe për të kundërshtuar fenomenin e falsifikimit të dokumenteve akademike në fushën e arsimit të lartë.

Në mbledhjen e kryeministrave të WB6 në Poznan në korrik 2019 u miratua një deklaratë e përbashkët për njohjen e kualifikimeve të arsimit të lartë në Ballkanin Perëndimor në kuadër të Planit Shumëvjetor për Zonën Ekonomike Rajonale që synon të kontribuojnë në mënyrë aktive në Zonën Evropiane të Arsimit të Lartë dhe Zonën Evropiane të Arsimit në mënyrë që të konsolidojnë përpjekjet për t'u përafruar plotësisht me parimet e Zonës Evropiane të Arsimit të Lartë të përshkruara në Komunikimet e procesit të Bolonjës dhe Konventës për Njohjen e

Kualifikimeve në lidhje me Arsimin e Lartë në Rajonin Evropian (Lisbonë Konventa e Njohjes), si dhe Rekomandimi i Këshillit për promovimin e njohjes automatike të ndërsjellë të arsimit të lartë dhe kualifikimeve të arsimit të mesëm të lartë dhe të rezultateve të periudhave të mësimit jashtë vendit.

Përmbushja e zotimeve kryesore të Bolonjës

Si pjesë e EHEA dhe Procesit të Bolonjës nga 2003, Shqipëria është shumë e angazhuar të përmbushë të gjitha angazhimet e Procesit të Bolonjës duke qenë shumë aktive në BFUG dhe të kontribuojë në këtë proces përmes pjesëmarrjes në grupe të ndryshme pune / këshilluese të BFUG dhe së fundmi të marrë pjesë në tri grupe tematike të BFUG.

Si anëtar në GT (grupit tematik) A: në Angazhimin Kryesor 1: një sistem tre-ciklor i përputhshëm me gjithëpërfshirjen e EHEA dhe shkallët e ciklit të dytë dhe të ciklit të dytë të shkallëzuara nga ECTS (në TPG A për Kornizën e Kualifikimit dhe bashkëkryetar në një grup tjetër)

Shqipëria mori pjesë në takime të ndryshme të GT-A dhe në aktivitetet e organizuara nga GT-A si më poshtë:

- Workshop për vetë-certifikimin e NQF, e mbajtur në Pragë më 3 maj 2019,
- Konferencë për Zbatimin e Udhëzuesit të Përdoruesve ECTS, mbajtur në Pragë më 4 qershor 2019,
- Seminar mbi Kornizën e Kualifikimeve, mbajtur në Strasburg më 6 shtator 2019, ku u prezantua edhe një gjendje e situatës në lidhje me Vetë-certifikimin me QF-EHEA dhe procesin e referencës me EQF.

Shqipëria mori pjesë gjithashtu në dy takime radhazi të Korrespondentëve Kombëtarë për Kornizat e Kualifikime (QF-EHEA) në dhjetor 2018 dhe shtator 2019 në Strasburg.

Si bashkëkryetar me Italinë dhe Francën në GT B: në Angazhimin Kryesor 2 (Key Commitment 2) (legjislacioni kombëtar dhe procedurat në përputhje me Konventën e Njohjes së Lisbonës).

Më 31 janar një takim shumë i suksesshëm i GT-B u mbajt në Tiranë ku morën pjesë rreth 60 pjesëmarrës dhe më 1 shkurt u mbajt në Tiranë një tjetër Seminar Ndërkombëtar shumë i suksesshëm mbi Mashtrimin e Diplomës dhe Dixhitalizimin, si pjesë e aktiviteteve të parashikuara nga GT B, ku morën pjesë përfaqësues nga një numër i madh vendesh të EHEA, qendrave ENIC/NARIC, universitete nga EHEA, Shqipëria dhe institucione të tjera në Shqipëri (në total rreth 150 pjesëmarrës).

Shqipëria mori pjesë në të gjitha takimet e GT-B dhe kontribuoi në mënyrë aktive në këtë grup si bashkëkryetare duke pasur edhe bashkëpunim të shkëlqyeshëm me 2 bashkëkryetarët e tjerë të TPG-B.

Shqipëria mori pjesë gjithashtu në Seminarin për Njohjen e Kualifikimeve dhe Diferencës Thelbësore (Substantial Difference) të mbajtur në Bolonjë më 26 qershor 2019, i bashkëorganizuar me Italinë dhe Francën si bashkëkryetarë.

Si anëtar në GT C: në Angazhimin Kryesor 3 (Sigurimi i Cilësisë në përputhje me Standardet dhe Udhëzimet për Sigurimin e Cilësisë në Zonën Evropiane të Arsimit të Lartë).

Shqipëria mori pjesë në të gjitha takimet e këtij grupi.

Shqipëria mori pjesë gjithashtu në Aktivitetin e Mësimit me njëri-tjetrin (Peer Learning Activity) mbi Qasjen Evropiane për akreditimin e programeve të përbashkëta, të mbajtura në Limassol (Qipro) më 29 maj 2019, të organizuar nga GT (grupi tematik)-C.

Shqipëria ka veçuar hapat kryesorë të progresit që do të arrihen deri në qershor 2020 për tri angazhimet kryesore duke përcaktuar objektivat kryesore të së ardhmes deri në vitin 2020 dhe aktivitetet e propozuara për t'u realizuar në këto Grupe Tematike (GT) si më poshtë:

Për GT A:

- Hartimi i kornizës ligjore kombëtare për të lehtësuar rihartimin e kurrikulave në bazë të rezultateve të mësimit,
- Vetëreferimi te QF-EHEA dhe EQF,

- Hartimi i manualit dhe kornizës ligjore kombëtare në mënyrë që të zbatohet plotësisht udhëzuesi i përdoruesit ECTS, duke përfshirë njohjen ECTS për qëllime transferimi dhe procedurat e apelit,

- Hartimi i kornizës ligjore për kompetencat kryesore për mësimin gjatë gjithë jetës dhe kualifikimin e ciklit të shkurtër

- Hartimi i ndryshimeve të nevojshme në kornizën ligjore për të parashikuar aspektet që lidhen me KK (Kornizës së Kualifikimeve) dhe ECTS në procesin e Sigurimit së cilësisë.

Për GT B:

- Zbatimi i plotë i LRC, koha më e shkurtër e njohjes (trajnimi i vlerësuesve të kredencialeve, qendra ENIC, Rekomandimet për IAL-të për njohjen e pjesshme, mjetet specifike për të ndihmuar IAL-të, dixhitalizimi i procesit dhe shkurtimi i kohës për përgjigje në rastet e mëparshme)

- Zbatimi i plotë i LRC (Hartimi i dispozitave ligjore për refugjatët, mirëkuptim më i mirë dhe specifikim i dispozitave ligjore mbi dallimet thelbësore dhe procedurat e ankesave)

- Njohje automatike (njohje automatike brenda rrjetit ADREN)

- Dixhitalizimi i DS (përdorimi i teknologjisë Blockchain)

Për GT C:

- Hartimi i kornizës ligjore në mënyrë që të lejojë zbatimin e plotë të ESG

- Rishikimi i Kodit së cilësisë për të pasqyruar standardet e ESG

- Ristrukturimi i Sistemit (QA) Sigurimit së cilësisë për të siguruar pavarësinë gjithashtu nga palët e interesuara dhe për të garantuar zbatimin e ESG

- gjetja e mekanizmit për të garantuar përfshirjen më të gjerë të palëve të interesuara në QA të brendshme dhe të jashtme

- hartimin e kornizës ligjore për (QA) Sigurimin e Cilësisë ndërkufitare dhe akreditimin e programeve të përbashkëta.

Skuadra Kombëtare e Bolonjës dhe (HERE) kanë parashikuar që në 2020 të:

- hartohen aktet nënligjore të DS-së, përditësimi i informacionit në lidhje me ndryshimet e fundit në kornizën ligjore të Arsimit të Lartë dhe përmirësimit të zbatimit të detyrimeve të IAL-ve për lëshimin automatik të DS (tashmë të hartuar këtë rregullore dhe 2 akteve nënligjore që lidhen me format e diplomës)

- rishikohet ordinanca që parashikon ngarkesën e punës së stafit akademik në IAL me qëllim zbatimin e praktikave më të mira të vendeve të BE-së që kanë si referencë parimin e Bolonjës në mësimdhënie dhe mësimnxënie.

- Përgatitet një manual për IAL-të se si të zbatojnë dispozitat e ligjit të ri për programet e studimit të doktoratës dhe t'u vijë në ndihmë atyre në përgatitjen e dokumenteve administrative dhe ndjekjen e procedurave përkatëse për licencimin e një programi studimi të doktoraturave (të hartuar tashmë)

- Përgatitja e projekt propozimit të kornizës aktuale ligjore, me fokus zbatimin e plotë të ESG, veçanërisht në lidhje me pjesëmarrjen e studentëve në ekipe vlerësimi të jashtëm, ristrukturimin e Agjencisë për Sigurimin e Cilësisë bazuar në ESG, standardet e bazës së jashtme të vlerësimit për ESG. Kjo do të lejojë zbatimin e plotë të ESG, përmbushjen e kritereve për referencën e EQF, përmbushjen e hapit të parë për regjistrimin e Agjencisë Shqiptare të Akreditimit në EQAR. Puna do të mbështetet nga ekspertiza e jashtme dhe do të koordinohet me aktivitetet e TPG C.

Si anëtar i GT C Shqipëria ka aplikuar në thirrjet për mobilitet në kuadër të aktiviteteve të financuara nga Erasmus + në gusht 2019 për të shkëmbyer eksperiencë midis institucioneve në vendet e tjera të EHEA, dhe gjithashtu ka aplikuar të jetë vendi pritës në maj të vitit 2020 për projektet e mobilitetit në lidhje me Sigurimi i Cilësisë dhe Sigurimi i Cilësisë së Programit të Përbashkët Ndërkombëtar.

Shqipëria po merr pjesë në 2 projekte të miratuara në vitin 2019:

- Nxitja e zbatimit të procesit të Bolonjës duke u përqëndruar në njohjen e kualifikimeve dhe LRC në vendet që janë pjesë e Grupit Tematik B mbi Njohjet, të financuar nga Erasmus +

"Mjetet e Arsimit të Lartë - Nisma për të mbështetur zbatimin e reformave EHEA / Mbështetje për procesin e Bolonjës";

- Zhvillimi i një Qasje Gjithëpërfshirëse Evropiane për Sigurimin e Cilësisë së Rrjeteve Universitare (Evropiane) - EUniQ, të financuar ERASMUS + KA3 - Mbështetje për projektin e Reformës në Politikë;

Shqipëria është partner në 3 projekte të tjera propozimesh të aplikuara në Shtator 2019 nën Erasmus + Mbështetje për zbatimin e reformave Evropiane të Zonës së Arsimit të Lartë (EHEA):

- Qendra e Bolonjës PS. Drejtuesi i projektit: Deutscher Akademischer Austauschdienst EV.
- BTC (Qendra e Trajnimit të Bolonjës), Drejtuesi i Projektit: Ministri dell'Istruzione, dell'Universita 'e della Ricerca,
- SEQA-ESG, Drejtuesi i Projektit: Shoqata Evropiane për Sigurimin e Cilësisë në Arsimin e Lartë AISBL.

Buxheti

Fondet buxhetore të parashikuara në projektligjin vjetor "Për buxhetin e vitit 2020" për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë:

Totali i fondeve/ tavaneve të miratuara për Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë në programin buxhetor afatmesëm për periudhën 2020 - 2022, miratuar me vendimin të Këshillit të Ministrave "Për projektiligjin e buxhetit të vitit 2020", janë 42 miliardë e 534 milionë lekë, në vitin 2021 janë 42 miliardë e 912 milionë lekë dhe në vitin 2022 arrijnë në 45 miliardë e 306 milionë lekë.

Fondet e parashikuara për periudhën 2020-2022 kanë një rritje mesatare vjetore që shkon nga 3.1% në 5.6% ndaj vitit paraardhës, krahasuar me vitin 2018 fondet e miratuara më kanë një rritje prej 21%.

Fondet e miratuara në tavanet përfundimtare për MASR, ndaj totalit të shpenzimeve buxhetore për periudhën 2020 -2022, arrijnë në 8% në vitin 2019, në 7.7% në vitin 2022 dhe ndaj Produktit të Brendshëm Bruto nga 2.4% në vitin 2019 në 2.2% në vitin 2022.

Fondet për "Sektorin e Arsimit" të parashikuara për periudhën afatmesme 2020-2022, ku janë pjesë e buxheti të arsimit, të ardhurat dytësore të IAL publike, si dhe të ardhurat e tjera nga të tretë, përfshirë buxheti i Ministrinë e Mbrojtjes, pjesa për arsimin e buxhetit të njësive të pushtetit vendor, si dhe fondet nga projekte të veçantë të donatorëve (*pa përfshirë shpenzimet familjare dhe shpenzimet për arsimin nga institucione private), në vitin 2022 parashikohet të arrijnë në 63.9 miliardë lekë, krahasuar me shpenzimet publike fondet për arsimin parashikohet të arrijnë në 10.9% dhe ndaj produktit të brendshëm bruto në 3.14%.

Kultura

Prioriteti kryesor në fushën e artit dhe kulturës, i rekomanduar dhe nga BE, mbetet hartimi dhe miratimi i "Strategjisë Kombëtare të Kulturës 2019 - 2025". Drafti i Strategjisë është përgatitur dhe është hedhur për konsultim publik. Janë organizuar disa dëgjesa publike si brenda qytetit të Tiranës me grupet e ndryshme të interesit, ashtu dhe në qytete të ndryshme si Shkodër, Korçë, Vlorë. Grupi i Punës për hartimin e këtij dokumenti po shqyrton dhe reflekton mbi mendimet dhe komentet e ardhura nga ministritë / institucionet e linjës dhe nga dëgjesat publike me grupet e interesit.

Për përgatitjen e këtij dokumenti strategjik, Grupi i Punës ka marr në konsideratë dhe eksperiencat më të mira të mëparshme në këtë fushë me qëllim:

- zbatimin e platformës së edukimit përmes artit dhe kulturës në institucionet e artit dhe kulturës, trashëgimisë kulturore dhe në sistemin para universitar;
- fuqizimin e Partneritetit Publik-Privat (PPP) të institucioneve të trashëgimisë kulturore sipas modelit të paraparë në aktet ligjore për trashëgiminë kulturore;
- ngritjen e kapaciteteve institucionale dhe profesionale në nivel qendror, vendor dhe të pavarur;

- përmirësimin e legjislacionit për mbështetjen e zhvillimit të industrisë kreative si forcë e pa shfrytëzuar sa dhe si duhet deri më tani;

- rritjen e buxhetit dhe mbështetjes financiare për artin dhe kulturën;

- forcimi i bashkëveprimit të Ministrisë së Kulturës me komunitetin artistik.

Hartimi i Strategjisë Kombëtare për Kulturën 2019-2025, përparësitë strategjike të së cilës, në përputhje dhe me programin e qeverisë shqiptare, si dhe me planifikimin buxhetor afatmesëm do të jenë:

- Përmirësimi dhe zgjerimi i tregut kulturor nëpërmjet një legjislacioni në dobi të krijuesve, krijimtarisë artistike e kulturore dhe trashëgimisë kulturore, si dhe hartimi i paketës së re të skemës së mbështetjes së projekteve të Ministrisë të Kulturës;

- Ruajtja dhe mbrojtja e trashëgimisë kulturore materiale dhe jomateriale – pasuri kombëtare e popullit shqiptar në breza;

- Mbështetja e krijimtarisë dhe aktivitetit krijues të artistëve shqiptarë përmes rritjes së aktiviteteve kulturore dhe përfshirjes së artistëve;

- Promovimi dhe përfaqësimi i vlerave të artit dhe trashëgimisë kulturore shqiptare, materiale dhe shpirtërore në evenimentet e rëndësishme ndërkombëtare;

- Zbatimi me sukses i Platformës kombëtare "Edukimi përmes artit" nga të gjitha institucionet e Artit dhe Trashëgimisë dhe në sistemin para universitar.

- Forcimi i partneritetit publik dhe privat për realizimin e projekteve rijetëzuese në qendrat e trashëgimisë kulturore kombëtare;

- Mbështetja e krijimtarisë dhe aktivitetit krijues të artistëve shqiptarë përmes rritjes së aktiviteteve kulturore dhe përfshirjes së artistëve, kryesisht të rinj nga Universiteti i Arteve – Tiranë (UART), në zbatim edhe të Paktit për Universitetin/ Studentët.

Në lidhje me Paktin për Universitetin /Studentin deri më tani janë nënshkruar 8 marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet Ministrisë së Kulturës dhe Universitetit të Arteve me institucione të ndryshme që operojnë në fushën e artit, kulturës dhe / apo të trashëgimisë kulturore.

Në kuadër të këtij dokumenti strategjik, janë në proces nënshkrimi marrëveshje të tjera brenda vitit buxhetor 2019, me institucione si: Instituti i Monumenteve të Kulturës, Cirku Kombëtar, Biblioteka Kombëtare dhe Muzeu Historik Kombëtar.

Kjo Strategji parashikohet të miratohet në tremujorin e IV-të, 2019.

Ndërkohë në fushën e trashëgimisë kulturore mbetet prioritet dhe gjatë vitit 2020 hartimi dhe miratimi i rreth 100 akteve të tjera nënligjore në zbatim të ligjit nr. 27/2018 "Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë" këtij ligji.

Arsimi dhe formimi profesional

Gjatë kësaj periudhe ka vijuar puna për monitorimin e "Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi" 2014 – 2020, e cila është miratuar nga ana e Këshillit të Ministrave me VKM nr. 818, datë 26.11.2014 dhe ndërkohë sqarojmë se është rishikuar kjo strategji, si dhe plani i veprimit për zbatimin e saj. Tashmë kjo strategji e rishikuar është miratuar me VKM nr. 659, datë 10.10.2019 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Punësim dhe Aftësi 2019-2022 dhe të planit të veprimit për zbatimin e saj".

4.26.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Arsimi

Gjatë vitit 2019, janë miratuar disa akte nënligjore, të nevojshme për implementimin e ligjit nr. 80/2015 "Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë" si më poshtë vijon:

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 295, datë 10.5.2019 " Për përcaktimin e kriterit të notës mesatare për pranimin e kandidatëve në programet e studimeve të ciklit të parë dhe në programet e integruara të studimeve të ciklit të dytë ose transferimin e studimeve në vitet e ndërmjetme të këtyre programeve, në institucionet e arsimit të lartë, për vitin akademik 2019-2020", i ndryshuar.

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 226, datë 17.4.2019 "Për kategoritë e shërbimeve të ofruara nga entet shtetërore dhe subjekte të tjera, të cilat përfitohen me çmime të reduktuara përmes përdorimit të kartës së studentit".

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 188, datë 13.3.2019 "Për ofrimin nga institucionet publike të arsimit të lartë të shërbimeve, në përputhje me veprimtarinë e tyre, për institucionet e qeverisjes qendrore dhe institucionet në varësi të tyre".

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 39, datë 23.1.2019 "Për disa ndryshime në vendimin nr. 903, datë 21.12.2016, të Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e kritereve për përfitimin e bursave nga fondi i mbështetjes studentore, për studentët e shkëlqyer, studentët që studiojnë në programe studimi në fushat prioritare dhe studentët në nevojë", të ndryshuar.

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 40, datë 23.1.2019 "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 269, datë 29.3.2017, të Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e kategorive të individëve që plotësojnë kriteret e pranimit në një program të ciklit të parë të studimeve, në një program të integruar të studimeve ose në një program të studimeve profesionale, që përjashtohen nga tarifa vjetore e shkollimit", të ndryshuar".

- Udhëzim i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 10, datë 15.5.2019 "Për procedurat e aplikimit dhe të regjistrimit në programet e ciklit të parë të studimeve, në programet e studimeve me karakter profesional, si dhe në programet e integruara të ciklit të dytë të studimeve, në institucionet e arsimit të lartë", i ndryshuar.

- Udhëzim i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 5, datë 21.2.2019 "Për një ndryshim në Udhëzimin nr. 17, datë 3.8.2016, "Për procedurat dhe kriteret për njohjen dhe njësimin në Republikën e Shqipërisë të diplomave, certifikatave, gradave shkencore dhe titujve akademikë të lëshuara nga institucionet e huaja të arsimit të lartë dhe institucione të tjera të autorizuara, jashtë vendit", i ndryshuar.

- Urdhër i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 88, datë 18.2.2019 "Për disa ndryshime në Urdhrin nr. 41, datë 24.1.2019 të ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë "Për njoftimin e fillimit të procedurave të përzgjedhjes së anëtarëve të bordit të administrimit, mënyrën e vlerësimit të kandidatëve dhe afatin e dorëzimit të dokumentacionit".

- Urdhër i përbashkët i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë dhe ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 54, datë 30.1.2019 "Për miratimin e formatit të publikimit të të dhënave të detajuara mbi të ardhurat dhe shpenzimet financiare të institucioneve publike të arsimit të lartë".

- Udhëzim i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 24, datë 21.10.2019 "Për një ndryshim në Udhëzimin nr. 5, datë 19.2.2018, "Për përcaktimin e elementeve përbërëse të raportimit vjetor dhe afatit për raportim të institucioneve të arsimit të lartë".

- Udhëzim i përbashkët i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë dhe i ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 20, datë 20.9.2019 "Për skemën dhe zbatimin e modelit të financimit të institucioneve publike të arsimit të lartë dhe kërkimin shkencor".

- Udhëzim i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 10, datë 15.5.2019, "Udhëzim nr. 10, datë 15.5.2019 "Për procedurat e aplikimit dhe të regjistrimit në programet e ciklit të parë të studimeve, në programet e studimeve me karakter profesional, si dhe në programet e integruara të ciklit të dytë të studimeve, në institucionet e arsimit të lartë", të ndryshuar.

- Urdhër i përbashkët i ministrit të Mbrojtjes dhe i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 1242, datë 14.8.2019 "Për miratimin e listës së shërbimeve që do të ofrohen nga strukturat vartëse të Ministrisë së Mbrojtjes, me çmime të reduktuara përmes përdorimit të kartës së studentit".

- Urdhër i përbashkët i ministrit të Turizmit dhe Mjedisit dhe i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 440, datë 11.9.2019 "Për përcaktimin e shërbimeve të ofruara me çmime të reduktuara përmes përdorimit të kartës së studentit në fushën e turizmit dhe mjedisit".

Qëllimi i akteve të mësipërme, është mbështetja e institucioneve, strukturave të arsimit të lartë në zbatimin efektiv të ligjit nr. 80/2015 "Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në

institucionet e arsimit të Lartë në Republikën e Shqipërisë", si dhe përmirësimin e cilësisë së shërbimeve që ofrohen nga ana e tyre. Përmes këtyre akteve:

- Rregullohen përcaktimet e bëra në ligjin 80/2015 në lidhje me kriterin e notës mesatare;
- Rregullohen përcaktimet e bëra në ligjin 80/2015 në lidhje me kartën e studentit;
- Ofrohet mbështetje financiare për studentët e shkëlqyer, studentët që studiojnë në programe studimi në fushat prioritare dhe studentët në nevojë;
- Ofrohet mbështetje për kategori të caktuara të studentëve nëpërmjet përjashtimit të tyre nga detyrimi për të paguar tarifën vjetore të studimit;
- Rregullohen procedurat dhe përcaktohen afatet për aplikimin dhe regjistrimin në programet e ciklit të parë të studimeve, në programet e studimeve me karakter profesional, si dhe në programet e integruara të ciklit të dytë të studimeve, në institucionet e arsimit të lartë;
- Përmirësohen procedurat dhe kriteret për njohjen dhe njësimin në Republikën e Shqipërisë të diplomave, certifikatave, gradave shkencore dhe titujve akademikë të lëshuara nga institucionet e huaja të arsimit të lartë dhe institucione të tjera të autorizuara, jashtë vendit;
- Përcaktohet skema dhe modeli i financimit të institucioneve publike të arsimit të lartë dhe kërkimin shkencor;
- Njoftohet fillimi i procedurave të përzgjedhjes së anëtarëve të bordit të administrimit, mënyrën e vlerësimit të kandidatëve dhe afatin e dorëzimit të dokumentacionit;
- Përmirësohet procedurat dhe afatet për raportimin vjetor të institucioneve të arsimit të lartë;
- Përcaktohet formati i publikimit të të dhënave të detajuara mbi të ardhurat dhe shpenzimet financiare nga institucionet publike të arsimit të lartë.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka vijuar punën për hartimin e akteve nënligjore në zbatim të ligjit nr. 15/2017, datë 16.2.2017 "Për arsimin dhe formimin profesional në Republikën e Shqipërisë".

Konkretisht janë miratuar aktet si më poshtë:

- VKM nr. 554, datë 31.7.2019 "Për krijimin, mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive".
- VKM nr. 673, datë 16.10.2019 "Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve".
- VKM me nr. 729, datë 12.12.2018 "Për përbërjen, funksionet, funksionimin, fushën e veprimtarisë, kriteret e anëtarësimit dhe modalitetet e punës së Këshillit Kombëtar të Arsimit dhe Formimit Profesional".
- VKM e miratuar me nr. 514, datë 20.9.2017 "Për miratimin e Listës Kombëtare të Profesioneve (LKP)", të rishikuar.
- VKM nr. 666, datë 10.10.2019 "Për kuotat financiare të ushqimit në mensa e konvikte dhe përcaktimin e kritereve për përfitimin e bursave e të pagesave për nxënësit e arsimit parauniversitar në institucionet arsimore publike".
- Miratuar udhëzimi nr. 28, datë 30.7.2018 "Mbi kriteret për pjesëmarrjen, organizimin dhe funksionimin e Bordit drejtues të ofruesve publikë të arsimit e formimit profesional".
- Miratuar udhëzimi nr. 26, datë 30.7.2018 "Për katalogun kombëtar të kualifikimeve profesionale".
- Miratuar udhëzimi nr. 27, datë 30.7.2018 "Për formatet dhe procedurat kurrikulare të arsimit dhe formimit profesional".
- Miratuar udhëzimi nr. 30, datë 21.11.2018, "Për kushtet dhe procedurat për transferimin horizontal dhe vertikal brenda sistemit të AFP-së".
- Miratuar udhëzimi nr. 15, datë 26.4.2019, "Për organizimin dhe zhvillimin e provimeve në AFP".
- Miratuar udhëzimi nr. 16, datë 26.4.2019 "Për llojet, procedurat dhe modalitetet për lëshimin e certifikatave, si dhe modelet që përdoren".

- Miratuar udhëzimi nr. 24, datë 30.7.2018 "Për procedurat për njohjen dhe njësimin e mësimnxënies dhe kualifikimeve profesionale të niveleve 2 deri në nivelin 5 të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve, përfshirë ato të përftuara jashtë vendit".

- Miratuar udhëzimi nr. 16., datë 8.5.2018 "Për zhvillimin e vetëvlerësimit në institucionet ofruese të arsimit dhe formimit profesional".

- Miratuar udhëzimi nr. 16/1, datë 17.10.2018 "Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 16, datë 8.5.2018 "Për zhvillimin e vetëvlerësimit në institucionet ofruese të arsimit dhe formimit profesional".

Aktet e tjera ende të pamiratuara, janë draftuar, diskutuar me grupet e interest dhe janë në pritje të miratimit (janë ose në sistemin e miratimit të akteve në Këshillin e Ministrave ose për t'u firmosur nga titullari i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë).

Task-Forca për zhvillimin dhe zbatimin e mëtejshëm të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve, ka vijuar punën për procesin e referencimit të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve (KSHK) me Kornizën Evropiane të Kualifikimeve (KEK) dhe ka hartuar dhe miratuar aktet e mëposhtme nënligjore në zbatim të ligjit nr. 23/2018, datë 18.5.2018 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10247, datë 4.3.2010, "Për Kornizën Shqiptare të Kualifikimeve". Konkretisht:

- VKM nr. 426, datë 26.6.2019 "Për mënyrën e organizimit, të funksionimit, si dhe kriteret e përzgjedhjes së anëtarëve të komiteteve sektoriale dhe mënyrën e shpërblimit të tyre".

- VKM nr. 427, datë 26.6.2019 "Për miratimin e kritereve dhe të procedurave për përfshirjen e kualifikimeve për të nxënit gjatë gjithë jetës, sipas niveleve të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve, për arsimin dhe formimin profesional".

- VKM nr. 428, datë 26.6.2019 "Për miratimin e tabelës së përshkruesve të detajuar për çdo nivel të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve".

Në këtë vit arsimor (2019-2020) u regjistruan rreth 4.900 nxënës në vitet e para, në të gjitha shkollat e mesme profesionale, dhe totali i nxënësve që ndjekin këto shkolla është rreth 18.500 nxënës, ose rreth 20% e totalit të nxënësve që ndjekin shkollat e mesme.

Vijon puna në bashkëpunim me donatorët (BE, GIZ-Gjermani, SDC-Zvicër, ADA-Austri, Kooperacioni Italian, etj.) për mbështetjen e shkollave më të mira profesionale.

Me fonde të buxhetit të shtetit, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, ka vijuar punën për rikonstruksionin e disa shkollave profesionale, bazave prodhuese të shkollave, blerjen e paisjeve si për kabinetet profesionale ashtu edhe për kabinete të lëndeve të përgjithshme. Po ashtu është menduar edhe për blerjen e mobiljeve, duke synuar përmirësimin e kushteve të akomodimit të nxënësve në shkolla por edhe duke rritur cilësinë e shërbimit të ofruar. Këtij qëllimi i shërben edhe kualifikimi i burimeve njerëzore të shkollave profesionale, si të stafeve drejtuese ashtu edhe mësimdhënës. Ky proces është duke u mbështetur edhe nga donatorët ku evidentojmë bashkëpunimin me GIZ.

Ka vijuar ofrimi i kurseve të formimit profesional nëpërmjet Drejtorive Rajonale të Formimit Profesional Publik. Sqarojmë se për periudhën janar-shtator 2019, nëpërmjet qendrave publike të formimit professional janë ofruar kurse formimi sipas kërkesave të tregut të punës. Në këto kurse janë rregjistruar gjatë kësaj periudhe 19,589 persona, kryesisht të papunë nga zyrat e punësimit. Nga këto 8,480 janë femra. Të certifikuarit gjatë kësaj periudha kanë qenë 13,570 persona, prej të cilëve 6,023 femra.

Kultura

Në vizionin e Qeverisë dhe prioriteteve institucionale të Ministrisë së Kulturës, kultura nuk është vetëm një plotësim shpirtëror por një domosdoshmëri e përditshme e të rinjve dhe audiencave të gjera. Investimet kulturore do të kenë prioritet në rikualifikim dhe ri konceptim të Institucioneve Qendrore të Artit dhe Kulturës, që synojnë të ndikojnë drejtpërsëdrejti në rritjen e cilësisë së jetës dhe në edukimin e grup-moshave të ndryshme.

Programi Kombëtar "Edukimi përmes Artit" do të jetë konsolidimi i një platforme të qëndrueshme në institucionet e artit dhe politikat kulturore duke vënë theksin në rëndësinë dhe rolin e edukimit përmes kulturës në kohezionin social, i provuar tashmë në vende të tjera.

Edukimi masiv me art e kulturë do të synojë ndërhyrjen në kurrikulat e shkollës nga njëra anë dhe duke përfshirë në çdo institucion arti linjën pedagogjike dhe edukative nga ana tjetër.

Duke konsideruar artin dhe trashëgiminë kulturore si një faktor të rëndësishëm për një zhvillim të qëndrueshëm social dhe ekonomik të vendit, Ministria e Kulturës gjatë vitit 2019 ka intensifikuar investimet në infrastrukturë për rehabilitimin, ruajtjen dhe promovimin e artit e trashëgimisë kulturore. Ministria e Kulturës nëpërmjet koordinimit të disa sektorëve strategjikë të qeverisjes qendrore dhe partnerëve, gjatë vitit aktual ka siguruar fonde dhe planifikuar projekte dhe investime konkrete në të gjitha rajonet e Shqipërisë.

Një nga arritjet kryesore të shtetit shqiptar është regjistrimi në Listën e trashëgimisë botërore të UNESCO-s të Rajonit Shqiptar të Liqenit të Ohrit, miratuar me vendim 43 COM 8B9 të Komitetit të Trashëgimisë Botërore.

Veçojmë këtu bashkëpunimin tepër të frytshëm me Fondin Amerikano-Shqiptar të Zhvillimit, Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri, Fondin Shqiptar të Zhvillimit, Fondin e Zhvillimit të Rajoneve, Bankën Botërore, TIKA (Agjencia Turke e Bashkëpunimit dhe Koordinimit), CHWB.

Falë këtij bashkëpunimit gjatë 2019 janë bërë ndërhyrje restauruese dhe konservuese në disa objekte të rëndësishme të trashëgimisë kulturore, ndër të cilat përmendim:

- Rehabilitimi i infrastrukturës dhe restaurimi i kalldrëmeve në pazarin e Gjirokastrës
- Restaurim Ura e Shën Prodhomi, Voskopojë
- Restaurim në Manastirin e Shën Kollit, Mesopotami
- Rikualifikimi urban, restaurimi në fshatin Dhërmi Vuno, Bashkia Himarë (në proces përfundimi)
- Rikualifikimi urban, restaurimi në fshatin Dhërmi Vuno, Bashkia Himarë.
- Restaurim Ura e Kadiut, Bënjë Përmet

Afatet e përfundimit të projekteve të restaurimit të Xhamisë Mbret, Berat, Xhamia e Beqarëve, Berat, Teqeja e Helvetive, Berat, Xhamia Ethem Beut Tirane dhe Xhamia e Pazarit Gjirokastër me investitor TIKA janë shtyrë për periudhën tetor 2019 – mars 2020.

Projekti i Rikualifikimit në zonën urbane pranë Qendrës së qytetit të Vlorës; hartimi i projektit urban, restaurimi i monumenteve të kulturës në këtë zonë do të përfundojë brenda vitit 2019.

Veçojmë gjithashtu, bashkëpunimin e frytshëm për ngritje kapacitetesh institucionale nëpërmjet workshop-eve trajnuese, atelieve dhe kampeve të restaurimit me:

- Qendrën Rajonale për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Jomateriale në Evropën Juglindore, nën patronazhin e UNESCO-s, Sofje, Bullgari, bashkëfinancuar nga Ministria e Kulturës;
- CHWB (Cultural Heritage Without Borders);
- Shkollën e Galicia-s për konservimin dhe restaurimin e trashëgimisë kulturore (Pontevedra, Spanjë) nëpërmjet programit ERASMUS + për vitin 2019.

Me vizion të qartë për të konsoliduar Skenën e pavarur të kulturës, Ministria e Kulturës ka bashkëpunuar me subjekte të artit për të siguruar një përfshirje masive në jetën social- kulturore duke arritur brenda 9-mujorit të vitit 2019 në këto shifra:

- 110 projekte në fushën e arteve pamore, filmit, muzikës, edukimit, kërcimit të iniciuara nga skena e pavarur dhe mbështetura nga Ministria e Kulturës, nëpërmjet skemës së konkurrimit Publik; Mbështetje e industrive krijuese duke respektuar barazinë gjinore, të drejtat e njeriut, grupet e margjinalizuara (Personat me aftësi të kufizuara - PAK), si dhe diversitetin kulturor në rang vendi.
- Krijimi i paketës së indikatorëve në art-kulturë/statistika mujore, publikimi i tyre pranë INSTAT-it.
- 598 shfaqje dhe prodhime skenike të realizuara;
- 129,094 spektatorë prezent dhe ndjekës të programeve kulturore në institucionet e artit dhe skenës së pavarur;
- rreth 84 premiera të shfaqura në programet e kalendarëve artistikë;

- rreth 14, 995vizitorë në ekspozitat e zhvilluara nga Galeria Kombëtare e Arteve;
- rreth 50.000 pjesëmarrës si krijues, ekzekutues dhe realizues të projekteve kulturore artistike;
- rreth 20 projekte ndërkombëtare, përfaqësuese jashtë vendit;
- rreth 150 aktivitete ndërkombëtare brenda vendit.

Viti 2019 ka rezervuar gjithashtu angazhime dhe/apo nisma të rëndësishme, ku vlejnë për t'u përmendur:

- Në fushën e artit dhe kulturës:
- Panairi i Librit "Leipzig 2019", Mars
- Panairi i Librit "Torino 2019", Maj
- Përfaqësimi i Shqipërisë në Edicionin e 58-të Bienales të Artit së Venecias, Itali, 11 Maj-24 Nëntor 2019.
- Përfaqësimi i filmit franko-shqiptar "The Van", në Festivalin e Kanës, Canne, 23-26 Maj 2019".
- Projekti: Pjesëmarrja e Artistit Erind Bajo, në Konkursin "Forum Gitarre Wien 2019", në Vjenë-Austri, në muajin Maj.
- Përfaqësimin ndërkombëtar në Festivalin e kërcimit në Pekin, tetor 2019".
- Përfaqësimi në Festival Letteratura, Mantova, Itali;
- Kalendari i Përbashkët Kulturor ShqipëriKosovë;
- Në kuadër të përgatitjeve për aktivitetet në përkujtim të 75-vjetorit të Çlirimit të Shqipërisë (1944-2019), MK-ja organizon aktivitete, si: koncerte, ekspozita të hapura me imazhe fotografike, përkthime dhe botime etj.
- Kalendari Kulturor i vijës bregdetare në shërbim të turizmit kulturor;
- Programi Kombëtar "Edukimi përmes Artit, Kulturës në 7 institucione qendrore;
- Projekti "Parku i Artit";
- Fushata Kombëtare e Leximit me shtrirje gjatë gjithë vitit;
- tetori i Librit;
- Krijimtaria Letrare për Fëmijë 2019;
- Festivali letrar i të rinjve;
- Fondi i përkthimit nga shqip në gjuhë të huaj dhe anasjelltas;
- Dy konkurse mbarëkombëtare të krijimtarisë së re në dramaturgji dhe muzikë.

Prioritet kanë pasur dhe do të kenë projektet me thirrje ku tashmë është krijuar një traditë e mirë gjatë këtyre viteve të fundit. Në kuadër të thirrjes për projektpropozime në Art, Kulturë dhe Trashëgimi Kulturore për vitin 2019, Ministria e Kulturës ka mbështetur:

- 33 projekt propozime në fushën e librit;
- 41 projekt propozime në fushën e trashëgimisë jomateriale.

Në fushën e trashëgimisë kulturore

- Përfaqësimi i Muzeut Kombëtar të Fotografisë Marubi në Festivalin Ndërkombëtar të Fotografisë, organizuar nga shoqata kulturore PhEST, Monopoli, Itali. Referuar tematikës së këtij edicioni "Religjioni", Muzeu Kombëtar i Fotografisë "Marubi", Shkodër, në këtë event realizojë një ekspozitë me imazhe që pasqyrojnë periudhën e ndalimit të praktikës fetare në Shqipëri;
- Programi Kombëtar "Edukimi përmes artit, kulturës dhe trashëgimisë kulturore";
- Ditët Evropiane të Trashëgimisë 24-29 shtator 2019;
- Dorëzimi zyrtar i Dosjes "Festivali Folklorik Kombëtar i Gjirokastrës" për t'u regjistruar në "Regjistrin e praktikave më të mira të ruajtjes" të UNESCO-s më 31 mars 2019;
- Ekspozita dhe konferenca, "Feja në shoqëri – modeli shqiptar", më 12 maj 2019, bashkëorganizuar nga Muzeu Historik Kombëtar, Instituti i Bashkëpunimit për Integrimin dhe Zhvillimin, Komunitetet fetare të Shqipërisë dhe Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave;
- Konferencë dhe ekspozitë "Tiranë – Bukuresht: Historia e zhvillimit social dhe kulturor e dy kryeqyteteve", 20 maj 2019 bashkëorganizuar nga Muzeu Historik Kombëtar, Bashkia Tiranë, Ambasada e Rumanisë në Shqipëri, Biblioteka Kombëtare, Drejtoria e Përgjithshme të Arkivave;

- Në kuadër të projektit të biletarive elektronike, Fondacioni Shqiptaro-Amerikan për Zhvillim (AADF) në bashkëpunim me Ministrinë e Kulturës u realizua platforma e shitjes së biletave elektronike përmes internetit (Dyqani online). Për herë të parë në vend, dyqani on-line do të funksionoj për 10 sitet e trashëgimisë kulturore më të vizituara në vend të cilat janë të pajisura me biletari elektronike (Muzeu Kombëtar i Fotografisë Marubi", Parku arkeologjik, Shkodër, Muzeu Kombëtar Gjergj Kastrioti Krujë, Muzeu Kombëtar Etnografik, Krujë, Muzeu Historik Kombëtar, Kalaja e Beratit, Muzeu Kombëtar Ikonografik "Onufri", Berat, Parku Arkeologjik, Apolloni, Kalaja e Gjirokastrës, Parku Kombëtar Butrint). Kjo risi synon të përmirësoj më tej shërbimin në sitet e trashëgimisë kulturore në vend, si dhe të rrisë transparencën financiare në këto institucione;
- Krijimi i platformës web për 10 site të trashëgimisë kulturore të cilat kanë përfituar nga projekti i vendosjes së biletarive elektronike falë bashkëpunimit të Ministrisë së Kulturës me Fondin Shqiptaro-Amerikan për Zhvillim (AADF);
- Finalizimi në bashkëpunim me AADF i draftit të Planit të Menaxhimit të Integruar për Parkun Kombëtar të Butrintit, dokumenti i parë i kësaj natyre, pas miratimit të ligjit të ri të Trashëgimisë Kulturore. Ky plan, aktualisht i hedhur për konsultim publik, propozon një model të ri menaxhimi për Parkun e Butrintit;
- Implementimi i Projektit Into Albania financuar nga USAID (United States Agency for International Development) dhe Suedia, me qëllim promovimin e trashëgimisë kulturore nëpërmjet platformave dixhitale në muzetë kombëtarë, në kuadër të Marrëveshjes së bashkëpunimit mes Ministrisë së Kulturës dhe Creative Business Solutions (CBS);
- Realizimi i Platformës Virtual 3D në muze kombëtar dhe monumente të kulturës (kisha e xhami) falë bashkëpunimit të AKSHIT.

Gjatë vitit 2019, një rëndësi e veçantë kanë qenë investimet publike, ku për t'u theksuar janë:
- Avancimi i punimeve për rikonstruksionin e Teatrit të Operës dhe Baletit, punime të cilat janë në fazën e zbatimit;
- Dy projekte madhore të Ministrisë së Kulturës "Rehabilitimi dhe riformulimi i linjës muzeore të Muzeut Historik Kombëtar dhe Galerisë Kombëtare të Arteve", proces i cili është në përfundim të hartimit të projekteve përkatëse.

Gjithashtu, gjatë këtij viti janë bërë ndërhyrje restauruese dhe të mirëmbajtjes në disa objekte të rëndësishme të trashëgimisë kulturore me fonde të buxhetit, ndër të cilat rendisim:
- Godina e Muzeut Kombëtar të Arsimit Korçë dhe hartimi i linjës muzeore;
- Kalaja e Shkodrës;
- Banesa e Ismet Halilit, Shkodër;
- Banesa e Nazif Muka, Shkodër
- Ura e Navredes, Vuk Palaj, Malësi e Madhe;
- Mozaiku i Tiranës;
- Kalaja e Prezës;
- Muri rrethues në Lagjen "Kala", Qendra Historike Berat;
- Lagja "Goricë", Qendra Historike Berat;
- Kisha e Shën Mitrit, Lagja "Kala", Berat;
- Kisha e Shën Kollit, Vodicë, Korçë
- Kisha e Shën Jovanit, Boboshticë, Korçë,
- Kisha e Shën Mëhillit, Vithkuq, Korçë;
- Kisha e shën Mërisë, Nicë, Pogradec;
- Monumente të ndryshme në qendrën historike Gjirokastër;
- Kalaja e Himarës;
- Parku Arkeologjik, Finiq;
- Parku arkeologjik Amantia;
- Kisha e Armenit, Vlorë;
- Kisha e Marmiroit, Vlorë.

Njëkohësisht investimet e parashikuara për vitin 2020 do të fokusohen kryesisht në rehabilitimin e monumenteve të kulturës të cilat janë në faza emergjente dhe të planifikuara si në plane pune dhe parashikimet financiare nga buxheti i shtetit apo dhe donacionet.

Gjatë vitit 2020 parashikohen në vijim:

- Zbatimi i projektit madhor të Ministrisë së Kulturës për rikonceptimin infrastrukturor dhe përmbajtjesor të Galerisë Kombëtare të Arteve sot, Muzeu Kombëtar i Arteve të Bukura;
- Vijimi dhe përfundimi i restaurimit të Xhamisë Mbret, Xhamisë së Beqarëve, Teqesë Helvetike në Berat, Xhamisë së Pazarit në Gjirokastër, Xhamisë së Et 'hem Beut në Tiranë;
- Zbatimi i projektit të financuar nga fondet IPA Ndërtimit i kapaciteteve të administratës publike shqiptare mbi lëvizjen e lirë dhe luftës kundër trafikimit të paligjshëm të pasurive kulturore (Building capabilities of the Albanian public administration on free movement and fight against illicit trafficking of cultural goods)
- Implementimi i Projektit "Smart Heritage" pjesë e programit "Adrion" me fokus promovimin, valorizimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore në zonën e Adriatiko-Jonianit, përfitues Muzeu Arkeologjik Durrës.
- Shtimi i destinacioneve për implementimin e biletarive elektronike në sitet arkeologjike dhe muzetë.

Fokusi kryesor i realizimit të objektivave për vitin 2020 është dhe puna për zbatimin e ligjit të ri nr. 27/2018 "Për trashëgimisë kulturore dhe muzetë", vijimi i hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe të projekteve madhore në funksion të misionit të Ministrisë së Kulturës me qëllim mbrojtjen dhe promovimin e artit dhe kulturës si brenda dhe jashtë vendit.

Në zbatim të ligjit nr. 27/2018, gjatë vitit 2019 janë miratuar dhe ka filluar puna për zbatimin e tyre aktet nënligjore sa më poshtë vijojnë:

- Vendimi i KM-së nr. 364, datë 29.5.2019 "Për funksionimin dhe mënyrën e zhvillimit të veprimtarisë së Institutit Kombëtar të Regjistrimit të Trashëgimisë Kulturore";
- Vendimi i KM-së nr. 279, datë 2.5.2019 "Për përbërjen, kompetencat, mënyrën e funksionimit dhe shpërblimin e anëtarëve të Këshillit Kombëtar të Menaxhimit të Pasurive Kulturore";
- Vendimi i KM-së nr. 581, datë 28.8.2019 "Për funksionimin dhe mënyrën e zhvillimit të veprimtarisë së Drejtorive Rajonale të Trashëgimisë Kulturore në qytetet Tiranë, Shkodër, Berat, Vlorë, Gjirokastër, Korçë";
- Vendimi i KM-së nr. 208, datë 10.4.2019 "Për përbërjen, mënyrën e funksionimit, kompetencat dhe shpërblimit të anëtarëve të Këshillit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore Materiale";
- Vendimi i KM-së nr. 434, datë 26.6.2019 Për funksionimin, organizimin dhe veprimtarinë e Muzeut Kombëtar të Përgjimeve "Shtëpia me gjethe".

Gjithashtu me vendimin e KM nr. 24, datë 16.1.2019 të Këshillit të Ministrave "Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Qendrës Kombëtare të Librit dhe Leximit" është krijuar Qendra Kombëtare e Librit dhe Leximit.

Në fokus për 2019-20 mbetet dhe përmirësimi i kuadrit ligjor në fushën e kinematografisë, ligjit për artin dhe kulturën, si dhe ligjit për pensionet e veçanta të artistëve në fushën e artit dhe kulturës.

Në fushën e bashkëpunimit kulturor me vendet e rajonit dhe më gjerë, në prill 2019 është nënshkruar Kalendari i përbashkët kulturor me Kosovën i cili pasqyron gjithë aktivitetet e përbashkëta midis dy shteteve të cilat do të zhvillohen dhe po zhvillohen gjatë këtij viti.

Ndërkohë, disa nga marrëveshjet të cilat pritet të hyjnë në fuqi gjatë kësaj periudhe janë:

- Marrëveshja me Republikën e Kinës për ngritjen e Qendrës Kulturore Kineze;
- Marrëveshja me Republikën e Maqedonisë së Veriut për ngritjen e Qendrave Kulturore Shqiptare në Maqedoni dhe të Qendrave Kulturore të Maqedonisë së Veriut në Shqipëri.

Gjithashtu janë në proces hartimi dhe nënshkrimi marrëveshjet kulturore dypalëshe me Italinë, Hungarinë, Irakun, Çekinë, Greqinë, Iranin, Kubën, Egjiptin, Ukrainën, Arabinë Saudite,

Spanjën, Japoninë; Protokolli i bashkëpunimit me Drejtorinë Përgjithshme të Vakëfeve pranë Kryeministrisë së Republikës së Turqisë për restaurimin e Xhamisë së Plumbit në Shkodër; një Program qeveritar bashkëpunimi me Gjeorgjinë në të gjitha fushat, përfshirë dhe kulturën; marrëveshjet e bashkëpunimit mes Muzeut Historik Kombëtar me homologët e tyre në Egjipt dhe në Maqedoni;si dhe marrëveshjet e Teatrit Kombëtar të Operës, Baletit dhe Ansamblit Popullor (TKOBAP) me homologët e tyre të Kroacisë, Greqisë, Turqisë dhe Bullgarisë.

4.26.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR),
- Ministria e Kulturës,
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë,
- Agjencia e Sigurimit së cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP),
- Qendra e Shërbimeve Arsimore (QSHA),
- Agjencia e Sigurimit së cilësisë në Arsimin e Lartë (ASCAL),
- Agjencia Kombëtare për Arsimin, Formimin Profesional dhe Kualifikimet (AKAFPK),
- INSTAT-i.

4.26.1.7 Prioritetet

- Të zbatojë strategjinë e arsimit parauniversitar dhe reformën e arsimit të lartë, me fokus në sigurimin e arsimit gjithëpërfshirës dhe cilësor në të gjitha nivelet si në zonat urbane ashtu edhe ato rurale;
- Të finalizojë legjislacionin dytësor për zbatimin e ligjit të AFP-së;
- Të miratojë dhe zbatojë strategjinë kombëtare për kulturën për vitet 2019-2023 për të ruajtur trashëgiminë kulturore të Shqipërisë.

KAPITULLI 27: MJEDISI DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE

4.27.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Politikat e BE-së për mjedisin synojnë që të promovojnë zhvillimin e qëndrueshëm dhe të mbrojnë mjedisin për brezat e tanishëm dhe të ardhshëm. Këto politika bazohen në veprimet parandaluese, parimin "ndotësi paguan", si dhe luftën kundër dëmtimit të mjedisit në burim, ndarjen e përgjegjësive dhe integrimin e mbrojtjes së mjedisit në politikat e tjera të Bashkimit Evropian. Legjislacioni mjedisor i BE-së përfshin mbi 200 akte ligjore që mbulojnë legjislacionin horizontal, cilësinë e ujit dhe atë të ajrit, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e natyrës, kontrollin e ndotjes industriale dhe menaxhimin e riskut, kimikatet dhe organizmat e modifikuara gjenetikisht (OMGJ), zhurmat dhe pyjet. Sigurimi i përputhshmërisë me legjislacionin e BE-së kërkon investime të rëndësishme. Për aplikimin dhe zbatimin e acquis është e domosdoshme një administratë e fortë dhe e mirëpajisur në nivel qendror dhe lokal.

4.27.1.2 Struktura e kapitullit

- Legjislacioni horizontal;
- Cilësia e ajrit;
- Ndryshimet klimaterike;
- Menaxhimi i mbetjeve;
- Menaxhimi i ujërave;
- Mbrojtja e natyrës;
- Ndotja industriale, menaxhimi i risqeve dhe aksidentet;
- Organizmat e modifikuara gjenetikisht;
- Kimikatet;
- Mbrojtja nga zhurmat;
- Pyjet.

4.27.1.3 Kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim- Asociimit

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim -Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me atë të BE-së.

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar në fushën e mjedisit me atë të BE-së buron nga neni 108 i MSA-së, në të cilin citohet si më poshtë:

- Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin në detyrën shumë të rëndësishme të luftës kundër degradimit të mjedisit, me qëllim të promovimit të qëndrueshmërisë së mjedisit;

- Bashkëpunimi është përqendruar kryesisht në fushat prioritare që lidhen me acquis të Komunitetit në fushën e mjedisit.

Në lidhje me kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Evropian, politikat e mjedisit dhe ndryshimeve klimatike janë pjesë e grupit të dytë të kompetencave të Bashkimit Evropian. Neni 4 i Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian përcakton se në këtë rast, Bashkimi Evropian dhe shtetet anëtare kanë të drejtë të miratojnë akte ligjore. Shtetet anëtare mund të ushtrojnë kompetencat e tyre në rast se Bashkimi Evropian nuk i shtron kompetencat e tij ose ka vendosur që të mos i ushtrojë këto kompetenca.

Politikat e Bashkimit Evropian për mjedisin dhe ndryshimet klimatike synojnë të nxisin zhvillimin e qëndrueshëm, kalimin drejt një ekonomie me përdorim eficent të resurseve, emetime të ulëta dhe të qëndrueshme ndaj ndryshimeve klimatike dhe mbrojtjen e mjedisit për brezat ekzistuese dhe të ata të ardhshëm. Parimet kryesore të acquis të përfshira në këtë kapitull janë: veprimi parandalues, parimi se ndotësi paguan, lufta kundër dëmtimit të mjedisit në burim, përgjegjësia e përbashkët dhe integrimi konsideratave mjedisore, klimatike dhe mbrojtjes nga fatkeqësitë natyrore në politikat e tjera të Bashkimit Evropian. Acquis e Bashkimit Evropian në këtë kapitull përmban mbi 200 akte ligjore që rregullojnë legjislacionin horizontal, cilësinë e ujit dhe ajrit, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e natyrës, kontrollin e ndotjeve industriale dhe menaxhimin e riskut, kimikatet, zhurmat, mbrojtjen civile dhe ndryshimet klimatike.

Respektimi i acquis së përfshirë në këtë kapitull kërkon investime të konsiderueshme dhe bashkëpunim të strukturuar ndërmjet të gjithë grupeve të interesit, duke përfshirë autoritetet vendore, industrinë dhe shoqërinë civile. Për më tepër, për aplikimin dhe zbatimin e acquis është e domosdoshme një administratë e fortë dhe e mirëpajisur në nivel qendror dhe lokal.

4.27.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitje në fushën e mjedisit dhe ndryshimeve klimatike.

Kushtetuta e Shqipërisë e konsideron zhvillimin e qëndrueshëm dhe mbrojtjen mjedisit si një nga objektivat kryesorë të Shtetit. Ligji i vitit 2011 për mbrojtjen e mjedisit siguron bazat për akte ligjore specifike që normojnë komponentët e ndryshëm të mbrojtjes së mjedisit. Ligje specifike ekzistojnë për të normuar procesin e vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe vlerësimit strategjik mjedisor, cilësinë e ujit dhe atë të ajrit, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e natyrës, kontrollin e ndotjes industriale dhe menaxhimin e riskut, kimikatet, pyjet etj. Megjithëse, Shqipëria ka pasur disa përparime në fushën e mjedisit dhe atë të ndryshimeve klimatike. Përafrimi me acquis ka përparuar, por përsëri nevojiten përpjekje të mëtejshme për të siguruar një përafrim të plotë me acquis mjedisor të BE-së. Në këtë kuadër, si dhe me qëllim përafrimin e plotë të legjislacionit shqiptar me atë të BE-së, Shqipëria ka vijuar me hartimin dhe amendimin e disa ligjeve kryesore, si dhe hartimin e legjislacionit sekondar në fushën e mjedisit dhe atë të ndryshimeve klimatike. Gjithashtu, edhe procesi i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis është përmirësuar ndjeshëm, por duhet të forcohet edhe më shumë, veçanërisht në sektorin e hidrocentraleve dhe atë të minierave.

Në korrik 2016, Qeveria Shqiptare ratifikoi Marrëveshjen e Parisit si hapi kryesor drejt zbatimit të saj. Komunikimi i Tretë Kombëtar i Shqipërisë drejtuar Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (Tetor 2016), ka identifikuar një seri masash prioritare lidhur me reduktimin e gazeve serrë dhe adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, duke kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm dhe duke bërë të mundur që Shqipëria të aktivizojë burimet që bazohen në mekanizmat politikë dhe ato të tregut. Me aderimin në Protokollin e Montrealit "Për substancat që shkatërrojnë shtresën e ozonit", Republika e Shqipërisë merr përsipër përgjegjësinë për të zvogëluar përdorimin e gazrave të fluorinuar që kanë potencial të lartë global të ngrohjes, siç janë Hydrofluorocarbons (HFC) duke kontribuar kështu për të shmangur deri në 0.5°C të ngrohjes globale deri në fund të shekullit, duke mbrojtur shtresën e ozonit, në përputhje me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 10, datë 9.1.2019 "Për miratimin e rregullave për prodhimin, importin, eksportin, hedhjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe për importin, eksportin, hedhjen në treg dhe përdorimin e produkteve e të pajisjeve që përmbajnë këto substanca", ka përafruar pjesërisht tri rregullore të legjislacionit të BE-së, me nr: (EC) nr. 1005/2009, 291/2011, 744/2010.

Që nga shkurti 2018, me miratimin e ligjit nr. 6/2018 menaxhimi i ujërave në Republikën e Shqipërisë është përgjegjësi e Agjencisë së Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU).

Për t'u theksuar është fakti se disa vendime të qeverisë kanë përmirësuar ndjeshëm partneritetin ndërmjet qeverisë dhe shoqërisë civile. VKM nr. 247, datë 30.4.2014 "Për miratimin e rregullave, kërkesat dhe procedurat për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimmarrjen mjedisore", miratimi i VKM nr. 419, datë 25.6.2014 "Për miratimin e kërkesave të posaçme për shqyrtimin e kërkesave për leje mjedisi të tipit A, B dhe C, për transferimin e lejeve nga një subjekt te tjetri, të kushteve për lejet respektive të mjedisit, si dhe rregullat e hollësishme për shqyrtimin e tyre nga autoritetet kompetente deri në lëshimin e këtyre lejeve nga QKL-ja", miratimi i VKM-së nr. 219, datë 11.3.2015 "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor", rritja e numrit të stafit të Agjencisë Kombëtare të Mjedisit (AKM) i përfshirë drejt për drejt në shqyrtimin e aplikimeve për lejet mjedisore, kryerja rregullisht e konsultimeve me publikun për planet e mjedisit, programet dhe legjislacionin, organizimi i takimeve të rregullta me OJQ-të mjedisore, si dhe shpërndarja e buletineve mjedisore javore dhe mujore, kanë përmirësuar ndjeshëm situatën lidhur me ndërgjegjësimin e publikut dhe pjesëmarrjen e tij në vendimmarrjen mjedisore, si dhe aksesin e publikut për informacion mjedisor.

Gjithashtu, miratimi i ligjit nr. 12/2015 "Për disa ndryshime në ligjin nr. 10440/2011 'Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", i cili bëri të mundur që aplikimet për vlerësimin e ndikimit në mjedis të mos kryhen më pranë QKL-së (sot QKB - Qendra Kombëtare e Biznesit), por direkt pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit (MTM), ka ndikuar në përmirësimin e procesit të informimit dhe konsultimeve të publikut, si dhe ka eliminuar konceptin "miratim në heshtje" për procesin e VNM-së.

Në shkurt 2014, është krijuar Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve (ISHMP), dhe në mars 2018 ai mori kompetenca edhe të inspektimit të Ujërave dhe Turizmit, duke u quajtur Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve, Ujërave dhe Turizmit (ISHMPUT), si një institucion publik, i financuar nga buxheti i shtetit, në varësi të MTM-së. Misioni i tij është garantimi dhe zbatimi i legjislacionit në fushën e mjedisit, pyjeve, ujërave dhe turizmit.

Me qëllim përmirësimin e cilësisë së dëgjesave me publikun dhe pjesëmarrjen e publikut në vendimmarrje, AKM në mars 2016 ka nënshkruar Memorandume Mirëkuptimi me secilën prej tri Qendrave të Aarhusit në Shqipëri (Qendra e Aarhusit Tiranë, Qendra e Aarhusit Shkodër dhe Qendra e Aarhusit Vlorë). Këto MoU synojnë rritjen e bashkëpunimit ndërmjet AKM-së dhe Qendrave të Aarhusit.

Me hyrjen në fuqi të ligjit për mbrojtjen e mjedisit, Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve është riorganizuar ku përveç ndryshimit të emrit në Agjencia Kombëtare e Mjedisit, si dhe shtimit të përgjegjësive, është rritur edhe numri i punonjësve. Në varësi të AKM-së kanë kaluar edhe 12 Drejtoritë Rajonale të Mjedisit (DRM), të cilat operojnë dhe koordinojnë punën dhe funksionet e tyre me ato të AKM-së si në nivel lokal ashtu edhe në nivel kombëtar.

Është në proces e sipër ristrukturimi i AKM-së në përputhje me legjislacionin aktual dhe me qëllim forcimin dhe funksionimin më të mirë të saj, me një shtesë të numrit të punonjësve dhe forcim të sektorit juridik/audit. Sipas strukturës së propozuar DRM-të do të vazhdojnë të jenë nën varësinë e AKM dhe me funksionet aktuale.

Me organizimin e ri të AKM-së dhe në përputhje të plotë me detyrat dhe përgjegjësitë e saj, vëmendje e veçantë i është dhënë edhe forcimit të Laboratorit të AKM-së. Laboratori është zhvendosur në një vend të ri, plotësisht të rinovuar dhe në përputhje me standardet e kërkuara

ISO 170 25 të manualit së cilësisë. Përveç rinovimit të ndërtesës së Laboratorit të AKM-së, është realizuar edhe blerja e pajisjeve teknike për analizimin dhe monitorimin e parametrave themelor së cilësisë së ujit, si dhe është rritur numri i stacioneve të monitorimit të ajrit. Tashmë AKM realizon edhe monitorimin e cilësisë së ujërave sipërfaqësorë, lumenjve, liqeneve, ujërave bregdetar dhe lagunat, si dhe përcaktimin e metaleve të rënda në lumenj. Numri i stacioneve të monitorimit në lumenj, liqene dhe në pjesët bregdetare është rritur ndjeshëm. Megjithatë, pavarësisht forcimit në mënyrë të konsiderueshme të kapacitetit administrativ të AKM-së, si dhe përmirësimit të sistemit të monitorimit mjedisor, përsëri ka nevojë për më shumë financime.

Gjithashtu, AKM-ja ka ndërmarrë një sërë hapash të rëndësishëm për të adresuar çështjen e vetë-monitorimit të emetimeve, të cilët janë shoqëruar me një përparim të dukshëm për sa i përket procesit të dorëzimit të raporteve të vetë-monitorimin, verifikimit së cilësisë së të dhënave, si dhe respektimit të afateve të përcaktuara për dorëzimin e raporteve. Tashmë është një proces i rregullt, mbledhja, verifikimi dhe regjistrimi i të dhënave nga raportet e vetë-monitorimit të dorëzuara në AKM nga të gjithë operatorët privatë që i nënshtrohen lejes mjedisore. Të dhënat e marra nga këto raporte janë përdorur për të pasuruar sistemin elektronik të të dhënave të AKM-së, pjesë e PRTR- Regjistrit të Shkarkimeve dhe Transferimit të Ndotësve. AKM prej vitit 2016 ka ngritur databazën kombëtare të mbetjeve e cila përditësohet çdo vit dhe atë të transferimit të mbetjeve të rrezikshme e të parrezikshme dhe të atyre të gjeneruara nga vajrat e përdorur.

Gjithashtu, me qëllim mbrojtjen e natyrës, pyjeve dhe ndalimin e aktiviteteve të paligjshme në zonat e mbrojtura, janë ndërmarrë një sërë hapash të rëndësishëm siç janë:

- moratoriumi i gjuetisë dhe pyjeve;
- amendimi i ligjit për tregtinë ndërkombëtare të specieve të rrezikuara të florës dhe faunës, ku tashmë, Qendra Kërkimore për Florën dhe Faunën duhet të konsultohet përpara se të lëshohet një leje për tregtimin e tyre;
- miratimi i akteve ligjore që ndalojnë gjuetinë apo transportin e qymyrit të drurit;
- nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit ndërmjet Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit dhe Ministrisë së Brendshme "Për Mbrojtjen dhe Zhvillimin e Qëndrueshëm të Pyjeve", i cili krijon Task-Forcën mbi Pyjet;
- rritja e numrit të kontrolleve nga ana e Policisë Pyjore;
- vendosja e masave administrative për të gjithë shkelësit e legjislacionit mjedisor, etj.

Bazuar në VKM nr. 433, datë 8.6.2016 "Për transferimin në pronësi të bashkive të pyjeve dhe të kullotave publike, sipas listave të inventarit, dhe aktualisht në administrim të Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit e të ish-komunave/bashkive", janë krijuar Drejtoritë e Pyjeve në çdo bashki që menaxhon fondin pyjor e kullosor të transferuar sipas VKM-ve.

Në kuadër të reformës për menaxhimin e qëndrueshëm të Zonave të Mbrojtura, në shkurt 2015, u krijua Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM) si një institucion në varësi të MTM-së, që siguron për herë të parë në vend krijimin e administratave të pavarura të zonave të mbrojtura, jashtë strukturave të shërbimit pyjor. Në këtë kontekst, është hartuar Programi Strategjik 2015 – 2020 për Zonat e Mbrojtura, i cili synon përmirësimin e menaxhimit të zonave të mbrojtura sipas kërkesave dhe standardeve ndërkombëtare dhe eksperiencës së vendeve evropiane, duke ruajtur dhe përdoruar në mënyrë të qëndrueshme burimet natyrore në to.

Qeveria Shqiptare ka konsideruar çështjen e mbetjeve, si një ndër gjashtë prioritetet e programit analitik, duke i dhënë rëndësi të lartë trajtimit dhe depozitimit fundor të mbetjeve të ngurta urbane. Në përputhje me politikat e Qeverisë Shqiptare për garantimin e një mjedisi të pastër e të shëndetshëm, shumë prej burimeve njerëzore dhe financiare të qeverisë i janë dedikuar zhvillimit të një kuadri të mirë ligjor, bazuar në transpozimin e legjislacionit të BE-së për fushën e mbetjeve. Në mënyrë që të ofrohet një zgjidhje e qëndrueshme për këtë problem dhe të rritet niveli i kontrollit në depozitimin e mbetjeve, është miratuar VKM nr. 645, datë 14.9.2016 "Për miratimin në parim të marrëveshjes së financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë përfaqësuar nga Ministria e Financave, si marrës, dhe KfW, Frankfurt am Main, për

financimin e shërbimeve të ekspertit ndaj marrësit në kuadër të një studimi për menaxhimin e integruar të mbetjeve të ngurta në Shqipëri, financuar nga një fond i veçantë (nr. 11469) të dhënë nga Qeveria Gjermane".

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit në kuadër të aksionit "Të Pastrojmë Shqipërinë që Duam", në bashkëpunim me Pushtetin Vendor dhe me Prefekturat, nisur në periudhën shkurt 2018, ka identifikuar të gjithë venddepozitimet ekzistuese të mbetjeve në të gjithë vendin tonë dhe ka vlerësuar për rehabilitim një venddepozitim për çdo bashki për një periudhe 5-10-vjeçare.

Miratimi i ligjit nr. 27, datë 17.3.2016 "Për menaxhimin e kimikateve", si dhe miratimi i 3 akteve nënligjore që rregullojnë importin dhe eksportin e kimikateve të rrezikshme, kufizimet dhe ndalimet e tyre përpara vendosjes në treg, listën e substancave me rrezikshmëri shumë të lartë, si dhe krijimi i zyrës së kimikateve, është hapi i parë në krijimin e sistemit të menaxhimit të rrezikut nga kimikatet me qëllim mbrojtjen e shëndetit dhe atë të mjedisit.

Përmbushja e detyrimeve sipas Konventës së Stokholmit për Ndotësit Organikë të Qëndrueshëm (POP) është shënuar me miratimin në gusht 2018 të Planit të ri Kombëtar për POPs, Transpozimin në Legjislacionin Kombëtar të dispozitave specifike teknike të Rregullores REACH nr. 1907/2006, ka përparuar përmes dy akteve nënligjore që kanë të bëjnë me:

- kufizimet në prodhimin, vendosjen në treg dhe përdorimin e disa kimikateve dhe artikujve të caktuar, të rrezikshëm për shëndetin e njeriut dhe mjedisin;
- rregullat dhe metodat e hollësishme për kryerjen e vlerësimit të sigurisë kimike dhe kërkesat specifike, përmbajtjen dhe formatin e dokumentit të të dhënave të sigurisë.

Në kuadër të ngritjes së kapaciteteve të furnizimit me ujë dhe ndërmarrjeve të kanalizimeve, u miratua një program kombëtar i trajnimit dhe certifikimit bazuar në testime, në sektorin e furnizimit me ujë të pijshëm, mbledhjen, heqjen dhe trajtimin e ujërave të ndotur, me Udhëzimin e Ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 660, datë 28.9.2018. Si pjesë e progresit në fushën e administrimit të ujërave, Manuali i rishikuar Operacional i Projektit të Investimeve në Sektorin e Ujit konsiderohet të ketë një Sistem të Implementimit të Projektit dhe Procedurat e Menaxhimit Financiar, në mënyrë që të shërbejë si një udhëzues referencë për zbatimin e Projektit të Investimeve në Sektorin e Ujit në Shqipëri.

Në kuadër të forcimit të kapaciteteve në nivelin qendror, u krijua përmes VKM-së nr. 431, datë 11.7.2018, Agjencia Kombëtare e Ujësjellësit, Kanalizimeve dhe Mbetjeve. AKUM luan një rol të rëndësishëm në monitorimin e standardeve të shërbimit të ofruar për qytetarët dhe gjithashtu në monitorimin e performancës së shërbimeve në Ujësjellës Kanalizimet në mënyrë që të shtyjë sektorin drejt performancës.

Me urdhër të ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, nr. 581, datë 18.7.2018 "Për krijimin e grupit të punës për hartimin e ligjit për funksionimin e sektorit të ujërave të zeza", është krijuar një grup pune, i cili do të përgatisë ligjin për furnizimin me ujë e sektorin e kanalizimeve, duke sjellë për herë të parë një ligj sektorial që do të rregullojë raportet e funksionimit të të gjithë aktorëve, institucioneve të përfshira në sektor, duke arritur kështu qartësi dhe duke shmangur mbivendosjen midis kompetencave të institucioneve.

4.27.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Për sa i përket legjislacioni horizontal, Shqipëria ka përafruar pjesërisht Direktivën për krijimin e një infrastrukture për informacionin hapësinor (INSPIRE).

Është miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 466, datë 3.7.2019 "Për miratimin e dokumentit strategjik dhe planeve kombëtare për zbutjen e gazrave serë dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike". Me miratimin e këtij akti ligjor, Qeveria e Shqipërisë u bë vendi i parë në Ballkanin Perëndimor me një Strategji të miratuar për Ndryshimin e Klimës, dhe Planet e Veprimit në lidhje me Zbutjen dhe Përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.

Është drejt miratimit Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Mbetjeve.

Strategjia Kombëtare e Cilësisë së Ajrit, e miratuar në shtator 2014, u pasua me miratimin e Vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 412, datë 19.6.2019 "Për miratimin e Planit Kombëtar për Menaxhimin e Cilësisë së Ajrit". Plani Kombëtar për Menaxhimin e Cilësisë së Ajrit përfshin

masa afatshkurtra të dedikuara për fushat e transportit, efikasitetin e energjisë, zhvillimin urban etj., dhe masa afatmesme të përqendruara në sektorin e bujqësisë.

Përmirësimi i cilësisë së ajrit përbën një nga prioritetet mjedisore të Programit të Qeverisë 2017-2021. Në këtë këndvështrim, miratimi i planit kombëtar për cilësinë e ajrit në, datë 19.6.2019, VKM, nr: 412, përmbushi një nga prioritetet e MTM-së në këtë fushë, për vitin 2019, në përputhje me kuadrin e përgjithshëm ligjor të BE-së, për fushën e Cilësisë së Ajrit, të përafruar në legjislacionin kombëtar. Plani Kombëtar ka si qëllim të zbatojë Strategjinë Kombëtare së cilësisë së Ajrit të Mjedisit dhe dispozitat e ligjit nr. 162/2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit në mjedis".

Draft VKM "Për rregullat për përgatitjen, miratimin, rivlerësimin dhe zbatimin e programeve kombëtare për uljen e emetimeve në ajër" duke transpozuar pjesërisht Direktivën NEC (BE) 2016/2284, është përcjellë për mendim te ministritë e linjës dhe pritet të miratohet.

Është miratuar Strategjia për Ndryshimet Klimatike dhe Planet për Parandalimin dhe Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike.

Menaxhimi i mbetjeve

"Në zbatim të VKM nr. 428, datë 8.6.2016 "Për krijimin e bazës së të dhënave shtetërore, për hartën digjitale të venddepozitimeve të mbetjeve urbane", po hartohet një hartë GIS, e cila pritet të miratohet, krijuar me informacione që reflektojnë situatën aktuale të venddepozitimeve të mbetjeve urbane, si dhe zhvillime të tjera në terren.

Janë zhvilluar fushata ndërgjegjësimi për reduktimin deri në mospërdorimin e qeseve të holla plastike dhe përdorimin e çantave prej cope. Janë ndërmarrë masa për reduktimin e plastikës, qeseve plastike, nëpërmjet vendosjes së kritereve të miratuara me vendim nr. 232, datë 26.4.2018 "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 177, datë 6.3.2012, të Këshillit të Ministrave, "Për ambalazhet dhe mbetjet e tyre".

Në menaxhimin e ujërave, strategjia sektoriale për furnizimin me ujë dhe kanalizimeve 2020-2030 është në proces hartimi. Kjo do të integrojë një mekanizëm të qartë dhe operacional për qëndrueshmërinë financiare të sektorit.

Është miratuar udhëzimi i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 2, datë 2.4.2019 "Për miratimin e metodologjisë për kriteret dhe procedurat e shpërndarjes dhe përdorimit të subvencioneve shtetërore për ofruesit e shërbimeve në sektorin e ujit dhe kanalizimeve", të ndryshuar nga udhëzimi i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë nr. 6, datë 14.10.2019 "Për një shtesë dhe ndryshim në udhëzimin nr. 2, datë 2.4.2019, Për miratimin e metodologjisë për kriteret dhe procedurat e shpërndarjes dhe përdorimit të subvencioneve shtetërore për ofruesit e shërbimeve në sektorin e ujit dhe kanalizimeve".

Mbrojtja e natyrës

Për zbatimin e ligjit nr. 81/2017 të datës 4.5.2017, është miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 369, datë 29.5.2019 "Për miratimin e dispozitave për shpalljen e zonave të veçanta të ruajtjes". Ky vendim i Këshillit të Ministrave siguron dispozitat zbatuese për Natura 2000 në Shqipëri, siç përcaktohet nga vendimi Zbatues i Komisionit i 11 korrikut 2011 në lidhje me një format informacioni të sitit për vendet Natura 2000.

Në vitin 2019, janë plotësuar Formularët Standard të të Dhënave (SDF) dhe hartat GIS për pesë zonat kryesore të zgjedhura në kuadër të Natura 2000: Liqeni i Shkodrës, Korabi - Koritniku, Divjaka - Karavasta, Mali i Tomorrit dhe Bredhi Hotovës - Dangëlli.

Është miratuar VKM nr. 303, datë 10.5.2019 "Për monumentet e natyrës", duke rritur mbulimin e zonave të mbrojtura në Shqipëri, duke e çuar mbulimin e Zonave të Mbrojtura në 18.15% të territorit të vendit, duke arritur kështu objektivat e Aichi për Shqipërinë".

Ndotja industriale, menaxhimi i risqeve dhe aksidentet

Në fushën e kontrollit të ndotjes industriale dhe menaxhimit të riskut, transpozimi i Direktivës së Emetimeve Industriale mendohet të jetë rreth 70%, nëpërmjet miratimit të disa akteve ligjore.

Organizmat e Modifikuara Gjenetikisht

"Në kuadër të reformës së institucioneve kërkimore shkencore, është krijuar Departamenti i Bioteknologjisë pranë Fakultetit të Shkencave Natyrore të Universitetit të Tiranës, i cili në bashkëpunim me institucione të tjera në varësi të Ministrive të linjës, është i rëndësishëm për kryerjen e procedurës së vlerësimit të rrezikut të OMGJ-ve, si dhe në kuadër të zbatimit të Protokollit të Kartagjenës për Biosigurinë të Konventës së Biodiversitetit (CBD), janë identifikuar aktorët kryesorë.

Është saktësuar gjatë takimeve shpjeguese në Bruksel për kapitullin 27, në maj 2019 që OMGJ-të janë fushë e përgjegjësisë së Ministrisë përgjegjëse për Bujqësinë dhe pjesë e kapitullit 12. Kjo gjë është zyrtarizuar edhe nëpërmjet komunikimeve zyrtare nga ana e MTM-së me MBZHR."

Për sa u përket kimikateve, transpozimi në legjislacionin kombëtar të dispozitave teknike specifike të Rregullores REACH NR.1907 / 2006 ka avancuar më tej përmes dy akteve nënligjore të ndërmarra në këtë fushë në lidhje me: (i) kufizimet në prodhim, vendosjen në treg dhe përdorimin e disa kimikateve dhe artikuj të caktuar, të rrezikshëm për shëndetin e njeriut dhe mjedisin; (ii) rregullat dhe metodat e hollësishme për kryerjen e vlerësimit të sigurisë kimike dhe kërkesat specifike, përmbajtjen dhe formatin e dokumentit me të dhënat e sigurisë.

Mbrojtja nga zhurmat

Autoritetet përkatëse janë duke identifikuar zonat e vendit për të hartuar një hartë digjitale të zhurmave.

Në lidhje me pyjet, miratimi i VKM nr. 814, datë 31.12.2018 "Për miratimin e Dokumentit të Politikave për Pyjet në Shqipëri, 2019–2030", i hapi rrugën hartimit të ligjit të ri për pyjet gjatë vitit 2019. Draft ligji i ri për pyjet, pasi kaloi të gjitha fazat e tij (dëgjesës me publikun, diskutimet me grupet e interesit dhe diskutimet me Ministritë e linjës), është përcjellë për shqyrtimin dhe miratim në Kuvendin e Republikës së Shqipërisë, nëpërmjet VKM nr. 782, datë 6.11.2019 "Për propozimin e projektligjit "Për pyjet".

Projektligji përafron:

- Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 2173/2005, 20 dhjetor 2005, "Për ngritjen e një skeme licencimi FLEGT për importin e drurit në Komunitetin Evropian" ;
- Rregulloren (BE) nr. 995/2010, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, 20 tetor 2010, që përcakton detyrimet e operatorëve, të cilët vendosin dru/lëndë druri dhe produkte druri në treg.

4.27.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Në zbatim të urdhrit të Kryeministrit nr. 94, datë 20.5.2019 "Për ngritjen, përbërjen dhe funksionimin e Grupeve Ndërinstitucionale të Punës për Integrimin Evropian", institucioni lider për kapitullin 27 "Mjedisi dhe Ndryshimet Klimatike", është Ministria e Turizmit dhe Mjedisit. Ministritë e linjës dhe agjencitë e pavarura, pjesë e këtij kapitulli janë si më poshtë;

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE);
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS);
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR);
- Ministria e Mbrojtjes (MM);
- Inspektorati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve, Ujërave dhe Turizmit (ISHPMUT);
- Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore (AMBU);
- Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM);
- Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM);
- Agjencia Kombëtare e Turizmit (AKT);
- Agjencia Kombëtare e Bregdetit (AKB);
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN);
- Instituti i Shëndetit Publik (ISHP);
- Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU);
- Autoriteti Shtetëror për Informacionin Gjeohapësinor (ASHIGJ) ;
- Instituti i Statistikave (INSTAT);

- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave (DPD);
- Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinare (ISUV);
- Inspektorati Shtetëror Teknik dhe Industrial (ISHTI).

4.27.1.7 Prioritetet

Për sa i përket mjedisit, në fushën e legjislacionit horizontal, disa nga prioritetet kryesore kanë të bëjnë me:

- zbatimin e legjislacionit kombëtar që ka transpozuar Direktivën 2001/42/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 27 qershor 2001 "Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara" dhe Direktivën e VNM-së (2011/92/EU) amenduar me Direktivën 2014/52/EU, si dhe transpozimi i plotë i Direktivës 2014/52/EU;
- forcimin e zbatimit të legjislacionit mjedisor.

Nevojitet një pjesëmarrje më efektive të publikut dhe konsultimeve në procesin e vendimmarrjes, veçanërisht në nivelin lokal. Progres i mëtejshëm është i nevojshëm për të arritur plotësisht përafrimin dhe zbatimin e direktivave për përgjegjësinë mjedisore, krimin mjedisor dhe inspektimin mjedisor.

Shqipëria duhet të miratojë strategjinë kombëtare për ujësjellës kanalizimet 2019 – 2030 dhe aktet përkatëse të saj, planet e menaxhimit të baseneve ujore dhe të sigurojë kapacitetet dhe burimet e duhura administrative për agjencitë përgjegjëse.

Zhvillimi i kornizës institucionale me theks të veçantë në procesin e pjesëmarrjes së publikut, veçanërisht në sektorët e hidrocentraleve, ndërtimeve dhe minierave.

Nevojitet sigurimi i një buxheti të përshtatshëm, forcimi i kapaciteteve të monitorimit dhe raportimit të agjencisë së mjedisit.

Prioritet në fushën e cilësisë së ajrit për vitin 2020 dhe në vijim është zbatimi i planit kombëtar së cilësisë së ajrit, përmirësimi i rrjetit të monitorimit, sigurimi i burimeve për funksionimin e monitorimit të vazhdueshëm, përafrimi i rregullave për hartimin, miratimin, monitorimin, rishikimin dhe zbatimin e programeve kombëtare të zvogëlimit të emetimeve industriale në përputhje me Direktivën e NEC; rritja e kapaciteteve teknike etj., sigurimi i aksesit të publikut në internet në të dhënat e cilësisë së ajrit dhe të përgatisë plane së cilësisë së ajrit për aglomeratet kryesore.

Në fushën e mbrojtjes së natyrës, do të punohet për të garantuar:

- identifikimin, studimin dhe plotësimin e formave standarde të propozimit për çdo zonë potenciale Natura 2000 për Shqipërinë;
- menaxhimin e integruar të zonave të mbrojtura;
- masat për zbatimin e moratoriumit të gjuetisë dhe pyjeve;
- forcimin e kapaciteteve të të gjithë strukturave që mbulojnë fushën e mbrojtjes së natyrës në nivel qendror dhe lokal.

Për sa i përket fushës së ndotjes industriale, menaxhimit të risqeve dhe aksidentet një nga prioritetet kryesore është përafrimi i plotë i legjislacionit kombëtar me Direktivën 2010/75/EU të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 24 nëntor 2010, për emetimet industriale (parandalimi dhe kontrolli i integruar i ndotjes), si dhe me Direktivën 2012/18/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 4 korrik 2012 "Për kontrollin e rreziqeve nga aksidentet madhore që përfshijnë substanca të rrezikshme", ndryshimi dhe më pas shfuqizimi i Direktivës së Këshillit 96/82/EC.

Për sa u përket politikave për zhurmën në mjedis, një nga prioritetet kryesore të MTM për vitin 2020 në këtë fushë është një hartë e zhurmave, vlerësimi i situatës lidhur me zbatimin e kërkesave ligjore për menaxhimin e zhurmave në mjedis dhe forcimi i zbatimit të legjislacionit në këtë fushë; përmbushja e detyrimit ligjor nga njësitë e qeverisjes vendore për hartimin e planeve lokale të veprimit për zhurmat, në zbatim të udhëzimit të ministrit të MTM-së, nr. 1, datë 19.2.2018; forcimi i zbatimit të vendimeve të Task-Forcës së ngritur për ndotjen akustike në qendrat urbane dhe zonat turistike bregdetare.

Për sa u përket ndryshimeve klimatike, përafrimi i plotë me legjislacionin e BE-së, dhe për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, miratimi i ligjit për ndryshimet klimatike, miratimi i NDC Kontributi Kombëtar i Pikësynuar, brenda vitit 2020. Po përgatitet Kontributi i Katërt Kombëtar dhe Raporti i Parë Bienal. Pritet finalizimi i tyre brenda vitit 2020 – 2021.

MIE së bashku me MTM është duke hartuar Planin Kombëtar të Klimës dhe Energjisë, i cili pritet të finalizohet brenda vitit 2021.

Prioritet mbetet konsistenca e planifikimit strategjik me Kornizën EU2030 për Klimën dhe Politikat e Energjisë, si dhe me Deklaratën për Tranzicionin e Energjisë së Pastër, të miratuar në mbledhjen e Ministrave të Ballkanit Perëndimor, në shkurt 2019 në Podgoricë.

Sa i përket Organizmave të Modifikuar Gjenetikisht, si një fushë ndërtematike, në kuadër të zbatimit të Protokollit të Kartagjenës për Biosigurinë të Konventës së Biodiversitetit (CBD) kërkohet kontributi i të gjithë aktorëve kryesorë të përcaktuar dhe bashkërendimin e punës ndërmjet tyre.

Në fushën e pyjeve, prioritetet e MTM-së kanë të bëjnë me:

- përafrimin e plotë të legjislacionit kombëtar me atë të BE-së në këtë fushë, si dhe hartimin e akteve nënligjore që dalin nga ligji për mbrojtjen e pyjeve dhe kullotave në Republikën e Shqipërisë;
- regjistrimin e fondit pyjor dhe kullosor kombëtar në sistemin kadastral të Republikës së Shqipërisë, nëpërmjet krijimit të Inventarit Kombëtar të Pyjeve, si dhe;
- pyllëzimin e sipërfaqeve të degraduara nëpërmjet riciklimit në destinacion të të ardhurave nga fondi pyjor dhe detyrimeve të subjekteve që ushtrojnë aktivitet në fondin pyjor.

Në këtë kuadër, dokumenti politik i miratuar për mbrojtjen e pyjeve në Republikën e Shqipërisë, parashikon themelimin e Agjencisë Kombëtare të Pyjeve, e cila do të ketë si mision qeverisjen e mirë të pyjeve, ruajtjen dhe zhvillimin e tyre, përdorimin e qëndrueshëm të burimeve pyjore shumëfunksionale si burime natyrore me rëndësi kombëtare, që të realizohet:

- Sigurimi i performancës në sektorin e pyjeve;
- Vlerësimi i gjendjes së pyjeve;
- Të organizojë punën për inventarizim dhe hulumtime në fushën e pyjeve;
- Organizimi i punës dhe hartimi i dokumenteve për menaxhimin e pyjeve;
- Organizimi i punës për monitorimin dhe kontrollin e pyjeve.

KAPITULLI 28: MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE SHËNDETIT

4.28.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Sa i përket pjesës së mbrojtjes së konsumatorit, ky kapitull mbulon mbrojtjen e interesit publik për sa u takon çështjeve të sigurisë së produkteve dhe interesave ekonomike të konsumatorëve, për aspekte të lidhura me politikën, legjislacionin dhe zbatimin e tij, etj.

Pjesa e shëndetit, përfshin standardet për kontrollin e duhanit, gjakut, indeve, qelizave dhe organeve, si dhe barnave për përdorim njerëzor dhe veterinar. Gjithashtu, këtu përfshihen shëndeti mendor, parandalimi i abuzimit me drogën, pabarazia shëndetësore, ushqyerja, reduktimi i dëmeve të lidhura me alkoolin, shfaqja e kancerit, mjedise të shëndetshme duke përfshirë parandalimin e lëndimeve, promovimin e sigurisë, plakjen aktive dhe të shëndetshme, si dhe veprimin evropian në fushën e sëmundjeve të rralla.

4.28.1.2 Struktura e kapitullit

Kapitulli 28 është i ndarë në dy nënkapituj:

- Mbrojtja e Konsumatorit;
- Mbrojtja e Shendetit

4.28.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Angazhimet në fushën e mbrojtjes së konsumatorit janë në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga nenet 70 dhe 76 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, si dhe të dispozitave përkatëse të acquis së BE-së.

Detyrimi për të përafruar ligjin shqiptar me atë të Bashkimit Evropian buron nga neni 70 i MSA-së dhe Kriteret e Kopenhagës.

Marrëveshja e Stabilizim Asociimit përmban gjithashtu një dispozitë të përshtatur që merret me mbrojtjen e konsumatorit. Neni 76 i MSA-së kërkon që Shqipëria të sigurojë një politikë të mbrojtjes aktive të konsumatorit; të harmonizojë legjislacionin dhe të sigurojë mbrojtje efikase ligjore të konsumatorëve.

Acquis për mbrojtjen e konsumatorit dhe shëndetit përfshin masat rregullatore, rekomandimet për Shtetet Anëtare, koordinimin dhe mbështetjen e aktiviteteve të Shteteve Anëtare duke përfshirë mbështetjen financiare. Shtetet Anëtare duhet të transpozojnë acquis në legjislacionin kombëtar dhe të krijojnë struktura të përshtatshme administrative të cilat lejojnë mbikëqyrje efektive të tregut dhe zbatimin e acquis. Duhet të sigurohen gjithashtu mekanizma të përshtatshëm gjyqësor edhe jashtë gjykatës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve, si dhe informimin dhe edukimin e konsumatorit dhe një rol për organizatat e konsumatorit.

Acquis për mbrojtjen e konsumatorit përbëhet nga legjislacioni për sigurinë e produkteve dhe Sistemin e Alarmit të Bashkimit Evropian (RAPEX), imitimet e rrezikshme, përgjegjësinë për produktet defektoze, bashkëpunimin ndërkufitar të zbatimit, dëmshpërblimin e konsumatorit, shitjen e mallrave të konsumit dhe garancitë përkatëse, kushtet e padrejta të kontratave, treguesit e çmimeve, të drejtat e konsumatorit, kredia konsumatore, praktikat e padrejta tregtare, etj.

Për sa i përket shëndetit publik, acquis përbëhet nga masat që lidhen me kontrollin e duhanit, kërcënimet serioze për shëndetin ndërkufitar, duke përfshirë sëmundjet ngjitëse, gjakun, indet, qelizat dhe organet, të drejtat e pacientëve në kujdesin shëndetësor ndërkufitar, produktet medicinale dhe kozmetikë, pajisjet medicinale etj.

4.28.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Përgatitjet janë në fazë fillestare në fushën e mbrojtjes së konsumatorit dhe shëndetit. Ka pasur njëfarë progresi gjatë vitit të kaluar, veçanërisht në forcimin e efektivitetit të Komisionit për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK), në analizën e praktikave të biznesit dhe rritjen e ndërgjegjësimit të konsumatorëve. Shqipëria ka miratuar Strategjinë për Mbrojtjen e Konsumatorit dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2015–2020. Kjo strategji përcakton kornizën e masave horizontale dhe sektoriale në fushën e Mbrojtjes së Konsumatorit, duke synuar krijimin e një mjedisi ligjor dhe institucional që garanton konsumatorin shëndetin dhe sigurinë, mbron interesat e tyre ekonomike përmes edukimit të tyre për çështjet e mbrojtjes së konsumatorit. Masat konsistojnë në akte juridike dhe forcim institucional, si dhe në rritjen e ndërgjegjësimit të konsumatorëve. Sipas raportit të monitorimit afatmesëm të kësaj strategjie, i finalizuar në vitin 2018, rezulton se 64% e aktiviteteve të planifikuara kanë përfunduar, 25% janë në proces, dhe pjesa tjetër prej 11% pritet të fillojë. Raporti është publikuar në faqen e Komisionit për Mbrojtjen e Konsumatorit.

Sa i përket çështjeve që nuk lidhen me sigurinë, ligji horizontal 9902/2008 "Për mbrojtjen e konsumatorit", i ndryshuar, është i përafruar gjerësisht me direktivat kryesore në këtë fushë, siç janë Direktiva mbi kushtet e padrejta të kontratave, Direktiva e shitjes së mallrave dhe garancive, Direktiva e mbi publicitetet çorientues dhe krahasues, Direktiva e praktikave të padrejta tregtare, Direktiva e kredisë së konsumatorit, etj. Ndryshimi më i fundit i këtij ligji të miratuar në tetor 2018 (Ligji 71/2018), ka rritur më tej shkallën e përafrimit duke e harmonizuar pjesërisht me Direktivën 2011/83 për të drejtat e konsumatorit dhe Direktivën 2013/11 mbi zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve (ADR). Parimet themelore të disa çështjeve të tjera të lidhura me konsumatorin janë të rregulluara me ligjin 9902/2008, dhe më tej janë përpunuar me legjislacionin sekondar, siç janë kontratat në largësi të shërbimeve financiare, paketat e udhëtimit, etj. Sa u përket shërbimeve financiare, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë me vendimin nr. 27, datë 4.4.2018, miratoi disa ndryshime në Rregulloren nr. 48, datë 1.7.2015 "Për Kredinë e Konsumatorit dhe Kredinë e Hipotekës". Ndryshimet hyrën në fuqi më, datë 1 qershor 2018. Këto ndryshime synojnë një harmonizim më të lartë me kërkesat e Direktivës së Bashkimit Evropian 2014/17 / BE "Për marrëveshjet e kredisë për konsumatorët në lidhje me pasuritë e paluajtshme rezidenciale, që rregullojnë marrëveshjet e kredisë së konsumatorit dhe të kredisë hipotekore për individët me qëllim rritjen e kërkesave të mbrojtjes së konsumatorit".

Në lidhje me zbatimin e çështjeve që nuk lidhen me sigurinë, Komisioni për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK) është organi kryesor përgjegjës për zbatimin e legjislacionit të mbrojtjes së konsumatorëve.. Kapaciteti i KMK forcohet vazhdimisht përmes trajnimeve mbi legjislacionin e BE-së dhe praktikat e zbatimit. Aktivitetet e KMK drejtohen kryesisht në në mbrojtjen e interesave të përgjithshme të konsumatorëve, por njëkohësisht u jepet zgjidhje dhe ankesave individuale të konsumatorit. Komisioni është organ vendimmarrës dhe ka marre vendime në lidhje me kushtet standarde të kontratës në sektorin e shërbimeve, siç janë energjia elektrike, uji, interneti, telekomunikacioni, universitetet. Masat e dhëna nga KMK kanë synuar gjetjen dhe eliminimin e kushteve të padrejta në këto kontrata. Transparenca dhe përgjegjësia e këtij organi sigurohet duke publikuar vendimet e saj dhe raportet vjetore në faqen e internetit të KMK-së. Kjo faqe interneti, që funksionon që nga viti 2015, ka rritur gjithashtu mundësinë e përdorimit të informacionit nga konsumatorët pasi përmban të gjithë legjislacionin, informacionin dhe materialet për ndërgjegjësimin e tyre, si dhe informacionin mbi aktivitetet e KMK. Konsumatorët mund të paraqesin ankesat e tyre edhe përmes kësaj faqe interneti.

Për sa u përket çështjeve të lidhura me sigurinë, legjislacioni shqiptar (Ligji nr. 10480/2011 për "Sigurinë e përgjithshme të produkteve jo ushqimore") është përafruar gjerësisht me Direktivën e Përgjithshme të Sigurisë së Produkteve 2001/95/EC. Kodi Civil shqiptar, edhe pse pjesërisht, rregullon disa aspekte të parashikuara nga Direktiva 85/374/EEE mbi përgjegjësinë për produktet me defekt. Sa i përket zbatimit, Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut (ISHMT), i krijuar në vitin 2016, është institucioni përgjegjës për të siguruar që produkti i vendosur në treg është i sigurt për konsumatorët. Aktualisht ISHMT-ja ka 54 punonjës nga 69 punonjës që duhet të ketë në total në bazë të organigramës së miratuar. Me mbështetjen e projektit GIZ që mbulon çështjet e kapitullit 28, ISHMT-ja zhvillon aktivitetet bazuar në një seri dokumentesh strategjike të menaxhimit dhe instrumenteve të punës. Për më tepër, kapacitetet profesionale të inspektorëve janë forcuar që nga themelimi i tij, me trajnime të ndryshme të mbështetura nga GIZ, për legjislacionin e sigurisë së produkteve, kërkesat e zbatimit etj. Trajnimet synojnë të aftësojnë inspektorët të kryejnë inspektime profesionale. Përveç inspektimit si përgjegjësi kryesore, aktiviteti i ISHMT-së është përqendruar gjithashtu në aktivitete informimi dhe ndërgjegjësim që synojnë konsumatorët dhe bizneset, në fusha siç janë: siguria e ashensorëve në ndërtesa, hotele dhe qendra tregtare; pajisje shtëpiake; detergjentë, etj. Çdo 1 Qershor ISHMT organizon aktivitete ndërgjegjësimi të konsumatorit për çështje të sigurisë së lodrave. Transparenca dhe përgjegjshmëria e tij sigurohen përmes faqes së internetit, e cila mundëson edhe paraqitjen e ankesave. Të gjithë materialet informative të përmendura janë në dispozicion në faqen e internetit të ISHTM-së.

Sa i përket shëndetit publik, Strategjia Kombëtare e Shëndetësisë 2016-2020 u miratua në Maj 2017 dhe synon të arrijë një mbulim universal të kujdesit shëndetësor. Raportimi i të dhënave shëndetësore nga ofruesit e shërbimeve shëndetësore publike dhe private është krijuar tashmë dhe cilësia dhe mbulimi i këtyre të dhënave është përmirësuar. Sa i përket sëmundjeve të rralla, strategjia kombëtare e shëndetësisë është duke u zhvilluar në bashkëpunim me Bankën Botërore. Në fushën e kërcënimeve serioze ndërkufitare për shëndetin, duke përfshirë sëmundjet ngjitëse, ekziston baza ligjore për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjeve ngjitëse dhe është hartuar për të qenë në përputhje me acquis. Ekziston një sistem kombëtar alarmi dhe mbikëqyrjeje për sëmundjet ngjitëse. Shkalla kombëtare e mbulimit të imunizimit është 97%. Për kontrollin e duhanit është duke u zbatuar ligji për mbrojtjen e shëndetit publik kundër produkteve të duhanit, i cili është hartuar për t'u harmonizuar me acquis. Për parandalimin e abuzimit me drogën dhe reduktimin e dëmeve, janë zhvilluar disa aktivitete parandaluese, kryesisht të iniciuara nga Departamenti i Promovimit të Shëndetit dhe Instituti i Shëndetit Publik.

Vitet e fundit minoriteti Rom dhe Egjiptian është njohur dhe promovuar nga shteti Shqiptar dhe institucionet publike. Me qëllim minimizimin e pabarazive në fushën e shëndetësisë është miratuar Plani Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve 2016-2020 në 23 dhjetor të vitit 2015. Vizioni i planit është rritja e aksesit në shërbimet publike nëpërmjet heqjes

së vazhdueshme të barrierave për romët dhe egjiptianët gjatë katër viteve të ardhshme, gjë që do të sjell një shëndet më të mirë, një arsimim të plotë, rritje të mirëqenies nëpërmjet punësimit formal e si pasojë integrimin e plotë të këtyre minoriteteve.

Detyrimi i prodhuesve dhe/ose importuesve të produkteve të duhanit për të informuar Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për hyrjen në treg të produkteve të reja të duhanit synon të mbajë të informuar organet përkatëse për dinamikën e hyrjes së produkteve të reja në treg, karakteristikat e tyre dhe për efektet negative që ata kanë në popullatë. Pasja e këtij informacioni pritet të mundësojë monitorim më të mirë të zbatimit të ligjit dhe të përshtatjes së tij në të ardhmen bazuar në produktet e reja që hyjnë në vend.

Ndalimi i shitjes së paketave me numër të reduktuar cigaresh pas vitit 2021 apo me alterim të shijeve, pritet të reduktojë blerjen e këtyre produkteve nga konsumatorë që nuk e përballojnë dot çmimin e një pakete të plotë apo nga konsumatorë për të cilët shija karakteristike e duhanit është një element i pakënaqshëm i duhanpirjes dhe në mungesë të shijeve alternative do zgjidhnin të mos konsumonin produktin konvencional.

Ndalimi i promocionit të indirekt nëpërmjet ngjyrave të logos së produkteve të duhanit dhe vendosjen e tyre në rafte të dukshme bëhet në kuadër të forcimi të kontrollit për moslejimin e promocionit dhe marketimit të produkteve të duhanit si një faktor që stimulon përdorimin e tij në popullatë.

Ndalimi i përdorimit të cigares elektronike dhe duhanit me ngrohje në ambiente të mbyllura duke aplikuar për të, të njëjtat rregulla si për format konvencionale të duhanpirjes synon mbrojtjen nga ekspozimi i pavullnetshëm ndaj produkteve të duhanit.

Forcimi i masave ndëshkuese në rast moszbatimi të ligjit ka për synim të forcojë implementimin e ligjit dhe shtimin e mbrojtjes për qytetarët që ekspozohen në mënyrë të pavullnetshëm ndaj tymit të duhanit, qoftë nga produkte konvencionale qoftë nga produkte inovative.

Programi Kombëtar i Kujdesit Shëndetësor siguron kujdes shëndetësor në vendbanime, kryesisht për grupet e margjinalizuara rome dhe egjiptiane. Në kuadër të iniciativave të ndërmarra nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale janë ofruar shërbime të dedikuara falas për gratë rome dhe egjiptiane për pap test, vizita falas dhe të gjitha shërbimet që u nevojiten. Qëllimi i kësaj iniciative është rritja e aksesit ndaj shërbimeve për gratë e margjinalizuara që synojnë parandalimin e sëmundjeve nëpërmjet kontrolleve të hershme. Janë zhvilluar aktivitete/trajnime në fushën e ndërgjegjësimit për HIV në komunitetin Rom dhe Egjiptian. Aktivitetet/trajnimet kanë pasur qëllim që duke përfshirë edhe anëtare nga komuniteti Rom dhe Egjiptianë të rrisin informacionin mbi infeksionin HIV dhe në këtë grup popullate. Roli i këtyre aktiviteteve është i rëndësishëm për të lehtësuar komunikimin me familjarët gjatë vizitave në shtëpi.

Në lidhje me pajisjet mjekësore është rishikuar ligji nr. 89/2014 "Për pajisjet mjekesore" në zbatim të rregullores evropiane për pajisjet mjekësore. Rishikimi i ligjit është bërë në vijim të procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar me atë evropian dhe ka si qëllim rritjen e sigurisë gjatë përdorimit të pajisjeve mjekësore pas vendosjes së tyre në treg dhe rritjen e aksesit për pacientet.

4.28.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Komisioni i Mbrojtjes së Konsumatorëve gjatë vitit 2019 edhe mbas miratimit të urdhrit të Kryeministrit nr. 152, datë 18.11.2019 "Për emërimin e kryetarit dhe anëtarëve të Komisionit të Mbrojtjes së Konsumatorëve", ka vijuar funksionimin në drejtim të zbatimit të legjislacionit të mbrojtjes së konsumatorëve nëpërmjet zhvillimit të mbledhjeve, duke marrë në shqyrtim 30 çështje, 10 prej të cilave të lidhura me mbrojtjen e interesit të përgjithshëm publik të konsumatorëve. Gjithashtu janë shqyrtuar ankesat e konsumatorëve, të paraqitura nga konsumatorë individuale, shoqata e konsumatorëve dhe pushteti lokal, të cilat kanë gjetur zgjidhje me ndërmjetësim apo me vendime nga KMK, ISHMT apo i kanë kaluar për kompetencëe institucioneve të tjera sipas fushës së përgjegjësisë.

ISHMT gjatë vitit 2019 ka realizuar rreth 130 Inspektime në treg nga të cilat kanë rezultuar 50 masa paralajmëruese për dhënien e informacionit të plotë në etiketim e produkteve në gjuhën shqipe në përputhje me ligjin nr. 9902/2008 "Për mbrojtjen e Konsumtorëve", por edhe për sigurinë e përgjithshme lidhur me produktet e kujdesit ndaj fëmijëve.

Prej 2018 ISHMT disponon website-n e saj zyrtar, ku përveç materialeve informuese që janë të publikuar si për konsumatorët edhe për bizneset, ka një seksion të posaçëm ku qytetarët mund të drejtojnë ankesat e tyre. Janë trajtuarë numër ankesash nëpërmjet inspektimeve me bazë ankese ku objekti i ankesës lidhet me mosrespektimin e garancisë kontraktuale apo ligjore për mallrat e konsumit të qëndrueshëm. Organizimi i aktiviteteve informuese/ndwrgjegjësuese në mënyrë të vazhdueshme mbi të drejtat e konsumatorit por edhe detyrimet t'u pwrmbushur nga bizneset për respektimin në këtë kuadër. Çdo, datë 1 Qershor ISHMT organizon aktivitetet për ndërgjegjësimin dhe informimin e konsumatorëve për zgjedhjen e produkteve të përshtatshme dhe të sigurta për fëmijët.

Në fushën e shëndetit publik, Baby Check Pay është një politikë e re sociale që është ndërmarrë nga Qeveria Shqiptare gjatë vitit 2018. Me VKM nr. 740, datë 12.12.2018 "Për përcaktimin e ndihmës së menjëhershme financiare për nënat me foshnja të porsalindura dhe procedurën për dhënien e tij", e cila hyri më 1 janar 2019, aplikohet bonusi për nënat me foshnja të porsalindura, i cili varion nga 40.000 mijë lekë për fëmijën e parë, 80.000 lekë për fëmijën e dytë dhe 120.000 mijë lekë për fëmijën e tretë dhe në vijim. Këtë bonus e përfitojnë edhe nënat që i lindin fëmijët e tyre jashtë vendit me kushtin që fëmija të regjistrohet sipas afateve ligjore. Masa e ndihmës së menjëhershme financiare jepet në formën e një çeku në emër të nënës, pranë maternitetit ku ajo ka lindur fëmijën.

Me dekretin 47 (30/01/2019), Qeveria ka aprovuar një ligj për caktimin e kontrollit kombëtar të kancerit të qafës së mitrës në vend. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale i kanë kushtuar një buxhet asaj dhe Instituti i Shëndetit Publik kanë përgatitur bazat laboratorike për ekzaminim me bazë HPV. ISHP ka përgatitur gjithashtu kornizën teknike të Programit Kombëtar. Grupi i synuar në popullatë janë gratë 40-50 vjeç, të cilët do të kontrollohen për HPV me rrezik të lartë gjatë 5 viteve. Ndërsa në Nëntor 2019, programi është plotësisht operacional dhe më shumë se 12000 gra janë ekzaminuar dhe ofruar shërbime përcjellëse kur të jetë e nevojshme.

Në zbatim të synimeve kyçe strategjike të Strategjisë Kombëtare Shëndetësore 2016-2020 dhe Planit të Veprimit për Zhvillimin e Shërbimeve të Shëndetit Mendor 2013-2022, atë të deinstitucionalizimit dhe decentralizimit të shërbimeve të shëndetit mendor, dhe parashikimeve të paketës ligjore në zbatim të ligjit nr. 44/2012 "Për shëndetin mendor", i ndryshuar, ndërhyrjet në fushën e shëndetit mendor synojnë ngritjen dhe zhvillimin e shërbimeve komunitare të shëndetit mendor. Në këtë kuadër, në 2019 janë ngritur dy shërbime të reja komunitare të shëndetit mendor në Kavajë, përkatësisht:

- Një Qendër Komunitare e Shëndetit Mendor e cila ofron shërbim ambuator multidisiplinar për banorët e qytetit të Kavajës;
- Një Shtëpi e Mbështetur, një shërbim tranzitor me përkujdesje multidisiplnare 24 orë/ 7 ditë të javës që akomodon 8 gra, ish paciente kronike të Spitalit Psikiatrik Elbasan.

4.28.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Kuadri institucional që merret me mbrojtjen e konsumatorit dhe shëndetit në Shqipëri përbëhet nga institucionet e mëposhtme:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE);
- Komisioni për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK);
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut (ISHMT);
- Banka e Shqipërisë (BA);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS);
- Instituti i Shëndetit Publik;
- Spitalet Universitare për diagnostikimin, trajtimin, trajnimin e specialistëve;

- Qendra Kombëtare për Kontrollin e Gjakut;
- Inspektorati Shtetëror Shëndetësor;
- Agjencia Kombëtare e Drogave dhe Pajisjeve Mjekësore.

4.28.1.7 Prioritetet

Prioritete në këtë kapitull janë:

- Forcim i kapaciteteve administrative të strukturës përgjegjëse të mbrojtjes së konsumatorëve, Komisionit të Mbrojtjes së Konsumatorëve, si dhe institucioneve të tjera përkatëse;
- Përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit të mbrojtjes së konsumatorëve në lidhje me kriteret shtesë që duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve sipas direktivës 2013/11/BE "Për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të konsumatorëve".
- Funksionimi i Inspektoratit të Mbikëqyrjes së Tregut, me kapacitet të plotë punonjësish;
- Vazhdimësi në organizimin e fushatave ndërgjegjësuese me konsumatorë, grupe konsumatorësh dhe biznesin;
- Përpjekje të mëtejshme për përafrimin e plotë me legjislacionin e BE-së për çështjet e produkteve të duhanit, substancat me origjinë njerëzore dhe barnat për përdorim njerëzor dhe veterinar;
- Vlerësimi dhe prioritizimi i ndikimit shëndetësor të politikave të mbrojtjes sociale, sigurisë në punë, mjedisit, planifikimit dhe rregullimit territorial, duke përfshirë transportin dhe komunikimet, politikat fiskale për të rritur barrën e taksave mbi duhanin, pijet alkoolike, lëndëve djegëse shumë ndotëse, lojërat e fatit dhe lehtësimit të politikave fiskale për produktet me interes të veçantë për shëndetin publik;
- Krijimi/konsolidimi i mekanizmit të koordinimit ndërsektorial për probleme madhorë të shëndetit publik, si droga dhe abuzimi me alkoolin, duhan-pirja, siguria rrugore, siguria ushqimore dhe ushqyerja, shpërthimi i sëmundjeve infektive, rezistenca antibiotike, përgatitja dhe reagimi ndaj pandemive, menaxhimi strategjik i kimikateve, faktorët mjedisorë, ndryshimet klimatikë, migrimi, shëndeti dhe përfshirja sociale;
- Përmirësimi i programeve të mbikëqyrjes dhe reagimit ndaj sëmundjeve infektive, përmes përmirësimit të legjislacionit, forcimit të kapaciteteve dhe rrjeteve të informimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik;
- Ngritja e një sistemi mbikëqyrjeje për rezistencën antibiotike dhe të një programi kontrolli dhe monitorimi mbi konsumin dhe politikat e antibiotikëve, përmes përmirësimit të legjislacionit, forcimit të kapaciteteve dhe rrjeteve të informimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik;
- Përmirësimi i përgatitjes dhe reagimit ndaj pandemive dhe i politikave të kontrollit të sëmundjeve (HIV/AIDS, sifilizi, hetapitiviral, programi i imunizimit, etj.), përmes rritjes së kapaciteteve dhe përmirësimit të strategjive kombëtare; përmirësimit të akteve nënligjore, forcimit të kapaciteteve dhe digjitalizimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik; ngritjen e një sistemi mbikëqyrjeje për rezistencën antibiotike.

Në vijim të prioriteteve si masë e planifikuar, është parashikuar hartimi i projekt-aktit në zbatim të ligjit për mbrojtjen e konsumatorëve VKM "Për mënyrën e organizimit dhe e funksionimit të strukturës përgjegjëse për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të tjera nga ato që lidhen me shërbimet me interes publik, si dhe përcaktimin e kritereve shtesëqë duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve". Ky akt nënligjor siguron përputhjen e plotë me direktivën 2013/11/BE "Për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të konsumatorëve". Miratimi i kësaj mase parashikohet në tremujorin e III të vitit 2020.

KAPITULLI 29: BASHKIMI DOGANOR

4.29.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Legjislacioni i BE-së në fushën e Bashkimit Doganor është direkt i detyrueshëm për Shtetet Anëtare, duke siguruar funksionimin e bashkimit doganor, si dhe mbrojtjen efektive dhe kontrollin e kufijve të jashtëm. Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë ekzistencën e kapaciteteve të

nevojshme zbatuese, duke përfshirë lidhjet me sistemet relevante të kompjuterizuara të BE-së. Shërbimet doganore gjithashtu duhet të sigurojnë kapacitete adekuate për zbatimin e rregullave të veçanta të përcaktuara në fushat përkatëse të acquis siç janë tregtia e jashtme, dispozitat për shëndetin dhe sigurinë.

4.29.1.2 Struktura e kapitullit

N/A

4.29.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Angazhimet në fushën e doganave janë marrë në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim – Asociimit, nenet 13, 14, 15, 34, 43, 86 dhe 97. Nenet 13, 14, 15, 34, 43 dhe 86 parashikojnë në veçanti forcimin e bashkëpunimit me vendet e rajonit që kanë nënshkruar MSA, ndërsa neni 41 dhe Protokolli 4 përcaktojnë rregullat e origjinës për implementimin e dispozitave të kësaj Marrëveshje.

Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit, në veçanti neni 97 i referohet doganave. Ky nen parashikon, detyrimin për të përafruar legjislacionin doganor shqiptar me atë të BE-së, bashkëpunimin mes Palëve duke pasur parasysh acquis në fushën e doganave dhe bashkëpunimin për asistencë të ndërsjellë administrative në çështje doganore.

Acquis në fushën e Bashkimit Doganor përfshin Kodin Doganor të BE-së dhe dispozitat e tij zbatuese, Nomenklaturën e Kombinuar, tarifën e përbashkët doganore dhe dispozitat për klasifikimin e tarifave, lehtësimin e detyrimeve doganore, pezullimet doganore dhe kuotat e caktuara tarifore, si dhe dispozita të tjera të tilla si ato mbi kontrollin doganor të të drejtave të pronësisë intelektuale, si dhe ndihmën e ndërsjellë administrative në çështjet doganore dhe transit.

4.29.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka përafruar gjerësisht acquis e BE në fushën doganore. Rregullat e vlerësimit, analizës së riskut, tarifës, pronësisë intelektuale, procedurave përfshirë ato on-line, borxhit dhe sistemit të garancive janë të harmonizuara me rregullat e BE-së. Nomenklatura e Mallrave miratohet e përditësuar çdo vit për të qenë në linjë me Nomenklaturën e Kombinuar të BE-së.

Nga Bankës Botërore është bërë një investim për Shqipërinë mbi "Lehtësimin e Tregtisë dhe Transportit në Ballkanin Perëndimor", nga i cili dogana do të përfitojë një shumë prej 10,9 milionë USD për zhvillimin dhe zbatimin e projektit të Sportelit të Vetëm (Single Window); Platformën NCTS (New Compiuterised Transit System); dhe implementimin e Pikës së Përbashkët të Kalimit të Kufirit (me Maqedoninë e Veriut) në Qafë Thanë. Kjo kredi është nënshkruar nga Qeveria Shqiptare me 19.6.2019 dhe ratifikuar nga Parlamenti në Shtator 2019. Zbatimi i saj parashikohet të fillojë në korrik 2020.

Shqipëria zbaton Konventën Rajonale Pan-Euro Mediterane mbi rregullat preferenciale të origjinës.

Administrata doganore mbështetet në Strategjinë e Biznesit të Administratës Doganore 2018-2021 të miratuar nga Ministri i Financave dhe Ekonomisë, që përcakton misionin dhe objektivat strategjike, si dhe përmirësimin e sistemeve dhe platformave të TI. Gjithashtu është miratuar plani i veprimit për zbatimin e kësaj strategjie.

Vendimi nr. 3/2015 i Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes CEFTA që parashikon zbatimin e kumulimit të plotë të origjinës dhe heqjen e ndalimit për kthimin ose përjashtimin nga pagesa e detyrimeve doganore (Duty Drawback) në tregtinë ndërmjet vendeve të Marrëveshjes CEFTA ka filluar zbatimin nga data 1 Korrik 2019.

Komiteti i Përbashkët i MTL ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Turqisë nëpërmjet Vendimit 1/2019 ka rënë dakord të zëvendësojë Protokollin II "Protokoll për përkufizimin e konceptit të "Produkteve të origjinës" dhe metodave të bashkëpunimit administrativ" me konventën PEM. Në lidhje me këtë vendim po kryhen procedurat e brendshme në dy vendet përkatëse. Në Shqipëri, nëpërmjet VKM nr. 591, datë 4.9.2019 është rënë dakord në parim për ndryshimin e këtij protokolli.

Përmes Udhëzimit të ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 3, datë 23.1.2018 "Për vlerësimin e mallrave për qëllime doganore" është miratuar Baza Kombëtare e të Dhënave të Vlerësimit si një instrument i njohur dhe i rekomanduar nga Organizata Botërore e Doganave. Kjo bazë të dhënash përdoret gjatë procesit të vlerësimit doganor të mallrave kur vlera e deklaruar nuk pranohet dhe përcaktimi i saj bëhet duke zbatuar vlerat optimale të deklaruara dhe të pranuara për mallrat identike dhe të ngjashme.

Gjatë periudhës janar-shtator 2019, zhdoganimi duke përdorur të dhënat e disponueshme (çmimet minimale të referencës, metoda 6) ka qenë rreth 7% të totalit të artikujve për këtë periudhë. Përdorimi i të dhënave të disponueshme (vlera minimale të referencës) i nënshtrohen kryesisht mallrave me vlerë tregu dhe ato me origjinë jashtë BE-së.

Sistemi i Menaxhimit të Riskut i automatizuar kontribuon në ekuilibrin ndërmjet lehtësimit të tregtisë dhe kontrollit doganor. Gjatë periudhës 1 janar 2019 - 19 dhjetor 2019, 7,7% e numrit të përgjithshëm të deklaratave doganore import/eksport është inspektuar fizikisht (kanali i kuq); 72,6% kontroll dokumentacioni (kanali i verdhë), 7,6% kontroll pas zhdoganimit (kanali blu) dhe pjesa tjetër (12,2%) nuk kishin kontroll (kanali i gjelbër).

Sistemi i kontrollit doganor të vendit për prekursorët e drogës, produktet kimike të rrezikshme dhe "substancat e kontrolluara" është i harmonizuar me Konventën e OKB-së kundër trafikut të paligjshëm të drogave narkotike dhe substancave psikotrope të vitit 1988. Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, në kontekstin e mbrojtjes kombëtare dhe misionit të sigurisë dhe në kontekstin e përmirësimit të kontrolleve doganore mbi importin, eksportin dhe tranzitin e lëndëve narkotike dhe prekursorëve psikotropikë të narkotikëve, zbaton profilet riskut në sistemin ASYCUDA World prej vitit 2012.

Vula elektronike zbatohet sa i përket certifikimit elektronik të dokumentacionit dhe nënshkrimit elektronik të deklaratës nga ana e Operatorëve Ekonomikë/Agjentëve Doganorë, si dhe nga ana e punonjësve doganorë.

Në mars 2019 përfundoi Projekti i binjakëzimit ITMS të BE-së (AL13IPAFI0216 - IPA 2013), i cili filloi më 4 maj 2017, që kishte si qëllim përgatitjen e Administratës Doganore Shqiptare për Sistemin e Menaxhimit të Integruar të Tarifave të BE-së.

Sistemet e TI-së janë plotësisht të ndërlidhura me Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Transportit Rrugor, ndërsa kushtet për akses të drejtpërdrejtë janë krijuar për policinë dhe prokurorinë, si dhe Autoritetin Kombëtar të Ushqimit.

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave me vendimin nr. 2, datë 8.1.2018 "Për disa ndryshime në VKM nr. 921, datë 29.12.2014 "Për personelin e Administratës Doganore", i ndryshuar ka të përcaktuar organikën e Administratës Doganore. Organika e Drejtorisë së Përgjithshme është 1102 punonjës të shpërndarë në nivel qendror (Drejtoria e Përgjithshme e Doganave) dhe nivel vendor (17 degë doganore). Nga këta 1102 punonjës, 810 punonjës gëzojnë statusin e Nëpunësit Civil, ndërsa për 292 punonjës marrëdhëniet rregullohen ndërmjet Kodit të Punës. Me hyrjen në fuqi të strukturës së re në prill 2019, në zbatim të ligjit nr. 152/2013 "Për nëpunësin civil", i ndryshuar, në zbatim të VKM nr. 2, datë 8.1.2018 "Për personelin e administratës doganore", i ndryshuar, u vijua me organizimin e brendshëm referuar strukturës dhe organikës analitike sipas përcaktimeve të këtij të fundit.

Përgjatë vitit 2019 janë punësuar pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave gjithsej 164 punonjës, nga këta 137 janë nëpunës civilë sipas procedurave të parashikuara në ligjin për Shërbimin Civil dhe 27 sipas Kodit të Punës. Janë larguar 91 punonjës nga administrata doganore (me ristrukturim, në zbatim të vendimit të Gjykatës,me Komision Disiplinor, pension pleqërie, me kërkesë, transferuar në detyrë tjetër pezullim për një afat deri 2 vjet me kërkesë, për shkak të ligjit).

Në zbatim të urdhrit të ministrit të Ekonomisë dhe Financave nr. 155/1, datë 19.6.2019 "Për funksionet e personelit doganor që duhet të pajisen me certifikatë sigurie", DMBNJ ka evidentuar gjithsej 303 pozicione. Punonjësit me funksion për t'u certifikuar kanë plotësuar formularët, i kanë dorëzuar pranë DMBNJ dhe janë në proces certifikimi nga DSIK.

Gjatë vitit 2019 në Komisionin Disiplinor të Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave janë regjistruar 180 çështje disiplinore. Këto janë shqyrtuar dhe janë zbardhur me vendime përfundimtare.

Procedura e vlerësimeve të punës është kryer, duke përfshirë shpërndarjen dhe grumbullimin e formularëve, hedhjen e vlerësimit në bazën e të dhënave dhe përgatitjen statistikore të rezultateve për 484 nëpunës civilë.

Në zbatim të vendimeve gjyqësore të formës së prerë për rikthim në punë është kryer procedura në zbatim të urdhrit nr. 5151, datë 28.10.2015 të ministrit të Shtetit dhe janë marrë në punë 12 nëpunës.

Aktualisht operojnë 9 operatorë ekonomik me zhdoganim lokal elektronik. Deklaratat e thjeshtësuara aplikohen për sektorin e anijeve, dërgesave postare, blerjet në internet, eksportin e mineraleve. Udhëzimi nr. 6, datë 27.3.2019 mbi zbatimin e procedurave të miratimit dhe përdorimit të deklarimit të thjeshtëzuar është miratuar.

Aktualisht, kanë aplikuar për Statusin e Operatorit Ekonomik të Autorizuar 7 operatorë të cilët janë në proces shqyrtimi. Gjithashtu, në proces përfundimi është hartimi i Udhëzimit të OEA bazuar në Versionin 6 të Manualit të BE-së.

Drejtoria e Antikorrupsionit dhe Standardeve Profesionale (DASP) përgjatë vitit 2019 ka trajtuar 242 raste (ankesa/denoncime/informim subjekteve mbi procedurat, etj.). Krahas tyre, Drejtoria e Antikorrupsionit dhe Standardeve Profesionale ka kryer edhe kontrolle mbi tematika të caktuara, në përfundim të të cilëve janë marrë masa disiplinore, si edhe rekomandime përkatëse.

Në 9-mujorin e vitit 2019, DASP ka propozuar 130 masa disiplinore për punonjës të kategorive të ndryshme të Administratës Doganore (43 deleguar Komisionit Disiplinor; 55 deleguar eprorit direkt për vendimmarrje; 32 tërheqje vëmendje). Drejtoria e Antikorrupsionit dhe Standardeve Profesionale ka kryer Testin e Integritetit Nr.1, i cili rezultoi i suksesshëm për 7 (shtatë) Degë Doganore dhe nuk rezultoi i suksesshëm për 9 (Nëntë) Degë doganore.

Në kuadër të bashkëpunimit me struktura të tjera ligj zbatuese, Drejtoria e Antikorrupsionit dhe Standardeve Profesionale ka qenë pjesë e Task-Forcës Ndërinstitucionale Antikorrupsion pranë Ministrisë së Drejtësisë, e cila pas kontrolleve të ushtruara në Degën Doganore Durrës dhe Degën Doganore Tiranë për problematikat e konstatuara propozoi masa disiplinore dhe rekomandimet përkatëse.

Në zbatim të Planit të Veprimit (2018-2020) të Strategjisë Ndërsektoriale Shqiptare kundër Korrupsionit, përgjatë muajve të parë të vitit 2019 DPD ka bashkëpunuar me ekspertë të Projektit të Binjakëzimit "Mbështetje për formulimin, koordinimin dhe zbatimin e politikave kundër korrupsionit", për një Projekt Pilot për Menaxhimin e Riskut të Korrupsionit në Administratën Doganore Shqiptare.

Sistemi LIMS (Sistemi i Menaxhimit të Informacionit të Laboratorit) është zbatuar dhe funksionon. Me vendim të Trupit Akreditues, laboratori doganor shqiptar është akredituar për 5 tregues analitikë më 25.10.2018. Me plotësimin e kushteve teknike (kalibrim, mirëmbajtje e aparaturave) Laboratori Doganor do të ndjekë procedurat e nevojshme për zgjerimin e fushës së akreditimit me tregues të tjerë analitikë. Kapacitetet teknike dhe profesionale në lidhje me metodat analitike dhe sigurinë në laborator janë përmirësuar përmes trajnimeve nga Organizata Botërore e Doganave. Në mënyrë të vazhdueshme, Laboratori Doganor paraqet nevojat për trajnime nga OBD .

Gjithashtu, njohuritë mbi procedurat e marrjes së mostrës SAMANCTA (Manuali i Marrjes së Mostrave për Doganat dhe Autoritetet Tatimore) janë përmirësuar përmes trajnimeve nga DG TAXUD dhe Sciwan Group.

Administrata Doganore Shqiptare, si institucion i zbatimit të ligjit, ka pezulluar lëshimin e mallrave të mëposhtëm të dyshuar për shkelje të së drejtës së pronësisë intelektuale, gjatë 3 viteve të fundit:

- Gjatë vitit 2017, u pezullua lirimi i 244,467 mallrave, të dyshuar për shkelje të një të drejte të pronësisë intelektuale. 2,242,295 artikuj të ndryshëm, u pezulluan sipas procedurës ex-officio.

- Gjatë vitit 2018, u pezullua lëshimi i 8334 mallrave, 7800 litra vaj motori Mercedes-Benz dhe 1368 batanije Versace, të dyshuar për shkelje të së drejtës së pronësisë intelektuale. 1356 artikuj të ndryshëm, 7800 litra vaj motori me motor Mercedes dhe 1368 batanije Versace, u pezulluan sipas procedurës ex-officio.

- Gjatë vitit 2019 u pezullua lirimi i 9043 mallrave, të dyshuar për shkelje të një të drejte të pronësisë intelektuale. 6651 artikuj të ndryshëm, u pezulluan sipas procedurës ex-officio.

Drejtoria për Mbrojtjen e së drejtës së Pronësisë Intelektuale ka aftësi administrative për kryerjen e detyrave në lidhje me të drejtat e pronësisë intelektuale bazuar në përvojën e më shumë se 10 viteve të stafit të saj në këtë fushë, koordinimin ndërinstitucional (organizimin e operacioneve të përbashkëta me strukturat brenda Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave dhe institucionet e tjera), trajnime si lektorë dhe si përfitues në fushën e pronësisë intelektuale. Gjatë vitit 2018, Administrata Doganore, ka marrë pjesë në aktivitetet e mëposhtme në fushën e mbrojtjes së IPR, brenda dhe jashtë vendit:

- Drejtoria për Mbrojtjen e së drejtës së Pronësisë Intelektuale, në bashkëpunim me React Company, organizuan trajnime mbi "Luftimin e mallrave të falsifikuara". Në këtë aktivitet, përfaqësuesit e mbajtësve të të drejtave trajnuan 30 doganierë për të identifikuar mallrat që mund të shkelin të drejtat e pronësisë intelektuale.

- Më 14-18 maj Drejtoria për Mbrojtjen e së drejtës së Pronësisë Intelektuale mori pjesë aktive në trajnim me lektorë nga Autoriteti Doganor Francez me temën "Efektet e drogave të falsifikuara dhe krimi kibernetik". (25 oficerë doganorë)

- Më 11-12 qershor, stafi i IPR morri pjesë në trajnimin ndërrajonal "Rritja e partneritetit publik-privat për mbrojtjen e pronësisë intelektuale" në Sofje, Bullgari. (1 oficer doganor)

- Më 22 tetor 2018, stafi i IPR-së, mori pjesë në trajnimin "Respektimi i të drejtave të autorit për gjyqtarët, prokurorët dhe avokatët, por edhe agjencitë e tjera të zbatimit të ligjit" (2 oficerë doganorë).

- Më 30-31 tetor 2018, stafi i IPR-së mori pjesë në trajnimin "Çështje mbi Pronësinë Intelektuale", të organizuar nga GIZ. (4 oficerë doganorë)

- Më 27-29 nëntor, stafi i IPR mori pjesë në trajnimin "Mbrojtja e Pronësisë Intelektuale" të organizuar nga SELEC, në Bukuresht, Rumani.(1 oficer doganor)

- Po ashtu, gjatë vitit 2019, me qëllim rritjen e kapaciteteve administrative, Drejtoria për Mbrojtjen e së Drejtës së Pronësisë Intelektuale, trajnoi 58 oficerë të rinj doganor, mbi Legjislacionin e të Drejtave të Pronësisë Intelektuale. (Legjislacioni i së drejtës së Pronësisë Intelektuale për Doganën është plotësisht në përputhje me Rregulloren e BE 608/2013). Trajnimi gjithashtu siguroi informacion dhe njohuri për metodat e zbatimit të ligjit.

4.29.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Ligji nr. 62/2019, "Për zhvillimin dhe zbatimin e projektit të Sportelit të Vetëm (Single Window), Platformën NCTS (New Computerised Transit System) dhe implementimin e Pikës së Përbashkët të Kalimit të Kufirit (me Maqedoninë e Veriut) në Qafë Thanë është miratuar.

Në kuadër të rritjes së kontrollit të lëvizjes së parasë Cash në pikat e kalimit kufitar, me ligjin nr. 33, datë 17.6.2019 janë bërë ndryshime në ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008 "Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit", ku si risi është vendosja e sanksioneve (gjobë) nga autoriteti doganor në rastet e mosdeklarimit apo deklarimeve të rremë të parasë cash në kufi.

Më 1 janar 2019, ka hyrë në fuqi VKM nr. 775, datë 26.12.2018 "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2019".

Përmes miratimit të VKM nr. 626, datë 18.9.2019 "Për disa shtesa në VKM nr. 651, datë 10.11.2017 'Për dispozitat zbatuese të ligjit nr. 102/2014 'Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë'", të ndryshuar, trajtohen, standardizohen dhe sqarohen çështje që kanë të bëjnë me zonat e lira dhe veprimtarinë apo regjimin doganor të zonës së lirë. Gjatë vitit 2019, përmes VKM nr. 617, VKM nr. 618 dhe VKM nr. 493 janë miratuar tri Zona të Lira në Porto-Romano.

Aplikimet për regjime doganore (magazinimi doganor, regjimi i përpunimit aktiv, regjimi i përpunimit pasiv dhe regjimi i lejimit të përkohshëm) mund të kryhen përmes shërbimit e-Albania.

Sistemi doganor "paperless" për procedurat e import-eksportit zbatohet që prej datës 16.5.2019. Aplikimet për regjime doganore (magazinimi doganor, regjimi i përpunimit aktiv, regjimi i përpunimit pasiv dhe regjimi i lejimit të përkohshëm) mund të kryhen përmes shërbimit e-Albania.

Në vitin 2019 janë zhvilluar trajnime nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave dhe Organizata të ndryshme si EXBS, WCO, GIZ, IPA 2013, OBD, Kryeministria, MFE, etj. Si rezultat janë zhvilluar 92 trajnime dhe janë trajnuar 1539 punonjës.

Dogana shqiptare po bashkëpunon me GIZ-in për zbatimin e projektit rajonal pilot të Operatorëve Ekonomikë të Autorizuar.

Në kuadër të Programit IPA 2017 është miratuar Projekti i Binjakëzimit "Mbështetje për Administratën Doganore Shqiptare në lidhje me implementimin e Kodit Doganor të BE-së dhe përgatitjen për ndërveprim me sistemin e IT të BE për mallrat e falsifikuara". Ky Projekt synon të ndihmojë ADSH-në në përafrimin e akteve të treta dhe udhëzimeve me acquis të BE-së dhe praktikat më të mira, si dhe të ndihmojë në përgatitjen për ndërveprim me sistemin IT të BE-së për mallrat e falsifikuara.

4.29.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për këtë kapitull janë:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave.
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria Kulturës;
- Instituti Kombëtar i Inventarizimit të Pasurive Kulturore;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI);
- Instituti i Statistikave.

4.29.1.7 Prioritetet

Përmirësimi i procedurave doganore në mënyrë që të rritet mbledhja efikase e detyrimeve është një nga prioritetet kryesore në këtë fushë. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet avancimit me regjistrimin e operatorëve ekonomik të autorizuar, ndjekjes së luftës kundër kontrabandës, importeve të produkteve të falsifikuara dhe korrupsionit.

Në fokus është gjithashtu ndjekja dhe zbatimi korrekt i ligjit nr. 62/2019, për zhvillimin dhe zbatimin e projektit të Sportelit të Vetëm (Single Window), Platformës NCTS (New Computerised Transit System), si dhe implementimi i Pikës së Përbashkët të Kalimit të Kufirit (me Maqedoninë e Veriut) në Qafë Thanë.

Një tjetër prioritet është miratimi i dispozitave zbatuese të ligjit nr. 33, datë 17.6.2019 në lidhje me procedurat për vendosjen e sanksioneve (gjobë) nga autoriteti doganor në rastet e mosdeklarimit apo deklarimeve të rremë të parasë cash në kufi.

Një rëndësi e veçantë do t'i kushtohet luftës kundër shkeljeve ndaj IPR, sistemit të menaxhimit të riskut sipas modeleve të harmonizuara të menaxhimit të riskut të BE-së, si dhe bashkëpunimit aktiv me partnerët kombëtar dhe ndërkombëtar në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes.

Administrata doganore do të ndërmarrë aktivitete për të përmirësuar imazhin publik dhe reputacionin e doganave. Aktivitetet dhe veprimet në fushën e luftës kundër korrupsionit do të forcohen dhe zbatohen. Një nga sfidat kryesore mbetet të sigurojë mundësinë e ndërlidhjes me sistemet dhe standardet e TI të BE-së.

Administrata doganore do të ndërmarrë një cikël trajnimesh në degët doganore me qëllim rritjen e kapaciteteve administrative në bashkëpunim edhe me QTATD-në për sa u përket çështjeve të pronësisë intelektuale.

Gjithashtu, ADSH-ja do të organizojë fushata sensibilizuese për rritjen e ndërgjegjësimit të bizneseve dhe rritjen e njohurive legjislative, si dhe për mënyrën e mbrojtjes së Pronësisë Intelektuale në Administrata Doganore Shqiptare.

Tek prioritetet afatmesme përfshihet përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit Shqiptar për doganat me atë të BE-së.

Ndjekja dhe zbatimi korrekt i Projektit të Binjakëzimit "Mbështetje për Administratën Doganore Shqiptare në lidhje me implementimin e Kodit Doganor të BE-së dhe përgatitjen për ndërveprim me sistemin e IT të BE për mallrat e falsifikuara" (që i përket Programit IPA 2017). Ky Projekt synon të ndihmojë ADSH-në në përafrimin e akteve të treta dhe udhëzimeve me acquis të BE-së dhe praktikat më të mira, si dhe të ndihmojë në përgatitjen për ndërveprim me sistemin IT të BE-së për mallrat e falsifikuara.

Sfidë mbetet zbatimi i Strategjisë së Biznesit 2018-2021 duke përmbushur disa objektiva kryesorë siç janë zhvillimi i mëtejshëm i procedurave dhe proceseve për të rritur mbledhjen e detyrimeve; implementimi i shërbimit duke u orientuar ndaj administratës dhe rritja e bashkëpunimit; kontributi për sigurinë dhe mbrojtjen; përmirësimi dhe modernizimi i organizatës; përmirësimi i profesionalizmit dhe cilësisë së punës së punonjësve; përmirësimi i sistemeve dhe platformave të TI.

Në 27 nëntor 2019 do të mblidhet Komiteti i Përbashkët i Konventës PEM i cili do të miratojë vendimin për ndryshimin e rregullave preferenciale pan-Euro-Mesdhetare të origjinës dhe do të diskutojë rrugën përpara në lidhje me zbatimin e Konventës së ndryshuar. Menjëherë pas miratimit të saj, nga Republika e Shqipërisë duhet të fillojnë procedurat e brendshme të përkthimit dhe miratimit të saj.

KAPITULLI 30: MARRËDHËNIET ME JASHTË

4.30.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Acquis në këtë fushë përbëhet kryesisht nga legjislacioni direkt detyrues i BE-së i cili nuk kërkon transpozim në ligjin kombëtar. Ky legjislacion i BE-së rezulton nga angazhimet tregtare shumëpalëshe dhe bilaterale të BE-së, si dhe nga një numër masash autonome preferenciale tregtare. Në fushën e ndihmës humanitare dhe politikës së zhvillimit, Shtetet Anëtare duhet të zbatojnë legjislacionin e BE-së dhe angazhimet ndërkombëtare dhe të sigurojnë aftësinë për të marrë pjesë në politikat e zhvillimit dhe humanitare të BE-së. Vendet aplikuese u kërkohet të harmonizojnë në mënyrë progresive politikat e saj ndaj vendeve të treta dhe pozicionet brenda organizatave ndërkombëtare në lidhje me politikat dhe pozicionet e miratuara nga Bashkimi dhe Shtetet Anëtare të tij.

4.30.1.2 Struktura e kapitullit

- Politika tregtare;
- Bashkëpunimi për zhvillim dhe ndihma humanitare.

4.30.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar me atë të Bashkimit Evropian buron nga neni 70-të i MSA-së, dispozitë nga e cila Shqipëria ka jo vetëm detyrimin për të sjellë legjislacionin e saj kombëtar në përputhje me legjislacionin e BE-së, por edhe të sigurohet që ajo të zbatohet. Marrëveshja Stabilizim-Asociimit (MSA) përfshin një titull kryesor mbi tregtinë e lirë mes Shqipërisë dhe BE-së. Ajo përfshin dispozita në disa fusha që kërkojnë se palët duhet të veprojnë në përputhje me rregullat e OBT-së ose të detyrimeve ndërkombëtare. Detyrimet e Shqipërisë sipas përcaktimeve të MSA-së për politikën tregtare në mënyrë të përmbledhur janë nenet relevante të MSA-së për këtë kapitull, si: 7, 16, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 40, 59, 60, 70, 71, 72, 73, 74, 97.

Legjislacioni në fushën e politikës së përbashkët tregtare përbëhet kryesisht nga zbatimi i drejtpërdrejtë i legjislacionit të BE-së, i cili nuk kërkon transpozim në legjislacionin kombëtar.

Acquis në këtë fushë është produkt kryesisht i angazhimeve tregtare shumëpalëshe dhe dypalëshe të Bashkimit Evropian, si dhe i një sërë masash autonome tregtare. Në fushën e kredive të eksportit dhe mallrave me përdorim të dyfishtë, disa elementë të acquis kërkojnë

përgatitje më të hershme për të pasur një administrate plotësisht të aftë që nga dita e anëtarësimit. Vendeve kandidate u kërkohet të harmonizojnë në mënyrë graduale politikat tregtare ndaj vendeve të treta dhe organizatave ndërkombëtare, me politikat dhe qëndrimet e miratuara nga Bashkimi Evropian dhe Shtetet Anëtare të tij, në mënyrë që të jenë në gjendje të zbatojnë politikën e përbashkët tregtare të BE-së në, datë e anëtarësimit. Në fushën humanitare dhe të zhvillimit tregtar, Shtetet Anëtare duhet të jenë në përputhje me legjislacionin e BE-së dhe me angazhimet ndërkombëtare të BE-së, si dhe të sigurojnë kapacitetet për të marrë pjesë në zhvillimet dhe politikat humanitare të Bashkimit Evropian.

4.30.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria është anëtare e Organizatës Botërore të Tregtisë nga shtatori i vitit 2000 dhe politika tregtare ndjek parimet dhe rregullat e kësaj organizate. Shqipëria ka përafruar legjislacionin e saj të brendshëm më atë të BE-së në fushën e importit të mallrave, ndihmës shtetërore, prokurimit publik, aviacionit civil, subvencioneve, etj, në përputhje me angazhimet e saj në ketë organizatë.

Komiteti Kombëtar për Koordinimin dhe Lehtësimin e Politikave Tregtare (KKKLPT) u krijua me urdhrin e Kryeministrit nr. 80, datë 12.5.2016, i ngarkuar për të koordinuar politikat tregtare në nivel kombëtar. Ministri i Financave dhe Ekonomisë miratoi rregulloren e brendshme për funksionimin e KKKLPT me urdhër nr. 1092 të datës 8.2.2017.

Sekretariati teknik i KKKLPT është ngritur dhe është plotësisht funksional. Përveç kësaj, është përgatitur raporti i monitorimit mbi Lehtësimin e Tregtisë. Website i KKKLPT është funksional dhe i përditësuar (http://tregtia.gov.al/index.php/sq-al/).

Gjatë vitit 2019, janë organizuar tri takime të Komitetit Kombëtar Koordinimin dhe Lehtësimin e Politikave Tregtare (KKKLPT), ku janë diskutuar çështje të ngritura nga komuniteti i biznesit si benefitet e statusit AEO, si dhe është prezantuar studimi i procesit operacional të biznesit në doganë. Në takimin e tretë, organizuar në datën 16 Dhjetor 2019 , gjatë CEFTA Weeek, u prezantua nevoja e gjetjes së mekanizmave për forcimin e dialogut publik-privat, si dhe u miratua zgjerimi i misionit të këtij komuniteti, duke përfshirë dhe tregtinë në shërbime. Gjithashtu, gjatë periudhës së raportimit janë ngritur dy grupe add hoc për rishikimin e tarifave dhe pagesave në import dhe eksport, si dhe mundësia e unifikimit të certifikatave me Maqedoninë e Veriut, ku në këtë grupe kanë marrë pjesë përfaqësues nga biznesi dhe institucionet publike, të koordinuara nga MFE.

Shqipëria po zbaton marrëveshjen e tregtisë së lirë me Bashkimin Evropian (pjesë e MSA) midis Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë, vendeve të Evropës Lindore (CEFTA 2006), vendeve të EFTA-s dhe Turqisë. Shqipëria, si zyra e kryesuese për vitin 2019, ka marrë pjesë dhe ka kontribuar në mënyrë konstruktive në të gjitha takimet dhe aktivitetet e CEFTA-s.

Për më tepër, gjatë këtij kryesimi, nga Takimi i Përbashkët Ministror, i mbajtur në datën 18 Dhjetor 2019 në Tiranë, u miratuan nga palët e CEFTAm dokumentet e mëposhtme: Vendimi për njohjen e ndërsjellë të statusit të AEO:

- Protokolli i VI i Shtesave për Tregtinë në Shërbime;
- Rekomandimi për miratimin e Strategjisë së Menaxhimit të Riskut;
- Vendimi për zgjatjen e kontratës së drejtorit të CEFTA.

Vendimi për krijimin e trupës së vlerësimit të vendeve vakante.

Protokolli Shtesë 5 për lehtësimin e tregtisë ratifikuar nga Parlamenti Shqiptar me ligjin nr. 18/2018, datë 5.4.2018 "Për ratifikimin e Protokollit shtesë 5 të Marrëveshjes për amendimin dhe aderimin në Marrëveshjen e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore" është duke u zbatuar.

Në fushën e kontrollit të eksportit për artikujt me përdorim të dyfishtë, Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE), në varësi të Ministrisë së Mbrojtjes është struktura përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e legjislacionit për mallrat me përdorim të dyfishtë. Korniza ligjore përbëhet nga ligj nr. 46/2018 "Për kontrollin shtetëror të transferimeve ndërkombëtare të mallrave ushtarake dhe të artikujve e teknologjive me përdorim të dyfishtë", që përafron pjesërisht Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 428/2009, datë 5 maj 2009, "Mbi vendosjen e një regjimi komunitar për kontrollin e eksportit, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit të

mallrave me përdorim të dyfishtë", të ndryshuar, si dhe vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 43, datë 16.1.2008 "Për themelimin, funksionimin dhe statusin e Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksportit", i ndryshuar. Legjislacioni që ka të bëjë me Rregulloren e BE-së në lidhje me tregtinë e mallrave të caktuara të cilat mund të përdoren për dënimin me vdekje, torturën ose trajtimin ose dënimin tjetër mizor, çnjerëzor ose poshtërues, nuk është transpozuar ende.

Në lidhje me marrëveshjet dypalëshe të bashkëpunimit ekonomik dhe teknik, Shqipëria ka nënshkruar mbi 42 marrëveshje / memorandume bashkëpunimi ekonomik dhe teknik, me vende të ndryshme, si: Arabia Saudite, Argjentina, Austria, Belgjika, Greqia, Hungaria, Izraeli, Japonia, Katari, Kina, Kroacia, Koreja e Jugut, Kuvajti, Libia, Rumania, Rusia, Serbia, Sllovenia, Sllovakia, Suedia; Turqia, Ukraina, Uruguai, SHBA dhe Zvicra.Në proces të konsultimeve të brendshme është projektmarrëveshja "Për bashkëpunimin ekonomik" me Republikën e Libanit.

Shqipëria gjatë vitit 2019, ka miratuar dhe nënshkruar disa Marrëveshje dhe Memorandume, Bashkëpunimi ekonomik e teknik, specifikisht:

- Memorandum Mirëkuptimi "Për bashkëpunim në fushën e sipërmarrjes", ndërmjet Ministrit të Financave dhe Ekonomisë të Republikës së Shqipërisë dhe Ministrit të Ekonomisë, Sipërmarrjes dhe Zejtarisë së Republikës së Kroacisë, nënshkruar në Tiranë më 19.7.2019;
- Minuta Takimi të Komisionit të Përbashkët Qeveritar për bashkëpunimin Ekonomik me Arabinë Saudite nënshkruar nga zv. ministre e Financave dhe Ekonomisë dhe zv. ministri i Bujqësisë, Ujit dhe Bujqësisë së Arabisë Saudite, në Tiranë, më 6 shtator 2019

Gjithashtu kanë filluar përgatitjet për disa Sesione Ekonomike si me Turqinë, Hungarinë, Bullgarinë dhe Kinën.

Shqipëria ka përfunduar 45 marrëveshje dypalëshe të investimeve BITS, nga të cilat 23 janë nënshkruar me Shtetet Anëtare të BE-së.

Në lidhje me Politikën e Përbashkët Tregtare (PPT), Shqipëria koordinon pozicionet dhe i harmonizon politikat e saj me ato të BE-së, duke përfshirë dhe Organizatën Botërore të Tregtisë (OBT).

Kapacitetet administrative duhet të forcohen më tej. Fokusi kryesor është rritja e njohurive të administratës publike për një politikë të përbashkët tregtare, thjeshtimi i instrumenteve dhe koordinimi i politikës tregtare në mënyrë që të përputhet me politikën e përbashkët tregtare të BE-së.

Në fushën e politikës së zhvillimit dhe të ndihmës humanitare, Shqipëria nuk ka një kuadër politik ose ligjor, si dhe asnjë institucion apo njësi specifike për menaxhimin e ndihmës për zhvillim apo ndihmave humanitare. Ai siguron ndihmë humanitare vetëm në baza ad-hoc përgjigje ndaj fatkeqësive natyrore të rënda ose situatave të jashtëzakonshme humanitare. Kjo ndihmë jepet drejtpërdrejtë në mbështetjen përkatëse të buxhetit të shtetit.

4.30.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Shqipëria tashmë po zbaton marrëveshjen e tregtisë së lirë me Bashkimin Evropian (pjesë e MSA-së) midis Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë, vendeve të Evropës Lindore (CEFTA 2006), vendeve të EFTA-s dhe Turqisë. Shqipëria, në kuadër të Kryesimit të Marrëveshjes CEFTA për vitin 2019, ka kontribuar në mënyrë konstruktuve duke miratuar në parim dy dokumente të rendësishme: i) Vendimin për njohjen e përbashkët për statusin AEO, si dhe ii)Protokollin Shtesë 6 mbi tregtinë në shërbime. Këto dokumente do të hynë në fuqi pasi të miratohen në Komitetin e Përbashkët Ministerial.

Negociatat mbi liberalizimin e tregtisë në shërbime janë përfunduar. Shqipëria në mbledhjen e Komitetit të Përbashkët Ministror të CEFTA më, datë 18 dhjetor 2019, u miratua Protokolli Shtesë 6 "Tregtia në Shërbime".

Në lidhje me Protokollin Shtesë 7, mbledhja rajonale e grupit negociator u zhvillua në Mars të vitit 2019. Negociatat për këtë protokoll do të vijojnë vitin e ardhshëm. Gjithashtu, gjatë Komitetit të përbashkët ministror, i cili përmbylli dhe Kryesimin e Shqipërisë në CEFTA u miratuan dhe Vendimet e mëposhtme:

- Vendimi mbi njohjen reciproke të statusit AEO;

- Strategjia e Menaxhimit të Riskut në dogana.

Në fushën e kontrollit të eksportit për artikujt me përdorim të dyfishtë, Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE), në varësi të Ministrisë së Mbrojtjes është struktura përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e legjislacionit për mallrat me përdorim të dyfishtë. Aktualisht është miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 91, datë 26.2.2019 "Për miratimin e listës së përditësuar të mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, objekt i kontrollit shtetëror të transferimeve ndërkombëtare" që përafron plotësisht Aneksin 1 të Rregulloren e Deleguar të Komisionit (BE) 2017/2268 të datës 26.9.2017, e cila ndryshon Rregulloren e Këshillit të (KE) nr. 428/2009 e cila krijon regjimin e komunitetit për kontrollon e eksporteve, transferimin, ndërmjetësimin dhe transitin e mallrave me përdorim të dyfishtë".

Shqipëria së fundi, ka miratuar dhe nënshkruar disa Marrëveshje dhe Memorandume, Bashkëpunimi ekonomik e teknik specifikisht:

- Memorandum Mirëkuptimi "Për bashkëpunim në fushën e sipërmarrjes", ndërmjet Ministrit të Financave dhe Ekonomisë të Republikës së Shqipërisë dhe Ministrit të Ekonomisë, Sipërmarrjes dhe Zejtarisë së Republikës së Kroacisë, nënshkruar në Tiranë më 19.7.2019;
- Minuta Takimi në vijim të Komisionit të Përbashkët Qeveritar për bashkëpunimin Ekonomik me Arabinë Saudite, nënshkruar në Tiranë, më 6 shtator 2019

Me mbështetjen e GIZ-it, është kryer një analizë e të gjitha BIT-sëve ekzistuese me qëllim identifikimin e mospërputhshmërisë me politikën e BE-së në këtë fushë dhe planifikimin e përfarimit të duhur.

Një draft plan për kapitullin 30 u finalizua me mbështetjen e GiZ, i cili siguron një bazë të mirë për të siguruar harmonizimin e politikave, rritjen e kapaciteteve administrative dhe koordinimin dhe ndjekjen e përafrimit të legjislacionit. Grupi Ndërinstitucional i Punës për kapitullin 30 ka diskutuar gjerësisht Planin e Punës në mbledhjet e tij mujore. Plani i i Punes përmban gjithashtu edhe një Planveprimi me aktivitete dhe afate të caktuara kohore që do të zbatohen nga institucionet.

4.30.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (si përgjegjëse për zbatimin dhe monitorimin e politikave tregtare në Shqipëri);
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave; dhe çdo ministri apo institucion që ndikon në tregti;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria për Evropën dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Departamenti i Zhvillimit dhe Mirëqeverisjes në Kryeministri;
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;
- Banka e Shqipërisë;
- Autoriteti i Konkurrencës;
- Agjencia e Prokurimit Publik;
- Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave Tregtare.

4.30.1.7 Prioritetet

Në fushën e Politikës së Përbashkët Tregtare, prioritetet janë:

Sa i përket politikave të përbashkëta tregtare:

- Shqipëria ka vazhduar të koordinojë pozicionet e saj dhe t'i përafrojë plotësisht politikat e saj me ato të BE-së, përfshirë edhe ato në kuadër të OBT-së;
- Shqipëria duhet të paraqesë njoftimet e kërkuara sipas neneve 1.4, 10.6.2 dhe 12.2.2 të Marrëveshjes së OBT-së për Lehtësimin e Shkëmbimeve Tregtare.

Në fushën e mallrave me përdorim të dyfishtëve:

- Harmonizimi i mëtejshëm i legjislacionit për kontrollin e eksporteve, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit të artikujve me përdorim të dyfishtë dhe në Listën Ushtarake të Përbashkët të Bashkimit Evropian (Rregullorja e BE 2017/2268) u ndoq nga vendimi i marrë nga Qeveria në muajin shkurt. Shqipëria ka miratuar tashmë listën kombëtare të kontrollit të mallrave me përdorim të dyfishtë në përputhje me aktet mormative të BE-së;

- Duhet të transpozojë legjislacionin me aktet normative të BE-së për sa i përket tregtisë së mallrave të caktuara, të cilat mund të përdoren për dënim kapital, torturë ose ndëshkim dhe trajtim tjetër mizor, çnjerëzor ose degradues.

Në lidhje me marrëveshjet dypalëshe me vende të treta:

- Negociatat për ndryshimin e marrëveshjes së tregtisë së lirë me Turqinë vazhdojnë, duke u fokusuar në përfshirjen e specifikimeve që lidhen me tregtinë në shërbime dhe investime;

- Zbatimi i një planveprimi shumëvjeçar për zhvillimin e një Zone Ekonomike Rajonale në Ballkanin Perëndimor;

- Kapacitetet administrative dhe operacionale duhet të forcohen;

Në fushën e zhvillimit të bashkëpunimit dhe ndihmës humanitare:

Prioritet është miratimi i një dokumenti të politikës për të trajtuar çështjet e krijimit të strukturës strategjike, ligjore dhe institucionale në mënyrë që të jenë në përputhje me kërkesat e BE-së.

KAPITULLI 31: POLITIKA E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES

4.31.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Vendet anëtare duhet të zhvillojnë dialogun politik në përputhje me politikën e jashtme, të sigurisë dhe të mbrojtjes së BE-së, të linjëzohen me Deklaratat e BE-së, të marrin pjesë në veprimtarinë e BE-së dhe të aplikojnë sanksionet dhe masat kufizuese të dakordësuara. Politika e përbashkët e jashtme dhe e sigurisë (CFSP) dhe politika evropiane e sigurisë dhe mbrojtjes (ESDP) bazohen në akte juridike, përfshirë marrëveshje ndërkombëtare detyruese dhe në dokumente politike. Acquis përbëhet nga deklarata, veprime dhe marrëveshje politike.

4.31.1.2 Struktura e kapitullit

- Dialogu Politik;
- Bashkëpunimi me Organizatat Ndërkombëtare;
- Kontrolli i Armëve;
- Zbatimi i Masave Kufizuese dhe Sanksioneve Ekonomike;
- Lufta kundër Terrorizmit;
- Politika Evropiane e Sigurisë dhe Mbrojtjes.

4.31.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Marrëveshja e Stabilizim Asociimit që në preambul të saj thekson dëshirën e përbashkët për të zhvilluar më tej një dialog politik të rregullt për çështje dypalëshe dhe ndërkombëtare me interes të ndërsjellë, përfshirë aspektet rajonale, duke pasur parasysh Politikën e Jashtme dhe e Sigurisë së Përbashkët të Bashkimit Evropian.

Neni 8 "Dialogu Politik" përcakton se dialogu politik ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian zhvillohet më tej brenda kontekstit të MSA-së dhe do të zhvillohet në drejtim të konsolidimit të marrëdhënieve ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë dhe do të kontribuojë në vendosjen e lidhjeve të ngushta të solidaritetit dhe formave të reja të bashkëpunimit.

Pika 3 e nenit 8 në pjesën "Dialogu Politik" përcakton se Shqipëria dhe BE bien dakord të bashkëpunojnë dhe kontribuojnë kundër përhapjes së armëve të shkatërrimit në masë dhe të mjeteve për shpërndarjen e tyre, nëpërmjet respektimit të plotë dhe zbatimit në nivel kombëtar të detyrimeve të tyre ekzistuese, detyrime këto që rrjedhin nga traktate dhe marrëveshje ndërkombëtare për çarmatimin dhe mospërhapjen, si dhe detyrime të tjera ndërkombëtare.

Për sa u përket Armëve të Shkatërrimit në Masë, strategjia e BE-së thekson rëndësinë e të vepruarit me qëllim zgjidhjen, parandalimin, frenimin, ndalimin dhe eliminimin e programeve të shtimit dhe shumimit të armëve të shkatërrimit në masë dhe raketave. BE-ja është e angazhuar

në sistemin e traktatit shumëpalësh, i cili siguron bazën ligjore dhe normative për të gjitha përpjekjet për mosshumimin e armëve të shkatërrimit në masë. Politika e BE-së synon të ndjekë zbatimin dhe universalizimin e normave ekzistuese të çarmatimit dhe mosshumimit të armëve. Për këtë qëllim, Shqipëria do të vijojë punën dhe do iu bashkohet përpjekjeve të BE-së për universalizimin e NPT (Non Proliferation Treaty), marrëveshjeve të Mbrojtjes të IAEA (International Atomic Energy Agency) dhe protokolleve shtesë të tyre, CWC (Chemical Weapons Convention), BTWC (Biological and Toxin Weapons Convention), HCOC (The Hague Code of Conduct (against Ballistic Missile Proliferation)), si dhe hyrjen e hershme në fuqi të CTBT (The Comprehensive Nuclear-Test–Ban Treaty). Politika e BE-së synon të punojë drejt përcaktimit të ndalimit të armëve biologjike dhe kimike si rregulla universale të së drejtës ndërkombëtare. Politika e BE-së synon të arrijë një marrëveshje ndërkombëtare për ndalimin e prodhimit të materialit të zbërthyeshëm për armë bërthamore ose pajisje të tjera shpërthyese bërthamore. BE do të ndihmojë vendet e treta në përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas konventave dhe regjimeve multilaterale.

Neni 12 "Bashkëpunimi Rajonal" përcakton se në përputhje me angazhimet e saj për paqen dhe stabilitetin ndërkombëtar e rajonal, si dhe për zhvillimin e marrëdhënieve të fqinjësisë së mirë, Shqipëria duhet të promovojë bashkëpunimin rajonal në mënyrë aktive.

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar në fushën e informacionit të klasifikuar me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga neni 70 i MSA-së.

4.31.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Dialogu politik

Dialogu politik ndërmjet BE-së dhe Shqipërisë për çështjet e politikës së jashtme e të sigurisë ka vijuar.

Bashkëpunimi me organizatat ndërkombëtare

Shqipëria ka vijuar të angazhohet në mënyrë aktive në proceset rajonale dhe ndërkombëtare për shkëmbimin e informacionit dhe praktikat e mira në fushën e armëve të vogla dhe të lehta. Shqipëria vijoi pjesëmarrjen në disa - por jo në të gjitha - marrëveshje dhe instrumente ndërkombëtare të kontrollit të eksportit lidhur me mospërhapjen. Hapi i radhës për Shqipërinë do të ishte që të fillojë sigurimin e përputhshmërisë me Marrëveshjen e Uasenarit. Shqipëria vijoi pjesëmarrjen aktive në organizatat ndërkombëtare. Ka mbajtur prani të qenësishme në një sërë misionesh të NATO-s, përfshirë disa misione me rëndësi strategjike për BE-në (p.sh. Grupi Detar i NATO-s në detin Egje). Shqipëria merr kryesimin e Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë në 2020-ën dhe është kandidate për një vend jopermanent në Këshillin e Sigurisë të OKB-së në 2022-2023.

Pjesëmarrja e Shqipërisë në organizata rajonale

Organizata rajonale	Data e pranimit
Procesi i Bashkëpunimit të Evropës Juglindore (SEECP)	1996
Këshilli për Bashkëpunim Rajonal (RCC)	27 shkurt 2008
Iniciativa e Evropës Qendrore (CEI)	1996
Organizata e Bashkëpunimit Ekonomik të Detit të Zi (BEDZ/ BSEC)	25 qershor 1992
Nisma Adriatiko-Joniane (AII)	20 maj 2000
Nisma Rajonale për Migrim, Azil dhe Refugjatë (MARRI)	2003
RACVIAC (Qendra Rajonale e Verifikimit të Armë-Kontrollit)	20 shtator 2000
SHBA - Karta e Adriatikut (A-5)	2 maj 2003
Fondi i Ballkanit Perëndimor (selia në Tiranë)	13 nëntor 2015
Task-Forca Mjekësore e Ballkanit (BMTF)	Nëntor 2011
Iniciativa Rajonale Detare "ADRION"	20 maj 2000
Ministeriali i Mbrojtjes i Evropës Juglindore (SEDM)	1996

Pjesëmarrja e Shqipërisë në organizatat ndërkombëtare

Organizata ndërkombëtare	Data e pranimit
UN - Kombet e Bashkuara	14 dhjetor 1955
OSBE	20 qershor 1991
Këshilli i Evropës	13 korrik 1995
IAEA - Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike	29 korrik 1957
CTBTO - Organizata për Parandalimin Gjithëpërfshirës të Testeve Nukleare	1996
IOF - Organizata Ndërkombëtare e Frankofonisë	1999
UNAOC - Aleanca e Qyteteve të Kombeve të Bashkuara	2005
UNESCO - Organizata për Edukim, Shkencë dhe Kulturë e Kombeve të Bashkuara	1958
IACA - Akademia Ndërkombëtare për Anti Korrupsionin	21 shtator 2011
Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior NATO	4 prill 2009

Kontrolli i armëve

Shqipëria miratoi në shkurt 2019 një strategji të re kombëtare për armët e vogla dhe të lehta për periudhën 2019-2024. Gjithashtu, miratoi planin e saj të veprimit për 2019-2021. Shqipëria nënshkroi "Udhërrëfyesin rajonal për zgjidhje të qëndrueshme për mbajtjen e paligjshme, keqpërdorimin dhe kontrabandimin e armëve të vogla dhe të lehta dhe municioneve të tyre në Ballkanin Perëndimor deri në vitin 2024" në Samitin e Londrës në shkurt 2018.

Shqipëria ka bërë përmirësime të mëtejshme në përmirësimin e sigurisë së ambienteve të magazinimit për armatimet dhe municionet. Përforcimi i sigurisë së depos qendrore të armatimit të Policisë së Shtetit në Mullet përfundoi në shtator. Gjithashtu, ka përfunduar përforcimi i sigurisë i dy sallave të ruajtjes së provave në drejtoritë e policisë në Tiranë dhe Durrës. Përforcimi i sigurisë së tunelit të Policisë së Shtetit në Mullet dhe i depove të municioneve dhe armatimeve të Ministrisë së Mbrojtjes në Mirakë dhe Zall-Herr është planifikuar të mbyllet brenda vitit 2019. Përparime të mëtejshme janë bërë në drejtim të zbatimit të planit të veprimit për shkatërrimin e tepricës së armatimeve. Pastrimi i vatrave të nxehta të kontaminuara me municione të pashpërthyera po vijon.

Në maj 2018 u ngrit një pikë kontakti virtuale në Policinë e Shtetit. Anëtarët e pikës fokale për armët e zjarrit janë trajnuar dhe në nëntor pika fokale u pajis me mjete softuer për shkëmbimin e të dhënave dhe analizimin e armëve të zjarrit. Kjo do të përmirësojë aftësinë e organeve ligjzbatuese dhe gjyqësorit që të analizojnë dhe koordinojnë masat kundër keqpërdorimit dhe kontrabandimit të armëve të zjarrit. Regjistri kombëtar elektronik për armët e zjarrit i ngritur në vitin 2015 tashmë është plotësisht funksional.

Zbatimi i masave kufizuese dhe sanksioneve ekonomike

Në lidhje me masat e sigurisë, po vijojnë negociatat mbi modalitetet për zbatimin e marrëveshjes mbi procedurat e sigurisë për shkëmbimin dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar, të nënshkruar mes BE-së dhe Shqipërisë në mars 2016. Përfundimi i negociatave do të mundësojë hyrjen në fuqi të marrëveshjes.

Lufta kundër terrorizmit

Në nëntor 2018, Shqipëria aplikoi zyrtarisht për të marrë pjesë në Anketën e Riskut Hibrid të BE-së. Qëllimi i pjesëmarrjes është identifikimi i pikave të dobëta kyçe dhe përdorimi i instrumenteve të BE-së për të përfituar asistencë për forcim kapacitetesh, duke forcuar kështu rezistencën ndaj kërcënimeve hibride. Anketa u shpall në Ministrinë e Punëve të Jashtme në janar 2019.

Politika Evropiane e Sigurisë dhe e Mbrojtjes

Ministria e Punëve të Jashtme dhe Ministria e Mbrojtjes e Shqipërisë kanë struktura të përshtatshme për të marrë pjesë në politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, si dhe në politikën e përbashkët të sigurisë dhe mbrojtjes. Në fushën e politikës së përbashkët të jashtme dhe të sigurisë (CFSP), Shqipëria mbështet Strategjinë Globale për Politikën e Jashtme dhe të Sigurisë të Bashkimit Evropian. Shqipëria i është bashkuar të gjitha vendimeve të Këshillit dhe deklaratave të Përfaqësuesit të Lartë në emër të BE-së, kur i është kërkuar (100% përputhje).

4.31.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Dialogu politik

Shqipëria u bashkua me iniciativën e Bashkëpunimit të Përmirësuar në kuadër të Procesit të Stabilizim-Asociimit (ECSAP), i cili do të sigurojë mbështetje politike për procesin e bashkëpunimit rajonal në kuadrin e PSA, duke u fokusuar në fushën e sundimit të ligjit, qeverisjes ekonomike dhe konektivitetit.

Gjatë vitit 2019, Shqipëria kryesoi Iniciativën SHBA-Karta e Adriatikut (A-5). Shqipëria nën kryesimin e saj gjatë 2019-ës të kësaj iniciative i përqendroi përpjekjet e saj në konkretizimin e mesazheve dhe aplikimin e "Politikës e dyerve të hapura" në tri drejtime: për vendet vëzhguese në A-5; për çdo vend tjetër të rajonit që aspiron të jetë pjesë e A-5 dhe integrimi euroatlantik. Gjithashtu bashkëpunoi dhe koordinoi me vendet e rajonit, me mbështetjen e SHBA, për vijimin e promovimit të dialogut politik dhe fqinjësisë së mirë, rritjen e bashkëpunimit për përfaqësime të përbashkëta, si dhe kundër terrorizmit dhe dhunës e ekstremizmit radikal.

Bashkëpunimi me organizatat ndërkombëtare

Ministria e Mbrojtjes është e angazhuar në iniciativën rajonale Ministeriali për Mbrojtjen i Evropës Juglindore (SEDM), i cili përfshin Iniciativën e Forcës Shumëkombëshe për Paqeruajtje në Evropën Juglindore (MPFSEE) dhe Brigadën e Evropës Juglindore (SEEBRIG), si dhe një sërë projektesh të tjera. Në këtë kuadër, gjatë periudhës 2019–2021, Ministria e Mbrojtjes do të marrë drejtimin e kësaj iniciative duke ndikuar në mënyrë të konsiderueshme në rritjen e rolit dhe vizibilitetit të vendit tonë në rajon.

Që nga prilli 2019 vendi ynë kontribuon me personel ushtarak në misionin e OKB-së në Sudanin e Jugut (UNMISS).

RYCO ka hapur Zyra lokale në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe aktualisht është në procesin e mbledhjes së aplikimeve për Thirrjen e Katërt. Në Samitin e Poznanit, RYCO u vlerësua për krijimin e njësisë rinore rajonale (Regional youth lab).

Kontrolli i armëve

Mospërhapja e Armëve të Dëmtimit në Masë (C-WMD)

Në përputhje me urdhrin e Kryeministrit nr. 79, datë 12.5.2016 "Për ngritjen e grupit ndërinstitucional të punës për hartimin e strategjisë për mospërhapjen e armëve të dëmtimit në masë dhe planin e veprimit për zbatimin e tij", grupi ndërinstitucional i punës në 2019 përgatiti draft-strategjinë "Për mospërhapjen e armëve të dëmtimit në masë dhe planin e veprimit kombëtar". Pas reflektimit të sugjerimeve të ministrive të linjës, draft strategjia është dërguar për miratim në Këshillin e Ministrave.

Përmirësimi i sigurisë së armatimeve dhe objekteve për ruajtjen e municioneve

Në zbatim edhe të rekomandimeve të dhëna në Raportet e Komisionit Evropian, si pjesë e politikës së saj, Ministria e Mbrojtjes ka vijuar proceset e përmirësimit infrastrukturor dhe sigurisë së objekteve ku mbahen armatime dhe municione ushtarake.

Në këtë drejtim, gjatë kësaj periudhe po ndiqen 2 (dy) projekte, përkatësisht:

- Riparimi i depos së armatimit dhe municionit të batalionit të xhenios;
- Rikonstruksioni i depos së armatimit dhe municionit të Mirakës.

Gjatë vitit 2019 për të 2 (dy) projektet janë hartuar detyrat e projektimit, si dhe projekt preventivat, si dhe janë organizuar disa takime me përfaqësuesit e palës amerikane (Komandës të Forcave Amerikane për Evropën - USEUCOM) për ndarjen e detyrave për realizimin e

projekteve. Aktualisht projektet varen nga lëvrimi i fondeve përkatëse nga pala amerikane, për të vijuar më pas me lidhjen e kontratave dhe mbarëvajtjen e procesit.

Materialet me përdorim të dyfishtë

Në 2019-ën u miratua Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 91, datë 27.2.2019 "Për miratimin e listës së përditësuar të mallrave ushtarake dhe të listës të artikujve e teknologjive me përdorim të dyfishtë, objekt i kontrollit shtetëror të transferimeve ndërkombëtare" i cili transpozon Shtojcën I të Rregullores së Deleguar nga Komisioni (BE) 2017/2268, datë 26 Shtator 2017 për ndryshimin dhe plotësimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 428/2009 për vendosjen e një regjimi komunitar për kontrollin e eksportit, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit të sistemeve me përdorim të dyfishtë", si dhe Vendimin e Këshillit të BE-së "Lista e përbashkët ushtarake e Bashkimit Evropian" miratuar nga Këshilli më 26 shkurt 2018 (pajisje të mbuluara nga Qëndrimi i Përbashkët i Këshillit 2008/944/CFSP që përcakton rregullat e përbashkëta që rregullojnë kontrollin e eksporteve të teknologjisë dhe pajisjeve ushtarake).

Zbatimi i masave kufizuese dhe sanksioneve ekonomike

Autoritetet shqiptare kanë përgatitur dhe miratuar ligjin nr. 72/2019 "Për masat shtrënguese ndërkombëtare", i cili tashmë ka hyrë në fuqi më 22.11.2019.

Dispozitat e këtij ligji parashikojnë detyrimin ligjor për implementimin e Rezolutave të OKB-së lidhur me parandalimin, ndërprerjen dhe shkatërrimin e përdorimit të armëve të shkatërrimit në masë dhe financimin e tyre. Ai gjithashtu parashikon edhe implementimin e masave shtrënguese të vendosura nga BE-ja, apo organizata të tjera ndërkombëtare ku Republika e Shqipërisë është palë.

Qëllimi i këtij ligji është vendosja dhe zbatimi i masave shtrënguese ndërkombëtare në funksion të ruajtjes së paqes dhe sigurisë, parandalimit të konflikteve ndërkombëtare, mbështetjes dhe forcimit të demokracisë, sundimit të ligjit, të të drejtave të njeriut, si dhe arritjes së objektivave të tjerë të sigurisë së përbashkët, në përputhje me rezolutat përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, akteve të organizatave të tjera ndërkombëtare apo marrëveshjeve ndërkombëtare ku Republika e Shqipërisë është palë. Ky ligj nuk rregullon masat shtrënguese kundër financimit të terrorizmit, pasi tashmë këto masa rregullohen nga një ligj tjetër, ligji për masat kundër financimit të terrorizmit.

Ligji nr. 72/2019, në nenin 10 parashikon krijimin e Komitetit të masave shtrënguese, i cili ka në detyrat e tij monitorimin e implementimit të masave shtrënguese sipas këtij ligji:

a) i rekomandon ministrit të propozojë në Këshillin e Ministrave, vendosjen, ndryshimin ose shfuqizimin e masave shtrënguese ndërkombëtare;

d) bashkërendon procesin e raportimit për zbatimin e masave shtrënguese ndërkombëtare pranë organizatave ndërkombëtare.

Komiteti drejtohet nga ministri, dhe në mungesë të tij, nga zëvendësministri i deleguar prej tij.

Komiteti përbëhet nga përfaqësues të nivelit të lartë drejtues të organeve përgjegjëse për punët e jashtme, punët e brendshme, financat, ekonominë, bujqësinë, transportin, energjetikën, mbrojtjen, drejtësinë, të Prokurorisë së Përgjithshme, Prokurorisë së Posaçme, Shërbimit Informativ të Shtetit, Bankës së Shqipërisë, nga Komisioneri për Mbrojtjen e të Dhënave Personale dhe Drejtoria e Sigurimit të Informacionit të Klasifikuar.

Organet përgjegjëse për zbatimin e masave shtrënguese ndërkombëtare, për qëllime të zbatimit të këtij ligji, janë:

a) ministria përgjegjëse për punët e jashtme, për masat shtrënguese me karakter diplomatik;

b) ministria përgjegjëse për punët e brendshme dhe strukturat në varësi të saj, për masat shtrënguese lidhur me ndalimin e hyrjes në territorin e Republikës së Shqipërisë;

c) ministria përgjegjëse për financat dhe strukturat në varësi të saj, Banka e Shqipërisë, Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare, për masat shtrënguese me karakter financiar;

ç) ministritë përgjegjëse për ekonominë, shkencën, kulturën, arsimin, bujqësinë, drejtësinë, transportet, energjetikën, infrastrukturën dhe strukturat në varësi të tyre, për masat shtrënguese me karakter ekonomik, shkencor, kulturor, arsimor.

Lufta kundër terrorizmit

Për sa i përket luftës kundër terrorizmit, vendi ynë është anëtar i koalicionit ndërkombëtar kundër terrorizmit dhe ka mbështetur dhe vazhdon të mbështesë aleatët dhe partnerët në zonë, duke e konsideruar bashkëpunimin ndërkombëtar në luftën kundër terrorizmit si përparësi për agjencitë e zbatimit të ligjit. Korniza ligjore dhe strukturat e duhura për të parandaluar dhe luftuar çdo kërcënim për sigurinë nga veprimet terroriste ekzistojnë.

Në qershor 2019 janë ndërmarrë disa ndryshime të kornizës ligjore ekzistuese për financimin e terrorizmit, ligji nr. 157/2013), me qëllim rishikimin dhe forcimin e masave në fuqi lidhur me parandalimin dhe luftën kundër financimit të terrorizmit.

Kapacitetet administrative të strukturave të dedikuara në Drejtorinë e Përgjithshme të Parandalimit të Pastrimit të Parave (DPP) janë shtuar, si dhe janë ngritur struktura të reja të dedikuara për parandalimin e financimit të terrorizmit në Policinë e Shtetit dhe Bankën e Shqipërisë;

Është miratuar dokumenti i ri i Vlerësimit të Riskut Kombëtar (Qershor 2019), i cili pasqyron më mirë rreziqet e financimit të terrorizmit në Shqipëri.

Për informacion të mëtejshëm, ju lutem referojuni kapitullit 24 Drejtësia, Liria dhe Siguria.

Politika evropiane e sigurisë dhe mbrojtjes

Në kuadër të Iniciativës së Kartës së Adriatikut, në Afganistan, Forcat e Armatosura të RSH-së kanë vazhduar të kontribuojnë në përfaqësimin e përbashkët të vendeve të A-5 në RSM, me dy personel ushtarak, duke shërbyer në Qendrën e Situatave të Ndërgjegjësimit dhe të Rimëkëmbjes (SAROC) në Komandën e Ndihmës Taktike dhe e Këshillimit në Veri në Mazar-i-Sharif.

Angazhimi i Shqipërisë në Politikën e Përbashkët të Sigurisë dhe të Mbrojtjes (CSDP) është në përputhje me orientimet për angazhim aktiv ndërkombëtar në fushën e sigurisë dhe synon vijimin e kontributit për konsolidimin e sigurisë, stabilitetit dhe paqes si në rajon, ashtu edhe në arenën globale.

Shqipëria merr pjesë aktivisht në misionet ushtarake të menaxhimit të krizave nën Politikën e Përbashkët të Sigurisë dhe Mbrojtjes (CSDP). Shqipëria vazhdoi të marrë pjesë në misionin ushtarak EUFOR ALTHEA në Bosnje-Hercegovinë dhe në misionin trajnues EUTM MALI në Mali.

Gjithashtu, në përputhje me prioritetet e Strategjisë Globale të Bashkimit Evropian, në kuadër të Politikës së Përbashkët të Sigurisë dhe Mbrojtjes, Shqipëria do të përfaqësohet me Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë në Grup Batalionet BE, përkatësisht në Grup Batalionin e 6-mujorit të dytë të vitit 2024 (EUBG 2024-2).

4.31.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Mbrojtjes;
- Drejtoria e Sigurimit të Informacionit të Klasifikuar;
- SHISH;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
- Ministria e Drejtësisë;
- Agjencia Kombëtare Bërthamore;
- Qendra e Koordinimit kundër Ekstremizmit të Dhunshëm

4.31.1.7 Prioritetet

Shtetet anëtare duhet të jenë të afta të zhvillojnë dialog politik në kuadrin e politikës së jashtme, sigurisë dhe mbrojtjes, të jenë në linjë me deklaratat e BE-së, të marrin pjesë në veprimtarinë e BE-së dhe të zbatojnë sanksionet dhe masat shtrënguese të dakordësuara në nivel të Bashkimit Evropian.

Prioritetet në kapitullin 31 janë si më poshtë:

- Shqipëria duhet të finalizojë ngritjen e pikës së kontaktit për armët e zjarrit në Policinë e Shtetit;
- Shqipëria duhet të vijojë me zbatimin e strategjisë së sapomiratuar për armët e vogla dhe të lehta;
- Shqipëria duhet të vijojë me përmirësimin e sigurisë së ambienteve të magazinimit për armatimet dhe municionet;
- Shqipëria duhet të ndajë me Europol të gjitha informacionet relevante që kanë të bëjnë me kthimin e Foreign Terrorist Fighters në vendet e origjinës në mënyrë që të lejojë BE-në të rrisë sigurinë e kufijve të saj;
- Shqipëria duhet të ndjekë penalisht Foreign Terrorist Fighters ose të marrë masa për rehabilitimin dhe riintegrimin e tyre atëherë kur është e mundur;
- Shqipëria duhet të vijojë të adresojë çështjen e risqeve që sjell radikalizimi nëpër burgje.

KAPITULLI 32: KONTROLLI FINANCIAR

4.32.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Ky kapitull ka të bëjë me miratimin e standardeve, metodave dhe parimeve ndërkombëtare të kontrollit të brendshëm financiar në të gjithë sektorin publik, si dhe kontrollin e shpenzimeve të fondeve të BE-së.

Objektivat kryesore të kapitullit janë: stabiliteti financiar i Shteteve Anëtare, parandalimi i keqpërdorimit të mjeteve financiare, kontributi në një shpenzim më efikas, të suksesshëm dhe të përgjegjshëm, i cili ofron një mekanizëm të rëndësishëm për të luftuar korrupsionin.

Sistemet e brendshme të kontrollit financiar kontribuojnë në një disiplinë të përmirësuar dhe sigurojnë transparencë në përdorimin e fondeve publike dhe atyre të BE-së, si dhe mbrojtjen e interesave financiare të BE-së.

4.32.1.2 Struktura e kapitullit

- Kontrolli i brendshëm financiar publik;
- Auditimi i jashtëm;
- Mbrojtja e interesave financiare të BE-së;
- Mbrojtja e euros nga falsifikimi

4.32.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Detyrimi i përafrimit të legjislacionit shqiptar në fushën e kontrollit financiar me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga nenet 70, 85 dhe 90 të MSA-së.

Acquis në këtë kapitull ka të bëjë me adoptimin e parimeve dhe standardeve të njohura ndërkombëtarisht, si dhe praktikave më të mira të BE-së, mbi kontrollin e brendshëm financiar publik (KBFP), bazuar në parimin e përgjegjësisë menaxheriale të decentralizuar. KBFP duhet të zbatohet në të gjithë sektorin publik, dhe të përfshijë kontrollin e brendshëm të menaxhimit financiar të fondeve kombëtare dhe atyre të BE-së. Në veçanti, acquis kërkon ekzistencën e sistemeve të menaxhimit efektiv dhe transparent, duke përfshirë marrëveshjet e përgjegjshmërisë për arritjen e objektivave; një auditim i brendshëm funksionalisht i pavarur; dhe strukturat organizative përkatëse, përfshirë koordinimin qendror të zhvillimit të KBFP-së në të gjithë sektorin publik.

Mbrojtja e monedhës euro në zonën e euros dhe më gjerë, ligjet e BE-së kanë qëllim të sigurojnë koordinim të duhur të masave të ndërmarra kundra falsifikimit nga autoritetet kombëtare dhe dënimeve adekuate të falsifikatoreve sipas ligjit penal kombëtar.

Legjislacioni i BE-së përmban dispozita themelore për mbledhjen dhe analizën e të dhënave teknike dhe statistikore lidhur me kartëmonedhat dhe monedhat metalike të falsifikuara dhe për bashkëpunimin mes autoriteteve kombëtare në vendet anëtare të BE-së, Komisionit Evropian, Bankës Qendrore Evropiane, vendeve të treta dhe organizatave ndërkombëtare.

Përcaktimet kryesore:

- Analiza dhe identifikimi – autoritetet në vendet e BE-së, duhet të dërgojnë për identifikim dhe analize teknike kartëmonedhat dhe monedhat metalike të falsifikuara në qendrat e tyre kombëtare të Analizës (rregullore 1338/2001 & 1339/2001);

- Tërheqja nga qarkullimi – bankat dhe institucionet e kreditit duhet t'i tërheqin nga qarkullimi të gjitha kartëmonedhat dhe monedhat metalike euro të dyshuara të falsifikuara, dhe t'i dorëzojnë ato tek autoritetet kombëtare kompetente (rregullore 1338/2001 & 1339/2001);

- Kontrolli i vërtetësisë – bankat dhe institucionet e kredit duhet të kontrollojnë vërtetësinë e të gjitha kartëmonedhave dhe monedhave metalike euro që do hidhen në qarkullim (Vendim BQE/2010/14 dhe Rregullore e (KE) nr. 1210/2010)

Dënimet e Kodit Penal

Më 22 maj 2014, ka hyrë në fuqi, Direktiva e re 2014/62 /BE. Kjo Direktivë ka për qëllim të forcojë mbrojtjen e euros nga falsifikimi me masa ligjore në kodin penal. Direktiva zëvendëson Vendimin Kuadër 2000/383/JHA, si dhe plotëson e ndihmon në zbatimin e Konventës së Gjenevës të vitit 1929 për ndalimin e falsifikimit. Masat e reja përfshijnë ashpërsimin e sanksioneve për kriminelet dhe përmirësimin e mjeteve të hetimit ndërkufitar.

4.32.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Lidhur me situatën aktuale të kontrollit të brendshëm financiar publik, Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në këtë fushë. Përmirësime janë bërë në krijimin e mekanizmave dhe procedurave për monitorimin dhe raportimin e gjendjes së sistemit të kontrollit të brendshëm në njësitë publike. Pavarësisht angazhimit të vazhdueshëm të MFE-së për funksionimin efektiv të sistemit të kontrollit të brendshëm, ende vërehen disa mangësi të cilat do të adresohen nëpërmjet hartimit dhe miratimit të një dokumenti gjithëpërfshirës të politikave të KBFP-së, i cili do të përqendrohet në rregullimin e sistemit të përgjegjësisë menaxheriale si një element thelbësor në zhvillimin e sistemit të kontrollit të brendshëm. Gjithashtu, po punohet për krijimin e mekanizmave të nevojshëm për funksionimin dhe zbatimin në kohë të rekomandimeve të auditimit të brendshëm në sektorin publik.

Në lidhje me auditimin e jashtëm, pavarësia funksionale, operacionale dhe financiare e Kontrollit të Lartë të Shtetit si institucioni publik auditues më i lartë në vend (KLSH) përcaktohet në Kushtetutën e Shqipërisë, ligjin organik nr. 154/2014, datë 27.11.2014 "Mbi organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit" në përputhje me kërkesat e Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit INTOSAI, ISSAI.

Strategjia e Zhvillimit të KLSH-së 2018 -2022 dhe Plani i Veprimit për zbatimin e kësaj Strategjie kanë përcaktuar drejtimet e KLSH-së për periudhën që janë përqendruar në tri qëllimet strategjike:

- Forcimi i impaktit të punës audituese me fokus 6E-të;

- Optimizimi i kapaciteteve profesionale, aftësive audituese, procedurave të punës, logjistikës dhe funksioneve të tjera mbështetëse;

- Përmirësimi i kanaleve të komunikimit dhe bashkëpunimit.

KLSH ka krijuar një sistem të qëndrueshëm për ndërtimin e kapaciteteve të auditimit përmes Programit për Zhvillim Profesional të Audituesve dhe miratimin e qasjeve të reja dhe moderne të auditimit.

Në lidhje me mbrojtjen e interesave financiare të BE-së, bashkëpunimi i Shqipërisë me Komisionin Evropian përfshin misione në vend dhe raportime të parregullsisë përmes sistemit të menaxhimit të parregullsive.

Shërbimi i Koordinimit kundër Mashtrimit (AFCOS) ka akses në sistemin AFIS dhe është anëtar i sistemit të menaxhimit të parregullsive (IMS), ku përfshihen disa struktura jo rregullatore/punonjës nga drejtoritë përkatëse të MFE-së (Njësia Qendrore e Financimit dhe Kontraktimit (CFCU), Drejtoria e Fondit Kombëtar dhe Drejtoria Mbështetëse e ZKA-së).

Gjatë vitit 2019, struktura PFID ka kryer hetime në lidhje me parregullsitë me fondet e BE-së, konstatuar nga struktura përkatëse në MFE. Për njërën prej parregullsive është kryer inspektim financiar publik nga Drejtoria e Inspektimit Financiar Publik, i autorizuar nga Zyrtari Kombëtar Autorizues, në cilësinë e Nëpunësit të parë Autorizues për fondet e BE-së. Inspektimi është kryer në Autoritetin Kontraktor /CFCU dhe kontraktorin e ofrimit të shërbimit, lidhur me parregullsitë në procedurat e menaxhimit të kontratës së lidhur, me fondet e BE-së.

Lidhur me gjetjet dhe rekomandimet për rastin në fjalë, strukturat vendimmarrëse janë në proces evadimi të Raportit të Inspektimit financiar, për të vijuar më tej me urdhrin e Ministrit të Financave dhe Ekonomisë lidhur me rekomandimet përkatëse.

Gjatë kësaj periudhe, Drejtoria e Inspektimit të Financave Publike / AFCOS ka qenë në kontakt të vazhdueshëm me rrjetin e anëtarëve të AFCOS për tema/raste të ndryshme në lidhje me fondet e BE-së.

Kuadri për Mbrojtjen e euros nga falsifikimi është pjesërisht i përafruar lidhur me trajtimin e kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara, përfshirë procedurat për mbledhjen, ruajtjen dhe tërheqjen e tyre nga qarkullimi. Analiza teknike dhe klasifikimi i kartëmonedhave dhe monedhave metalike kryhet nga Qendra Kombëtare e Analizës e Bankës Qendrore. Bashkëpunimi në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar është në vazhdim. Banka e Shqipërisë është duke finalizuar një Marrëveshje bashkëpunimi me Komisionin Evropian për mbrojtjen e monedhave metalike euro. Shqipëria merr pjesë në aktivitete në kuadër të programit Pericles 2020.

4.32.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Lidhur me zhvillimet në fushën e kontrollit të brendshëm financiar publik nuk ka acquis që kërkon transpozimin në legjislacionin kombëtar në këtë fushë.

MFE, nëpërmjet Drejtorisë së Përgjithshme të Harmonizimit të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik ka vijuar me ndërmarrjen dhe realizimin e aktiviteteve për përmirësimin e kuadrit rregullator në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare, si dhe forcimin e kapaciteteve institucionale. Disa prej aktiviteteve janë renditur si më poshtë:

- Rishikimi dhe përmirësimi i pyetësorit të vetëvlerësimit të menaxhimit financiar dhe kontrollit;
- Përmirësimi dhe miratimi i Metodologjisë për monitorimin e vlerësimit të performancës së sistemit të kontrollit të brendshëm në njësitë publike;
- 4 seanca trajnimi me qëllim ofrimin e asistencës mbi mënyrën e plotësimit të pyetësorit të rishikuar të vetëvlerësimit (130 pjesëmarrës);
- Asistencë për hartimin e manualeve të proceseve të punës për MFE;
- Asistencë për NJQP lidhur me mënyrën e raportimit nga ana e tyre të sistemeve të kontrollit të brendshëm dhe njohjen me kërkesat ligjore të MFK-së (7 institucione);
- Takime të zhvilluara në kuadër të Paktit me Universitetet (pjesëmarrje aktive në 5 universitete);
- Asistencë në institucionin e Kolegjit të Posaçëm të Apelimit për njohjen me kërkesat ligjore dhe zbatimin me efektivitet të instrumenteve kryesorë në fushën e MFK-së;
- Monitorimi në vend në 14 njësi publike (6 ministri linje; 6 bashki; 2 institucione të pavarura) nga 21 të parashikuara deri në fund të vitit 2019;
- Organizimin e konferencës kombëtare me temë "Zhvillimi i sistemit të kontrollit të brendshëm në njësitë e qeverisjes së përgjithshme", ku morën pjesë rreth 250 pjesëmarrës, kryesisht drejtuesit e nivelit të lartë menaxherial të cilët u iinformuan mbi statusin aktual të zhvillimit të këtij sistemi në njësitë publike, problematikat dhe masat që duhet të ndërmerren për adresimin e tyre;
- Rishikimi dhe përmirësimi i pyetësorit të vetëvlerësimit të veprimtarisë së njësive të auditimit të brendshëm;
- Vlerësimi i jashtëm i cilësisë së 15 njësive të auditimit të brendshëm (3 ministri linje; 7 bashki; 3 institucione qendrore dhe dy shoqëri aksionere);
- 13 seanca trajnimi me qëllim rritjen e kapaciteteve të auditimit të brendshëm në sektorin publik (338 pjesëmarrës);
- 41 kandidatë të certifikuar si "Auditues të brendshëm në sektorin publik".

Në lidhje me auditimin e jashtëm, zhvillimi profesional i audituesve dhe stafit është mbështetur në Programin Vjetor të Trajnimit për vitin 2019 duke synuar që ndërtimi i kapaciteteve të mbështetet në metodologji të reja e të përditësuara dhe në aplikimin e qasjeve moderne të auditimit. Stafi auditues gjatë vitit 2019 (31 tetor 2019) ka arritur një nivel

pjesëmarrje prej rreth 19 dite trajnimi për çdo auditues (duke ruajtuar objektivin që çdo auditues gjatë 7 viteve të fundit të trajnohet mesatarisht 25 ditë trajnim në vit).

KLSH-ja ka miratuar Udhëzuesin për Menaxhimin e Cilësisë së Auditimit në përputhje me kërkesat e ISSAI 40 duke përfshirë të dy elementët: kontrollin dhe sigurimin e cilësisë.

Si pjesë aktive në luftën kundër korrupsionit KLSH ka miratuar në qershor 2019 "Manualin për auditimin e mashtrimit financiar dhe korrupsionit", i cili iu ofron audituesve udhëzime praktike për vlerësimin e rasteve të riskut të mashtrimit dhe korrupsionit në auditim.

Gjatë vitit 2019, KLSH ka dërguar në Parlament Raportin Vjetor të Performancës, Raportin e Auditimit për Zbatimin e Buxhetit të Shtetit për vitin 2018, së bashku me Raportin Gjithëpërfshirës të Ndjekjes së Zbatimit të Rekomandimeve me qëllim rritjen e impaktit të punës audituese.

Për të siguruar veprimtarinë e auditimit në përputhje të plotë me standardet ISSAI, KLSH ka rritur gradualisht numrin e auditimeve të performancës dhe auditimeve financiare dhe cilësinë e auditimeve të përputhshmërisë. Auditimet e performancës përfaqësuan 11% dhe auditimet financiare 17% të totalit të auditimeve të kryera më 2018-n.

Sa i përket mbrojtjes së interesave financiare të BE-së, DIFP/AFCOS ka përfshirë në Strategjinë e Mbikëqyrjes së Financave Publike 2019-2022, si komponent të ri miratimin e Strategjisë Kombëtare kundër Mashtrimit, e cila synon mbrojtjen e interesave financiare të BE-së" (pjesë e objektivit 6, komponenti 6.1, masa 6.1.1 e MFP). Hartimi i kësaj strategjie është parashikuar edhe në aktet e PKIE-së 2020-2022. Për hartimin e kësaj strategjie, DIFP ka parashikuar fillimin e punës brenda 3-mujorit të dytë të vitit 2020, në bashkëpunim me të gjithë aktorët dhe rrjetin AFCOS.

Lidhur me funksionimin dhe rolin e shërbimit të antimashtrimit (AFCOS) , si pikë kontakti e Zyrës Evropiane kundër Mashtrimit (OLAF), (zbatim të pikave 9,10,11, të nenit 3 të rregullores,) rezulton se për vitin 2019 DIFP/AFCOS ka marrë pjesë në Seminarin e AFCOS 2019, të zhvilluar në Shkup, Maqedonia e Veriut, në shtator 2019.

Në lidhje me mbrojtjen e euros nga falsifikimi, Banka e Shqipërisë zbaton rregullore që sigurojnë kontrollin e vërtetësisë së kartëmonedhave dhe monedhave metalike, tërheqjen e menjëhershme të monedhave të dyshuara dhe dërgimin e tyre në Qendrën e Analizës në Bankën e Shqipërisë, një strukturë e dedikuar e pajisur me kabinet adekuat për kryerjen e plotë të ekspertizës analitike dhe klasifikimin e kartëmonedhave dhe monedhave metalike të falsifikuara, përfshirë monedhat euro. Në nëntor 2019 Parlamenti ratifikoi Marrëveshjen e Gjenevës të vitit 1929 për ndalimin e monedhave të falsifikuara.

4.32.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Kontrolli i Lartë i Shtetit;
- Banka e Shqipërisë;
- Ministria e Brendshme;
- Ministria e Brendshme /Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Ministria e Drejtësisë;
- Agjencia e Auditimit të Projekteve të Asistencës së Akredituar nga BE;
- Agjencia për Zhvillim Bujqësor;
- Instituti i Statistikave (INSTAT)

4.32.1.7. Prioritetet

Prioritetet e kapitullit janë si më poshtë:

- Mundësimi i shërbimit të kontrollit të brendshëm në të gjitha njësitë e qeverisë së përgjithshme;

- Përgatitja e një dokumenti të politikave gjithëpërfshirëse për KBFP-në me një fokus të veçantë përgjegjshmërinë menaxheriale dhe mënyrat e zbatimit për përgjegjësitë institucionale, shpërndarjen e burimeve, raportimin mbi arritjen e objektivave dhe menaxhimin financiar;
- Sigurimi i ndjekjes efektive të vlerësimit vjetor të KBFP-së duke adresuar dobësitë sistemike, veçanërisht në delegimin e detyrave dhe raportimit të performancës;
- Rishikimi i bazës nënligjore të menaxhimit financiar dhe kontrollit, përmirësimi i cilësisë së shërbimeve të sektorit publik përmes menaxhimit financiar dhe kontrollit;
- Ndërgjegjësimi i njësive publike mbi përfitimet e konceptit të përgjegjësisë menaxheriale përmes trajnimeve;
- Monitorimi i zbatimit të sistemit të MFK-së në njësitë publike;
- Rritja e kapaciteteve të auditimit të brendshëm përmes trajnimit të vijueshëm profesional të përmirësuar;
- Monitorimi në vazhdimësi i nivelit të zbatimit dhe cilësisë së rekomandimeve të lëna gjatë realizimit të veprimtarisë së auditimit të brendshëm, me qëllim që auditimi të shihet si vlerë e shtuar nga titullarët e njësive publike dhe të gjithë grupet e interesit;
- Monitorimi i vazhdueshëm i veprimtarisë së auditimit të brendshëm, nëpërmjet kryerjes së vlerësimeve të jashtme së cilësisë, për përputhje të kësaj veprimtarie me standardet ndërkombëtare, të pranuara;
- Zbatimi i Udhëzuesit të Menaxhimit së cilësisë së Auditimit i miratuar më 22 korrik 2019 me vendim të Kryetarit të KLSH-së për të siguruar rritjen e efektivitetit të përpjekjeve të KLSH-së për përmirësimin e cilësisë së punës audituese në përgjithësi, si dhe të dhënies të rekomandimeve të zbatueshme, të përshtatshme dhe të dobishme për subjektet e audituara;
- Përditësimi i metodave dhe teknikave, nëpërmjet rishikimit të manualeve ekzistuese dhe hartimit të udhëzuesve specifikë për çështje të rëndësishme siç është auditimi i zbatimit të buxhetit të shtetit, do t'i ofrojnë audituesve baza të konsoliduara medodologjike dhe trajnime në mënyrë që puna audituese të kryhet në përputhje të plotë me kërkesat ISSAI;
- Mbështetur në praktikat më të mira, konkluzionet dhe rekomandimet e dala nga dokumentet vlerësuese të SIGMA-s dhe Bankës Botërore/PEFA-s, KLSH do të theksojë dhe më tej kërkesën për organizimin e dëgjesave publike dhe në mënyrë të veçantë të Komisioneve përkatëse Parlamentare me njësitë e audituara, me qëllim ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve dhe rritjen e impaktit të raporteve të KLSH-së;
- Ndërgjegjësimi i anëtarëve të Kuvendit për vlerën që i sjell shtetit dhe shoqërisë një auditim efektiv publik dhe rolin e ndërsjellë të legjislativit në rritjen e impaktit dhe shtimin e vlerës së auditimeve të KLSH-së qëndron në themel të përpjekjeve të KLSH-së për të siguruar një ambient të jashtëm mbështetës dhe të dobishëm;
- Rritja graduale e numrit të auditimeve të performancës dhe auditimeve financiare kundrejt numrit të përgjithshëm të auditiveve;
- Zbatimi i Planit të Veprimit për Strategjinë e Zhvillimit të KLSH-së 2018 -2022 me qëllim arritjen e objektivave dhe qëllimit strategjik të KLSH-së;
- Hartimi i "Strategjisë kombëtare kundër mashtrimit me qëllim mbrojtjen e interesave financiare të BE-së", e cila parashikohet të miratohet brenda tre-mujorit të fundit të vitit 2022;
- Nënshkrimi i Marrëveshjes së Bashkëpunimit mbi Kartëmonedhat me Bankën Qendrore Evropiane;
- Miratimi i rregullores "Mbi medaljonet dhe xhetonat të ngjashme me monedhën metalike euro";
- Rishikimi i ligjit për Bankën e Shqipërisë për të pasqyruar dispozitat që parashikojnë Bankën e Shqipërisë si autoritet kompetent për autentifikimin dhe kryerjen e ekspertizës tekniko-analitike të kartëmonedhave dhe metal monedhave të dyshuara dhe të falsifikuara.

KAPITULLI 33: DISPOZITAT FINANCIARE DHE BUXHETORE

4.33.1.1 Përmbajtja e kapitullit

Ky kapitull mbulon rregullat që disiplinojnë fondet e buxhetit të BE-së ('burimet vetjake'). Këto burime konsistojnë kryesisht në: i) kontribute të bazuara në të ardhurat kombëtare bruto të secilit Shtet Anëtar; ii) detyrimet doganore; dhe iii) një burim bazuar në tatimin mbi vlerën e shtuar. Shtetet Anëtare duhet të kenë kapacitetet e duhura administrative për të koordinuar në mënyrë adekuate dhe për të garantuar llogaritjen e saktë, mbledhjen, pagesën dhe kontrollin e burimeve vetjake.

4.33.1.2 Struktura e kapitullit

Burimet vetjake tradicionale

4.33.1.3 Përmbledhje e kërkesave të MSA-së dhe acquis së Bashkimit Evropian

Neni 70 i MSA-së kërkon përafrimin e legjislacionit shqiptar me acquis e BE-së, ku gjithashtu përfshihet dhe legjislacioni i BE për këtë kapitull.

Sa i përket acquis, ky kapitull përfshin rregulloret në lidhje me burimet financiare të nevojshme për financimin e buxhetit të BE-së ('burimet vetjake'). Këto burime përbëhen nga të ashtuquajturat burimet tradicionale vetjake. Acquis në këtë fushë është direkt detyrues dhe nuk kërkon transpozim në ligjin kombëtar.

4.33.1.4 Situata aktuale në Shqipëri

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje në këtë fushë. Njëfarë progresi është bërë në fushat kryesore të politikave që ndikojnë në funksionimin e sistemit të financimit të BE-së. Ky progres konsiston në zbatimin e ligjit Organik të Buxhetit 2016, rregullin fiskal dhe vazhdimin e reformës së menaxhimit të financave publike. Ka pasur njëfarë progresi në fushat kryesore të politikave që ndikojnë në mënyrë indirekte sistemin e burimeve vetjake.

Shqipëria ka ngritur struktura për mbledhjen e detyrimeve doganore në pikat përkatëse doganore, operon sistemin kombëtar të TVSH-së, si dhe llogaritjet kombëtare dhe vlerësimet e GDP dhe GNI bazohen pjesërisht në standardet e ESA 2010. Instituti i Statistikave ka marrë të gjitha masat e nevojshme për vlerësimin e burimeve joshteruese.

Ndryshimet në tatimin e pronës dhe bazën tatimore të TVSH-së të cilat u prezantuan në paketën fiskale të vitit 2018, pritet të përmirësojnë mbledhjen dhe menaxhimin e taksave, si dhe rritjen e të ardhurave të përgjithshme tatimore.

4.33.1.5 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Shqipëria zbaton Nomenklaturën e Kombinuar të Mallrave në përputhje me Nomenklaturën e Kombinuar të Mallrave të BE-së. Nomenklatura e Kombinuar e Mallrave e përditësohet vazhdimisht sipas asaj të BE-së dhe miratohet çdo fundvit.

Llogaritë Kombëtare janë në linjë me Sistemin Evropian (ESA2010). INSTAT-i publikon në mënyrë të rregullt treguesin e të ardhurave kombëtare bruto (GNI) sipas ESA2010. Që nga viti 2015 INSTAT-i ka implementuar NACE Rev2 në të gjitha aktivitetet e statistikave ekonomike. Në shtator të 2014 Llogaritë Kombëtare filluan të dërgojnë, në format SDMX, të dhënat në EUROSTAT sipas sistemit të transmetimit të ESA2010. Në vitin 2018 INSTAT-i dërgon 10 tabela të reja, si pjesë e Procedurës së Transmisionit ESA2010, dhe ka punuar për të përmirësuar cilësinë e treguesve ekzistues. Duke filluar nga tetori i 2014, INSTAT-i dërgon në mënyrë të rregullt raportimet e Procedurës së Deficitit të Tejkaluar (EDP-eng). Prej vitit 2015 INSTAT-i publikon edhe vlerësimet e tabelave të burimeve dhe Përdorimeve. Transmetimi i parë me SDMX të TBP ishte në vitin 2018. Në vitin 2018, INSTAT-i ka përmirësuar periudhën e publikimit për PBB vjetore duke publikuar në T + 15 muaj. Duke bërë këtë, INSTAT-i po i afrohet datave të publikimit të kërkuara në ESA2010 për shtetet anëtare të BE-së.

Gjatë vitit 2019 INSTAT-i po punon për ndërtimin e një materiali për politikat e revizionimit duke ndjekur shembullin e Vendeve të EU (Sistemi Evropian i Harmonizuar i Revizionimeve HERP-ang). Një strategji më e plotë për implementimin e ESA2010 është e përfshirë në kapitullin 18.

Arritjet kryesore në këtë fushë gjatë vitit 2019 kanë qenë të fokusuara në afrimin e afateve me kërkesat e EU, si dhe përmirësimin e treguesve ekzistues në mënyre që të jenë më afër kërkesave të ESA2010:

- Vlerësimet eksperimentale të Llogarive të Sektorëve Institucionalë 2013-2016;
- Dërgimi i tabelave të PDT (EDP-eng) për periudhën 2014-2018;
- Vlerësimi eksperimental i setit të plotë të Llogarive sipas sektorëve institucional, si dhe transmetimi në EUROSTAT i tabelës 0800- Llogaritë Jofinanciare sipas sektorëve Institucional. Përshkrimi i metodave të përdorura;
- Vlerësimi për herë të parë i treguesve të Llogarive Kombëtare për vitin 1995, duke plotësuar serinë e kërkuar të të dhënave, sipas Programit të Transmetimit ESA 2010.

4.33.1.6 Lista e ministrive dhe institucioneve përgjegjëse

Institucioni Kryesor për këtë kapitull është Ministria e Financave dhe Ekonomisë. Strukturat kontribuuese janë:
- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
* INSTAT

4.33.1.7 Prioritetet

Në kontekstin e programimit buxhetor, qëllimi i qeverisë është përmirësimi i procesit të planifikimit buxhetor afatmesëm dhe harmonizimi i plotë me dokumentet e tjera strategjike, si pjesë e koncepteve bazë të Sistemit të Planifikimit të Integruar. Në këtë kuadër, qeveria shqiptare në vitin 2014 miratoi një strategji të re për menaxhimin e financave publike. Reforma e menaxhimit të financave publike ndër të tjera synon të zhvendosë fokusin nga inputet në rezultate. Kuadri konceptual dhe ligjor për këtë qëllim është përcaktuar me ligjin nr. 9936, datë 26.6.2008 "Për menaxhimin e sistemit të buxhetit në Republikën e Shqipërisë" (ligji për buxhetin organik). Rishikimi i ligjit të buxhetit organik u krye nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe u miratua nga Parlamenti në qershor 2016. Rishikimi u shoqërua me një seri ndryshimesh dhe inovacionesh. Këto ndryshime erdhën si rezultat i çështjeve që lindin gjatë zbatimit të tij, si dhe nevoja për krijimin e hapësirës së nevojshme ligjore për zbatimin e suksesshëm të frymës së re të buxhetimit të bazuar në performanca. Ligji i përmirësuar solli një numër ndryshimesh të rëndësishme, si më poshtë vijon:
- Parlamenti miratoi tavanet e buxhetit trevjeçar, pjesë e Programit përkatës Buxhetor Afatmesëm (MBP), i cili do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në përmirësimin e parashikueshmërisë dhe cilësisë së buxhetit, forcon procesin e buxhetimit afatmesëm dhe shërben si një mekanizëm për të kontrolluar angazhimet buxhetore shumëvjeçare;
- Siguron një bazë për kontrollin e angazhimeve buxhetore shumëvjeçare në Kuvend përmes miratimit të një buxheti trevjeçar, si dhe forcon rregullat për kontrollin e angazhimeve buxhetore shumëvjeçare gjatë ekzekutimit të buxhetit të shtetit në informacionin financiar të qeverisë;
- Miratimi i një rregulli fiskal bazuar në një strategji të re të financave publike që do të sanksionohet në një ligj të veçantë;
- Harmonizimi i procesit të planifikimit dhe zbatimit / rialokimi i projekteve të investimeve publike. Në këtë mënyrë, projektet e investimeve publike do të kalojnë një procedurë të plotë vlerësimi, duke përfshirë analizën e kostos-përfitimit dhe efektivitetin e kostos.
- Adresimi i rreziqeve fiskale, përfshirë partneritetet publike-private: Për të adresuar rreziqet fiskale që lidhen me partneritetet publike-private, Ministria e Financave dhe Ekonomisë vlerëson dhe miraton, paraprakisht, të gjitha projektet e koncesioneve dhe partneritetet publike-private (PPP), gjithashtu. si çdo ndryshim në to, për sa u përket implikimeve për individin ose grupet, për shpenzimet buxhetore, deficitin buxhetor, qëndrueshmërinë e borxhit publik dhe detyrimet e mundshme të mundshme. Në rishikimin e ligjit organik për herë të parë u vendos një rregull fiskal që: shuma totale e pagesave vjetore neto të kryera nga njësitë e qeverisë së përgjithshme që rezultojnë nga kontratat e koncesionit ose partneriteti publik-privat (PPP) nuk duhet të kalojë kufirin prej 5 për qind të aktual të ardhurat tatimore nga viti i kaluar buxhetor. Në rast të një tejkalimi të këtij kufiri, Këshilli i Ministrave do të marrë masa korrigjuese në anën e të ardhurave, të nevojshme dhe të mjaftueshme për t'u kthyer brenda kufijve të lejueshëm gjatë dy viteve të ardhshme të buxhetit. Përveç sa më sipër, Parlamenti, në buxhetin e tij vjetor, miraton vlerën

totale të kontratës si përqindje e Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB) për të gjitha projektet e koncesionit / PPP-të ekzistuese dhe kontraktuara kohët e fundit gjatë këtij viti buxhetor aktual.

Ndërkohë, për të zbatuar në mënyrë adekuate reformën e menaxhimit të financave publike, me ndihmën teknike të BE-së (TA) e cila filloi misionin e tyre në fund të prillit 2017, filloi procesin e shqyrtimit të metodologjisë së përgatitjes së buxhetit. Metodologjia e re do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë në mënyrën se si do të përgatitet Programi Buxhetor Afatmesëm (PBA), duke ndarë qartë financimin e politikave ekzistuese dhe nismave të reja të politikave. Mënyra e re e organizimit të procesit përmes ndarjes në dy faza të veçanta, strategjike dhe teknike, do të përmirësojë lidhjen e dokumentit të PBA-së me dokumentet strategjike dhe në të njëjtën kohë do të zbatojë procesin e përcaktimit dhe respektimit të tavaneve buxhetorë. Në të njëjtën kohë, Ministria e Financave dhe Ekonomisë do të jetë pjesë e procesit të strategjive të hartimit që shërben si një kundërparti për secilën Strategji, për ruajtjen e implikimeve financiare dhe garantimin e përfshirjes së tyre në dokumentin e PBA-së.

Aktualisht metodologjia e re e përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm është në vitin e dytë të aplikimit të saj, pra është ende herët për të arritur në konkluzione konkrete mbi përmirësimet e arritura në cilësinë e kërkesave buxhetore të përgatitura nga Ministritë e Linjës dhe Institucioneve Qendrore. Vijojnë proceset e trajnimeve në shkallë të gjerë për të mundësuar implementimin adequat të metodologjisë. Ngritja dhe vënia në funksionim e Sistemit të ri Informatik të Menaxhimit Financiar (SIMF) do të lehtësojë dhe përmirësoj më tej procesin e planifikimit dhe menaxhimit buxhetor në Republikën e Shqipërisë.

Në fokus është dhe zhvillimi i mëtejshëm i burimeve të brendshme, burimeve të cilat bazohen në tatimin mbi vlerën e shtuar, si dhe i burimeve që lidhen me të ardhurat e brendshme bruto. Standardet e ESA 2010 do të zbatohen më tej për të plotësuar boshllëqet e statistikave vjetore. Një informacion më i zgjeruar rreth zhvillimeve në fushën e statistikave dhe sidomos në fushën e Llogarive Kombëtare dhe qasjes ndaj standardeve ESA2010, mund ta gjeni në kapitullin 18"Statistikat".

Në fokus janë gjithashtu:

- Kryerja e Revizionimit madhor, më 2020, mbështetur në Politikën e Harmonizuar të Revizionimit (HERP);
- Ndërtimi i sistemit IT të integruar, eksperimental, në funksion të statistikave GFS;
- Implementimi i vazhdueshëm i Sistemit Evropian i Llogarive ESA 2010.

Në lidhje me infrastrukturën administrative, Shqipëria do të punojë për ngritjen e institucioneve përkatëse, organit koordinues dhe rregullave të zbatimit në mënyrë që të jetë në gjendje që të llogarisë, parashikojë, grumbullojë, paguajë, kontrollojë dhe raportojë në BE në mënyrë korrekte mbi burimet vetjake në përputhje me acquis.

ANEKSI 1

MASAT LIGJORE TË PLANIFIKUARA PËR PERIUDHËN 2020–2022

Kapitulli	Nënkapitulli	Acquis e BE-së	Legjislacioni shqiptar	Lloji i aktit të përafruar	Dokument strategjik Po/Jo	Institucioni propozues	Niveli i synuar i përafrimit	Viti i përafrimit	Tremujori i planifikuar për miratim
1	**LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE**								
1	General Principles	N/A	VKM "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të lëvizjes së lirë të mallrave".	VKM	Po	MFE	n/a	2022	IV
1	General Principles	Articles 34-36 TFEU.	VKM "Për miratimin e planit të veprimit për përputhshmërinë me nenet 34–36 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian" .	VKM	Po	MFE	n/a	2022	IV
1	Horizontal measures	Directive 2009/34/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 relating to common provisions for both measuring instruments and methods of metrological control.	Projektligj "Për metrologjinë".	VKM	Jo	DPM/MFE	i pjesshëm	2020	I
1	New and global approach	Direktiva 2014/32/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të datës 26 shkurt 2014, mbi harmonizimin e ligjeve të shteteve anëtare në lidhje me vënien në dispozicion të tregut të instrumenteve matës .	Projektvendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullores për kërkesat teknike dhe metrologjike për instrumentet matës ligjërisht të kontrolluar".	VKM	Jo	DPM/MFE	i plotë	2021	III
1		Regulation (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on European standardisation, amending Council Directives 89/686/EEC and 93/15/EEC and Directives 94/9/EC, 94/25/EC, 95/16/EC, 97/23/EC, 98/34/EC, 2004/22/EC, 2007/23/EC, 2009/23/EC and	Projektvendim i Këshillit të Ministrave për disa ndryshime në VKM-në nr. 382/2018 "Për veprimtarinë e standardizimit", të ndryshuar.	VKM	Jo	DPS/MFE	i plotë	2021	III

		2009/105/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Decision 87/95/EEC and Decision No 1673/2006/EC of the European Parliament and of the Council.							
1	New and global approach	Council Directive 75/324/EEC of 20 May 1975 on the approximation of the laws of the Member States relating to aerosol dispensers, (ADD), as amended with Commission Directive 2008/47/EC of 8 April 2008 amending, for the purposes of adapting to technical progress, Council Directive 75/324/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to aerosol dispensers.	Projektvendim për miratimin e rregullit teknik "Për pajisjet që përdorin aerosol".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	IV
1	New and global approach	Regulation (EU) 2016/425 of the European Parliament and the Council of 09 March 2016 on personal protective equipment and repealing Council Directive 89/686/EEC (PPE).	Projektvendim për miratimin e rregullit teknik "Për pajisjet mbrojtëse personale".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2021	IV
1	New and global approach	Directive 2014/29/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of simple pressure vessels (SPVD).	Për miratimin e rregullit teknik "Për enët e thjeshta nën presion dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara".	VKM	Jo	MFE & MIE	i pjesshëm	2022	IV
1	New and global approach	Direktiva e Implementimit të Komisionit 2014/58/BE, e datës 16 prill 2014, në	Projektvendim "Për ngritjen e sistemit të gjurmimit të artikujve	VKM	Jo	MM	i pjesshëm	2020	IV

		përputhje me Direktivën 2007/23/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, për krijimin e një sistemi për gjurmimin e artikujve piroteknikë".	piroteknikë" .						
1	New and global approach	Direktiva 2013/29/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 12 qershor 2013, "Mbi harmonizimin e ligjeve të shteteve anëtare në lidhje me vënien në dispozicion të tregut të produkteve piroteknike".	Projektligji "Për hedhjen në treg të produkteve piroteknikë".	Ligj	Jo	MM	i pjesshëm	2020	III
1	New and global approach	Direktiva 2014/28/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 26 shkurt 2014 mbi harmonizimin e ligjeve të shteteve anëtare në lidhje me vënien në dispozicion të tregut dhe mbikëqyrjen e eksplozivëve për përdorim civil".	Projektligji "Për hedhjen në treg të lëndëve plasëse, për përdorim civil".	Ligj	Jo	MM	i pjesshëm	2020	III
1	Old approach	"OIML G21 Edicion 2017 (E) 'Guidë për përcaktimin e kërkesave për sistemin e certifikimit të parapaketimeve'".	Udhëzimi i ministrit "Miratimi i rregullores 'Për kërkesat dhe procedurat e miratimit, regjistrimit dhe monitorimit të sistemit të kontrollit sasiorë të prodhuesve të parapaketimeve me shenjë konformiteti, i cili do të përafrojë'".	Udhëzim	Jo	DPM/MFE	i pjesshëm	2020	III
1	Old approach	Direktiva 2009/3/EC e Parlamentit dhe e Këshillit Europian, 11 mars 2009, "Amendim i Direktivës së Këshillit 80/181/EEC, 'Mbi përafrimin e ligjeve të shteteve anëtare në lidhje me njësitë matëse'".	Projektvendim "Për njësitë e tjera të matjes jashtë sistemit SI".	VKM	Jo	DPM/MFE	i plotë	2020	III
1	Old approach	Guida nr. 1, versoni 2 (01/2015), Euramet dhe operimi i NMI (Institutet Kombëtare të	Projektvendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e	VKM	Jo	DPM/MFE	i pjesshëm	2021	III

		Metrologjisë)	rregullores ‘Për etalonet kombëtare të matjes’”						
2	**LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE**								
2	Free movement of workers	Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the coordination of social security systems	Projektligj “Për ratifikimin e marrëveshjes për mbrojtjen shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bullgarisë”.	Ligj	Jo	MFE	i pjesshëm	2021	IV
2	Aksesi në tregun e punës	Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States	Ligji nr. 108/2013 “Për të huajt”, i ndryshuar.	Ligj	Jo	MB, MFE, MEPJ	i pjesshëm	2020	I
3	**E DREJTA E VENDOSJES DHE LIRIA PËR TË OFRUAR SHËRBIME**								
3	3.1 E drejta e vendosjes dhe liria për të ofruar shërbime	Rregullorja (BE) 2018/1724 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 2 tetor 2018, për krijimin e një porte të vetme digjitale	Për miratimin e rregullores “Mbi mënyrën e funksionimit të Pikës së vetme të Kontaktit”.	VKM	Po	AKSHI/KM	i pjesshëm	2020	III

		për të siguruar qasje në informacione, procedura dhe ndihmë dhe shërbime të zgjidhjes së problemeve dhe ndryshimin e Rregullores (BE).							
3	3.2 Njohja e ndërsjellë e kualifikimeve profesionale	Direktive 2005/36/EC e PE dhe e Këshillit "Mbi njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar.	Ligji nr. 10 171, datë 22.10.2009, "Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar (përafrim i plotë në lidhje me pjesën që ka lidhje me kualifikimet universitare).	Ligj	Jo	MASR	i pjesshëm	2021	II
3	3.2 Njohja e ndërsjellë e kualifikimeve profesionale	Direktiva 2005/36/EC e PE dhe e Këshillit "Mbi njohjen e kualifikimeve profesionale", e ndryshuar	Projekturdhër i Kryeministrit "Për miratimin e Planit të Punës (roadmap) për harmonizimin gjithpërfshirës me acquis-in e BE-së në fushën e njohjes së kualifikimeve profesionale".	Urdhër	Po	MASR/MFE	n/a	2022	IV
3	3.3 Shërbimet postare	Regulation (EU) 2018/644 of the European Parliament and of the Council of 18 April 2018 on cross - border parcel delivery services	Vendim i Këshillit të Ministrave mbi shërbimet e dërgesave ndërkufitare të pakove postare.	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2021	II
4	**LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT**								
4	Sistemet e pagesave	Directive 2009/110/EC on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions, amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC	• Rishikimi i rregullores nr. 2, datë 17.1.2013 "Për licencimin dhe ushtrimin e aktivitetit nga subjektet financiare jobanka".	akt nënligjor	Jo	BSH	i plotë	2022	II
4	Sistemet e pagesave	Directive 2009/110/EC on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions, amending Directives 2005/60/EC and	Rishikimi i rregullores nr. 11, datë 6.2.2008, "Për instrumentet elektronike".	akt nënligjor	Jo	BSH	i plotë	2022	II

		2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC							
5	**PROKURIMI PUBLIK**								
5	CLASSIC PROCUREMENT	Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC. Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC	Draftligj "Për prokurimin publik".	Ligj	Jo	APP	i pjesshëm	2020	II
5	CLASSIC PROCUREMENT	Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC . Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC	VKM "Për miratimin e rregullave të Prokurimit Publik".	VKM	Jo	APP	i pjesshëm	2020	IV
5	CONCESSIONS & PPPs	Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts	Projektvendim "Për miratimin e rregullave për mënyrën e funksionimit të komitetit të përzgjedhjes së projekteve të koncesionit/PPP dhe kriteret për vlerësimin e kërkesave të autoriteteve kontraktuese për mbështetje me	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	I

			ekspertizë të specializuar".						
5	CONCESSIONS & PPPs	Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts	Projektvendim "Për organizmin dhe funksionimin e Agjencisë së Trajtimit të Koncesioneve (ATRAKO)".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	I
5	CONCESSIONS & PPPs	Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts	Projektvendim "Për disa shtesa dhe ndryshime në vendimin nr. 575, datë 10.7.2013, të Këshillit të Ministrave, 'Për miratimin e rregullave për vlerësimin dhe dhënien me koncesion/partneritet publik privat', i ndryshuar".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	I
5	DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of procedures for the award of certain works contracts, supply contracts and service contracts by contracting authorities or entities in the fields of defence and security, and amending Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC (EUR-Lex - 32009L0081)	Draftligj "Për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë".	Ligj	Jo	MM	i pjesshëm	2020	I
5	DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of procedures for the award of certain works contracts, supply contracts and service contracts by contracting authorities or entities in the fields of defence and security, and amending Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC (EUR-Lex - 32009L0081)	VKM "Për miratimin e rregullave për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë".	VKM	Jo	MM	i pjesshëm	2020	III

5	CLASSIC PROCUREMENT UTILITIES PROCUREMENT REMEDIES DIRECTIVES CONCESSIONS & PPPDEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC Council Directive 92/13/EEC of 25 February 1992 coordinating the laws, regulations and administrative provisions relating to the application of Community rules on the procurement procedures of entities operating in the water, energy, transport and telecommunications sectors Council Directive of 21 December 1989 on the coordination of the laws, regulations and administrative provisions relating to the application of review procedures to the award of public supply and public works contracts (89/665/EEC) Directive 2007/66/EC of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 amending Council Directives 89/665/EEC and 92/13/EEC with regard to improving the effectiveness of review procedures concerning the award of public	Strategjia Kombëtare për Prokurimin Publik.	VKM	Po	APP	I pjesshëm	2020	II

		contracts DIRECTIVE 2014/23/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 February 2014 on the award of concession contracts Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of procedures for the award of certain works contracts, supply contracts and service contracts by contracting authorities or entities in the fields of defence and security, and amending Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC (EUR-Lex - 32009L0081)							
6	**LEGJISLACIONI TREGTAR**								
6	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
7	**E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE**								
7	"Pronësia intelektuale"	Direktivën e Parlamentit Europian dhe të Këshillit, të 8 qershor 2016/943, "Mbi mbrojtjen e njohurive dhe informacioneve të fshehta të biznesit - Sekretit Tregtar".	Ligji 9947, datë 7.7.2008 "Për pronësinë industriale", i ndryshuar.	Ligj	jo	MFE/DPPI	I plotë	2020	IV
7	"Pronësia intelektuale"	1. DIRECTIVE 2011/77/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 September 2011 amending Directive 2006/116/EC on the term of protection of copyright and certain related rights . 2. DIRECTIVE (EU) 2017/1564 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 September 2017 on	Ligji nr. 35/2016 "Mbi të drejtën e autorit dhe të drejtat e rrjedhura".	Ligj	Jo	MK	I pjesshëm	2020	IV

		certain permitted uses of certain ëorks and other subject matter protected by copyright and related rights for the benefit of persons Who are blind, visually impaired or otherëise printdisabled and amending Directive 2001/29/EC on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society .							
7	Pronësia industriale		Hartimi i Strategjisë Kombëtare të Pronësisë Intelektuale 2021–2025	VKM	Po	MFE	i plotë	2021	III
8	**POLITIKAT E KONKURRENCES**								
8	Politika e konkurrencës	Direktiva e Komisionit 2002/77/ EC e 16 shtatorit, mbi konkurrencën në tregjet e rrjeteve dhe shërbimeve për komunikimet elektronike (320032L0077).	Udhëzim "Mbi konkurrencën në tregjet e rrjeteve dhe shërbimeve për komunikimet elektronike".	Udhëzim	Jo	AK	i plotë	2020	I
8	Politika e konkurrencës	Direktiva (EU) 2019/1 "Mbi fuqizimin e Autoriteteve të Konkurrencës së Shteteve Anëtare për të qenë zbatues më efektiv dhe për të siguruar funksionimin e duhur të tregut të brendshëm" (ECN+) (32019L0001).	Udhëzim "Mbi fuqizimin e Autoritetit të Konkurrencës për të qenë zbatues më efektiv dhe për të siguruar funksionimin e duhur të tregut të brendshëm".	Udhëzim	Jo	AK	i plotë	2020	II
8	Politika e konkurrencës	Praktikat më të mira të DG Competition për dorëzimin e dokumenteve ekonomike dhe mbledhjes së të dhënave në rastet e zbatimit të neneve 101 dhe 102, të TFEU-së dhe në rastet e përqendrimeve.	Udhëzim "Praktikat më të mira për dorëzimin e dokumentacionit ekonomik dhe mbledhjes së të dhënave në rastet e zbatimit të neneve 4 dhe 9, të ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003, 'Për mbrojtjen e konkurrencës' (i ndryshuar) dhe në rastet e përqëndrimeve".	Udhëzim	Jo	AK	i plotë	2021	I

8	Politika e konkurrencës	Praktikat më të mira për kryerjen e procedurave të kontrollit të përqëndrimeve të KE-së.	Udhëzim "Praktikat për kryerjen e procedurave të kontrollit të përqendrimeve".	Udhëzim	Jo	AK	i plotë	2021	IV
8	Politika e konkurrencës	Praktikat më të mira të KE-së "Për zhvillimin e procedurave në lidhje me nenet 101 dhe 102 TFEU.	Udhëzim "Praktikat më të mira të KE-së, për zhvillimin e procedurave në rastet e zbatimit të neneve 4 dhe 9, të ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003, 'Për mbrojtjen e konkurrencës' (i ndryshuar)".	Udhëzim	Jo	AK	i plotë	2022	I
9	**SHËRBIMET FINANCIARE**								
9	Shërbimet jo bankare	Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC Text with EEA relevance	Udhëzim "Për procesin e vlerësimit të brendshëm të mjaftueshmërisë së likuiditetit (ILAAP)".	Udhëzim	Jo	BSH	i pjesshëm	2021	II
9	Shërbimet jo bankare	Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance	Rishikimi i rregullores nr. 10, datë 26.2.2014, "Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	I
9	Shërbimet jo bankare	Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU)	Rregullore "Për raportin e levës financiare të bankave".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	II

		No 648/2012 Text with EEA relevance							
9	Shërbimet jo bankare	Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance	Rregullore "Për raportin neto të financimit të qëndrueshëm (NSFR)".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	IV
9	Shërbimet jo bankare	Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance	Rishikimi i rregullores nr. 48, datë 31.7.2013, "Për mjaftueshmërinë e kapitalit", me qëllim harmonizimin me kërkesat e Basel III për metodat standarde të rrezikut të kredisë dhe operacional.	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2021	IV
9	Shërbimet jo bankare	Directive 2014/92/EU of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on the comparability of fees related to payment accounts, payment account switching and access to payment accounts with basic features.	Projektligj/projektrregullore për llogaritë e pagesave.	Ligj	Jo	BSH	i pjesshëm	2021	IV
9	Shërbimet jo bankare	Direktiva 2019/897 BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 20 maj 2019, që ndryshon Direktivën 2014/59 lidhur me kapacitetin përthithës të humbjeve dhe të rikapitalizimit të institucioneve të kreditit dhe firmave të investimit (CRR/CRD/BRRD *revision package*) Direktiva 2014/59/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, "Mbi	Rregullorja "Mbi nivelin minimal të instrumenteve të kapitalit dhe detyrimeve të pranuara" MREL.	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	I

		krijimin e një kuadri për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme të institucioneve të kreditit dhe firmave të investimit" dhe që ndryshon Direktivën e Këshillit 82/891/ KEE dhe Direktivat 2001/24/KE, 2002/47/KE,2004/25/KE,2005/56/ KE,2007/36/KE,2011/35/BE,2012/30/BE dhe 2013/36/BE dhe Rregulloret (BE) nr. 2016/1415 dhe (BE) nr. 648/2012, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.							
9	Shërbimet Jo Bankare	Direktiva 2014/59/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, "Mbi krijimin e një kuadri për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme të institucioneve të kreditit dhe të firmave të investimit" dhe që ndryshon Direktivën e Këshillit 82/891/ KEE dhe Direktivat 2001/24/KE, 2002/47/KE,2004/25/KE,2005/56/KE,2007/36/KE,2011/35/BE,2012/30/BE dhe 2013/36/BE, Rregullore (BE) nr. 806/2014, (SRM) *Single resolution mechanism* të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit..	Rregullore "Për përcaktimin e kushteve kur zbatohen masat e ndërhyrjes së hershme dhe të kushteve dhe mënyrës së kryerjes së administrimit të përkohshëm".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	I
9	Shërbimet Jo Bankare	Direktiva 2014/59/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, "Mbi krijimin e një kuadri për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme e institucioneve të kreditit dhe firmave të	Rishikimi i rregullores nr. 27 datë 16.5.2012, "Për krijimin, licencimin dhe funksionimin e bankës urë".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	II

		investimit" dhe që ndryshon Direktivën e Këshillit 82/891 / KEE dhe Direktivat 2001/24 / KE, 2002/47/KE, 2004/25/KE, 2005/56 /KE, 2007/36/KE, 2011/35/BE, 2012/30/BE dhe 2013/36/BE Rregullore (BE) nr. 806/2014, (SRM) *Single resolution mechanism* të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.							
9	Shërbimet jo bankare	Direktiva 2014/59/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, "Mbi krijimin e një kuadri për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme të institucioneve të kreditit dhe të firmave të investimit" dhe që ndryshon Direktivën e Këshillit 82/891/ KEE dhe Direktivat 2001/24/KE, 2002/47/KE, 2004/25/KE, 2005/56 /KE, 2007/36/KE, 2011/35/BE, 2012/30/BE dhe 2013/36/BE Rregullore (BE) nr. 806/2014, (SRM) *Single resolution mechanism* të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.	Dokumenti "Operacionalizimi i instrumentit të rikapitalizimit nga brenda: *bail-in*".	Rregullore	Jo	BSH	i pjesshëm	2020	I
9	Shërbimet jo bankare	Direktiva 2003/41/KE e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, datë 3 qershor 2003, mbi aktivitetin dhe mbikqyrjen e institucioneve të pensioneve profesionale; Direktiva 2016/2341/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të Evropës, e 14 dhjetorit 2016, "Mbi aktivitetet	Projektligji "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10 197, datë 10.12.2009, "Për fondet e pensionit vullnetar".	Ligj	Jo	MFE/AMF	i pjesshëm	2020	III

		dhe mbikëqyrjen e institucioneve për dhënien e pensioneve profesionale".							
9	Shërbimet jo bankare	Direktiva 2009/103/KE e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, datë 16 shtator 2009, për sigurimin e përgjegjësisë civile në lidhje me përdorimin e mjeteve motorike dhe për zbatimin me forcë të detyrimit për të marrë një sigurim të tillë.	Projektligji "Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit".	Ligj	Jo	MFE/AMF	i pjesshëm	2020	III
9	Shërbimet Jo Bankare	Direktiva 2009/65/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 13 korrik 2009, "Për koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative që lidhen me sipërmarrjet e investimeve kolektive në tituj të transferueshëm (SIKTT)" Direktiva 2011/61/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 8 qeshor 2011, "Për administruesit e fondeve alternative të investimit" dhe që ndryshon Direktivat 2003/41/KE dhe 2009/65/KE dhe rregulloret (KE) nr. 1060/2009 dhe (BE) nr. 1095/2010	Projektligji "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive"	Ligj	Jo	MFE/AMF	i pjesshëm	2020	III
9	Shërbimet Jo Bankare	Direktiva 2014/65/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 15 maj 2014, "Për tregjet e instrumenteve financiarë dhe që ndryshon Direktivën 2002/92/KE dhe Direktivën 2011/61/BE"; Direktiva 2004/109/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 15 dhjetor 2004, "Për	Projektligji "Për tregun e kapitaleve".	Ligj	Jo	MFE/AMF	i pjesshëm	2020	III

		Harmonizimin e kërkesave për transparencë, në lidhje me informacionin rreth emetuesve, titujt e të cilëve janë pranuar për tregtim në një treg të rregulluar dhe që ndryshon Direktivën 2001/34/KE"; Direktiva 2014/57/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 16 prill 2014, "Për sanksionet penale për abuzimin e tregut''; Rregullorja (BE) nr. 600/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, Mbi tregjet e instrumenteve financiarë dhe që ndryshon Rregulloren (BE) nr. 648/2012 (MiFIR); Rregullorja (BE) nr. 909/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 23 korrikut 2014, Për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në Bashkimin Evropian dhe depozitarëve qendrore të letrave me vlerë dhe që ndryshon Direktivën 98/26/KE dhe Direktivën 2014/65/BE; Rregullorja (BE) 2017/1129, Mbi prospektin që do të publikohet kur letrat me vlerë ofrohen për publikun ose pranohen për tregtim në një treg të rregulluar, që shfuqizon Direktivën 2003/71/KE; Rregullorja (BE) nr. 462/2013, e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, e 21 majit 2013, për ndryshimin e Rregullores (KE) nr. 1060/2009, "Për							

		agjencitë e vlerësimit të kreditit"; Rregullorja (BE) nr. 909/2014, e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 23 korrikut 2014, "Për përmirësimin e shlyerjes së letrave me vlerë në Bashkimin Evropian dhe depozitarëve qendrorë të letrave me vlerë" dhe që ndryshon Direktivën 98/26/KE dhe Direktivën 2014/65/BE; Rregullorja (BE) 2017/1129, "Mbi prospektin që do të publikohet kur letrat me vlerë ofrohen për publikun ose pranohen për tregtim në një treg të rregulluar", që shfuqizon Direktivën 2003/71/KE; Rregullorja (BE) nr. 462/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 21 majit 2013, për ndryshimin e Rregullores (KE) nr. 1060/2009, "Për agjencitë e vlerësimit të kreditit".							
10	**SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA**								
10	10.1 - Shoqëria e informacionit 10.2 - Komunikimet elektronike	Europe 2020 Strategjia për një rritje të zgjuar, të qëndrueshme dhe përfshirëse (COM/2010/2020 final) with its pillars on EU Digital Agenda 2020 and DSM (Digital Single Market) Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions "A Digital Single Market Strategy for Europe"	Projekt-VKM "Për miratimin e planit kombëtar për zhvillimin e Broadband-it".	VKM	po	MIE	i pjesshëm	2020	I

		(COM/2015/0192 final).							
10	10.2 - Komunikimet elektronike	Decision No 243/2012/EU of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 establishing a multiannual radio spectrum policy programme Text with EEA relevance.	Projekt-VKM "Për miratimin e planit të ri kombëtar të frekuencave".	VKM	po	MIE	i plotë	2020	IV
10	10.2 - Komunikimet elektronike	Decision No 243/2012/EU of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 establishing a multiannual radio spectrum policy programme Text with EEA relevance.	Projekt-VKM "Për miratimin e dokumentit të politikave spektrale 2020–2025".	VKM	po	MIE	i plotë	2020	II
10	10.2 - Komunikimet elektronike	Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive).	Projektligj "Për miratimin e ndryshimeve në ligjin për komunikimet elektronike në linjë me EEC-në".	Ligj	Jo	MIE	i pjesshëm	2021	II
10	10.1 - Shoqëria e informacionit	Direktiva 2013/37/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 26 qershor 2013, që amendon Direktivën 2003/98/EC mbi ripërdorimin e informacionit të sektorit publik.	Projektligj "Mbi ripërdorimin e informacionit të sektorit publik".	Ligj	Jo	MIE/KDIMP	i plotë	2020	II
10	10.1 - Shoqëria e informacionit	Direktiva (BE) 2016/1148 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 6 korrik 2016, lidhur me masat për një nivel të lartë, të përbashkët, të sigurisë së rrjeteve dhe sistemeve të informacionit në BE .	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 2/2017 'Për sigurinë kibernetike'".	Ligj	Jo	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë/ Kibernetik e Këshilli i Ministrave	i plotë	2022	IV
10	10.1 - Shoqëria e informacionit	Direktiva (BE) 2016/1148 e Parlamentit	Projekt-VKM për ndryshimin e VKM-	VKM	Jo	Autoriteti Kombëtar	i pjesshëm	2020	IV

		Evropian dhe e Këshillit, e datës 6 korrik 2016, lidhur me masat për një nivel të lartë të përbashkët të sigurisë së rrjeteve dhe sistemeve të informacionit në BE .	së nr. 222, datë 26.4.2018, "Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit".			për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë/ Kibernetik e Këshilli i Ministrav e			
10		Rregullore (BE) No 910/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 23 korrik 2014, mbi identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara për transaksionet elektronike në tregun e brendshëm.	Projektligj, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9880, datë 25.2.2008, 'Për nënshkrimin elektronik'".	Ligj	Jo	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë/ Kibernetik e Këshilli i Ministrav e	i plotë	2022	IV
10		Rregullore (BE) No 910/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 23 korrik 2014, mbi identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara për transaksionet elektronike në tregun e brendshëm.	Projekt-VKM "Për ndryshimin e VKM-së nr. 69, datë 27.1.2016, 'Për miratimin e rregullores për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besura'".	VKM	Jo	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë/ Kibernetik e Këshilli i Ministrav e	i plotë	2022	IV
10		Rregullore (BE) No 910/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 23 korrik 2014, mbi identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara për transaksionet elektronike në tregun e brendshëm.	Projektligj, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2015, 'Për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara'".	Ligj	Jo	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë/ Kibernetik e Këshilli i Ministrav e	i plotë	2022	IV
11	**BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL**								
11	Organizimi i përbashkët i tregut	Rregullore (EU) nr. 1308/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, të datës 17	Për vreshtarinë dhe verën.	Ligj	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV

		dhjetor 2013, "Mbi krijimin e një tregu të përbashkët për produktet bujqësore" dhe që shfuqizon Rregulloret e Këshillit (KEE) nr. 922/72, (KEE) nr. 234/79, (KE) nr. 1037/2001 dhe (KE) nr. 1234/2007.							
11	Organizimi i përbashkët i tregut	Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 273/2018, e 11 dhjetorit 2017, që plotëson Rregulloren (BE) nr. 1308/2013, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, në lidhje me skemën e autorizimeve për mbjelljet e vreshtave, regjistrin e vreshtave, dokumentet shoqëruese dhe certifikimin, regjistri i brendshëm dhe i jashtëm, deklaratat e detyrueshme, njoftimet dhe publikimi i informacionit të njoftuar.	"Për regjistrin e vreshtave, deklarimet e detyrueshme dhe grumbullimin e informacionit për të monitoruar tregun e verës, dokumentet shoqëruese për ngarkesat e produkteve të verës dhe regjistrave që mbahen për sektorin e verës".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
11	Organizimi i përbashkët i tregut	Rregullore (EU) nr. 1308/2013, e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 17 dhjetor 2013, Rregullorja e deleguar e Komisionit (BE) 2019/934, e datës 12 mars 2019, që plotëson Rregulloren (BE) nr. 1308/2013, të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, në lidhje me zonat me verë ku mund të rritet forca alkoolike, të autorizohen praktikat enologjike dhe kufizimet e zbatueshme në prodhimin dhe konservimin e produkteve të rrushit, përqindja minimale e alkoolit për nënprodukte dhe asgjësimi i tyre, dhe	"Për praktikat enologjike".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV

		publikimi i skedarëve OIV.							
11	Bujqësia dhe zhvillimi rural/ bujqësia organike	Rregullore e Këshillit Evropian nr. 889/2008, datë 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, "Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin", të ndryshuar.	Urdhër ministri "Për miratimin e listës së produkteve dhe substancave që përdoren në përpunimin e ushqimeve biologjike".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	III
11	Bujqësia dhe zhvillimi rural/ bujqësia organike	Rregullore e Këshillit Evropian nr. 889/2008, datë 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, "Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin", të ndryshuar.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin e ushqimeve biologjike të përpunuara për kafshë, ushqimeve biologjike të përpunuara dhe majave biologjike".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV
11	Bujqësia dhe zhvillimi rural/ bujqësia organike	Rregullore EC) nr. 1235/2008 e Komisionit, e 8 dhjetorit 2008, që përcakton rregulla të hollësishme për zbatimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, në lidhje me marrëveshjet për importet e produkteve organike nga vendet e treta.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për kriteret dhe procedurat e hollësishme të miratimit të trupave të kontrollit".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
11	Bujqësia dhe zhvillimi rural/ bujqësia organike	Rregullore e Këshillit Evropian nr. 889/2008, datë 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit 834/2007, "Për prodhimin biologjik dhe etiketimin e produkteve biologjike në lidhje me prodhimin biologjik, etiketimin dhe kontrollin", të	VKM "Për miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin blegtoral".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	IV

		ndryshuar.							
12	**POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE**								
12	"Sistemi i kontrollit në tregun e brendshëm Legjislacioni mbi ushqimin për përdorime të veçanta ushqyese dhe rishikimi i tij"	Rregullore (BE) nr. 609/2013, e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 12 qershorit 2013, për ushqimin e destinuar për foshnjat dhe fëmijët e vegjël, ushqimin për qëllime të veçanta mjekësore, dhe zëvendësimin e plotë të dietës për kontrollin e tetë dhe shfuqizimin e Direktivës së Këshillit 92/52/ CEE, Direktivat e Komisionit 96/8/EC, 1999/21/EC, 2006/125/ EC dhe 2006/141/EC, Direktiva 2009/39/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit dhe Rregulloreve të Komisionit (KE) nr. 41/2009 dhe (EC) nr. 953/2009.	Udhëzim mbi ushqimet për bebe dhe fëmijë të vegjël, ushqime për qëllime të caktuara mjekësore dhe zëvendësimi i plote i dietave për kontrollin e peshës.	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullore (BE) nr. 1333/2008 e Këshillit dhe Parlamentit Evropian	Udhëzim për miratimin e aditivëve në produktet ushqimore.	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullore e Komisionit (EC) nr. 2074/2005, e datës 5 dhjetor 2005, që përcakton masat zbatuese për produkte të caktuara sipas Rregullores (KE) nr. 853/2004, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe për organizimin e kontrolleve zyrtare sipas Rregullores (KE) nr. 884/2004 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe Rregullorja (EC) nr. 882/2004 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, duke përjashtuar Rregulloren (EC) nr. 852/2004 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe	Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural "Për përcaktimin e masave zbatuese për produkte të caktuara për organizimin e kontrolleve zyrtare".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV

		duke amenduar rregulloret (KE) nr. 853/2004 dhe (KE) nr. 854/2004.							
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullore (EU) 2017/625 e Parlamentit dhe Këshillit Evropian, të 15 marsit 2017, mbi kontrollet zyrtare dhe veprimtaritë e tjera zyrtare të kryera për të siguruar zbatimin e ligjit të ushqimit dhe të ushqimit, rregullat për shëndetin dhe mirëqenien e kafshëve, shëndetin e bimëve dhe produktet për mbrojtjen e bimëve (KE) nr. 1067/2009, (EC) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014 (KE), nr. 1/2005 dhe (KE) nr. 1099/2009 dhe Direktivave të Këshillit 98/58/EC, 1999 (EU) 2016/429 dhe (EU) 2016/2031 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit 2007/43/EC, 2008/119/EC dhe 2008/120/EC, dhe shfuqizohet Rregullorja (KE) nr. 854/2004 dhe (EC) nr. 882/2004 e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, Direktivat e Këshillit 89/608/EEC, 89/662/EEC, 90/425/EEC, 91/496/EEC, 96/23/EC, 96/93/EC dhe 97/78/EEC (Rregullorja Zyrtare e Kontrollit).	Udhëzim mbi kontrollet zyrtare dhe veprimtaritë e tjera zyrtare të kryera për të siguruar zbatimin e ligjit të ushqimit.	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 206/2009, e 5 marsit 2009, për futjen në Komunitet të ngarkesave personale të produkteve me origjinë shtazore dhe për	Udhëzim “ Mbi ngarkesat personale me produkte ushqimore”.	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	IV

		ndryshimin e Rregullores (EC) nr. 136/2004.							
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Direktive 2010/63 / BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 22 shtatorit 2010: "Për mbrojtjen e kafshëve të përdorura për qëllime shkencore."	Urdhër i ministrit "Për mbrojtjen e kafshëve që përdoren për qëllime shkencore".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	III
12	Sistemi i kontrollit në tregun e brendshëm Higjena dhe siguria ushqimore	"Rregullorja (KE) nr. 2160/2003 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 17 nëntorit 2003, për kontrollin e salmonelës dhe agjentëve të tjerë të specifikuar zoonotikë.	Urdhër ministri "Mbi kontrollin e salmonelës dhe agjentëve të tjerë zoonotik".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	"Rregullore (KE) e KomisioniT nr. 1950/2006, e 13 dhjetorit 2006, për krijimin, në përputhje me Direktivën 2001/82/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për kodin e Komunitetit në lidhje me produktet medicinale veterinare, një listë të substancave thelbësore për trajtimin e njëthundrakeve; Rregullimi i Komisionit (BE) nr. 122/2013, i 12 shkurtit 2013, duke ndryshuar Rregulloren (KE) nr. 1950/2006, që përcakton, në përputhje me Direktivën 2001/82/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, për kodin e Komunitetit në lidhje me produktet medicinale veterinare, një listë të substancave thelbësore për trajtimin e njëthundrakeve.	Urdhër i ministrit "Mbi listën e produkteve mjekësore veterinare që janë substanca thelbësore për trajtimin e njëthundrakëve".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	III
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Direktiva e Këshillit 90/167/KEE, e datës 26 mars 1990, për përcaktimin e kushteve që rregullojnë përgatitjen, vendosjen	Urdhër "Për përcaktimin e kushteve për përgatitjen, vendosjen në treg dhe përdorimin e	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	III

		në treg dhe përdorimin e ushqimeve të medikuara për kafshë në Komunitet.	ushqimeve të medikuara për kafshë".						
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 798/2008, e 8 gushtit 2008, për përcaktimin e një listë të vendeve të treta, territore, zona ose ndarje nga të cilat mund të importohen shpendët dhe produktet e shpendëve dhe të kalojnë në tranzit përmes Komunitetit dhe kërkesave të certifikimit veterinar.	Urdhër "Mbi përcaktimin e vendeve, territoreve, zonave apo pjesëve të tyre nga të cilat Republika e Shqipërisë mund të importojë dhe tranzitojë shpendë dhe produkte shpendësh dhe kërkesat e certifikimit veterinar".	Urdhër		MBZHR	i pjesshëm	2021	III
12	Kërkesat e importit për kafshët e gjalla dhe produktet shtazore	Rregullorja zbatuese e Komisionit (BE) 2018/659, e datës 12 prill 2018, mbi kondicionet dhe hyrjen në unionin e kafshëve të gjalla dhe të spermës, vezës dhe embrioneve të njëthundrakeve.	Urdhër ministri "Mbi kushtet e hyrjes brenda territorit të Republikeës së Shqipërisë të kafshëve të gjalla, spermës ovulave, dhe embrioneve të njëthundrakeve".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	III
12	Shpendet, veze për celje	Direktive e Këshillit 2009/158/BE, e 30 nentorit 2009, "Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që hyjnë brenda Komunitetit për tregtinë dhe importin nga vendet e treta të shpendëve dhe vezëve për çelje".	Urdhër ministri "Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që hyjnë brenda territorit të Republikës së Shqipërisë për tregtinë dhe importin e shpendëve dhe vezëve për çelje".	Urdhër	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	III
12	Sistemi i kontrollit në tregun e brendshëm Regjimi i shëndetit bimor të BE-së	Direktiva e Këshillit 2000/29/KE, e 8 majit 2000, për masat mbrojtëse kundër futjes në komunitet të organizmave të dëmshëm për bimët ose produktet bimore dhe kundër përhapjes së tyre në komunitet.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të inspektimit karantinor fitosanitar".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2022	III
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Direktiva e Komisionit 93/51/KEE që përcakton rregullat për lëvizjen e bimëve të caktuara, produkteve bimore ose objekteve të tjera përmes një zone të mbrojtur, dhe për	Udhëzim "Mbi rregullat për lëvizjen e bimëve, produkteve bimore dhe objekteve të tjera brenda dhe ndërmjet zonave të pastra".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV

		lëvizjet e bimëve, produkteve bimore ose objekteve të tjera që origjinojnë dhe lëvizin brenda një zone të tillë të mbrojtur.							
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 690/2008, që njeh zonat e mbrojtura të ekspozuara ndaj rreziqeve të veçanta shëndetësore të bimëve në komunitet.	Udhëzim "Për rregullat për njohjen e zonave të pastra".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	II
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	Direktiva 2009/127/EC, përsa i përket makinerive për aplikimin e pesticideve.	Udhëzim "Për kriteret teknike të mjeteve dhe makinerive, të cilat përdoren për trajtimet me PMB".	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	I
12	Politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitare	"Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 2017/269, në lidhje me statistikat e pesticideve, sa i përket listës së substancave aktive.	Marrëveshje për rregullat e sigurimit të të dhënave statistikore të PMB-ve.	Udhëzim	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	IV
12	Title 5 – Specific Rules for Feed	Rregullore e Këshillit (KE): nr. 767/2009, datë 13 qershor 2009, "Për vendosjen në treg dhe përdorimin e ushqimit për kafshë, që amendon Rregulloren nr. 1831/2003 dhe shfuqizon Direktivën e Këshillit 79/373 /KEE, direktivën 80/511 /KEE, direktivën 82/471/KEE, 83/228/ KEE, 93/74/KEE, 93/113/KE dhe 96/25/KE.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave për menyrën e etiketimit të ushqimit për kafshë, që përdoren për ushqim, përfshirë dhe ato që kanë në përbërje ose përmbajnë organizma të modifikuara gjenetikisht".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2020	II
13	**PESHKIMI**								
13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
14	**POLITIKA E TRANSPORTIT**								
14	Transporti rrugor, i mallrave: pranimi në profesionin e operatorit rrugor; Rregullat e përbashkëta për hyrjen në tregun ndërkombëtar.	Rregullorja (EC) nr. 1071/2009 e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, e datës 21 tetor 2009, që përcakton rregullat e përbashkëta në lidhje me kushtet që duhen përmbushur për të kryer profesionin e operatorit të transportit rrugor që shfuqizon	Projektudhëzim "Për kriteret rregullat dhe dokumentacionin për lëshimin e licencave, dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin ndërkombëtar rrugor të mallrave".	Udhëzim	Jo	MIE	i pjesshëm	2020	IV

		Direktivën 96/26 / KE; Rregullorja (KE) nr. 1072/2009 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 21 tetor 2009, mbi rregullat e përbashkëta për hyrjen në tregun ndërkombëtar për shërbimet e transportti tëmallrave.							
14	Siguria rrugore	Direktiva 2014/45/BE, e 3 prillit 2014, mbi kontrollin teknik periodik të automjeteve dhe rimorkiove të tyre dhe shfuqizimin e direktives 2009/40/KE dhe Rregulloren Zbatuese të Komisionit Evropian 621/2019.	Për disa ndryshime në ligjin nr. 8378, dt. 22.7.1998 "Kodi Rrugor", i ndryshuar	Ligj	Jo	MIE	i plotë	2020	IV
14	Siguria rrugore	Direktiva 2014/45/BE e 3 prill 2014 mbi kontrollin teknik periodik të automjeteve dhe rimorkiove të tyre dhe shfuqizimin e direktives 2009/40/KE dhe Rregulloren zbatuese të Komisionit Evropian 621/2019.	Udhëzim i ri që shfuqizon udhëzimin nr. 2, datë 11.2.2010, "Mbi kontrollin teknik të mjeteve rrugore".	Udhëzim	Jo	MIE	i plotë	2021	II
14	Siguria Rrugore	Direktiva 2014/47/EU " Mbi inspektimet në anë të rrugës të gatishmërisë teknike të mjeteve tregtare që qarkullojnë në BE".	Projektudhëzimi i përbashket "Mbi kontrollet në anë të rrugës të mjeteve rrugore"	Udhëzim	jo	MIE/MB	i plote	2020	II
14	Transporti hekurudhor Hyrja në treg	Direktiva 2012/34/BE e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, e datës 21 nëntor 2012, që ndërton një zonë të vetme hekurudhore Europiane (e ristrukturuar), OJ BE L 343, 14.12.2012, f. 32. (pjesa e paperaferuar brenda kodit hekurudhor).	Projektligj "Për krijimin e Autoritetit Rregullator Hekurudhor".	Ligj	Jo	MIE	i pjesshëm	2020	III
14	Parandalimi i aksidenteve hekurudhore dhe detare	Direktiva (BE) 2016/798 e Parlamentit Europian dhe e Këshilli,t e datës 11 maj 2016, mbi sigurinë hekurudhore (ristrukturuar), OJ BE L	Projektligj "Për krijimin e Autoritetit të Investigimit të Aksidenteve dhe Incidenteve Hekurudhore dhe Detare".	Ligj	Jo	MIE	i plotë	2020	III

		138, 26.5.2016, f. 102.; (pjesa e mbetur pa peraferuar ende nga kodi).							
14	Siguria hekurudhore	Direktiva (BE) 2016/798 e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, e datës 11 maj 2016, mbi sigurinë hekurudhore (ristrukturuar), OJ BE L 138, 26.5.2016, f. 102.; (pjesa e mbetur pa peraferuar ende nga kodi).	Projektligj "Për krijimin e Autoritetit të Sigurisë Hekurudhore".	Ligj	Jo	MIE	i pjesshëm	2020	III
14	Rritja e menaxhimit të infrastrukturës	Direktiva 2012/34/BE e Parlamentit Europian dhe e Këshillit, e datës 21 nëntor 2012, që ndërton një zonë të vetme hekurudhore Europiane (e ristrukturuar), OJ BE L 343, 14.12.2012, f. 32. (pjesa e paperaferuar brenda kodit hekurudhor).	Projektligj "Mbi ndarjen e Hekurudhës Shqiptare sh.a.".	Ligj	Jo	MIE	i pjesshëm	2020	III
14	Licencimi i makinistëve	Direktiva e Parlamentit Europian dhe e Këshillit 2007/59/KE, e 23 tetorit 2007, për certifikimin e makinistëve që drejtojnë lokomotivat dhe trenat në sistemin hekurudhor në Komunitet, Gazeta Zyrtare L 315, 03/12/2007 fq. 0051-0078 (dispozitat e paperaferuar ende në Kod dhe pa shtojcat ato të cilat jane shfuqizuar).	Projektvendim "Mbi trajnimin profesional dhe certifikimin e makinistëve".	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2022	IV
14	II.4.3.2 Transporti ajror	Rregulloren (EU) nr. 965/2012, e ndryshuar me: Rregulloret e Komisionit (BE) nr. 800/2013, nr. 71/2014, nr. 83/2014, nr. 379/2014, nr. 2015/140, nr. 2015/640, nr. 2015/1329, nr. 2015/2338, nr. 2016/1199, nr. 2017/363, nr. 2018/394, nr. 2018/1042 dhe nr. 2018/1975.	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores për kërkesat teknike dhe procedurat administrative për operimet ajrore".	Urdhër	Jo	MIE	i plotë	2020	I

14	II.4.3.2 Transporti ajror	Rregullore (EU) nr. 1048/2018 e 18 korrik 2018 që përcakton kerkesat për perdorimin e hapsires ajrore dhe procedurat e operimit në lidhje me lundrimin në bazë të performancës.	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores për kërkesat për përdorimin e hapsirës ajrore dhe procedurat e operimit në lidhje me lundrimin në bazë të performancës".	Urdhër	Jo	MIE	i plotë	2020	II
14	II.4.3.2 Transporti ajror	Rregullore (EU) nr. 1321/2014 i ndryshuar (Reg. 1088/2015, 1536/2015, 1142/2018) që përcakton rregullat mbi vazhdueshmërinë e vlefshmërisë ajrore të avionit dhe produkteve, pjesëve dhe pajisjeve aeronautike dhe mbi miratimin e organizatave dhe personelit të përfshirë në këto detyra.	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores mbi vazhdueshmërinë e vlefshmërisë ajrore të avionit dhe produkteve, pjesëve dhe pajisjeve aeronautike dhe mbi miratimin e organizatave dhe personelit të përfshirë në këto detyra".	Urdhër	Jo	MIE	i plotë	2020	III
14	II.4.3.2 Transporti ajror	Rregullore (BE) nr. 2018/1139 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 4 korrik 2018, për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e një Agjencie të Sigurisë së Aviacionit të Bashkimit Evropian dhe ndryshimin e Rregulloreve (KE) nr. 2111/2005, (KE) nr. 1008/2008, (BE) nr. 996/2010, (BE) nr. 376/2014 dhe Direktivat 2014/30/BE dhe 2014/53/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, dhe shfuqizimin e Rregulloreve (KE) nr. 552/2004 dhe (KE) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 3922/91.	Projekt-VKM "Për miratimin e rregullores për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e Agjencisë së Bashkimit Evropian, për Sigurinë e Aviacionit".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2021	II
14	Transporti detar	Direktiva 2013/54/EU, e 20 nëntorit 2013, në lidhje me disa	Urdhër i ministrit "Për ndryshimin e rregullores 'Për	Urdhër	Po	MIE	i plotë	2021	IV

		përgjegjësi të Shtetit të Flamurit mbi përputhshmërinë dhe zbatimin e Konventës së Punës së Detarit 2006; Rregullore e (KE) nr. 391/2009 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, e datës 23 prill 2009, mbi rregullat dhe standardet e pergjithshme për inspektimin e anijeve dhe organizatat survejuese, e amenduar nga Rregullorja e Komisionit(EU) No 1355/2014; Direktiva 2009/15/EC e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 23 prill 2009, mbi rregullat dhe standardet e pergjithshme për inspektimin e anijeve dhe organizatat survejuese amenduar nga Direktiva e Komisionit nr. 2014/111/EU.	funksionimin e Kontrollit Shtetëror të Flamurit në Republikën e Shqipërisë'".						
14	Transporti detar	Direktivën 2002/59/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 27 qershor 2002, për krijimin e sistemit të monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve të Komunitetit dhe shfuqizimin e Direktivës së Këshillit 93/75/KEE; Direktivën 2009/17/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 23 prillit 2009 që ndryshon Direktivën 2002/59/KE për krijimin e një sistemi komunitar për sistemin e monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve. Direktivën e Komisionit 2011/15/BE, e 23 shkurtit 2011, për	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e Rregullores për sistemin e monitorimit dhe të informacionit të trafikut të anijeve (VTMIS)".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2021	IV

		ndryshimin e Direktivës 2002/59/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për krijimin e një sistemi komunitar për sistemin e monitorimit e informacionit të trafikut të anijeve. Direktivën e Komisionit 2014/100/BE e 28 tetorit 2014 që ndryshon Direktivën 2002/59/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për krijimin e një sistemi komunitar të monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve.							
15	**ENERGJIA**								
15	Sub-Heading: Energy Efficiency	Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Për kërkesat minimale të performancës së energjisë së ndërtesave dhe të elementeve të ndërtesave" që transpozon plotësisht direktivën 2010/31/EU "Mbi performancën e energjisë në ndërtesa (EPBD)".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2020	I
15	Sub-Heading: Energy Efficiency	Commission Delegated Regulation (EU) No 244/2012 of 16 January 2012 supplementing Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council on the energy performance of buildings by establishing a comparative methodology framework for calculating cost-optimal levels of minimum energy performance requirements for buildings and building	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Mbi metodologjine për llogaritjen e niveleve të kostos optimale për kërkesat minimale të performancës së energjisë së ndërtesave, njësive dhe elementeve të ndërtesave".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2020	I

		elements							
15	S u b - H e a d i n g : Energy Efficiency	**Directive 2012/27/EU** of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC (OJ L 315, 14.11.2012, p. 1), amended by: Directive (EU) 2018/2002 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 amending Directive 2012/27/EU on energy efficiency (OJ L 328, 21.12.2018, p. 210).	Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 124/2015, datë 12.11.2015, 'Për eficencën e energjisë', të ndryshuar".	Ligj	Jo	MIE	i plotë	2020	IV
15	S u b - H e a d i n g : Energy Efficiency	**Directive 2010/31/EU** of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings	Projektvendim "Për miratimin e Metodologjisë Kombëtare të Llogaritjes së Performancës së Energjisë në ndërtesa".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2020	IV
15	S u b - H e a d i n g : Energy Efficiency	**Directive 2010/31/EU** of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings	Projektvendim "Për kriteret dhe procedurat për mënyrën e përzgjedhjes dhe sasinë e certifikatave që do të verifikohen, si dhe procesi i mbikëqyrjes së certifikatave të performancës së energjisë" të ndërtesave".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2020	IV
15	S u b - H e a d i n g : Energy Efficiency	**Directive 2010/31/EU** of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings	Projektvendim "Mbi procedurat dhe kushtet e certifikimit të performancës së energjisë së ndërtesave dhe modeli, përmbajtja, kushtet e regjistrimit të 'Certifikatës për performancën e energjisë' të ndërtesave	VKM	Jo	MIE	i plotë	2021	IV

			përkatëse".						
15	S u b - H e a d i n g : Hydrocarbons	**Regulation (EC) No 1099/2008** of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 on energy statistics	Projektvendim "Për statistikat e energjisë".	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2021	IV
15	S u b - H e a d i n g : Hydrocarbons		Projektvendim "Për miratimin e Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (2021–2030)".	VKM	PO	MIE	n/a	2021	IV
15	S u b - H e a d i n g : Energy Efficiency	**Directive 2009/125/EC** of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for energy-related products	Projektvendim "Mbi vendosjen e kërkesave të eko-dizajnit të produkteve me ndikim në energji".	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2022	IV
15	15.4	Neni 18 I Direktives 2009/28/KE të Parlamentit Europian dhe të Këshillit, datë 23 prill 2009, "Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme", e cila shfuqizon Direktivën 2001/77/KE dhe dhe Direktivën 2003/30/KE (Verification of compliance with the sustainability criteria for biofuels and bioliquids).	Për përcaktimin e strukturës përgjegjëse dhe metodologjinë për verifikimin e plotësimit të kritereve të qëndrueshmërisë.	VKM	PO	MIE	i pjesshëm	2020	IV
15	15.4	Neni 13.1 i Direktives 2009/28/KE të Parlamentit Europian dhe të Këshillit, datë 23 prill 2009, "Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjisve të rinovueshme", e cila shfuqizon Direktivën 2001/77/KE dhe dhe Direktivën 2003/30/KE.	Për miratimin e normave teknike të instalimeve të impianteve të prodhimit për depozitimin e biokarburanteve dhe lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme dhe për realizimin e përzierjes së biokarburanteve me nënprodukte të naftës bruto.	VKM	PO	MIE	i pjesshëm	2021	IV
15	15.4	Neni 13.1 i Direktives 2009/28/KE të Parlamentit Europian	Për percaktimin e procedurave dhe kushteve për dhënien	VKM	PO	MIE	i pjesshëm	2022	IV

		dhe të Këshillit, datë 23 prill 2009, "Mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e energjive të rinovueshme", e cila shfuqizon Direktivën 2001/77/KE dhe dhe Direktivën 2003/30/KE.	e "Licencës së përzierjes" nga impiantet që kryejnë vetëm procesin e përzierjes së biokarburanteve dhe e lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, me produktet respektive konvencionale të distilimit të naftës bruto.						
15	15.1	Regulation (EU) 2017/1938 of the European Parliament and of theCouncil of 25 October 2017 concerning measures to safeguard the security of gas supply and repealing Regulation (EU) No 994/2010.	Amendimi i ligjit nr. 102/2015, datë 23.9.2015, "Për sektorin e gazit natyror", i ndryshuar.	Ligj	PO	MIE	i pjesshëm	2020	IV
15	Radiation protection and nuclear safety	Council Directive 2013/59/Euratom of 5 December 2013 laying down basic safety standards for protection against the dangers arising from exposure to ionising radiation, and repealing Directives 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom and 2003/122/Euratom.	Projektvendim "Për dekomisionimin e qendrave që përdorin burime të rrezatimit jonizues".	VKM	Jo	MSHMS	i plotë	2020	IV
15	Radiation protection and nuclear safety	Council Directive 2013/59/Euratom of 5 December 2013 laying down basic safety standards for protection against the dangers arising from exposure to ionising radiation, and repealing Directives 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom and 2003/122/Euratom.	Projektligj "për disa ndryshime në ligjin nr. 8025 datë 9.11.1995, të ndryshuar, 'Për mbrojtjen nga rrezatimet jonizuese'".	Ligj	Jo	MSHMS	i plotë	2022	IV
16	**TATIMET**								
16		Direktiva 2009 /133/KE	Ligji "Për tatimin mbi të ardhurat" i ndryshuar nr. 8438,	LIGJ	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	IV

			datë 28.12.1998, në lidhje me shkrirjen dhe bashkimin.						
17	**POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE**								
17	Politika monetare	Protokolli 4 i Statutit të Bankës Qendrore Evropiane, Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian.	Projektligji për ndryshimin e ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997 "Për Bankën e Shqipërisë".	ligj	Jo	BSH	i plotë	2021	IV
18	**STATISTIKAT**								
18	Statistikat sektoriale	Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on integrated farm statistics and repealing Regulations (EC) No 1166/2008 and (EU) No 1337/2011	Projektligji "Për Censin e bujqësisë dhe fermave bujqësore 2022".	Ligj	PO	INSTAT	i plotë	2021	III
18	Statistikat sektoriale	Commission Regulation (EU) No 1106/2012 of 27 November 2012 implementing Regulation (EC) No 471/2009 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries.	Projektvendim "Për zbatimin e Nomenklatures së shteteve dhe territoreve në tregtinë e jashtme".	VKM	Jo	INSTAT	i plotë	2021	II
18	Statistikat	Rregulloren (KE) nr. 763/2008 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 9 korrik 2008, "Për censet e popullsisë dhe banesave"; - Rregulloren (KE) 2017/543, datë 22 mars, "Për përcaktimin e rregullave për zbatimin e Rregullores (KE) nr. 763/2008, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi censet e popullsisë dhe banesave përsa i takon specifikimeve teknike të temave dhe nëndarjeve të tyre"; - Rregulloren (KE) 2017/712, datë 20 prill	Projektligji "Për Censin e popullsisë dhe banesave".	Ligj	Jo	INSTAT	i pjesshëm	2020	II

		2017, "Për përcaktimin e vitit të referencës dhe programit të të dhënave statistikore dhe metadatave për censet e popullsisë dhe banesave të parashikuara në Rregulloren (KE) nr. 763/2008 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit"; - Rregulloren (KE) 2017/881, datë 23 maj 2017, "Për zbatimin e Rregullores (KE) nr. 763/2008, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi censet e popullsisë dhe banesave, përsa i takon modaliteteve dhe strukturave të raporteve të cilësisë dhe formatit teknik për transmetimin e të dhënave, dhe ndryshimin e Rregullores (KE) nr. 1151/2010".							
18	Statistika ekonomike	32013R0549 - European System of Accounts 2010 (Reg No 549/2013).	Projektligj "Për zbatimin e standardeve evropiane të Sistemit të Llogarive Kombëtare".	Ligj	PO	INSTAT	i pjesshëm	2022	I
19	**POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI**								
19	**4**. Politikat e punësimit	Vendimi i Këshillit (BE) 2016/1838, i 13 tetorit 2016, mbi udhëzimet për politikat e punësimit të shteteve anëtare për vitin 2016 (OJ L 280, 18.10.2016, f. 30–31).	VKM "Për kriteret e procedurat e ofrimit të shërbimeve të punësimit".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	II
19	**4**. Politikat e punësimit	Rekomandimi i Këshillit Rinor për punësimin, e 22 prillit 2013, për krijimin e një Garancie Rinore.	VKM "Për procedurat e zbatimit të programit të garancisë rinore".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2021	IV
19	**4**. Politikat e punësimit	Semestri Evropian vendimi i Këshillit (BE) 2015/1848, udhëzime për politikat e punësimit të shteteve anëtare, pjesa II e udhëzimeve të	VKM "Paketa e programeve të nxitjes së punësimit: - trajnim nëpermjet punës; - subvencionim të	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	II

		integruara të Evropës 2020; - udhëzimi 7 (OJ L 268/31 15.10.2015 f. 4).	pagave; - praktikat profesionale; - nëpërmjet punës në komunitet; - programi i vetëpunësimit.						
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast).	Projektvendim për disa ndryshime në VKM-në nr. 77, datë 28.1.2015, "Për kontributet e detyrueshme dhe përfitimet nga sistemi i sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore", i ndryshuar.	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	II
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast).	"Për indeksimin e pensioneve".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	II
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast).	"Për shpërblimin e pensionistëve".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	IV
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast).	Projektvendim "Për miratimin e koeficientit të indeksimit të bazës së vlerësuar për llogaritjen e pensioneve".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	II
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social	Strategjia Europiane për Barazinë Gjinore.	VKM "Për miratimin e strategjisë kombëtare për barazinë gjinore dhe	VKM	Po	MSHMS	i pjesshëm	2021	I

	Inclusion;Employment Opportunities		planin e veprimit 2021–2025.						
20	**NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE**								
20	Politikat industriale		Projektvendim "Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2021–2025" (duke përfshirë planin e veprimit të Tripple Helix)*.	VKM	Po	MFE	n/a	2021	II
21	**RRJETET TRANSEVROPIANE**								
21	Sub-Heading Trans-European Transport Networks	Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU	Projektvendim "Mbi udhëzimet e Bashkimit Evropian për rrjetin transevropian TEN-T".	VKM	Jo	MIE	i plotë	2020	IV
22	**POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORE**								
22			Projektligji për zhvillimin rajonal dhe kohezionin.	Ligj	Jo	Fondi Shqiptar i Zhvillimit		2020	II
22			Projektligji për zhvillimin rajonal dhe kohezionin.	Strategji	Po	Fondi Shqiptar i Zhvillimit		2020	II
23	**GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE**								
23	//	**Regulation (EU) 2016/679** of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC	Ndryshime në ligjin nr. 9887, datë 10.3.2008, "Për mbrojten e të dhënave personale".	Ligj	Jo	MD	i plotë	2021	IV

		(General Data Protection Regulation) (OJ L119 of 4 May 2016, p.1); **Directive (EU) 2016/680** of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purpose of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA (OJ L119 of 4 May 2016, p.89).							
24	**DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI**								
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva e Këshillit 91/477 / EEC, e 18 qershorit 1991, për kontrollin e blerjes dhe mbajtjes së armëve; ndryshuar nga Direktiva 2008/51/KE e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, e 21 majit 2008; ndryshuar nga Direktiva 2017/853/e Këshillit dhe Parlamentit Evropian dhe e Këshillit; datë 17 maj 2017.	Ligji nr. 74/2014, "Për armët" i Republikës së Shqipërisë.	Ligj	Jo	MB	i plotë	2020	I
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2011/93/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 13 dhjetorit 2011, për luftimin e abuzimit seksual dhe shfrytëzimit seksual të fëmijëve dhe pornografisë së fëmijëve, dhe zëvendësimin e vendimit kuadër të Këshillit 2004/68/JHA	Ndryshimi dhe miratimi i strukturës së re të Hetimit të Krimeve Kibernetike.	Urdhër	Jo	MB/DPSH	i Plotë	2020	I

		OJ L 335 të 17.12.2011, 1-14.							
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2014/66/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 15 majit 2014, mbi kushtet e hyrjes dhe qëndrimit të shtetasve të vendeve të treta në kuadrin e një transferimi ndërkorporativ.	P/VKM "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për pajisjen, ripërtëritjen, refuzimin, anulimin e lejes së punës për shërbime kontraktuese të tipit 'C/SHK'".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	Plani i veprimit i BE-së për luftën kundër terrorizmit dhe Strategjinë Kundër Terrorizmit.	Strategjia Ndërsektoriale e Luftës Kundër Terrorizmit 2021–2025.	Dokument strategjik	Po	MB	i plotë	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri		Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Luftës kundër Krimit të Organizuar, Trafiqeve të Paligjshme 2021–2026 dhe planit të veprimit për zbatimin e saj për periudhën 2021–2023.	VKM	Po	MB/PP/MFE/MEPJ/MSHMS	n/a	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	Plani i veprimit i BE-së për luftën kundër terrorizmit dhe Strategjinë kundër Terrorizmit.	Plani i Veprimit për vitet 2021–2022 për zbatimin e Strategjisë kundër Terrorizmit.	VKM	Jo	MB	i plotë	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2011/98/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 13 dhjetorit 2011, për një procedurë të vetme aplikimi për një leje të vetme për shtetasit e vendeve të treta që të banojnë dhe të punojnë në territorin e një shteti anëtar mbi një grup të përbashkët të të drejtave për punëtorët e vendit të tretë që banojnë legalisht në një shtet anëtar. Direktiva e Këshillit 2003/110/EC, e 25 nëntorit 2003, për ndihmën në rastet e tranzitit për qëllime të	Ligji nr. 108/2013, "Për të huajt", i ndryshuar me ligjin nr. 74/2016, "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 108/2013, 'Për të huajt'".	Ligj	Jo	MB	i pjesshëm	2020	IV

		zhvendosjes nga ajri. Vendimi i Këshillit, i 29 prillit 2004, për organizimin e fluturimeve të përbashkëta për heqje nga territori i dy ose më shumë shteteve anëtare, e shtetasve të vendeve të treta që janë subjekt i urdhrave të zhvendosjes individuale (2004/573 /EC).							
24	Drejtësi, liri, siguri	Vendimi i Bordit Drejtues të FRONTEX 2/2019, e 27 marsit 2019, miratimi i një strategjie teknike dhe operative për Integrimin Evropian, menaxhimi i kufijve.	Projektvendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Menaxhimit të Integruar të Kufirit dhe Planit të Veprimit 2021–2027".	VKM	Jo	MB	i pjesshëm	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva (BE) 2016/681 e Parlamentit dhe e Këshillit Evropian, e datës 27 prill 2016, mbi përdorimin e të dhënave të regjistrit të emrave të pasagjerëve.	Rregullorja për përpunimin e të dhënave të pasagjereve (Në zbatim të ndryshimeve dhe shtesave në ligjin nr. 71/2016 "Për kontrollin kufitar").	VKM	Jo	MB	i pjesshëm	2020	III
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva (BE) 2016/1148 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 6 korrikut 2016, në lidhje me masat për një nivel të lartë të përbashkët të sigurisë së rrjeteve dhe sistemeve të informacionit në të gjithë Bashkimin Evropian .	Strategjia për hetimin e krimeve kompjuterike.	Urdhër	Jo	MB/DPSH	i plotë	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva e Këshillit 2009/50/EC, e datës 25 maj 2009, për kushtet e hyrjes dhe qëndrimit të shtetasve të vendeve të treta për qëllime të punësimit të kualifikuar.	P/VKM "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për pajisjen, ripërtëritjen, refuzimin, anulimin e lejes së punës për punonjës me kualifikim të lartë	VKM	Jo	MFE	i plotë	2020	IV

			'A/KL'".						
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva e Këshillit 2003/110/EC, e 25 nëntorit 2003, për ndihmën në rastet e tranzitit për qëllime të zhvendosjes nga ajri.	Udhëzim për asistencën në rastet e transitit për qëllim largimi në rrugë ajrore.	Udhëzim	Jo	MB MEPJ	I pjesshëm	2021	II
24	Drejtësi, liri, siguri	Vendimi i Këshillit, i 29 prillit 2004, për organizimin e fluturimeve të përbashkëta për largimin nga territori i dy ose më shumë shteteve anëtare, e shtetasve të vendeve të treta që janë subjekt i urdhrave të heqjes individuale (2004/573/EC).	Udhëzim për organizimin e fluturimeve të përbashkëta të dy ose më shumë shteteve, për largimin nga territori të të huajve me urdhër largimi.	Udhëzim	Jo	MB MEPJ	I pjesshëm	2021	II
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2011/98/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 13 dhjetorit 2011, për një procedurë të vetme aplikimi për një leje të vetme për shtetasit e vendeve të treta që të banojnë dhe të punojnë në territorin e një shteti anëtar, mbi një grup të përbashkët të të drejtave për punëtorët e vendit të tretë që banojnë legalisht në një shtet anëtar.	VKM "Mbi përcaktimin e kritereve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë".	VKM	Jo	MB MEPJ MFE	I pjesshëm	2021	II
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2014/62/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, të 15 majit 2014, për mbrojtjen e euros dhe valutave të tjera nga falsifikimi me ligj penal, dhe zëvendësimi i vendimit kuadër të Këshillit 2000/383/JHA.	Disa ndryshime te falsifikimi i monedhave dhe mjeteve për falsifikimin e monedhave, te neni 183 dhe 185, Kodi Penal, ligji 7895, datë 27.1.1995.	Ligj	Jo	MB/PP/BSH	I plotë	2021	III
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2011/36/EU mbi parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe mbrojtjes së viktimave.	Draft-VKM "Mbi aprovimin e planit të veprimit në luftën kundër trafikimit të personave 2021–2023.	VKM	Jo	MoI	i pjesshëm	2021	III
24	Drejtësi, liri, siguri	Direktiva 2013/40/BE, krimi kompjuterik/ Konventa e Këshillit të	Disa shtesa dhe ndryshime në Kodin Penal, shtimin dhe	Ligj	Jo	MB/DPSH/AKSHI/PP/MSH	i plotë	2022	IV

		Evropës për Krimin Kibernetik, 23 nëntor 2001/Protokoll i Konventës së Këshillit të Evropës për Krimin Kibernetik, lidhur me kriminalizimin e akteve të një natyre raciste dhe ksenofobike të kryera përmes sistemeve kompjuterike, të nënshkruar më 28 janar 2003/vendimi i Këshillit 2001/413/JHA, i 28 majit 2001, për të luftuar mashtrimin dhe falsifikimin e instrumenteve të pagesave në internet/vendimi i Këshillit 2001/413/JHA, i 28 majit 2001, për të luftuar mashtrimin dhe falsifikimin e pagesave në internet.	rregullimin e disa veprave penale ekzistuese, në fushën e krimeve kiberentike.			MS/Agjencia Shtetërore për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve/ AKEP/ AKCESK			
24	Drejtësi, liri, siguri	Rregullore (BE) nr. 656/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 15 maj 2014, "Për rregullat e mbikqyrjes së kufijve të jashtëm detar në kuadër të bashkëpunimit operacional të koordinuar nga Agjencia Evropiane për Menaxhimin e Bashkëpunimit Operacional në kufijtë e jashtëm të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian".	Rregullore "Për rregullat e mbikqyrjes së kufijve detare në kuadër të bashkëpunimit operacional të koordinuar midis institucioneve kombëtare dhe Agjencisë Evropiane për Kufirin dhe Rojen Bregdetare (FRONTEX)".	VKM	Jo	MB/MM	i pjesshëm	2022	IV
25	**SHKENCA DHE KËRKIMI SHKENCOR**								
25		Horizon Europe- Legal Framework including specific provisions on association	Ligji për ratifikimin e marrëveshjes kuadër *Horizon Europe*.	Ligj	Po	MASR, AKKSHI	i plotë	2022	I
25		Council Conclusions on advancing Gender Equality in the European Research Area (14414/15 RECH 282 COMPET 531 SOC	Udhëzim për firmosjen *Charter&Code* nga IAL publike/private dhe ndjekjen e hapit të dytë, marrjen e	Udhëzim	Po	MASR, AKKSHI	i plotë	2021	IV

		684 + COR 1).	logos Hr nga Komisioni Europian.						
26	**ARSIMI DHE KULTURA**								
26	Arsimi	Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on a framework for European cooperation in the youth field: The European Union Youth Strategy 2019-2027 (2018/C 456/01).	Strategjia Kombëtare e Veprimit për Rininë 2021–2026.	Plan veprimi /Strategji	Po	MASR	i pjesshëm	2021	II
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Ndryshim i VKM-së ASCAL për implementimin e plotë të ESG.	VKM	Jo	MASR	i pjesshëm	2021	I
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Urdhër i përbashkët i ministrit përgjegjës për arsimin dhe ministrit përgjegjës për arsimin dhe formimin profesional, për ngritjen e komitetit të parë sektorial në zbatim të ligjit për Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve.	Urdhër	Jo	MASR MFE	i pjesshëm	2020	III
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Ndryshim i udhëzimit për njohjen e diplomave të arsimit të lartë për të implementuar plotësisht parashikimet e Konventës së Lisbonës për njohjet.	Udhëzim	Jo	MASR QSHA	i pjesshëm	2021	II
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION	Vetëreferencimi me QF-EHEA.	Dokument	Jo	MASR MFE	i pjesshëm	2022	III

		of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).							
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Regjistrimi i ASCAL-it në EQAR.	Regjistrim	Jo	MASR	i pjesshëm	2022	IV
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Ndryshim i VKM-së për Kodin e Cilësisë.	VKM	Jo	MASR	i pjesshëm	2021	I
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Akt nënligjor për implementimin e *European Approach on QA for Joint Programmes.*	VKM	Jo	MASR	i pjesshëm	2022	I
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the	Udhëzim për suplementin e diplomës.	Udhëzim	Jo	MASR	i pjesshëm	2020	III

		outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).							
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Udhëzim për formën e diplomës.	Udhëzim	Jo	MASR	i pjesshëm	2020	I
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad.	Ndryshim i udhëzimi për procedurat për regjistrimin e formës së diplomës.	Udhëzim	Jo	MASR	i pjesshëm	2020	III
26	Arsimi	COUNCIL RECOMMENDATION of 26 November 2018 on promoting automatic mutual recognition of higher education and uppër secondary education and training qualifications and the outcomes of learning periods abroad (2018/C 444/01).	Implementimi dhe përmirësimi i deklaratës për njohjen e kualifikimeve akademike mes vendeve të WB6.	Dokument	Jo	MASR	i pjesshëm	2022	IV
26	Arsimi	2015 JOINT REPORT of the Council and the Commission on the implementation of the Strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020), New priorities for European cooperation in education and training.	Standardet profesionale të mësuesit për zhvillimin e vazhduar profesional.	Urdhër	Jo	ASCAP	i pjesshëm	2020	IV
27	**MJEDISI**								
27	On Shipment of Waste	Regulation (EC) 1013/2006 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on shipments	Projektvendimi 'Për disa ndryshime dhe shtesa në VKM nr. 641, datë 1.10.2014 "Për miratimin e	VKM	Jo	MTM	i pjesshëm	2020	IV

		of waste.	rregullave për eksportin e mbetjeve dhe kalimin transit të mbetjeve jo të rrezikshme e të mbetjeve inerte".						
27	On the reduction of the impact of certain plastic products on the environment	Directive (EU) 2019/904 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019; OJ L 155, 12.6.2019; p. 1–19.	Projektvendimi 'Për reduktimin e ndikimit të produkteve plastike në mjedis'".	VKM	Jo	MTM	i pjesshëm	2021	IV
27	Extended Producers Responsibility	Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 "On waste" .	Projektvendimi 'Për miratimin e masave të nevojshme që çdo person juridik a fizik, i cili zhvillon, prodhon, përpunon, trajton, shet ose importon produkte (prodhuesi i produktit) mbi baza profesionale, të mbajë përgjegjësitë e zgjeruara të prodhuesit".	VKM	Jo	MTM	i plotë	2022	IV
27	"Siguria ushqimore, politikat verterinare dhe fitosanitare"	Directive 2001/18/EC of the European Parliament and of the Council of 12 March 2001 on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms and repealing Council Directive 90/220/EEC - Commission Declaration.	VKM "Për lëshimin e kontrolluar në mjedis dhe rregullat e detajuara për OMGJ-të që përdoren për qëllime të tjera përveç hedhjes së tyre në treg si produkte që synojnë mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin e njeriut".	VKM	Jo	MBZHR	i pjesshëm	2021	IV
27	HORIZONTAL Legislation Nature Protection	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, amended by Directive 2013/17/EU .	Projektvendim "Për masën e tarifës së përdorimit të llojeve të faunës së egër për: i) qëllime shkencore, kulturore, edukimi; ii) koleksione zoologjike; iii) përfitimin e produkteve jetësore ose për përdorimin e veprimtarive të tyre jetësore, dhe mënyrën e pagimit të saj".	VKM	Jo	MTM	i pjesshëm	2020	IV
27	Horizontal	Directive 2009/147/EC	Udhëzim "Për	Udhëzim	Jo	MTM	i pjesshëm	2021	IV

	Legislation Nature Protection	of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, amended by Directive 2013/17/EU.	kërkesat dhe rregullat e kryerjes së procesit të inventarizimit, për teknikat e metodat që përdoren, për formatin e dokumentacionit të inventarizimit, e për publikimin e rezultateve të tij".						
27	HORIZONTAL Legislation Industrial pollution	Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control (Recast – transposition deadline 7 January 2013).	ProjektLligji "Për lejet e mjedisit".	Ligj	Jo	MTM	i pjesshëm	2021	IV
27	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, amended by Directive 2013/17/EU	"Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10253, datë 11.3.2011, 'Për gjuetinë'".	"Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10253, datë 11.3.2011 'Për gjuetinë'".	Ligj	Jo	MTM	i plotë	2022	IV
27	AIR and NOISE legislation Sulphur content in liquid fuels	Vendimi i Komisionit për zbatim (EU) 2015/253, i 16 shkurtit 2015, që përcakton rregullat në lidhje me marrjen e mostrave dhe raportimin sipas Direktivës së Këshillit 1999/32/EC në lidhje me përmbajtjen e squfurit të karburanteve detare.	Udhëzimin i përbashkët për marrjen e mostrave dhe raportimin e të dhënave, për cilësinë e gazit të lëngët të naftës (GLN), lëndëve djegëse të lëngëta të mesme-rënda, lëndëve djegëse të lëngëta të rënda, lëndëve djegëse të lëngëta detare dhe furnizuesit e këtyre lëndëve djegëse të lëngëta.	Udhëzim	Jo	MIE	i plotë	2020	III
27	Water	DIRECTIVE 91/271/EEC of 21 May 1991 concerning **urban waste water treatment**, as amended by Commission Directive 98/15/EC, Regulation 1882/2003 and	VKM për miratimin e zonave sensitive.	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2022	IV
			VKM për trajtimin e ujërave të ndotura urbane.	VKM	Jo	MIE	i pjesshëm	2022	IV

		Regulation 1137/2008 Commission Decision 93/481/EEC concerning formats for the presentation of national programs as foreseen by Article 17 of Council Directive 91/271/EEC.							
27	Ujërat nëntokësor	Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration.	VKM "Për karakterizimin dhe statusin e ujërave nëntokësore".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Ujërat nëntokësor	Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration.	VKM "Për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotja dhe dëmtimi i statusit të tyre".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Përmbytjet	Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks.	VKM "Për planet dhe rregullat për menaxhimin e rrezikut nga përmbytjet".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Strategjia e ujërave detare	Directive 2008/56/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 establishing a framework for Community action in the field of marine environmental policy (Marine Strategy Framework Directive).	Ligji "Për strategjinë detare në Republikën e Shqipërisë".	Ligj	Po	AMBU	i plotë	2021	IV
27	Strategjia e ujërave detare	Directive 2008/56/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 establishing a framework for Community action in the field of marine environmental policy (Marine Strategy Framework Directive).	VKM "Për përgatitjen dhe zbatimin e strategjisë detare në Republikën e Shqipërisë".	Ligj	Po	AMBU	i plotë	2021	IV

27	Direktiva kuadër e ujit	Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, amended by Decision 2455/2001/EC and Directives 2008/32/EC, 2008/105/EC, 2009/31/EC, 2013/39/EU and 2013/64/EU.	VKM "Për statusin e ujërave sipërfaqësore".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Direktiva kuadër e ujit	Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, amended by Decision 2455/2001/EC and Directives 2008/32/EC, 2008/105/EC, 2009/31/EC, 2013/39/EU and 2013/64/EU.	VKM "Për krijimin e regjistrit të zonave të mbrojtura në basenet ujore".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Direktiva kuadër e ujit	Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy, amended by Decision 2455/2001/EC and Directives 2008/32/EC, 2008/105/EC, 2009/31/EC, 2013/39/EU and 2013/64/EU.	VKM "Për karakterizimin e trupave ujore sipërfaqësore".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
27	Direktiva kuadër e ujit	Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in	VKM "Për elementët përbërës të planeve të menaxhimit të baseneve ujore".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV

		the field of water policy, amended by Decision 2455/2001/EC and Directives 2008/32/EC, 2008/105/EC, 2009/31/EC, 2013/39/EU and 2013/64/EU.							
27	Nitratet	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources, amended by Regulations (EC) 1882/2003 and (EC) 1137/2008	VKM për "Mbrojtjen e ujërave nga ndotja nga nitratet e përdorura në bujqësi".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2022	IV
27	Mbrojtja e Natyres	Rregullores së BE-së (EU) 511/2014 "Mbi masat e pajtueshmërisë për përdoruesit nga Protokolli i Nagojës për aksesin në burimet gjenetike dhe ndarjen e drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që rrjedhin nga përdorimi i tyre në BE".	Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "Për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar.	Ligj	Jo	MTM	Pjesërisht	2020	II
27	Legjislacioni horizontal	Direktiva 2011/92/EU e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 13 dhjetor 2011, "Për vlerësimin e ndikimeve që shkaktohen në mjedis nga projekte publike dhe private" (celex-32011L0092, OJ. L 26, 28.1.2012), të ndryshuar me Direktivën 2014/52/EU e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 16 prill, 2014(celex-32014L0052, OJ. L 124, 25.4.2014).	Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 440, datë 7.7.2011, "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis".	Ligj	Jo	MTM	Plotësisht	2020	II
27	Kimikatet	Direktivën e datës 19 mars 1987, nr. 87/217/EEC, lidhur me parandalimin dhe reduktimin e ndotjes së mjedisit nga asbesti, e	Projektvendimi "Për miratimin e rregullave të nevojshme për parandalimin dhe reduktimin e ndotjes	VKM	Jo	MTM	Pjesërisht	2020	III

		amenduar (version i konsoliduar i datës 4.7.2018) CELEX nr: EUR-Lex-1987L0217.	së mjedisit nga asbesti".						
27	Cilesia e Ajrit	Direktiva 2016/2284 e Parliamentit Europian dhe Këshillit, e datës 14 dhjetor 2016, mbi pakësimin e shkarkimeve kombëtare të disa ndotësve atmosferikë, që amendon Direktivën 2003/35/KE dhe që shfuqizon Direktivën 2001/81/EC, botuar në Fletoren Zyrtare L 344/1, 17.12.2016.	Projektvendimi "Mbi rregullat e hollësishme për hartimin, miratimin, rishikimin dhe zbatimin e programeve kombëtare për pakësimin e shkarkimeve në ajër".	VKM	Jo	MTM	Pjesërisht	2020	III
27	Trajtimi i ujërave të ndotura urbane	Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991 concerning **urban waste water treatment**, amended by Directive 98/15/EC and Regulations (EC) 1882/2003 and (EC) 1137/2008.	VKM "Për trajtimin e ujërave tëe ndotura urbane".	VKM	Jo	AMBU	i plotë	2020	IV
28	**MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE E SHËNDETIT**								
28		Direktiva 2013/11/BE "Për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të konsumatorëve".	Projekt-VKM "Për mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të strukturës përgjegjëse për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të tjera nga ato që lidhen me shërbimet me interes publik, si dhe përcaktimin e kritereve shtesë që duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve".	VKM	Jo	MFE	i plotë	2020	IV
28	Public Health	Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 105/2014 'Për barnat dhe Shërbimin Farmaceutik', të	Ligj	Jo	MSHMS	i plotë	2020	IV

		medicinal products for human use (as amended made by Regulation 2019/5/EC).	ndryshuar".						
28	Mbrojtja Financiare	Direktiva 2008/48/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 2008 "Mbi marrëveshjen e kredisë për konsumatorët".	Rregullore nr. 48, datë 1.7.2015, "Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekare", e ndryshuar.	Rregullore	Jo	BSH	i plotë	2021	IV
29	**SISTEMI DOGANOR**								
29	Customs tariff – Application of the Common Customs Tariff	Commission Implementing Regulation amending annex 1 of the Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff (OJ L 256 07.09.1987 p. 1), as amended http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1987:256:0001:0675:EN:PDF.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2021".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2020	IV
29	Customs tariff – Application of the Common Customs Tariff	Commission Implementing Regulation amending annex 1 of the Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff (OJ L 256 07.09.1987 p. 1), as amended http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1987:256:0001:0675:EN:PDF.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2022".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2021	IV
29	Customs tariff – Application of the Common Customs Tariff	Commission Implementing Regulation amending annex 1 of the Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff (OJ L 256 07.09.1987 p. 1), as amended http://eur-	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2023".	VKM	Jo	MFE	i pjesshëm	2022	IV

		lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1987:256:0001:0675:EN:PDF.							
30	**MARRËDHËNIET ME JASHTË**								
30		Rregullorja (BE) 2019/125 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 16 janarit 2019, "Në lidhje me tregtinë e mallrave të caktuara të cilat mund të përdoren për dënime kapitale, tortura ose trajtime ose dënime të tjera mizore, çnjerëzore ose poshtëruese", e cila ka shfuqizuar Rregulloren e BE (1236/2005), të 7 qershorit 2005, "Në lidhje me tregtinë e produkteve që mund të përdoren për dënime kapitale, torturë ose dënime apo trajtime çnjerëzore, ose degraduese".	Projektligji për "Për tregtinë e produkteve që mund të përdoren për dënime kapitale, torturë ose dënime apo trajtime çnjerëzore, ose degraduese".	Ligj	Jo	MM	i pjesshëm	2020	IV
31	**POLITIKAT E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES**								
31	Politikat e jashtme, e sigurisë dhe e mbrojtjes	2013/488/EU: Council Decision of 23 September 2013 on the security rules for protecting EU classified.	Ligji "Për informacionin e klasifikuar 'Sekret shtetëror'", NATO-s, BE-së, shteteve dhe organizatave të tjera.	Ligj	Jo	DSIK	i pjesshëm	2021	IV
32	**KONTROLLI FINANCIAR**								
32	Mbrojtja e euros nga falsifikimi	Council Regulation (EC) No 2182/2004 of 6 December 2004 concerning medals and tokens similar to euro coins. AMENDMENT: Council Regulation (EC) No 46/2009 of 18 December 2008 amending Regulation (EC) No 2182/2004 concerning medals and tokens similar to euro coins.	Miratimin e rregullores "Mbi medaljonet dhe xhetonat, të ngjashme me monedhën metalike euro".	akt nënligjor	Jo	BSH	i plotë	2021	IV
32	Mbrojtja e euros nga falsifikimi	Vendimi i Bankës Qendrore Evropiane, i 20 marsit 2003, mbi denominimin,	Rishikimi i ligjit nr. 8269 datë 23.12.1997, "Për Bankën e	Ligj	Jo	BSH	i plotë	2021	IV

		specifikimin, riprodhimin, shkembimin dhe terheqjen e monedhave euro.	Shqipërisë", i ndryshuar.						
32	PIFC dhe Auditimi i Jashtem	Neni 287, pika 3, të variantit të konsoliduar të Traktatit të Bashkimit Evropian dhe Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian.	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 154/2014, 'Për organizimin dhe funksionimin e KLSH-së'".	Ligj	Jo	KLSH	i plotë	2020	II
32	Mbrojtja e interesave financiare të BE-së		Strategji Kombëtare kundër mashtrimit, me qëllim Mbrojtjen e Interesave Financiare të BE-së.	Urdhër	Po	MFE	n/a	2022	IV
32	Kontrolli i Brendshëm Financiar Publik	Dokumenti i Politikave për zhvillimin e mëtejshëm të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik 2021–2022.	Dokumenti i Politikave për zhvillimin e mëtejshëm të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik 2021–2022	VKM	PO	MFE	n/a	2020	IV
33	**FINANCAT DHE BUXHETI**								
33	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	n/a	N/A	N/A

ANEKSI 2

Tabela e masave zbatuese

Kapitulli	Nënkapitulli	Ministria/ institutioni përgjegjës	Përshkrimi i aktivitetit	Viti i fillimit të aktivitetit	Tremujori i fillimit	Viti i përfundimit të aktivitetit	Tremujori i përfundimit
1	**LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE**						
1	Lëvizja e lirë e mallrave	MFE	Trajnime për GNPIE - lidhur me pergatitjet për: i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjatë negociatave; iii) aftësitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.	2020	I	2022	IV
2	**LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE**						
2	Free movement of workers	MFE/ ISSH		2020	IV	2021	IV
2	Aksesi në tregun e punës	MFE, MB, MEPJ		2019	I	2020	I
3	**E DREJTA E VENDOSJES DHE LIRIA PËR TË OFRUAR SHËRBIME**						
3		AKSHI/KM		2020	I	2020	IV
3	Shërbimet postare	MIE		2021	II	2021	II
3		MFE	Trajnime për GNPIE- lidhur me pergatitjet për: i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjatë negociatave; iii) aftësitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.	2020	I	2022	IV
4	**LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT**						
4	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

5	**PROKURIMI PUBLIK**						
5	CLASSIC PROCUREMENT UTILITIES PROCUREMENT	APP		2020	I	2020	II
5	CLASSIC PROCUREMENT UTILITIES PROCUREMENT	APP		2020	II	2020	IV
5	DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	MM		2020	I	2020	I
5	DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	MM		2020	I	2020	III
5	CLASSIC PROCUREMENT UTILITIES PROCUREMENT REMEDIES DIRECTIVES CONCESSIONS & PPP DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	APP		2020	I	2020	II
6	**LEGJISLACIONI TREGTAR**						
6	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
7	**E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE**						
7	Të drejtat e Pronësisë Industriale	MFE/DPPI	Ngritja e Grupit të Punës për hartimin dhe monitorimin e Strategjisë Kombëtare të PI 2012–2025.	2020	II	2021	II
8	**POLITIKAT E KONKURRENCES**						
Kapitulli 8	Politika e Konkurrencës	AK	Zhvillimi i trajnimit në kuadër të aplikimit për instrumentin TAIEX.	2020		2022 e në vijim	
Kapitulli 8	Politika e Konkurrencës	AK	Zhvillimi i aktiviteteve dhe trajnimeve në vijim të projektit të binjakëzimit IPA 2015.	2020		2020	
Kapitulli 8	Politika e Konkurrencës	AK	Organizimi dhe zhvillimi i aktiviteteve në kuadër të advokacisë së ligjit nr. 9121/2003 "Për mbrojtjen e Konkurrencës".	2020		2022 e në vijim	
Kapitulli 8	Politika e Konkurrencës	AK	Pjesëmarrje në trajnime të ndryshme në kuadër të antarësimit në organizata të ndryshme ndërkombëtare, si UNCTAD, OECD, OECD/RCC-GVH, Sofia Competition Forum, e të tjera.	2020		2022 e në vijim	
9	**SHËRBIMET FINANCIARE**						
9	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
10	**SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA**						
10	10.1 - Information society; 10.2 - Electronic Communication	MIE	Përkthim legjislacioni, trajnime shpjeguese nga ekspertë të fushës teknike dhe legjislative.	2020	I	2020	I
10	10.2 - Electronic communication	MIE	Përkthim legjislacioni, trajnime shpjeguese nga ekspertë të fushës teknike dhe legjislative.	2020	IV	2020	IV
10	10.2 - Electronic communication	MIE	Përkthim legjislacioni, trajnime shpjeguese nga ekspertë të fushës teknike dhe legjislative.	2020	II	2020	II
10	10.2 - Electronic communication	MIE	Përkthim legjislacioni, trajnime shpjeguese nga ekspertë të fushës teknike dhe legjislative.	2020	I	2021	II
10	10.1 - Information society	MIE	Përkthim legjislacioni, trajnime shpjeguese nga ekspertë të fushës teknike dhe legjislative.	2020	II	2020	II
10		Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike, Këshilli i Ministrave	Përkthim legjislacioni	2020	I	2022	IV
10		Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike,	Përkthim legjislacioni.	2020	I	2020	IV

		Këshilli i Ministrave					
10		Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike, Këshilli i Ministrave	Përkthim legjislacioni.	2020	I	2022	IV
10		Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike, Këshilli i Ministrave	Përkthim legjislacioni.	2020	I	2022	IV
10		Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike, Këshilli i Ministrave	Përkthim legjislacioni.	2020	I	2022	IV
11	**BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL**						
11	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
12	**POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE**						
12	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
13	**PESHKIMI**						
13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
14	**POLITIKAT E TRANSPORTIT**						
14	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
15	**ENERGJIA**						
15	15.4	MIE	(Në varësi të miratimit të p.ligjit për biokarburantet, në zbatim të të cilit duhet të dalë kjo VKM (do të fillojë puna menjëherë pas miratimit të ligjit).	2020	I	2020	IV
15	15.4	MIE	(Në varësi të miratimit të p.ligjit për biokarburantet, në zbatim të të cilit duhet të dalë kjo VKM (do të fillojë puna menjëherë pas miratimit të ligjit).	2021	I	2021	IV
15	15.4	MIE	(Në varësi të miratimit të p.ligjit për biokarburantet, në zbatim të të cilit duhet të dalë kjo VKM (do të fillojë puna menjëherë pas miratimit të ligjit).	2022	I	2022	IV
15	15.1	MIE		2020	I	2020	IV
15	Radiation Protection and nuclear safety	MSHMS/KMR		2020	I	2022	IV
16	**TATIMET**						
16	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	**POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE**						
17	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
18	**STATISTIKAT**						
18	Statistikat sektoriale	INSTAT		2020	II	2021	III
18	Statistikat sektoriale	INSTAT		2021	II	2021	II
18	Statistikat ekonomike	INSTAT		2021	II	2022	IV
19	**POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI**						
19	4. Politikat e punësimit	MFE		2020	I	2021	IV
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	MFE/ISSH		2020	II	2022	IV
20	**NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE**						
20		MFE	Trajnime për GNPIE-të lidhur me përgatitjet për:		I	2022	IV

			i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjatë negociatave; iii) aftesitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.				
21	**RRJETET TRANSEVROPIANE**						
21	21, (TEN-T)	MIE	Rrjetet transevropiane të transportit	2019	III	2020	IV
22	**POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORE**						
22		Fondi Shqiptar i Zhvillimit					
23	**GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE**						
23	//	MD		2020	III	2021	IV
24	**DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI**						
24	Drejtësi, liri, siguri	MB/DPPSh	Struktura e Krimit Kibernetik-Aktiviteti: Analizimi i problematikave dhe funksionimit të strukturës aktuale, ndryshimi i strukturës në përshtatje me problematikat dhe funksionimin sipas ndryshimeve teknologjike/ligjore etj.	2020	I	2020	I
24	Drejtësi, liri, siguri	MB/DPPSh	Strategjia Kombëtare Kibernetike-aktiviteti: Analizimi i plotë i situatës aktuale të krimit kibernetik, krijimi i masave dhe veprimeve në bazë dhe të strategjisë kombëtare kibernetike.	2020	I	2020	IV
24	Drejtësi, liri, siguri	MB/DPPSh	Legjislacioni-analizimi i plotë i veprave të KP-së dhe i legjislacionit ndërkombëtar, propozimi dhe miratimi i ndryshimeve dhe rregullimeve në KP.	2020	I	2020	IV
25	**SHKENCA DHE KËRKIMI SHKENCOR**						
25	N/A	AKKSHI/ MASR	"Shkenca dhe kërkimi shkencor", ligji për ratifikimin e marrëveshjes kuadër Horizon Europe.	2020	I	2022	I
25	N/A	AKKSHI/ MASR	"Shkenca dhe Kerkimi Shkencor", - udhëzim për firmosjen Charter&Code nga IAL publike/private dhe ndjekjen e hapit të dytë, marrjen e Logos Hr nga Komisioni Evropian.	2020	I	2020	IV
26	**ARSIMI DHE KULTURA**						
26		MASR	Strategjia Kombëtare e Veprimit për Rininë 2021–2026	2021		2026	
26		MASR	Ndryshim i VKM ASCAL për implementimin e plotë të ESG.	2020	I	2021	I
26		MASR MFE	Urdhër i përbashkët i ministrit përgjegjës për arsimin dhe ministrit përgjegjës për arsimin dhe formimin profesional për ngritjen e komitetit të parë sektorial në zbatim të ligjit për Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve.	2020	I	2020	III
26		MASR QSHA	Ndryshim i udhëzimit për njohjen e diplomave të arsimit të lartë për të implementuar plotësisht parashikimet e Konventës së Lisbonës për Njohjet.	2020		2021	I
26		MASR MFE	Vetë referencimi me QF-EHEA.	2020	I	2022	III
26		MASR	Regjistrimi i ASCAL-it në EQAR.	2020	I	2022	IV
26		MASR	Ndryshim i VKM-së për Kodin e Cilësisë.	2020	I	2021	I
26		MASR	Akt nënligjor për implementimin e European Approach on QA for Joint Programmes.	2020	I	2022	I
26		MASR	Udhëzim për suplementin e diplomës.	2020	I	2020	III
26		MASR	Udhëzim për formën e diplomës.	2020	I	2020	I
26		MASR	Ndryshim i udhëzimit për procedurat për regjistrimin e formes së diplomës.	2020	I	2020	III
26		MASR	Implementimi dhe përmirësimi i deklaratës për njohjen	2020	I	2022	IV

			e kualifikimeve akademike mes vendeve të WB6.				
26		ASCAP	Standardet profesionale të mësuesit për zhvillimin e vazhduar profesional.	2020	I	2020	IV
27	**MJEDISI**						
27	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	**MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE E SHËNDETIT**						
28		MFE	Përgatitje e materialeve informuese për konsumatorët dhe bizneset.	2020	III	2020	IV
28		MFE	Funksionimi i KMK-së për zbatimin e legjislacionit të mbrojtjes së konsumatorëve.	2020	I	2020	IV
28		MSHMS	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 105/2014 'Për barnat dhe Shërbimin Farmaceutik' të ndryshuar".	2020	I		IV
28		BSH	Rregullore nr. 48, datë 1.7.2015, "Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekare", e ndryshuar.	2021	IV	2021	IV
29	**SISTEMI DOGANOR**						
29		MFE/DPD		2020	III	2020	IV
29		MFE/DPD		2021	III	2021	IV
29		MFE/DPD		2022	III	2022	IV
30	**MARRËDHËNIET ME JASHTË**						
30	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	**POLITIKAT E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES**						
31	Politikat e jashtme, e sigurisë dhe e mbrojtjes	DSIK	Ligji "Për informacionin e klasifikuar 'Sekret shtetëror', NATO-s, BE-së, shteteve dhe organizatave të tjera".	2020	IV	2021	IV
32	**KONTROLLI FINANCIAR**						
32	32.4	BSH					
32	PIFC dhe Auditimi i jashëm	KLSH		2018	III	2021	IV
32	Mbrojtja e Interesave Financiare të BE-së	MFE/DIFP		2020	II	2022	IV

ANEKSI 3

ALOKIMET FINANCIARE

Kapitulli 1	**LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE**												
1	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institutioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
1	Projektligj "Për metrologjinë"	DPM / MFE	92000	92000	0	0	92000	0	0	0	0	0	0
1	Udhëzimi i ministrit "Miratimi i rregullores "Për kërkesat dhe procedurat e miratimit, regjistrimit dhe monitorimit të sistemit të kontrollit sasior të prodhuesve të parapaketimeve me shenjë konformiteti, i cili do të përafrojë	DPM / MFE	187580	187580	0	0	187580	0	0	0	0	0	0
1	Projektvendim "Për njësitë	DPM / MFE	93750	93750	0	0	93750	0	0	0	0	0	0

	e tjera të matjes jashtë sistemit SI".												
1	Projektvendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullores 'Për etalonet kombëtare të matjes'".	DPM / MFE	97000	0	97000	0	97000	0	0	0	0	0	0
1			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	373330	97000	0	470330	Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0	0	
1			Kosto totale e buxhetit 2020–2022			0	470330	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
1													
1	Projektvendim i Këshillit të Ministrave "Për disa ndryshime në VKM-në nr. 382/2018, 'Për veprimtarinë e standardizimit', të ndryshuar".	MFE - DPS	0		Tremujori III		0	0	0	0	0	0	0
1	Strategjia Kombëtare e Lëvizjes së Lirë të Mallrave.	MFE					0	Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të Shqipërisë në BE, në sektorin ekonomik" (SANECA).	2152500	1845000	2152500	6150000	6150000
1	Plani për përputhshmërinë me nenet 34–36, të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Europian.	MFE						Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të Shqipërisë në BE në sektorin ekonomik" (SANECA)	1291500	1107000	1291500	3690000	3690000
1	Trajnime për GNPIE-lidhur me pergatitjet për: i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjatë negociatave; iii) aftësitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.	MFE						Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të Shqipërisë në BE në sektorin ekonomik" (SANECA)	3228750	2767500	3228750	9225000	9225000
1	Projektvendim "Për miratimin e rregullit teknik 'Për pajisjet që përdorin aerosol'".			700000			700000		18000			18000	
1	Projektvendim "Për miratimin e rregullit teknik 'Për pajisjet mbrojtëse personale'".				700000		700000		18000			18000	
1	Për miratimin e rregullit teknik "Për enët e thjeshta					700000	700000		18000			18000	

	nën presion dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara".												
1			Kosto totale e buxhetit tëi shtetit sipas viteve	700000	700000	700000		Kosto totale për donatorët sipas viteve	6726750	5719500	6672750		
1			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				2100000	Kosto totale për donatorët 2020–2022				19119000	
1													
1	Masa zbatuese.	Ministria/ institutioni përgjegjës	Kosto (buxheti i shtetit)	2020	2021	2022	Buxheti 2020–2022	Kosto (donatorët)	2020	2021	2022	Donatorë 2020–2022	Total (masa)
1	Projektvendim "Për ngritjen e sistemit të gjurmimit të artikujve piroteknikë".	Ministria e Mbrojtjes	95000	95000			95000					0	95000
1	Projektligji "Për hedhjen në treg të produkteve piroteknikë".	Ministria e Mbrojtjes	150000	150000			150000					0	150000
1	Projektligji "Për hedhjen në treg të lëndëve plasëse për përdorim civil".	Ministria e Mbrojtjes	150000	150000			150000					0	150000
1			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	395000	0	0		Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0		
1			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				395000	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
Kapitulli 2	**LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE**												
2	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
2	Projekligj "Për ratifikimin e marrëveshjes për mbrojtjen shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bullgarisë".	MFE /ISSH					0					0	0
2	"Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 108/2013 'Për të huajt', i ndryshuar".	MB, MEPJ, MFE	423,000	423,000	423,000	0	423000	0		2			423000
3	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
3	Për miratimin e rregullores "Mbi mënyrën e funksionimit të Pikës së vetme të Kontaktit".	AKSHI/KM	Kosto administrative	1500000			1500000					0	1 500 000
3	Ligji nr. 10 171, datë 22.10.2009, "Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar (përafrim i plotë në lidhje me pjesën që ka lidhje me kualifikimet universitare).	MASR	10145455	7,254,545.45	2,890,909.09		10,145,454.55					0	10145454.55
3	Projekturdhër i Kryeministrit "Për miratimin e planit të punës (roadmap) për harmonizimin gjithpërfshirës me *acquisin* e BE-së në fushën e njohjes së kualifikimeve profesionale".	MASR/MFE		0	0	0	0	Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të Shqipërisë në BE në sektorin	2152500	1845000	2152500	6150000	6150000

								ekonomik" (SANECA)					
3	Vendim i Këshillit të Ministrave mbi shërbimet e dërgesave ndërkufitare të pakove postare.	MIE		0	150,000	0	150,000.00					0	150000
3	Trajnime për GNPIE-në lidhur me pergatitjet për: i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjatë negociatave; iii) aftësitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.	MFE		0	0	0	0	Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të Shqipërisë në BE, në sektorin ekonomik" (SANECA)	3228750	2767500	3228750	9225000	9225000
3			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	8,754,545.45	3,040,909.09	-		Kosto totale për donatorët sipas viteve	5,381,250.00	4,612,500.00	5,381,250.00		
3			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				11,795,454.55	Kosto totale për donatorët 2020–2022				15,375,000.00	27,170,454.55
Kapitulli 4	**LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT**												
4	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto nga Banka e Shqipërisë si institucion i pavarur (jo nga buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
4	Rishikimi i rregullores nr. 2, datë 17.1.2013, "Për licencimin dhe ushtrimin e aktivitetit nga subjektet financiare jobanka".	Banka e Shqipërisë		0	0	3.047,008*	3.047,00		0	0	0	0	#VALUE!
4	Rishikimi i rregullores nr. 11, datë 6.2.2008, "Për instrumentet elektronike".	Banka e Shqipërisë		0	0	3.047,00	3.047,00		0	0	0	0	#VALUE!
4			Kosto totale nga Banka e Shqipërisë si institucion i pavarur (jo nga buxheti i shtetit) sipas viteve.	0	0	6.094,00	6.094,00	Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0		
4			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				#VALUE!	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
5	**PROKURIMI PUBLIK**												
5	**Masa zbatuese**	**Ministria/**	**Kosto**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti**	**Kosto**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë**	**Total (masa)**

		institution i përgjegjës	(buxheti i shtetit)				2020–2022	(donatorët)				2020–2022	
5	Drafligj "Për prokurimin publik".	APP	1656000 lekë	1656000			1656000						1656000
5	VKM "Për miratimin e rregullave të Prokurimit Publik".	APP	1656000 lekë	1,656,000			1,656,000					0	1656000
5	Projektvendim "Për miratimin e rregullave për mënyrën e funksionimit të komitetit të përzgjedhjes së projekteve të koncesionit/PPP dhe kriteret për vlerësimin e kërkesave të autoriteteve kontraktuese për mbështje me ekspertizë të specializuar".	MFE	260000 lekë	260,000			260,000						260000
5	Projektvendim "Për organizmin dhe funksionimin e Agjencisë së Trajtimit të Koncesioneve (ATRAKO)".	MFE	260000 lekë	260,000			260,000						260000
5	Projektvendim"Për disa shtesa dhe ndryshime të në vendimin nr. 575, datë 10.7.2013, të Këshillit të Ministrave, 'Për miratimin e rregullave për vlerësimin dhe dhënien me koncesion/partneritet publik privat', i ndryshuar".	MFE	260000 lekë	260,000			260,000						260000
5	Draftligj "Për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë".	MM											
5	VKM "Për miratimin e rregullave për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë".	MM	349000 lekë	349,000			349000						349000
5	Strategjia Kombëtare për Prokurimin Publik.	APP	3790920 lekë	3,790,920			3790920						3790920
5			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	8,231,920	0	0	8,231,920	Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0		8231920
5			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
6	**LEGJISLACIONI TREGTAR**												
6	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
7	**E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE**												
7	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
7	Strategjia Kombëtare e Pronësisë Intelektuale 2021–2025	Ministria e Financave dhe Ekonomisë	800	800			800	Organizata Botërore e Pronësisë Intelektuale				0	800
7	1. DIRECTIVE 2011/77/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 September 2011 amending Directive 2006/116/EC on the term of protection of copyright and certain related rights . 2. DIRECTIVE (EU) 2017/1564 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 September 2017 on certain permitted uses of certain works and other subject matter protected by copyright and related rights for the benefit of persons who are blind, visually impaired or otherwise printdisabled and amending Directive 2001/29/EC on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society .	Ministria e Kulturës	700	700			700					0	700
7	Direktivën e Parlamentit Europian dhe të Këshillit të, 8 qershorit 2016/943,	Ministria e	700	700			700					0	700

	"Mbi mbrojtjen e njohurive dhe informacioneve të fshehta të biznesit - Sekretit Tregtar".	Financave dhe Ekonomisë											
7			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	2200	0	0	2200	Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0		
7			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				2200	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
8	**POLITIKAT E KONKURRENCES**												
8	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
8	Direktiva (EU) 2019/1 "To empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the propër functionin of the internal market" (ECN+), (32019L0001).	Autoriteti i Konkurrencës	154000	154000			154000						
8	Direktiva e Komisionit 2002/77/ EC, e 16 shtatorit 2002, mbi konkurrencën në tregjet e rrjeteve dhe shërbimeve për komunikimet elektronike (32002L0077),	Autoriteti i Konkurrencës	44000	44000			44000						
8	Praktikat më të mira të DG Competition për dorëzimin e dokumenteve ekonomike dhe mbledhjes së të dhënave në rastet e zbatimit të neneve 101 dhe 102 të TFEU dhe në rastet e përqëndrimeve.	Autoriteti i Konkurrencës	44000		44000		44000						
8	Praktikat më të mira për kryerjen e procedurave të kontrollit të përqëndrimeve të KE-së.	Autoriteti i Konkurrencës	83600		83600		83600						
8	Praktikat më të mira të KE-së "Për zhvillimin e procedurave në lidhje me nenet 101 dhe 102, TFEU.	Autoriteti i Konkurrencës	118000			118000	118000						
8			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve										
8			Kosto totale e buxhetit 2020–2022	198000	127600	118000	443600						
Kapitulli 9	**SHËRBIMET FINANCIARE**												
9	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
9	N/A	N/A	**N/A**	N/A	N/A	N/A	**N/A**	**N/A**	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Kapitulli 10	**SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA**												
10	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**

10	Përgatitja e draftit të projekt-VKM për miratimin e Planit Kombëtar për Zhvillimin e Broadband-it.	MIE		200,000			200,000	N/A				0	200000
10	Përgatitja e draftit të projekt-VKM për miratimin e Planit të ri Kombëtar të Frekuencave.	MIE		300,000			150,000	N/A					150000
10	Përgatitja e draftit të projekt-VKM për miratimin e dokumentit të politikave spektrale 2020–2025.	MIE		150,000			150,000	N/A					150000
10	Përgatitja e draftit të projektligjit për miratimin e ndryshimeve në ligjin për komunikimet elektronike në linjë me EEC-në.	MIE		200,000	300,000		500,000	N/A					500000
10	Konsultimi i projektligjit "Mbi ripërdorimin e informacionit të sektorit publik".	MIE (KDIMP)		n/a				N/A					0
10	Përgatitja e draftit të ligjit "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 2/2017, 'Për sigurinë Kibernetike'".	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike		100,000			100,000	n/a				0	100000
10	Përgatitja e draftit të projekt-VKM, për ndryshimin e VKM-së nr. 222, datë 26.4.2018 "Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit dhe listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit.	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike		100,000			100,000	n/a				0	100000
10	Përgatitja e draftit të ligjit, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9880, datë 25.02.2008, 'Për nënshkrimin elektronik'".	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike		100,000			100,000	n/a				0	100000
10	Përgatitja e draftit të projekt-VKM "Për dryshimin e VKM-së nr. 69, datë 27.1.2016, 'Për miratimin e rregullores për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besura'".	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik dhe Sigurinë Kibernetike		100,000			100,000	n/a				0	100000
10	Përgatitja e projektligjit, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 107/2015, 'Për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara'".	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik		100,000			100,000	n/a				0	100000

		dhe Sigurinë Kibernetike											
10			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	1,350,000	300,000	0	1,500,000	Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0	0	0
10			Kosto totale e buxhetit 2020–2022	1,650,000			3,000,000	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
Kapitulli 11	**BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL**												
11	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
11	"Për vreshtarinë dhe verën".	MBZHR		5,000			5,000					-	5,000
11	"Për regjistrin e vreshtave, deklarimet e detyrueshme dhe grumbullimin e informacionit për të monitoruar tregun e verës, dokumentet shoqëruese për ngarkesat e produkteve të verës dhe regjistrave që mbahen për sektorin e verës".	MBZHR			5,000		5,000						5,000
11	"Për praktikat enologjike".	MBZHR			,000		5,000					-	5,000
11			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	5,000	10,000	-		Kosto totale për donatorët sipas viteve	-	-	-		
11			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				15,000	Kosto totale për donatorët 2020–2022				-	15,000
Kapitulli 12	**POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE**												
12	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
12	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Kapitulli 13	**PESHKIMI**												
13	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
14	**POLITIKA E TRANSPORTIT**												
14	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
14	Projektudhëzim, "Për kriteret rregullat dhe dokumentacionin për lëshimin e licencave, dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin ndërkombëtar rrugor të mallrave".	MIE	450000	450000			450000						
14	Ligji nr. 8378, dt. 22.7.1998, "Kodi Rrugor", i ndryshuar.	MIE	1200000	1200000			1200000						

14	Udhëzimi nr. 2, dt. 11.2.2010, "Mbi kontrollin teknik të mjeteve rrugore".	MIE	450000		450000		450000						
14	Udhëzimi i përbashkëi i MIE-s dhe MB-së "Mbi kontrollet në anë të rrugës, të mjeteve rrugore".	MIE	450000	450000			450000						
14	Projektligj për krijimin e Autoritetit Rregullator Hekurudhor.	MIE	1200000	1200000			1200000						
14	Projektligj për krijimin e Autoritetit të Investigimit të Aksidenteve dhe Incidenteve Hekurudhore dhe Detare.	MIE	1200000	1200000			1200000						
14	Projektligj për krijimin e Autoritetit të Sigurisë Hekurudhore.	MIE	1200000	1200000			1200000						
14	Projektligj mbi ndarjen e Hekurudhës Shqiptare sh.a.	MIE	1200000	1200000			1200000						
14	Vendim mbi trajnimin profesional dhe certifikimin e makinistëve.	MIE	700000			700000	700000						
14	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores për kërkesat teknike dhe procedurat administrative për operimet ajrore".	MIE AAC	450000	450000	0	0	450000	0	0	0	0	0	450000
14	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores për kërkesat për përdorimin e hapësirës ajrore dhe procedurat e operimit në lidhje me lundrimin në bazë të performancës".	MIE	450000	450000	0	0	450000	0	0	0	0	0	450000
14	Projekturdhër "Për miratimin e rregullores mbi vazhdueshmërinë e vlefshmërisë ajrore të avionit dhe produkteve, pjesëve dhe pajisjeve aeronautike dhe mbi miratimin e organizatave dhe personelit të përfshirë në këto detyra".	MIE	350000	350000	0	0	350000	0	0	0	0	0	350000
14	Projekt-VKM për miratimin e rregullores për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e Agjencisë së Bashkimit Evropian, për Sigurinë e Aviacionit.	MIE AAC	700000	0	700000	0	700000	0	0	0	0	0	700000
14	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullores për sistemin e monitorimit dhe të informacionit të trafikut të anijeve (VTMIS)".	MIE	700000	0	700000	0	700000	0	0	0	0	0	700000
14	Projekturdhër i ministrit për ndryshimin e Rregullores për funksionimin e Kontrollit Shtetëror të Flamurit në Republikën e Shqipërisë.	MIE	450000	450000	0	0	450000	0	0	0	0	0	450000
14			Kosto totale buxhetit të shtetit sipas viteve	8150000	1150000	700000		Kosto totale për donatorët sipas viteve	0	0	0	0	
14			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				11150000	Kosto totale për donatorët 2020–2022				0	
15	**ENERGJIA**												
15	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
15	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Për kërkesat minimale të performancës së energjisë së ndërtesave dhe të elementeve të ndërtesave" që transpozon plotësisht direktivën 2010/31/EU "Mbi performancën e energjisë në ndërtesa (EPBD)".	MIE		313,000.0			313,000.0						313,000.0
15	Projektvendimi i Këshillit të Ministrave "Mbi metodologjinë për llogaritjen e niveleve të kostos optimale për kërkesat minimale të performancës së energjisë së ndërtesave, njësive dhe elementeve të ndërtesave".	MIE		313,000.0			313,000.0						313,000.0
15	Projektligji "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 124/2015, datë 12.11.2015, 'Për eficiencën e energjisë', të ndryshuar".	MIE		700,000.0			700,000.00					0	700,000.00
15	Projektvendim "Për miratimin e Metodologjinë Kombëtare të Llogaritjes së Performancës së Energjisë në ndërtesa".	MIE		700,000.0			700,000.00					0	700,000.00
15	Projektvendim "Për kriteret dhe procedurat për mënyrën e përzgjedhjes dhe sasinë e certifikatave që do të verifikohen, si dhe procesi i mbikëqyrjes	MIE		513,000.0			513,000.0					-	513,000.0

	së certifikatave të performancës së energjisë së ndërtesave".												
15	Projektvendim "Mbi pProcedurat dhe kushtet e certifikimit të performancës së energjisë së ndërtesave dhe modeli, përmbajtja, kushtet e regjistrimit të 'Certifikatës për performancën e energjisë' të ndërtesave përkatëse".	MIE		200,000.0	313,000.0		513,000.0					-	513,000.0
15	Projektvendim "Për statistikat e energjisë".	MIE		200,000.0	313,000.0		513,000.0					-	513,000.0
15	Projektvendim "Mbi vendosjen e kerkesave të eko-dizajnit të produkteve me ndikim në energji".	MIE			200,000.0	313,000.0	513,000.0						513,000.0
15	Projektvendim "Për miratimin e Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (2021–2030)".	MIE		1,023,000.0	700,000.0		1,723,000.0		10,000,000.00	2,500,000.00		12,500,000.00	14,223,000.00
15	4 workshope për rritjen e kapaciteteve të stafit të MIE për hartimin e Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës 2021–2030.	MIE		0	0	0	0	Kosto totale, donatorët sipas viteve	518,750.00	109,375.00		687,500.00	687,500.00
15	Për përcaktimin e strukturës përgjegjëse dhe metodologjinë për verifikimin e plotësimit të kritereve të qëndrueshmërisë .	MIE		1,500,000			1,500,000					0	1500000
15	Për miratimin e normave teknike të instalimeve të impianteve të prodhimit për depozitimin e biokarburanteve dhe lëndë të tjera djegëse, të rinovueshme dhe për realizimin e përzierjes së biokarburanteve me nënprodukte të naftës bruto.	MIE			1,500,000		1,500,000						1500000
15	Për percaktimin e procedurave dhe kushteve për dhenien e "Licences së perzierjes" nga impiantet që kryejnë vetëm procesin e përzierjes së biokarburanteve dhe e lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, me produktet respektive konvencionale të distilimit të naftës bruto.	MIE				3,500,000	3,500,000						3500000
15	Projektvendim për "Dekomisionimin e qendrave që përdorin burime të rrezatimit jonizues".	MSHMS/ KMR/ZMR	9.824.464 lekë				29,473,392	0	0	0	0	0	29473392
15	Projektligj për disa ndryshime në ligjin nr. 8025, datë 9.11.1995, të ndryshuar, "Për mbrojtjen nga rrezatimet jonizuese".	MSHMS/ KMR/ZMR	9.824.464 lekë				29,473,392	0	0	0	0	0	29473392
Kapitulli 16	**TATIMET**												
16	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
16	Direktiva 2009/133/KE	MFE		1,140,000			1,140,000						1,140,000
16			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve					Kosto totale, donatorët sipas viteve					
16			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale, donatorët 2020–2022					
Kapitulli 17	**POLITIKAT EKONOMIKE DHE MONETARE**												
17	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kostot do të mbulohen nga Banka e Shqipërisë si institucio**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**

			n i pavarur dhe jo nga buxheti i shtetit										
17	Projektligji për ndryshimin e ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, "Për Bankën e Shqipërisë".	Banka e Shqipërisë		0	3.047,00*	0	3,047.00	0	0	0	0	0	3047
17							0					0	0
17			Kosto totale nga Banka e Shqipërisë si institucion i pavarur dhe jo nga buxheti i shtetit sipas viteve	0	3.047,00	0	3.047,00	Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	0	0		
17			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				3047	Kosto totale, donatorët 2020–2022				0	
Kapitulli 18	**STATISTIKAT**												
18	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
18	Titulli i aktit/dokumentit strategjik/ masës zbatuese						0					0	0
18	Titulli i aktit/dokumentit strategjik/ masës zbatuese						0					0	0
18			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	0	0	0		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	0	0		
18			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				0	Kosto totale, donatorët 2020–2022				0	
19	**POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI**												
19	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
19	VKM "Për kriteret e procedurat e ofrimit të shërbimeve të punësimit".	Ministria e Financave dhe Ekonomisë	423,000	423,000	-	-							423,000
19	VKM "Për procedurat e zbatimit të programit të garancisë rinore".	Ministria e Financave dhe Ekonomisë	423,000	-	423,000	-							423,000

19	VKM "Paketa e programeve tënxitjes së punësimit: - trajnim nëpërmjet punës; - subvencionim të pagave; - praktikat profesionale; - nëpërmjet punës në komunitet; - programi i vetëpunësimit.	Ministria e Financave dhe Ekonomisë	423,000	423,000	-	-							423,000
19	Projektvendim për disa ndryshime në VKM-në nr. 77, datë 28.1.2015, "Për kontributet e detyrueshme dhe përfitimet nga sistemi i sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore", i ndryshuar.	MFE /ISSH					-	jo				-	-
19	"Për indeksimin e pensioneve".	MFE /ISSH					-					-	-
19	"Për shpeërblimin e pensionistëve".	MFE /ISSH Del VKM e veçantë sëbashku me buxhetin					-		-	-	-	-	-
19	Projektvendim "Për miratimin e koeficientit të indeksimit të bazës së vlerësuar për llogaritjen e pensioneve".	MFE/ISSH Del VKM e veçantë sëbashku me buxhetin		141,485	148,585	157,585	447,655					-	447,655
19	VKM "Për miratimin e strategjise kombëtare për barazinë gjinore dhe planin e veprimit 2021–2025	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale	423000	0	423000	0	423,000					-	423,000
19							-					-	-
19							-					-	-
19							-					-	-
19			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	987,485	994,585	157,585	870,655	Kosto totale, donatorët, sipas viteve	-	-	-	-	870,655
19			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale, donatorët 2020–2022				#REF!	
Kapitulli 20	**NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE**												
20	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
20	Projektvendim "Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit (2021–2026)".	MFE						Qeveria Gjermane/GIZ (ProSEED)	0	0	0		
20	Trajnime për GNPIE- lidhur me përgatitjet për: i) *bilateral screening meeting*; ii) hartimin e dokumenteve gjate negociatave; iii) aftësitë negociuese; iv) tryeza të rrumbullakëta në kuadër të PPIE-së.	MFE						Qeveria Gjermane/GIZ "Mbështetje për negociatat për anëtarësim të	3228750	2767500	3228750	9225000	9225000

								Shqipërisë në BE në sektorin ekonomik" (SANECA)					
			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	#REF!	#REF!	#REF!		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	3228750	2767500	3228750		
			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				#REF!	Kosto totale, donatorët 2020–2022				9,225,000.0	
21	**RRJETET TRANSEVROPIANE**												
21	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
21												0	0
21	Projektvendim "Mbi udhëzimet e Bashkimit Evropian për rrjetin Transevropian TEN-T".	MIE	700000	700000	0	0	700000					0	700000
21			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	700000	0	0		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	0	0		
21			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				700000	Kosto totale, donatorët 2020–2022				0	
Kapitulli 22	**POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORE**												
22	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
22	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Kapitulli 23	**GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE**												
23	**Masat zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
23	Masat e parashikuara për t'u realizuar nga buxheti i shtetit: 1. staf i zyrës së komisionerit që do të punojë për përafrimin e legjislacionit shqiptar në fushën e mbrojtjes së të dhënave personale me legjislacionin përkatës të BE-së, konkretisht me Rregulloren e Përgjithshme të Mbrojtjes së të Dhënave (GDPR) 2016/679 dhe Direktivën e Policisë 2016/680; 2. përkthim legjislacioni, masat e parashikuara për t'u realizuar nga projekti twinning: 1) ligji i ri i hartuar në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Mbrojtjes së të Dhënave Personale (GDPR) 2) rritje e kapaciteteve për stafin e Zyrës së Komisionerit (trajnime), për kuadrin ligjor të ri të mbrojtjes së të dhënave personale, *(train the trainers);* 3. ndërgjegjësim dhe fushata sensibilizuese me kontrolluesit dhe përpunuesit për kuadrin ligjor të ri në fuqi.	Ministria e Drejtësisë	1. Kosto e vlerësuar mbi bazën e numrit të punonjësve që do të angazhohen në hartimin e projektaktit të parashikuar	1 764 500 ALL 43 000 ALL	1 764 500 ALL	n/a		Zyra e Komisionerit është përfituese e një projekti binjakëzimi (twinning) me titullin "*Ndërtimi i institucioneve për harmonizimin me acquis të BE-së për të përmbushur*	n/a	400.000 Euro	n/a		5

			në vlerën: 3 529 000 ALL 2. Përkthim legjislacioni parashikuar në vlerën: 43 000 ALL					*kriteret ekonomike lidhur me mbrojtjen e të dhënave, nën programin IPA 2017 të BE-së në vlerën 400.000 euro,*					
23			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	1 807 500 ALL	1 764 500 ALL	n/a		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	n/a	400.000 Euro	n/a		
23			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				3 572 000 ALL	Kosto totale, donatorët 2020–2022				400.000 Euro	
Kapitulli 24	**DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI**												
24	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
24	Ligji nr. 108/2013 "Për të huajt", i ndryshuar me ligjin nr. 74/2016 "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 108/2013 "'Për të huajt"'.	MB/DPPSH	Kosto total buxheti i shtetit sipas viteve	#REF!	#REF!	#REF!	Hartimi i aktit nuk ka kosto	Kosto totale, donatorët, sipas viteve					
24	Rregullorja për perpunimin e të dhënave të pasagjereve. (Në zbatim të ndryshimeve dhe shtesave në ligjin 71/2016 "Për kontrollin kufitar").	MB/DPPSH					Hartimi i aktit nuk ka kosto			6,405,000		6,405,000	6,405,000
24	Projektvendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Menaxhimit të Integruar të Kufirit dhe Planit të Veprimit 2021–2027.	MB/DPPSH	Kosto totale e buxhetit 2020–2022				Hartimi i aktit nuk ka kosto	Kosto totale, donatorët 2020–2022	8,235,000			8,235,000	8,235,000
24	VKM "Mbi përcaktimin e kritereve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë".	MB/DPPSH					Hartimi i aktit nuk ka kosto			2,287,500		2,287,500	2,287,500
24	Rregullore "Për rregullat e mbikqyrjes së kufijve detarë në kuadër të bashkëpunimit operacional të koordinuar midis institucioneve Kombëtare dhe Agjencisë Evropiane për Kufirin dhe Rojen Bregdetare (FRONTEX)".	MB/DPPSH					Hartimi i aktit nuk ka kosto				2,745,000	2,745,000	2,745,000
24	P/VKM "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për pajisjen, ripërtëritjen, refuzimin, anulimin e lejes së punës për punonjësit me kualifikim të lartë "A/KL".	MFE	423000	423000			423000		915,000				423,000
24	P/VKM "Për përcaktimin e kritereve, dokumentacionit dhe procedurës për pajisjen, ripërtëritjen, refuzimin, anulimin e lejes së punës për shërbimet kontraktuese të tipit "C/SHK".	MFE	423000	423000			423000						423,000
24	Projekt-VKM "Për miratimin e Planit të Veprimit për luftën kundër trafikimit të personave 2021–2023; draft-VKM" Për miratimin e Planit të Veprimit për luftën kundër trafikimit të personave 2021–2023.	MoI								1,372,500		1,372,500	1,372,500
Kapitulli 25	**SHKENCA DHE KERKIMI SHKENCOR**												
25	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**

		përgjegjës											
25	Ligji për ratifikimin e marrëveshjes kuadër Horizon Europe.	AKKSHI/ MASR	Kosto totale r buxhetit 2020 - 2021	280,000	70,000	0	350,000						
25	Udhëzim për firmosjen Charter&Code nga IAL Publike/Private dhe ndjekjen e hapit të dytë marrjen e logos Hr nga Komisioni Europian.	AKKSHI/ MASR	Kosto totale e buxhetit 2020 - 2021	30,000	-	0	30,000						
25			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	310,000	70,000	0	380,000	Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	-	-		
25			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale, donatorët 2020–2022					
Kapitulli 26	**ARSIMI DHE KUTURA**												
26	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
26	Strategjia për Rininë, 2021–2026.	MASR		9,760,000	0	0			0	0	0		
26	Ndryshim i VKM-së ASCAL për implementimin e plotë të ESG-së.	MASR, ASCAL, QSHA, Grupi Kombëtar i Bolonjës.		286364	31818		318182	Kosto (donatorët)	990000	110000		1100000	1418182
26	Urdhër i përbashkët i ministrit përgjegjës për arsimin dhe ministrit përgjegjës për arsimin dhe formimin profesional për ngritjen e komitetit të parë sektorial në zbatim të ligjit për Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve.	MASR, MFE, Task-Forcë për Kornizën e Kualifikimeve.		291364			291364					0	291364
26	Ndryshim i udhëzimit për njohjen e diplomave të arsimit të lartë për të implementuar plotësisht parashikimet e Konventës së Lisbonës për njohjet.	MASR, QSHA, Grupi Kombëtar i Bolonjës.		390910	55455		446365						
26	Vetë-referencimi me QF-EHEA.	MASR, MFE, ASCAL, Task-Forcë për Kornizën e Kualifikimeve, Ekipi Kombëtar i Bolonjës.		$ 518,181.82			518181.82		4400000			4400000	4918181.82
26	Regjistrimi i ASCAL-it në EQAR.	MASR,		368183	368183	272728	1009094					0	1009094

		ASCAL, Grupi Kombëtar i Bolonjës.											
26	Ndryshimi i VKM-së për Kodin e Cilësisë.	MASR, ASCAL		290000	72727		362727		1980000	220000		2200000	2562727
26	Akt nënligjor për implementimin e European Approach on QA for Joint Programmes.	MASR, ASCAL, Grupi Kombëtar i Bolonjës,		336364	260000	40909	637273					0	637273
26	Udhëzim për suplementin e diplomës.	MASR, ASCAL, Grupi Kombëtar i Bolonjës,		389091			389091					0	389091
26	Udhëzim për formën e diplomës.	MASR, ASCAL, Grupi Kombëtar i Bolonjës,		389091			389091					0	389091
26	Ndryshim i udhëzimit për procedurat për regjistrimin e formës së diplomës.	Grupi Kombëtar i Bolonjës, MASR, QSHA		142728			142728					0	142728
26	Implementimi dhe përmirësimi i deklaratës për njohjen e kualifikimeve akademike mes vendeve të WB6.	MASR, QSHA		117273	117273	117273	351819					0	351819
26	Standardet profesionale të mësuesit për zhvillimin e vazhduar profesional.	ASCAP	600 000	600,000			600000					0	600000
26			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	13,879,550	905456	430910	5455915.82	Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	0	0		
26			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				5455915.82	Kosto totale, donatorët 2020–2022				0	12709550.82

Kapitulli 27	**MJEDISI**												
27	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
27	VKM "Për karakterizimin dhe statusin e ujërave nentokësor". VKM "Për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotjea dhe demtimi i statusit të tyre".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100
27	VKM "Për planet dhe rregullat për menaxhimin e rrezikut nga permbytjet".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100
27	Ligji "Për strategjinë detare në Republikën e Shqipërisë". VKM "Për peërgatitjen dhe zbatimin e strategjisë detare në Republikën e Shqipërisë".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100

27	VKM "Për karakterizimin e trupave ujore sipërfaqësore"; VKM "Për krijimin e regjistrit të zonave të mbrojtura në basenet ujore"; VKM "Për statusin e ujërave sipërfaqësorë"; VKM "Për elementët përbërës të planeve të menaxhimit të baseneve ujore"".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100
27	VKM për "Mbrojtjen e ujërave nga ndotja nga nitratet e përdorura në bujqësi".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100
27	VKM "Për trajtimin e ujërave të ndotura urbane".	AMBU	1,721,800	1,721,800	1,721,800	1,721,800	5,165,400	4,087,700	1,362,567	1,362,567	1,362,567	4,087,700	9,253,100
			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	10,330,800	10,330,800	10,330,800	30,992,400	Kosto totale, donatorët, sipas viteve	8,175,400	8,175,400	8,175,400	24,526,200	55,518,600
			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				30,992,400	Kosto totale, donatorët, 2020–2022				24,526,200	
27	Projektvendimi 'Për disa ndryshime dhe shtesa në VKM-në nr. 641, datë 1.10.2014, "Për miratimin e rregullave për eksportin e mbetjeve dhe kalimin transit të mbetjeve jo të rrezikshme e të mbetjeve inerte".	MTM		672857			672857						
27	Projektvendimi 'Për reduktimin e ndikimit të produkteve plastike në mjedis"'.	MTM			712217		712217	Nëse do të keteë mbështetje nga ndonjë projekt do të llogaritet për buxhetin e shtetit 50% me pak e vlerës që është vendosur për vitin 2021					
27	Projektvendimi 'Për miratimin e masave të nevojshme që çdo person juridik a fizik, i cili zhvillon, prodhon, përpunon, trajton, shet ose importon produkte (prodhuesi i produktit) mbi baza profesionale, të mbajë përgjegjësitë e zgjeruara të prodhuesit".	MTM				336428.5	336428.5	50% donatorë-SANE 27					
27	Projektvendim "Për masën e tarifës së përdorimit të llojeve të faunës së egër për: i) qëllime shkencore, kulturore, edukimi; ii) koleksione zoologjike; iii) përfitimin e produkteve jetësore ose për përdorimin e	MTM		400,000			400,000						

	veprimtarive të tyre jetësore, dhe mënyrën e pagimit të saj".												
27	Udhëzim "Për kërkesat dhe rregullat e kryerjes së procesit të inventarizimit, për teknikat e metodat që përdoren, për formatin e dokumentacionit të inventarizimit e për publikimin e rezultateve të tij".	MTM			320,000		320,000						
27	VKM "Për lëshimin e kontrolluar në mjedis dhe rregullat e detajuara për OMGJ-të që përdoren për qëllime të tjera përveç hedhjes së tyre në treg si produkte që synojnë mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin e njeriut".				400,000		400,000						
27	"Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10253, datë 11.3.2011, "Për gjuetinë" .					100,000	100,000						
27	Projektligji "Për lejet e mjedisit".	MTM			600,000		600,000						
27			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	1072857	2032217	436428.5	3541502.5						
27			Kosto totale e buxhetit 2020–2022	1472857	2032217	436428.5	3941502.5						
Kapitulli 28	**MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE E SHËNDETIT**												
	Masa zbatuese	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
28	Hartimi i Projekt-VKM "Për mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të strukturës përgjegjëse për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve të tjera nga ato që lidhen me shërbimet me interes publik, si dhe përcaktimin e kritereve shtesë që duhet të përmbushin strukturat për zgjidhjen alternative të mosmarrëveshjeve".			700000			700000					0	700000
28	Pergatitje materiale informuese për konsumatorë dhe biznese, në kuadër të fushatave të ndeërgjegjësimit	MFE		100000	100000	100000	300000						
28	Funksionimi i KMK-së për zbatimin e legjislacionit të mbrojtjes së konsumatorëve.	MFE		500000	500000	500000	1500000						
28			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	1300000	600000	600000		Kosto totale, donatorët, sipas viteve					
28			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				2500000	Kosto totale, donatorët, 2020–2022					
28	Rregullore nr. 48, datë 1.7.2015, "Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekare", e ndryshuar.	BSH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28			Kosto total buxheti i shtetit sipas viteve					Kosto totale, donatorët, sipas viteve					

28			Kosto total buxheti 2020–2022					Kosto totale, donatorët, 2020–2022					
28	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 105/2014 "Për barnat dhe Shërbimin Farmaceutik" të ndryshuar.	MSHMS	0	3.047,00	0	0	3.047,00	0	0	0	0	0	3.047,00
Kapitulli 29	**SISTEMI DOGANOR**												
29	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
29	Monitorimi i faqes së legjislacionit të BE-së në lidhje me procesin e hartimit dhe miratimit të NKM-së nga BE-ja. Ngritja e grupit të punës për përgatitjen e projek-VKM "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2021" dhe relacionit përkatës, shqyrtimi i projektit ndërmjet anëtarëve të grupit të punës finalizimi i projektvendimit dhe relacionit dhe dërgimi i tij në MFE; diskutime të MFE-së me Komitetin e NK-së dhe grupet e biznesit; dërgimi i projektvendimit në KM.	MFE/DPD					0					0	3,600,000.00
29	Monitorimi i faqes së legjislacionit të BE-së në lidhje me procesin e hartimit dhe miratimit të NKM-së nga BE-ja. Ngritja e grupit të punës për përgatitjen e projekt-VKM "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2022" dhe relacionit perkatå;s Shqyrtimi i projektit ndërmjet anëtarëve të grupit të punës; finalizimi i projektvendimit dhe relacionit dhe dërgimi i tij në MFE; diskutime të MFE-së me Komitetin e NK-së dhe grupet e biznesit; dërgimi i projektvendimit në KM.	MFE/DPD											
29	Monitorimi i faqes së legjislacionit të BE-së në lidhje me procesin e hartimit dhe miratimit të NKM-së nga BE-ja. Ngritja e grupit të punës për përgatitjen e projekt-VKM "Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2023" dhe relacionit përkatës; shqyrtimi i projektit ndërmjet anëtarëve të grupit të punës; finalizimi i projektvendimit dhe relacionit dhe dërgimi i tij në MFE; diskutime të MFE-së me Komitetin e NK-së dhe grupet e biznesit; dërgimi i projektvendimit në KM.	MFE/DPD					0					0	0
29			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	0	0	0		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	0	0	0		
29			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				0	Kosto totale, donatorët, 2020–2022				0	
Kapitulli 30	**MARRËDHËNIET ME JASHTË**												
30	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institucioni përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
30	Projektligji për "Për tregtinë e produkteve që mund të përdoren për dënime kapitale, torturë ose dënime apo trajtime çnjerëzore, ose degraduese".	Ministria e Mbrojtjes (AKSHE)	70000	70000			70000					0	70000
30	Titulli i aktit/dokumentit strategjik/masës zbatuese.						0					0	0
30			Kosto	70000	0	0		Kosto totale,	0	0	0		

			totale e buxhetit të shtetit sipas viteve					donatorët, sipas viteve					
30			Kosto totale e buxhetit 2020–2022				70000	Kosto totale, donatorët, 2020–2022				0	
Kapitulli 31	**POLITIKAT E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES**												
31	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
31	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A		N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve					Kosto totale, donatorët, sipas viteve					
31			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale, donatorët, 2020–2022					
Kapitulli 32	**KONTROLLI FINANCIAR**												
32	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**
32	Miratimin e rregullores "Mbi medaljonet dhe xhetonat të ngjashme me monedhën metalike euro".	Banka e Shqipërisë					0					0	0
32	Akt rregullativ për percaktimin e kritereve për riprodhimin e monedhave; rishikimi i ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, "Për Bankën e Shqipërisë", të ndryshuar.	Banka e Shqipërisë					0					0	0
32	Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin 154/2014, 'Për organizimin dhe funksionimin e KLSH-së"'.	KLSH					0					0	0
32	Strategjia Kombëtarë kundër mashtrimit, me qëllim Mbrojtjen e Interesave Financiarë të BE-së.	MFE/DIFP	Kosto totale e buxhetit 2020–2022	0	0	0	0	Kosto totale, donatorët, 2020–2022	20.000 euro	20.000 euro	20.000 euro	60.000 euro	60.000 euro
32			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve	0	0	0		Kosto totale, donatorët, sipas viteve	20.000 euro	20.000 euro	20.000 euro	60.000 euro	60.000 euro
32			Kosto totale e buxhetit 2020–2022	0	0	0	0	Kosto totale, donatorët, 2020–2022	20.000 euro	20.000 euro	20.000 euro	60.000 euro	60.000 euro
Kapitulli 33	**FINANCAT DHE BUXHETI**												
33	**Masa zbatuese**	**Ministria/ institution i përgjegjës**	**Kosto (buxheti i shtetit)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Buxheti 2020–2022**	**Kosto (donatorët)**	**2020**	**2021**	**2022**	**Donatorë 2020–2022**	**Total (masa)**

33	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A		N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33			Kosto totale e buxhetit të shtetit sipas viteve					Kosto totale, donatorët, sipas viteve					
33			Kosto totale e buxhetit 2020–2022					Kosto totale, donatorët, 2020–2022					